

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13-23.f.8

27
B
18

Digitized by Google

Digitized by Google

LEGES
PRUDENTIÆ EPISCOPALIS
Ad
OPTIMUM ECCLESIÆ REGIMEN
INDICTÆ
A IOSEPHO MARIA MARAVIGLIA
EPISCOPO NOVARIENSI, &c.
Atque
BEATISSIMO PATRI
INNOCENTIO XI.
DICATÆ.

AUGUSTÆ TAURINORUM, M.DC.LXXVIII.

Typis Bartholomæi Zappatæ. *Superiorum permissu.*

Digitized by Google

Digitized by Google

Beatissime Pater.

REDEVNT ad fontem, vnde prodiere Episcopalis Prudentiæ Leges; enimuerò fluenta quæcumque, tamquam ad fontem, reuertuntur ad Mare. Sic benè respondent vltima primis; & quod ex te vno rutilauit olim in hac Sede Nouariensi, ad te vnum regreditur supremâ nunc in Sede locatum. Ex his Athenis, quæ tibi fuere primæ, optimi regiminis Canones in Latium translati, te Dracone, & Solone longè meliorem deprędicant Legumlatorem; nec non Romanum Capitolium, vnde tricipiti diademate redimitus totum affulges in Orbem, per te vnum, nunc trinum accinitur Sapientiæ, Prudentiæ, & Sanctitatis Athenęum: Ideò par fuit, vt eiusmodi Leges, qualescumque sint, tuo inscriberentur nomine, resque redderetur tibi, quæ à te accepta est, atque huiusce operis impendium esset tuæ inclytæ famæ compendium; tametsi positus in summo rerum vertice, omnium virtutum nitore circumfusus, vmbras quæras, affectes latibula, quibus celeris ad gloriam, ex te, vel inuito, iam vndiquè apricantem. Ea præ cæteris tuæ Prudentiæ, seu mauis Munificen-

tiæ Lex eſt, & laus ſupra miraculum, quod vnâ & Principes exteros opulentiſſimos, & pauperes accolas miſerrimos facis tua largitate beatos,& æquè labentes Regnorum, Prouinciarumque fortunas inſtauras, tuæ etiam Vrbis penè ruentes reparans Gazas; cum tamen à Spiritualibus, & Diuinis vigilem numquam auuertas obtutum, Seduli Paſtoris vbique munus exercens, vbique infatigato labore, & cura multiplici omnia promouens in ſummum, nec ſumma humilitatę deſerens ima. Sic moderatione ſublimior tua celſa Maieſtas, velut ſuppreſſa velo, & extra Italiæ fines, & vltra Regionum ſpatia, ac diuortia terrarum erumpit clariore luce; ad cuius intuitum, dum mei calami volatus illuſtrandus attollitur, etiam ad Pedes prouolutus venerator accedit tuis gratijs cumulandus. Vale Pater Beatiſſime, Vale Princeps adorande, Valę ad perennitátem. Sic precatur

Humillimus, & Obſequentiſſimus Seruus

Ioſeph Maria Epiſcopus Nouarienſis.

LECTORI.

LECTORI.

MEntitur in hoc Opere (Lector beneuole) philosophica veritas, eo nimirum conclusa dogmate, quod nemo det, quod non habet. Dat Leges Episcopalis Prudentiæ Episcopus, qui tantâ virtute omninò est destitutus; dat tamen, vt ipse primus accipiat, antequam rapiant alieni; atque vt omnibus innotescat, longè facilius esse Leges alijs indicere, quàm sibi præscribere. Exhibentur hic stricto compendio, vt moris est in ferendis legibus, ferè vniuersa, quæ assolent Episcopis vsuvenire in suis regendis Ecclesijs, ne quid optimo desit earum regimini; Sacrisque Canonibus, & Concilijs firmantur doctrinæ, ne legentes illudantur errore; eadem lege seruata etiam in Legibus Prudentiæ Pontificiæ, & in alijs variæ Prudentiæ, & variæ Doctrinæ Legibus à me iam typis mandatis. Si vita superstes erit alias tibi polliceor Leges in materia Canonica, & Theologica indictandas. Editas interim, & edictatas humaniter excipe, & vale.

IM-

Digitized by Google

IMPRIMATVR.
Frater Ioseph Maria Vicecomes Inquisitor Nouariæ.

Legi, & nihil reperi non consonum Fidei, Sacris Canonibus, & Sacræ Theologiæ.
Alexander Scottus Societatis Iesu.

Attenta præfata attestatione Imprimatur, &c.
Fr.Michael Ludouicus de Theuenardis Inquisitor Generalis Taurini, &c.

Hò letto questo Libro di commissione dell'Eccellentissimo Sig. Gran Cancelliere, e non hò trouato cosa, che sia contro il seruitio di S. A. R.
Alessandro Scotto della Compagnia di Giesù.

Permittitur imprimi.

BVSCHETTVS.

LINEA.

Digitized by Google

LINEAMENTA

Prudentiæ Episcopalis, quæ præmittuntur ad Leges.

LINEAMENTVM PRIMVM

INDEX

INDEX

Legum Prudentiæ Epiſcopalis.

LEX

Digitized by Google

 catio-

LEX

Digitized by Google

LEX

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

LEX

Digitized by Google

LEX

LEX

Digitized by Google

FINIS.

Digitized by Google

INDEX
RERVM NOTABILIVM,

Quæ in hoc Libro continentur præter ea, quæ singulis Prudentiæ Episcopalis Lineamentis, & Legibus pertractanda præscribuntur.

Primus numerus exhibet Paginam, secundus Columnam.

A

d *A cultu*

Digitized by Google

Digitized by Google

Episco-

Digitized by Google

L.

In

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Q.

R.

Se-

Digitized by Google

Vo-

Digitized by Google

Se-

T.

V.

Vo-

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PRVDENTIA EPISCOPALIS
A SANCTIS PATRIBVS
Vniuersè delineata.

Beunt in vitæ leges Prudentiæ lineamenta; nec sine legibus Prudentia lineari potest, nec sine prudentia constituuntur imperandi statuta; & ideò ad singularia, quæ edictantur Episcopalis Imperij dictamina, vniuersa quædam hìc præmittuntur Prudentiæ præcepta, quibus, et legum, quæ in hoc opere conduntur, delibentur flores, & fructus tandem cum vera rerum agendarum maturitate decerpantur. Sanctissimi Patres fuere primi istarum legum conditores, & ab ipsis prodiere Canones, vnde ortum duxit Canonica doctrina; fasque fuit; vt ipsi quoque primùm Episcopalem Prudentiam velut in tabula delinearent, cuius ad exemplar optima institueretur ab Episcopis regendi forma, eòque salubrior esset animarum medela, quò expeditior per solum contuitum delineatæ imaginis plusquàm Æsculapica adhiberetur cura.

PRVDENTIA EPISCOPALIS
DELINEATA

In assumendo Episcopatu.

SIc primùm alloquitur Episcopos *D. Gregor. in suo Pastorali c.* 1. Pertrahi ad Episcopatum, est pertrahi ad Ducatum Populorum, ad exemplar viuendi, ad normam irreprehensibilem Euangelicæ vitæ, iuxta illud, opportet Episcopum irreprehensibilem esse ad portanda onera aliena, & sanæ mentis ille non erit, qui cum ad casum vrgeatur ex oneribus proprijs, humeros libentèr submittit opprimendus alienis. Prosequitur alloquium in *c.* 10. Nemo se imaginibus cogitationum magna facturum proponentibus illudat, sed ex anteacta vita se iudicet, quid in Episcopatu acturus est; quomodo enim in culmine positus discere poterit humilitatem, qui in imis non desinit super-

 bire?

Digitized by Google

bire? Quomodo auaritiam superare poterit deputatus ad sustentationem multorum, qui prius propria tenacitèr seruabat? Quid enim est Pastorale officium, nisi quædam iugis, ac perpetua mentis tempestas fluctibus curarum semper feruens. Qui ergo mentis nauiculam, dum in tranquillo nauigabat, dirigere vix poterat, quomodo in medio procellarum seruabit illæsam? Nauis illa, quæ semper quatitur procellis, tandem necesse est vt per repentinos vndarum, & ventorum excessus inter scopulos, & obuiantia saxa frangatur. Igitur ille tantùm, qui virtutibus pollet, ad Episcopale regimen coactus accedat, neque enim addecet in exemplum vitæ proferri, qui sic viuit, vt adhuc sibi ipsi viuat, & animi affectibus splendorem vitæ Pastoralis quoquo modo infuscantibus; ne vnquam possit dicere, veni in altitudinem Maris, & tempestas demersit me; cum teneatur Pastor cęteris pręficiendus relinquere in litore vetustam nauem, & ex fluctuum iactatione quasi confractam, ne si eam ducat in altum sine consilio, citò videat resolutam procellis ac naufragijs absorptam. Consideret Episcopus *scribit idem D. Gregorius ad Patritium* quid intus perdat, dum foris ad culmen regiminis immeritus ascendit, quod quidquid delectabile creditur lamentabile est, & quod depressus ad ima supposito onere vix per contemplationem potest ad summa conscendere. Verum tamen est, quod assumendus ad Episcopatum non debet omninò, & in quocumque casu reniti, ne dicatur acceptum à Deo pro negotiatione talentum abscondere; sicque de eius occultatione iudicetur ex otio lenti torporis; quemadmodum nec ita facile colla iugo subijcere, si in tanto onere portando propriæ sit conscius imbecillitatis; vtrumque velut extremum cauendum est ab Episcopali virtute, quæ semper locatur in medio. Non ascendat igitur ad hunc montem excelsum, & eleuatum *inquit D. Gregorius 2. part. sui Pastoralis* qui per humilitatem serpentes in imo non habeat radices. & qui sicut honores ordinis, & gradus cæteros omnes superexcellit, ita non sit excellentia virtutis admirabilior; neque enim poterit tantam sibi prouinciam humeris imponere, qui eo destituitur virium robore, quo solent prospera mundi contemni, aduersa placere, quo nec blanda ad voluptatem animum demulcent, nec aspera in desperationem compellunt cum sit descriptum in *Exod.* 28. superhumerale Pontificis vtrumque humerum operiens cum cocco bis tincto scilicet cum duplici erga Deum, & proximum zeli & charitatis ardore.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In subeundo Pastoris nomine.

Arduum quid sonat Pastoris nomen *scribit D. Bernardus ad Eugenium*, eòque difficiliùs esset hoc nomen ab vno quoque subeundum, quò sentiçosiùs est, eius onus, & opus implere, debet; namque Pastor pascua dare ouibus suis, & inter montium aspera, & inter vallium concaua, vbi vt plurimum vię deficiunt planę, nec rupes occurrunt dolatæ. Importat nomen Pastoris *subdit idem D. Bernardus Serm.* 10. *in cant.* magnam sui muneris eruditionem, sed multò magis vnctionem, quæ doceat de omnibus, vt omnia pro ouibus viriliter sustineat, nullis capiatur voluptatibus, nullis eneruetur illecebris, ad hoc præsertim vt eas pascat exemplo ædificationis, verbo prædicationis,

tionis, fructu orationis. Non est Pastor bonus, *ait D.Gregorius in Pastoral.* qui animam totam suo non imolat gregi, qui cum Paulo ad tertium vsque non rapitur cœlum per contemplationem, & cum eodem per pietatis viscera non descendit ad terras, qui cum Moyse crebrò non ingreditur, & egreditur tabernaculū Dei, intus ipsius Dei arcana considerans, foris onera carnalium portans, qui cum exemplo Saluatoris pro releuandis ouium miserijs ad alta Charitatis non surgit, ab imis refugit humilitatis, iugiter schalæ innitens Iacob Patriarchæ, per quam ascendebant, & descendebant Angeli. Absit à Prælato Pastore tantum velle præesse, & nolle prodesse; absit quod eo ipso, quod cæteris præeminet, elatione cogitationis intumescat, & fiat similis illi, qui dixit, ascendam supra altitudinem montium; meritò siquidem Apostatæ Angelo similis efficitur, qui suis subditis similis esse dedignatur, cum etiam de Saule dicatur, quem humilitas prelatum, superbia post modum fecit à Deo reprobatum. Agnoscat se Pastor æqualem omnibus splendore charitatis erga omnes æquè flammante, nam verus amor, aut inuenit equales, aut facit: zelo tamen vltionis iustę in delinquentes semper exardescat, hisque solis, *vt monet D. Greg. in 2. p. Pastoral.cap.* 6. per punitiones, & vindices actus se prælatum, aut præferendum ostendat; Pastorum Principem imitatus, cui cum *in actib. Apost. cap.* 10. bonus Cornelius se prosternere vellet, dixit, surge, ne feceris, & ego ipse homo sum; contra Ananiam autem, & Saphyram se potentissimum exhibuit, atque in omnem vltionem expeditum; solerti enim cautela Pastori admittendum est, vt vitijs potiùs, quàm subditis dominetur, & dum sæuit in crimina, regiminis iura non deserat, ne morum disciplina soluatur, aut funditus eradicetur: nec Pastor Prælatus si se plusquam decet deijciat, subditos sub vinculis disciplinæ stringere potest, cum illicò ab ijsdem timor aufugiat, exulet æstimatio, nullisque foras errumpentibus signis dignitatis, & potestatis, tota corruat subiectionis obedientia, quapropter solicita circumspectione cuicumque Pastori prouidendum est, ne aut districtio sit nimis rigida, aut pietas nimis remissa, aut ex vlla animi perturbatione mens exorbitet à ratione; qui enim sanandis vulneribus præficitur, in vino morsum doloris debet commiscere, & olei mollitiem, quatenus per vinum mundentur putrida, & per oleum foueantur sananda, ita vt virga, & manna semper seruentur in arca Domini, & virga, & baculus Pastoris consolentur oues, virga nimirum, vt percutiat, cum opus fuerit, & baculus substentet, vbi imbecillitate laboratur, iuxta illud Dauidicum, virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In exercenda cura Pastorali.

Adaptari possunt cuicumque Episcopo, quæ scribit *D. Bernard. ad Eugen. lib.* 1. *de consid.* Suadens vt hæc quatuor pro bene exercenda cura Pastorali iugi animo voluat, nimirum seipsum primum consideret, deinde ea, quæ sub se sunt, postmodum ea, quæ circa se sunt, tandem quæ sunt supra se, cum nihil sanè prosint Episcopo omnia aliena scire si seipsum non nouerit, cum omnis bona cognitio à se ipso debeat incipere, & in se ipso finiri. Quis, & qualis fuerit, quis, & qualis

qualis sit quicumque Episcopus debet assidua cogitatione in se ipso mirari, & quomodò illi, qui abiectus erat in domo Dei dictum sit Amice ascende superius, non certè, vt eleuaretur ad dominandum, sed vt gradum faceret ad seruiendum Ecclesiæ constituitur. Nāque Episcopus in Ecclesia, quæ est Domini vinea, vt euellat,& destruat, vt disperdat, & ædificet, vt serat, & plantet, in quibus rebus, velut in Schemate quodam rusticarij laboris curæ Pastoralis labor exprimitur, cum potiùs sarculo vti debeant agricultores quam Sceptro. Absit *Subdit D. Bernardus*, quod Pastores delicijs resoluantur, & pompis; absit, quod illis adblandiatur Cathedra excelsa, quæ specula est vnde omniū egestates tenentur prospectare, vt facile accurrant, & subsidijs charitatis occurrant. Fœlix ille Episcopus cui tamquam mendax non improperabitur dictum, plus omnibus in vinea mea laboraui, ita tamen, vt non possit dicere, posuerunt me custodem in vineis, vineam meam non custodiui. Exeant ergo Episcopi omnes tamquam probati Pastores in agrum Domini sui, & si labor deterret à cura, ac solicitudine Pastorali, merces inuitet, quæ promittitur laborantibus; videant, quantis siluescat ager tribulis, & spinis, vt se accingant ad opus euulsionis; conferant sæpè sua posteriora prioribus, vt dignoscant quantum in cura Pastorali profecerint, quantum defecerint, quātus fuerit zelus in diuinis vlciscēdis iniurijs, quanta charitas in parcendo, quibus erat parcendum. Examinent etiam quale sit suarum animarum regimen, an scilicet sit omnium saluti conformatum, sacrisque consonum canonibus, vnde tota lex Ecclesiasticæ disciplinæ assolet deriuare, insuper an pascat gregem exemplo ædificationis, verbo prædicationis, fructu orationis; an cum infirmantibus infirmetur, vratur cum accensis, & fiat omnibus omnia, ita vt sit cum Iob frater Draconum, & socius Struthionum, nec timeat pro fratribus cum Moyse deleri de libro vitæ, neque cum Paulo fieri anathema à Christo. Esset quidem illorum Pastorum dementia penitus dementata, si sine eiusmodi Prudentiæ lineamentis vellent Pastoralem curam exercere, si vellent dare somnum oculis suis absque vlla vigilantia. Dormit Pastor *inquit D.Gregor.in Pastoral. 3.p.* quando sic negligit curam subditorum, vt eorum acta, neque sciat, neque corrigat; dormitat etiam, quando cognoscit quidem reprehendenda, sed torpore quodam deprimente ea dissimulat propter mentis tædium, & corrigenda non emendat; Animal plenum oculis Pastor esse debet, vt & intus propria cognoscat, & deleat errata,& foris aliena deradat; nec metuendum à Pastoribus de bene actis populi murmur, Moysis & Aaron exemplo, qui Iudæis contra ipsos ob murmurantibus, respondebant, murmur vestrum non contra nos est, sed contra Dominum.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In sollicitudine rerum Diuinarum.

QValis debeat esse in Episcopis sollicitudo in promouendo rerum Diuinarum cultu, *describit Bonifacius Pontifex Summus hoc nomine VIII. in Clementin. Dudum de Sepultur. vbi hæc habet.* Quasi torrens in alueum amplum sic confluunt vndique negotia ardua, & plurima in cor Episcopi, quibus prægrauatur curis innumeris excitatur, cogitationibus plurimis distrahitur, ad hoc tantum, vt nomen Diuinum exaltetur

tetur

tetur, Catholica fides promoueatur, animæ proficiant, & vepribus malorum radicitus euulsis, vigeat tranquillitas pacis, inualescat concordiæ vnitas, & feruor Charitatis exæstuet; Quibus *addit D. Gregor. in Pastoral. 2. p. c.7.* non implere omnes sui muneris numeros Episcopos illos, qui imprudenter mentē à Diuinis auuertunt, vt ad terrena rapiantur non imitantes Apostolum, *qui ad Corinthios scribens*, se vocat omnium Ecclesiarum sollicitudinem, vt potiùs necessitatibus, quæ spectant ad Deum occurrat, quàm curis immoretur alienis. A Pastoribus Ecclesiasticis *ait Thauler. in Serm. Ego sum Pastor bonus* primùm quærenda est Dei gloria, deinde reliqua, quæ tamen à Deo non sint longinqua, quod si aliter fiat, necesse est die, noctuque plangere, ac præ dolore tabescere. Astra cœli vocat Episcopos. D. Gregorius. scribens ad Episcopum Constantinopolitanum, quos non decet velut terrestres faces in imis splendere, sed ipsi Cœlo nimirum gloriæ Dei lumen reddere, quod ab eodem accepere; nam Sol ipse primùm sollicitus est de cœli splendore, cui iugis rutilat radius, quàm de tenebris à terra fugandis. A Diuinis incipit Episcopale onus, & rerum Diuinarum sollicitudo ea est, quæ facit Episcopos veros Dei Ministros, & Mysteriorum Dei Administratores sedulos. *Videantur opera vestra bona loquitur Christus ad Episcopos per Euangelistam Mathæum in cap.5. vt inde glorificetur Pater, qui in Cœlis est*. quo judicet primam Episcoporum sollicitudinem ad Dei gloriam, & honorem esse dirigendam, non ad propriæ laudis comparationem, quæ cedit in fumum vanitatis sine ardore charitatis, sine splendore virtutis. Ferueat totus Episcopi zelus, non prò sola propria dignitate tuenda, ita vt quidquid agit, agat in sui honoris patrocinium, sed toto nixus Diuino patrocinetur honori, vt possit dicere, quæ sursum sunt quæro, non quæ super terram, *sic scribit D. Bernardus ad Eugenium lib.3.* sitque de placitis Dei cura potior, vt Deus ipse non irrideat Episcopum verbum Dei Euangelizantem. Stulto labore Pastor ille cosumitur, qui se totum deuouet temporalibus Diuinorum contemptu, & posthabita cura, & semper prudentiùs erit ab altioribus in altum rapi, quā ab infimis trahi ad inferna, nam fructus istorum aranearum telæ sunt, illorum messis vtpotè cęlitus demissa, cœlestis gloriæ cumulū facit, quo Deo ditescimus omnes. Ignescat zelus Episcoporum, si discipuli, & asseclæ Christi sunt pro rebus Diuinis, atque eijciantur à templo nummularij omnes ipsius Dei contemptores, nec patiantur Orationis domum, fieri negotiationis emporium, quod est simoniacè res Dei, & Ecclesiæ pertractare; tales namque negotiatores impudentissimi sunt acerrimè eijciendi, & asperrimè flagellandi, ne eorum contagio tota inficiatur Ecclesia, hæcque erit summa Episcopalis Prudentiæ in zelo ad Dei gloriam exercendo.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In sollicitudine rerum Ecclesiasticarum.

QVid Episcopo turpius *scribit D. Bernardus ad Eugen. l.4. de consid.* quàm incumbere rei propriæ, & propriæ substantiæ, & res Ecclesię suæ prorsus negligere, & clausis semper oculis intueri? moueri ad quæque perdita, vel citò perdenda, & nec manum admouere clauo, cui assidet tamquam rector nauiculæ sibi commissæ? Ioseph ille Egyptio regno præpositus, nihil sibi,

sed

Clericorum mater est negligentia Episcoporum. Non sint igitur Episcopi, & Pastores in cura sui Gregis ita improuidi, vt hominum gratiam amittere formidantes loqui recta pertimescant, immò potiùs mercenarij, quàm veri Pastores, *vt ait D. Gregor. in Pastorali cap.* 15. lupo præ oculis oues vorante, ipsi sileant, assimilati canibus mutis, non valentibus latrare, quibus ab increpatione desistentibus dicatur tandem *ab Ezechiele c.* 1. Vos non ascendistis ex aduerso, nec opposuistis vos murum pro Domo Israel, vt staretis in prælio in die Domini; assimilantur enim Episcopi, qui ex zelo iustitiæ resistere peccantibus non curant, illis, qui terga vertunt in prælijs, vbi pro salute pugnandum est. Frustra diceret consecrator Episcopi illa verba, Accipe baculum Pastoralis Officij, vt in corrigendis vitijs piè sæuias, & iudicium sine ira teneas, si Episcopi à correctione vitiorum abstinerent, nec officium Ordinarij implerent ad vnguem, cum cuicunque Ordinario per Concilia, & Sacros Canones imponatur, vt corrigant Clericorũ excessus, mores reforment, Ecclesias visitent, eòque tota prudentia, & vigilantia colliment, vt ex ouibus sibi commissis, nec vna pereat in ouili; error namque, inquit Augustin. cui non resistitur, adprobatur, & facilitas veniæ incentiuum tribuit delinquendi. Cum agitur de vitijs à vinea Domini, velut vepribus, eradicandis *dicant Pastores, & Episcopi cum Michea Propheta cap.* 30. Repleti sumus formidine Spiritus Domini, iudicio, & virtute, vt annuntiemus Iacob scelera sua, & Israel peccata sua, vt auuertatur Dei patientis iniuria, ne quando dicat ipse Deus ad Episcopos, & Clericos, his plagatus sum in domo eorum, qui diligebant me. Non sint Episcopi pusillanimes, cum in crimina Clericorum irruendũ est, *sciantque ex Ecclesiast. c.* 7. malè eos in Cathedra Iudicis sedentes esse, qui virtute, & animi robore non valent iniquitates disrumpere.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In adaptanda delictis, & delinquentibus correctione.

EX *consilio D. Gregor. in Pastoral.* 2. *p. c.* 10. quædam crimina ab Episcopis sunt prudenter dissimulanda, quia eo ipso, quod dissimulantur, iudicantur; cum enim delinquens deprehendit culpas suas cognosci à Rectore, & perpeti, eo ipso erubescit culpas augere, quia tacitè considerat Pastoris erga se patientiam, tolerantiam, & clementiam; *hancque Dominus ipse exprobrabat Peccatrici Iudeæ dicẽs, Non cogitasti in corde tuo, quia ego tacens, & quasi non videns. Esai. c.* 57. quædam alia etiam apertè cognita maturè tolerãda sunt, si nimirùm nondũ tempus aduenit, vt apertè corrigantur, nam secta immaturè vulnera in deterius ferueſcunt, & cum nisi cum tempore medicamenta conueniant, constat procul dubio, quod extra tempus adhibita medendi officium prorsùs amittant; alia denique vt potè magis occulta, sunt subtiliter perscrutanda, & licet non erumpant delictorum signa exteriùs, sunt tamen interiùs ex mente arguenda, & redarguenda, ne malum in præcordijs clausum crescat in detrimentum sine remedio. Ex his (*subdit D. Gregor. l. c.*) quædam leuiter increpanda sunt, si proueniant ex inculpabili ignorantia, alia acriter, & vehementer, si ex malitia. In adolescentibus frequens, & rigida adhibenda correctio, in senibus blanda, neque in tristitiam inducens ex iteratione molesta, iuxta illud ad Thimoth. seniorem ne

incre-

Digitized by Google

increpaueris, quando tamen crimine aliquo detentus non sentit quanti sit ponderis perpetratum scelus, tunc absque personarum discrimine, vel discretione ita redarguendus est ab Episcopo, vt culpæ grauitatem ex ore increpantis verè sentiat,& corrigatur,ne fiat Episcopus ipse illius culpæ reus, simul & particeps, zeli asperitate deposita;ea tamen semper inquit Gregorius in Pastorali seruata corrigendi prudentia, vt per flagella, & dura verba non resipiscant, nonnunquam per blandimenta curentur, cum quædam vulnera sint, quæ incisione magis intumescunt ad necem, fomentis verò lenientibus faciliùs sanantur, more adamantis, qui ferro non cedit, sed hirci sanguine mollescit. Quando verò excessus non sunt præ magnitudine graues,ita corrigendi sunt, vt non omninò videantur ignosci, neque omninò seuerè increpari, eo tamen semper intento, vt verecundiam excitent, & ruborem in delinquentibus, cum plerumque plus virium habeat discreta in correctione remissio, quam dira in exequenda vltione districtio. Nihil vnquam in corrigendis subditorum defectibus agat ira, vel furor in Episcopis, at totum rationi detur, & mansuetudini; & quando audito crimine mens excitatur ad furorem, tunc immorandum est,nihilque agendum, donec redeat ad tranquillitatem animus ex furore commotus. Est tamen ira aliquando ostendenda ad terrorem, nunquam exercenda ad propriam vlciscendam iniuriam, nisi id postulent iura status, & dignitatis, quibus nemo cedere potest, cum sint extra ius, quod est proprium; semper tamen ille ordo seruandus, vt Episcopi personas diligant, vitia tantum persequantur, ne forte aliter agentes, ipsa redargutione deperdant, quos emendare desiderant; cum sic vulnera debeant abscindere, vt quod sanum est, per abscissionem exulcerari non possint. Sit igitur pro quocunque delicto,& delinquente,semper cauta, nunquam imprudens, semper diligens, nunquam remissa, semper amabilis,nunquam odiosa correctio, ex qua & boni habeant,quod paueant, & praui metuendo quod diligant. *Sic concludit D. Bernardus, scribens ad Eugenium.*

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In conferendis Beneficijs.

POtior Episcopalis Prudentiæ vsus in collatione Beneficiorum obuersari debet, omnemque de hac re esse in Episcopis sollicitudinem *vult D. Bernardus scribens ad Eugenium lib. 4. de consider.* quem monet, vt in conferendis Beneficijs nunquam attendat ad preces, aut ad interposita officia,sed dumtaxat ad merita; is namque, pro quo rogatur, suspectus de meriti nullitate habendus est, qui pro se ipso rogat, iam iudicatur indignus. *Manus citò nemini imposueris, scribit D. Paulus ad Thimot. 5.* & tales dicit esse ad beneficia eligendos, quos elegisse nunquam pœniteat,cum semper turpe sit retractare, quod semel factum est, nec deceat iudicium prudens in re tam graui periclitari. Ad beneficia eligendi sunt viri probati, non probandi, fasque est, vt probatio electionem præcedat, non subsequatur, nam Ecclesia faciliùs perficit bonos, quàm malos in viam bonam perducat. Conuiuium Domini beneficium est, atque ad huius introitum compellendi sunt ij tantùm, qui sint in cunctis bene morati, consilio prouidi,zelo flammantes,

pietate, ac charitate conspicui. Vacantibus igitur beneficijs *ait D. Gregorius Epist.* 33. ea facienda est ab Episcopis ad Deum oratio, Ostende Domine quem elegeris, vt non respiciatur caro, & sanguis, nec alia personæ dignitas, vel conditio, sed tantum respectus habeatur ad meritum, quod facit personam beneficij collatione dignam; esset namque valdè miseranda illorum Episcoporum incuria, qui præsertim beneficia Curata conferernt indignis, atque ouilia sua comitterent lupis, vel pastoribus imperitis, non valentibus gregem pascere exemplo, & doctrina. Verum tamen est, quod ad conferenda beneficia non sufficit dignitas personarum habita tantum ex litteratura, vel ex nobilitate, *nam de hoc errore monet D. August. Epist.* 138. omnes Episcopos malè forsan in hoc intelligentes *textum canonicum in c. De Multa, & de Presbyt.* quia ibi non vult Pontifex in collatione beneficiorum esse ab Episcopis precipuam habendam rationem litterarum, vel sanguinis, sed esse potiorem respectum habẽdum ad ipsas Ecclesias, non ad personas, quibus licet maximè prosint quandoque litteræ, & nobilitas sanguinis, hæc tamen sine morum probitate, & alijs requisitis nihil valent in ædificationem, sed potius solitariè considerata valent in destructionem. *Vnde D. Gregorius Epist.* 18. *lib.* 2. Episcopos adhortatur, vt bonos Clericos quærant è longinquo, vt ipsis beneficia conferant; & cum ipse Summus Pontifex audisset Syracusis immorari quosdam Presbyteros, qui erant probatissimæ vitæ, scripsit ad eorum Episcopum, vt illicò Romam eos mitteret, hoc intento, vt eisdem magna beneficia conferret.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In cauendis extremis.

MEdio tutissimus ibis, ductori quadrigæ Solaris Phaetonti dictum legitur, quemadmodum etiam Vlysses sanum illud benè regendæ nauis accepit, & impleuit cõsilium, extra vndam, & fumum longè compelle carinam, ad hoc, vt scopulos illos tot naufragijs infames prudenter deuitaret. Nauicula est cuiuscumque Episcopi Ecclesia, *inquit D. Gregor. in suo Pastoral.* quæ nunquam regitur benè si malè ducatur inter neciferas extremorum Syrtes, quibus allidat tandem, necesse est quæcumque Cymba radit liquidum iter. Teneant igitur Episcopi medium in quocumque regimine, ne deflectant à recto, ne exorbitent à rationis Ecclyptica, ne præsertim ab exterioribus curis nimis detenti, ab intimis corruant, aut ne solis interioribus dediti, quę foris debent subditis, non impendant. Vtrumque hoc extremum ab Episcopali Prudentia cauendum est, cum neque fas sit in spiritualibus Episcopos omnino torpere, neque in temporalibus omnimodè occupari, nam & propriæ, & aliorum saluti interiùs, exteriusque debent incumbere, vt tangant muneri imposito propositam metam. Vacandum est & arcanis cœlestibus, vbi opus est, & terrenis subditorum negotijs, ita tamen vt oculus, qui prouidendis aliorum gressibus præeminet, non cæcutiat in proprijs, & semper monstruosum erit capiti, pedum puluere ita infuscari, vt nec videat quæ agenda sunt, nec agat, vt terrenorum puluis excutiatur ab oculis; ne alloquens Pastores, & Episcopos, possit conqueri *Ieremias Tren.* 4. Quomodo obscuratum est aurum, dispersi sunt lapides sanctuarij

Digitized by Google

ctuarij in medio platearum; *concludit igitur D. Gregorius in Pastorali 2. p. cap. 7.* quod sæcularia negotia ab Episcopis aliquādo ex charitate suscipienda sunt, nunquam tamen ex intentione requirenda, ne mentem quærentium aggrauantes, hanc suo pondere victam mergant ad ima, vnde ad cœlestia non possit assurgere; dum enim Episcopi temporali sollicitudini intensiùs deseruiunt, à rebus spiritualibus altiùs elongantur, & foras fusi, nihil, quod intimum sit, agere satagunt pro animarum salute. Pastoribus etiam; & Episcopis *ita indicitur lex ab Ezechiele Profeta c. 44.* vt neque radant capillos, neque comam nutriant, sed dumtaxat tondeant, acceptis pro capillis rerum externarum curis, quæ si nimis crescant, oculos internos impediunt, ne videnda, & agenda contueri possint; sicque iure meritò præcipitur non esse radendas ex toto, sed tondendas, idest, sub certa medietatis mensura esse coercendas.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In abijciendis nimijs occupationibus.

NIhil ab Episcopis sine moderamine, ac virtutis medietate, quę facit bonum honestatis plenum suscipiendum est; rumpitur namque, qui nimis tenditur arcus; eóque à potioribus rebus distrahitur animus, quò magis ad exteriora pertrahitur. Iugiter ea sunt ab Episcopis memoranda, *quæ D. Bernardus scribit ad Eugenium l. 1. de consider.* Vereor ne in medijs occupationibus, quoniam multæ sunt, dum diffidis finem, frontem dures, & ita sensim te ipsum priues sensu iusti, vtilisque doloris, nesciens, quod paulatim à tua Rachele, idest animi tranquillitate inuitus auuelleris; multò prudentius est, quod te saltem ad tempus subtrahas occupationibus, vt tibi vaces. Qui se totum tradit stulto negotiorum labori, nihil sibi relinquit, & quieti; sunt enim occupationes nimiæ quædam spiritus afflictiones, mentis euiscerationes, & gratiæ Diuinæ euacuationes, earumque fructus, sunt fragiles araneārū telæ. Hebetati cordis est, continuam non sentire negotiorum molem, & seruitutem, non seipsum quandoque à seruitute, & tali vexatione redimere. Principale Pastoris munus est ædificare Ecclesiam, docere populos, meditari in lege Domini, quæ sola est immaculata conuertens animas. Si Episcopus est homo omnium, omnibus omnia factus, debet etiam esse sui; nihilque ipsi proderit, si vniuersos lucretur, & se ipsum perdat. Habeat se ipsum Episcopus, quandoque necesse est, & si omnes veniunt ad bibendum de fonte suo, debet & ipse bibere, ne solus sitiens permaneat. Vt non sitiat Episcopus, haurire debet aquas de fontibus Saluatoris, quod fit otiante Spiritu inter delicias amoris Diuini, & soli Deo vacante, quod agebat Sanctus Gregorius in summa negotiorum tempestate, quando etiam obsessa ab hostibus vrbe, inter contemplationes à Sacris Scripturis propositas solitariè versabatur. Omnia suum tempus habent, rerumque discretio, quæ fit ad nutum prudentiæ sola temporis distinctione, habenda est inter mentis recessus; nam mens pluribus distracta curis nec vnum perficit opus. Fortior assurgit ad agendum animus ille, qui aliquando quiescit, dummodo iuxta fabulam Anthæi, non quiescat in terra, sed requiem aucupetur è cęlo. Otium non erit, sed negotium Episcopis, si ad se ipsos regressi, post egressum ad alios, ita agant, vt spiritu feruentiores Diuinis

nis incumbant precibus, patientiæ studeant, longanimitatem prosequantur, manusq; ad omnes virtutes apponant. Igitur temperandi quiete laboris, & otio virtutis, occupationum excessus, vt ius suum cuique tribuatur, nimirum animæ, & corpori; neque enim decet animam, quæ indita Spiritus leuitate rapitur in Cœlum, negotiorum mole grauari, ne possit sursum attolli. Conferenda sunt posteriora prioribus, & accuratè examinandus profectus, quem quilibet Episcopus facit in ea vocatione, qua vocatus est, si in ea verè manserit, an ab eadem leuiter abscesserit, raptus à leuissimo sæculi amore, vel à rerum sæcularium implicatione, quæ alas non habet, nisi suo ponderi adiectas, quibus vi quadam pertrahantur ad ima; vndè nunquam possint ad spiritualem vitam emergere, vita namque tota in spiritu est; eóque, quæ spiritum tollunt, vel opprimunt, vitam tollunt, vel eamdem opprimunt ad mortem.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In impendenda Orationi opera.

NOn modò animatum Pastor, sed Dei Sacerdos quilibet Episcopus est, ideò tamquam Dei, & hominis mediator, quædam agere debet, quæ propria sunt Sacerdotis officia, quorum potissimum est orationis studium; cum enim Episcopi inter Principes Sacerdotum cõnumerentur, eorumque proprium sit munus res arduiores cum Deo tractare, ac persepè etiam suis precibus ab imminentibus flagellis iratam Maiestatem auuertere, ad hæc ritè peragenda nihil sanè aptius, atque opportunius censendum est, quàm efficax ipsius orationis medium, quo cœlum ipsum disrumpitur, licet æneum, & exarmatur, licet in clades, & neces armatum. Neque eorum consilijs hic adhærendum est, qui eas tantùm, tamquam præcipuas Episcopi partes esse definiunt, optimum, & incorruptissimũ Iudicem agere, iusque suum vnicuique fideliter tribuere, pauperum causis, & egestatibus semper intendere, doctrinę, & magisterij officia benè ad animos erudiendos persoluere, idque genus alia sollicitè, & diligenter perficere, quibus putant nihil deesse ad tangendum Episcopalis dignitatis fastigium, ac satis hæc esse, si omnia ritè impleantur, licet à pio orandi instituto negligenter desiliant; ad eiusmodi namque abolẽdum errorem Moysis exemplum proferendum, qui cum perfectissimi Pastoris imaginem præseferret, licet etiam Aaronis fratris precibus frequenter vteretur ad Deum placandum, ipse tamen ab oratione nunquam abstinebat, qua posset sui Domini iram in populum impendentem auuertere, maria diuidere, Pharaonis exercitus prosternere, manna è Cœlo ad Terram aduocare, Amalechitarum agmina fundere, ac tandem de omnibus exteris gentibus triumphos occinere, & inclita trophæa reportare. Quinimo Sanctissimi Patres quamplurimi, alijq; non contemnendæ doctrinæ viri in ea fuere sententia, vt præcipuum perfecti Pastoris officium in orando collocarent, cunctaque alia in Episcopis inania putarent omninò, ac suo fructu vacantia, si deesset oratio. Quod præ cæteris sensit, ac præstitit Sanctus Valerius Hyponensis Episcopus, qui plura Episcopalia munera Diaconis distribuebat, vt ipse attentiùs orationi, & contemplationi operam nauaret; sicque ouium suarum salutem fortiùs Domino commendaret, ac securiùs obtineret. Quantum verò prosit anima-

marum saluti Episcoporum oratio, tot indicent Sacræ Scripturæ oracula, ex quibus habemus à Deo, eorum tantùm preces, & orationes exquiri, qui positi sunt, velut Præsules ad aliorũ custodiã; nã cũ plures in domo, ac familia patiẽtissimi Prophetæ peccassent, ipsi Iob, & Deo conuiciantes, noluit Deus ipsis veniam impertiri, nisi post effusas à seruo suo preces pro amicis, & familiaribus; *idque constat apertè ex cap. Iob 42.* immò quoties Deus renuit acceptis offensis indulgere, toties orationis præsidium sustulit, *vt habemus apud Hierem.* cui præcipit Deus ipse, ne oret pro populo, cui nolebat parcere. Si orat Elias constitutus à Deo populi Præses, illicò dat pluuiam Æthersi orat, vt cœlum ipsum abstineat à pluuia, repentè clauditur; vt habeamus, nihil esse ad laudem Diuinæ bonitatis magnificentius, nihil ad bonorum gloriam sublimius, nihil ad orationis excellentiam mirabilius, quàm orantis virtus, si populo præsit; vel sit rector admotus Ecclesiæ Dei regendæ.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In quærenda peccatorum conuersione.

INter ea, quæ toto nixu ab Episcopis quærenda sunt ad ampliorem Dei gloriam, & ad certiorẽ animarũ salutẽ, potissimũ occupat locũ peccatorũ cõuersio; neq; n. numeri Pastoralis officij implerentur, si oues errãtes non redigerentur ad ouile recta proposita via, & errorum abiuratione, non minùs namque necessaria est Episcopalis Prudentia in reliquis bonis pro grege comparandis, quàm pro malis irrepentibus auertendis, *docente D. August. in Epist. 10. Io.* Longè maius charitatis indicium esse in Pastore, malum ab ouibus suis auertere, quàm bonum eisdem præparare. Hoc igitur charitatis insigne ab Episcopis est præferendum, cum sint venatores animarum, quas telo contritionis confodere necesse est, ne aufugiant manibus absoluentibus ad medelam, & ne pereant à criminibus vulneratæ. Is verùs est Pastoris amor *inquit D. Greg. in Pastoral.* ergà oues morbidas, ne totum corrumpatur ouile; hæc vera diligendi ratio in Patre, ne filij perdãtur in Gehenna, ne mergantur in abysso. Hinc illa mirabilis tot Sanctorum Episcoporum charitas ergà suos proximos, qua pro ipsorum salute mortem subire, & acerbiora tormẽta subire nunquam vetiti sunt; hæc denique diligentior cura ipsis demandata, vt inter oues pascendas nullus sit hædus damnandus. Quò respiciens *D. Dionysius,* solebat dicere, Diuinorum Diuinissimum esse cooperati Deo in conuersione animarum ad ipsum, nullumque Deo gratius sacrificium esse, quàm à tartari faucibus peccatorem eripere; tunc enim *subdit D. Gregor.* mirabiliter surgit in altum charitas Episcoporum, cum peccatores eleuat ab imis inferorum; hocque potissimum zelo, & pereuntium animarum amore, debent Episcopi omnes esse succensi, quia ipsis exemplum detulit amor Christi, præsertim erga peccatores, pro quibus dumtaxat spontè oblatus voluit immolari; non enim venit vocare iustos, sed pecatores, & longè maius est gaudium in cœlis super vno peccatore pœnitentiam agente, quàm supra nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentia. Quomodo ergo ad promouendam peccatorum salutem desinet esse sollicitus Episcoporum amor, si tot, ac tanta edidit Christus suæ redemptionis miracula, vt per gratiam in ipsis omnia peccata deleret? Sic loquitur ad Episcopos negligentes salutem animarum *D. Chrysostomus.* Si huius

rei gratia necesse sit Episcopos vigilare, si laborare, si opes expendere, si aduersus sæculi potentes decertare, si odia, inuidiamque persequentium subire, si ardua, & longa itinera suscipere, si pericula omnia sustinere, nihil sanè ipsis deuitandum est, vt vnius animæ peccantis lucrum faciant, Apostolum imitantes *apud Corinthios*, qui nuditatem, inediam, frigora, ieiunia, flagella, carceres, vincula, & alia innumera pertulit mala, vt mortuos ex culpa suscitaret ad vitam.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In exercendo contemplationis studio.

SIt Episcopus, *sic adhortatur D. Gregor. in Pastoral. par. 2. cap.* 5. singulis per compassionem socius, super omnes contemplatione suspensus, interiorum curam exteriorum occupatione non minuens, exteriorum prouidentiam internorum sollicitudine non relinquens. *Additque D. Augustinus apud D. Thom. p.* 2. 9. 135. *art.* 2. non esse ab Episcopis ob sarcinam spiritualem delectationem contemplationis vnquam deserendam. Contemplatio cibus est animæ, quo confortantur Episcopi ad laborandum in vinea Domini, & ad portandum pondus diei, & æstus, grauante humeros negotiorum mole, est manna, quod cœlitus datur, sed dimissis Ægypti cepis, & allijs, est fons aquæ viuæ, rigans omnia virtutum exercitia, sed non est exsiccandus, aut perturbandus terrenorum iniecto luto. *Hæc habens ex D. Bernardo ad Eugenium.* Inter curarum vertiginnes cor Pastoris nunquam quiescens illius spiritus dulcedinem non capit, de quo dictum est *in Ecclesiast. c.* 24. Spiritus meus dulcis super mel. Fauum dulcissimum Deuotionis non conficiunt bruta sæculi luto semper inuoluta, sed apes sollicitè volantes super flores vitæ Christi. Corruit anima exteriùs semper occupata, nec resurgit, nisi accedente orationis studio, quod solitariè solet exerceri. Liæ amplexus, per quam sæculi cura describitur *à D. Greg. Epist.* 62. Rachelis amplexum impedit, quæ est Diuinorum meditatio, idque ipse scribit ad Episcopum Carthaginensem, qui dum terrenis negotiis nimium intenderet, è Spiritu ad vanitates corporeas omninò defluebat. Timeo tibi Eugeni *scribebat D. Bernardus ad Summum Pontif.* ne multitudo continua negotiorum intermissa oratione, & consideratione, te ad cor durum perducant, quod deuotione non incalescit, compunctione non scinditur, compassione nõ mollescit, & se ipsum non exhorret, quia nec sentit. Vnicum laborum Episcopi refrigerium est, quandoque ad solitudinem confugere, ad orationem, ad meditationem, nam Apostoli ipsi, cum renunciassent Domino omnia, quæ egerant, & docuerant, iussu eiusdem Domini in desertum se receperunt, vt pusillum quiescerent, nihilque dignius, & vtilius in Episcopo pro ouibus suis, quàm frequenter orare, & Christi passionem meditari, vnde roboratur spiritus ad pugnam, & armatur ad prælium; *Et Beatus Macharius Ægyptius solebat dicere*, quod oratio, & contemplatio est caput totius boni, & vertex omnium actionum honestarum. Attendite vobis, & vniuerso gregi *habetur sermo ad Episcopos in actibus Apostolorum c.* 20. vbi notat *D. Ambros.* primum dici, attendite vobis, postmodum vniuerso gregi, vt intelligerent Episcopi omnes primam curam habendam esse de oratione, & contemplatione, deinde curandum esse gregem, cum omnia debeant

beant spiritui inseruire, & esse à Deo capienda omnia rerum initia, ne caput ad vilitatem pedum deprimatur, post igneam orationem debent remanere cineres ęstuantes ad tempora negotiorum.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In obeundo Prædicationis munere.

EX pluribus Concilijs, sed præsertim *ex Carthaginensi* 4. iniungitur Episcopis prædicandi onus, cum eos dederit Christus Ecclesię, non Pastores dumtaxat, sed etiam Doctores, vt pascant oues suas doctrina, & exemplo; sanctorum Apostolorum imitatione proposita, quos misit in vniuersum mundum, Euangelium prædicare, & testificari. Hæc duo potissimùm curæ Pastorali insolubiliter adnexa sunt, nimirum, vt benè Ecclesiam regant, & verbo Dei gregem pascant, quæ omnibus indiscriminatim præcipiuntur à Sanctis Patribus Gregorio, Ambrosio, Augustino, qui fuerunt optimi Ecclesiæ Rectores, & Concionatores eximij; & D. ipse Chrysostomus Prædicator egregius solebat dicere, se malle animam in suggestu concionum exhalare, quàm cohibere sermonem, vel frænum linguæ inijcere, vbi contra populorum crimina esset clamandum *iuxta illud D. Pauli ad Thimot.* argue, increpa in omni doctrina, &c. ex quo postmodum inoleuit in Ecclesia, haud idoneos ad curam animarum eos reputari, qui nòn essent potentes opere, & sermone oues suas ad terrenorum cōtemptum, & ad cœlestium amorem inflammare; nec Episcopos ea inculpabiles reddit excusatio in hac re, quod ad munus prædicationis obeundum alijs vtantur, qui forsitan se ipsis in docendo, & dicendo sint idoniores; nam in Concilio Hispalensi, quod celebratum est anno 630. statutum est, quod præsente Episcopo non liceat Presbyteris populos docere, vel adhortari, nam Pastoris sermo, licet minùs docti, & idonei, fortior est ad suadendum quocumque alio sermone, præsertim si dictis adiungantur exempla, iuxta illud Poetæ, Segniùs irritant animos demissa per aures, quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus, &c. Audiant igitur Episcopi omnes illud Sethro consilium, & sibi dicta putent illa Moysis verba, Estote vos in his, quæ ad Deum pertinent, illi, qui referatis, quæ ad Deum ducunt, viamque ostendaris, per quam ingredi debent. Summus Pontifex erat D. Gregorius, & tamen licet plerumque prouinciam alijs demandaret, ipse se ita astrictum ad hoc munus agnoscebat ex officio, vt cum dolore illud semper intermitteret, vnde cum scriberet ad Episcopos, & præsertim ad Dominicum Episcopum Carthaginensem, eos in Epistolis hortabatur, vt accepta à Deo talenta non foderent in terram, néue absque lucro animarum segniter sepelirent; cum eorum negotium potissimum sit, loquendo animas Deo lucrari. Sic scribens idem D. Gregorius ad Episcopum Antiochenum, ait, cum venis ad Ecclesiam, puta te velut fluuium ad arida saxa venire, quæ indigent irrigari, vt per fluenta linguæ, tandem ex ipsis erum pant flores vsque ad fructus maturitatem, lingua tua sit fomentum bonis, aculeus malis, tumidos retundat, iratos mitiget, pigros, ac desides exacuat, asperis blandiatur, desperatos consoletur.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In suscipienda Ecclesiarum, Clericorum, & populorum Visitatione.

INdex omnium Pastoralium virtutum amor Pastoris est erga suas oues, *inquit D. Bernardus in suis Epistolis*, nec alibi amor is flammantiùs ardet, quàm in obeunda Diœcesis visitatione, ad reparandum Diuinorum cultum, atque ad promouendam animarum salutem; quò enim quis diligit vehementiùs, eò etiam prospicit attentiùs, vt omni ratione, ac præsertim actuali visitatione prosit ijs, quorum curæ censetur admotus. Nemo sanè *ait D. Greg. in Epist. ad Episcop.* libentiùs labores visitandi suscipit, nemo per montes, & valles, per Oppida, & Castella discurrit, vt omnibus suis prouideat, quàm Episcopus ille, qui charitatis amore succensus, nulla pauet pericula, & nulla exhorrescit incommoda, vt oues errantes ad ouile, à quo erant auulsæ, sollicitè reducat; Ideò Episcopus omnis, si boni Pastoris vult nomen obtinere, ex consilio eiusdem D. Gregorij debet iugiter per suam Diœcesim visitando pertransire, vt curet, & sanet omnes, eos potissimùm, qui non possunt ad ipsum ex impotentia venire, idque exemplo Christi Domini, qui pertransibat curando, & sanando omnes. Neque à visitatione debent Episcopos deterrere labores, cum sint suarum vinearum agricolæ, qui debent iugiter adlaborare, vt spinas, & tribulos euellant, & æqua animi constantia debent montes, & valles peragrare, æquè vias planas, & vias asperitate vrgentes, vt apud ipsos, qui verè Pastores sunt, vbique locorum inueniant oues, vbi pascua inueniant; omnes quotquot adueniunt, celesti pane reficientes, omnes sacro Chrysmate roborantes; sitque Episcopis leuamen laborum animas Deo lucrari, templa in deperditum cultum restituere, Sacella in meliorem formam redigere, Oratoria nobiliùs exornare, Sacras Supellectiles adaugere, Clericorum mores reformare, & quæcumque alia ad normam veræ sanctitatis, vel instituere, vel conseruare. Verè Apostolicum munus est, Ecclesias, & populos singulis annis, si fieri potest, inuisere, vt tollantur abusus, & reliqua iuxta Conciliorum præscripta perficiantur, vt Sacramenta per manus Episcoporum administrentur, & animæ fidelium in fide, & charitate solidentur; & hoc erat opus eximium D. Pauli, qui incessabili peregrinatione de gente ad gentes permeabat, is erat labor nunquam intermissus ab Apostolico in proximos charitatis feruore. Nullum Sacrificium Deo gratius *inquit D. Gregorius in Pastorali*, quàm per omnia loca discurrere, vt conquirantur animæ factori suo, subditque D. Dionysius, esse omnium Diuinorum Diuinissimum cooperari Deo in reductione animarum ad ipsum, quod præ cæteris fit, quando ad animas ipsas præsentialiter se transferunt Episcopi per visitationem; tunc enim in altum eorum charitas se maximè attollit, cum ad ima proximorum se misericorditer inclinat.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In contemnendo fastu.

NOn respondet inanis fastus Euangelicæ vitæ, atque Apostolicæ humilitati, quam Episcopi in altissimo perfectionis culmine collocati debent profiteri, Tot greges famulantium

tium

tium, tot adulantium catervæ, tot vasa auro, argentóque nitentia, tanta denique sæcularis apparatus pompa, sunt inconsona illa amplitudinis ostentamenta, quæ Pastoritiam lædunt Maiestatem, quæ ex charitate, & humilitate consurgit; à Sanctis enim Patribus sæpè definitum est Episcoporum magnitudinem potiùs in onere, quam in honore positam esse, nec tam esse Principatum, quàm ministerium, nec tam dominiũ, quàm liberam, & ingenuam seruitutem *iuxta illud D. Bernardi in Epist. ad Rom.* 11, in omnibus Apostoli exemplo ministerium vestrum honorificate, ministerium, inquit, non dominium, vel imperium, quod quidem honorificatur non familiæ splendore, non auri, vel argenti pompa, non fastu equorum, non amplis ædificijs, sed vitæ integritate, morum ornatu, studijs spiritualibus, ac denique cæteris bonorum operum exemplis. Opus est, & labor, Episcopatus officium, non otium Principatus, *ait D. Hieronymus super illud Apostoli*, si quis Episcopatum desiderat, &c. hocque exigit non crescere fastigio, sed humilitate decrescere, vt seruus seruorum Dei fiat verus minister, & imitator Christi. Aut persona Principis est Episcopo deponenda, si cum fastu geratur, aut Episcopale officium abijciendum est; non enim inter se cohærere possunt, personam Principis agere, & humilitati consentire. Soli virtuti Episcopali debetur honor, si sit consociata dignitati; & fastus in quocunque, sed præsertim in Episcopo contemnitur, cui à phaleratis ornamentis non est quærenda extrinsecus gloria, sed ab intima animi moderatione, quæ lex est totius honestatis; *id Cicerone ipso in Tuscul. 3. adprobante*, vbi ait, quod gloria vera, res quædam solida est, non vanida, non adumbrata, cui consentit proborum hominum laus, & incorrupta vox benè iudicantium de excellenti virtute. Non igitur ex inanibus splendoris insignibus gloria ab Episcopis colligenda est, sed ex veris honorum fontibus, qui sunt non fucatæ virtutes, ex quibus sæculi Principatus quàm longissimè distant ab Ecclesiæ Principatu; cùm tamen etiam quamplures sæculi Principes non in fastu regni præsidia posuerint, sed in ipsius maiestatis contemptu, sola imperante virtute, opinantes virtutis excellentiam supra sceptra, & diademata margaritis nitentia splendidiùs collucere. Impares se fecere Episcopis in maiestatis splendore Imperatores ipsi, Principes potentissimi Episcopo Turonensi Martino, Carthaginensi Augustino, Neocæsariensi Gregorio, alijsque quamplurimis, ex eo dumtaxat, quod humilitatem inter sæculi pompas, & parcitatem in rebus exterioribus perpetuò seruarent omni prorsus immunem à fastu: nec pro Episcopis inducenda sunt vanitatis exempla à temporum decurrentium corruptela; constat enim malorum omnium fontem eam semper fuisse naturæ labem, qua quilibet sibi adblanditur propositis ad imitandum ipsius naturæ vitijs, remota quacunque virtutis consideratione; cum tamen omni æuo laudata, vel saltem laudabilis fuerit rerum parcitas etiam inter copiosos opulentiæ thesauros, quibus nunquam fas fuit abuti in alienam perniciem, & maximè ad augendam pauperum miseriam, quæ verè magnum caperet incrementum, si Episcopi bonorum Ecclesiæ largitores, ac pauperum parentes aliò diuerterent collatas opes, & in fastuosis, ac superfluis sumptibus collocarent.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In temperando luxu.

NIhil frequentius à Sanctis Patribus proponitur Episcopis, quàm modus in rerum vsu, vt frænum luxui injiciatur, ne Apostolica parcitas ab ipsarum domibus, & familijs penitus exturbetur, *præ cæteris de Sancto Exuperio Episcopo Tholetano, scribit D. Hieronymus lib. 1. Epist.* quod Viduæ Saraptensis imitator semper esuriuit, vt alios pasceret, & quod ieiunijs semper palluit, ne fame torqueretur aliena; cũ fuerit tamen omnibus Episcopis ditior, licet Domini Corpus canistro portaret vimineo, & sanguinem portaret vitro. Quid hoc exemplo mirabilius, *inquit D. Hieronymus,* cum Domini Corpus, nec ipsis Angelorum manibus digné tractetur, & tamen canistro vimineo circumferatur, vt pauperum indigentia subleuetur, vt pauperes alat Exuperius, nec suis parcit facultatibus, nec ipsis pepercit Altaribus, & vt algentes, nudosque vestiret, Altaria quoque ipsa nudauit; hęc verè splendida domus Episcoporum est, hæc parsimonia, quam luxu familia splendidior; & Roma ipsa, ex cuius parcitate diù totius orbis stetit, & rutilauit imperium, solo luxu collapsa est in ruinam. At in re tanti ponderis omninò superuacaneum est aliunde ad suadendum rationes exquirere, quàm à sacra Tridentina Synodo, quæ præsertim ad erudiendos Episcopos instituta est; habentur enim hæc verba *Sess.* 25. c. 1. optandum est, vt ij, qui Episcopale ministerium suscipiunt, quæ suę sint partes agnoscant, ac se non ad propria commoda, non ad diuitias, aut luxum, sed ad labores, & sollicitudines pro Dei gloria vocatos intelligant; nec enim dubitandum est fideles reliquos ad religionem, innocentiamque faciliùs inflammandos, si Præpositos viderint, non ea, quæ mundi sunt, sed animarum salutem, ac cælestem patriam cogitantes. Hęc cum ad restituendam Ecclesiasticam disciplinam præcipua esse Sancta Synodus animaduertat, admonet Episcopos omnes, vt secum ea sæpè meditantes, factis etiam ipsis, ac vitæ actionibus (*quod est veluti quoddam perpetuum prædicandi genus*) se muneri suo conformes ostendant, in primis verò ita mores suos componant, vt reliqui ab eis frugalitatis, modestiæ, continentiæ, ac sanctæ humilitatis exempla petere possint; quapropter exemplo Patrum nostrorum in Concilio Carthaginensi, non solùm iubet, vt Episcopi modesta suppellectili, & mensa, ac frugali victu contenti sint, verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota eorum domo caueant, ne quid appareat, quod à Sancto hoc instituto sit alienũ, quodque non simplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum præseferat. Hactenus Tridentini Concilij verba, quæ satis hoc iure omnem excusationis aditum Episcopis præcludunt, dum regulas omnes temperandi luxus exactè præscribunt.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In grauitate, & affabilitate seruanda.

STudium est cuiuscunque virtutis, sed Prudentiæ potissimum medium in rebus agendis inuenire, vt cautè declinentur extrema, ne ducenda ratis allidat ad scopulos ex imperitia naucleri; & maximè laboriosum semper fuit Episcopis dignitatis fastum, quo sæpè turgent, qui elati animi sunt, grauitate, & affabilitate temperare; ideò

de

debat re monita à D. Bernardo accipienda sunt. lib. 4. de Consider. ad Eugen. vbi Pontificem alloquens, hæc habet. Esto grauis, sed non austerus, non dissolutus, neque seuerus, sed mediocritatem tene, vt neque de seueritate sis oneri, neque de familiaritate contemptui; austeritas fugat infirmiores, grauitas reprimit leuiores. In cathedra Pontificem, domi te Patremfamilias exhibe, ament te omnes, si non, fac vt timeant. Sis igitur actu seuerus, sed habitu dulcis, vultu serenus, sed verbo serius. Iusta quidem auctoritas, & reuerentia necessaria est in Episcopis, *inquit D. Gregor. Epist.* 59. at eos reuerendos, aut timendos non debet facere fastus, non pompa, sed grauitas, pauperculis, ac simplicibus se semper exhibentes faciles, ac omninò accessibiles, & quandocumque etiam iniqua, vel non concedenda petantur, non ideo durè, aut asperè cuique respondendum, sed leniter; omnis Euangelica perfectio, quæ debet esse in Episcopis ad studium humilitatis, & mansuetudinis reducitur, docente Christo, discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Ea charitas (*subdit D. Bernardus serm. 23. in Cantic.*) Prudentiæ Episcopali adnectenda est, quæ cum arguit mitis sit, cum blanditur simplex sit, quæ semper piè sæuiat, mulceat sine dolo, patienter irascatur, humiliter indignetur, læsa non prouocet, spreta reuocet, quæ omnibus se conformet, & omnium in se transferat affectus. Audiant Episcopi omnes dulcissimi præceptoris oracula, qui docuit Apostolos, omnesque discipulos suos, vt quibus sibi commissis semper essent vtilitati, nunquam formidini, discant esse subditorum Patres, non Dominos, non ex imperio Tyrannos; studeant, vel magis amari, quàm metui; vel æquè amore, scilicet, & metu sibi obsequium prouocare. Et si interdum rigido opus est aspectu, non desinant etiam esse suaues, ita vt etiam inter verbera diritatis producantur vbera pietatis. Medicus asper semper terret ægrotantem, rarò languentem curat, & sola illa solet medicina prodesse, quam perficit dulcis, & succus amarus. De benignitate, & suauitate Pastorum plura alia congerit *D. Bernard.* scribens ad Eugenium, & in alijs sermonibus, & Epistolis, quę non expedit hic singillatim recensere, cum etiam in sequentibus tangenda sint. Pro coronide sint ea, *quæ scribit D. August. Epistola* 64. *ad Aurelium Episcopum*, in qua, vbi deprehendit deprauatam Aphricæ consuetudinem, scilicet, quod sæculares celebrabant magna conuiuia in Cœmeterijs ad honorem Martyrum, docet ibi, quomodo se debet habere Episcopus ad illos tollendos abusus, qui tot habebant sectatores. Quantum existimo *inquit D. August.* non asperè, non duriter, non modo imperioso hęc mala tollenda sunt, sed magis docendo, quàm iubendo, magis monendo, quàm minando; sic enim cum multitudine peccantium agendum est, & seueritas in peccata paucorum exercenda est, & si quid seuerè minamur, cum dolore fiat, comminando vindictam ex scripturis, ne nos ipsi in nostra potestate, sed Deus in nostro sermone timeatur.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In agendo, & loquendo.

EX *c. Qui Episcopus, & ex Concil. Carthaginensi 4. cui interfuit D. Augustinus hæc habentur.* Qui ordinandus est Episcopus, antea examinetur si sit prudens, si docilis, si moribus temperatus, si per-

uigil, si in agendo, & loquendo cautus; nam propter stolidam simplicitatem vnusquisque ab Episcopatu repellendus est. Et etiam *ex c. Petrus dist.* 29. habetur, quod ad regimen Episcopatus assumendus est, qui non solùm de salute animarum, sed etiam de extrinseca vtilitate, & cautela sciat esse sollicitus; sit humilis, & affabilis, cautus, & acutus, qui semper agat iusta, & recta loquatur. Præcipitur itaque Episcopis *ait D. Bernardus*, vt manus suas mittant ad fortia, & semper agant ex fortitudine, cùm debeant esse illi fortes armati, quibus commissa est Ecclesiæ custodia; cùm sint speculatores illi, quibus demandatum est, vt omnia è longinquo præuideant, & omnibus prouideãt dirigente prudentia, ita tamen prudentes sint in agendo, vt etiam sint semper simplices in loquendo, sintque vnà serpentes, & columbæ. Illi Episcopi, qui præcipitanter, & ab absque præuio consilio res agunt, plerumque eos pœnitet factorum, ideò in scripturis habetur sæpiùs, nihil esse agendum inconsulta agendi ratione *iuxta illud Prouerbiorũ* 4. Palpebræ tuæ præcedant gressus tuos; & præsertim in agendo duo extrema cauenda sunt, nimirum inconstantia, & pertinacia; inconstantia, quia ortum ducit ab animi leuitate, quo nihil stultius, *cum dicatur in Prouerbijs* 15. Cor stultorum dissimile, & quilibet homo, dum agendi mutabilitate se varium exhibet, nunquam sibi constans manet; pertinacia vero, quia nascitur à superbia, qua nihil deterius, cum Deus ipse superbis resistat, & homo dum se meliorem cæteris æstimat, hoc ipso cunctis peior innotescit. Plures sunt Episcopi, *inquit D. Bernardus*, qui nequiter, & inutiliter præsunt; pauci, qui rectè, & vtiliter, idque defectu virtutis, & charitatis, quæ perficit omnia; in omnibus magistra boni operis Prudentia est, sine qua & feruor vehemens imperfectio est, & quilibet ausus non fortitudo, sed temeritas est; cum in omni re agenda considerandum sit, an liceat, an deceat, an expediat. Petant ergo Episcopi omnes summis cum precibus, ac lachrymis hanc à Deo cœlestem mentis indaginem, vt in agendo, & loquendo teneant æquitatem, humanitatem, & facilitatem cum prudentia coniunctam; ferendi sunt enim ab ipsis patienter multorum angores, & etiã difficiles mores multorum suauiter sustinendi, si velint numeros omnes boni regiminis implere; plura quoque, quæ apertè non dignoscuntur mala, prudenter ab ipsis dissimulanda, ne in his videndis, & corrigendis summum Ius fiat iniuria summa, eo quandoq; vtentes politicę documento, benè imperat, qui prudenter dissimulat; prudens namque discretio, & dissimulatio persępè delinquentium salutem operatur, *id attestante D. Prospero l.* 2. *de vita contemplatiua cap.* 5. cùm non deceat semper mala summâ seueritate corripere, sed multa Episcopali magnanimitate portare. Absit verò, vt aliquis Episcopus illam mundanæ prudentię regulam seruet, quæ Imperatoris cuiusdam nomine prædicatur, nimirum, quod sit maximè incongruum Imperantis dignitati, quod aliquis tristis abscedat à conspectu Principis, nam ea verè Episcopalis prudentiæ lex est, quod vbi opus sit, Episcopi seuerè agant, & loquantur, nullo habito personarum respectu.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In sustinendis aduersis.

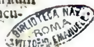
Exhibent Sanctissimi Patres, vt Episcopos adhortentur ad rerum aduersantuum

fantium patientiã illud Ezechielis oraculum *c.2.* vbi dicitur animarũ Rectores mitti ad gentes apostatrices, ad duros facie, ad indomabiles corde, ad irritatores, ad subuersores, ad incredulos, ad domum exasperantem, denique ad scorpiones, vt intelligant patientiam, & æquanimitatem in omnibus ex aduerso contingentibus esse seruandam ab ipsis inflexo animi robore, & nusquam nutante ipsius mentis constantia. Non est vir fortis, *aiebat Sapiens*, cui non crescit animus in ipsa rerum difficultate; & D.Bernardus scribebat ad Eugenium Papam, esse fideli Dei ministeriorum dispensatori magis inter aduersa fidendum, quám inter ea, quę votis adspirant, cum vt plurimum, quę succedunt ad votum, non sint secundùm Deum. Sustinenda sunt mala, ita vt semper sperentur bona, nec vnquam animus deponatur; est namque fluctuãtis naturæ institutum, vt bona proueniant postquam mala præcesserint; *ait enim Apostolus ad Romanos* 8. quod Episcopi non accipiunt spiritum seruitutis in timore, sed in omni fiducia; & animus, qui solum Deum præ oculis habet, nulla agitatur tristitia, nullo pauet aduentu, nullis iactatur procellis, licet sit quasi in procella nauis; vt bene de Episcopo quocunque scripsit Chrysostomus *l.3. de Sacerd.* qui addidit, fluctus animos Episcoporum concutientes esse cæteris infestiores, at non propterea esse metuendos, sed fiducia, & fortitudine esse vincendos. Aaron quoque voluit Deus, vt in campum descéderet cum Moyse cum hostibus pugnaturus, at dumtaxat, vt ipsis tentaretur, non verò, vt profligaretur; paratus namque animus ad malum, nec mali mediei[?]atem patitur, neque persentit, cum semper minùs mala, quę præuidentur, & sine metu tolerantur, quàm illa, ad quorum occursum mens pauida contremiscit. Omnis amaritudo animi vndecunque proueniat, repellenda est, nam Pastoralis fortitudo omnem superat amaritudinem, eamque vertit in dulcedinem, & pugnę victricis lętitiam: Induere fortitudine *scribit D. Bernardus ad Præsulem quendam* confidens, & sciens, quod gaudiũ Domini fortitudo tua est, ne horreas labores, insidias, & pericula, quia horum omnium artifex est ille Deus, qui dicitur fortis, & patiens, longanimis, & multum misericors. Ardet palea *subdit D. August. Psalm.* 61. sed aurum igne purgatur non consumitur; incursantibus obsistere satis est. Oportet igitur Episcopos aduersa omnia patienter portare, vt dignè portent onus impositum, non animo frangi, non pusillanimitate superari; omnia namque possibilia sunt Episcopo credenti, & volenti. Seruiendum est Deo ab Episcopis in illa charitate, quę omnem timorem expellit, quæ labores non sentit, quę inter dura, & aspera magis obdurescit, vt pugnet, & vincat.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In eludendis insidijs.

PVsilli admodum animi esset *ait D. Prosp. de vita contempl. c.*16. Episcopus ille qui insurgentibus subditorum, vel Principum insidijs, illicò onus impositum vellet excutere ab humeris, vt propriæ quietis tranquillitati indulgeret; non sic egere Athanasij, non sic Chrysostomi, non sic alij plures Sanctissimi Patres, qui quò magis sæuiebant hostilia, eò fortius pro Ecclesia decertabant, omnes eludentes insidias, quibus oppugnabantur, vsque ad interitum. Turbines etiam repente excitati aereum, sed non æneum spiritum concu-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

concutiunt, & tametsi quandoque animum flectant, non frangunt; eosque sola deludit constantia, & vitæ probitas. Veniant coniurati omnes ad Classica venti, non quatitur Cymba, cui arridet Olympus. Labor est tamen, & opus Episcopalis Prudentiæ ab insidiosis cauere, nec eos ad texendas insidias excitare; nam mala nobis sine nobis occurrentia, vt plurimum, vel leuiter angunt, vel leuiter tangunt, nec persentiuntur ab infracto animi robore; omnis enim aduersitas *inquit D. Gregorius Epist. 126.* quæ bonis votis obijcitur, probatio virtutis est, non indicium reprobationis. Non poterit sanè Episcopus fortiter non agere inter insidias, quę ex eius zelo aliorum prauitate parantur, si mente recogitet illud Domini verbum, Beati eritis, cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersum vos, mentientes propter me, gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis, &c.; Est enim verè festa dies illa, quæ tantam affert exultationis materiam, & fauet Episcopis illud Sapientis Oraculum, Dixerunt Impij, circumueniamus iustum, quoniam contrarius est operibus nostris. Frumentum Christi sunt Episcopi, dentibus bestiarum moluntur, vt panis mundus efficiantur. Multitudine insidiarum oppressos debent illa verba Spiritus Sancti solari, Recti diligunt nos, Innocentes, & recti adhæserunt nobis, quia sustinuimus; nec deerunt multi boni ad solatium, vbi adsunt plurimi peruersi ad patientiæ, & humilitatis exercitium, cum omnis malus ex D. Augustino, aut ideo viuat, vt corrigatur, vel vt per eum bonus exerceatur. Non est grande *inquit D. Gregor. Epist. 24. l. 2.* ijs humiles esse, qui ab omnibus honorātur, sed magnum virtutis opus est inter despectiones, insidias, & contumelias, etiam iniustè latas, humiliter de se ipsis sentire, nec à meta rectitudinis propositæ recedere; nam, & Dauid inimicorum insidijs conflictatus solebat dicere: Vide humilitatem meā de inimicis meis; qua postmodum humilitate ad celsiora euectus est gloriæ, & sanctitatis culmina. Sunt insidiæ, quas construunt improborum studia aduersus Episcopos, pennæ illæ ad volatum paratæ, quibus in sublime tolluntur inter aereas concussiones, nec ipsis deluditur Episcopalis Prudentia, sed prudentior efficitur, vt insidiarum molitores deludat; Sunt res illæ sinistræ, quæ vertuntur in dexteras, si bonus, & prudens vsus adhæreat; his planè verbis Anastasium Episcopum non semel habemus *D. Gregor. Epist. 27.* allocutum esse, vt eas interritè sustineret, & caperet de afflictione solatium.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In Pusillanimitate repellenda.

LOngè abesse decet cuiuscumque cor Episcopi ab illa animi imbecillitate, quam comminatur in pœnam Deus *in Deut. cap. 28.* vbi ait, Dabit tibi Dominus cor pauidum, & animam mœrore consumptam, sed potiùs addecet, vnumquemque Episcoporum illis confortari verbis, quæ ad Iosue protulit Moyses, cum illum fecit populi ducem, confortare, & esto robustus, tu enim introduces populum istum in terram promissam, &c. Verum quidem est, *vt fatetur D. Chrisost. l. 3. de Sacerd.* quod fluctus animum Episcoporum concutientes crebriores, atque infestiores esse solent ventis ipsis mare perturbantibus, attamen tunc vel maximè animi robore, & fiducia opus est, vt omnes

insu-

Digitized by Google

insurgentes deludantur fluctus, eludantur tempestates; scribit namque *D. Bernardus ad Eugenium Papam*, quod non est vir fortis, cui non crescit animus in ipsa difficultate; nunquam enim magna bona Episcopis proueniunt, nisi eos spes, & fiducia inter magna mala proueniat. In ipsa igitur malorum, & calamitatum congerie constanter ambulandum est, ijs præsertim, qui non acceperunt spiritum seruitutis in timore, & animus ille, qui Deum præ oculis fiducialiter habet, nulla spiritus pusillanimitate in agendis constringitur, sed semper erectus, & sibi ipsi par etiam in rebus, quæ sunt metuendæ, nullo metu deijcitur, aut consternitur; & Iosue si inter Amalechitarum pericula fuisset pauore correptus, aut diffidentia captus, de ipsis victoriam, & triumphum lætabundus non cecinisset. Pastor *inquit D. Gregorius* animo vilis ad feræ occursum se ipsum, & oues perdit, nec Dauid curam sui gregis exercens, cum adhuc pastoritio fungeretur munere, si timuisset lupos, vrsos, & leones inuictè profligasset. Non accedat ad bellum *loquitur D. Augustinus*, qui tubæ clangorem exhorrescit, & armorum strepitum reformidat. Duces sunt militiæ cœlestis Episcopi, non milites gregarij, nec duces addecet in bello de victoria diffidere, nec in pugna animo consternari. Ad mentis constantiam, non ad animi deiectionem in aduersantibus recurrendum est, & memores sint Episcopi *scribit D. Gregorius ad Patricium*, quod ex officio vocantur ad fortia, iuxta illud Ecclesiæ Romanæ, non Romuleæ Gentilitatis proprium elogium. Agere, & pati fortia Romanum est, Perstrepant detractores, blandiantur adulatores, odio persequantur hostes, amore prosequatur amici, & vnus, & idem perpetuo sibi constans Episcoporum animus perseueret, necessarium est, ne vnquam cum ipso cadente cadat Ecclesia ipsis demandata, corruat, aut concidat grex eisdem commendatus. Stet cum animo Episcopi Sceptrum Episcopale *inquit D. Ambros. de offici.* & cadent à latere eius mille, & decem millia à dextris eiusdem, nec erit vnquam pauori locus, nec hostium triumphus.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In Scrupulis conscientia cohibendis.

Optimo Ecclesiæ regimini non minus obstant praua directionis dictamina, quàm stricta nimis, nimisque anxia conscientiæ scrupulosæ consilia; nec via immodicè lata ab Episcopis tenenda est, nec arcta supra modum; cum ab Episcopali Prudentia sint semper extrema declinanda. Supremum tunc scrupulis cohibendis inijcitur frenum ab Episcopali Prudentia, cum Episcopi conscientiam suam alijs dirigendam spiritualiter tradunt, qui tamen sint viri docti, & prudentes, scientes lepram à lepra distinguere; nemo enim in eiusmodi animæ morbis se ipsum curare potest, tametsi vir prudentissimus esset, & hoc à Deo remedium datum est, vt qui propria non valet, aliena curetur prudentia, vel saltem maximè iuuetur; & quamuis contingere possit, vt in pharmaci porrectione fallatur Medicus, non fallitur is, qui accipit, nec debet vnquam de hoc errore esse sollicitus, vt omnium doctrina testatum habemus. Omnis animi amaritudo proueniens ex scrupulis ideo efficaciter repellenda est; quia omnem impedit in agendo conscientiæ serenitatem, sine qua *ait D. Bernardus in l. de interiori domo* nihil boni perfici potest; nam scru-

scrupulosa conscientia *teste D. August. in praef. ad Psal.* Beati quorum remissae sunt iniquitates, tota est in desperatione, nihil habens in spe, vnde prouenit omne bonum. Horrent se ipsos scrupulosi, velut vmbras truces insectãtes, quae tamen sunt sine corpore, & sine laesione; fugiunt semper nemine persequente, & quidquid agunt, ex mentis errore in malum conuertunt, & salutis periculum. Scrupulus verò, quo altius torqueri solent Episcopi, est in onere Episcopatus portando, cum semper interno quodam excrucientur angore, quod sint eius impares grauedini, & ideo delinquant, quia vires non suppetant; at ad hanc errantis conscientiae laruam protinus fugandam assurgit *D. Prosp. in l. 2. de vit. contempl. c.* 16. & alloquens Episcopos sui temporis scrupulorum fascinatione detentos, ait. Vos qui pro multis occupamini, vt alij proficiant, ac Deo vacent, profectus illorum vester fructus est, & qui sollicitudines omnium portatis in ipsis proficientibus, vos ipsi proficitis, & gloria illorum, vestra gloria est. Martyrium animae scrupulus est poenale quidem sed merito carens, neque hoc subire martyrium Episcopos decet, qui alios ad vitam, & ad salutem debent erudire. Agant Episcopi quod agere potuerunt, & legem adamussim impleuerunt; nec plura exquirit Deus, quàm quae vires dare possunt. Quiescant in optima nunquam quiescendi voluntate, & si erumpant aduersa ferant patienter cum longè melius sit quandoque pati, quàm agere sic docente *D. Thom. 2. 2. q.* 185. *art.* 4. vbi adhortatur Episcopos, vt in quacunque pressura potius alienae insistant saluti, quam propriae, quousque tamen suis proximis vtiles esse possunt.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In exercendis Iudicijs.

IN *c. Summopere q.* 3. *hac habes D. Greg.* ad omnes Ecclesiae Rectores. Summoperè cauendum est, vt Rectores Ecclesiae, & qui publica iudicia exercent, nullatenus leuitate, aut fauore ducti, sint praecipites, sed causis prius diligenter ventilatis, cum res, quae ignorabatur plenè ad notitiam venerit, tunc diuina, & humana lege resoluatur, & secundum quod ibi constitutum est, remota personarum acceptione, definitiua sententia proferatur; omnis namque, qui iustè iudicat stateram in manu gestat, & in vtroque penso Iustitiam, & misericordiam gestat, vt iusto libramine quaedam per equitatem corrigat, quaedam per miserationem indulgeat. Scribens verò idem *D. Gregorius* ad vniuersae Episcopos Galliae ea subiungit *in c. omnis dist.* 45. licet plerumque accidant Episcopis plura redarguenda, plus tamen ab ipsis in excessibus corrigendis beneuolentiae adhibendum est, quàm seritatis, cum magis, vt plurimùm, moueat charitas, quàm potestas. Rectores igitur Ecclesiae quicunque sint *concludit D. Gregorius*, magis sunt ad bonum excitandi, quàm seuerè iudicandi, idque firmat Sanctissimi primi Pontificis exemplo, quem si Christus post trinam negationem acriter iudicasset, ab eo Ecclesia tot bona non percepisset. Exceptis criminibus, quibus quandoque ex miseratione indulgendum est, cum haec dignoscitur magis profutura, vt optimè consulit *D. Antoninus Episcopus Florentinus*, in alienis causis nemini in iure iudicandi iustitiae causarum derogandum est, neo nimio impellente rigore

Digitized by Google

gore ad præiudicium, nec nimia fauente gratia ad patrocinium, vt bene in hac re admonet *Eugenium Papam D Bernardus*, vt caueat, ne in iudicijs aliquo errore fallatur, quantò enim potestas maior est in iudicando, tantò turpiùs erratur in iniustè condemnando. Non nimis asperè, non nimis duriter iudicandum est, *inquit D. Augustinus Epist.* 64. sed neque molliter nimis, vel temperatè, ita vt iudicantem fallat, vel criminosi miseranda facies, vel vilis habitus, vel vultus supplex, vel supercilium demissum, vel verborum humilitas, vel ipsæ lachrymæ, doctæ mentiri; hęc enim plerumque assolent, etiam rectã Iudicis mentem inuertere, vel aliqualiter ab orbita rationis detorquere; ideò benè à sapientis oraculo dictum est, Noli esse nimiùm iustus, nec nimis ex pietate credulus, ne decipiaris in iudicio. Summis ergo precibus petenda est à Deo ęquitas in exercendis iudicijs, ne mens errore capta in aliena detrimenta ruat; latum namque perhibetur Episcopis illud Edictum, Iusta iudicate, qui iudicatis terram; neque ius proprium, seu res propria ab Episcopis in iudicando quærenda est, cum nunquam iuri alieno cohæreat, semperque oculos iudicantis obcæcet, ne videat quid maneat, quidve non maneat in æquilibrio, & semper malè iudicant illi, qui nihil suo iuri, nihil suo sensui, nihil suæ potestati, nihil tandem suæ causæ detractum volunt.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In administranda Iustitia.

D Gregor in Pastoral. c. 15. differens supra verba *D Pauli ad Tit. cap.* 2. loquere, exhortare, & argue cum omni imperio, &c. hæc habet. Sæpè Prælati improuidi humanã gratiam amittere formidantes, loqui liberè recta pertimescunt, in hoc iam non Pastores, sed Mercenarij, qui lupo oues vorante, ipsi silent assimilati canibus mutis, non valentibus latrare; quibus ab increpatione debita silentibus dicitur, Non ascẽdistis ex aduerso, neque opposuistis vos murum pro domo Israel, vt staretis in pręlio in die Domini; assimilãtur enim terga vertentibus omnes illi Episcopi, qui ex iustitiæ zelo peccantibus resistere non curant; cum ad hoc in Episcopi consecratione dicatur, Accipe baculum Pastoralis officij, vt in corrigendis vitijs piè sæuias, iudicium sine ira teneas, &c. & ad hoc etiam ex concilio habentur illa verba, Irretragabili constitutione sancimus, vt Ecclesiarum Prælati ad corrigendos subditorum excessus prudenter, ac diligenter intendant, sic etiam ad reformandos Clericorum mores, ne sanguis eorum de eorum manibus requiratur, vt possint dicere cum Paulo ad Ephesios, mundæ sunt manus nostræ à sanguine omnium vestrum; nam error, cui non resistitur, adprobatur, & facilitas veniç incẽtiuum tribuit nouiter delinquendi. Dicant igitur Episcopi, cum agitur de administrãda iustitia ex zelo præsertim offensæ Dei, id, quod dicebat Micheas Propheta *c.* 30. repleti sumus fortitudine Spiritus Dei, iudicio, & virtute, vt annũtiemus Iacob scelera sua, & Israel peccata sua; vbi enim agitur de exercenda Iustitia, vel pro criminibus tollendis, vel pro leuandis oppressionibus, & subditorum grauaminibus, vel pro reddendis vnicuique, quæ sua sunt, omnia ab Episcopis subtiliter libranda sunt, vt ad iustam, & debitam deducantur mensuram, & possit vnusquisque ius suum absque præiudicio possidere; & ita semper agendum est, vt irretorta iudi-

Digitized by Google

iudicantis mens seruetur in libra, ne vnquam propendeat ad partem, vel rei alienæ pondere ad ima detrudatur. & vt denique ea cum *D. Gregorio Epist.* 14. dicere queant, Nos neminem personali amore tuemur, sed Authore Deo posthabita cuiuslibet personę acceptione, solam iustitię normam custodimus. Illa igitur Episcoporum in definiendis causis, atque in puniendis delictis sollicitudo vtilis, & cautela laudabilis erit, ex eiusdem D. Gregorij sententia. Si quid agendum sit, totum agat ratio, nihil sibi vendicet potestas, aut propriæ rei negotium, aut personarum respectus, cum semper ibi desit Iustitiæ ęquilibrium, vbi propendulam se ostendet in iudicijs, vel sententijs mens sedentis in Throno maiestatis.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In leuandis pauperum miserijs.

EX *cap. Fratrem dist.* 86. *habentur* hæc verba ab Episcopis valdè notanda. Episcopus largam habeat manum, necessitatem patientibus succurrat, alienam inopiam, quia si hoc non habet in vacuum nomen Episcopi tenet. In ipsa autem liberalitate exercenda adhibendus est modus rerum, & personarum, ne virtus à sua medietate exorbitet, & tangat extrema; modus in rebus, & personis à prudentia perscribendus est, vt non omnia vni egenti tribuantur, nec fiat personarum acceptio, cæteris paribus, docente tamen D. Gregorio in Pastorali, quod eleemosina viris iustioribus, & sanctioribus est semper erogāda. Subdūtur aliæ Episcopalis liberalitatis in pauperes, & miserrimos exercendæ circumstantiæ *ex D. Ambr. in c. Non satis dist.* 86. quæ notā inurerent Episcopis, si ab eleemosinarum largitione abstinerent, grandis enim esset illorum culpa, si fideles egerent ipsis scientibus, illi potissimum, qui egere, & mendicare erubescunt, inter quos nec proximi sanguinis despiciendi sunt, quibus solet esse pudor, si suffragia petant ab alienis, quibus op tulari tenentur Episcopi consanguinei, non vt diuites faciant, sed vt minus egentes, & miseros reddant. Optima verò Prudentiæ Lex in leuandis pauperum miserijs ea est, quod inter paucos amplæ non effundantur opes, cum longè vtilius, ac gloriosius sit pluribus subuenire, quàm paucis; ea namque, quæ in sinum pauperum congeruntur, tunc maius capiunt incrementum, cum latius, & in maiorem negotiatorum multitudinem disperduntur ad nundinam. Non vnius est, aut paucorum Ecclesiæ aurum, sed multorum, & omnibus pauperibus commune, idque datur Episcopis, non vt seruetur, aut vt clausum possideat arca Iouem in imbrem aureū effusum, vt fabulati sunt Poetæ, sed vt erogetur, & presto sit egentibus, cum etiam bonum, quod prętertim splendet in auro, debeat esse sui diffusiuum, eoque magis dicitur aliquid esse bonum, quò magis est diffusiuum: Concludit denique optimè Leges omnes Prudentiæ Episcopalis in largiendo *D. Gregorius in Pastoral.* 3. *p. c.* 26 vbi ait, attentè ab Episcopis esse inspiciendum ne serò subuentio egenis præbeatur, neque esse differendum ad crastinam diem, quod illicò dari potest; deinde ne ad captandam beneficentiæ, vel largitatis famam opes inutiliter fundantur, néve multa dentur, vbi pauca possunt sufficere, insuper ne vnquàm vacuus omninò dimittatur pauper, cui semper aliquid dandum est, *iuxta illud Luca* 7. omni petenti tribue; denique, ne aliquid detur, cui nihil penitus dandum est, vt sunt egeni malè viuentes,

ipsum

Digitized by Google

ipsum misericordiæ opus in mala opera prauè conuertentes.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In ipsis eleemosynis erogandis.

CONtingit Episcopis plerumque propria egestas e laborantibus, vt nequeât, nec sibi metipsis, nec alijs subuenire, ideo in hoc casu consilium præbet *D. Ambros. 2. de offic. c. 2.* vt aurum quærant ab Ecclesia, quo propriæ, & aliorum indemnitati prouideant; aurum si quidem habet Ecclesia *inquit D. Ambros.* non vt seruet, sed vt eroget, & necessitatibus subueniat, & longè melius est, vt vasa viuentia seruet illæsa quàm ea. quę metallis perficiuntur; neque aurum sacramenta quærunt, quæ auro non emuntur, meliórque sacrorum, & templorum ornatus est redemptio captiuorum; & ipse D. Ambrosius fatetur, se in multorum inuidiam incidisse, quia fregit vasa Dominica ob redimendos captiuos, quod etiam habetur *in c. pulcbrarum dist. 86.* & adest etiam exemplum in B. Laurentio, qui omnia vasa sacra in subuentionem pauperum vendidit, & curauit, vt opes Ecclesiæ per manus egentium in cælestes thesauros deportarentur; Prudentia tamen Episcopalis curare debet, vt si fieri potest, templis, & altaribus non desit ornatus. Clamant Pauperes *scribit D. Bernardus ad Henricum Episcopum Senonensem Epist. 42.* ad Episcopos, & Pontifices, cur in superfluitates vestras consumitis, quæ nostris debentur necessitatibus? nobis enim detrahitur quidquid accedit vanitatibus vestris. Non est bonum *subdit idem D. Bernard.* Episcoporum affluentium exuberare vestium splendorem, mensarum luxuriam de bonis sponsæ, quæ est Ecclesia, quam neque decet nudam, ac destitutam incedere. Beatus ille Episcopus, qui intelligit super egenum, & pauperem, & qui ipsa Ecclesiæ bona facit miserorum patrimonia. *In Concilio Aurelianensi habito anno* 520. præcipitur Episcopis, vt pauperibus, & infirmis, qui nō possunt laborare, largiantur victum, & vestitum quantum possibilitas tulerit, & in alio ibidem Aurelian. Concil. celebrato circa annum 180. quod fuit Prouinciale, statutum est, vt iussi Episcoporum Ecclesiarum Præpositi, vel Archidiaconi visitent frequenter detentos in carceribus Episcopalibus, eorumque egestatibus succurrant de bonis Ecclesiæ. Denique in Concilio Matrisconensi 20. dictum est, domus Episcopales ad hoc fuisse institutas, vt sine personarum acceptione omnes reciperent in hospitalitate: & quod ideò Episcopi canes alere non deberent, cum non morsibus, & canum latratibus sint ædes Episcopales custodiendæ, sed nocturnis vigilijs, hymnis, & familiarium precibus. Additque *D. Hieron. in Epist. ad Titum ex Concilio Aquisgran.* Domus Episcoporum debere esse commune omnium hospitium, quod dictum præsertim intelligendum est de hospitalitate in omnes pauperes exercenda: Fœminis vero inopia pressis, ac præsertim viduis. *iubet D. Gregor. in suis Epistolis sæpè. & in Pastorali* non esse recipiendas hospitio, sed ipsis eleemosynas esse extra Septa Palatij impertiendas; ac satis esse ipsas non egentes relinquere, aut necessitati obnoxias.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In seruanda sui status dignitate, & simul animi moderatione.

EPiscopi, qui se dicunt potiora Christi membra, qui fuit primum Ecclesiæ caput, debent iuxta oraculũ *Io.3.* sicut ille ambulauit, & ipsi ambulare, nimirum sui status dignitatem seruare, gradũque celsitudinem tueri, sed simul ab humilitate, atq; animi moderatione nõ abscedere vt suo Domino conformentur serui, suumque imitentur exemplar. Reges gentium, dicit *Luc. c. 22.* dominantur eorum, vos autem non sic; nulla consuetudo, nulla pręscriptio potest hunc Canonem Diuinum abrogare. Quod hominibus altum est *subdit idem Luc. c. 16.* abominatio est ante Deum; nec ea est admittenda quorumdam Episcoporum excusatio, quæ potius à fastu, quàm à status ebtenditur celsitudine, quod nimirum non possint subditos in officio, & reuerentia continere, nisi vitæ splendore, atque externorum pompa apud ipsos authoritatem sibi concilient, & consequantur, quod tamen cæcitatem indicat summam, cum velint esse Christo prudentiores, & discipuli supra magistrum; cum Christus ipse Spiritu humilitatis mundum subegerit, atque eiusdem imperium super humerum eius semper fuerit. Destruunt Episcopi *inquit D. Bernardus super cantic. Serm. 15.* sæculi splendore, & pompa Crucis Christi nitorem, immò illud totius Ecclesiæ præconium, de qua ad litteram dictum est, Nigra sum, sed formosa, nolite me considerare, quod fusca sim, quia decolorauit me Sol, idest Christus; Ecclesia namque exterius debet esse decolorata, sed interius nitens, & splendida, omnium virtutum fulgore diradians, nec debent sponsi esse à sua sponsa degeneres, crucis mortificationem ad aliorum exemplum, & ędificationem iugiter portantes; ita tamen vt dignitatis decor, quę tueri debent, præ oculis hominum nequaquam vilescat, aut omninò sordescat; vt possit semper Ecclesia dicere tamquam sponsa pulchra sum, & formosa; adest exemplar Episcoporum insigne Beatus Martinus Turonensis Episcopus, qui de Monachismo euectus ad solium Episcopale, ita Monasticam seruauit humilitatem; vt tamen egregiè semper impleret Episcopi dignitatem, *iuxta illud Apostoli ad Timoth.* nihil facias, quo te contemptibilem exhibeas. Quam doctrinam optimè intelligens *D. August. in Concil. Cartagin. 4* cui interfuit, illud sanctissimum monitum reliquit Episcopis, vt quidem bonis operibus, & virę meritis Episcopalem dignitatem, & authoritatem in totius mundi conspectu sustinerent, sæculi tamen, & mundi pompas quadam pastoritia abiectione contemnerent, & ouium saluti per aspera, & vias planas iugiter incumberent. Non egent semper Ecclesiæ Præsules ad bella gerenda armis sæculi splendore coruscantibus, qualia erant arma Saulis, sed sæpè satis est ad pugnandum, & ad vincendum, petra ex imo torrente desumpta, qua Dauid humilis, & imbellis Goliath profligauit. Debet ergo Episcoporum vita in omnibus ad Apostolicam moderationem conformari, sustinendo quidem dignitatem, sed omnem relinquendo superbam singularitatem, sic monente *D. Gregorio Pontifice in suo Pastorali*, qui quorumdam Episcoporum mores suæ ætatis lugebat, ex eo quod potius fulgorem status, quo superbirẽt affectabant, quàm Christi veri, & boni Pastoris humilitatem.

PRV-

Digitized by Google

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In captandis honoribus, & obsequijs.

EGregium adest Io. Gersonis opusculum de hac materia, in quo agit de temperantia, & modestia Prælatorum, quod si esset præ manibus, vel præ oculis Episcoporum, sanè non tot externos affectarent, vel captarent honores, ad hominum obsequia semper anheli, à Christi Doctrina, & ab Apostolorum exemplis in abiectione, & humilitate degeneres; alloquitur, namque Beatus Petrus omnes Episcopos in sua Epistola prima, illis verbis, Non dominantes in clero, sed forma Gregis ex animo; ex quibus habetur teneri Episcopos ad formam gregariæ humilitatis suam vitam instituere, & sæculi pompas, & honores omnes contemnere; voluit enim Deus Ecclesiam suam ambitionis & vanitatis contemptu crescere, non fastu; & turgente superbiæ cupiditate. Neque eo prætextu, captandi sunt honores, vel affectanda obsequia ab Episcopis, vt nimirum sibi met ipsis concilient venerationem, & cultum, cum satis notum sit ex antiquis, & recentioribus monumentis, longè maiorem partem esse Ecclesiæ eiúsque Præsulibus æstimationem, ex honorum, & diuitiarum vilipendio, & iniuria, quàm ex affectata eorum studiositate, ac pretio toto nixu requisito; quod luculenter testantur tot Principum exempla, qui pauperes Prælatos, & humiles solebant opibus, & priuilegijs cumulare, quę beneficia nunc temporis euanuere, propter excedentes in Episcoporum ædibus, & famulitijs apparatus, ex quibus non Ecclesiastica augetur authoritas, vt est in multorum errore, sed potius minuitur, vilescit, & irridetur. Non debent tamen Episcopi ea animi abiectione sordescere, vt ad viliora, quæ sunt ab Ecclesiæ Principatu remota, absque sui status discretione proclinent; Principes enim sunt ipsius Ecclesiæ moderatores amplissimi, quos decet omni honore, & obsequio coli, ne dignitas ipsa abeat in contemptum; cum fas, æquumque sit statum illum in alto loco splendere, qui alijs lumen venerationis debet effundere; ita tamen vt in his omnibus illud seruetur moderamen, ne vanitatis aura circumferantur, qui semper in imo veræ humilitatis debent solidari; honores namque illi dumtaxat quærendi sunt, qui debentur dignitati, non personæ, qui à virtute proficiscuntur non ab ambitione, aut animi fastu. Est quædam Episcoporū singularitas illa, qua, *vt scribit D. Bernardus ad Eugenium*, incedunt in sellis, vel in rhædis deauratis, vt & ipsi inaurentur obsequijs, & sæcularibus pompis affulgeant; & hæc præ cæteris est in ipsis damnanda tamquam speciali ambitionis nota insignita, cum longè melius esset Pastoribus, ac pauperum Parentibus hæc in eleemosinas, & inopiæ subuētiones splendidè erogare, tot Sanctorum exemplo, qui sibi thesauros profusa liberalitate parauerunt in cœlo, in terris sola Euangelica paupertate ditati.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In excolenda proprij status perfectione.

PErfectionis Episcopalis sublimitas, atque præstantia ex eo maximè ab Episcopis agnoscenda est, quod veluti aliorum lucernę ponuntur sub modio, vt cæteris omnibus splendeant, & lumen effundant; cum enim Episcopi à

terrenis

terrenis rebus auulsi in altiorem locum tollantur, ab omnibus conspiciendi sunt, tamquam propositum perfectę sanctitatis exemplar, in quo nec macula, nec nęuus imperfectionis appareat; omnes namque in eos, tamquam in ideas honestarum actionum cōijciunt, & ab ipsis regulas morum accipiunt, vt in ducibus suis habeant, quod sequantur, & in Pastoribus, quod imitentur. Nihil nisi graue *ait D. Bernard. ad Eugen.* nihil nisi moderatum, ac religione plenum debent Episcopi præseferre, cum sint in perfectissimo Ecclesię statu constituti, & Apostolorum successores, & Christi Vicarij, quos in summo perfectionis cardine Christus ipse describit; & quamuis Monachorum status eorum præsertim, qui arctissimum viuendi genus profitentur, sublimis in Ecclesia sit, sublimior tamē longè Episcoporum status est, & quò sublimior, eò debet esse sanctitate præstantior; viri namque omnes licet Religiosissimi, ad perfectionem solùm tendere tenentur, Episcopos verò, quod ad sui status naturam attinet, in ipso perfectionis culmine positos esse decet; quem admodum enim corpora cœlestia, quæ cæteris regendis proposita sunt, cæteris quoque omnibus perfectiora sunt; ita prorsus Episcopi, qui populis regendis pręficiuntur, quanto eos officio, & dignitate superexcellunt, tantò vitæ perfectione, & sanctitate debent praecellere, id appertè annuente D Gregorio in suo Pastorali, vbi ait tantum debere populi actiones Præsulis actionem honestate transcendere, quantum distare solet à Grege vita Pastoris; officium namque Pastoris illud est, vel vt malos semper reuocet à malo, vel vt bonos reddere studeat meliores, quod sanè absque summa vitę perfectione impleri non potest, cum nemo, nisi sit Sanctus, alios queat Sanctos efficere; natura siquidem comparatum est, vt etiam Philosophia docet, quod omne agens, agat simile, & intendat sibi assimilare passum in forma, quam habet; & ob id sal, cuius naturæ est cætera sua salsedine condire, in se salsissimus est, ignis, qui cætera calefacit, in se calidissimus, mel, quo cibi dulcorantur, in se dulcissimus, & sic de singulis; nec homo, qui non sit Pictor, Pictorem facit, qui non sit Philosophus, Philosophum, qui non sit Musicus, Musicum, ex eo dogmate dictum, quod nemo dat, quod non habet. Non igitur vulgaris aliqua, sed eximia, & excellens Sanctitas in Episcopis esse debet, vt alios sibi similes, & sanctitate præstantes efficiant; nam effectus in sua causa eminentior, & fortior est, quàm in alijs subiectis, vt patet de syderum fulgore, qui à Sole dimanat, qui longè splendidior in ipso Sole coruscat, quàm in cæteris astris; sic Episcopus quilibet, qui velut Sol Sanctitatis in omnes alios tamquam in sydera sui splendoris radios emittit, tanta sanctitate fulgere debet, vt de eius plenitudine omnes accipiant; mundissimus namque debet esse ille, qui aliorum sordes debet expiare, iuxta illud Scripturę oraculum *Ecclesiast.* 34. abi immundo quis mundabitur? *addente D. Gregor. l.7. moral.* quod manus sordida, aliam non lauat, & oculus plenus puluere, maculam non considerat.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In comparanda vitæ Sanctitate.

Æquum esset, vt Episcopi omnes, quos sanctissimos olim Sancti Patres, & Sacra Concilia compellabāt, cęteros omnes vitę sanctitate pręirent, nam præposterum nimis esset, & omni censura

censura notandum, quod dignitas tam excelsa, & tanta singularitate sublimis vulgares & gregariæ gentis mores indueret, vitamque criminosis hominibus communem prosequeretur; idque illud est, quod tam acriter in sua Lege Summis Sacerdotibus vetabat Deus, cum ipsis prohibebat scorta ducere in vxores, quod potissimum vetatur in *Leuitico c.* 21. valdè enim indignum est, quod eorum sit vita communis, quorum dignitas in Ecclesia est tam insignis, & singularis; cum nihil sit, vel ad perniciem Ecclesiæ nocentius, vel ad decorem mõstruosius, vel ad publicam salutẽ infensius, quàm si Episcopus, qui omnes dignitate præcellit, moribus, & vita cæteris subijciatur, quod apertis verbis *D. Bernardus testatus est ad Eugen.* cum dixit monstruosam planè rem esse gradum summum, & animum infimũ, sedem primam, & vitam imam, linguam magniloquam, & manum otiosam, sermonem multum, & fructum nullum, cultum grauem, & actum leuem, caput canum, & cor vanum, faciem rugosam, & linguam nugosam, ingentem authoritatem, & nutantem stabilitatem; ex quibus satis constat, nil deformius esse in Ecclesia Dei, quàm Episcopum in summo rerum cardine constitutum, vulgari vita conuiuere, nec singulari sanctitate cæteris præminere. Magna deordinatio esset, & magna rerum confusio, si vbi cœlum est, tellus esset; si primus cœlestium orbium à præscripto motu aberraret, sic vniuersa inferiora corpora perturbari necesse est, vtpotè à primo illo mobili in suis motibus dependentia. Primi sanctitatis motores, sunt Episcopi *ait D. Hieronymus*, & si sanctitas ipsis desit, nihil sanctum erit in inferioribus suis, qui ab ipsis ad sanctitatem mouentur, nec discipuli possunt esse supra magistros; quomodo enim in hanc metam collimabunt, nisi à rectoribus suis dirigantur? Hæc sanctitatis præstantia, ab Episcopis studiosè comparanda est, cum ipsis debeatur ex nomine, & statu, & ex officio Episcopali; dicuntur enim ex nomine Speculatores, eòquod in ipsos in alto positos omnium oculi conijciantur, vt inde trahant quod imitentur; ex statu, Præsules, ac Prælati, tamquam illi, qui cæteris præesse, ac præferri debent, non dignitate minus, ac potestate, quàm exemplari vitæ honestate, & morum integritate; ex Pastorali denique munere, & officio, cum ipsis sit cura cælitus demandata, vt ouis nulla ab ouili errabunda vagetur, immò vt adhærens Pastori eiusdem sãctitate ad perpetuam salutem sanctificetur, quæ sanè præstare nequit Episcopus, nisi ipse priùs, vt Sacerdos Summus Sanctuarium Dei comparata sibi sanctitate ingrediatur.

PRVDENTIA EPISCOPALIS

In reliquis adimplendis, quæ spectant ad officium Pastorale.

Comprehenduntur hac vnica, & postrema Prudentiæ Episcopalis delineatione reliqua omnia, quę ad ritè & integrè obeundũ Episcopale munus solent concurrere, non enim opus est in singulis singillatim immorari; cum etiam in opere cursim progrediamur ad metam; quod etiam in sequentibus legibus nostri erit instituti; Prudentia siquidem ex D. Bernardo plurium virtutum parens est, quæ vnico fœtu eduntur ad lucem; cum ipsius ministerium sit vnica directione in rectam agendi rationem omnia dirigere, mediũ atque in vnaquaque virtute statuere, ne à feruore degenerent in furorem, iniecto

fræno

freno omnibus animi perturbationibus erumpentibus in extrema; vnde etiam cuiuscunque Principis Prudentia oculus vigil à politicis dictus,& virga vigilans, sceptrum imperans alijs, quo innotescat Prudentiam omni imperanti ita necessariam esse, quemadmodum necessarius est oculus capiti, vt optimam curam habeat membrorum in corpore,quę capitis reguntur imperio; vnde meritò *D.Gregorius in Pastorali*,clamat aduersus eos, qui tantæ huius virtutis pręsidio destituti regimina captant Ecclesiarum, aitque verè cæcos esse, & duces cæcorum omnes cadentes in foueam perditionis; nec maius flagellum errantibus ouibus comminatur Deus per Esaiam *c.* 29. quàm Pastorem cæcitate laborantem, hoc est Prudentię lumine prorsus orbatum,cui enim deficit Prudentia, qua mens illustratur in humano regimine, deficit omnis virtus, sic testante *D.Thom. in lib. de regimin. Princip.* neque enim sine prudentia inuenitur sapientia, per quam Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt, neque fortitudo ab excessu, & defectu declinans, neque temperantia appetitibus moderamen imponens, & sic de singulis, cum nulla sit virtus, quæ in agendo medietatem non teneat ex Prudentiæ præscripto.

A Prudentia oritur in exercendo Pastorali officio diligens quædam, & pia omnium rerum attentio,& assidua sollicitudo, quæ benè agendi stimulus est, & aculeus; ait enim Apostolus,nunquam benè præesse Pastorem, qui sollicitudine caret, vt benè regat, & agat. Discurre,festina,suscita animum tuum, ne dederis somnum oculis tuis, neque dormitent palpebræ tuæ, videntur esse verba ad Episcopos prolata à Salomone *in Prouer.*6.vt intelligat vnusquisque sollicitudinē sibi demandatā à Deo in cura animarū;neq;.n. excellēs in bello Dux, neque peritus in mari nauta, neque expertus in sua professione Medicus aliquid prodessent, si inter prælia, inter procellas, & morborum pericula immoti permanerent,& de agendis ad salutem nullo modo solliciti;cum non sit satis Prudentiæ virtute insigniri Episcopos,vt discernant agenda, nisi opere compleant, quæ agenda cognouerint.

Neque à Prudentia, & sollicitudine Pastorali dissociandum est in Episcopis animi robur, cum res arduiores occurrunt; nulla enim virtus Episcopalis, pares oneri sustinendo vires impertitur,si in laboriosis fortitudinis præsidio destituatur, cum sæpè Ecclesiæ iura, quæ ab impijs conculcantur,sint fortiter tuenda, sæpè amissa bona reperenda, sæpe Præpotentium vitia coercenda, sæpè resistendum hæreticis pro fide orthodoxa,& denique sępissimè aduersus reliquos Ecclesiæ hostes classica instruenda,quæ sanè,nisi obtrudatur ad pugnam inuictæ mentis propugnaculum, non aperiunt aditum ad victoriam. Ipse Christus Pastorum Princeps, in petram offensionis, & in signum positus aduersus insurgeret omnis mundanus, & diabolicus hostis, contra quem fremerent improbæ nationes, & Principes conuenirent in vnum, nisi fortiter adstitisset,& animo inuicto subijsset certamē, de tot aduersis,& aduersantibus gloriosum triumphum non egisset. Cadit optimè in Episcoporum quemcunque illud de Ismaele dictum in Genesi *c.* 16. manus eius contra omnes,& manus omnium contra eum, atque è regione fratrum suorum figet tentoria, vt intelligatur eos debere esse oñi fortitudine roboratos, nedum ad pugnandum contra hostes, sed etiam ad decertandum contra fratres

fratres, more illorum Prophetarum, quos dedit Deus in Ciuitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æreum, contra omnes fortes terræ, & sæculi potentes; quâ fortitudine muniti tot Antistites sacri, non modò non pauebant ad pugnas, ad pericula, ad infectationes, sed hæc omnia etiã vltrò prouocabãt; atque in hoc numero summis erit semper laudibus extollendus Beatus ille Thomas Cantuariensis Præsul, qui nullis neque sui, neque suorum cladibus flecti potuit, vt iniquo Regi Eccl. siç Iura vsurpãti indulgeret, aut quoquomodo assentiretur; hocque inflexum animi robur Episcopali prudentiæ adnexum refert, & commendat, *Ruff. in hist. Eccles. l. 1. c. 12.* Etiam in D. Ambrosio, cũ Thodosio Imper. in Alexandro Alexãdriç Antistite, in Athanasio, alijsq; quamplurimis celeberrimæ famæ zelatoribus Episcopis; scribente etiam *D. Cypriano de hac re ad Corneliũ Papam,* non esse ab Episcopis metuendam nequissimorum hominum audaciam, & temeritatem, quoniam si timeatur, actum est de Episcopatus vigore, & de Ecclesię regimine, cùm teneantur Episcopi robore semper immobili, atque inconcussa virtute contra omnes in cursus obsistere, nullóque irruentium procellarum fluctus exhorrescere.

Cum verò Prudentia ipsa Episcopalis ex scientia etiam, & sapientia coalescat, quæ nedum ipsam prudentiam suo lumine illustret, sed etiam in rebus agendis aptè dirigat; hanc quoque intellectus illustrationem esse ab Episcopis Prudentiæ consociandam, veretur nemo prudens; ait namque Cicero, duplum in agendo eos videre, qui litteras didicerunt, quàm alios; additque Lactantius, totius Christianæ Prudentiç summam virtute, & scientiã contineri; nulla siquidem optimi regiminis forma haberi potest sine doctrina, qua traditur modus veræ virtutis indagandæ, & vitij expellendi, qua conduntur Leges, formantur mores, & disciplina quęcunque collapsa in pristinum restituitur. In litteris *scribit D. Chrisologus* Prudens inuenit, vnde sapientior fiat, vnde aduersorum experimentis roboretur, vnde populos æqualitate componat, vnde denique in regendo perfectior euadat; cum scientia illa sit, quæ suo lumine fugatis inscitiæ tenebris omnia perficit; & hac de causa Apostolus Petrus iam moriturus Clementem Sanctissimum virum, atque in omni Ecclesiastica disciplina eruditum, pro se in totius Ecclesiæ Pastorem sapientissimũ suffecit, iussitque, vt idem Clemens hoc ipsum Iacobo fratri Domini, & Hierosolimorũ Episcopo litteris significaret, quod D. Petri mandatum refertur ab eodẽ D. Clemente in Epist. ad Iacobũ fratrem Domini; atque ipsa verba D. Petri referuntur *in Tom. 1. Conciliorũ fol. 53.* putabat enim D. Petrus, quod D. Iacobus grande solatium esset percepturus ex eo, quod post se non relinqueret Pontificem indoctum, qui supra Cathedram suam sederet post eius obitum; enimuerò ad iudicanda dogmata fidei, ad lites Ecclesiæ dirimendas ad quæstiones in rebus ambiguis dissoluendas, & denique ad vniuersos Christifideles benè instituendos, censebat necessariam esse scientiam, & doctrinã, sine qua nihil potest rectè definiri; cum sublata ab Episcopis, & Pontificibus doctrina, neque fides, neque religio, neque iustitia, neque vllum aliud in Ecclesia præsidium possit permanere; & hac sola de causa Tridentina Synodus decreuit, ne ad Cathedras Episcopales promoueantur rudes, & indocti.

At eiusmodi scientia, & doctrina, quæ

Digitized by Google

fręno omnibus animi perturbationibus errumpentibus in extrema; vnde etiam cuiuscunque Principis Prudentia oculus vigil à politicis dictus, & virga vigilans, sceptrum imperans alijs, quo innotescat Prudentiam omni imperanti ita necessariam esse, quemadmodum necessarius est oculus capiti, vt optimam curam habeat membrorum in corpore, quę capitis reguntur imperio; vnde meritò *D.Gregorius in Pastorali*, clamat aduersus eos, qui tanæ huius virtutis pręsidio destituti regimina captant Ecclesiarum, aitque verè cæcos esse, & duces cæcorum omnes cadentes in foueam perditionis; nec maius flagellum errantibus ouibus comminatur Deus per Esaiam *c.* 29. quàm Pastorem cæcitate laborantem, hoc est Prudentię lumine prorsus orbatum, cui enim deficit Prudentia, qua mens illustratur in humano regimine, deficit omnis virtus, sic testante *D.Thom. in lib. de regimin. Princip.* neque enim sine prudentia inuenitur sapientia, per quam Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt, neque fortitudo ab excessu, & defectu declinans, neque temperantia appetitibus moderamen imponens, & sic de singulis, cum nulla sit virtus, quæ in agendo medietatem non teneat ex Prudentiæ præscripto.

A Prudentia oritur in exercendo Pastorali officio diligens quædam, & pia omnium rerum attentio, & assidua sollicitudo, quæ benè agendi stimulus est, & aculeus; ait enim Apostolus, nunquam benè præesse Pastorem, qui sollicitudine caret, vt benè regat, & agat. Discurre, festina, suscita animum tuum, ne dederis somnum oculis tuis, neque dormitent palpebræ tuæ, videntur esse verba ad Episcopos prolata à Salomone *in Prouer.* 6. vt intelligat vnusquisque sollicitudinē sibi demandatā à Deo in cura animarū; neq; .n. excellēs in bello Dux, neque peritus in mari nauta, neque expertus in sua professione Medicus aliquid prodessent, si inter prælia, inter procellas, & morborum pericula immoti permanerent, & de agendis ad salutem nullo modo sollicitis cum non sit satis Prudentiæ virtute insigniri Episcopos, vt discernant agenda, nisi opere compleant, quæ agenda cognouerint.

Neque à Prudentia, & sollicitudine Pastorali dissociandum est in Episcopis animi robur, cum res arduiores occurrunt; nulla enim virtus Episcopalis, pares oneri sustinendo vires impertitur, si in laboriosis fortitudinis præsidio destituatur, cum sæpè Ecclesiæ iura, quæ ab impijs conculcantur, sint fortiter tuenda, sæpè amissa bona repetenda, sæpe Præpotentium vitia coercenda, sæpè resistendum hæreticis pro fide orthodoxa, & denique sępissimè aduersus reliquos Ecclesiæ hostes classica instruenda, quæ sanè, nisi obtrudatur ad pugnam inuictæ mentis propugnaculum, non aperiunt aditum ad victoriam. Ipse Christus Pastorum Princeps, in petram offensionis, & in signum positus aduersus insurgeret omnis mundanus, & diabolicus hostis, contra quem fremerent improbæ nationes, & Principes conuenirent in vnum, nisi fortiter adstitisset, & animo inuicto subijsset certamē, de tot aduersis, & aduersantibus gloriosum triumphum non egisset. Cadit optimè in Episcoporum quemcunque illud de Ismaele dictum in Genesi *c.* 16. manus eius contra omnes, & manus omnium contrà eum, atque è regione fratrum suorum figet tentoria, vt intelligatur eos debere esse oñi fortitudine roboratos, nedum ad pugnandum contra hostes, sed etiam ad decertandum contra

fratres

fratres, more illorum Prophetarum, quos dedit Deus in Ciuitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æreum, contra omnes fortes terræ, & sæculi potentes; qua fortitudine muniri tot Antistites sacri, non modò non pauebant ad pugnas, ad pericula, ad insectationes, sed hæc omnia etiā vltrò prouocabāt; atque in hoc numero summis erit semper laudibus extollendus Beatus ille Thomas Cantuariensis Præsul, qui nullis neque sui, neque suorum cladibus flecti potuit, vt iniquo Regi Eccl. siç Iura vsurpāti indulgeret, aut quoquomodo assentiretur; hocque inflexum animi robur Episcopali prudentiæ adnexum refert, & commendat, *Ruff. in hist. Eccles. l. 1. c. 12* Etiam in D. Ambrosio, cū Thodosio Imper. in Alexandro Alexādriç Antistite, in Athanasio, alijsq; quamplurimis celeberrimæ famæ zelatoribus Episcopis; scribente etiam *D. Cypriano de hac re ad Cornelium Papam*, non esse ab Episcopis metuendam nequissimorum hominum audaciam, & temeritatem, quoniam si timeatur, actum est de Episcopatus vigore, & de Ecclesiç regimine, cùm teneantur Episcopi robore semper immobili, atque inconcussa virtute contra omnes in cursus obsistere, nullóque irruentium procellarum fluctus exhorrescere.

Cum vero Prudentia ipsa Episcopalis ex scientia etiam, & sapientia coalescat, quæ nedum ipsam prudentiam suo lumine illustret, sed etiam in rebus agendis aptè dirigat; hanc quoque intellectus illustrationem esse ab Episcopis Prudentiæ consociandam, veretur nemo prudens; ait namque Cicero, dubium in agendo eos videre, qui litteras didicerunt, quàm alios; additque Lactantius; totius Christianæ Prudentiç summam virtute, & scientia contineri; nulla siquidem optimi regiminis forma haberi potest sine doctrina, qua traditur modus veræ virtutis indagandæ, & vitij expellendi, qua conduntur Leges, formantur mores, & disciplina quęcunque collapsa in pristinum restituitur. In litteris *scribit D. Chrisologus* Prudens inuenit, vnde sapientior fiat, vnde aduersorum experimentis roboretur, vnde populos æqualitate componat, vnde denique in regendo perfectior euadat; cum scientia illa sit, quæ suo lumine fugatis inscitiæ tenebris omnia perficit; & hac de causa Apostolus Petrus iam moriturus Clementem Sanctissimum virum, atque in omni Ecclesiastica disciplina eruditum, pro se in totius Ecclesiæ Pastorem sapientissimū suffecit, iussitque, vt idem Clemens hoc ipsum Iacobo fratri Domini, & Hierosolimorū Episcopo litteris significaret, quod D. Petri mandatum refertur ab eodē D. Clemente in Epist. ad Iacobū fratrem Domini; atque ipsa verba D. Petri referuntur *in Tom. 1. Conciliorū fol. 33.* putabat enim D. Petrus, quod D. Iacobus grande solatium esset percepturus ex eo, quod post se non relinqueret Pontificem indoctum, qui supra Cathedram suam sederet post eius obitum; enimuerò ad indicanda dogmata fidei, ad lites Ecclesiæ dirimendas, ad quæstiones in rebus ambiguis dissoluendas, & denique ad vniuersos Christifideles benè instituendos censebat necessariam esse scientiam, & doctrinā, sine qua nihil potest rectè definiri; cum sublata ab Episcopis, & Pontificibus doctrina, neque fides, neque religio, neque iustitia, neque vllum aliud in Ecclesia præsidium possit permanere; & hac sola de causa Tridentina Synodus decreuit, ne ad Cathedras Episcopales promoueantur rudes, & indocti.

At eiusmodi scientia, & doctrina, quæ

quæ in Episcopis adeò commendatur, & tam necessaria censetur, præsertim in officio concionandi, & in populis ad salutem instruendis, exercenda est; nulla siquidē mens ignorantiæ tenebris obuoluta potest diuinis legibus, & ritibus informari sine Pastoris docentis industria, qua lumen Euangelicæ veritatis accipiat; hocque præceptum Episcopis, tamquam speculatoribus videtur impositum ex Oraculo Ezechielis Prophetæ *c.* 33. vbi iubentur buccinæ sonitu obstrepere ad gladium exterminatorem auuertendum, ne populi sanguis ab ipsis exquiratur; non enim istius buccinæ sonitus audiri potest sine Episcopo prædicante, iuxta illud D. Pauli, quomodo audient sine prædicante? Dormiebant quidem Apostoli cæteri, instante Domini passione, vnum tamen Petrum testantur Euangelistæ redarguisse illis verbis, Simon dormis? aliorum enim somnus soli Petro imputatus est, quippe qui in tanto fidei, rerumque omnium discrimine, non vigilare modo, sed alios etiam ad vigilandum cohortari debuisset, nam si ciuilibus legibus æquissimo iure constitutum est, vt si nauis aliqua gubernatoris ignauia naufragium subeat, omnis ab eo mercium, & personarum iactura seuerè exigatur; Culpane Episcopos illos vacare arbitrabimur, quorum negligentia, & inscitia, cum sint animarum Ductores, animæ ipsæ pereant auxilio destitutæ? Adeò enim Pastores, & oues inter se colligantur, vt vix error in grege queat inueniri, qui in Pastorem conijci non possit, ad id annuente D. Chrysostomo, qui ait omnem membrorum defectum à capitis contagione exoriri. Hinc iure, ac merito omnis populorum ruina ab Hieremia Propheta *Thren.* 2. ipsorum Principibus tribuitur, quorum erat Religionem tueri, Numen offensum placare, & ab offensis scelestos reuocare, quando ipsis improperabat, Prophetæ tui viderunt tibi falsa, & stulta, & non aperiebant tibi iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent, quo postmodum factum est, vt sublata peccatorum redargutione, & pœnitentia acriùs in delinquentes sæuiret Diuina Iustitia.

Nec satis Episcopis est, quod tāquam Pastores oues pascant verbo, nisi etiam pascant exemplo, cum per verba sit nimis longum iter, valdè verò breue, & efficax per exempla, nam verba non semper, sed certis tantùm temporibus loquuntur animarum salutem, exempla illius vitam, fortiori ipsa loquela silentio iugiter monstrant, omnésque indistinctè prouocant ad imitationem; loqui *inquit Lactantius* facile est, præstare verò, quod loquimur, arduum, & difficile, quantóque alterum altero difficilius est, tātò vtilius, & præstantius; vnde monebat etiam Seneca, eum esse in populorū vniuersitate eligendum doctorem, cuius vitam, & virtutes omnes magis admirentur, cum viderint, quā cū audierint, cuius videlicet, quamuis sit admirabilis eloquētia, magis tamen sit admiranda viuendi præstantia. Discant Episcopi *loquitur ad rem scitè D. Hieronymus* meliora semper agere, quàm loqui, discant factis potius, quàm dictis omnes ad imitationem incitare, cum habeat hæc docendi ratio vim quamdam incendiariam, ne dum ad inflāmandos, sed ad vrendos etiam frigidorum animos; nec Iulius Cæsar, Cicerone teste, legitur vnquam dixisse militibus suis, ite illuc sine me, sed mecum venite; participans enim cum Duce labor persuadetur militibus minor, & Dux, qui præcedit ad gloriam, multos facit gloriæ comites, & sectatores; sic adhortante D. Cypriano, Pontificem

Digitized by Google

cem Corneliū, cum proderetur fidei, & Christianæ Religionis Antesignanus, & Magister. Iure igitur Episcopi tenentur non modo verbis, sed exemplis commissas sibi, tamquam Pastoribus, oues erudire, atque in salutem promouere; quod vt facilius agant, debent illas frequenter inuisere, vt opere, & sermone, earumdem indigentijs opem ferant, velut nubes illæ Ezechielis 1. iugiter circumeuntes, vt obumbrent, & tueantur ab æstu, & velut fluuij è Paradiso Ecclesiæ exeuntes, vt perpetuò eas irrigent salutaribus vndis ad reportandum æternæ vitæ fructum; ex quo infertur, non esse satis Episcopis, nec satis impositum onus, & munus implere, si semper in vno loco permaneãt, tametsi alios loco sui mittant ad alendum, & curandum gregem, cum eorum sit cura, vt oues quisque suas agnoscat, non perfunctorio contuitu, sed vigili custodia, & adsistentia.

Præter virtutes eiusmodi, quæ maximè Episcopales dicūtur, addecet etiam Episcopos Iustitia æquè ac misericordia insigniri, qua Deus ipse omnium virtutum exemplar, specialiter insignitur; neque enim ideò solum, cum Episcopi consecrantur, oleo perunguntur, vt ad lucrandum accensos, atque ad Palestram præparatos se esse intelligant; sed illa etiam fortasse de causa, vt misericordiæ, & lenitatis commixtæ, Iustitiæ in exercendis Iudicijs, atque in puniendis criminibus, quæ olei nomine in Diuinis litteris sæpius designatur, signanter admoneantur, quæ quidem virtutes in ipsis Apostolis, quorum sunt Successores Episcopi, mirum in modum semper enituere, nihil enim est, quod populi amorem magis Pastori conciliet, quàm si populi Pastorem suum nouerint iustum æquè, ac misericordem, cum nihil etiam in Principe Ecclesię admirabilius sit, atque ęstimabilius, quàm insignia præferre Diuina, quæ sola Iustitia, & miseratione cuduntur; Iustus enim, & misericors Dominus, eos omnes apud Hebræos Sanctitatis suæ imitatores compellat, qui iudicant populos iustitia, & misericordia.

Non modicum quoque reliquis virtutibus Episcopalibus addit splendorem parcitatis, & modestiæ virtus, dummodo Episcopos ipsos in vitium sensim degenerans, non faciat ex re aliena minimum sordescentes, ac tandem auaritiæ tenebris obuolutos; parcitas siquidem ex moderato rerum vsu, & temperato animi affectu proueniens verę virtutis induit nomen; ex immoderata verò habendi cupiditate progrediens, tamquam eiusdem virtutis extremum in vitio est, & quid turpissimum; cū Episcopi, qui tot onera subeãt largiēdi etiam de proprio, nihil habere debeant, nihilque retinere de alieno; quomodo enim possent esse boni dispensatores, si ex sumptuosa nimium familia, ex lautiore mensa, ex immodesto rerum apparatu, ex reliquis excedentibus statum magnificis impensis omnia impotes fierent, vt subsidia pauperibus, alimenta viduis, ornamenta Ecclesijs, adiumenta virtutibus, stipendia prædicantibus, rudimenta simplicibus præstarent? sanè si opes Ecclesiæ in alios vsus effusæ ipsis desint, deerunt quoque pietatis præsidia in omnes per ipsos effundenda. Quoniam verò non per paucos Episcopos error inuasit ad Ecclesiæ amplitudinem, atque ad regendi potentiam, & authoritatem plurimum interesse, si ex amplis redditibus, amplas quoque domos, & familias more Principum sustentent, ne aliquid ipsorum dignitati defectu splen-

doris, & externi apparatus detrahatur; operę pretium est ad eiusmodi erroris radicem falcem admouere, vt omninò, ac funditus euellatur; ratio siquidem ipsa dictare videtur Sanctorum Patrum exempla, & Sacrorum Conciliorum Decreta esse potius ab Episcopis amplectenda, quàm vanitatis, & sæcularis ostentationis præscripta in Ecclesia Dei semper damnanda; cum illa sint Diuinæ humilitatis oracula, hæc Diabolicæ fraudis machinamenta; quid enim Episcopis proderit tantæ amplitudinis splendor, tanto pretio comparatus, si ijs tantum destituantur opibus, quibus tot egentibus, & Ecclesiæ egestatibus tenentur occurrere? Quid proderit authoritas illa tàm splendidè comparata si sit pietate vacua, nullisque in populos fulta præsidijs? nulla re sanè magis subditorum amor conciliatur erga Principem, nulla fortiori impulsu obseruantia, & æstimatio comparatur, quàm profusa beneficiorum largitate; præstant enim populi obsequium illi Episcopo imperanti, quem Patrem agnoscunt ex beneficentia, Pastorem officio, Præsulem benignitate, Antistitem præmissa diuitiarum effusione; hæc que omnia illicò deficiunt, si deficit ipsarum diuitiarum vsus ad aliena conuersus. Plura quidē, ac notatu dignissima tangenda superessent ad perficienda Prudentiæ Episcopalis lineamenta; sed quia de his in sequentibus labor est habendus, & sermo, ideò hic calamus sistitur, & penicillum, vt ocius conuolet ad delineandas in reliquis propositæ prudentiæ Leges.

LEGES

Digitized by Google

LEGES PRUDENTIÆ EPISCOPALIS.

Elineata iam vniuersè Episcopali Prudentia, ad singulas eiusdem partes lineandas gressus capiendus est; siquidem etiam logico dogmate cautum est, vt in quacumque rerum expositione, ab vniuersalibus ad singularia procedatur, atque ignotiorum notitia per notiora percipiatur. In Leges igitur, quasi in lineas breues totius Episcopalis Prudentiæ lineamenta distribuuntur; vt & faciliori negotio oculis inspiciantur, & firmiori characterismo animo imprimantur, reuocato veterum sapientum more, qui opulentioris sapientiæ latifundia breui gnomarum compendio concludebant; sicque restricta studiosis exhibebant.

LEX I.

Prima Lumina Prudentiæ Episcopalis à lumine intellectus deducenda.

SEdes prudentiæ, intellectus est. Sedes verò intellectus, siue sit potentia organica, siue non, caput est, totius rationalis imperij Capitolium; ideò humanæ prudentiæ tanquam officia potiora illa tria recensentur à Philosophis, nimirum, *bene consulere, melius deliberare, optimè imperare*; quæ quidem ad constituendam in Episcopo prudentiam, reliquarum virtutum Principem præsertim necessaria sunt, vt ritè regiminis sacri moderetur habenas, vt mala secernat à bonis, vt noxia ab vtilibus, vt tandem cuncta dirigat in metam honestatis, atque ad illa tria prudentię munera perfectè obeunda, docet Aristoteles in Ethicis, quàm maximè prodesse, præteritorum memoriam, præsentium intelligentiam, & futurorum prouidentiam, cum nihil fructuosius sit ad prudenter agendum circa ea, quæ sunt futura, quàm præterita mẽte recolere, atq; ex anteactorum euentis, quę sint euentura diiudicare; humana namque mens, tunc benè ratiocinatur, suaque rectè iudicia fert, cum ex præcognitis ad agenda proficiscitur; quemadmodum etiam satis perspicuum est, sine rerum præsentium intelligentia, quæ præ manibus sunt, & quibus sępè futura cohęrent, sanum non posse capi in arena consilium, neque modum suppetere deli-

Digitized by Google

deliberationis appositæ, nisi quoquomodo etiam ad tempus præsens accedentia prouideantur; eo enim prorsus modo, quo in rebus speculabilibus ignorantiæ vertitur, aut temeritati ad pauca respicere, & non omnia ipsa speculatione circumspicere, ita in rebus agendis vertitur imprudentiæ, si quis ad pauca attendat, & non omnia præsens tempus, præteritum, & futurum cognitione comprehendat, omnesque rerum,& euentuum connexiones, & disiunctiones animo percurrat, separet, & coniungat. In arce igitur capitis, nimirum in intellectu, tria degunt prudentiæ Episcopalis capita potiora, quorum alterum respicit priuatum regimen, aliud œconomicum, & familiare, aliud tandem politicum, & ciuile; neque hic priuata accipitur prudentia, quæ priuatam dumtaxat dirigit vitam, nullique Reipublicæ se immiscet, aut quæ ita humanam omnem auuersatur societatem, vt sit semper solitaria, atque Eremorum cultrix, sed ea intelligitur, qua tametsi Episcopus alios regat, sibi tamen ipsi etiam ex rationis præscripto prudenter imperet, omnesque actus vitæ suæ priuatę in propriam vtilitatem conuertat, & omnia otia, & negotia, quæ suscipit solitariè pertractanda, non superficie tenus, sed intimè rimetur; ne latebrosum aliquid sit, cui congrua non adhibeat consilia, nullam interim ex perturbatione mentis caliginem admittens, quæ tenebras offundat, efficiatque, vt fucus pro veritate illucescat; nec minus solerter ex priuata prudentia vires propriæ ab Episcopis, in quocumque facinore erunt expendendæ, ne fortunę euentibus committatur sine consilio, quod est committendum industriæ & studiosæ mentis indagini, idemque prorsus studiũ adhibẽdum est in Oeconomica suæ familiæ directione, ne quemquam permittat à recto virtutis tramite exorbitare, etiam in rebus domesticis, atque ad familiam spectantibus; cum tamen neque satis sit Episcopum in bene regenda domo, ac familia sua, ex œconomica prudentia attentè occupari; sed etiam necesse sit, politicæ, ac ciuilis prudentiæ vsum habere perpetuum, vt quæ est summa rerum, nimirum ars in ciuitate, ac tota Diœcesi benè imperandi, & sacra potestas ad Dei cultum, & populorum salutem semper adhibeatur; neque enim aliam Episcopus imperans sibi curam proponere debet in administranda suæ Ecclesiæ Republica, quàm vt Dei gloriam adaugeat, ac animarum saluti, & subditorum indemnitati assiduum studium, ac laborem impendat, quod est esse prudens in regimine caput, primamque tenere prudentię sedem, quæ semper collocatur in medio, vt extrema declinet, vt bonum iugiter assequatur, & malum præcaueat; cum vera virtus illa sit, quæ medio assidet regiminis clauo.

LEX II.

Primum Lumen Prudentiæ Episcopalis à lumine veræ sapientiæ accersendum.

LVmen Episcopalis prudentiæ, dixere quam plures à vera sapientia corriuare, non quidem ab illa, quæ in sola rerum altissimarum, & admirabilium contemplatione versatur, ac etiam persæpe rerum inutilium, sed ab ea, quâ Episcopi virtute quadam rerum Principe, primùm semetipsos sapienter dirigunt, deinde populos, & subditos in metam assequendæ honestatis opere, & exemplo sollicitant. Apertam in homine, & lucidam frontem nullis

Digitized by Google

tenebris, nullis artibus, nullis latibulis obuolutam verę ſapientię ſpeciem prę ſeferre *docebat Plato in libris de Repub.* eamdem in Epiſcopis Epiſcopalis ſapientiæ lineatam imaginem exhibere volebat Clemens Alex. 7. *ſtromat.* nam & Pa l d m ſapientię præſidem è Iouis fronte ſecuris ictu deffracta proſilijſſe nugantur Poetæ, truces potius carnifices Numinum, quàm fabularum Artifices; vt nobis innuant incruentam quãdam ſapientiam poſſe è fronte prudentiæ Epiſcopalis quoquomodo proſilire abſque inauſpicato obſtetricandi genere, cum & ipſi Epiſcopi à iuuando, dicantur Iouiales Patres. Vnicuique igitur Epiſcoporum caput ſapientia ictum perinde, ac Ioui eſſe debet, & cum ſit ſapientia Dei munus, ſempiternaque proles, è diuini capitis ſacrario, non per vim eruenda eſt, ſed molliùs tractanda, vt ſine delicti nota, & criminis nebula in fronte præſertim colluceat, quod indicat ſapiens Eccleſiaſtes, vbi ait veram ſapientiam in hominis vultu promicare; humanum ſi quidem caput, veluti contractum cœlum ſuum ſolem, ſua ſydera nouit, quorum fatidico lumine abdita ſapientiæ arcana, præſertim panduntur ex fronte, quæ ideo ſuas ſex lineas, & ſeptimam triplici angulo definitam ſeptem inerrantibus ſtellis reſpondentes exhibet intuendas; nec Saturnus, qui prudentiæ refert lineamentum, diſſociatur à Ioue, vel à Mercurio, qui ipſius ſapientiæ Nuntia vocitantur in Aſtris. Sic etiam ad frontem, velut ad ſapientis animi frontiſpicium, nos mittunt Metopoſcopi, cum ipſis, quoque innoteſcat illud ſacræ Scripturæ Oraculum *ex occurſu faciei cognoſcitur ſenſatus.* Venerabile ſemper, ac propè adorandum fuit Epiſcopalis prudentiæ caput, quoniam à fronte ſapientiæ nunquam paſſum eſt diuortium; nil enim ſine ſapientia vera poteſt ab Epiſcopis exerceri prudentia ſana, cum hæc ordinem præſtet in rebus agendis, illa lumen effundat; nec potuiſſet Philoſophus ille Thebanus lineata huiuſce vtriuſque virtutis ſimulachra omnibus ſpectanda proponere, niſi manus vtriuſque colligatas in amplexum beatitatis protuliſſet, exturbata omni animi perturbatione, ac deturbato ab hoc nexu omni irrepente vitio, ipſam beatitatem diſſoluente; & hinc fortaſſis voluere Stoici neminem inter ipſos iure, ac meritò ſapientis nomen obtinere, qui ab omnibus omnino animi affectibus, atque perturbationibus non eſſet intactus, & in quo penè nullus eſſet humanæ imbecillitatis ſenſus; ad hoc potiſſimum, vt nulla ij, qui eſſent vera ſapientia inſigniti, poſſent ira ſollicitari, nullo deprimi mœrore, nullo amore extimulari, nullo metu exterreri, nulliſque denique aduerſis conſternari, quales verè non in Stoica, ſed in Eccleſiaſtica Republica addecet Epiſcopos eſſe, cum prę cæteris ſapientiſſimi viri reputentur, nullis perturbationum ictibus obnoxij; idque prorſus eſt infractam exerere frontem inter turbines, & procellas, quod ſibi tanquã Epiſcopo pro lege edictabat *D. Auguſt. in lib. de Ciuit. Dei*; cum nihil magis Epiſcopis curandum ſit, quàm inter hoſtilia aduerſus Eccleſiam parata, conſtantem, & nunquam abiectam ſeruare frontem, ne frontis demiſſione temerè pugnantium animus magis inſoleſcat, ac feruentius in pugnas exardeſcat.

LEX

nia cura sollicita seruanda sint. Etiam apud Cretenses Iupiter, & Minos paria poscebant obsequia, ea dumtaxat de causa, quod non dispar à Numine luminis dignitas, maiestas, ac potestas haberetur. Nihil Deo similius Episcopali praecellentia, quae Dei vices agit in terris, eamque detueri esset mendum in ipsum Deum contorquere. Nullibi melius, quàm in Episcopis rutilat supernae dignitatis, Maiestatis, & potestatis splendor; quibus etiam diuinitus quodāmodo consociatur ad nitorem. Sunt Coelo contermini, sunt Deo finitimi Episcopi, cum sit in ipsis cùm Deo ipso diuisum imperium, cum coelicas ipsas moueant potestates, & Acherunta prolubito cogant in obsequium. Egregium est posse Clauibus referare Cęlum, & ad nutum claudere, at longè egregius eiusmodi potestatem in suo gradu detinere, ne sensim deuoluatur ad ima. Episcoporum dignitas eă est, quę verè Apostolica compellatur, nec sine Eminentia stare potest, tametsi purpuratā non prodeat. Excelsiora montium cacumina in Apostolis, non in discipulis Christi ab Ecclesiae primordio fuere consecrata, vt in solis Episcopis par Sanctitatis celsitudo viseretur in Coelum consurgere; & inde dictum de Ecclesia, *Fundamenta eius in Montibus Sanctis*, hoc est in Episcopis. Sancta Mater Ecclesia in multitudinē Episcoporū primos sui fulgoris radios, vt facit Titan, in montes latiùs effundit, & suae lucis incrementa copiosius extendit, vt ab omni vmbrarum aduersantium illuuie apices illi seruentur immunes. Ipsius Dei vices agentes Episcopi, quocunque pergunt suum intaminatum deferunt lumen, quod tenebrionum assultus non patitur, nec extimescit, illudque tueri ex ipsa dignitatis, & potestatis maiestate inditum est. Sol ipse suis radijs defenditur, atque oculorum iacula in se suis retundit iaculis.

LEX VII.

Propria Ecclesiae splendor ab Episcopis sustinendus, & pro viribus extendendus.

EX se diradiat quaecunque Ecclesia suis Episcopis tanquam sponsis insponsā diuinitus adiuncta, at etiam ex perillustri sponsi nitore rutilat sponsa, cuius lumini additur lumen; ideò vtriusque splendor enixè seruandus, & quoad fieri potest semper augendus. Dei luce perfunditur Ecclesia quaecunque, haecque quemadmodum semper latiùs effunditur, sic eadem splendentes Episcopi, debent semper clariùs fulgere in perpetuas aeternitates. Non obtenebrat lucem, quae inter infulas quaqua versus protenditur, illa externi decoris pompa, quae status Episcopalis celsitudinem assolet comitari, immò haec dedecoris vilipendia, & tenebras fugat, quas semper debet auuersari. Maiestatem Sedis Episcopalis in lucem contuentium expositam non omni destitutam splendore, non suis viduatam radijs fas est apparere. Absque decoris maiestate etiam exterius prolati facilè concidit Ecclesiae, & Episcopi nitor, qui vnus, & idem est, & citato pede concidit in ruinam. Ad hoc ex imis sustulit Deus ad summa vniuersalis Ecclesiae fastigia, deditque ex ipsis initijs incrementa maiora, vt cunctos fideles, aequè & infideles raperet in obsequiū, & ad genu cum ceruice curuandum in adorationem pertraheret. Iris in circuitu illius Sedis, quae Sedem Episcopalem praenotabat, vt ex illo splendore, quem congruum est praeseferat, omnes prouocet in dignitatis, & celsitudi-

ſitudinis admirationem. Diuinum quid redolet Epiſcopale ſubſellium, & ideò vndique debet ſuos radios effundere, ne dum ex virtute, à conſedente non diuidua, ſed etiam ex ſplendida externæ maieſtatis oſtentatione, cum in Throno pluſquam regio viſus ſit ſedere Deus in Iſaia, cum formam ſacri regnatoris aſſumeret inter Angelos Diuina, velut in Choro præcinentes.

LEX VIII.

A Prudentia Epiſcopali maieſtas dignitatis humilitati conſocianda.

SOcia cuiuſcunque maieſtatis, ac præſertim Epiſcopalis, humilitas eſſe debet, non animi abiectio. Temperandum eſt ſeueræ præpotentiæ ſupercilium, non tamen demittendum ad ima, vt contemnatur. Dignitas non vltra patris affectum extendenda, neque maieſtas ſupra humanitatem extollenda; eo moderamine, vt re; & opinione ſeruetur imperium, & imperantis authoritas. Humilitate ſuſtinenda eſt apicis ſacri ſummitas, at eo dumtaxat modulo, vt non interſit abiecti animi nota, nec apex ipſe ſummæ celſitudinis corruat. Intereſt aliquid inter priuatum, & Principem, at à Principe nunquam diſtat humilitas, quæ eſt virtus adnata prudentiæ. Sceptra ipſa, & diademata, quæ ſunt ludentis fortunæ mendacia, ſola humilitate attolluntur ad æther. Temperandus eſt quilibet Principatus ad normam virtutis, eòque altior fit omni faſtigio, quò magis ad ima deijcitur pondere propriæ cognitionis. Auguſta ſeueritas, cum frontis ſerenitate deſideratur in Epiſcopo, fronſque ſerenatur, cum aſſurgentes excutiuntur ſuperbiæ halitus. Faſtus omnis ponendus eſt vbi dominatrix ſedet humilitas; hæc rapit obſequia, hæc corripit turgentes animos, hæc comprimit molientes hoſtilia. Semper mellea, ſemper dulcis, ac ſuauis debet eſſe Epiſcopalis maieſtas, ideò ſemper humilis, comis, ac temperata. Semper patere debet ad Patrem filiorum acceſſus, ſemper ouium ad Paſtorem; omnis namque ſuperba maieſtas facili greſſu abit in Tyrannidem. Ad amorem humilitate, non ad odium ſupercilio excitandi ſunt ſubditorum animi; nunquam rigido aſpectu ſine cauſa tractandi, nunquam acri verborum, ſiue factorum elatione exaſperandi, enim verò ſemper ruit maieſtas imperij, ſi in Epiſcopis collabatur humilitas, excidium paſſa ipſa Romana maieſtate inſuperbientibus Tarquinijs.

LEX IX.

Potior Prudentia Epiſcopalis praxis in humilitate locanda.

ADeo, & ab ipſa natura cunctorum animis inditum eſt per legitimas virtutis actiones quoddam gloriæ genus captare, idque multò magis Epiſcopis ad vitæ fulgorem, & præeminentiam conceſſum eſſe, nemini ambigendum eſt; eò tamen magis attollitur præcelſæ dignitatis apex, quò fortius itur ad ima, defoſſo intimius propriæ compaginis luto. In vertice obuerſantibus, vertiginoſi lapſus magis cauendi, ac metuendi, ideò æquè in veræ gloriæ baſim defigendus mentis, & oculi obtutus, ne cum luteo pede tuat tota ſuperba moles. Ad trutinam reuocanda ſunt ab Epiſcopis bona, quæ hic aggeruntur ad dignitatis nitorem, quàm exilia ſint, quàm vanida, quanta fuga proſequenda. Vera humilitatis laus ex vera rerum notitia aſſurgit in

F 2 animo.

animo. In pusillo nemo magnus, non Delphica, sed Euangelica Epigraphes est, cuius etiam Oraculum est, *qui se exaltat, humiliabitur*. Cogitet Episcopus se hominem esse, id est ad Senecę mentem vas quassum, & fragile, corpus imbecillum, & inerme ad omnem contumeliam proiectum. Iugiter animo verset, præter sacras Infulas, quæ nihil sui, sed prorsus alienæ, suæ ditioni nihil subesse, præter miseriam; cum ea omnibus naturæ abiectio adiuncta sit, vt nequeamus efferri, nisi deprimamur. Ex anima, & corpore homo compactus, terram signat, & Cœlum, sed prima radix, & mera postrema puluis est, quem superbire non addecet. Facili negotio alliditur, qui per inflantes auras exterius aduentantes attollitur, & de excelso semper grauior est casus, & ruina. Humilitas casum non nouit, non metuit lapsum, & nunquam agitur pręceps. Etiam Angeli superbientes ad fastum eijciuntur è Cęlo, è Terris eliminãtur, dãnantur ad Inferos.

LEX X.

Illustrior Prudentia Episcopalis opera omnigena virtuti nauanda.

VIrtuti etiam inter Episcopales Infulas imperanti omne famulitium præstandum est, omnis honor deferendus, hæcque in omni dignitatum apice triumphum agit, vndique sola irradiat. Vmbrę volitantes tenebricas induentes laruas sunt reliqui, quos fortuna dispertit honores, nisi lucescant hi per virtutis fulgorem. Beata illa Episcoporum vita *aiebat D. Gregorius*, quę non auro, non sanguine, sed solo merito, & virtutis vsu clarescit? Nugantur Episcopi, ac penè delirant, cum in solo rerum exteriorum apparatu suum splendorem ostentant. Totum fortunæ Regnum nõ facit splendidum Episcopale munus, nisi eo fungatur virtus, quæ sola tenebras fugat. Plutonicum prorsus est ex auro tantum, aut ex sola dignitate inferis præsidere, idem monstruosum, atque culpabile. Hæc duo virtutis presidio destitutos Crœsum ad rogum, Midam ad famem, Policratem ad crucem perduxere. Nec diademata, nec sceptra, licet nitentia gemmis, fulgent sine virtute; multò minus sertis suis, redimita tempora Episcopalia. Virtuti, quæ est paruo potens, habitu sincera, cultu simplex, consilio bene suada nihil metuendum est, non decoctores perfidia, non raptoris iniuria, non temporum iniquitas, non hostilium persequens turba, non censoria obiurgantium supercilia. Stat virtus, tametsi nutent alta dignitatum cacumina, etiamsi corruant firmiora potentum domicilia; ideò hæc vnicè ab Episcopis diligenda, quærenda, amplectenda; ea enim est, quæ ad suum verticem, qui in altissimis locatur, quemcunque gradum attollit, vbi nemo tenebras patitur, nemo casum, aut occasum suo splendori metuit.

LEX XI.

Munera Prudentiæ Episcopalis discreta animi attentione semper implenda.

SEmper vegeta animi vi, atque sollicita in dies, & horas mentis attentione incumbendum est Episcopatus officio, ne in arduioribus rerum euentibus concidat spes optima regiminis, consociata fortunæ, & virtuti; hæc est Prudentiæ potissima pars, quod omnia à longe mirentur Episcopi, omnia cautè circumspiciant, omnia peragant sollicita animi cura. Sic in difficilibus facilitas

cilitas, in dubijs firmitas, in reliquis rebus occiduis, & præterlabentibus diuturnitas inuenitur; sic singulis attentè exploratis, nec minima prætermittuntur incautè, nec maxima otiosè spernuntur. Nullo tempore torpere debet Episcopalis solertia, sed in rebus agendis, perficiendisque negotijs iugiter debet feruere, & optima quæque celeri motu æstuare. Festinandum, & cunctandum est pro agendorum varietate, sic semper, vt mora, & tarditate vtatur Episcopus pro consilio summam prudentiam exequante. Recolenda sunt per memoriam præterita, futura per prouidentiā anteuertenda, possibilia, quoad fieri potest vndequaque circūspicienda; sic nāque diuina quadā mentis illustratione cælitus indita, omnia ad munus, & regimen Episcopale pertinentia implentur ad vnguem, nihilq; omittitur quod sit ex officio, & onere peragendum. Nihil temerè aggrediēdum, nihil gerendū præproperè, nihil sine matura agendorum discussione. Inconcussum pectus aduersantibus obijciendum, & si contingat tricas, & inuolucra Episcopis occurrere, hæc semper prudentissimè euoluenda absque & integritatis, & innocentiæ discrimine. Omnes sincera ratione potiùs suadendi quam fictitijs alloquijs decipiendi, nullamque in partem, quæ à ratione desciscat, animi propensio exerenda est. In commodum Ecclesiæ cuncta versanda sunt, ita tamen, vt nemo lædatur, præ potentia opprimatur nemo, nulli inferatur iniuria, nulli damnum irrogetur. Etiam Ecclesiastico orbi sui ordines, suæ mensuræ, sui moduli præscribuntur, extra quorum orbitam euagari nefas.

LEX XII.

Exemplo potius, & vitæ sanctitate, quam verbis ab Episcopis populi ad salutem promouendi.

OCyor est ille volatus ad superos alite præcunte, quàm si fieret garrientis voce, alas ad motum excitante: Omnis ætas eruditur in bonum, si videat erudientis exemplum. Vna omnibus facilis proponitur meta tangenda, cum primus omnium currens in stadio citato pede contendit in signum. Acriter fuit omni æuo incusata eorum Episcoporum incuria, qui dum desides, ac torpentes sollicitarent ad cursū, ipsi tamen in orbita Episcopatus sui segniter, & otiosè dormitarent. Nec nomen boni Institutoris fert ille, cuius animum somnus, languorque in agendo lethaliter inuasit. Hortæ delubrū Romæ non sola hortandi voce instructū est, sed opere, & labore. Fortior eruditionis stimulus in agendo, quàm in loquendo positus est, & planè ridendas esse eorum nugas, qui dicunt, & nō faciunt, ipsa summa veritas luculentissimè testata est. Extra opus, & exemplum semper inania experimur verba, & si aliquis boni color erumpit, omninò futilis est sine opere. Fabularum scena est scena verborum, quæ vnico nutu disperditur, eáque tantum perstant immota, quæ rebus firmantur, & factis. Supremæ dignitatis apricatur sub cœli iaculis, ne obtegatur manibus, velut scuto ab ictibus se tuentis. Non est satis ex alto conclamare ad reparandum casum, ni etiam operis obijciatur adiutorium. Fluunt verba, facta manent, ac sola manus admota clauo benè regit ratem in mari, præsertim si æstuent procellæ. Episcopalis Ecclesiæ regimen

Digitized by Google

men mare magnum quidem est, at naufragia tolluntur, cum assidet puppi vitæ sanctitas per bona exempla diffusa. Ventosæ verborum illecebræ rapiuntur ad ventorum consortia, & potius suscitant, quàm sedent tempestates, & pericula.

LEX XIII.

Pastoralis sollicitudo prudentia Episcopali ab Episcopis adnectenda.

NVllo temporis momento, licet Episcopis torpere, nullo vitę interuallo desides esse, tunc maximè, cum horret otium Pastoralis curæ, & salutis animarum negotium. Sint ergo Episcopi Pastores semper solliciti, actione præcipui, præcunctis contemplatione suspensi, vtiles in verbo, opere vtiliores, omnibus per humilitatem socij in quocunque munere per Iustitię zelum semper erecti; nihil enim insanius esset contemnenda populis docere, & versam vicem ipsi vita, & operibus monstrare, aut consectari. Iubentur Episcopi, in culmine dignitatis positi, ex summitate montium omnibus per radiantia virtutum exempla collucere, idque solaris prorsus lucis, & itineris more agendum est, cui insita est sollicitudo luminis quocunque locorum deferendi sine beneficentiæ intermissione. Quædam iugis, ac perpetua tempestas est, *inquit D. Gregorius in suo Pastorali* Episcopi vita, & cum fluctibus curarum, & cogitationum semper ferueat, in tranquilla statione vix potest commorari, vixque à procellis illæsa seruari; sic tamen dirigenda est, vt inter glomerata vndarum volumina, assultantes quidem patiatur incursus, non verò per obuiantia saxa frangatur. Non est gaudendum Episcopis, quod alijs præsint, at quod omnibus sollicita charitate prosint; nec eoipso, quod cęteris dignitate præeminent, debent proprij status elatione intumescere, aut omni prorsus virtute vacui turgente vanitate impleri; tunc namque summus bene regitur locus, cum ille, qui imperat, sibi ipsi potius humilitate, quàm subditis prælatione dominatur; sic tamen, vt dum immoderatius custoditur humilitas, sustinenda soluantur Pastoralis regiminis iura. Tenendum exterius, quod pro aliena vtilitate suscipitur, sed etiam seruandum interius, quod de propria æstimatione pertimescitur. Iura disciplinę sic contra delinquentes exercenda, vt nunquam amittantur pietatis viscera, ea sollicita circumspectione omnibus prouidendo, vt nec districtio sit rigida nimis, nec nimium remissa clementia. Insit ergo Episcopis, & iustè fauens circa subditos benigna misericordia, & piè sæuiens disciplina; oleo, & vino æquè suffundant vulnera, vt scilicet, per vinum mordentur ad medelam, & per oleum foueantur ad salutem. Sic mixtam cum seueritate lenitatem, vt neque multa asperitate exulcerentur populorum animi, neque nimia seueritate soluantur addecet Episcopos Pastoralem sollicitudinem exhibere.

LEX XIV.

In rebus Ecclesiæ aduersantibus infractum animi robur a Prudentia Episcopali proferendum.

NEque aduersorum occursus, neque fauentium rerum occasus, neque inopinatus contingentium aduentus, neque id genus alia ab Episcopali constantia sunt pertimescenda, sed in his omnibus immotus animus seruandus

uandus eſt. Turpe nimis eſſet Atlanti ſub Cœli pondere nutare, aut ſub mole ad caſum infirmari. Pluſquam adamantina corda ab Epiſcopis exerenda ſunt, & velut incudes ictibus repercuſſis nunquam fas eſt eos diſſilire. Fortes ſacris infulis paludatos cunctis alijs addecet eſſe fortiores, ſemperque fracti animi neſcios, illis perſimiles, quos inuincibiles vertices ipſo Aquilone concuſſos Caſſiodorus appellat. Malis quibuſcunque debet aſſueſcere fortitudo ſacra, eaque fortiter eludere, atque aſpernari. Confragroſum eſt vitę Epiſcopalis iter, vt quemadmodum ab aduerſis ſæpè ſæpius inchoatur, ſic inter aduerſa proſequendum, atque aduerſorum periodo claudendum. Præcellſum Epiſcopi pectus iugi ęquanimitate muniendum eſt, ne malorum circumactione quatiatur, aut opprimatur. Cõuerſus obtutus in bona locata Cælo quæque ſint in terris monſtra, nec refugit, nec exhorreſcit, ipſamque terreſtrium bonorum iacturam, tamquam ex ſcena prolatam, ſemper ridet, ac deridet, & roboratus conſtantia animus omnia contemnit. Fluxa, & vanida floci pendenda ſunt, ac velut puluis iactatus à turbine nihili facienda, animus namque his exoneratus ocius, ac leuius ad metam immortalitatis accedit. Eccleſia, & Epiſcopalis dignitas res ſtati, & immoti ordinis ſunt, & cum ſint conſtanti Cœli nutu firmata, nullis aduerſis debent flexibiliter circumduci. Quæ ſola ratio, & virtus metiri ſolet, nullo impetu concutiuntur, nulli rerum varietati ſunt obnoxia, vbique perſtant immota præeunte face luminis æterni. Omnia ſunt ſecuritatis plena, etiam in mari procellis iactato, ſi ibi conſtans Palinuri animus ſit. Nihil exundantia aquarum volumina, nihil poſſunt officere colluctantes venti, ſi mens rectoris in iugi tranquillitatis ſtatione perſeueret immota. Epiſcopalis dignitatis celſitudo quacunque terrena caligine animi ſerenitate debet ſupereminere, nec ijs, quæ mouentur ad ima quoquo impetu circumagi; cum eius munus ſit, nec imperturbatæ mentis, & rationis imperium detractare, nec perturbationum appulſus, & repulſus pati, inter niſus, & reniſus. Siue faueat, ſiue aduerſetur larua illa, quę dicitur fortuna, nunquam laxandum animi robur, nunquam deroborandum; debet namque animus Epiſcopalis eſſe omni fortuna, omni infortunio valentior; ſic nec blandis attolli, nec deprimi aſperis.

LEX XV.

Prudentia Epiſcopalis in preſſuris adiungenda animi conſtantia.

SÆpiùs ab Epiſcopis animo recolendum eſt illud Senecæ monitum *mala grauiora non poſſe diu ſuſtineri, leuiora facili negotio patienter ferre, omnibuſque animi conſtantiam moderatricem præſidere.* Prudentiæ animi robur adſociandum, cum nec meticuloſus, nec temerè agens ex Philoſopho ſit prudens, nam virtus eſt medium vtrinque vitiorum. Horret pauorem æquè, ac deſperationem Epiſcopalis Prudentia; cum ſit firmata patiendi virtus, durata procellis, & infortunijs. Epiſcopis beatum eſt miſerias diſcere, vt æquo animo ferant, ſicque per inuictam patientiam deuoueantur Cœlo, cuius dicuntur Proceres, pondus eius Atlantico humero ſuſtinentes. Fauentis oſcula fortunæ velut ferentia tela metuenda ſunt, eoque altiora imprimunt vulnera, quo ſuauius adblandiantur, vnde poſtmodum cum corpore conſternatur animus. Epiſcopi tanta

Digitized by Google

tanta dignitas est, vt quasi altus montis apex extra omnes turbinum ictus emineat; ideò nec exigua pedis pars ad ictus exponēda est, in qua fertur Achilles ipse sauciatus à Paride. Ornant infulas mala ipsa, quę premunt, & vertex Olympi quicunque Episcopus esse debet, vbi serenari semper rider aura diei. Lampas esse debet, quæ cum excutitur solet amplius rutilare; & cutis ipsa Agricolæ æstuante Cœli cane splendidior est sub solari tormento ac sudore, quam sub lumine stellarum in tranquilla noctis quiete. Id vnum in pressuris leuamen est Episcopalis Prudentię spes bona, quæ ex aduersis solet erumpere; hæc namq; in illis perferendis animum durat, & in ipsius animi constantiam pertransit. Spes bona ad lucrum concepta optimos parit in susceptis laboribus fructus, & Nauclerus bene sperans procellas illudit, & fit à naufragio superstes, & Athleta quicunque spe coronæ sua certamina subit; ideò docebat Epictetus, *benè semper sperandum, & constanter agendum*, cum non possit bonæ spei firmitas tolli, quin & perseuerantiæ dematur soliditas. Certum pactę virtutis indicium est in bono perstare, & circa bonum mente fluctuare semper malum, semper pudendum. In rerum humanarum decursu, quo voluimur omnes, volutamur, & trahimur, nihil firmius, quo tutè adhæreamus, animi robore; idque tamquam arbor fixa potissimum ab Episcopis apprehendenda est, ne inter delabentium vndarum volumina fluant & ipsi ad interitum, hæc insula securitatis, ad quam appellere necesse est turbinibus iactatis, & procellis.

LEX XVI.

Nihil à Prudentia Episcopali metuendum, vbi exerendum est Ecclesiæ patrocinium.

IN patrocinium periclitantis Ecclesię grandiora, ac fortiora validæ mentis suffragia ab Episcopis exercenda sunt, cum id sit ipsis agendum ex officio, atque ex amore sponsali. Magnæ menti magna cogitatu voluenda, nihilque maius contingit Episcopis, quàm suam Ecclesiam tutari, atque ab omni iniuria immunem seruare. Interritè omnia aduersantis fortunæ iacula vltroneo etiam sinu excipienda esse à Rectoribus Ecclesiarum, monebat *D. Bernardus*, quæque pro Romana Republica sponte tulere Proceres sui, nimirum ignem Mutius, Crucem Regulus, exilium Rutilius, mortem ipsam ferro addactam Cato, ad eadem prorsus ferenda, si contingat, debet esse paratus Episcoporum animus pro Ecclesiastica Republica; animi namq; robur omne malum lenire potest, præsertim si contingat ex imposito humeris Ecclesiæ onere, ac Patrocinio. Pars tamen Prudentiæ Episcopalis potissima est, & quædam vis subsidiaria in malis, quæ metuuntur, est ipsorum malorum prouidentia; nam etiam aduersa ventura, si quadā explorentur à longe mentis indagine, semper leuiora aduentare videntur, minùsque, quàm non præuisa feriunt, ac timentur. Vbi metum exturbat Ecclesiæ Patrociniū, non turbat animum repentinum vulnus, nullus occupat improuisus dolor, præsertim à præuisione mollitus. Sapientis tamen Episcopi ea est potissima tessera, vt antequam agat etiam in Ecclesiæ tutelam cuncta strictè præmeditetur, ne maius bonum affectans peiori

malo

Digitized by Google

malo illudatur, ac grauiori deludatur eiusdem Ecclesiæ detrimento: si quando tamen contingat in deterius verti, quæ prudenti rerum examine ab Episcopis præcogitata sunt, tunc æquiore animo sustinenda, ne ipsa concidat in cæteris actis, vel agendis ritè consulentium Prudentia.

LEX XVII.

Prudentia Episcopali iungenda ab Episcopis vigilantia solers.

A Splendida prudentiæ Episcopalis fronte, in qua sapientia sita est, non ad eius supercilia, quæ bini sunt superbiæ arcus, quibus assolent non tam promerita fulciri quàm triumphare ambitiosa demerita, sed ad oculos, qui sunt geminata humanæ frontis, velut humani Cœli astra, benè ominata transitione delabimur; habet namque *D. Ambros. in oper. sex dier.* consueta sui styli elegantia, quod Sol, & Luna in Cęlo, hoc sunt oculi in homine, Sol, & Luna duo mundi lumina, oculi quędam in carne sydera, eo prorsus modo, quo per effusos, & quocunque locorum iactatos magnorum luminarium splendores, benè subditis rebus sublunaribus prospicitur, eodem pariter emissis fulgoribus peruigiles iugiter Episcoporum oculos, totius Ecclesiæ, & populorum leuamina, ne dum vniuersitati parantur, sed etiam prouidentur; atque ex assidua Pastorum vigilantia optima toti gregi prouenit custodia. Solertia igitur in Episcopis *id attestante D. Basilio* ea est, quæ gerit oculorum vices; essetque eorum prudentia omninò cæcitate detenta in rebus agendis, nisi comitem, ac ducem sibi assumeret in agendo solertiam, qua acies mentis, & obtutus corporis semper acuitur, & illustratur; & hinc à sapientioribus in quolibet Principe sceptrum oculis plenum dicta est solertia, cum nunquam obdormiat, aut in bene regendo torpeat ad modum illius virgæ vigilantis, quam tantopere sacra commendant oracula; quilibet siquidem Episcopus, licet sit admodum prudens, ac grauis ingenio, nunquam tamen bene cuncta rimabitur, si fuerit hoc lumine orbatus, ex quo tota rerum perspicacia refunditur. Ob id Linceus Messeniorum Rex lectissima regiminis forma dictus est suis populis imperasse; referunt namque Plutarchus, & Pausanias tanta solertiæ arte in regendo præstitisse, vt semper intentam oculorum aciem ad subditorum leuandas egestates, aliá'que, quæ possent superuenire, molestias, per vigilias etiam nocturnas iugiter seruaret; ex quo postmodum illæ Poetarum nugæ prodiere, ac credulæ vetustatis deliramenta, vt putarent ipsum vsque ad intima terræ suis oculis penetrasse, quæque etiam apud inferos fierent, sine labore, solo oculorum obtutu peruidisse, quod optimo exemplo ad solertiam, & vigilantiam Episcoporum referri potest, quibus incumbit, oculis semper apertis suis subditis adstare in ipsorum regimine, eorumque malis irruentibus prouidere, cum prouidere idem prorsus sit, ac procul, & à longè videre; & quemadmodum à sapientioribus redarguitur Philosophus ille Tarentinus, qui oculos sibi eruit, vt se ipsum tantùm interiùs, & non alios videret, quo sibi tantum consuleret, nec cæterorum indigentię prospiceret; sic redarguēdi essētEpiscopi illi, qui oculos in se ipsos tantum quadam mentis cæcitate defigerent, neglecta prorsus aliorum cura, ac spreto in subditos pastorali priuilegio, enimuero, vt ait *D. Gre-*

Digitized by Google

deliberationis appositæ, nisi quoquomodo etiam ad tempus præsens accedentia prouideantur; eo enim prorsus modo, quo in rebus speculabilibus ignorantiæ vertitur, aut temeritati ad pauca respicere, & non omnia ipsa speculatione circumspicere, ita in rebus agendis vertitur imprudentiæ, si quis ad pauca attendat, & non omnia præsens tempus, præteritum, & futurum cognitione comprehendat, omnesque rerum, & euentuum connexiones, & disiunctiones animo percurrat, separet, & coniungat. In arce igitur capitis, nimirum in intellectu, tria degunt prudentiæ Episcopalis capita potiora, quorum alterum respicit priuatum regimen, aliud œconomicum, & familiare, aliud tandem politicum, & ciuile; neque hic priuata accipitur prudentia, quæ priuatam dumtaxat dirigit vitam, nullique Reipublicæ se immiscet, aut quæ ita humanam omnem auuersatur societatem, vt sit semper solitaria, atque Eremorum cultrix, sed ea intelligitur, qua tametsi Episcopus alios regat, sibi tamen ipsi etiam ex rationis præscripto prudenter imperet, omnesque actus vitæ suæ priuatę in propriam vtilitatem conuertat, & omnia otia, & negotia, quæ suscipit solitariè pertractanda, non superficie tenus, sed intimè rimetur; ne latebrosum aliquid sit, cui congrua non adhibeat consilia, nullam interim ex perturbatione mentis caliginem admittens, quæ tenebras offundat, efficiatque, vt fucus pro veritate illucescat; nec minus solerter ex priuata prudentia vires propriæ ab Episcopis, in quocumque facinore erunt expendendæ, ne fortunę euentibus committatur sine consilio, quod est committendum industriæ & studiosæ mentis indagini, idemque prorsus studiū adhibēdum est in Oeconomica suæ familiæ directione, ne quemquam permittat à recto virtutis tramite exorbitare, etiam in rebus domesticis, atque ad familiam spectantibus; cum tamen neque satis sit Episcopum in bene regenda domo, ac familia sua, ex œconomica prudentia attentè occupari; sed etiam necesse sit, politicæ, ac ciuilis prudentiæ vsum habere perpetuum, vt quæ est summa rerum, nimirum ars in ciuitate, ac tota Diœcesi benè imperandi, & sacra potestas ad Dei cultum, & populorum salutem semper adhibeatur; neque enim aliam Episcopus imperans sibi curam proponere debet in administranda suæ Ecclesiæ Republica, quàm vt Dei gloriam adaugeat, ac animarum saluti, & subditorum indemnitati assiduum studium, ac laborem impendat, quod est esse prudens in regimine caput, primamque tenere prudentię sedem, quæ semper collocatur in medio, vt extrema declinet, vt bonum iugiter assequatur, & malum præcaueat; cum vera virtus illa sit, quæ medio assidet regiminis clauo.

LEX II.

Primum Lumen Prudentiæ Episcopalis à lumine veræ sapientiæ accersendum.

LVmen Episcopalis prudentiæ, dixere quam plures à vera sapientia corriuare, non quidem ab illa, quæ in sola rerum altissimarum, & admirabilium contemplatione versatur, ac etiam persæpe rerum inutilium, sed ab ea, quâ Episcopi virtute quadam rerum Principe, primùm semetipsos sapienter dirigunt, deinde populos, & subditos in metam assequendæ honestatis opere, & exemplo sollicitant. Apertam in homine, & lucidam frontem nullis tene-

tenebris, nullis artibus, nullis latibulis obuolutam verę ſapientię ſpeciem prę-ſeferre *docebat Plato in libris de Repub.* eamdem in Epiſcopis Epiſcopalis ſapientiæ lineatam imaginem exhibere volebat Clemens Alex. 7. *ſtromat.* nam & Palladem ſapientię præſidem è Iouis fronte ſecuris ictu deffracta proſiliiſſe nugantur Poetæ, truces potius carnifices Numinum, quàm fabularum Artifices; vt nobis innuant incruentam quãdam ſapientiam poſſe è fronte prudentiæ Epiſcopalis quoquomodo proſilire abſque inauſpicato obſtetricandi genere, cum & ipſi Epiſcopi à iuuando, dicantur Iouiales Patres. Vnicuique igitur Epiſcoporum caput ſapientia ictum perinde, ac Ioui eſſe debet, & cum ſit ſapientia Dei munus, ſempiternaque proles, è diuini capitis ſacrario, non per vim eruenda eſt, ſed molliùs tractanda, vt ſine delicti nota, & criminis nebula in fronte præſertim colluceat, quod indicat ſapiens Eccleſiaſtes, vbi ait veram ſapientiam in hominis vultu promicare; humanum ſi quidem caput, veluti contractum cœlum ſuum ſolem, ſua ſydera nouit, quorum fatidico lumine abdita ſapientiæ arcana, præſertim panduntur ex fronte, quæ ideo ſuas ſex lineas, & ſeptimam triplici angulo definitam ſeptem inerrantibus ſtellis reſpondentes exhibet intuendas; nec Saturnus, qui prudentiæ refert lineamentum, diſſociatur à Ioue, vel à Mercurio, qui ipſius ſapientiæ Numina vocitantur in Aſtris. Sic etiam ad frontem, velut ad ſapientis animi frontiſpicium, nos mittunt Metopoſcopi, cum ipſis, quoque innoteſcat illud ſacræ Scripturæ Oraculum *ex occurſu faciei cognoſcitur ſenſatus.* Venerabile ſemper, ac propè adorandum fuit Epiſcopalis prudentiæ caput, quoniam à fronte ſapientiæ nunquam paſſum eſt diuortium; nil enim ſine ſapientia vera poteſt ab Epiſcopis exerceri prudentia ſana, cum hæc ordinem præſtet in rebus agendis, illa lumen effundat; nec potuiſſet Philoſophus ille Thebanus lineata huiuſce vtriuſque virtutis ſimulachra omnibus ſpectanda proponere, niſi manus vtriuſque colligatas in amplexum beatitatis protuliſſet, exturbata omni animi perturbatione, ac deturbato ab hoc nexu omni irrepente vitio, ipſam beatitatem diſſoluente; & hinc fortaſſis voluere Stoici neminem inter ipſos iure, ac meritò ſapientis nomen obtinere, qui ab omnibus omnino animi affectibus, atque perturbationibus non eſſet intactus, & in quo penè nullus eſſet humanæ imbecillitatis ſenſus; ad hoc potiſſimum, vt nulla ij, qui eſſent vera ſapientia inſigniti, poſſent ira ſollicitari, nullo deprimi mœrore, nullo amore extimulari, nullo metu exterreri, nulliſque denique aduerſis conſternari, quales verè non in Stoica, ſed in Eccleſiaſtica Republica addecet Epiſcopos eſſe, cum prę cæteris ſapientiſſimi viri reputentur, nullis perturbationum ictibus obnoxij; idque prorſus eſt infractam exerere frontem inter turbines, & procellas, quod ſibi tanquã Epiſcopo pro lege edictabat *D. Auguſt. in lib. de Ciuit. Dei*; cum nihil magis Epiſcopis curandum ſit, quàm inter hoſtilia aduerſus Eccleſiam parata, conſtantem, & nunquam abiectam ſeruare frontem, ne frontis demiſſione temerè pugnantium animus magis inſoleſcat, ac feruentius in pugnas exardeſcat.

LEX

Digitized by Google

LEX III.

In Episcopatu gerendo à summa mentis integritate capienda Consilia.

EA esse debet Episcopis omnium agendorum meta proposita, vt à sola mentis rectitudine ea sumant consilia quibus in subditorum salutem, populorumque felicitatem ipsæ res agendæ facilè dirigantur. Mens rectissima fons optimi consilij est, cuius beneficium id commendatur, vt neminem periclitantem velit cunctos ad incolumitatem perducere satagat. Cohibendi potissimum ad Episcopatum benè gerendum omnes animi affectus, ne deiiciāt à rationis imperio, ne probatissimæ mentis desultent à fræno; sic nihil agitur temerè, nihil præproperè deliberatur, nihil perturbato assumitur animo. Arcenda sunt à sacro regimine omnis versutiæ, ac calliditatis inuolucra, neque tricæ illæ exercendæ quas insani solent attexere pseudopolitici. Nuda veritas, non phalerata prudentia ab Episcopis exhibenda est; nuda namque, & aperta placent oculis Dei, cuius vices gerunt Episcopi. Conscia mens recti omnia eludit malignantis fortunæ eiectamenta; hæcque est prima virtutis palma, postremum brauium; dulce ipsius naturæ blandimentum; hæc vna est, quæ optimæ directioni ordines facit, & modulos. Diuidendæ sunt in intellectu Episcopi regentis Ecclesiam tenebræ à luce, quemadmodum ab initio diuisit Deus Orbis conditor, & regnator, eaque dumtaxat in regimine probanda, quæ tanquam bona sunt bonę mentis integritati consona. Edictat, eructat sana mens sana consilia, nihilque verè prudenter agitur, nisi mentis integritate dirigatur, hinc summa in arduis prudentia, summa in attritis sapientia; hæcque sacra illa Pallas, quę etiam in ortu senilis est in Iouiali Numine, cui ac dictū est Orbis imperium. Integra mens æquè collimat in verum, propendet in bonum, semperque recedit à malo, si bene consulatur. Æquè Egyptia virga, quæ rectitudinem indicat in consilijs delabitur cęlo, ac Romanum ancile; vtrumque enim iungitur in terris, ne sit alicubi diuiduum.

LEX IV.

Studio rerum diuinarum ab Episcopis iugis opera impendenda.

AD optimum Episcopatus regimen post imploratum supremi Numinis Patrocinium, studio rerum diuinarum ab Episcopis summo, erè incumbendum est. E Cœlo, quod est amplissimum Diuinitatis subsellium Diuinorum cura auspicanda est, atque in his prouidentissimā addecet esse Pastoris mentem, quæ prouideat cœlestium indemnitati. Hebetati cordis nditium est, cor cum capite ad Cœlum non attollere, cum cæteris hominibus sanctior debeat esse Episcopus, mentisq; *vt canit Poeta* capacior altæ, atquè iugi mentis eleuatione in sublimibus non obuersari, esset prorsus indignum Prudentia Episcopali. Præcipua Episcopatus munera ea semper fuere, vt ædificetur Ecclesia, de Deo erudiantur populi, atque ad Deum ipsum populorum animæ dirigantur; non verò quod Episcopi rebus occupentur terrenis, non carnalibus distineantur affectibus, non sæcularibus curis se totos immisceant, quibus omnium Diuinorum fit certa iactura. Dei cultus, Ecclesiarum obsequium, animarum salus, quas Christus

Digitized by Google

stus ipse, profuso sanguine, redemit, potiora sunt Episcopis suscipiēda negotia, neque ab his absterrere debent omnia rerū periturarum hostilia, quantumuis in feritatem, & necem furentia, aut exæstuantia: Dei namque partes, Ecclesiæ, & animarum sic agunt Episcopi, vt terrestria omnia exhorrescant, & cœlestia intueantur, & pro viribus affectent. Nihil sibi prodesse nihil sine Deo sibi licere semper erit bene consultū Episcopali prudentiæ, cuius potior cura, & studium est vnumquemque in beatæ Patriæ libertatem ex iugo subiectionis trāsmittere, atque omnium mentes, & oculos in solum Deum, tanquam in apicem boni conuertere: operosius est Episcopalis prudentiæ negotium, vt omni Pastorali sollicitudine implantentur populorum animis illæ virtutes, quibus singuli meant Olympi vias, ad metam laborum expositas. Diuinus ipse Spiritus, qui in Episcopos solet illabi, ita propositum, atque expositum omnibus vult rerum cœlestium amorem, vt vniuersa omnium peregrinantium turba ad illud beatitatis domicilium irrequieto corde semper anhelet, idque vult esse præcipuum Episcoporum munus, ad quos spectat exemplo, & pietate omnes ad Deum vocare, omnesque in Diuinitatis obsequium veræ religionis ardore compellere.

LEX V.

Ab Episcopis Diuina semper Terrenis præferenda.

EA dumtaxat in Ecclesiæ, & populorum regimine ab Episcopis magni pendenda, quæ sunt à Deo immortalitate donata, non vero, quæ cum humanitate peritura. Ridendæ sunt potissimum illæ mortalium nugæ, quas stultorum opinio inscienter intrusit, nimirum in terris terrena amplectenda, in Cœlo cœlestia; cum illa sit Episcoporum prudentia vera, quæ à rebus futilibus Diuinorum pretia discernit, eo quòd à solo Deo bona æstimabiliora proueniant. Extra Deum reliqua bona gregaria sunt, ac prò nihilo reputanda, vtpotè sola inani vanitate turgentia ad obtutum. Maculosa semper Terræ superficies est, splendida semper, ac rutila Cœli facies, quæ vitreæ supellectilis apparatum non recipit. Summum diuinorum pretium, summum terrenorum contemptum inducit, nec ima summis fas est coæquare. Vilia terrarum pabula, quæcunque sint, distrahunt à Cœlo, animumque sic distractum ad contemptilia simul, & ad tartarea pertrahunt, nec Egypti ollæ cum nectareis summi Iouis poculis queunt inire fœdus. Lubrica, & infida malorum statio tellus est, & licet proferat aulæa auro fatigata, inter ipsos aureos fulgores, immittit fulmina ad terrorē, & ad iacturam. Episcopalis prudentia quocumque pretiosiòr auro terrena quæque, velut abiecta, debet ab alto ridere, cum fatuum sit pœnitenda diligere, aut vanida prosequi amore. In æthereis firmata oculorum acies, quæ sub æthere sunt, nec celeri quodam sunt dignanda contuitu; ibique dumtaxat meta votorū locanda, vbi tantum vota ipsa possunt impleri.

LEX VI.

Episcopalis dignitas, maiestas, ac potestas ab Episcopis summopere æstimanda.

HÆc tria diuinitatis exemplaria in Episcopis speciosè collucent, atque ab omni vmbra irrepente immu-

nia cura sollicita seruanda sunt. Etiam apud Cretenses Iupiter, & Minos paria poscebant obsequia, ea dumtaxat de causa, quod non dispar à Numine luminis dignitas, maiestas, ac potestas haberetur. Nihil Deo similius Episcopali præcellentia, quæ Dei vices agit in terris, eamque detueri esset mendum in ipsum Deum contorquere. Nullibi melius, quàm in Episcopis rutilat supernæ dignitatis, Maiestatis, & potestatis splendor, quibus etiam diuinitus quodãmodo consociatur ad nitorem. Sunt Cœlo contermini, sunt Deo finitimi Episcopi, cum sit in ipsis cùm Deo ipso diuisum imperium, cum cœlicas ipsas moueant potestates, & Acheruntа prolubito cogant in obsequium. Egregium est posse Clauibus reserare Cœlum, & ad nutum claudere, at longè egregius eiusmodi potestatem in suo gradu detinere, ne sensim deuoluatur ad ima. Episcoporum dignitas ea est, quę verè Apostolica compellatur, nec sine Eminentia stare potest, tametsi purpurata non prodeat. Excelsiora montium cacumina in Apostolis, non in discipulis Christi ab Ecclesiæ primordio fuere consecrata, vt in solis Episcopis par Sanctitatis celsitudo viseretur in Cœlum consurgere; & inde dictum de Ecclesia, *Fundamenta eius in Montibus Sanctis*, hoc est in Episcopis. Sancta Mater Ecclesia in multitudinẽ Episcoporũ primos sui fulgoris radios, vt facit Titan, in montes latiùs effundit, & suæ lucis incrementa copiosius extendit, vt ab omni vmbrarum aduersantium illuuie apices illi seruentur immunes. Ipsius Dei vices agentes Episcopi, quocunque pergunt suum intaminatum deferunt lumen, quod tenebrionum assultus non patitur, nec extimescit, illudque tueri ex ipsa dignitatis, & potestatis maiestate inditum est. Sol ipse suis radijs defenditur, atque oculorum iacula in se suis retundit iaculis.

LEX VII.

Propria Ecclesiæ splendor ab Episcopis sustinendus, & pro viribus extendendus.

EX se diradiat quæcunque Ecclesia suis Episcopis tanquam sponsis in sponsã diuinitus adiuncta, at etiam ex perillustri sponsi nitore rutilat sponsa, cuius lumini additur lumen; ideò vtriusque splendor enixè seruandus, & quoad fieri potest semper augendus. Dei luce perfunditur Ecclesia quæcunque, hæcque quemadmodum semper latiùs effunditur, sic eadem splendentes Episcopi, debent semper clariùs fulgere in perpetuas æternitates. Non obtenebrat lucem, quæ inter infulas quaqua versus protenditur, illa externi decoris pompa, quæ status Episcopalis celsitudinem assolet comitari, immò hæc dedecoris vilipendia, & tenebras fugat, quas semper debet auuersari. Maiestatem Sedis Episcopalis in lucem confluentium expositam non omni destitutam splendore, non suis viduatam radijs fas est apparere. Absque decoris maiestate etiam exterius prolati facilè concidit Ecclesiæ, & Episcopi nitor, qui vnus, & idem est, & citato pede concidit in ruinam. Ad hoc ex imis sustulit Deus ad summa vniuersalis Ecclesiæ fastigia, deditque ex ipsis initijs incrementa maiora, vt cunctos fideles, æquè & infideles raperet in obsequiũ, & ad genu cum ceruice curuandum in adorationem pertraheret. Iris in circuitu illius Sedis, quæ Sedem Episcopalem prænotabat, vt ex illo splendore, quem congruum est præseferat, omnes prouocet in dignitatis, & celsitudi-

situdinis admirationem. Diuinum quid redolet Episcopale subsellium, & ideo vndique debet suos radios effundere, ne dum ex virtute, à consedente non diuidua, sed etiam ex splendida externæ maiestatis ostentatione, cum in Throno plusquam regio visus sit sedere Deus in Isaia, cum formam sacri regnatoris assumeret inter Angelos Diuina, velut in Choro præcinentes.

LEX VIII.

A Prudentia Episcopali maiestas dignitatis humilitati consocianda.

SOcia cuiuscunque maiestatis, ac præsertim Episcopalis, humilitas esse debet, non animi abiectio. Temperandum est seueræ præpotentiæ supercilium, non tamen demittendum ad ima, vt contemnatur. Dignitas non vltra patris affectum extendenda, neque maiestas supra humanitatem extollenda; eo moderamine, vt re; & opinione seruetur imperium, & imperantis authoritas. Humilitate sustinenda est apicis sacri summitas, at eo dumtaxat modulo, vt non intersit abiecti animi nota, nec apex ipse summæ celsitudinis corruat. Interest aliquid inter priuatum, & Principem, at à Principe nunquam distat humilitas, quæ est virtus adnata prudentiæ. Sceptra ipsa, & diademata, quæ sunt ludentis fortunæ mendacia, sola humilitate attolluntur ad æther. Temperandus est quilibet Principatus ad normam virtutis, eóque altior fit omni fastigio, quò magis ad ima deijcitur pondere propriæ cognitionis. Augusta seueritas, cum frontis serenitate desideratur in Episcopo, fronsque serenatur, cum assurgentes excutiuntur superbæ halitus. Fastus omnis ponendus est vbi dominatrix sedet humilitas; hæc rapit obsequia, hæc corripit turgentes animos, hæc comprimit molientes hostilia. Semper mellea, semper dulcis, ac suauis debet esse Episcopalis maiestas, ideò semper humilis, comis, ac temperata. Semper patere debet ad Patrem filiorum accessus, semper ouium ad Pastorem; omnis namque superba maiestas facili gressu abit in Tyrannidem. Ad amorem humilitate, non ad odium supercilio excitandi sunt subditorum animi; nunquam rigido aspectu sine causa tractandi, nunquam acri verborum, siue factorum elatione exasperandi, enim verò semper ruit maiestas imperij, si in Episcopis collabatur humilitas, excidium passa ipsa Romana maiestate insuperbientibus Tarquinijs.

LEX IX.

Potior Prudentia Episcopalis praxis in humilitate locanda.

ADeo, & ab ipsa natura cunctorum animis inditum est per legitimas virtutis actiones quoddam gloriæ genus captare, idque multò magis Episcopis ad vitæ fulgorem, & præeminentiam concessum esse, nemini ambigendum est; eò tamen magis attollitur præcelsæ dignitatis apex, quò fortius itur ad ima, defosso intimius propriæ compaginis luto. In vertice obuersantibus, vertiginosi lapsus magis cauendi, ac metuendi, ideò æquè in veræ gloriæ basim defigendus mentis, & oculi obtutus, ne cum luteo pede ruat tota superba moles. Ad trutinam reuocanda sunt ab Episcopis bona, quæ hic aggeruntur ad dignitatis nitorem, quàm exilia sint, quàm vanida, quanta fuga prosequenda. Vera humilitatis laus ex vera rerum notitia assurgit in

animo. In pusillo nemo magnus, non Delphica; sed Euangelica Epigraphes est, cuius etiam Oraculum est, *qui se exaltat, humiliabitur*. Cogitet Episcopus se hominem esse, id est ad Senecę mentem vas quassum, & fragile, corpus imbecillum, & inerme ad omnem contumelliam proiectum. Iugiter animo verset, præter sacras Infulas, quæ nihil sui, sed prorsus alienæ, suæ ditioni nihil subesse, præter miseriam; cum ea omnibus naturæ abiectio adiuncta sit, vt nequeamus efferri, nisi deprimamur. Ex anima, & corpore homo compactus, terram signat, & Cœlum, sed prima radix, & meta postrema puluis est, quem superbire non addecet. Facili negotio alliditur, qui per inflantes auras exterius aduentantes attollitur, & de excelso semper grauior est casus, & ruina. Humilitas casum non nouit, non metuit lapsum, & nunquam agitur pręceps. Etiam Angeli superbientes ad fastum eijciuntur è Cęlo, è Terris eliminãtur, dãnantur ad Inferos.

LEX X.

Illustrior Prudentia Episcopalis opera omnigena virtuti nauanda.

VIrtuti etiam inter episcopales Infulas imperanti omne famulitium præstandum est, omnis honor deferendus, hæcque in omni dignitatum apice triumphum agit, vndique sola irradiat. Vmbrę volitantes tenebricas induentes laruas sunt reliqui, quos fortuna dispertit honores, nisi lucescant hi per virtutis fulgorem. Beata illa Episcoporum vita *aiebat D. Gregorius*, quę non auro, non sanguine, sed solo merito, & virtutis vsu clarescit? Nugantur Episcopi, ac penè delirant, cum in solo rerum exteriorum apparatu suum splendorem ostentant. Totum fortunæ Regnum nõ facit splendidum Episcopale munus, nisi eo fungatur virtus, quæ sola tenebras fugat. Plutonicum prorsus est ex auro tantum, aut ex sola dignitate inferis præsidere, idem monstruosum, atque culpabile. Hæc duo virtutis pręsidio destitutos Crœsum ad rogum, Midam ad famem, Policratem ad crucem perduxere. Nec diademata, nec sceptra, licet nitentia gemmis, fulgent sine virtute; multò minus sertis suis, redimita tempora Episcopalia. Virtutii, quæ est paruo potens, habitu sincera, cultu simplex, consilio bene suada nihil metuendum est, non decoctores perfidia, non raptoris iniuria, non temporum iniquitas, non hostilium persequens turba, non censoria obiurgantium supercilia. Stat virtus, tametsi nutent alta dignitatum cacumina, etiamsi corruant firmiora potentum domicilia; ideò hæc vnicè ab Episcopis diligenda, quærenda, amplectenda; ea enim est, quæ ad suum verticem, qui in altissimis locatur, quemcunque gradum attollit, vbi nemo tenebras patitur, nemo casum, aut occasum suo splendori metuit.

LEX XI.

Munera Prudentia Episcopalis discreta animi attentione semper implenda.

SEmper vegeta animi vi, atque sollicita in dies, & horas mentis attentione incumbendum est Episcopatus officio, ne in arduioribus rerum euentibus concidat spes optima regiminis, consociata fortunæ, & virtuti; hæc est Prudentiæ potissima pars, quod omnia à longe mirentur Episcopi, omnia cautè circumspiciant, omnia peragant sollicita animi cura. Sic in difficilibus facilitas

cilitas, in dubijs firmitas, in reliquis rebus occiduis, & præterlabentibus diuturnitas inuenitur; sic singulis attentè exploratis, nec minima prætermittuntur incautè, nec maxima otiosè spernuntur. Nullo tempore torpere debet Episcopalis solertia, sed in rebus agendis, perficiendisque negotijs iugiter debet feruere, & optima quæque celeri motu æstuare. Festinandum, & cunctandum est pro agendorum varietate, sic semper, vt mora, & tarditate vtatur Episcopus pro consilio summam prudentiam exequante. Recolenda sunt per memoriam præterita, futura per prouidentiã anteuertenda, possibilia, quoad fieri potest vndequaque circũspicienda; sic nãque diuina quadã mentis illustratione cęlitus indita, omnia ad munus, & regimen Episcopale pertinentia implentur ad vnguem, nihilq; omittitur quod sit ex officio, & onere peragendum. Nihil temerè aggrediẽdum, nihil gerendũ præproperè, nihil sine matura agendorum discussione. Inconcussum pectus aduersantibus obijciendum, & si contingat tricas, & inuolucra Episcopis occurrere, hæc semper prudentissimè euoluenda absque & integritatis, & innocentiæ discrimine. Omnes sincera ratione potiùs suadendi, quam fictitijs alloquijs decipiendi, nullamque in partem, quæ à ratione desciscat, animi propensio exerenda est. In commodum Ecclesiæ cuncta versanda sunt, ita tamen, vt nemo lædatur, præ potentia opprimatur nemo, nulli inferatur iniuria, nulli damnum irrogetur. Etiam Ecclesiastico orbi sui ordines, suæ mensuræ, sui moduli præscribuntur, extra quorum orbitam euagari nefas.

LEX XII.

Exemplo potius, & vitæ sanctitate, quam verbis ab Episcopis populi ad salutem promouendi.

OCyor est ille volatus ad superos alite præeunte, quàm si fieret garrientis voce, alas ad motum excitante: Omnis ætas eruditur in bonum, si videat erudientis exemplum. Vna omnibus facilis proponitur meta tangenda, cum primus omnium currens in stadio citato pede contendit in signum. Acriter fuit omni æuo incusata eorum Episcoporum incuria, qui dum desides, ac torpentes sollicitarent ad cursũ, ipsi tamen in orbita Episcopatus sui segniter, & otiosè dormitarent. Nec nomen boni Institutoris fert ille, cuius animum somnus, languorque in agendo lethaliter inuasit. Hortæ delubrũ Romæ non sola hortandi voce instructũ est, sed opere, & labore. Fortior eruditionis stimulus in agendo, quàm in loquendo positus est, & planè ridendas esse eorum nugas, qui dicunt, & nõ faciunt, ipsa summa veritas luculentissimè testata est. Extra opus, & exemplum semper inania experimur verba, & si aliquis boni color erumpit, omninò futilis est sine opere. Fabularum scena est scena verborum, quæ vnico nutu disperditur, eaque tantum perstant immota, quæ rebus firmantur, & factis. Supremæ dignitatis apricatur sub cœli iaculis, ne obtegatur manibus, velut scuto ab ictibus se tuentis. Non est satis ex alto conclamare ad reparandum casum, ni etiam operis obijciatur adiutorium. Fluunt verba, facta manent, ac sola manus admota clauo benè regit ratem in mari, præsertim si æstuent procellæ. Episcopalis Ecclesiæ regimen

men mare magnum quidem est, at naufragia tolluntur, cum assidet puppi vitæ sanctitas per bona exempla diffusa. Ventosæ verborum illecebræ rapiuntur ad ventorum consortia, & potius suscitant, quàm sedent tempestates, & pericula.

LEX XIII.

Pastoralis sollicitudo prudentiæ Episcopali ab Episcopis adnectenda.

NVllo temporis momento, licet Episcopis torpere, nullo vitę intervallo desides esse, tunc maximè, cum horret otium Pastoralis curæ, & salutis animarum negotium. Sint ergo Episcopi Pastores semper solliciti, actione præcipui, præcunctis contemplatione suspensi, vtiles in verbo, opere vtiliores, omnibus per humilitatem socij in quocunque munere per Iustitię zelum semper erecti; nihil enim insanius esset contemnenda populis docere, & versam vicem ipsi vita, & operibus monstrare, aut consectari. Iubentur Episcopi, in culmine dignitatis positi, ex summitate montium omnibus per radiantia virtutum exempla collucere, idque solaris prorsus lucis, & itineris more agendum est, cui insita est sollicitudo luminis quocunque locorum deferendi sine beneficentiæ intermissione. Quædam iugis, ac perpetua tempestas est, *inquit D. Gregorius in suo Pastorali* Episcopi vita, & cum fluctibus curarum, & cogitationum semper ferueat, in tranquilla statione vix potest commorari, vixque à procellis illæsa seruari; sic tamen dirigenda est, vt inter glomerata vndarum volumina, assulientes quidem patiatur incursus, non verò per obuiantia saxa frangatur. Non est gaudendum Episcopis, quod alijs præsint, at quod omnibus sollicita charitate prosint; nec eoipso, quod cęteris dignitate præeminent, debent proprij status elatione intumescere, aut omni prorsus virtute vacui turgente vanitate impleri; tunc namque summus bene regitur locus, cum ille, qui imperat, sibi ipsi potius humilitate, quàm subditis prælatione dominatur; sic tamen, vt dum immoderatius custoditur humilitas, sustinenda soluantur Pastoralis regiminis iura. Tenendum exterius, quod pro aliena vtilitate suscipitur, sed etiam seruandum interius, quod de propria æstimatione pertimescitur. Iura disciplinę sic contra delinquentes exercenda, vt nunquam amittantur pietatis viscera, ea sollicita circumspectione omnibus prouidendo, vt nec districtio sit rigida nimis, nec nimium remissa clementia. Insit ergo Episcopis, & iustè fauens circa subditos benigna misericordia, & piè sæuiens disciplina; oleo, & vino æquè suffundant vulnera, vt scilicet, per vinum mordentur ad medelam, & per oleum foueantur ad salutem. Sic mixtam cum seueritate lenitatem, vt neque multa asperitate exulcerentur populorum animi, neque nimia seueritate soluantur addecet Episcopos Pastoralem sollicitudinem exhibere.

LEX XIV.

In rebus Ecclesiæ aduersantibus infractum animi robur a Prudentia Episcopali proferendum.

NEque aduersorum occursus, neque fauentium rerum occasus, neque inopinatus contingentium aduentus, neque id genus alia ab Episcopali constantia sunt pertimescenda, sed in his omnibus immotus animus seruandus

uandus eſt. Turpe nimis eſſet Atlanti ſub Cœli pondere nutare, aut ſub mole ad caſum infirmari. Pluſquam adamantina corda ab Epiſcopis exerenda ſunt, & velut incudes ictibus repercuſſis nunquam fas eſt eos diſſilire. Fortes ſacris infulis paludatos cunctis alijs addecet eſſe fortiores, ſemperque fracti animi neſcios, illis perſimiles, quos inuincibiles vertices ipſo Aquilone concuſſos Caſſiodorus appellat. Malis quibuſcunque debet aſſueſcere fortitudo ſacra, eaque fortiter eludere, atque aſpernari. Confragroſum eſt vitę Epiſcopalis iter, vt quemadmodum ab aduerſis ſæpè ſæpius inchoatur, ſic inter aduerſa proſequendum, atque aduerſorum periodo claudendum. Præcellium Epiſcopi pectus iugi ęquanimitate muniendum eſt, ne malorum circumactione quatiatur, aut opprimatur. Cōuerſus obrutus in bona locata Cælo quæque ſint in terris monſtra, nec refugit, nec exhorreſcit, ipſamque terreſtrium bonorum iacturam, tamquam ex ſcena prolatam, ſemper ridet, ac deridet, & roboratus conſtantia animus omnia contemnit. Fluxa, & vanida floci pendenda ſunt, ac velut puluis iactatus à turbine nihili facienda, animus namque his exoneratus ocius, ac leuius ad metam immortalitatis accedit. Eccleſia, & Epiſcopalis dignitas res ſtati, & immoti ordinis ſunt, & cum ſint conſtanti Cœli nutu firmata, nullis aduerſis debent flexibiliter circumduci. Quæ ſola ratio, & virtus metiri ſolet, nullo impetu concutiuntur, nulli rerum varietati ſunt obnoxia, vbique perſtant immota præeunte face luminis æterni. Omnia ſunt ſecuritatis plena, etiam in mari procellis iactato, ſi ibi conſtans Palinuri animus ſit. Nihil exundantia aquarum volumina, nihil poſſunt officere colluctantes venti, ſi mens rectoris in iugi tranquillitatis ſtatione perſeueret immota. Epiſcopalis dignitatis celſitudo quacunque terrena caligine animi ſerenitate debet ſupereminere, nec ijs, quæ mouentur ad ima quoquo impetu circumagi; cum eius munus ſit, nec imperturbatæ mentis, & rationis imperium detractare, nec perturbationum appulſus, & repulſus pati, inter niſus, & reniſus. Siue faueat, ſiue aduerſetur larua illa, quę dicitur fortuna, nunquam laxandum animi robur, nunquam deroborandum; debet namque animus Epiſcopalis eſſe omni fortuna, omni infortunio valentior; ſic nec blandis attolli, nec deprimi aſperis.

LEX XV.

Prudentia Epiſcopalis in preſſuris adiungenda animi conſtantia.

SÆpiùs ab Epiſcopis animo recolendum eſt illud Senecæ monitum *mala grauiora non poſſe diu ſuſtineri, leuiora facili negotio patienter ferre, omnibuſque animi conſtantiam moderatricem præſidere.* Prudentiæ animi robur adſociandum, cum nec meticuloſus, nec temerè agens ex Philoſopho ſit prudens, nam virtus eſt medium vtrinque vitiorum. Horret pauorem æquè, ac deſperationem Epiſcopalis Prudentia; cum ſit firmata patiendi virtus, durata procellis, & infortunijs. Epiſcopis beatum eſt miſerias diſcere, vt æquo animo ferant, ſicque per inuictam patientiam deuoueantur Cœlo, cuius dicuntur Proceres, pondus eius Atlantico humero ſuſtinentes. Fauentis oſcula fortunæ velut ferentia tela metuenda ſunt, eòque altiora imprimunt vulnera, quo ſuauius adblandiantur, vnde poſtmodum cum corpore conſternatur animus. Epiſcopi

tanta

Digitized by Google

tanta dignitas est, vt quasi altus montis apex extra omnes turbinum ictus emineat; ideò nec exigua pedis pars ad ictus exponenda est, in qua fertur Achilles ipse sauciatus à Paride. Ornant infulas mala ipsa, quę premunt, & vertex Olympi quicumque Episcopus esse debet, vbi serenati semper ridet aura diei. Lampas esse debet, quæ cum excutitur solet amplius rutilare; & cutis ipsa Agricolæ æstuante Cœli cane splendidior est sub solari tormento ac sudore, quam sub lumine stellarum in tranquilla noctis quiete. Id vnum in pressuris leuamen est Episcopalis Prudentię spes bona, quæ ex aduersis solet erumpere; hæc namq; in illis perferendis animum durat, & in ipsius animi constantiam pertransit. Spes bona ad lucrum concepta optimos parit in susceptis laboribus fructus, & Nauclerus bene sperans procellas illudit, & fit à naufragio superstes, & Athleta quicumque spe coronæ sua certamina subit; ideò docebat Epictetus, *bene semper sperandum, & constanter agendum*, cum non possit bonæ spei firmitas tolli, quin & perseuerantiæ dematur soliditas. Certum pactę virtutis indicium est in bono perstare, & circa bonum mente fluctuare semper malum, semper pudendum. In rerum humanarum decursu, quo voluimur omnes, volutamur, & trahimur, nihil firmius, quo tutè adhæreamus, animi robore; idque tamquam arbor fixa potissimum ab Episcopis apprehendenda est, ne inter delabentium vndarum volumina fluant & ipsi ad interitum, hæc insula securitatis, ad quam appellere necesse est turbinibus iactatis, & procellis.

LEX XVI.

Nihil à Prudentia Episcopali metuendum, vbi exerendum est Ecclesiæ patrocinium.

IN patrocinium periclitantis Ecclesię grandiora, ac fortiora validæ mentis suffragia ab Episcopis exercenda sunt, cum id sit ipsis agendum ex officio, atque ex amore sponsali. Magnæ menti magna cogitatu voluenda, nihilque maius contingit Episcopis, quàm suam Ecclesiam tutari, atque ab omni iniuria immunem seruare. Intrepitè omnia aduersantis fortunæ iacula vltroneo etiam sinu excipienda esse à Rectoribus Ecclesiarum, monebat *D. Bernardus*, quæque pro Romana Republica spontè tulere Proceres sui, nimirum ignem Mutius, Crucem Regulus, exilium Rutilius, mortem ipsam ferro addactam Cato, ad eadem prorsus ferenda, si contingat, debet esse paratus Episcoporum animus pro Ecclesiastica Republica; animi namq; robur omne malum lenire potest, præsertim si contingat ex imposito humeris Ecclesiæ onere, ac Patrocinio. Pars tamen Prudentiæ Episcopalis potissima est, & quædam vis subsidiaria in malis, quæ metuuntur, est ipsorum malorum prouidentia; nam etiam aduersa ventura, si quadã explorentur à longe mentis indagine, semper leuiora aduentare videntur, minùsque, quàm non præuisa feriunt, ac timentur. Vbi metum exturbat Ecclesiæ Patrociniũ, non turbat animum repentinum vulnus, nullus occupat improuisus dolor, præsertim à præuisione mollitus. Sapientis tamen Episcopi ea est potissima tessera, vt antequam agat etiam in Ecclesiæ tutelam cuncta strictè præmeditetur, ne maius bonum affectans peiori malo

Digitized by Google

malo illudatur, ac grauiori deludatur eiusdem Ecclesiæ detrimento: si quando tamen contingat in deterius verti, quæ prudenti rerum examine ab Episcopis præcogitata sunt, tunc æquiore animo sustinenda, ne ipsa concidat in cæteris actis, vel agendis ritè consulentium Prudentia.

LEX XVII.

Prudentiæ Episcopali iungenda ab Episcopis vigilantia solers.

A Splendida prudentiæ Episcopalis fronte, in qua sapientia sita est, non ad eius supercilia, quæ bini sunt superbiæ arcus, quibus assolent non tam promerita fulciri quàm triumphare ambitiosa demerita, sed ad oculos, qui sunt geminata humanæ frontis, velut humani Cœli astra, benè ominata transitione delabimur; habet namque *D. Ambros. in oper. sex dier.* consueta sui styli elegantia, quod Sol, & Luna in Cęlo, hoc sunt oculi in homine, Sol, & Luna duo mundi lumina, oculi quędam in carne sydera, eo prorsus modo, quo per effusos, & quocunque locorum iactatos magnorum luminarium splendores, benè subditis rebus sublunaribus prospicitur, eodem pariter emissis fulgoribus peruigiles iugiter Episcoporum oculos, totius Ecclesiæ, & populorum leuamina, ne dum vniuersitati parantur, sed etiam prouidentur; atque ex assidua Pastorum vigilantia optima toti gregi prouenit custodia. Solertia igitur in Episcopis *id attestante D. Basilio* ea est, quæ gerit oculorum vices; esset que eorum prudentia omninò cæcitate detenta in rebus agendis, nisi comitem, ac ducem sibi assumeret in agendo solertiam, qua acies mentis, & obtutus corporis semper acuitur, & illustratur; & hinc à sapientioribus in quolibet Principe sceptrum oculis plenum dicta est solertia, cum nunquam obdormiat, aut in bene regendo torpeat ad modum illius virgæ vigilantis, quam tantopere sacra commendant oracula; quilibet siquidem Episcopus, licet sit admodum prudens, ac grauis ingenio, nunquam tamen bene cuncta rimabitur, si fuerit hoc lumine orbatus, ex quo tota rerum perspicacia refunditur. Ob id Linceus Messeniorum Rex lectissima regiminis forma dictus est suis populis imperasse; referunt namque Plutarchus, & Pausanias tanta solertiæ arte in regendo præstitisse, vt semper intentam oculorum aciem ad subditorum leuandas egestates, aliá que, quæ possent superuenire, molestias, per vigilias etiam nocturnas iugiter seruaret; ex quo postmodum illæ Poetarum nugæ prodiere, ac credulæ vetustatis deliramenta, vt putarent ipsum vsque ad intima terræ suis oculis penetrasse, quæque etiam apud inferos fierent, sine labore, solo oculorum obtutu peruidisse, quod optimo exemplo ad solertiam, & vigilantiam Episcoporum referri potest, quibus incumbit, oculis semper apertis suis subditis adstare in ipsorum regimine, eorum que malis irruentibus prouidere, cum prouidere idem prorsus sit, ac procul, & à longè videre; & quemadmodum à sapientioribus redarguitur Philosophus ille Tarentinus, qui oculos sibi eruit, vt se ipsum tantùm interiùs, & non alios videret, quo sibi tantum consuleret, nec cæterorum indigentię prospiceret; sic redarguẽdi essẽt Episcopi illi, qui oculos in se ipsos tantum quadam mentis cæcitate defigerent, neglecta prorsus aliorum cura, ac spreto in subditos pastorali priuilegio, enimuero, vt ait *D. Gregorius*

gorius in Pastoral. Cæcus Pastor perdit oues, si cæcum ducatum præstet.

LEX XVIII.

A Prudentia Episcopali non dissocianda in Episcopis loquendi cautela.

SI quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir, inquit Apostolus in sua Epistola canonica; is verus est Episcopus, vera prudentia exornatus, subdit *D. Gregor. in Pastoral.* index enim potior Episcopalis prudentiæ lingua est, quæ optimi regnatoris indicat animum apud Cassiodorum, *& Mars, & Venus portantur in lingua*, canebat Pindarus; addo ego, portatur & Pallas in lingua, quæ est sapientiæ Numen, & prudentiæ; tanta si quidem est inter Episcopi linguā, & prudentiam cognatio, tanta inter vtramque similitudo, ac consensio, vt linguam quidem obiectam auribus, prudentiam loquentem, prudentiam è contra vocem oculis insonātem compellare possimus, iuxta peruulgatum illud sapientis effatum, *loquere vt te videam*; sic à Tertulliano explicatum, *dum loquitur lingua, auditur loquentis prudentia*; idque semper fuit in more positum, apud Sanctissimos Patres Augustinum, & Nazianzenum, vt ea tantum suis sermonibus proferrent, quæ summę prudentiæ officijs possent adaptari; imprudentis enim loquacitatis, siue etiam eloquentiæ tanta est genitura malorum, in multorum perniciem conspirantium, vt longè melius reputetur, nunquam posse loqui, quàm imprudenter loqui; quod maximè cauendum est Episcopis, quorum quot sunt verba palam prolata, tot esse censentur prudentiæ, & veritatis oracula; neque enim in loquendo vocem nimis elatam, neque linguam sine dentibus obmordentem Episcopos decet habere, cum hæc ex Theophrasto in suis characteribus imprudentiam indicent, & superbiam, qua nunquam turgere fas est sacri Pastoris sermonem. Scio quidem ex Chrysostomo, & Clemente Alexandrino loquendi maiestatem magnis viris, & Heroibus ab ipsa natura coaptari quemadmodum etiam vox altior, & fortior in Leonibus fortioribus animantibus generosæ indolis notam exponit, at non ita, vt ipsa elatæ vocis tuba triumphum occinat tumidæ dicacitati, quam accuratè describit Homerus in Iunone Troianis irata, nimis superbiente, vel in Diomede asperè nimis cum Hectore congrediente. Scio etiam Tullium in magnis Oratoribus mollem, ac muliebrem loquelam condemnare, ne in alijs animi mollitiem, atque virtutis eneruationem inducant; at etiam sciendum est ex Oraculo Diuino, quod mollis sermo plerumque hostes ipsos facit amicos, viros tametsi ferocientes, & efferatos, quod præsertim spectare debent Episcopi, vt blandè semper, ac placidè loquantur, nam ipso Solone teste sermo leuis idolū est animi temperati, & imago vitę, quę intima ducitur mente, cum ex ore interius ratiocinante, quale sit internum hominis ratiocinium, apprimè deprehendatur: quod Zeno Stoicorum Princeps, ac morum cēsor notabat in adolescentibus ex animi leuitate imprudenter garrientibus, cùm eos monebat, vt ad sanam mentē redirent, & linguam salutifera prudentiæ potione respergerent. Et sanè si quid est, quod in hominibus quibuscumque, & præsertim in Episcopis animi bene constituti pulchritudinem, summamque morum concinnitatem adsociatam prudentiæ arguat, is sermo est, qui cogitate profertur, atque prudenter

denter prius efformatur in corde, non ille, qui in labis temerè, atque incogitanter exoritur; si enim lingua mentem non subsequatur, sed antecedat, si leges ab ingenio non accipiat, sed leges ipsa præscribat ingenio, quàm inordinatè, quàm cæcè omnia fieri necesse est; cum Vlysses ipse apud Homerum ex eo solum prudentissimi Principis, ac sapientissimi viri nomen obtineat, quod orationem semper haberet ad Græcos sanę menti ancillantem; in domestico enim humani animi Principatu mens, veluti Diuina pars hominis, in solio collocatur, quæ quoniam indiget beneficio, vt sapienter cogitata foras deriuet, linguam illi Deus interpretem esse voluit, cuius præsidio, ac veluti legatione, quæ cordis arcana, mentisque oracula per se se effundi non possint, ipsa per loquelam ad homines latè emanarent; hocque præsertim munere, & officio in Episcopis perfungi voluit, in quibus intimæ mentis prudentiæ, & cordis sensationi semper etiam voluit respondere sermonem, nimirum Episcopali dignitati, & maiestati optimè conformatum.

LEX XIX.

Nihil agendum à Prudentia Episcopali, quod sit dissonum à recta ratione, & conscientia.

SVmma agendorum lex est rectæ rationis, & conscientiæ dictamen, nec aliquid agitur boni, si mali in agendo nos ipsi conscij sumus. Hæc præ cæteris Episcopis lex indicenda, qui perfectiore viuendi stimulo collimant in meram. Longè atrocius morte malum esset Episcopis, vel malam vitam, vel obliquam agendi rationem inire, aut consciere malum; & longè crudelius tormentum esset in semetipsos praua sæuire conscientia, quàm Phalaridis tauro. Nullum torturæ ingenium par est conscientiæ fallenti, in ijs præsertim, quibus demandata est aliorum salus, & innocentia. Alligata supplicia grauiora Episcopis delinquentibus, quàm cæteris, & quẽadmodum ingentius est, magisque palmare Episcoporum crimen, quàm reliquorum sontium, sic est tortoris in animo excessus, nec conscientię torturam fuga vlla potest auuertere, aut vlla fraus illudere. Sola recta conscientia semper sub sudo apricatur Cœlo, nec turbines pauet, aut fulmina, nihilque gloriosius Episcopo, quàm conscientiæ nitorem in agendis vel iam actis exerere. Certant Virtutes ad oleam capessendam honoris, vbi decertat pro implẽdis virtutum numeris conscientia recta, cum hæc sit prima Episcopalis Prudentiæ palma, primum integræ mentis lucrum, iuratum omnium proborum hominum brauium. Cumque eadem sit, teste Augustino, Rectoribus Ecclesiasticis magis necessaria, quàm fama, cum vna sit exterius tantum dispicienda, altera interius iugiter proponenda; nihilque prosit, si Episcopum suum laudent omnes, propria verò conscientia inculet. Nihil obest etiam impiè patratum exterius, vbi abest inculpatæ mentis, & operis innocui censura, idque experimento iugi probatum est, quod mens quęcunque conscia recti famę mendacia ridet, & quæcunque humanæ improbitatis machinamenta, aut euertit, aut saltem illudit.

Digitized by Google

LEX XX.

Ea tantum à prudentia Episcopali peragenda, quæ propria tanti muneris sunt.

NIhil deterius Episcopis contingere potest, quàm si ea, quæ proprij muneris sunt, aptè intelligãt, sed opere nequaquam expleant. Intelligentiæ, & actionis in ipsis æquale studium adhibendum est, ne doctrina sine opere inutiles sciendi conatus efficiat. Æra sonantia, & Cymbala tinnientia sunt Episcopi illi qui tantum doctrinis præstant, bonis operibus destituti. Erudiendi populi à suis Episcopis potius exemplo, quàm verbo, idque semper vertitur in vitium alloquentis, quod reddit animum torpentem in munere exequentis. Suam habet orbitam dignitas Episcopalis, extra quam sicut ire nefas, ita eandem circumuenire semper honorificum. Stent in loco vbi positi sunt *inquit D. Gregorius Episcopis, & Pastoribus*, idque agant, quod ipsis agendum est, vt officij numeros impleant, qua deficiente laboris industria, occidit propriæ dignitatis splendor, corruit quæcunque inchoati ædificij moles; cum tamen cuncta perfecerint, quæ sui muneris sunt, dicant semper Episcopi *serui inutiles sumus* iuxta optimũ Apostoli consiliũ. Nunquã ea iactanda tanquam propria opificia, quæ sunt per appositam opem supremi opificis munificia. Meliora sẽper probãda, & ãplectẽda, deteriora fugiẽda, & qdquid bonũ est in Deum datorem referendum, quemadmodum prauitatis germina summo semper studio recidenda. Nulla vi à mandatis proprij muneris recedẽdum siue Episcopi vitam feriant maledicta, siue mores exprobrent probra, siue contumelias, ac derisiones inferat malignantium perfidia, nec vnquam mala, quibus assolent diuexari Pastores, in ipsos diuexantes sunt retorquenda, cum semper sit dulcior patientiæ fructus, quàm iniuriæ per vindictam redemptæ honorabilis plausus.

LEX XXI.

Prudentiæ Episcopalis dictamina è proprij status consideratione ab Episcopis sumenda.

NIl, nisi magnum, nisi rectum, nisi sanctum moliri poterit Episcopalis Prudentia in rebus agendis, si agẽdi initia à celsitudine sui status, & gradus dignitate auspicetur; cum enim *D. Augustinus alloquens Valerium Episcopum*, ipsum adhortetur, vt suæ dignitatis fastigium iugiter spectet, ea tandem clausula sermonem concludit, non posse Episcopos nisi recta agere, si præ oculis habeant, quale sit Episcopale munus, & officium à recto nunquam aberrans; Episcopi namque à verbo græco Epos dicti sunt speculatores, & rectæ vitæ Magistri, & Doctores, *vt notat D. Augustinus* 1. *de Ciuitate Dei*. Quapropter prima Prudentiæ rudimenta ab ipsis capienda sunt à propriæ vitæ sanctitate, cum sanctissimi sæpè antiquitus fuerint compellati, vt nunc temporis appellãtur Sũmi Pontifices, quod constat *ex Clement*. 1. §. 1. *de pœnis, & ex Nicolao Papa*, qui hoc titulo scripsit ad Episcopum Remensem, ipsum etiam nomine Beatitudinis suæ, & Sanctitatis suæ vocando, quibus nominibus vsus est etiã pluries *D. Gregorius Papa scribens ad Episcopos*. Præcipua autem Episcopalis Prudentiæ cura ea esse debet, vt Pastorale munus sanctissimè, ac religiosissimè exerceatur, cum sint Episcopi veri Apostolo-

stolorum Successores, quemadmodum Summi Pontifices dicuntur D. Petri Successores quod asserit cum Gelasio Papa *c. 2. etiam Vrbanus II. in c. Quorum vices, &c.* Vnde colligitur debere Episcopos veram Apostolicam vitam, & sanctitatem profiteri; cuius præeunte face debent stare ante omnes, & ex hoc vocantur Antistites, quemadmodum etiam Præsides à præsidendo in Concilijs, alijsque publicis Ecclesiasticis conuentibus. Quàm verò magna sit Episcopalis dignitatis celsitudo, ex illa doctrina coniectare licet, quod Episcopi tantum possint in propria Diœcesi, quantum potest Pontifex Romæ, & in toto Orbe, exceptis ijs, quæ ad statum vniuersalis Ecclesiæ pertinent; & hanc doctrinam explicat doctissimè *Sperellus in suis Decis. decis.* 110. vbi multos Doctores congerit, hoc idem affirmantes, sed cum limitatione, ita vt semper Episcopi sint summo Pontifici subordinati, & ab ipso in legibus Pontificijs dependentes.

LEX XXII.

Instituendum ab Episcopis regimen in suis Ecclesijs ad normam Ecclesiasticæ Sanctitatis.

EA est capienda ab Episcopis in suis Ecclesijs perfecti regiminis forma, quæ ad formandam in terris Ecclesiasticam Sanctitatem circumfertur ex ipso Cœlo delapsa, vt quoscunque ipsi regunt, optimos reddant, ac vera virtute, & sanctitate præstantes. Inde ars benè regendi ab Episcopis accersenda, vt in regimine stet veræ politicæ nitor sine criminis næuo qui nec patiatur vltrices Tartari furias in subditorum sæuire perniciem. Sit Ecclesiastica sanctitas, quæ perficit omnia, omnibus Episcopis perfecti regiminis norma, à qua semper sit extorris Erymnis, in qua nunquã persentiamur miserorum eiulatus, nunquam claudantur fores ad gaudia, nunquam reseretur Auernus ad incendia. Sic eo intendendi conatus omnes Episcoporũ, vt semper diuinus rideat Apollo in animarum salute, vt miseris reuocetur Saturnia ætas, vt perditis ipsa infortunia fortunentur ad gloriam. Faustissima omnia ominatur Romana Beatitas regens, si in cuiuscunque regiminis adducatur exemplar. Assideat clauo quilibet Episcopus ad modum Petri, & nauiculam licet concusserint venti, non absorbebunt fluctus, non glomerata aquarum volumina parabunt naufragia naucleris, etiam turgentibus vndis ad exitium. Satagant Episcopi omnes, vt quemadmodum Romæ iugiter eiuratur Simon iuratus hostis Ecclesiæ, sic in suis Ecclesijs nemo per laudata crimina venales sibi dignitates adsciscat, sed solus in infulis spectetur vitæ candor, sola morum innocentia prouocetur in meritum. Imperet in Episcopis vitæ sanctimonia, non dira potestas, non ira, non auri sacra fames, non perturbati animi fera tyrannis, at omne exerceatur humanum, rationis, & pietatis lege constrictum. Aboleantur in subditis, quoad fieri potest, corruptæ naturæ sordes, & omnes vitiorum maculæ detergantur sub summo candoris imperio; vellantur radicitus in dies pullulantia mala, eradantur totius prauitatis elementa, eluantur vsque ad nitorem omnia scelerum penetralia, ita tamen, vt vbi exeruntur supremæ potestatis fasces, non ostentetur effrænis, & ambitiosa dominandi libido. Sciant Episcopi suarum Ecclesiarum moderatores potestatem ipsis à Deo inditam non esse peccandi licentiam, neque posse adhibere

bere pro ratione voluntatem, quod non raro obtingit imperantibus ex sæculi instituto; quin ea fax suis subditis ab ipsis preferenda est, quę circumquaque diradians omnes effuget malę agendi tenebras, immò tenebriones ipsos disperdat; Ecclesiastica namque sanctitas, quæ præsertim inter Episcopos addecet effulgere, quæ potius subditorum parens optima est, quàm regnatrix supera, eo paternæ dilectionis impendio eos prosequi debet, vt neminem impia feritate velit offensum, neminem iniustitia pressum, neminem præpotentia consternatum. Excitanda in omnes tamquam in filios charitas plusquam flammea, quæ nihil à curis proprijs seiunctum habeat, aut diuiduum, & vbi Episcopus boni communis negotium capessit, ita semper agere debet, vt publicæ animarum saluti censeatur manus admonere, ipsarumque securitatem iugi studio promouere.

LEX XXIII.

Præficiendi Ecclesijs animarum Rectores, qui sint omni exceptione maiores.

Rectè præesse Ecclesijs, sanctéque populis imperare id Episcopis, cęterisque animarum Rectoribus semper difficile negotium fuit, atque summoperè operosum. Fęlix Ecclesiæ Magistratus, faustissimum Imperium, si admoueantur ad clauum Palinuri lectissimi, doctrina, & morum integritate celeberrimi? Hoc summum Episcoporum impendium, hæc sublimior tanti oneris impensa; nihilque in quocunque regimine lethalius inuentum est imperito, vel scelesto Rectore, in quo absque Dei, & Ecclesię cultu assolet sola potestas imperare. Non regunt, sed reguntur ab immani fæuientium perturbationum tyrãnide Rectores, qui mali sunt, sicque facillimè cum regentibus corruunt eorum regna, & reliqui subiectionis iuga portantes. Nisi populis præficiantur Podalyrij, communis periclitatur salus, & totum Reipublicæ corpus interit sine curatione; nec æger regens sibi, vel alijs alexi Pharmacũ potest porrigere ad medelam. Nutant Episcopatus, in abiectas ædiculas desiliunt Ecclesiæ, si vnicuique suum deficit columen in prauo, vel infirmo Rectore; ideò ne hoc ægritudinis initium abeat in ruinam, id nę dum cauere, sed auuertere, Episcoporum est opus, & labor. Profuit semper Episcopis, & Ecclesijs selectiores viros in Rectores animarum eligere, cum ij sint, qui à Deo nec morum coruptela, neque mentis ignauia, vel cæcitate desistant. Senticosum nimis, nimisque laboriosum esset Ecclesiastici regiminis iter, nisi ad ipsius culmina promoueantur illi dumtaxat duces, quos spectatissima commendat virtus, suo nitore vndequaque diradians. Adderentur alæ properanti Ecclesiarum excidio, nisi frænum inijcerent validi Rectores, manum, & mentem ad tantum opus iugiter admouentes. Solo auspice Deo, instituenda est animarum cura, & ob solum Diuini cultus obsequium, & Ecclesiarum beneficium deligendi sunt ab Episcopis suorum populorum curatores.

LEX XXIV.

Ad honores, ac dignitates ij tantum assumendi, qui sint doctrina & vita probitate præstantes.

Eo splendet augustior Episcoporum dignitas, ac maiestas, si quam opti-

optimos, ac sapientissimos viros, sibi contubernales adsciscant, & cum fas sit Episcopos esse summæ probitatis, & summæ sapientiæ amatores, æquum etiam est, viros dumtaxat benè moratos, atque omni literatura fulgentes tamquam fidos achates deligere, deligere, ac lateri semper adiungere. Non sunt deferendi honores, tamquam res communis, æquè viris improbis, & ingenuis, sed soli virtutum benemerentes sunt honoribus cumulandi, cum neque improbitatem, neque illiteraturam excipiat Episcopalis aula. Procellosum nimis est æquor Episcopatus, in quo non rarò ludit, & illudit error, & etiam errat fides infida; ideò excubitores Episcopi, peritos, probatosque viros, tamquam naucleros, in socios nauigationis debent instituere, vt simul enauigent integra rate. Exornanda est Ecclesia, immò ditanda omni virtutum, & doctrinarum supellectile, hancque necessum est, vt præseferant tantæ Sponsæ Paranynphi, qui sunt viri Principes eiusdem Ecclesię. Benè vocantur ad infulas, qui meritò trahũtur etiã ad purpuras; sicq; Ecclesiæ pretium validius æstimatur, & perennius captat incrementum. Ad prærupta honorum, ac dignitatum cacumina, si ij tantùm ab Episcopis attollantur, qui meritis virtutum, velut alis innixi eò possunt conuolare, certo certius inde sperandum Ecclesiasticæ beatitatis fastigium, cum sint sublimiora totius Ecclesiæ subsellia viri celsiori literatura, ac probitate pręstantes, sic viros eiusmodi compellante Beatissimo Patrę D. Gregorio Sũmo Pontifice. Futile decus Ecclesiæ porsùs esset, si illi tantum ornarentur, onerarentur honoribus, qui ex sola natura, vel forma, ex sola sanguinis claritate, vel diuitiarum copia, ex solis atauorum, aut proauorum meritis suam magnitudinem ostentarent, canit namque vates *& genus, & proauos, & quæ non fecimus ipsi, vix ea nostra voco*. Ibi honorum stationes collocandæ, vbi tantum possunt virtute, velut petra solidari, ne eorum fortuna iugiter rotante inconstanti quadam vertigine ocyssimè corruant, & detrudantur ad ima. Omnis imperij columen virtus est, itidem Ecclesiæ columnæ viri probi, & sapientissimi, quibus Ecclesiasticæ rei tutela ab Episcopis, quoad fieri potest, demandanda est, cum in omnium exemplar in apice honorum constituti debeant collucere.

LEX XXV.

Curia Episcopalis ex optimis viris constituenda.

AD optimum Curię Episcopalis regimen eos dũtaxat attollere optimũ consilium est, quos spectatissima commendat virtus, ac summa vitæ, moŕũque integritas; illi namque, quos cæca tãtũmodo effert fortuna, ad fortunæ morem in viis suis semper passibus ambiguis volubiles errant. Diutiùs stetisse dicitur in Curia sua Romana, quàm Atheniensis sapientia, quod illa non censum, non sanguinis claritatem, non status dignitatem spectabat in personis, sed germanam virtutem, cum ex ipso Platone dicatur omninò lugenda illa Respublica, in qua iura dicunt rudiores, & indocti, tametsi opulentiores, & genere splendidiores. Arcadicæ pecudes vocantur etiam à Tullio iusdicentes sine doctrina; homines namque qui sine sapientia, & virtute cæteris preficiuntur, nec sibimet ipsis præesse sciunt, nec alijs prodesse possunt. Senticosum nimis est boni regiminis iter in Curia Episcopali, in quo licet leuia sint imprimenda pedum vestigia, grauitas tamen mentis,

&

& capitis omnia in pondere, & mensura scrutari debet, vt ritè agat; sublata namque in viris administratoribus sapientia, prudentia, iustitia, & morum probitate, Magistratus Ecclesiæ longæuam, atque incorruptam ætatem ferre non valent, cum sint virtutes eiusmodi potiora publicæ rei prȩsidentiũ fulcra, qui ne dum cæteris legũ latione præesse debent, sed etiam ipsis legibus adesse, eorumque obseruantia, & exemplo omnibus prodesse. Summum nefas esset Episcopis venales Curias instituere, vel eas pati; cum satis compertum sit, administrantium auaritiâ, ne dum omne Ecclesiæ robur flaccessere, sed etiam omne ius, & æquum auri ardore infirmari, quorum namque animos obsident lucra, non potest occupare Iustitia, quæ est tutelare Numen omnis Principatus, eaque iura ocyssimè corruunt, quæ venalitate corrupta, nullam admittunt in iudicijs æquitatem, nullam in sontibus criminationem, nullam in supplicijs seueritatem. Ex aduerso fœlix illa Episcoporum Curia, cuius moderatores optimi, sola legum sanctitate iustitiam tuentur, ac ne dum vigilando, prudenter consulendo, & rectè semper agendo rei Ecclesiasticæ molem versant sine fatigatione; sic namque Atlanticis Episcoporum humeris, adiunctis herculeis, quibus simul Musarum, Astræȩ, & Palladis Patronatus adnexus est, grauissimum pondus leuiter portatur, & integra semper eorum mens nunquam lassatur curis, neque pendulis animi affectibus circumagitur ad ruinam.

LEX XXVI.

Seligendi ab Episcopis causarum Iudices incorrupti.

VNica rectè iudicandi lex est mens Iudicis incorrupta, agiturque Dei causa in ferendis iudicijs, in populorum causis diiudicandis; ideò ad munus eiusmodi assumendi viri, omni integritate præstantes, qui à nemine, aut iudicari, aut condemnari possint; viros namque adlectos, vel adligendos in Iudices ab omni prorsus crimine īmunes addecet esse, quin etiam ab omni animi perturbatione penitus exsolutos. Non amor, nõ odiũ, non timor, non cupiditas, quæ assolēt esse interiora animi Idola, quibus vt plurimum litatur à Iudicantibus, debent iudicij rectitudinem perdere. Non auri fulgor, non præpotentia, non præcellentia, idque genus alia debent in Iudice ita mentis oculos perstringere, vt offusa vndequaque caligine, nihil affulgeat recti, nihil veri obtrudatur, sine affectu, qui in alterutram propendeat partē, libranda est statera; nec ingenioso auaritiȩ amore, qui sēper cæcus est, exoculanda est Iustitia. Non affinitate, non sanguine, non amicitia, non fœderatione, non opibus, non sponsionibus, non donis allicitur Iudex incorruptus ad iustitiam vulnerandam; at omne exhorrescit, quod est contra fas, & æquum; & licet vis magna huiuscemodi corruptelis insit ex instinctu naturæ, quibus nihil inexpugnatum, nihil inaccessum assolet esse, robustior tamen semper erit ille iudicantis animus, qui sibi fortissimum Iustitiæ propugnaculum in ferendis Iudicijs iugiter proponet absque mentis fascinatione; nec iudici sat est irretorta seueræ mentis supercilia ostendere, si aurea deten-

tus

Digitized by Google

tus compede, vel alijs mancipatus affectuum vinculis, se nequit in rectè iudicandi libertatem spontè vindicare; Nefas quoq; esset in curia causas, & lites in æuum protrahere, vbi essent quàm citò dirimendæ; cum ab incorrupto Iudice sit semper litigantiũ sumptibus parcendum, ne eiusmodi ciuilibus prælijs, diuturna vtrinque iurium, & legum acie commissa sensim irrepat vtriusque partis interitus, cum litibus nulla sit voracior Charybdis, in qua amplissima absorbentur patrimonia, atq; ingentissimæ demerguntur opes. Nemo quoque inauditus damnandus est, aut dimittendus à Iudice Ecclesiastico, nam Deus ipse primos parentes collapsos in crimen primum vocat ad forum, antequam iudicet, atque indicta prius citatione vult Adam se excusantem audire, antequam inferat damnationem subsequentem ad culpam. Denique in ferendis iudicijs summoperè pauperibus fauendum est, & si propendula Astrææ lance quandoque esset vtendum, id maximè agendum in causis destitutorum.

LEX XXVII.

Ab Episcopali Prudentia æquè punienda scelera, ac muneranda virtutes.

QVæcunque virtus collimat in medium, cum ea sit medium vtrinque vitiorum, id maximè est opus, est labor prudentiæ Episcopalis. Scelus est horrendum, Herebi monstrum, ideò radicitus obtruncandum. Virtus est Olympiacum illud oleastrum, quod Athenis exponebatur in templo ad desides excitandos ad cursum, ideò muneribus, & palmis consocianda. Somno detentus Epimenides nulla mercede beatur; egregia namque virtutis facinora sunt coronanda, quemadmodum crimina vindicibus flammis exterminanda. Exigit quoque Deus virtutum merita, quibus tantum præmia elargitur, nec sinit abire flagitia sine vindicta, cum sit æquè iustus, & misericors. Episcopalis prudentia altissimæ mentis imago, licet grauibus detenta curis, in crimina tamen semper debet vigilare, nullamque incuriam pati, vt illa ferat, vel dimittat sine censura. Præter tortores, quos ipsa scelerum conscientia sibi consciscit, sunt criminibus alia superaddenda supplicia, vt ab ijsdem deterreantur homines prauitate derenti; idque eo semper intento agendum est, vt expientur à labe, & resipiscant. Noxia delinquentium multitudo pænis semper coercenda edictis, censuris deterrenda, ne in grauiora labatur; sicque Episcoporum pastoralis cura deber esse in criminum vindictam feraliter offusa, vt sit quidem semper scelerum vindex, sed etiam virtutis, & probitatis muneratrix amplissima.

LEX XXVIII.

Subditorum precibus æquè ex Iustitia, & pietate ab Episcopis indulgendum.

ARs benè subditis imperandi in quocunque imperante è Cælo accersenda est, quod oratorum votis vt plurimum indulget, ex Iustitia primùm, cum subditi habeant ius petendi, ex pietate postremò, cum sit in Episcopis velut in parentibus indulgendi onus. Elegans est politicæ species subditis quoquomodo fauere, vt captentur ab illis amoris pensa, & obsequij. A Tartaro, non ab Ecclesia exeunt vltrices illæ furiæ, quæ sæuiunt in subditorum perniciem. Cælicus Iupiter est, qui alleuat animos miserijs

H inuo-

Digitized by Google

inuolutos, atque inter calamitates æstuantes. Leue fit subiecti Iuris iugum, quod nemo audeat excutere, cum subditorum turba vinculis assueta, fit libertatis socia, saltem in libertate parendi. Subditorum felicitas nullibi gratior, quam sub Episcopo iusto, quam sub Episcopo pio, atque ijs populis faustissima omnia licet ominari, quibus Prælatorum indulgentia adstat auxiliatrix, eorum pressuras, atq; infortunia iugiter leuans. Omni beatior æuo dicendus est populus ille, cuius quidquid onerosum est in subiectione, in se ipsũ ex pietate trãsfert Episcopus ad demulcendum seruitutis onus. Præest populorum incommodis plusquam fortuna Episcoporum pietas admixta Iustitiæ, atq; ex hac permixtione omnia ad beandum conuehuntur bona. Iussit Deus Gladium Petri in vaginam conuerti, ne sub Petri Principatu Episcopus aliquis militaret furori. Horret Ecclesia efferatos illos Episcopos, qui sola æstuante Iustitiæ sæuitia feruntur in subditorum crimina, & supplicia.

LEX XXIX.

Etiam in sontes ab Episcopis exercenda Clementia.

NVlla re alia Principatus omnis propior est Deo, quam in summa etiam in sontes commonstrata clementia. Hac præ cæteris speciosè nitescit Principatus Ecclesiæ, qui pastorali regitur sceptro, idq; est altius Episcopalis Prudentiæ fastigium, hæc firmior Ecclesiastici regiminis basis. Ipsũ summum Iouiale Numen, à iuuando, hoc est, à parcendo dictum est, nec summum esset, si inferna Acherontis sæuitia vteretur in dominatu. Cælum quoque, quod supremum est, Clementiæ domicilium asseritur, vbi licet cudantur fulmina, non semper intorquētur, ne domus sancta iugi feritate fœdetur. Instar Cæli augustissima Mater Ecclesia, nec ferales filiorum eiulatus libenter admittit, si supplicij grauitate prouocentur. Sic addecet Episcopos tantæ Matris alumnos ipsius pietatem imitari, vt quoad fieri potest à tortoribus caueant. Non malleatur ex calybe Episcoporum potestas, nec Brontis, & Steropis sudore exercetur Ecclesiastici fori officina, nec semper duritie excitandus est furor, & ipsius in persona clementissimo Deo Sacrata; nihil enim adimit Parentibus Sacris, & Pastoribus clementiæ visus, & exercitium quin potius hoc pietatis charactere totius Ecclesiæ bona aggeruntur; cum inde magis rutilet splendor Ecclesiæ, vnde pietas matris altius innotescit ad lucem. Tribunal amoris est Episcopalis imperij maiestas; cui inditum est semper diligere, nunquam odisse, ideò ab Episcopis sic tractanda regiminis lora, vt potius sedentur in reis furentium reatuum tempestates, quam fortiùs turgescant ad impietatem. Etiam saxa, & calybem lenta stillicidia soluunt, mentesque exasperatas frons benigna deasperat, & leones ipsi toruo ferocientes aspectu, fiunt humanitatis delicia, si blanda manu cicurentur, & molli regantur attactu.

LEX XXX.

Beneficentia præsertim in miseriores ab Episcopis exercenda.

SIc ab Episcopis indigentium egestatibus occurrendum, vt non minus liberali manu, quam læta fronte munera omnibus errogentur; ita tamen, vt quò ad fieri potest, nesciat sinistra,

quid

Digitized by Google

quid faciat largientis dextera, ad mentem diuini largitoris in hac re legem ferentis. In omnes solis more effundenda est beneficentia, at radij charitatis inter pauperum ædes, facilius sub Cælo apricantes, splendidius assolent collucere. Pauperum potissimum ius est in Ecclesiastica bona, hisque prostrati semper erigendi, leuandi imbecilles, recreandi viribus destituti. Non opum, non bonorum possessione locupletantur Episcopi, sed eorum elargitione verè fiunt augusti; siquidem, & Homerus ipse suos Deos vocat augustissimos, si sua erogent in alienos. Verus ipse Deus Thesauros suos in pauperiores libenter effundit, vt exemplo suo facti largitores Episcopi ex miserorum leuamine copiosius ditescant ad gloriam. Nemo miser, inops nullus ab Episcopali beneficentia depellēdus, nec quemquam licet ab Eleemosinis arcere, dummodo egeat. Deus ipse nullo compendio, nullo limite suas gratias elargitur Egenis, cunctosque splendida manu leuat à miseria. Aggerunt sibi thesauros in Cælo Episcopi illi, qui suas pauperibus erogant opes, eòq; magis affluunt aurō, quò egentiores splendidius ditant. Non ab Ioue, quem clauium possi et arca, sunt aucupanda lumina inoccidua, sed ab auro, quod Episcopalis munificentia profert in lucem, vt in pauperum adiutorium splendescat. Christus ipse depauperatus in stabulo, non auro, non gemmis, non purpura circumfulgens, viros regia dignitate conspicuos vocat ad Eleemosinam in adoratione præstādam, vt ex illo diuersorio, tamquam ex Catedra doceat quid sit agendum Episcopis thus offerentibus in thura.

LEX XXXI.

Præstandus ab Episcopis suis populis facilis ad aures accessus.

Populorum commodis, qui vitam traducunt, velut oues sub suis Pastoribus, quoad fieri potest ab Episcopis indulgendum, & si qui quandoq; maiestate repellendi sunt à conspectu, alij ad aspectum sunt amore, & comitate vocandi, ita vt venerabundi semper tractentur humaniter, duri, & asperi sine asperitate reducantur ad frugem. Clementia tamen omnes vincendi; vinciendi singuli, sicque vniuersi excipiendi, vt potius vultus suauitatem admirentur, quam toruum supercilium pertimescant; & vbi gazas, & opes nequeunt profundere Episcopi, verba saltem humanitatis eximiæ, quæ rapiant animos, non dedignentur effundere; tametsi in populorum rusticitate rara admodum dignoscatur beneficiorum memoria. Cum amore maiestas in vna sede Episcopali semper iungenda est. Barbara, non Ecclesiastica potestas illa est, quæ impetu fertur, quæ semper sæuit, at temperatus potentiæ vsus regiminis sanctitati iugiter addictus esse debet, vt sit regimen vndequaq; perfectum. Personam potius Patris, quam regnatoris quilibet Episcopus cum populo gerit, idque satis vulgatum in canone, bonum Episcopum nihil à bono Patre differri, eāque imperandi formam fas esse profiteri, quæ populos suos potius filios, quam subiectos existimet. Ideò faciles omnibus, tamquam filijs aures præbendæ, & nemo à conspectu, atque ab auditu repellendus. Facilis ad Episcopum aditus facile in populis excitat obsequium, & subiectorum animus,

Digitized by Google

dum sui Præsulis humanitate lætatur, ad subiectionis, & obseruantiæ vinculum lætabundus accurrit, cum sit summa imperantium miseria nuda subditorum corpora possidere, animo rebellante. Deus ipse cum summa maiestate, audiendi facilitatem coniungit, & cum sit Deus absconditus nec facile pateat ad intuitum, preces tamen audit libenter, & supplicationes humanissimè exaudit. Vbi quisque potest audiri, intemeratus imperat Princeps, incorruptus iudicat Iudex, sicque magna conciliatur in subditis beneuolentia, dum enim subditi se vident audiri, sibi de prærogatiuà gratulantur; & facile ferunt imperium, cum non contineantur in obsequio more seruorum, sed filiorum amore; amor namque quocunque timore potior est, meliusq; semper fuit à subditis amari, quam timeri, cum in amore fuerit semper salus certior, quam in timore.

LEX XXXII.

Pia, ac religiosa regendi forma ab Episcopis in omnes subditos pertractanda.

EA esse debet piæ Matris Ecclesiæ optima regendi forma, qua sic regantur populi, vt etiam sub regiminis iugo quoddam beatitatis genus persētiant, ac summà animi tranquillitate fruantur. Is quoque imperandi modus ab Episcopis adhibendus est, quo subditos suos non minus ad obsequium dignitatis maiestate compellant, quam ad beneuolentiam amore pelliciant. Omnibus studio quodam benefico ab Episcopis indulgendum est, ita tamen vt etiam criminibus prompta demonstrentur supplicia, cum id sit supremum dominantis iustitiæ fulcrum. Omnes amore vincere, à nemine vinci splendidius est Episcopalis Prudentiæ stemma, eo tamen consilio temperata regendi humanitate, vt nihil contra fas, & æquum velint, nihil contra ius agāt, neminem tyrannide premant. Non est ea Ecclesiæ potestas, quæ cæco impetu feratur in sæuitias, & furores, sed ita assolet imperare, vt alijs imperia latura, sic semper præsit, vt ipsa rationis imperio non dedignetur subesse. Quēlibet Episcopum, cum sit à pijssimà Matre genitus, potius patris humanitatem, quam efferati regnatoris personam æquum est exhibere, semperque amplior in oues effundendus est Pastoris affectus, quam punitoris rigor; quo iugi pondera, aut leuentur, aut omninò tollantur, cum semper impium fuerit pecudes potius deglubere, quam tondere. Addecet subditorum egestatibus, & pressuris Episcopos accurrere, non sæua manu tortores adiungere; validius namque firmatur Imperium Ecclesiæ, si beneficentia, & pietate capiantur animi, quam si exasperentur supplicijs, vel feritate.

LEX XXXIII.

Omnia ab Episcopis in medelam animarum dirigenda.

MEdici è Cælo delapsi à Sanctis Patribus iure nominantur Episcopi, cum debeant esse solliciti animarum curatores, easque, si languoribus contabescant, in salutem euixè perducere. Aperiunt Episcopi, inquit D. Gregorius, sanitatum officinam, cum oculis incredulitate cæcatis iucūdam reddant claritatem fugata per fidei lucem vmbrante errorum caligine, cum aures populorum ad Christi vocē obsurdescentes, ac clausas reserant,

cum

Digitized by Google

cum hominum corda vitiorum flamma exæstuantia, indito virtutis exemplo, velut refrigerio, irrorant, ac denique, cum mentes omnes à sede rationis deturbatas, ad eiusdem rationis orbitam feliciſſimè reuehunt. Fons omnis ſpiritualis valetudinis in ſubditis eſt ſanctitas imperantium, hacque ſola omnium ægrotantium tabes expurgatur ad vitam, & omnia irruentium in animos morborum vulnera perſanantur. Conciderent membra omnia ſuis infirmata criminibus, ſi deficeret in capite cadentis roboris propugnaculum, quod eſt animarum cura, & medela; hæc eſt ſpeculum illud Arcadicum, quod contuentes animæ ægrotantes ſolo redimuntur intuitu ab ęgritudine. Nō ſine ratione Epiſcopo Paſtoris nomen inditum eſt, idque dumtaxat, vt abſcedente torpore in officio Paſtoris, amor ouilis accedat, animumque fortius in paſtoritium officium accendat. Epiſcopalis Prudentia cum ſalutis peruigilio commiſcetur, cum ſit Epiſcoporum munus iugiter proſpectare è ſpecula, vt ab ouili arceantur lupi. Opus laboris eſt ſpecula, eminenſq; loci proſpectus inge parit negotium in ipſo proſpectantis otio; ideò deterrima illorum Epiſcoporum ſors eſt, qui nihil minus agunt, quam quod maximè deberent, nimirum animarum ſaluti ſemper incumbere.

LEX XXXIIII.

Epiſcopale regimen ſummo cum animi candore gerendum.

ETiam Epiſcopalis prudentia, quæ ſacræ politicę prçclarius geſtat inſigne, diſſimulationem expoſcit, ſine qua nullum perſtat regnum, nullus regnator imperat ritè, at Epiſcopis ſummi candoris ſtola præſignitis mentiri ſemper nefas, atque ad fallendum vti decipulis. Candoris ſacrarium dicitur ſacrum Epiſcopi pectus, nec caueas, cuniculos, vel tricas admittit, ſed Cæli æmulator vndique patens omnibus apertum commonſtrandum eſt. Imperant Chriſtifidelibus Epiſcopi, non libertis, non ſeruis, non captiuis; ideò debent ingenuæ, ac candidæ mentis puritatem profiteri. Non eſt palam ab ipſis probanda benemerentium virtus, ac ſimul in intimis præcordijs ex illuſione improbanda. Eſſet in ipſis nefarium ſcelus nullo tortore expiandum, ſi erga quoſdam ore loquerentur amores, odia vero intrinſecùs non moritura fouerent; ſi quid egentibus, vel petentibus ſponderent prodigè, ſed eſſet in ipſa ſponſione dolus. Malum eſſet, & quidem pluſquam palmare crimen, ſi ad deludendos incautos dicerent ſe velle, quod verè nolunt, optare, quod auerſantur, auerſari, quod ſummoperè concupiſcunt. Eccleſiæ monſtra iurè vocitantur Epiſcopi illi, qui nec ſibi ipſis fideles, omnibus infidi, candorē fidelitatis obturpant doloſo contextu. Nemo ab Epiſcopis fallendus opere, nemo decipiendus ſermone, ſed integro oris, & cordis conſenſu, cunctis aperta animi beneficentia conſulendū eſt. Non furiæ ferales pro numinibus, non ſcorta pro amicis, non tributa pro deſcriptionibus proferenda ſunt, hæc namque præter Athenienſem, ſemper deteſtatus eſt ſacer Areopagus; Verbis, & operibus larua detrahenda eſt, vt patula ſit virtus, & nuda ſemper veritas, quæ ſic ab Epiſcopis diligenda, vt quidquid dicant, pro iurato habeant, quidquid cogitant pro diuinitus inſpirato, quidquid proferunt, pro Sacramento, pro oraculo, pro voto, pro præcepto.

LEX

Digitized by Google

LEX XXXV.

Ecclesiæ Iura ab Episcopis toto conatu tuenda.

PRima Iuris regula, quæ à Cælo delabitur, iuribus Ecclesiæ est omninò indiuidua, eâque Episcopos omnes ita fas est profiteri, vt negligere sit summum nefas. Primus regnator Deus potiora dominationis iura Ecclesiam transtulit in sponsam, vt nullo iure dominarentur Principes, ni sponsæ iura tuerentur. Strictior prudentiæ Episcopali hæc imponitur lex, qui sponsæ tutelam iuratâ fide pollicentur in nuptijs. Ipsum Deum tuentur Episcopi, quotiescunq; Ecclesiæ iura tuentur, cum Deus ipse se iuris Ecclesiastici institutorem contestetur in codice sacro. Ecclesiæ iura euertunt terram, subuertunt Inferos, si ab Episcopis valida vertantur in arma. Ipsæ claues reserantes, & claudentes Cælum conuertuntur in arma, elaborantur in tela, vt dimicent ad Ecclesiæ tutamen, si pugnantum admoueantur manus ad deterrenda hostilia. Etiam gladius, qui datur Ecclesiæ vtraque parte acutus, ab Episcopis euaginandus est, vt acuatur in lanceam ad contemptorum ruinam; enimuero spernentibus sæpè inducit obsequium minax pauor incussus. Sciant Episcopi Ecclesiæ Iuribus nihil aduersari, nihil esse inaccessum, non regna, non regum emporia, non priuatorum domicilia, non Cælorum penetralia; his vbique imperantibus, vbique iusdicentibus, vbique etiam se se in sagittas acuminantibus, vt feriant Gigantes, qui montes montibus aggerunt, vt celsissimum Cæli verticem oppugnent. Moneant Episcopi eorum omnium Cristas nimium elatas facili negotio decaluari, quæ ad Ecclesiæ contemptũ assolent sua potestate turgere. Principum nemo suas patitur violari ædes, nullam fert offensam in suos, & immune putat iure regali suæ regiæ maiestatis, & familiæ domicilium, cum hæc sint prima veteris, & nouæ politicę rudimenta. Eadem prorsus obueniunt Episcopis præcepta seruanda, cum agitur de Ecclesiæ iuribus sustinendis, cum Ecclesia sit prima summi Principis aula omni veneratione decoranda. Cæli iura non perturbant Elementa inferiora, neq; tam altè suis viribus assurgunt, cum longissimo distent interuallo; sic cum Ecclesia sit Cælum quoddam spirituale, omni immunitatis priuilegio in suis iuribus addecet gaudere; & semper Luciferi violatoris nomen, & crimen assumet, qui super astra Dei in eiusmodi Cælum audebit conscendere, perpetrato læsæ maiestatis scelere, & excusso omnis subiectionis onere.

LEX XXXVI.

Potiora prudentiæ Episcopalis rudimenta à Sacris Canonibus eruenda.

CVm Canones quædã Regulæ sint, nec non bene viuendi pro ijs quibus indicuntur, sed etiam rectè agendi pro alijs; ideò ab ipsis potiora prudentiæ Episcopalis rudimenta capienda sunt; nõ enim optimum Ecclesiæ regimen ab Episcopis institui potest sine legibus benè regendi, quæ in Sacris Canonibus continentur; & ideò Episcopi *in c. cum quibus* à Gelasio Papa vocantur, ne dum Canonum Magistri, sed Canonum Custodes, & obseruatores exactissimi. Ex quo deducunt plerique Doctores Episcopos in omnibus, & per omnia se Sacris Canonibus de-

Digitized by Google

debere conformare, nullamque habere potestatem ipsos Canones dispensandi, cum sint regulæ quædam superioris, supra eorum Authoritatem positæ; Quæ tamen doctrina multas patitur difficultates apud *Sperell.decis.* 110. Qui videtur adhærere illorum Sententiæ, qui docent Episcopos habere facultatem dispensandi supra Canones in ijs tamen rebus, in quibus dispensatio expresè non prohibetur Episcopis; cum sint Episcopi ipsius Ecclesiæ Principes, & Summi Dei Apostolici Delegati: vnde vt habemus in *Clement. 1. de pænis* Clemens V. in Cōcil. Viennen. pænas aduersus eos qui offendunt Episcopos decernens hæc habet, *Episcopi dicuntur Christolegati, Spirituales Patres, nostrique Fratres & Coepiscopi, & Ecclesiæ columnæ.* At quidquid sit de hac doctrina, quod habeant Episcopi facultatem dispensandi supra Canones, certum est, quod ipsi à Regulis per Sacros Canones præstitutis in regimine Ecclesiæ non possunt abscedere, vt habemus in *c. Igitur, & in c. Statuimus*; idque demonstrat Sperell. *decis.* 110. authoritate Hilarij Papæ in Synodo Romana relata in *c. Nulli fas &c.* & Nicolai Papæ scribentis ad quēdam Archiepiscopum, & Leonis Papæ scribentis.

LEX XXXVII.

Condendæ ab Episcopis leges in obsequium Fidei.

NE omni circumferantur populi doctrinæ vento, in Petro, & in Petra Ecclesiæ constitutum est immobile veritatis fundamentum, quo tota res fidei Catholicę innititur, & ipsa clauium potestas ita firmiter solidatur vt nunquam propendeat in ruinam, aut nutet ad errorem. Huic primę veritatis rubricæ, atque infallibili regulæ opus est, vt adhæreant semper Episcopi in suis ferendis legibus, atque sanciendis decretis, ne declinent à recto. Ab infallibili veritate, quæ docetur ex Catedra incompta Episcoporum mens eam debet accipere regendi normā, vt in eas dumtaxat condendas exeat leges, quæ toti Ecclesiæ, & fidelibus cunctis possent esse meliores. Priuilegio infallibilitatis in rebus fidei sancta potitur Ecclesia, eiusque vestigijs adhærentes Episcopi omnes, à vero nequeunt aberrare, ideò ab ipsis condendæ leges, quæ à prima lege non aberrent, ideo eorundem legibus parend im absque hæsitatione. Euaristus Pontifex Summus, eos summopere commendat Episcopos, qui suis legibus fidem roborant, ipsis credibilitatem adaugent, simul & obsequium; hacque etiam de re, veluti de rerum summa Annicetus ad Episcopos Gallię misit pręcepta. Sic latæ ab Episcopis leges omnem in subditis obedientiam, & venerationem exposcunt, nec humilius præstatur obsequium, quàm prompta animi submissione sic imperantibus obtemperando. Ad fidei robur inducuntur Ecclesiasticæ leges, idque præsertim ab Episcopis animaduertendum, vt sint legum latores cauti, simulque fidei indemnitati, & bonis populorum moribus prospiciant; addecet namque etiam summos Principatuum, ac Dominationum vertices in eiusmodi obseruantiam spontè procumbere; tuncque feliciter per omnes sui oceani plagas enauigant Episcopi, si eorum leges Petri Nauicula deportentur ad omnes, cum sit vulgatissimum ex ore Salomonis, *legem matris nunquam esse abijciendam.*

LEX

LEX XXXVIII.

Catholica Fides ab Episcopis vbique locorum propugnanda, & propaganda.

NEfas omninò esset Episcopis, qui dicuntur Ecclesiæ primogeniti ad vbera matris admoti, si Catholicæ tuendæ, ac pro pagandę Fidei onus impositum excuterent ex humeris, aut periclitari paterentur, oculi torpore, aut manus innoperositate, sicut ijsdē nihil gloriosius, quàm magno robustæ mentis auxilio Herculea prębere patrocinia, ne pereat, aut vites amittat eundo. Assident clauo Nauiculæ Petri Episcopi, tamquam Principes Naucleri, eamque tenentur velis, remisque ab occursu procellæ, atque naufragio fortiter reparare; neque essent tot regna ab Ecclesia ita dolenter auulsa, si ab exordio malorum Episcopi positi ad tutelam sui muneris numeros diligenter explessent. Miserias suas non loqueretur Belgium sola hæresi infirmatum, ac propria errorum caligine miserrimè deuastatum; non Regnum Bohemium Hussitanum diuortia pateretur, & ingemisceret; non Asia Arrianos, non Aphrica Donatistas omnium bonorũ suorum euersores agnosceret; Non Europa Germaniam fleret infectam, non Angliam omninò tabescentem, non Galliam etiam cum purissimo liliorum candore dealbicantem, non denique Hispaniam hæbraicę perfidiæ velamine ex parte obtenebratam; tot hæc protulit mala multorum Episcoporum incuria, quæ colubrum non peremit in ortu, aut non fugauit in cursu. Sanè tot infausta perditionis euenta non contigissent orbi Catholico, si flammeus ille zelus in Animis Episcoporum exarsisset, quo fidem nostram tot laboribus implantatam in suo germine fas erat foueri, & ne dum in proprias, sed etiam in alienas ditiones propagari. Episcoporum muneris est, qui oculi Ecclesiæ compellantur ab Eucherio, ita in orbem vniuersum Catholicæ veritatis lumen effundere, vt quaqua latè Romanum splendet Imperium, sola hæc lampas luceat ad salutem, atque ad pręsignandum errantibus portum, cum soli prudentiæ Episcopali diuinitus demandetur vt inter æstuãtes infidelium, & hæreticorum furores curent pacigeram catholicam fidem assurgere, qua fiat in Ecclesia Dei tranquillitas magna; sic namque accurrente Episcoporum zelo ad ferendam cæcutientibus opem, atque ad auuertenda, quæ ab hæreticis iugiter intentantur excidia, nulla erroris caligo Cœlum nostrum infuscaret, quin immò splendidius rutilaret in terris, capto lumine ab exarmata Tyrannorum barbarie, quæ fortius in dies ad Catholicæ Fidei internecionem armatur.

LEX XXXIX.

Non illicò damnandus tamquam Hæreticus ab Episcopis, qui profert hæresim, aut propositionem hæreticalem.

CVm etiam Episcopis hæresum, propositionum, atque blasphemiarum hæreticalium inquisitio demandetur, ea quoque ipsis prudentiæ lex est indicenda, vt non illico tanquàm hæreticos damnet, qui aliquo hæresis crimine notantur externus; cùm omne hęreticale ore prolatum mensurandum sit ex interno mentis, & intellectus errore, qui etiam error debet esse cum contumacia, vt faciat hæreticum absolutè damnandum; deficiente igitur mentis errore, qui radix est cuiuscunque

cunque erroris hæreticalis, etiam ore prolati, non agerent prudenter Episcopi, si exteriori tantùm hæresis errore deientos tanquam hæreticos damnarent, cum possint semper ex inculpabili ignorantia saluari. Si vero deesset ignorantia excusans, & propositiones, & blasphemiæ hæreticales essent formaliter ore prolatæ (suppono enim quod si proferantur tantùm materialiter, vt vulgo fieri solet, etiam non data ignorantia in intellectu, nunquam faciant veram, & formalem hæresim) in hoc casu proferens illico censendus esset hæreticus, & consequenter damnandus, adesset namque semper error mentis circa fidem, qui per ignorantiam non posset excusari ideo *ex cap. quod autem 24. q. 3. & ex cap. qui in Ecclesia ibidem*, si quis proferat propositionem hæreticalem, & monitus non resipiscat, aut retractet, censetur hæreticus contumax, & pertinax, cum supponatur per illam admonitionem sufficienter tolli ignorantia excusans, quæ doctrina tantum est admittenda, supposito, quod admonitio sufficiat ad tollendam omnem excusabilem ignorantiam; dato enim quod cum admonitione posset etiam stare in intellectu aliqua excusans ignorantia, nunquam esset à prudentia Episcopali redarguendus tanquam hæreticus sic ignorans, quia semper tolleretur error in mente contra fidem cum pertinacia. Quod aduertendum duxi contra quosdam præsertim Pasqual. *decis. 162. de hæres. & hæret.* qui docet, quod si propositiones ore prolatæ essent contra prima principia fidei, quæ ipse vocat credendi fundamenta, & circa hoc fieret admonitio proferenti, tunc nullo modo posset per ignorantiam excusari; cum tamen certissimum sit in Theologia posse dari ignorantiam inuincibilem, & inculpabilem etiam circa prima fidei fundamenta, quæ ignorantia etiam posita admonitione potest permanere, cum proferens, vel possit non capere vim illius admonitionis ex ignorantia, vel possit inculpabiliter non credere tali admonitioni à quocunque sit, quemadmodum etiam potest non credere inculpabiliter ipsos articulos fidei ex ignorantia inuincibili; quæ licet ex doctrina D. Th. non possit ad longum tempus durare, sufficit, quod excuset, quoadusque durat.

LEX XL.

Neque illicò damnandi tamquam Hæretici ab Episcopis proferentes propositiones hæreticales ex ignorantia, licet moneantur ab ipsis Episcopis, & Inquisitoribus de errore prolato, & non resipiscant.

CONstituuntur atque Episcopi, & Inquisitores in Ecclesia Dei tamquam Iudices, & Doctores in rebus fidei, atque ex hoc videntur teneri omnes ipsis monentibus, & res fidei declarantibus proprium intellectum captiuare in obsequium Christi, atque errores omnes circa fidem deponere, & hanc doctrinam præsertim de Episcopis habemus *ex cap. Episcopus dist. 22. ex cap. qui Episcopus dist. 23. ex cap. qui Ecclesiasticis dist 38.* & verè doctrina valdè probabilis est, cum ipsam amplectantur quamplures Doctores cum Pasqualig. *decis. 163.* licet plures alij in oppositum afferantur. Ego verò pro exercēda Prudētia Episcopali longè probabiliorē putarē doctrinā illā, quę asserit nō esse maiorē authoritatē Episcoporū, & Inquisitorum, quàm sit authoritas ipsius fidei immediatè à Deo reuelatę; & si potest ex ignorantia inculpabili aliquis non censeri hęreticus, licet non

credat articulis fidei, multò minùs posset damnari tamquam hęreticus eo quod non crederet Episcopis, & Inquisitoribus monentibus de errore propositionis prolatę, cum adhuc possit interius nihil sentire, & nihil velle sentire contra Ecclesiam, & contra res fidei; ex quo ad summum docent cum Suarez, & Vasquez aliqui Doctores, quod esset iudicandus iste talis hęreticus pertinax quoad forum externum, non in foro conscientię, quorum tamen sententię neque ab Episcopis est facilè adhęrendum, si supponamus, vt verè supponendum est, ignorantiam inculpabilem posse stare etiam cum admonitione Episcoporum, & Inquisitorum super errores ore prolatos; hoc est enim fundamentum nostrę doctrinę sanè probabilioris. Neque in hoc casu, qui sentiret contra Episcopos, & Inquisitores, diceretur sentire contra Ecclesiam, cum ex ignorantia opinetur, vel saltem opinari possit, se non teneri credere Episcopis, & Inquisitoribus etiam in rebus fidei, cum possit ignorare non adeò extensam esse authoritatem Episcoporum, & Inquisitorum, vt possint declarare propositiones de fide tenendas, cum id agat summus Pontifex, quando agit ex Catedra, & vt Pontifex, non vt Doctor.

LEX XLI.

Vera Religionis cultus ab Episcopis in suis Ecclesijs adaugendus.

Potior Episcoporum cura, & Pastoralis Prudentię sollicitudo ea esse debet, vt verę Religionis cultus vbiuis suarum gentium, vbique suorum populorum, ne dum implantetur ad fructum, sed etiam germinet ad incrementum, cum id sit ipsis pręsertum demandatum à Deo, vt zelo diuinorum cœlitus indito fines, & iura Religionis extendant. A cultu verę Religionis auspicanda est omnis Ecclesię felicitas, & amplitudo, quę quidem facilè corrueret, vel nutaret, nisi hac apposita base solidaretur. Sic verò ab Episcopis proponenda ad cultum vera Religio est, vt populi eiurata omni impietate Deum humiliter venerentur, eiusque legem sanctissimam sincero cordis affectu profiteantur, cuius obseruationis dicuntur Episcopi legati custodes, & curatores fideles, & transgressionis vindices seueri, & punitores immites. Omnes vocare, cunctos cogere in obsequium religionis debent Episcopi idque ipsis pręsertim cauendum est, ne publicus, vel communis in ipsa Dei Domo contemptus sensim irrepat, quo euentu acriter detergenda sunt in delinquentibus sacrilegę impietatis inquinamenta, cum exterminanda prorsùs ab Ecclesia sint illa crimina, quæ ipsi quodammodo cladem intentant, & excidium, quēadmodum ad inferorum stationes ab Ecclesia damnantur omnes illi tenebriones, qui in ipso veritatis lumine caligantes aduersus religionem venenata euomunt eiectamenta. Id potissimum est Episcoporum munus, hæc lex è Cœlo condita Episcopalis Prudentiæ cœlitus indicta; quam si reciperent Principes reliqui, faciliùs hostes suos profligarent, triumphos agerent, ac imperij ditiones extenderent; nam vera status ratio apud seniores politicos vera religio est, hacque sola vetus Romanum Imperium ad apicem suę magnitudinis, & felicitatis perductum est, id adhuc testante Numę simulacro, quod Romæ despicitur religioni dare manus, immo nectere amplexus. Curandum tamen Episcopis est, ne in suis Ecclesijs personata religio

gio habitu, verę religionis incedat; execrandũ .n. omninò scelus esset id quo intima operitur impietas esse eximũ dũtaxat verę religionis indumẽtũ. Vnius, & veri supremi Numinis cunctis est adoranda Maiestas sine fuco; & citò nimis colliderentur Ecclesiæ clàues, collaberentur fidei cardines, si eiurato veræ religionis cultu, commentius inducerentur; neque tot regna in ipso matris gremio adhuc nutarent absque securitate, si ab exordio Principatus indicto erroribus exilio, adulterinę, atque degeneris religionis ritus à suis finibus exturbassent. Vnus verax Deus dominantium omnium dominus vnam veram religionem sibi iungit in contubernium, immò in coniugium; ideo horrendum semper debet esse Episcopis in suis ditionibus veros Israelitas, cum Cananeis, Iebuseis, & Amorrhęis contubernij communionem audire, aut satanam pati tantæ impietatis contubernalem.

L E X XLII.

Ea ab Episcopis sancienda Decreta, quibus omninò curetur diuortium membrorum à capite.

VBi membri scelus, quod separatur à capite, exagitat Chrysologus, ea consulit supremis moderatoribus sancienda Decreta quę maximè vtriusque faueant vnitioni, omneque tollant diuortium. Legibus, ac Decretis totus regitur Orbis, omne firmatur imperium; at id potissimum in Ecclesia deprehenditur, quæ debet vnitatem sustinere in se ipsa, vnionem in cæteris. Ipsa fidei basis facile euertitur, atque collabitur, nisi Decretorum sanctitate solidetur. Exurgit Schisma ad excidium, nisi salutaribus Episcoporum Decretis amputetur in ortu lernæi colubri multiplex supercilium. Ne dum tollenda, sed auertenda antequam suboriantur schismata, idque fit faciliori negotio, cum præcurrant Episcoporum Decreta omnem membrorum à capite disiunctionem reparantia, nam nutus ritè imperantis renutum obtemperantis non patitur per inobedientiam inducendum. Attulere Schismata omni æuo omnia Ecclesiæ mala, primum rerum leuitate concepta, mox subiectorum contumacia & distractione ad incrementum lethaliter perducta; hęcque per inobedientiam inuecta numero vigintinouem commemorat Brunus *lib. 1. de Seditiosis*. Lydius verę fidei professionis lapis est delatum obsequiũ totius Ecclesiæ, & Episcoporum Decretis, ipsaque Principatus iura ijs in obedientiæ testimonium subijciuntur; & quo faustior est regnantium fortuna, si pareant, eò magis lugenda sunt eorum infortunia, qui luctuosè ab obedientia deficiunt; nec refert quod tabidum sit imperans caput, vt lapsabundum per inobedientiam sit corpus obtemperans. In implendis legum latorum iussis botrus carpendus, spina semper relinquenda. Luere pœnas Datan, & Abiron, qui Moysis, & Aaron restitere decretis, cum ageretur de sacrificio. Hostes Altaris Christi rebelles, in fide perfidi, in religione sacrilegi, in obsequio inobsequentes censendi sunt omnes sanctionibus Episcoporum reluctantes, digni quoque, vt telluris absorbeantur hiatu.

Digitized by Google

LEX XLIII.

Nulla erroris, aut impietatis doctrina in suis finibus ab Episcopis admittenda.

INdiuidua Episcopalis prudentiæ comes summa pietas est, summa religio, honestas summa, hæcque non patitur impietatem grassari in noxijs doctrinis ad animarum excidium. Non sat est Episcopis faustum suis Ecclesijs inde regimen capessere, cum Arrios, & Porphirios, Apollinares & Euthychios, Anthimos, & Seueros, Donatos, & VVicleffos, Lutheros, & Caluinos, errorum coryphæos à finibus Ecclesiarum eijciũt, at erroneas quoque doctrinas omnes ipsum fidei candorem tabida lue inficientes, tenentur omninò perdere, & abolere, in hac re face præferente Romano Episcopo Pontifice summo Alexandro VII. qui eiusmodi virus omninò lethale, licet illitum suo melle, anathemate deturbauit ad tartara; neque ignorandum Episcopis est, doctrinas eiusmodi populorum conscientias paulatim laxantes, eas quoque sensim in omne flagitij genus, & tandem in salutis desperationem adducere, vix namque inter fideles inuenitur, qui impias hasce doctrinas à viuendi licentia in Ecclesiam ad perditionem inuectas inoffenso pede decurrat, cum semper lateat anguis in herba, tametsi ad animi oblectationem herba floreat, ac virescat; doctrinas namque impietate, aut obscœnitate laborantes viperas venantissimas ipse Tertullianus appellat, & horrendum nimis esset (subijcit idem) quod in horto omni venustate consito, qualis est Ecclesia, Dæmonis ope implantatę propagines admitterentur. Augustale Ecclesiæ Templum doctrinarum sacrilega semper eiurat, earumque nefarios authores non admittit. Musarum sacrarium, ædes pudoris à Sanctis Patribus vocatur Ecclesia, id ò per immundas doctrinarum sordes non est vertenda in impudentiæ prostibulum, vel lupanar; illæ etenim doctrinæ, quæ Veneris venustatem, & pulchritudinem videntur præseferre, semper afferunt turpitudinem, eò magis ab Episcopis damnandam, quo honestos, ac ritè formatos hominum mores magis deformat, atque in monstruosam nimis turpitudinem violenter adducit, quapropter optimè semper Episcopis consultum erit prauas eiusmodi doctrinarum corruptelas in animarum perniciem irrepentes indictis ad pęnam legibus, & censuris funditus eradicare; accedunt namque facili gressu doctrinę istæ laxantes animas, non solum ad summam viuendi licentiam, & agendi libertatem, sed etiam sæpè sæpius ad Atheismum, atq; ad hæreticam prauitatem. Cæterum noua doctrinarum inuenta non sunt ab Episcopis improbanda, si mens inuentorum in puncto veritatis jugiter subsidat, neque à saniorum Doctorum placitis omninò discedat; queadmodũ .n. etiam si sit noua quædam fidei nostræ illustratio, quæ ex se latet libenter in tenebris, & noua quædam sacræ Scripturæ interpretatio, non ideò damnanda est, ita noua doctrinæ lux nobis apposita ad veritatem clarius dignoscendam, si sit sine errore, non debet inducere damnationis, vel improbationis horrorem, potest namque sol ipse splendidius in dies micare, & luna ipsa temporis progressu luminis incremento fortius rutilare.

LEX

LEX XLIV.

Illa tantum ab Episcopis probanda leges, quæ non aduersantur Ecclesiæ.

OPtimum Ecclesiæ regimen in legum sanctitate versatur, hæcque est prima imperandi cura, quæ Episcopis demandatur. Prima lex Ecclesiastica ea est, quæ nihil admittit, quod aduersetur Ecclesiæ, aut ab Apostolico iure dissentiat; cuius sacra præscripta ad vnguem ab omnibus implenda sunt, à nemine ad trutinam reuocanda. Malè oleret inter Episcopos ille, qui cum sit ex Ecclesiæ primogenitis, illa probaret iura, quæ omninò ab illius finibus, tamquam spurij abortus mentis insanæ essent eijcienda. Orientis simul, ac occidui Solis Principatus ea addecet venerari diplomata, quibus Cœli iura exarantur in terris in fauorem parentis, quæ tota cęlestis est. Ex omnibus Oceani plagis in Petri Nauicula deportanda sunt fauentia vota ad Ecclesiam, ne aliquod membrum sit, quod à suo capite quoquo modo auulsum facilè concidat, aut contabescat. Parit Schisma omne id, quod aduersatur Ecclesiæ, ac propterea ab Episcopis semper improbandum; omnia namque attulere mala permissæ leges aduersus Ecclesiæ legem, quæ prorsus diuina est. Censendi sunt hostes Altaris, in fidem perfidi, in religionem sacrilegi illi omnes, qui leges condunt, approbant, aut patiuntur impleri si leges illę dirimant legem obsequij Ecclesiæ deferendi, cum hæc sit fidei, & religionis Parens, & Nata. Lydius est Catholicæ professionis lapis iuris Ecclesiastici cultus; nullaque faustior omnium Christi fidelium fortuna, quam sub vno, atque indiuiduo iure humano scilicet, ac diuinò gubernari, quemadmodum nullum luctuosius infortunium, quam sacrilega quadam Ecclesiasticę Maiestatis despectione ab illius obsequio per leges exleges mōstruosè recedere. Periere Azoti accolæ, cum ausi sunt ex contemptu arcam Dei contingere, quam vel videre nefas erat; & prima quoque Atheniensis Areopagi cura fuit, vt indictæ à flaminibus leges, tamquam à Dijs prænunciatę seruarentur sine contemptu. Agunt Episcopi Dei causam, tam in suis ferendis legibus, quam in alienis admittendis, & probandis; hæcque prę oculis semper habenda, ne legibus ipsis, quæ ligant, soluatur, ac tandem soluta abeat in præceps. Totum fas, æquum, ac rectum legibus construitur Ecclesię fauentibus, quod verò aduersum est semper nefas, & iniquum. Cęlestis exarmatur Astræa legum impietate grassante, quæ, si ab Episcopis probaretur, summum scelus esset, summum sacrilegium.

LEX XLV.

Summum obsequium sanctæ Sedi Apostolicæ ab Episcopis deferendum.

SEdes illa, quę Throni Dei vices agit in terris, vtpotè admirandum Trinitatis subsellium, & adorandum summæ Maiestatis exemplar primum Episcopalis Prudentiæ characterem quærit in obsequio, exposcit in flexu venerabundo; par siquidem est, vt primigenia Ecclesiæ proles Episcopis congenita primos quoque sanctissimæ Parenti impendat honores. Plusquam regium est Apostolicæ Sedis Imperium, & cum tergemino diradiet diademate, infulas omnes vocat ad pedem osculabundas. Episcopos, tametsi ecclesię Principes in Orbe terrarum, sua, cuiuscunque Diœcesis

Diœcesis meta concludit, at vbiuis gentium, vbique locorum Apostolica Sedes tamquam regnatrix dominatur excelsa, cum habeat potestatem Deo conterminam, Cœlo finitimam, nec aliquid maius contineat Orbis, nullumque altius attollatur regnum, quod ipsas cęlicas potestates, & Acheronta potest mouere; ideò Episcopi omnes Ecclesię cardines non purpurati Solem suum debent agnoscere, & fontem luminis demissa oculorũ acie contueri. Fulgent quidem Episcopi omnes ad fulgurantem Ecclesiæ splendorem, at æquum est Stellas esse primo lumini obsequentes, cum ab orbita Solis illa nunquam exorbitent astra, quæ mutuato semper incedunt, & splendescunt lumine. Igitur prima Episcoporum laus erit sanctam Sedem venerari, eique cultum exhibere, eòque celsior semper erit Episcopalis prudentiæ apex, quo profundius erit dimissæ elationis experimentum. Non est pondus ad ima deiciens Episcoporum obsequium sanctæ Sedi delatum, sed motus aligerum in sublimiora contendens, nam & Archytæ Columba fortius tollebatur ad sidera, quò grauius ferebatur ad infima; vt omnibus palam sit, eò humilius obsequium sanctæ Sedi deferendum esse, quo sublimior est eius celsitudo principatus; sicque Episcopalem dignitatem altius attolli, quo grandius est vltroneæ abiectionis exemplar, nec vllam deprimi gradus, vel status magnitudinem, si ad normam humilitatis temperetur.

LEX XLVI.

Summo Capiti summus honor ab Episcopis exhibendus.

VNum est summum Sacerdotium, & summum Imperium: vtrumque redolet supremam potestatem, cui non obsequi, non obtemperare semper nefas. Lex præsertim Episcopis indicta est, vt corruant ad pedes capitis, ad submissè parendum, cuius suscipiant oracula, quæ Romæ, quemadmodum in Dodonis Vrbe, non tunduntur à Quercu ad illudendum. Vnum Caput tricipiti diademate ideò tegitur, vt Cœlestium, Terrestrium, & Infernorum dominatus exerceatur in vno, cum diuisionem lucis non capiat vnitas Solis, nec bipartitum in astris admittat obsequendi nitorem. Inseruiunt Capiti membra, & ideo ab ea nulla ratione scindenda, quæ impiam nimis pariunt scissionem; enim verò fractus ab arbore ramus fructum non germinat, & pręcisus à fonte riuus statim arescit. Ęcu Capitis, summi nimirum Pontificis nixu nascuntur Episcopi, tamquam summi Iouis mineruales filij, nec licet esse natos à Parente degeneres. Damnatur in Ecclesia Polytheismus à D. Athanasio, quia vnum addecet esse totius Catholicę vniuersitatis Moderatorem, cui cæteri omnes Ecclesijs imperantes se se exhibeant ex præstito honore famulatores. Adstant quidem tamquam Capita Ecclesijs suis Episcopi, at vnum est Caput, quod Capitolium efformat, nimirum supremum in vno summo Pontifice imperij Principatum, cui curuant genu, flectuntque caput Imperatores ipsi. Claudit hanc legem D. Bernardus scribens ad Eugenium, cum ait, omne genus honoris esse summo Pontifici

tifici deferẽdum,quia ipse solus dicitur ãtonomasticè Caput Ecclesię Sãctimoniæ speculum, Pietatis exemplum, Veritatis assertor, Fidei defensor, Doctor gentium, Pater Regum, Moderator Legum Canonum dispensator, Orbis lumen, Sacerdos Altissimi, Vicarius Christi Christus Domini, cum reliquis, quæ ad euincendam supremi Capitis celsitudinem ibi disertissimè proferuntur.

LEX XLVII.

Admittenda ab Episcopis Principum Priuilegia à Summis Pontificibus concessa.

COmmune populorum commodum, quod in recto Principum regimine semper spectandum est, exigit plerumque vt non modicis, sed amplis priuilegijs à summis Pontificibus cumulentur Principes ipsi, cum nec ab eadem meta, quæ est totius mundanæ Reipublicæ salus ab ijs, qui supremi moderatoris vices agunt in terris, nunquam fas sit aberrare; quęcunque enim temporanea populorum salus ita cum æterna animarum salute colligatur, vt hoc insolubile vinculum disrumpere nemini liceat; ac propterea non rarò contingit, vt summi quoque Ecclesiæ Principes, & Hierarchæ ad tuendas aliorum Principum Respublicas, easq; in optimum finem perducendas priuilegia quædam non solo dispensent arbitrio, sed aliqua ex causa rem iustitiæ, vel æquitatis, vel remunerationis patrocinante. Eiusmodi igitur Principum priuilegia in bonum commune ex instituto collimantia ab Episcopali prudentia, ne dum facile admittenda sunt, sed etiam toto conatu in vsum reuocanda, vt potè ipsi quoque Ecclesiæ admodum fauentia; licet enim videantur quandoque Ecclesiasticæ immunitati, aut libertati aduersari, cum tamen re vera in ipsis ad summum vis Ecclesiæ ex indulto summorum Pontificum ad maiora reparanda mala transferantur in laicam potestatem, sequitur apertè nihil iuris Ecclesiæ lædi, aut violari per eiusmodi translationem; sed potius ius ipsum Ecclesiæ sustineri; cum omnia agant Principes ex hoc iure translato virtute priuilegiorum, à quo etiam dicuntur accipere potestatem. Verum tamen est, quod debet Episcopis constare de talis iuris translatione facta per concessionem priuilegiorum, cum plura fieri possint à Principibus ex vsurpatione iuris Ecclesiastici, vel ex præsumptione aliquorum Priuilegiorum, quæ verè ipsis non fuerint concessa; ideò in hac re Episcopalis prudentia non debet cęcutire, neque obdormitare.

LEX XLVIII.

Permittenda ab Episcopis quædam Principum Iudicia aduersus Ecclesiasticos.

PLures enumerant Canonistæ casus, in quibus licet Episcopali prudentiæ permittere Principibus iudicia aduersus Ecclesiasticos, sine læsione Ecclesiasticæ libertatis, qui quidem cum sint fere omnibus noti, non est hic operæ pretium eos recensere. Quo iure verò id agant Principes, & Iudices Laici etiam in causa mortis ex supra dictis statutum est; vtuntur namque iure illo in ipsos ab Ecclesia translato, ne sceleribus, vel criminibus atrocibus ab Ecclesiasticis perpetratis vel pereat Orbis, vel ipsa cõtaminetur Ecclesia, aut ab innato paulatim concidat innocentiæ candore. Præ cæteris Principibus eiusmodi

modi Priuilegijs ditata est à summis Pontificibus Serenissima Venetorum Respublica, quæ licet ex delictis atrocibus, vel ex criminibus læsæ Maiestatis sæpè animaduertat in Clericos, cum tamen vbique terrarum fulgeat pietatis, ac Religionis obsequio, atque Ecclesiæ veneratione, id sanè non ageret, nisi hoc iure per Pontificia diplomata in eius potestatem translato impunè vti posset. Diplomata, quæ extant in hac materia apud Venetos plura sunt. 1. Xisti IV. datum Romæ die 11. Iunij 1424. anno 3. Pontif. 2. Itidem Xisti IV. datum Romæ die 30. Iunij 1424. anno 3. Pontif. 3. Innocent. VIII. datum Romæ 1477. anno 4. Pontif. 4. Alexandri VI. datum Romæ die 28. Iulij anno 10. Pontif. 5. Pauli III. datum Romæ die 10. Octobris 1541. anno 8. Pontif. Quorum exempla manuscripta ipsemet vidi, & sub hac lege recenseantur ad verbum, ad tollendas mentis dubietates; noui enim quamplures supra eiusmodi Venetorum priuilegia hęsitare, eosque fortassis quadam irreligionis nota damnare, cum videant eos tam facili negotio manus suas Clericorum, ac Religiosorum sanguine cruentare.

SIXTVS PAPA IV.

VEnerabilis Frater salutem, & Apostolicam benedictionem. Cogimur non sine nostri cordis dolore plurimas querelas de Personis Ecclesiasticis audire, ex ista Ciuitate præcipuè, in qua sępè nonnulli aut monetas adulterasse, aut crimen læsæ maiestatis cōmisisse dicuntur; adeo vt pro aliorum exemplo, delinquentiumque punitione, nouo videatur esse opus remedio; Itaque volumus, & tuæ Fraternitati mandamus, vt quotiescunque contingat aliquē Clericali charactere insignitum pro delictis huiusmodi capi, Vicarium in spiritualibus tuum ad eorum examen mittere debeas, & nihilominus eisdem licentiam Auctoritate Nostra concedas complices facinorum, sine alicuius irregularitatis incursu, reuelandi, ne (quod iniquissimum esset) insontes pro sontibus pœnas luant; dummodo personæ ipsę sint sub tua potestate; Constitutionibus Apostolicis, & alijs in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscunque, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 11. Iunij 1424. Pontificatus Nostri anno Tertio.

SIXTVS PAPA IV.

VEnerabilis Frater salutem, & Apostolicam Benedictionem. Superioribus proximis diebus Fraternitati tuæ per alias Nostras in forma Breuis literas dedimus in mandatis, vt ad examen Clericorum, Ecclesiasticarumque Personarum, quæ in crimine læsæ maiestatis deprehensæ fuissent, Vicarium tuum mittere deberes, prout in ipsis literis plenius continetur. Intelleximus nuper reuocari in dubium à nonnullis, an in Clericis personis huiusmodi iurisdictioni tuæ non subditis hoc facere tenearis, Nostræ Intentionis fuit, & est, vt omnibus, qui in Deo dilecti filij nobilis Viri Ducis Venetorum ad crimina in literis antecedentibus expressa deprehensi fuerint, idem facere teneatis, & debeas, & ita tenore præsentium declaramus, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 30. Iunij 1424. Pontificatus Nostri anno Tertio.

IN-

Digitized by Google

INNOCENTIVS PAPA VIII.

Dilecto Filio Vicario Venerabilis Fratris Patriarchæ Venetorum in spiritualibus Generali. Dilecte Fili salutem, & Apostolicam Benedictionem. Exposuit Nobis dilectus filius Vinciguerra Orator Venetorum vestri istius dominij Veneti non vllum ferè latrocinium, aut grauius delictum in Ciuitate ista Venetiarum perpetrari, cuius non sit auctor aliquis Clericus, qui, si capiatur, non potest examinari, quandoquidem tu examini huiusmodi interesse recusas, nec præsens esse vis, præterquam in casibus læsæ maiestatis, cuius causa venit ira Dei in filios diffidentiæ, & falsificationis monetarum, in quibus casibus tibi à Sede Apostolica concessum esse dicitur, vt interesse possis examini: quæ quidem recusatio causa est, vt refertur, quod quidam Clerici facinorosi audaciores ad committenda delicta in dies reddantur; Supplicatum proinde Nobis fuit de opportuno ad id remedio: Nos attendentes priuilegia, & indulta dari ad bene viuendum, non ad delinquendum, illaque præsidio bonis contra improbos esse debere, non autem malis ad nocendum, tenore præsentium concessionem tibi factam à præfata Sede, & prædecessoribus nostris Romanis Pôtificibus interessendi examini huiusmodi in tribus super nominatis casibus; ad alia etiam delicta grauiora extendimus, decernimusque, vt sicuti in examine Clericorum in tribus casibus potes huiusmodi ex indulto Apostolico interesse; ita, & præsens esse possis, & debeas in casibus facti latrocinij, & alijs atrocibus, & grauioribus facinoribus ad hoc vt Iustitia locum habeat, & se quisque intra honestatis fines, ac terminos contineat, Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque in contrarium facientibus non obstantibus, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris Anno 1477. Pontificatus nostri anno quarto.

ALEXANDER PAPA VI.

Dilecto Filio Vicario Venerabilis Fratris nostri Patriarchę Venetorum in spiritualibus Generali. Dilecte fili salutem, & Apostolicam Benedictionem. Nuper ex partę dilecti filij nostri nobilis Viri Leonardi Lauretani Ducis Venetorum Nobis expositum fuit, quod iamdudum nulla ferè latrocinia, & grauiora delicta in Ciuitate perpetrabantur, in quibus aliquis Clericus Sæcularis, vel Regularis non interueniret, & quod propterea fel. record. Sixtus IV. & Innocentius VIII. prædecessores nostri per literas suas in forma Breuis, ad percludendam viam delinquendi, tibi, quotiescunque aliquem Clericum sic delinquentem capi, & examinari super delictis per eum perpetratis contingeret, examinationi huiusmodi interesse possis, concesserunt; prout in dictis literis asseritur latiùs contineri. Verùm quia à nonnullis dicitur reduci in dubium, num literarum prædictarum vigore examinationi Clericorum, & Religiosorum cuiuscumq; ordinis etiam Mendicantium interesse possis, qui sæpiùs ob huiusmodi delicta capiuntur, & examinantur, ea propter ad tollendum omne dubium, & vt delinquentes prædicti iuxta delictorum eorum indigentiam puniantur, tenore præsentium tibi committimus, & mandamus, quatenus examini cuiuscunque Clerici, tam Sæcularis, quam Regularis cuiuscumque ordinis, etiam Mendicantium

Digitized by Google

intereſſe, ac alia, & alia facere poſſis, & valeas, prout in dictis prædeceſſorum noſtrorum literis deſuper tibi cōceſſum extitit, præmiſſis & conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis priuilegijs quoque, ſi quę fortaſſe delinquentibus conceſſa fuerint, cæteriſque in contrarium non obſtantibus quibuſcumque, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris die 28. Iulij 1502. Pontificatus noſtri anno 10.

PAVLVS PAPA III.

Dilecto Filio nobili Viro Petro Lardo Duci Venetorum. Dilecte Fili nobilis Vir ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Exponi Nobis per dilectum Filium Gabrielem Venerium tuum, & iſtius dominij apud nos Oratorem nuper feciſti, quod licet alios ab immemorabili tempore citra certi Iudices ſæculares Ciuitatis Venetiarum Aduocatores Communis nuncupatos, contra quoſcumque Clericos tam Sæculares, quam Regulares cuiuſcumque ordinis, etiam in ſacris ordinibus conſtitutos, aliaſque Eccleſiaſticas perſonas atrocia delicta in eadem Ciuitate, & Diœceſi committentes cū interuentu dilecti filij pro tempore Venerabilis Fratris Patriarchæ in ſpiritualibus Vicarij Generalis, procedere, illoſque culpabiles repertos pro modo culpæ condemnare, & punire, mediantibus conſilijs X. conſueuerint, & in poſſeſſione, ſeu quaſi procedendi, condemnandi, & puniendi huiuſmodi fuerint, cum fel. record. Sixtus IV. Innocentius VIII. Alexander VI. & alij Pontifices Romani prædeceſſores noſtri per eorum literas eidem pro tempore Vicario, & examini, & proceſſibus per eoſdem Iudices faciendis aſſiſtere, & intereſſe debere mandauerint. Nihilominus dilectus Filius modernus Patriarchæ Vicarius in ſpiritualibus Generalis, & forſan alij Iudices Eccleſiaſtici iſtius Ciuitatis, ex eo quod de aliquo Priuilegio Apoſtolico ex diuturnitate temporis forſitā conſumpto, & deperdito, aliterque per immemorabilem obſeruantiam, & conſuetudinem huiuſmodi non conſtet, examini, & proceſſibus prædictis interuenire recuſant, dictoſque delinquentes per Iudices prædictos puniri, & debitè caſtigari impediunt; propter quod Clericis, & Perſonis iſtis audacia tribuitur delinquendi, variaque, & frequentia delicta committuntur, & excitantur, & quamplurima mala exempla, inconuenientia, perturbationes, & ſcandala ſubſequuntur. Quare nobis humiliter ſupplicare feciſti vt Iudices ſæculares prædicti contra Clericos, & perſonas huiuſmodi, prout hactenus, vt refertur, conſueuerunt procedere, eoſque pro delicti qualitate punire, & caſtigare valeant, ac Vicarius, & alij Iudices Eccleſiaſtici prædicti examini, & quæſtionibus prædictorum Clericorum, Noſtrorumque prædeceſſorum dictarum literarum tenore interuenire debeant, aliaſque opportunè in præmiſſis prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, ne quod circa hoc tanto temporis ſpatio, fuit laudabiliter obſeruatum, quod non, niſi Canonicum principium habuiſſe præſumitur, infringatur, ſed in ſuo robore permaneat, prouidere inconuenientibus, & ſcandalis huiuſmodi obuiare, tuiſque, & iſtius Dominij precibus quantum in Deo poſſumus annuere volentes, volumus, & Auctoritate Apoſtolica concedimus, & ordinamus, quod Iudices ſæculares prædicti, niſi per Vicarium, & alios Iudices Eccleſia-

Digitized by Google

clesiasticos in procedendo præuenti fuerint contra Clericos, & Ecclesiasticas Personas huiusmodi, prout hactenus à dicto tempore citra consueuerunt procedere, illosque, prout criminis, & delictorum qualitas exegerit, condemnare, punire, & castigare possint, dictique Vicarius, & alij Iudices prædicti sub pœna excommunicationis per eos, nisi astiterint, & interfuerint, incurrenda, examini, & processui huiusmodi assistere, & interesse debeant: mandantes propterea in virtute Sanctæ Obedientiæ sub prædicta excommunicationis pœna Vicario, & alijs Ecclesiasticis Iudicibus prædictis, ne Iudices sæculares prædictos contra consuetudinem immemorabilem prædictam,& aliorum prædecessorum nostrorum literarum prædictarũ, & præsentium nostrarum tenorem quomodolibet molestent, vel impediant, nec aliud in contrarium facere præsumant, sed examini, & processibus huiusmodi quoties, & quando à dictis sæcularibus Iudicibus vocati fuerint interesse, & assistere omnino debeant. Decernentes ita, & non aliter per Clericos, & personas de præsenti pro grauibus, & atrocibus delictis huiusmodi per eosdem Iudices detentos, & carceratos iudicari, & definiri debere; ac irritum, & inane quidquid secùs super his à quocunque, vel ignoranter, vel scienter contigerint, attentari. Non obstantibus prædictis,& consuetudinibus, & ordinationibus Apostolicis cæterisque contrarijs quibuscumque. Volumus autem, quod vbi pro delictorum atrocitate sanguinis pœna adiungenda foret degradatio, quæ aliàs procedere debet secundum formam Iuris omninò procedat.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die 20. Octobris 1542. Pontificatus nostri Anno octauo.

L E X XXXXIX.

Theologis, & Canonistis ab Episcopis par honor deferendus, & æqualia Priuilegia concedenda.

Alibi Prudentiæ Episcopalis obtutibus obiectum est discrimen aliquod inter doctrinã Theologicam, & Canonicam, cùm Theologia ratione suorum principiorum, quæ nituntur lumine reuelato, & ratione obiecti, quod est Deus, dicatur esse in altiori ordine, quam doctrina Canonica, & ideò magis æstimanda; at si agatur de honore, quo ad praxim deferendo vtriusq; doctrinæ professoribus, quemadmodum à iure videntur eadem priuilegia concessa Theologis, & Canonistis, sic videntur ab Episcopis esse concedenda; in iure enim Theologi, & Canonistę æquiparantur,& pro vno, & eodem subiecto intelliguntur, & quod conuenit vni ex æquiparatis, & alteri conuenit, vt habemus in *l. 1. ff. de legibus, vbi* Bartol. & cæteri DD. vt etiã habemus in *Gloss. Canonic. cap. si postquam, & alibi*; æquiparatio enim operatur quod idẽ iudicium fieri possit de vno, ac de altero, quod etiam intelligendũ est quo ad honores, & priuilegia personis concedenda. Quod verò Theologia, & Ius Canonicum æquiparentur in Iure; habemus clarè *ex cap. cum de diuersis de priuilegijs in* 6. vbi ijsdem priuilegijs esse decorandos Studentes Theologiæ, & studentes Iuri Canonico statuitur; quod etiam habemus *ex cap. super specula de magistris, & ex cap. licet vobis de prabend.*, vnde satis constat non esse reuocandum in dubium apud Episcopos, quod Theologi, & Canonistæ

Digitized by Google

nistæ non sint eiusdem dignitatis, & prærogatiuæ, ac propterea iisdem non sunt honoribus insigniendi. Quæ doctrina est etiam amplectenda à Prælatis Regularibus, apud quos nullum debet esse discrimen in collatione graduum, & dignitatum, inter Theologos, & Canonistas.

LEX L.

Iidem quoque honores deferendi ab Episcopis Theologis, Canonistis, & quibuscumque Doctoribus actu legentibus, & actu non legentibus.

DVbitandi locum aperuit in hac re Prudentiæ Episcopali quædã doctrina quam tradidit Vasquez *in Præfat. ad illust. Controuersias num.* 127. vbi docuit Doctores actu legentes esse præferendos actu non legentibus, eo quod quæcumque dignitas cum administratione dicitur semper maior dignitate sine administratione *ex l. 2. cap. vt dignitat. ordo*, &c. ad quam Socin. &c. Qua tamen doctrina non obstante iisdem omninò honoribus, ac priuilegijs esse cumulandos tam Doctores Theologiæ, ac Iuris Ciuilis, & Canonici; actu legentes, quam non actu legentes, dummodo occupentur in aliquo exercitio suæ artis, siue publicè disputando, siue patrocinando, siue consulendo, tradunt plerique apud Pasqualig. *Q. Moral. Iurid.* 8., ea potissimum ratione ducti, quod honores, & priuilegia conceduntur à Iure Doctoribus actu legentibus, quia exercent munus suæ artis, & facultatis in beneficium commune, ita ut causa finalis sit muneratio personarum, quæ se exercent in beneficium communitatis; cum verò actu nõ legentes etiam possint quoquomodo disputando, consulendo, aduocando eiusmodi beneficium publicum promouere, ipsis quoque erunt honoris priuilegia concedenda; quæ sanè doctrina ab Episcopis amplectenda est, cum magis faueat bono communi; maximè quia DD. exercentes aliquem actum, vel aliquod munus suæ facultatis dicuntur ipsi quoque habere dignitatem cum aliqua administratione, & in hoc esse cæteris æquiparandos quidquid dicant aliqui in contrarium.

LEX LI.

Vsus doctrinæ, siue opinionis etiam probabilis, qui sit contra stylum Curiæ Romanæ ab Episcopis non permittendus.

STylus Curiæ Romanæ tam in Iudicialibus, quam in Gratiosis à Prudentia Episcopali vbicumque Terrarum seruandus est, cum talis stylus faciat ius, & legem, & mentem Pontificis declaret. Quoniam verò non rarò contingit in eadem materia varias insurgere doctrinas, & probabiles opiniones, præsertim in gratiosis, quales sunt dispensationes,& beneficialia omnia, hic videndum est,an liceat Episcopis admittere doctrinam aliquam, & opinionem probabilem,quæ sit contra stylum Curiæ Romanæ;videtur namq; doctrinæ, & opinionis probabilitas in omni casu admittẽda,vt docent plures Theologi Morales. Nos tamen indubitanter asserimus in ijs, quæ dependent à sola voluntate Pontificis esse tantum eam doctrinam, & opinionem amplectendam ab Episcopis, quæ est secundum stylum Curiæ Romanæ, & ratio est, quia ea tantum doctrina est amplectenda, quæ supponitur vera, sicut illa semper reijcienda, quæ supponitur falsa, sed sola doctrina secundum stylum

Digitized by Google

ſtylum Curiæ Romanæ ſupponitur vera, cùm ſit coniuncta cum voluntate Papæ, quam declarat ſtylus, &c. ergo hæc ſola doctrina erit amplectenda. & oppoſita reijcienda tamquam falſa, vt diſiuncta, imò contraria Pontificis voluntati; voluntas enim Pontificis declarata per ſtylum eſt illa, quæ parit veritatem in gratioſis & beneficialibus, quæ pendent immediatè ab illa ſuprema voluntate; & hæc doctrina, præter Iuriſtas plures quos citat Paſqualig. *Q. Moral. Iurid.* 184. inuenitur etiam paſſim apud Canoniſtas, & præcipuè apud Lotter. *de re benef. lib. 2 Qu. 40 n* 69. & apud Rotam *in pluribus decif. coram Coccino, & coram Merlino, & coram Puteo.* Quod verò ſtylus Curiæ Romanæ faciat Ius, non eſt vertendum in dubium, cum id habeamus ſæpè in Iure Canonico, præiertim *in cap. Quam graui de crimine falſi, & in cap. Ex litteris de Conſtit. & ex Rota ſæpiſſimè corã Creſcent. & coram Verallo;* Ex quibus concluditur doctrinam, & opinionem, quæ eſt contra ſtylum Curiæ Romanæ eſſe contra Ius, & conſequenter contra rationem, & veritatem, nec poſſe ab Epiſcopis amplecti.

LEX LII.

Neque admittendus ab Epiſcopis vſus opinionis probabilis pro validanda aliqua diſpenſatione, cui deficiat qualitas, quæ ex ſtylo Curiæ Romanæ ſit exprimenda in ſupplicatione.

SVbuertit plerumque ne dum Prudentiam Epiſcopalem in agendo, ſed etiam doctrinæ veritatem probabilis opinio in certis caſibus, & in aliqua materia; non quia ſequens probabilem opinionem dicatur malè, vel irrationabiliter operari, ſed quia ipſa opinio probabilis, quæ verè talis eſt in pluribus caſibus, deſinit eſſe talis in aliquibus, in quibus certitudo bene operandi pendet à certa voluntate diſponentis de tali operatione; quorum vnus eſſet, ſi quis, dum ſibi conſtat de certa voluntate Pontificis, quæ ſemper declaratur, & conformatur ſtylo Curiæ Romanæ, vellet vti opinione, vel doctrina tollente talem certitudinem; quod eueniret, ſi defectui conditionis, vel qualitatis, quę erat neceſſariò exprimenda in ſupplicatione Pontificis, iuxta ſtylum Curiæ, vellet ſupplere ſua opinione probabili, vel aliena; is enim agens contra talem ſtylum, ageret etiam contra voluntatem Papæ, quæ conformatur tali ſtylo, & ſic ſemper malè, & improbabiliter ageret, quia ageret contra certitudinem voluntatis Summi Pontificis, & ſic induceretur etiam inualiditas obtentæ diſpenſationis, cum illa diſpenſatio eſſet ſine voluntate concedentis, vt ſatis ex ſe patet, & demonſtratur etiam à Paſqualig. *Qu. Moral. Iurid.* 184. veritas iſtius doctrinæ ex Iure Ciuili, vbi eandem ſequuntur plures Doctores ab ipſo citati. Ex qua doctrina colligitur primo quamlibet diſpenſationem, in qua non fiat mentio qualitatis exprimendæ ex ſtylo Curiæ Romanæ, ne dum nullam eſſe pro foro externo, ſed etiam pro foro interno Conſcientiæ, quod non admittit Henriquez *lib.* 12. *cap.* 3. *num.* 7. cum enim nullitas proueniat ex defectu voluntatis Pontificis, quæ dat totum eſſe diſpenſationis, deficiente tali voluntate, corruit tota diſpenſatio, nam voluntas Pontificis intendit ſolummodo diſpenſare more ſolito, & ſtylo Curiæ Romanæ. Secundò deducitur, quod ſit nulla diſpenſatio, licet ex ignorantia non ſit expreſſa qualitas, quæ erat exprimenda, nam ignorantia excuſat tantum

tum

tum à dolo, à peccato, & bona fides non sufficit ad validandam rem de se inualidam, vt habemus *ex Gloss. Cap. Si motu proprio V. Taxatur. de Præbend. in 6.*

LEX LIII.

In consultationibus amplectenda ab Episcopis doctrina Canonica, & Theologica pro rerum qualitate.

INter Theologos, & Canonistas magnum inde dissidium exortum est, vnde sumpsere scientiæ, artes, & doctrinæ de sua ipsarum nobilitate, & præcellentia certamen; cum enim Canones sint quædã vniuersæ Theologiæ regulares leges, opinati sunt plerique Canonicam doctrinam esse semper Theologiæ præferendam, tamquam ipsius regulam; ac propterea eò etiam deuentum est, vt assererent Episcopum Canonistam præferendum esse Episcopo Theologo in examine Episcoporum, de qua re disputat Diana *p.7. tract.12. resol.* 34. vbi Cardinalem de Lugo citat in fauorem Episcopi Theologi, qui sanè dicendus est doctrinam altioris ordinis profiteri, quàm Episcopus Canonista; cum Theologia fundetur in principiis supernaturalibus fidei reuelatæ, & habeat pro obiecto Deum, quas qualitates non habet doctrina Canonica. Erit itaque optimè consultum Prudentiæ Episcopali, si in rebus Theologicis, quæ spectant ad cognitionem rerum Diuinarum, & in ijs, quæ pertinent ad forum internum conscientiæ, præferat doctrinam Theologicam doctrinę Canonicę, & versâ vice in ijs, quę spectant ad forum externum, pręferat doctrinam Canonistarum, ita vt vtranque pro rebus contingentibus in consultationibus amplexetur. Si tamen daretur casus, quod inter Consultores aliquis esset non purus Canonista, sed etiam Theologus, essetque in vtraque hac doctrina versatus, istius doctrina erit semper ab Episcopo pręferenda doctrinę puri Canonistæ non Theologi, quia Theologus Canonista potest supra prima principia Canonum ratiocinari, & omnia ad hęc prima principia reducere, quod non potest facere purus Canonista, qui solum sistit in intelligentia Canonum particulari, neque penetrat ad intelligentiam primorum principiorum, quę fundantur in cognitione vniuersalissima Iuris Diuini, Iuris naturę, & Iuris Pontificij; scit enim vnusquisque Canonista esse soluendas decimas, nescit verò sine Theologia, an id spectet ad Ius Diuinum, vel ad Ius humanum; vnde concluditur, seruatis quibusdam circumstantijs, esse pręferendam Theologiam doctrinę Iuris Canonici; Vtrãque tamen esse ab Episcopis amplectendam pro qualitate casuum contingentium.

LEX LIV.

Magis amplectenda ab Episcopis doctrina Typis impressa, quam non impressa.

DOctrina quęcumque sit siue Theologica, siue Canonica, cum ex probabilitate dumtaxat sit ab Episcopis amplectenda, & maiori semper probabilitate nitatur typis impressa, quàm non impressa, ea semper videtur in consultationibus, aut etiam extra consultationes à prudentia Episcopali pręferenda; est namque doctrina iam typis edita, non solum authoritate ipsius scriptoris probabilis, & probata, verum etiam illorum authoritate, qui librum talis Doctoris approbarunt; ad libros

namque

Digitized by Google

nàmque in lucem edendos, atque probandos est positum in more, vt deputentur viri doctissimi, omni exceptione maiores, & hi sua authoritate magnam videntur afferre probabilitatem doctrinę in lucem expositę; tametsi non sint ipsi in eadem doctrinę opinione; sufficit enim quod verè iudicent talem doctrinam ab omni errore esse immunem, & non esse improbabilem, quod iudicium sufficit ad augendam probabilitatem saltem extrinsecam. Verũ tamen est, quod si libros, vel doctrinas adprobantes non essent viri docti, neque possent bonum iudicium, & Testimonium ferre in materia, quã adprobant, non deberent tale onus humeris suis demandatum suscipere, cùm tutâ conscientiâ nequeant ex imperitia, & inhabilitate tale munus impositum exercere, & si constaret Episcopis, alijsque legentibus illos libros, vel doctrinas à viris indoctis fuisse adprobatas, in hoc casu nec possent, nec deberent illis vti, aut illas sequi, nisi constaret aliunde de summa scribentium peritia in tali materia.

L E X LV.

Gradus Episcopalis praeferendus ab Episcopis cuicunque Religionis voto.

CVm Prudentia quęcunque sit, sit recta agendorum ratio in casibus contingentibus pro quocunque personarum statu, id edictabitur ab Episcopali Prudẽtię lege, quod erit rectiùs, & prudentiùs agendum. Quoniam verò plures admittit casus, qui contingere possunt, proposita Prudentiæ Lex, ideò non in vniuersum, sed in singulares euentus est examinanda; docent enim quamplurimi DD. apud Pasqual. *decis.* 434. concurrente Episcopatu cum voto Religionis nondum impleto, non posse aliquem Episcopatum acceptare, nisi prius impleat votum Religionis, ipsam Religionem ingrediendo, quę doctrina colligitur *ex cap. per tuos de voto*, vbi Innocentius III. cuidam Episcopo electo, qui antea erat ligatus voto Religionis, consulit vt prius reddat Altissimo vota sua, deinde Episcopatum suscipiat, quo demonstratur apertè votũ Religionis esse Episcopatui pręferendum, cum vita religiosa sit semper strictior, & perfectior vita Episcopali ratione votorum. His tamen non obstantibus verior doctrina censenda est, atque ab Episcopis solummodo electis amplectenda, quæ tradit aliquem, etiã voto Religionis obstrictũ posse assumere Episcopatũ absq; Religionis ingressu, idq; sine vllo cõscientię scrupulo, cũ censeatur lõge melius satisfacere Deo, & cõtractæ obligationi per votũ, per sui exhibitionem in ministerium altioris, & perfectioris ordinis, quale est illud Episcopatus ad maiorem Dei gloriam ordinatum; Episcopatus enim ratione suę altissimę perfectionis id habet ex se, quod possit semper soluere Religionis vota, tametsi sint vota solemnia, ex eo quod vota Religionis, quęcunque sint semper commutantur in melius; quod ex libito cuiuscunque fieri potest; quemadmodum etiam ex libito vnusquisque potest de latiore Religione ad strictiorem transire ratione status perfectioris, qui adquiritur in illo statu, vt clarè habetur *ex cap. per tuos de voto, & ex cap. scripturæ de voto, & ex cap. prauent. de Iureiurando, & denique ex cap. licet de regul.* Quod verò status Episcopalis sit magis perfectus quocunque statu Regulari, puto iam esse extra controuersiam; tum ex maiori vitę perfectione, quam profitentur Episcopi, tum ex maiori Charitate, ex qua dant Pastores animam pro ouibus suis

ſuis, tum ex maiori colligatione cum Deo, cui omnimodè ſe dicant Epiſcopi, tum ex maiori Eccleſię vtilitate, tum denique ex maiori ipſius Dei Gloria, quam promouent Epiſcopi. Alia plura omitto conſuetę conſulens breuitati.

LEX LVI.

Non ſine cauſa dimittendus Epiſcopatus, neque pro Religionis ingreſſu.

NEmini licere inconſulto Summo Pontifice Epiſcopatum dimittere, aut abſque illius beneplacito Apoſtolico ad alium ſtatum tranſire omnibus notum eſt. Prę cęteris de hac re doctiſſimè, vt ſui moris eſt, diſſerit ſapientiſſimus Epiſcopus Sperellus *in lib. de Epiſcop.* vbi nonnullas refert cauſas, ex quibus poſſit Epiſcopatus dimitti, quibus exceptis, aſſerit poſſe neminem id ſine ſcrupulo agere, & quidem graui, cuius doctrinam, vt potè validiſſimis fundamentis innixam cenſeo ab omnibus Epiſcopis eſſe amplectendam; ea potiſſimum ratione, qua ſolet Epiſcopis ſuaderi Epiſcopatus dimiſſio ob maiorem vitę perfectionem adquirendam; cum verò ſatis conſtet ex dictis nullum Religionis ſtatum eſſe Epiſcopali perfectiorem, hac ſola de cauſa ſequitur nunquam eſſe dimittendum Epiſcopatum pro Religionis ingreſſu. Si tamen interueniant alię cauſę reddentes rationabilem dimiſſionem Epiſcopatus, his à Sede Apoſtolica perpenſis, & admiſſis, poterit admitti non pro ingreſſu ad Religionem, tamquam ad ſtatum perfectiorem, ſed pro aliquo alio motiuo, ex quo pręcisè poſſit Epiſcopatus dimitti ſiue cum ingreſſu, ſiue ſine ingreſſu ad Religionem. Neque obſtat quod votum ſemper ſit de meliori bono, nec tamen poſſit quis emittere votum de Epiſcopatu, ſicut poteſt emittere de Religione, ex quo arguitur Religionem eſſe melius bonum, quàm Epiſcopatum; hæc enim oppoſitio nullam habet vim infirmandi traditam doctrinam, ideo namque non emittitur votum de Epiſcopatu, quia Epiſcopatus eſt res dependens ab aliena voluntate, nec quis poteſt vouere de re, quę eſt totaliter in poteſtate aliena; quod non verificatur de voto Religionis, quam ſemper quis vouere poteſt quantum ad ipſum ſpectat. Addo, quod poteſt quis etiam vouere de Epiſcopatu, hoc videlicet modo, vt voueat Deo de quærendo Epiſcopatu ad magis exaltandam Eccleſiam, ad Dei Gloriam augendam, & ad ſalutem Animarum feruentiùs promouendam, quæ omnia ab Epiſcopo poſſunt excellentioribus medijs, & operibus fieri, quàm à quocumque Religioſo.

LEX LVII.

Epiſcopis Regularibus non eſt vita ducenda ad formam propriæ Religionis.

EXtra orbitam Epiſcopalis Prudentiæ vagarentur Epiſcopi illi Regulares, atque inconſultè nimis agerent, ſi relicto Religionis ſtatu regularem tamen viuendi formam vellent in ſtatu Epiſcopali ſeruare; cum enim plura fiant ex regulari obſeruantia in Religione, quæ omninò cum ſtatu Epiſcopali sũt incompoſſibilia, ſequitur quod ne dum illi prorſus ſubſint obligationi Epiſcopi Regulares ea ſeruandi, quæ in Religione ſeruabant, ſed neque vlla ducantur prudentiæ Lege, ſi eadem gratuitò ſeruare velint. Prudentia ſiquidem, quæ eſt rectæ rationis dictamen, non poteſt ea pro vno vitæ ſtatu edicta-

edictare; quæ nouit esse illi statui omninò incongrua, ac status alieni solummodo propria, atque ab eodem prorsus indiuidua. Quod verò status Episcopalis sit substantialiter diuersus à Regulari ne dum colligitur *ex cap. statutum* 18. *quæst.* 1. Sed etiam ex diuersis obligationibus, muneribus, præcellentijs, & id genus alijs pluribus, quæ secum affert status Episcopalis, nec possunt facere mutationem solummodo accidentalem, vt opinati sunt plures cum Caiet., Sor., Suarez. *tom.* 4. *de Relig. l.* 3. *cap.* 17. Ex qua mutatione status substantiali inferunt Doctores plures in ipsis Episcopis Regularibus cessare omnia vota specialia suæ Religionis, atque omnem obligationem ea seruandi, quatenus sunt vota in Religione emissa, cum sint emissa tantum iuxta regulam Religionis ad eius statum seruandum, à cuius regulæ iugo liberatur quicunque Episcopus Regularis *ex cap. Statutum allato*. Nec video quomodo possint DD. in hac re inter se dissentire, cum aliqui doceant Regulares Episcopos adhuc teneri voto Paupertatis, & Castitatis, quæ vota faciunt compossibilia cum statu Episcopali, non verò voto Obedientiæ; dico enim hæc tria vota indiuisibiliter constituere statum Religionis, cum vno eorum deficiente non possit consistere; si igitur perit omnino regularis status, adueniente statu Episcopali, debēt etiā indiuisibiliter omnia illa corruere, quæ sunt de essentia talis status; & gratis dicitur esse seruanda illa vota, quæ sūt compossibilia cum statu Episcopali, cum id nulla ratione demonstretur; & licet obligatio voti sit personalis, potest ex iusta causa cessare, quando cessat status illius personæ; sequitur obligatio voti personam, quando ea, in quibus fundatur talis obligatio, eandem personam sequuntur, non secus. Obligatio verò votorum, cum sit assumpta, non in persona simpliciter, sed in persona in tali statu constituta; hinc fit quod corruente statu personæ, corruat etiam omnis personalis obligatio. Scio tamen DD. supra sexaginta cum D. Tho. 22. *qu.* 88. *art.* 11. velle Episcopos omnes Regulares adhuc teneri voto paupertatis, sicuti alij plures idem sustinent de voto obedientiæ, ac castitatis, sed non est mei muneris hanc rem vlterius examinare; ea Prudentiæ lege contentus, quæ dictat vniuersè esse ducendam vitam secundum regulam proprij status, cuius etiā iuri, ac dignitati nemo cedere potest, licet possit cedere iuri personæ, atque adeo teneri Episcopos etiam regulares, saltem quo ad externam apparentiam Episcopatus decorem, ac conspicuitatem sustinere, absque eo quod illis nota criminis, aut vanitatis inuratur. Quod non capiunt aliqui, qui in hac re minus sapiunt, cum tamen hæc sit doctrina communis. Erit tamen Episcopis, tum Regularibus, tum Sæcularibus summoperè commendandū, si intra domesticos lares à superuacaneis semper abstineant, & paucis contenti pompas omnes, aulæa atque peristromata, quæ ad status decorem non spectant, semper exhorreant, idq; adamussim obseruent, quod constitutiones Apostolicæ præscribere solent.

L E X LVIII.

Circa redditus Ecclesiæ idem Dominij, vel administrationis vsus seruandus tam ab Episcopis Regularibus, quam à Secularibus.

SIue bonorum, ac redditium Ecclesiæ sint puri administratores Episcopi,

copi, & dispensatores, siue sint Domini, esse eodem modo vsum Dominij, vel administrationis præscribendum omnibus Episcopis sine discrimine sanioris prudentiæ, ac doctrinæ lex præcipit ex lege Canonicâ; cùm enim in ratione status Episcopalis, & Sponsalitij cum Ecclesia nullum sortiantur discrimen Episcopi Sæculares, & Regulares, quod in ipsis principale est, neque debent differre in eo, quod accessorium est. Quomodocunque autem admittatur in vtrisque libera administratio, siue libera circa redditus dispensatio, huiusmodi libera dispensatio, seu administratio semper aliquod Dominij genus inuoluit, vt licitè aduertit Pasqualig. *Decis* 267. *nu.* 12 *&* 13. cum ex eiusmodi libertate possint facere de redditibus honestas donationes, pro libito Eleemosynas, atque alios licitos sumptus independenter à quocunque, & sine iniuria alicuius, quod sanè arguit verum Dominium, licet vocentur administratores, & dispensatores; hocque Dominium ipsis à iure competit ratione Sponsalitij cum Ecclesia, in cuius bonis veluti Sponsæ Sponsus ipse communicat. Supposito igitur quod Episcopi Regulares, vt statutum est in Lege supra posita, sint omninò à voto paupertatis absoluti in eodem iure, & statu constituendi sunt, in quo constituuntur Episcopi Sæculares, quoad vsum Dominij, vel administrationis supra redditus Ecclesiæ, & sic omnes indifferenter poterunt testari, & disponere de bonis sibi, non Ecclesiæ adquisitis, eaque de vna Ecclesia ad aliam transferre, cum semper vtantur proprio iure Dominij, cuius verè etiam Episcopi Regulares per Episcopatum fiunt capaces, cum possint adire hæreditatem, si relinquantur hæredes; eo enim ipso quod transeunt ad Ecclesiam, quæ est capax hæreditatis, ipsi quoque adquirunt ius succedendi in hæreditatem, quod docent communiter Doctores apud Sanchez *l.* 7. *Decal. cap.*32. *n.* 26. & Rodriquez *in Compend. quæst. Regul. resolut.* 60. *de Episcop.*, quæ etiam intelligenda sunt si Episcopus Regularis deponeret Episcopatum, & rediret ad suam Religionem, adhuc enim maneret exemptus à votis propter dignitatem, & statum Episcopalem, quem semper retinet, & consequenter semper in ipso durat Dominij capacitas, quidquid dicant multi Doctores in contrarium.

LEX LIX.

Ab Episcopis Regularibus non semper restituenda Religioni bona à Benefactoribus accepta etiam ante egressum à Religione.

Licet per omnium ora vagetur Canonicum illud effatum, quòd quidquid acquirit Monachus, acquirit Monasterium, hæc tamen doctrina vulgaris non semper ex sensu vulgi intelligenda est; si enim daretur casus, in quo Regularis non adhuc exemptus à iure Monasterij posset aliquid accipere, & retinere non tamquam sibi proprium, sed quod ita acceptum adhuc esset sub Dominio dantis, & bona illa conferentis, in hoc casu, cum in ea bona nullum vnquam ius, aut Dominium adquirat Religio, aut Monasterium, neque potest adesse aliqua obligatio restituendi; Pluribus autem Regularibus contingere potest, præsertim si sint virtute præclari, sic à Religionis Benefactoribus adamari, vt pluribus bonis, ac diuitijs cumulentur intuitu Episcopatus, quem sperant illos certò ex merito consecuturos; ita facta illorum bono-

bonorum elargitione, vt semper intendant Episcopatus consecutionem, ad quem possint pro impensis deseruire, nulla interim permissa eorum bonorum consumptione in recipiente. Hoc posito casu Episcopos Regulares post egressum à Religione non teneri bona sic accepta Religioni restituere, saniori prudentiæ lege statuitur, cum illa bona semper remaneant alligata ex dispositione donantis Episcopo, & Episcopatui, non Regulari, vel Religioni, quæ ex tali dispositione nullum acquirit ius, vel Dominium, tamquam rei propriæ, atque adeò nunquam essent restituenda; ille enim qui donat semper dicitur disponere de suo ob Episcopatum, & Regularis factus Episcopus tantum determina vsum donationis iuxta facultatem sibi factam à donante, vnde quidquid conuertit in proprios vsus adhuc manet sub dominio donantis quo vsque Regularis factus Episcopus possit sibi adquirere; tunc enim transit in dominium ipsius, quod dominium nunquam fuit apud Religionem, neque apud ipsum, quando erat in Religione, & licet sit actus dominij in Regulari disponere circa vsum donationis sine licentia Superioris, dico quod in hoc casu, vel adesset licentia saltem interpretatiua, quia superior non posset illam rationabiliter negare; vel si non esset, neque esset necessaria, quia Regularis non facit illam dispositionem, nisi saltem quando nominatus est Episcopus, & quando non est amplius suæ Religioni subditus. Videndus est Pasqualig. *Decis. 133. de Episc. Regul.* Atque ex his infertur falsam esse eorum doctrinam, qui dicunt Regularem assumendum vel iam assumptum ad Episcopatum semper adquirere suæ Religioni, & Monasterio, donec vel fuerit consecratus, & sit verus Episcopus, vel donec in præsentiali possessione suæ Ecclesiæ fuerit constitutus; desinit enim statim adquirere Monasterio, ac à iure intelligitur exemptus Religionis, vel Monasterij, cum tunc ius ipsius non sit amplius ius Monasterij; intelligitur verò exemptus à iure Monasterij statim ac transfertur ad statum Episcopalem, quod fit facta nominatione, per confirmationem ad Episcopatum.

LEX LX.

Episcopi Regularis bona dimittentis Episcopatum in pia opera conuertenda.

QVamplures Iurisprudentiæ Doctores in eam abiere sententiã, quod bona quæcunque Episcopi Regularis ad eius proprietatem quoquomodo pertinentia, si dimittat Episcopatũ, esse Cameræ Apostolicæ adiudicãda, cum ipsi consuetum sit spolium facere, sibique omnia bona Regularis Episcopi vindicare; ex quo inferunt neque in commodum Religionis esse conuertenda, cum sit omninò absolutus, & auulsus à Religione, neque in commodum Ecclesiæ titularis, si Episcopus Regularis esset tantum titularis, cum idem prorsus sit de Episcopo dimittente Ecclesiam, ac de Episcopo titulari, verè Ecclesiam non habente, & hinc fortiùs adstruunt bona illa ad summum Pontificem esse deuoluenda, cui immediatè subijcitur Episcopus quicunque, & cui fortassis reddendum est, quod ab ipso acceptum est, saltem ex ipsius Episcopatus initio; addita etiam eorum Regularium paritate, qui de licentia Superiorũ degunt extra Claustra, quorum bona ex Constitutione Gregorij XIII. subiacent spolio Cameræ Apostolicæ, si extra Claustra vita decedant; eodem modo se habentibus

Regularibus Episcopis extra omnem Ecclesiam victitantibus. At quidquid sit de eiusmodi doctrina, quæ valdè probabilis censenda est, doctrina probabilior ea videtur, quæ tradit bona Episcoporum Regularium dimittentiū Ecclesias esse in pia opera conuertenda; videtur namque hæc doctrina magis fauere pietati, ac Charitati, dummodo talia bona non sint alijs ex iustitia applicanda. Hæc tamen intelligenda sunt in ijs tantum casibus, in quibus Regulares Episcopi dimittentes Ecclesias, aut Episcopi Regulares purè titulares de suis bonis non disponerent, vel disponere nequirent, habent enim ipsi facultatem, & dominium disponendi ratione dignitatis acquisitæ, quę secum trahit illud dominium, vt supradictum est; non de bonis proprijs ab ipsis dispositis, nemini, quantumuis superiori remanet ius disponendi, siue illa applicandi; supponitur namque quod Episcopi Regulares sint Dominij capaces vt dictum est quemadmodum sunt in quocunque statu capaces hæreditatis.

LEX LXI.

Episcopis Regularibus abstinendum ab vsu Priuilegiorum suæ Religionis.

QVamplures Regulares Episcopi putant se non imprudenter agere, tametsi extra Religionem positi, priuilegijs suæ Religionis vtantur; cum enim videantur aliquod ius ad priuilegia, & ad vsum priuilegiorum adquisiuisse, quando erant in statu Religionis, quod ius fuit personale, nimirum commune omnibus personis illius Religionis, & ius personale semper sequatur personam, non est ita facile suadendum, vt ex prudentia ab vsu illorum priuilegiorum abstineant; præsertim cum ex alio capite teneantur abstinere, vt docet Suarez. 4. *de Relig. lib. 3. cap. 38.* ab omnibus priuilegijs realibus concessis communitati Religionis, vt cōmunitas est, quæ non possunt habere suum effectum, nisi in communitate ad differentiam priuilegiorum personalium, quæ possunt habere suum effectum in quacunque persona, & cum hac distinctione opinatur Villalobos cum Pasqualig. *decis.* 134. posse ac debere Episcopos Regulares vti priuilegijs suæ Religionis, quæ facta sunt, velut propria personarum in particulari per ius iam adquisitum, quando erant in Religione. Ego tamen censeo Episcopos Regulares longè prudentiùs acturos, si ab eiusmodi vsu priuilegiorum abstineant, cum enim iam sint soluti ab omnibus oneribus, & votis suæ Religionis, congruum est etiam, vt non participent de priuilegijs, quæ licet sint res fauorabiles, sicut è contra vota sint res onerosæ, in hoc casu fauores non sunt ampliandi, sed restringendi ad mensuram rerum onerantium, quia eiusmodi rebus onerosis deficientibus, deficit omninò status ille, cui fuerunt à Sūmis Pontificibus fauores concessi in priuilegijs, qui status est, status verè Religiosus habens personas verè religiosas; solutis autem votis neque permanet status Religionis, neque personæ religiosæ, quibus tantum concessum erat vti priuilegijs; vnde etiamsi priuilegia essent personalia, non possunt sequi personam mutantem statum, immò mutantem ipsam personam de religiosa in non religiosam; persona namque religiosa, vt religiosa, siue regularis potest illis vti, cum huic tantum, & non alteri concessa sint. Et hæc doctrina videtur apertè confirmari ex Decreto Sixti IV. apud Rodriguez *in compend. Qu. Regul. resol.* 60. *de Episcop.* certū enim est apud omnes

Digitized by Google

omnes quod Priuilegia Pontificia conceduntur intuitu Religionis, & separata re, ratione cuius conceditur priuilegium à persona, non gaudet amplius persona priuilegio; cessante enim causa concessionis priuilegij debet cessare priuilegium ex Gloss. *in cap. ita Deus Verb. Cessauerit, &c. & ex l. tria §. Vsura ff. de legatis*.

LEX LXII.

Abstinendum Episcopis Regularibus ab vsu Priuilegiorum suæ Religionis, etiam in concernentibus forum Conscientiæ.

SVperuacanea omninò esset Episcopis Regularibus hæc prudentię lex, nisi plerique Doctorum vsum priuilegiorum in concernentibus conscientię forum discriminarentur ab vsu in reliquis ad religionem vniuersè spectantibus; supponunt namque quod priuilegia concessa Regularibus pro foro cõscientiæ, vt potè fauentia animarum curæ, & saluti, quæ aliquid est, etiam extra statum Religionis intentum, possint consistere etiam in persona relinquente statum Religionis, cui potest demandari animarum cura, & salus, non inconueniens asserere ex hac dispari ratione, quod cessent priuilegia quædam in Episcopis Regularibus cessante statu regularitatis, & non cessent priuilegia pro foro conscientię concessa; hæc enim tamdiù perdurare possunt etiam quo ad vsum, quandiù durat causa, seu motiuum concessionis, quæ est Ecclesiæ vtilitas, & animarum salus, quæ etiam personis non regularibus potest demandari; cum igitur non cesset hæc causa etiam in Episcopis relinquentibus religionem, quoad forum conscientiæ, neque cessabunt priuilegia iuxta doctrinam Canonicam *ex cap. generaliter* 16. *Qu. 7. ex cap. Tuæ de cleric. non resid. ex cap. Abbate in fine de verb. significat.* cum nec etiam cesset priuilegium, cum ex pluribus causis saltem aliqua durat *ex l. si venti ex l. in bonis ff. de priuil. Credit. & alibi sæpe ex iure ciuili*. His tamen non obstantibus de vsu priuilegiorum in quocunque foro, & in quocunque actu ad Religionem, siue ad Episcopatum spectare, dico indifferenter esse loquendum, cum priuilegia quocunque modo sumpta sint concessa tantum Regularibus, & non alijs; Regulares verò facti Episcopi non sunt amplius Regulares, cum satis ex dictis demonstratum sit in ipsis cessare omnimodè statum Religionis per cessationem votorum; & licet priuilegia Regularium sint concessa in ordine ad salutem animarum, & vtilitatem Ecclesiæ; personæ tamen, quæ dicuntur priuilegiatæ, semper debent esse Regulares, cum sint vt tales terminus necessarius, siue subiectum, ad quod dicunt relationem priuilegia concessa, licet motiuum concessionis sit bonum Ecclesiæ, & animarum, quod motiuum, & causa non sufficit, quod duret, sed debet durare in tali subiecto, nempè in religione, vel in Regulari, adhuc vt dicatur durare priuilegium, & miror quomodo Pasqualig. alioquin vir doctissimus hæc suo non distinguat ingenio in *decis.* 136.

LEX LXIII.

Non concedendæ ab Episcopis nouæ erectiones Monasteriorum Regularibus sine causa cognitione.

EX Bulla Clem. VIII. superiùs memorata habetur dispositio talis in hac materia, vt certè videatur inducere formã cuiuscunque nouæ erectionis Mona-

Monasteriorum, qua omissa ex doctrina Gratiani *lib.3. discept. forens. cap.527.* videtur induci nullitas erectionis, cum sit de substantia, & adsit vis clausulæ irritantis in tali Decreto, vt habemus etiam ex Rota *diuers. decis. 24. n.5. p.2.* & ex Gonzal. *ad regul.8. Cancell. Gloss.67. n. 12.* & alijs plerisque Doctoribus; adest namque in Bulla, quod non concedatur licentia nouæ fundationis absque causæ cognitione. An verò pro causæ cognitione necessarium sit Episcopis audire Superiores, seu Procuratores aliorum Conuentuum in ordine ad consensum, non est ita certum apud Doctores, cum plerique doceant, ac prę cęteris Riccius *decis.222. part.4.* Nouar. *in sum. Bullar. part.1. tit. de Monast.* Peierin. *in addit. ad Constit. Vrbani VIII. cap.2.* & alij ex Constit. Clem. VIII. absolutè requiri superiorum conuocationem, quæ cum sit veluti forma in agendo præscripta dicitur absolutè seruanda. Alij tamen cum Pasqualig. *in addit.* ad Lauret. *Q.4.* docent oppositum, ea innixi ratione, quod ex Constit. Gregorij XV. habeamus posse Ordinarios introducere nouas Religiones, vel obtento cōsensu aliorū Religiosorum, vel aliàs, dummodo tamen constet absque præiudicio aliorum posse commodè substentari, vt patet ex verbis ipsius Bullæ; & hoc arbitrium concessum Episcopis non fuit reuocatum per Bullam Vrbani VIII. immò fuit confirmatum, quemadmodum etiam fuit confirmatum in hac materia ab Vrbano VIII. Decretum Clementis VIII. vt notat Pasqualig. supra citatus, qui refert expressa verba Constit. Vrbani confirmantis in hac materia vtrasque supradictas Constitutiones Clem. VIII. & Greg. XV. Causa igitur, quæ debet ab Episcopis cognosci est, ne fiant nouę erectiones Monasteriorum, quæ afferant detrimentum alijs, & si ex hoc reclament aliæ Religiones, debent ab Episcopis audiri; deinde causæ cognitio se extendit etiam ad hoc, vt Episcopi cognoscant an nouę Religiones introducendæ possint verè, & commodè substentari, quod est iuxta mentem Constitut. Apostolicarum, id namque, si non cōstaret Episcopis, nulla esset introductio, & graue adesset peccatum contra præcepta Pontificia, & semper Regulares ceteri possent reclamare, & opponere de nullitate, cum non fuerit seruata forma præscripta. Hæc itaque doctrina, ne dum est intelligenda de quibuscunque Regularium Conuentibus, Societatibus, & Congregationibus, vt constat ex Constit. Gregorij XV. sed etiam de quibuscunque Congregationibus Clericorum Sæcularium, cum in dict. Constit. exprimatur vniuersè omnis Congregatio, & Societas Regularium, & Religiosorum, & adsit identitas finis, & rationis, etiam pro Congregationibus Clericorum sęcularium, vt patet ex ipsa lege Pontificia cauente, ne damnum cæteris Religiosis inferatur, vt commodè viuere possint.

LEX LXIV.

Pro noua erectione Monasteriorum non requirendus ab Episcopis consensus Regularium, sed neque extorquendus.

IAm dictum est ad noua introducenda Monasteria non esse necessarium Regularium consensum, cum ex Decretis Pontificijs iste consensus ab Episcopis obtinendus non requiratur, vt patet ex verbis Constit. Apostolicarum. At modo statuendum est, quod eò modo, quo non requirendus est iste consensus, eodem prorsus modo non est

extorquendus; id enim esset in re graui facere iniuriam Regularibus, maximè si nollent consentire ob præiudiciũ fundatum, quod sibi ipsis extimescerent ex nouo aduentu aliorum Regularium, quod semper præ oculis Episcoporum esse debet, vt seruent formam præscriptam in Bullis Pontificijs, quam nullo modo licet violare. Nec Regulares in hac re quoquomodo rogentur, vel compellantur ab Episcopis, debent præstare consensum, si ex illorum consensu oriatur damnum commune, in quod non possunt consentire sine peccato, ad quod tollendum factę sunt Constit. à Summ. Pontificibus. Ad hoc autem, vt introducantur nouę Religiones, vel noua Monasteria ab Episcopis, debet illis constare, quod saltem duodecim Religiosi ibi commodè, & congruè viuere possint, & inhabitare; hæc enim fuit mens Summorum Pontificum expressa sæpius in Decretis, & postremò etiam ab Innocentio X. licet postmodum Sac. Cong. ad sex saltem eorum numerum reduxerit in paruis Monasterijs; non enim sufficit quod possint viuere, sed quod commodè, & congruè, vt patet ex verbis Bullæ Greg. XV. vbi notat Ventriglia *in praxi adnot.* 18. *n.*20. & cum ipso Pasqualig. *in addit. ad Lauret. nu.*423.*&* 424. quod debent suppetere Regularibus, vbi fundantur Monasteria, omnia necessaria pro victu, vestitu, Ecclesia, Sacristia, fabrica, & huiusmodi.

LEX LXV.

Haud facile permittenda Regularibus translatio Conuentuum de loco ad locum.

CErtum est ex Constitutione Clementis VIII. quæ incipit *Quoniam, &c.* & ex Constitut. Gregorij XV. *Cum aliàs*, & ex Constit. Vrbani VIII. *Romanus Pontifex*, non posse Regulares Monasteria erigere, seu fundare absque licentia Episcoporum in illis locis, in quibus erectionem, seu fundationem pertentant; quæ prohibitio videtur secum trahere etiam illam mutandi, seu transferendi Monasterium de vno loco ad alium, cum doceat Lauret. de Franchis *qu.*1. in hac materia esse æquiparãda hęc duo nimirum mutare Monasterium, & de nouo construere ob identitatem rationis, quæ videtur satis probari *ex textu in cap.° de excessibus Prælat. in 6. & in Clement.* 3. *de pœnitent.* Non est tamen ita certum, non posse Regulares absque licentia Episcopi Monasterium iam in vno loco fundatum transferre ad alium locum, qui sit illis vtilior, vel commodior, maximè si hæc translatio fieret in eodem loco, vel in eadem Ciuitate, & esset sine pręiudicio aliorum Regularium, idque docent Lezana *in summa V. Monasterium*, & Cespedes *de exempt. Regular. cap.*1. *dub.*7. Conueniunt tamen Doctores omnes, quod loquendo de iure communi in omni erectione, mutatione, & translatione requiratur consensus Episcopi. Ita docet Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu.*1. Maior difficultas est, an Regulares indigeant eiusmodi licentia Episcopali, quando in eo Oppido, vel in eadem Ciuitate volunt transferre Monasterium de vno ad alium locum v. g. salubriorem, vel commodiorem, cum videantur habere hanc facultatem virtute Priuilegiorum à Summ. Pontif. nimirum à Clemente VIII. qui illud concessit Ordini Minorum, à Sixto IV. Ordini Prędicatorum, à Sixto V. Congregat. S. Benedicti Portugalliæ, quod notant Rodriguez *in suo Bullario Constit.* 11. Miranda *tom.*1. *Manual. qu.*33. Portel. *in dub. regular. V. Monasterium*

Digitized by Google

sterium Diana *p. 3. tract. 2. resolut.* 136. Bordonus *decis. Miscel.* 129. Antonel. *l.* 7. Pasqualig. supracitatus, & alij, quapropter ego quoque existimarem eiusmodi mutationibus, & translationibus non esse ab Episcopis contradicẽdum, maximè quia Decreta Clementis VIII. Gregorij XV. & Vrbani VIII. intelligenda sunt tantummodo de noua erectione, per quam recipitur de nouo aliqua Religio in aliquem locum, vt constat ex fine talium Decretorum, *ne scilicet vna Religio inferat alijs praiudicium, quo ad sustentationem*; ex quo fine iniungitur Ordinarijs locorum examen, & maturitas in talibus licentijs concedendis, & hic finis cessat in sola mutatione Monasterij in eodem loco. Neque obstat Concil. Trid. *sess.* 25. *cap. de reform.* nam ex hoc solum requiritur licentia Ordinarij ad erigenda noua Monasteria, non ad illa commutanda, aut transferenda in eodem loco, vel in eadem Ciuitate. Seruanda est tamen semper requisita distantia inter vnum, & aliud Monasterium, & cauendum est, ne ex vicinitate vnum inferat alteri praiudicium, super quo vigilandum est ab Episcopis, vt obseruentur Decreta Pontificia, & Regularium Priuilegia, quę etiam semper consideranda sunt in ampliatione, & dilatatione Monasteriorum.

LEX LXVI.

Non quacunque hospitia Regularibus permittenda.

IVxta Bullam Clementis VIII. in qua disponitur non posse Ordinarios facultates, & licentias impertiri Regularibus ad nouos erigendos Conuentus, cuiuscunque Ordinis sint, etiam in locis propriæ iurisdictionis, nisi vocatis, & auditis Superioribus aliarum Religionum in iisdem locis existentium; hæcque omnia cum eo fine pręcipiantur, ne vnus Ordo præiudicium inferat alteri, videtur etiam sequi, non posse, nec debere Episcopos ita facilè hospitia Regularibus concedere, cum etiam ex aliquo hospitiorum genere possint alij Regulares detrimentum sentire, & damnum pati; vt essent illa hospitia, in quibus Regulares haberent Campanas, & publicas Ecclesias, in quibus Missas celebrarent, & Sacramenta administrarent, & eleemosynas quærerent; hæc namque certum est, quod possunt magnum præiudicium afferre, & talia hospitia pro Monasterijs habenda sunt, vt notant Lezana *V. Monasterium n.* 6. & Cespedes *de exempt. Regul. cap.* 1. *dub.* 6. *n.* 1. Verum tamen est, quod sistendo in vera hospitij significatione, quod importat habitationem per modum transitus, ex regula Iuris, talia hospitia sunt Regularibus permittenda, nec pro ipsis est necessaria Episcoporum licentia, cum talia hospitia non habeant rationem Monasterij, vt constat ex doctrina plurium Iuristarum apud Lauret. de Franchis *qu.* 3. quidquid dicat in contrarium Panormit. *in cap. Monasteria de vita, & honest. Cleric.* qui docet omnem Monachorum stationem appellari Monasterium, quæ tamen doctrina est intelligenda tantum de firma Monachorum statione, non de illa, quæ est per modum transitus, quod scitè aduertit etiam Riccius in sua praxi *decis.* 652. *fol.* 699 & Pasqualig. *in addit. ad Lauret. de Franchis*, vbi citat alios DD. plures ita sentientes de hospitijs.

LEX

Digitized by Google

LEX LXVII.

Ad publicas Processiones vocandi, & etiam compellendi ab Episcopis tam Clerici Sæculares, quam Regulares exempti.

FAciunt discrimen plures Doctores inter exemptos, & priuilegiatos Clericos, siue Sæculares, siue Regulares, & ideo licet Trid. statuat *cap.* 13. *de Regular. Sess.* 27. esse vocandos, & compellendos ab Episcopis omnes exemptos, etiam Monachos, volunt tamen excipi Priuilegiatos, & qui in strictiori clausura perpetuò viuunt. Præter eos, qui viuunt in strictiori Clausura, de quibus expressè loquitur Concilium Trid. excipiuntur omnes Priuilegiati Regulares, quos refert Bordon. *in Consil. Regular. tom.* 1. & Nauar. *part.* 2. *vbi de processionibus*. Nomine verò processionum, quæ dicuntur publicæ, veniunt illæ tantum processiones, quę fiunt ex causa publica, & quæ sunt indictæ ob bonum publicum, quod tangat totam Ciuitatem, additis processionibus Corporis Christi, Litaniarum, &c., quæ ex suo genere dicuntur publicæ, ad differentiam illarum, quæ dicuntur priuatæ, & quæ fiunt ex causa priuata ad quas non possunt compelli Regulares, neque exempti. Notat tamen Campanil. *in rubric.* 12. *cap.* 13. *num.* 118. & cum ipso Bordon. *in Consil. Regular. Resolut.* 7. *num.* 134. ad nullas processiones posse cogi ab Episcopis eos Regulares, & exemptos, qui ex consuetudine nō solent accedere, cum sic fuerit declaratum à Sacra Rituum Congreg. Sic nec posse cogi Regulares ad processiones, quæ fiunt Indulgentiarum intuitu, cum hæc non sit causa publica, sed priuata, honor nimirum Ecclesiæ, quod etiam intelligitur de processionibus, quæ fiunt pro oratione Quadraginta horarum, & similibus. Ad Processiones igitur dumtaxat publicas modo explicato possunt ab Episcopis vocari,& cogi Regulares, & exempti, vt habemus in Trid. vbi supra. Si tamen Regulares vltra medium milliare distarent à Ciuitate, non possent compelli, quia non censetur Ecclesia cum tanto incommodo eos obligare, & verè nimis onerosus esset accessus, quod etiam referunt decisum à S. C. Piasec. Vgolin. Barbos. Nauar. Cespes. & alij apud Lauret. de Franchis *in Controuers. inter Episcopos, & Regulares*. Tunc verò solum tenentur Regulares accedere ad processiones publicas, quando Episcopus personaliter interuenit, vel saltem interuenire deberet, nisi esset aliquo impeditus mento præpeditus, hoc enim inducitur à Iure veteri, quod semper intelligitur declaratum, & confirmatum à Iure nouo Concil. Trid. nisi aliquid in contrarium constet expressè.

LEX LXVIII.

In Processionibus publicis controuersia omnes de præcedentia ab Episcopis dirimendæ omni amota appellatione.

AD remouenda in publicis processionibus scandala, quę frequentissimè suscitantur ex Præcedentia præsumpta, tum in Sæcularibus, tum in Regularibus, Concil. Trid. *cap.* 13. *de Regular. sess.* 27. tribuit Episcopis facultatem absolutam ad eiusmodi Præcedentiæ controuersias omnino tollendas, vel componendas, ne in re tam sacra, ac Religiosa suboriantur scandala, neque est necesse, vt actu scandala suscitentur, sed satis est, vt possint suscitari, adsitque scandali periculum, ad

Digitized by Google

hoc, vt Episcopi vtantur facultate à Concilio concessa, quod ex Sententia multorum docet Pasqualigus *in addit. ad Lauret.*, stante autem Constitutione Gregorij XIII. sub die 15. Iulij Anno 1583. quæ incipit, *Exposcit Pastoralis*; debent illi Regulares præcedere, qui prius in loco, vbi degunt, sua Monasteria fundarunt, quod tamen intelligendum est tantum quoad Mendicantes; non quo ad alias Religiones, vt notauit Valenzuela *Consil.* 1. *n.* 78., & ideo illa Constitutio non intelligitur cæteras Religiones afficere. Quoniam vero post memoratam Constit. Gregorij XIII. plures subortæ sunt controuersiæ de præcedentia inter Regulares, S. C. Episcop., & Regular. die 30. Ianuarij 1593. Summo etiam Pontifice adprobante, statuit quod in futurum circa Præcedentias id adamussim seruaretur, quod seruatur in Vrbe Roma, sic testante Lezana *V. Præcedentia num.* 6. vbi etiam affert ea, quæ obseruantur Romę circa talem Præcedentiam. Post hæc tamen eadem Sacra Congr., non obstante Bulla Gregorij XIII. statuit quo ad Præcedentias esse seruandam consuetudinem cuiuscumque loci, nō obstante quod contrarium seruetur in Vrbe Roma; in qua re censeo ego multa posse Prudentiam Episcoporum arbitrari, stante facultate ipsis à Concil. Trid. concessa.

LEX LXIX.

Puniendi ab Episcopis Regulares delinquentes extra Claustra.

ALtercantur in hac re de mente Concilij Trid. Doctores, quomodo sint intelligenda illa verba *in cap.* 3. *de refor. sess.* 6., quibus exprimitur, Regularem degentem extra Monasterium debere puniri ab Episcopo loci, tamquam à Delegato Sedis Apostolicæ, si deliquerit, volunt enim aliqui hanc Concilij Constitutionem esse de eo tantum intelligendam, qui habet extra Monasterium habitationem permanentem, cum verbum *degere* significet permanentiam; non verò de Regulari, qui tantum per aliquot dies recreationis causâ, aut ex alio aliquo titulo extra Claustra moraretur; breui enim ad Claustrum reuersurus nō censetur abesse iuxta *l. postliminium* §. *captiuis*, & *l. Nihil, ff. de Capt. & Postlimin. reuer.*, & etiam iuxta veterum Canonum doctrinam quam videtur probare idem Trid. *cap.* 1. *de refor. sess.* 23. admittens pro breui absentia duos, vel tres menses. Sic non dicuntur secundum aliquos permanenter degentes extra Monasterium, qui moram diuturnam trahunt ob negotia Monasterij, vel Religionis, nam isti habendi sunt pro interessentibus, *ex cap. Qui verò de Cleric. non resid. in* 6. vbi statuitur, quod absentes pro Ecclesiæ suæ vtilitate habentur pro præsentibus in ordine ad percipiendas distributiones; quibus extra Monasterium degentibus neque addi possunt illi, qui habitant in Grangijs, aut locis adnexis Monasterio, nam hi quoque habentur pro præsentibus, secundum doctrinam multorum apud Ciarlin. *lib.* 1. *controuers. forens. cap.* 50. apud Riccium *Decis.* 131. *n.* 4 *part.* 4. & Barbos. *de potestate Episcopi Alleg.* 105. *nu* 17. Adhærendo igitur doctrinis eiusmodi videtur Episcopos non posse punire Regulares delinquentes extra Claustra, si non sint de numero degentium, siue permanentium, vt explicat Concil. etiam Pasqualigus apud Lauret., qui docet nec obstare Decretum Sacræ Congregat. datum sub die 26. Nouemb. 1626. vbi dicitur esse

mentem

mentem Concilij, quod Episcopi possint punire omnes Regulares delinquentes extra Claustra, etiam eos qui permanendi habent à suis Superioribus legitimam facultatem. Hæc omnia, licet cum fundamento tradantur à Doctoribus, vsu tamen, & praxi inoleuit apud Episcopos omnes, quod pro Regularibus delinquentibus extra Claustra relaxentur capturæ in ordine ad talia delicta perpetrata, quod satis indicat Episcopos habere ius puniendi Regulares delinquentes extra Monasterium, licet non degant permanenter, nam Regulares capturare est species punitionis in delinquentibus, & dicit iurisdictionem in Episcopis capturantibus. Quænam verò conditiones requirantur ad exequendam integram punitionem ex dicendis in Lege sequenti patebit.

LEX LXX.

Puniendi ab Episcopis Regulares delinquentes extra Claustra, non Iure absoluto, sed limitato.

Limitatur in hac re Episcoporum Ius in Regulares per quasdam cõditiones, quæ exprimũtur in ipso Concil. Trid. *de refor. cap.* 14. *sess. vltima de Regularibus*, ita quod non possint Episcopi Regulares delinquentes extra Claustra punire, nisi illis conditionibus interuenientibus, posito etiam, quod degerent intra Claustra, intra quæ videntur non esse Episcopis subiecti; quarum prima est vt delictum fiat extra Monasterium: Secunda, vt delictum sit notorium: Tertia, vt generet scandalum: Quarta, vt præcedat instantia Episcopi apud Superiores, ad hoc, vt ipsi puniant delinquentes. Quinta, vt terminus punitionis ipsis Superioribus ab Episcopis præfigatur, quo termino elapso, & effectu non secuto, veniant ipsi Episcopi ad punitionem, ita tamen, vt omnes istæ conditiones debeant copulatiuè concurrere, vt possit Episcopus suo Iure procedere, nam in illis omnibus copulatiuè sumptis præscribitur à Concilio forma seruanda, quæ consistit in indiuisibili, & si quid ex ipsa deficiat, tota corruit, & deficit, & sic deficit etiam fundamentum Iurisdictionis concessæ Episcopis: Non sunt tamen censendi Regulares subiecti punitioni Episcoporum, si delinquant in Ecclesia propria, quia hæc, licet non dicatur Claustrum grãmaticaliter, dicitur tamen Claustrum formaliter, vt quid necessariò adnexum Claustro, nam Regularis ingrediens Ecclesiam non dicitur egredi Claustro, nec debet petere licentiam à Superiore, quemadmodum tenetur, quando egreditur è Claustro. Addo mentem Concilij esse, quod possint puniri ab Episcopis Regulares delinquentes extra locum exemptum, Ecclesia autem Regularium ita est exempta, sicut Monasterium, imò longè magis exempta. An verò debeat constare iuridicè Episcopo delictum Regularis esse notorium, & scandalosum, hoc nondum statutum est apud Doctores, nam aliqui negant, aliqui affirmant, & verior doctrina est sufficere notorietatem extraiudicialem ipsius delicti, ob quam non possit delictum tergiuersatione operiri, cum Episcopus non habeat iurisdictionem ad capiendam iudicialem informationem de delicto Regularis, nisi post factam instantiam de punitione Superiori Regulari, quo negligente, tunc solum potest Episcopus iudicialiter ad punitionem deuenire, quod satis constat ex eodem Concilio.

Digitized by Google

LEX LXXI.

Regularibus à Religione eiectis non permittenda ab Episcopis viuendi libertas.

Attentâ Bullâ Vrbani VIII. Regulares omnes per suos Superiores eiecti à Religione tenentur se præsentare coram Episcopo loci, seque sub jicere illius obedientiæ, & viuere ad ipsius nutum; idque decretum est, ne liberam viuendi licentiam habeant sine lege, & sine Superiore, quæ doctrina habetur etiam apud Nauarr. *ex c. Non dicatur* 11. *qu.* 4. *n* 34. apud Innocent. *ex c. Cum dilectus* 2. *n*. 4 *de Priuileg.* apud Hostiens. *ex cap. Quod Dei de statu Monachorum, &* apud Io. Andream *ex Clementin.* 1. *eodem titul.* Ratio est quia per eiectionem dissoluitur quoquomodo contractus, per quem Regularis erat acceptatus tamquam filius Religionis, & tamquã pars, vel membrum eiusdem, & ideò non intelligitur amplius Religioni subiectus, sed vt Clericus Clericali habitu indutus intelligitur subiectus Episcopo, quod tamquam certum supponitur *ex illo Decreto S. C. de eiectis, & Apostatis* §. 7. vbi expresè eiecti à Religione obligantur ad deferendum habitum Clericalem, & ad se subijciendum Ordinario loci. Non conueniunt autẽ DD. in assignanda ratione, vnde proueniat hæc obligatio in eiectis se subijciendi Ordinarijs, aliqui enim volunt prouenire ex obedientiæ voto priùs emisso, alij vero ex puro præcepto Pontificis, vel S. Congr. quam opinionum varietatem nolo hic in examen adducere, cum de hac re nihil intersit, sufficit enim quod ex aliquo motiuo teneantur Episcopis se subijcere, vt verè etiam eiecti à Religione sint sub aliquo Superiore. An verò eiecti cessent omninò à Regula Religionis, atque ab omni ipsius iurisdictione eximantur tamquam membra omnino auulsa, & separata: non auderem hanc omnimodam separationem omninò admittere, cum potiùs sit velut separatio non totalis thori, sed solum quo ad cohabitationem, & hanc doctrinam sequuntur multi DD. cum Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu.* 1. non enim eiecti per sententiam expulsionis eximuntur omninò à Iure Religionis, quod habet, & retinet in eosdem, cum *ex cap. fin. de Regular.* Gregor. IX. præcipiat expresè eiectos à Religione esse annuatim per Superiores monendos, vt redeant emẽdati ad Religionem, salua ordinis disciplina, quod habetur etiam in Decreto supracit. de eiectis, & Apostatis; & hoc non haberet locum, si eiecti essent totaliter à Religione exempti. Id etiam confirmatur ex communiori doctrina contra aliquos DD. oppositum opinantes, qua traditur eiectos tamquam incorrigibiles à Religione, teneri se corrigere, & emendare, & semper conniti, vt denuò in Religionem recipiantur, cum in ipsis non cessent votorum vincula, ex quibus, vt Religiosi, semper tenentur in statu perfectionis proficere, & durantibus votis durat hęc obligatio proficiendi, ita sentiente D. Thom. 2. 2. *qu.* 184. Nec obstat, quod per eiectionem intelligantur iam extra communionem disciplinæ Regularis; hoc enim est per accidens, & solum ad tempus; donec resipiscant, & se ex obligatione, quam gerunt in votis tandem corrigant, & ad vitam perfectam redeant, quam in Religione promiserunt.

LEX

LEX LXXII.

Facta eiectione Regularium inquirenda ab Episcopis causa eiectionis.

AD præscriptum Bullæ de eiectis cum debeat Ordinario loci ratificari sententia expulsionis, certum est, quod non facta hac notificatione à Superioribus, si eiecti extra Religionem viuant, inquirendum est ab Episcopis, cur ita viuant, & consequenter talis modi viuendi causa inquirenda est. Neque obstat huic indagationi faciendæ ab Episcopis Regularium exemptio, quia in hoc Episcopi dicuntur vti Iure suo, cum ad ipsos spectet vigilantia super omnem statum Clericalem, quem tunc profitentur etiam eiecti, quidquid dicat in cōtrarium Pasqualig. *in Addit. contra Lauret. qu.* 3. possunt enim multi Regulares viuere extra Religionem ex dolo non tamquam eiecti, neque seruatis solitis circumstantijs; vnde Episcopis remanet onus, saltem tamquam Delegati à Sede Apostolica, inquirendi supra tales Regulares degentes extra Claustra culpabiliter. Verum tamen est, quod non licet Episcopis examinare, & recognoscere causas expulsionis iam examinatas, & cognitas à Superioribus Religionis, quia iste actus verè importat iurisdictionem, & superioritatem supra Regulares, quam non habent Episcopi, nisi in certis casibus, cum Regulares sint exempti à Iurisdictione Episcoporum. Si tamen agatur de Regularibus iam eiectis, & separatis à Religione habitum Clericalem deferentibus, verè Episcopi supra ipsos Iurisdictionem habent, cum ipsis subdantur per Constit. Pontificias, vt dictum est. Non possunt autem Episcopi obligare Regulares eiectos ad obseruandam Religionis Regulam, cū iam sint ab illa separati, & qui non sentiunt commodum Religionis, neq; debent sentire incommodum, præsertim cum intentio se obligandi ad obseruantiam Regulæ fuerit in ipsis pro Religione tantum, non extra ipsam; licet aliqui DD. tradant posse Regulares obligari ad illam Regulæ obseruantiam, quæ est compossibilis cum eorum statu. De obligatione verò in Regularibus eiectis ad obseruantiam votorum, & ad recitationem Officij, diuersi modè opinantur DD. nam plerique docent tales eiectos esse obligatos, & posse ab Episcopis compelli ad vtrumque, supposito, quod non sint in sacris, & quod adhuc aliunde non teneantur. Alij verò plures volunt extra Religionem non esse obligatos, neque posse obligari, cum vota non obligent vltra intentionem vouentis; Regulares enim eiecti non intendunt se ad vota obligare, nisi pro Religione, & vt verè Religiosi, sicut etiam intendunt se obligare ad Chorum, quamdiù sunt in Religione, quæ Doctrina, licet sit multorum, mihi non placet, cum verè Regulares eiecti non soluantur votis, nec vinculo professionis ex parte sui, ex qua tenentur horas Canonicas recitare.

LEX LXXIII.

Non cuicunque Regulari etiam præsentato, & idoneo concedenda ab Episcopis concionandi facultas.

VIdetur Trid. *sess.* 5. *cap. de reform.* legem Episcopis indicere, ne Regularem idoneum præsentatum à munere prædicationis repellant, aut sine causa suspendant, quod etiam ex decreto S.Congr. apud Gallemart. statutum refertur,

refertur, vt testatur Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu.6.* qui etiam docet non posse Episcopos suspendere Regulares Concionatores pro libito, & sine causa, maximè si prædicent in proprijs Ecclesijs, pro quibus supponit ipse non esse necessariam Episcopi licentiam, quæ tamen doctrina est contra plures alios DD. citatos ab ipso Pasqualigo eodem loco. Quidquid sit de hac controuersia, quæ ex dictis à nobis in superiori lege facile dirimitur; statuendum est Episcopos non debere facultatem concionandi impertire nominatim suspensis, & interdictis, licet enim actus concionandi sit actus disparatus ab alijs exercitijs Sacramentorum, & consequenter talis actus non dicatur contineri inter alios actus prohibitos per suspensionem, vel per interdictum, vt sciè notant aliqui DD. tamen valdè indecens esset publicè interdicto suspenso, vel excommunicato permittere officium concionandi, & ex hoc maximum scandalum posset oriri in Ecclesia. Neque ijs concedenda est ab Episcopis concionandi facultas, qui non docent necessaria, & conducentia ad salutem iuxta Trid. *sess.5. cap.2. de refor.* ex quo Concilij Decreto non videntur posse excusari à mortali Concionatores illi, qui scurrilitatibus dediti sunt; hi namque potius mimi ad risum trahentes, atque ad comœdias, quã Oratores sacri ad verbum Dei, & ad salutem prouocantes appellandi sunt; neque satis est scurrilia ad seria conuertere, quia *nunquam sunt facienda mala, vt eueniant bona*. Neque admittendi sunt ab Episcopis Regulares ad concionandum, si degant extra Claustra, & extra obedientiam suorum Superiorum; hoc enim prohibetur Episcopis ex eodem Trid. *l. c.* si tamen Regulares maneant extra Claustra cum licentia suorum Superiorum ob aliquod Religionis negotium, isti non comprehenduntur à Concilio; debent tamen Episcopis semper exhibere licentiam suorum Superiorum. Neque admittendi sunt eiecti à Religione; id namque prohibetur Episcopis à Sixto Quinto in sua Constit. quæ incipit, *Reginimi vniuersali Ecclesiæ*; esset enim valdè indecens, quod qui non corrigunt seipsos ad emendationem, permitterentur alios corrigere; atque ob id etiam in Constitut. Vrbani VIII. remanent suspensi, ne possint Missam celebrare.

LEX LXXIV.

Ab Episcopis non admittendi ad Conciones Regulares scandalosi, aut existentes notoriè in peccato mortali.

EX Leone X. in Concil. Lateran. vt constat *ex Bulla 21. tom.1. Bullar.* supponitur, quod Regulares concionantes absque licentia suorum Superiorum peccent mortaliter, & etiam incurrant excommunicationem Papalem; vnde sequitur eiusmodi Regularibus non posse ab Episcopis concedi facultas concionandi; cum enim exercitium concionandi dependeat ab obedientia, ad quam tenentur Regulares, certum est, independenter à voluntate suorum Superiorum concionantes agere contra obedientiam debitam. An verò concionantes in statu peccati mortalis peccent mortaliter, non est hic discutiendi locus, sunt enim pro vtraque parte Doctores, qui tamen omnes conueniunt, peccare mortaliter, si adsit publicum scandalum, & contemptus; ex quo infertur Regulares, & alios publicè scandalosos arcendos esse à munere prædicandi, cum in eorum ore ipsum Dei verbum reddatur

datur

Digitized by Google

datur contemptibile; tollenda enim omninò est ab Episcopis irreuerentia in hoc munere,& contemptus, & iniuria in ipso verbo Dei, ex qua Doctrina sequitur, neque infames, tam infamia facti,quam infamia iuris esse admittendos,idque ex Constit.10. Vrbani VIII. apud Peierin. *de Priuil. regular.* cum id sit valdè indecens, quòd etiam notatur *in cap. Presbyteros dist.* 50. vbi parificatur prædicare cum celebrare. Verum tamen est, quod si esset purificata infamia per publicam pœnitentiam peractam,docent communiter DD quod in hoc casu possent admitti, quia tunc supponitur scandalum deficere,& contemptus verbi Dei; & hac obseruatione procedendum est cum Apostatis, quibus,nisi exciderit memoria Apostasiæ, si fuerit publica,non est concedenda facultas concionandi, tametsi pœnitentes actu sint. Plura alia de hac materia Canonica extant apud Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu.*16.

LEX LXXV.

Non permittenda ab Episcopis facultas concionandi Regularibus etiam in proprijs Ecclesijs, absque præuia præsentatione, & licentia obtenta.

EX Concilio Lateran. *sess.* 1. *cap. vlt.* & ex Trid. *sess.* 5. *cap.* 2. & *sess.* 24. *cap.*4. decernitur non esse admittendos ab Episcopis Regulares ad concionandum,nisi se præsentent coram Ordinarijs exhibita fide approbationis factæ à suis Superioribus de vita, moribus, & scientia. Pro Ordinarijs autem locorum non semper intelliguntur Episcopi,sed illi etiam,qui in locis Iurisdictionem habent quasi Episcopalem, vt notant plures Doctores apud Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu.*1. Difficultas est an præter præsentationem requiratur licentia Ordinariorum, quæ difficultas oritur ex ipso Tridentino,nam Concil. *sess.*5. *de reform.* videtur tantum requirere, quod Regulares in proprijs Ecclesijs concionaturi, se præsentent, & benedictionem petant, & nihil aliud; ad differentiam Ecclesiarum alienarum, in quibus idem Concilium præter præsentationem, & benedictionem, vult insuper, quod obtineant ab Episcopis concionand. licentiam; vt patet in eadem *sess.*5. *cap* 2. vnde deducunt multi DD. citati à Pasqualig. vbi supra, sufficere Regularibus ad concionandum in proprijs Ecclesijs,vt benedictionem petant, etiamsi non obtineant,& contradicant Episcopi,neque aliam licentiam Ordinariorum requiri. Quæ tamen doctrina mihi nunquam placere potuit cum ex Trid. *sess.* 24. *cap* 4. *de refor.* expressè habeamus, neminem posse siue sæcularem, siue regularem in proprijs, vel alienis Ecclesijs prædicare Episcopo contradicente,cui concordat etiam Constit.Gregorij XV.in qua statuitur, neque Regulares in suis Ecclesijs posse prædicare sine licētia Episcopi,vt legēti facile patere potest, quidquid in cōtrariū dicant illi DD.præcit. cum Pasqualig. mordicus sustinente,posse Regulares in proprijs Ecclesijs prædicare petita, & non obtenta licentia, imò etiam contradicente Episcopo, si de iure non contradicat, enumerans ibi casus ex Concil. Later. & ex Trid. in quibus tantùm de iure potest Episcopus contradicere, qui sunt, primò, Si prædicent miracula falsa, aut incerta. 2. Si euulgent Prophetias non contentas in sacra Scriptura. 3. Si detrahant in concionibus Episcopis, aut alijs Prælatis. 4. Si doceant propositiones erroneas. 5. Si disseminent doctrinas scandalosas. 6. Si disseminent hæreses, vel pro-

Digitized by Google

propositiones hæreticales. Additur, si prędicēt doctrinas prohibitas perCōst. Pontif.vel de ImmaculataCōceptione, vel de Prædestinatione, pręscientia, & gratia efficaci ipsius Dei, alijque huiusmodi ad Diuina auxilia spectantibus: quod præter sex casus allatos à Concil. scitè adnotarunt Rodriguez *in compend. resolut.* 123. *&* Portel. *in dub. Regul. V Conceptio*. Ratio potissima, cur non possint prædicare Regulares, neque in proprijs Ecclesijs, petita solum, & non obtenta licentia, etiam contradicente Episcopo, est quia omnia Concilia, omnes Constitutiones Pontificię, & omnia Decreta S. C. in hac materia volunt, quod sit necessaria præsentatio, & benedictio Episcopi, ergo clarè deducitur esse necessariam licentiam, & non contradictionem Episcopi, cum enim requirātur à Concil. isti actus indicantes submissionem, & obedientiā erga Episcopos, eiusmodi sanè actus non possunt concipi, nec esse in esse suo, nisi beneplacitum, & consensum Episcopi contineant saltem implicitè, ideoque ex natura sua excludunt contradictionem Episcopi, & semper tacitam licentiam, & ratihabitionē inuoluunt. Addunt Barbosa *Allegat.*76.*n.*28. *de potest.Episc.* Piasec. *part.*2.*prax. Episc. c* 3.*n.*41. Leo *part.*1. *Thesaur. Eccl. c.*8. *n.*9. posse Episcopos semper interdicere Regularibus cōciōnes nulla reddita causa, ex quo arguitur potestas in Episcopis concedendi facultatem concionandi, & per consequens facultatem non concedendi, inhibendi, & contradicendi, qua posita in actu exercito nunquam licebit Regularibus concionari.

LEX LXXVI.

Exigenda ab Episcopis præsentatio Regularium toties, quoties erunt concionaturi, in diuersis tamen locis, & temporibus.

DIscrepant DD. in hac materia nam Diana *part.*7. *tract.*12. *resolut.* 24. cum alijs docet Regulares teneri, quoties concionaturi sunt, se præsentare Episcopo, & benedictionem petere, aut licentiam. Bordon. verò *in Consil. Regul. resolut.*17. *n.*15. cum alijs docet oppositum, idque probat ex consuetudine, ex vi cuius, ait, teneri tantum se præsentare, & benedictionem petere solum in Quadragesima, in Aduentu, & per annum concionaturos, & licet videatur hoc esse contrarium dispositioni Trid. *sess.*5. *de reform.* cum tamen lex quæcunque accipiat interpretationem ab obseruantia subsecuta, standum est consuetudini cuiuscunque loci; maximè quia ex eodem Concilio Tridentino *sess* 5. *de reform.* habeamus, quod Regulares habent talem obligationem antequam incipiant prędicare, quæ verba significant tractum temporis successiuum neque inferatur, quod teneantur singulis vicibus; id namque esset nimis onerosum Episcopis ipsis, & Regularibus. An verò Regularis semel admissus ab Episcopo ad Conciones in tali Diœcesi, intelligatur semper admissus, neque requiratur, vt insuper se præsentet Episcopo post primam pręsentationem, & admissionem, non est vna Doctorum sententia, nam nonnulli cum Miranda *Tom.*2. *Manual. qu.*50 *art.*7. & Cespedes *de exempt Regul. dub* 101. *cap* 10. docent, satis esse, si semel se præsentet, & admittatur, cum Regulares habeant facultatem concionandi

Digitized by Google

nandi à Sede Apoſtolica, quemadmodum etiam habent facultatem audiendi confeſſiones, vt patet *ex Clement. Dudum de Sepult.* vnde inferunt, quod ſicut in ordine ad excipiendas confeſſiones ſufficit, quod ſit ſemel approbatus, ſic erit in ordine ad conciones. At cum alijs Doctoribus ſequentibus oppoſitam Doctrinam melius ſtatuẽdum eſt, non ſufficere Regularibus vna vice ſe Epiſcopis præſentare, vel licentiam obtinere, quod tamen intelligitur de varijs concionum curſibus per aliquod notabile tempus interruptis, vt ſi ſe præſentarent pro concionibus in Quadrageſima, vel in Aduentu, deinde iterum pro anno ſequenti, ſiue id contingat in propria, ſiue in aliena Eccleſia. Ratio eſt, quia illa petitio, vel præſentatio, vel benedictio, quæ fit pro vnico ſingulari actu, conſumatur etiam pro illo ſingulari actu, neque ſe extendit in alium, vnde ſemper erunt renouandæ petitiones, & præſentationes, ſicut renouantur actus concionandi, pro diuerſis tamen temporum tractibus, vt ſupra dixi, neque eſt eadem ratio de approbatione ad audiendas confeſſiones, quia approbatio ad confeſſiones fit ad dignoſcendam habilitatem, qua cognita non eſt neceſſarium aliud experimentum; fit enim abſolutè, & vniuerſaliter, non ſingulariter pro tali, & tali actu, pro tali, & tali loco, vt contingit in approbatione pro concionibus, quæ habetur per examen, vel per benedictionem, & licentiam conceſſam; & quod pro ſingulis annis, tám pro Quadrageſima, quàm pro Aduentu, ſit petenda benedictio, declarauit Cardinalis Sancti Onuphrij Prouicarius Vrbis anno 1640. die 7. Februarij, idq; teſtatur Paſqual g. *loc. cit.* qui eo tempore Romæ commorabatur pluribus oneribus in Curia Romana inſignitus.

LEX LXXVII.

Ante Conciones Regularium non ſemper ab Epiſcopis exigenda fidei profeſſio.

IN Conſtit. Pij IV. quæ incipit *Iniunctum nobis, &c.* cauetur ne Epiſcopi quemquam admittant ad prædicationis munus, niſi prius emiſſa fidei profeſſione. Quidquid ſit an in dicta Conſtitutione id expreſsè præcipiatur, an verò tantum præſcribatur forma emittendi profeſſionem fidei, vt plerique opinantur; certum eſt à Concionatoribus Regularibus, & etiam ab alijs eſſe exigendam hanc fidei profeſſionem coram Ordinario faciendam, præſertim, quando ipſi Epiſcopi ita expedire iudicauerint quod docent plures Doctores cum Squillant *de priuileg. Epiſc. part. 3. cap. 19. n. 18.* aſſerentes ita declaratum fuiſſe à Sacra Congreg. quæ declaratio habetur apud Gallemart. *in ſua Collect. ad cap. 4. de reform. ſeſſ. 24. Concil. Trid.* Quoniam verò alij Doctores tradunt Epiſcopos, neque ex Trid., neque ex Bulla Pij V., neque ex alio Iure habere hanc authoritatem exigendi à Regularibus fidei profeſſionem ante conciones; & ex altera parte habeatur Sac. Congreg. declaraſſe Epiſcopos poſſe exigere fidei profeſſionem, etiam à Concionatoribus Regularibus, ſi ita expedire iudicauerint, puto in hac re mediam viam eſſe amplectendam, quod, ſcilicet, aliquando, non ſemper Epiſcopi talem profeſſionem exigere poſſint, tunc præſertim ſi adſit aliqua neceſſitas fidei conſeruandæ, vel in hac materia aliquod dubium ipſis ſuboriatur, tenentur enim ipſi Epiſcopi præ cæteris fidem illibatam ſeruare, & cum ex hac cauſa poſſint Epiſcopi etiam contra Regulares procedere, etiam poterunt

N hunc

Digitized by Google

hunc actum Iurisdictionis in ipsos exercere, cogendo ad professionem fidei Regulares concionaturos, & in hoc sensu possunt intelligi Doctores omnes, qui tradunt posse Episcopos exigere professionem fidei etiam à Regularibus concionaturis, quidquid dicat in contrarium Cespedes Doctor Hispanus *de exempt. Regular. dub.* 195. *cap.* 10. vbi mordicus sustinet in hac re Episcopos nullam habere iurisdictionem supra Regulares.

LEX LXXVIII.

A Regularibus non semper exigendum examen ante conciones.

ALtercantur Doctores, potissimum Sæculares cum Regularibus de hac materia; sustinentes acriter Regulares Doctores, nec posse, nec deberi Concionatores Regulares ab Episcopis examinari, tum ex Constit. 15. Leonis X. edita in Concil. Lateran. quæ incipit *Superna Maiestatis, &c.* tum ex Trid *sess.* 5. *cap.* 2. *de reform.* vbi tantum præcipitur, quod debeant Regulares præsentari Episcopis examinati, & approbati à suis Superioribus ad hoc vt ab ipsis benedictionem, vel licentiam obtineant concionandi, & pro hac doctrina multas congerit rationes Pasqualig. *in Addit. ad Lauret. qu.* 3. contra quam doctrinam pro veritate sentiendum est, posse, ac debere Episcopos, quandoque concionatores Regulares examinare, & pro concionibus approbare, cum nomine Superiorum in hac materia veniant etiam Episcopi, quibus Regulares in hac re submissionem, & obedientiam præstant, petendo benedictionem, vel concionandi licentiam; imponitur enim maximum onus Episcopis inuigilandi supra conciones, etiam Regulariũ, quos semper possunt corrigere, punire, & à tali munere suspendere, tamquam Apostolicæ Sedis delegati, si delinquant in tali officio, vnde signum est ad ipsos quoque spectare, tamquam Superiores Regulariũ in hac præcisa materia id omne agere, quod agunt cum subditis suis Superiores Regulares, & hæc doctrina traditur ab Henriquez *lib.* 10. *Sum. cap.* 33. à Rodriguez *in quæst. Regul. tom.* 3. *qu.* 32. à Vener. *lib.* 6. *examin. Episcop. cap.* 9. à Barbos. *de potest. Episc. Allegat.* 76. ab Antonell. *lib.* 7. *Regim. Ecclesiast.* à Lauret. *qu.* 3., & ab alijs pluribus. Verum tamen est, quod cum fiat examen in ordine ad dignoscendam doctrinæ habilitatem, si constet Episcopis sine examine de doctrina, & habilitate Regularium, qui sunt concionaturi, poterunt eos tamquam viros insignes, & iam probatos admittere sine examine, quia tunc cessat finis examinis, quemadmodum etiam possunt ita probatos admittere concionaturos Superiores Regulares, absque præuio examine; est enim eadem ratio, quo ad omnes Superiores concionatorum, quibus semper, vel per examen, vel sine examine debet innotescere eorum habilitas, & doctrina.

LEX LXXIX.

Non semper permittenda ab Episcopis facultas absoluendi à casibus reseruatis Regularibus exemptis in proprijs Ecclesijs.

MVnus est, & pars Episcopalis Prudentiæ aduertere diligenter, ne Regulares per præsumptam quamdam facultatem absoluendi à casibus reseruatis Ordinarijs locorum, illam exerceant in præiudicium Episcopalis Iurisdictionis; licèt enim Doctores quamplurimi doceant, & præsertim è recentioribus, quos affert Pasqualig. *q. Moral. iurid.*

Digitized by Google

Iurid. 56. quod possint Regulares de Iure ordinario independenter à quocumque priuilegio in proprijs Ecclesijs exemptis absoluere à Reseruatis, supposita illorum opinione, qui volunt in aliena Diœcesi quemlibet posse absolui à reseruatis in propria Diœcesi, cum Ecclesiæ Regularium exemptæ se habeant tamquam alienæ Diœceses in ordine ad Confessionem, & potestatem absoluendi, non enim videntur Episcopi posse extendere suam Iurisdictionem ad loca ista exempta, & consequenter neque casuum reseruationem. Quidquid sit tamen de eiusmodi doctrina, non debent Episcopi permittere quod Regulares exerceant hanc ab ipsis præsumptam facultatem absoluendi à reseruatis, etiam in proprijs Ecclesijs exemptis; certum enim est quod nullus Confessarius potest absoluere pœnitentem, nisi habeat in ipsum aliquam iurisdictionem, vel ordinariam, vel subdelegatam, vt habetur ex Trid. *sess.* 14. *cap.* 7. *de Sacram. Pœnit.*, eo quod absolutio sit per modum iudicialis sententię, quæ solum in subditos ferri potest. Regulares autem, quamuis exempti, & in loco exempto non habent iurisdictionem in subditos Episcopi, quo ad casus reseruatos, nec tales subditi vllo modo subijciuntur Regularibus, etiam si sint in proprijs Ecclesijs. Addo illam iurisdictionem absoluendi à reseruatis in proprijs Ecclesijs, non posse prouenire, nisi ab Episcopo superiore, qui verè illam nō confert, vt supponitur, vel à Papa, qui dum approbat reseruationes casuum, quæ fiunt ab Ordinarijs locorum, non censetur illam cōcedere Regularibus, quibus etiam obstat Trid. *d. cap.* 7. *de Pœniten. sess.* 14. & Bulla Clement. VIII. quę reuocat in hac materia omnia Regularium Priuilegia, vel concessa, vel præsumpta.

LEX LXXX.

Data omnimoda æquiparatione inter loca Regularium exempta, & loca extra Diœcesim, permittenda ab Episcopis facultas absoluendi à reseruatis.

FAuebit fortasse huic doctrinæ Episcopalis Prudentia, si in eam sententiam abierit, vt supponat eodem modo differendum esse de locis extra Diœcesim, & de locis Regularium exemptis; posita namque hac omnimoda æquiparatione, non video disparitatem, cur extra Diœcesim fateantur omnes, posse habentes casus reseruatos in propria Diœcesi absolui à quolibet simplici Confessario, & non possint itidem absolui à Regularibus in suis Ecclesijs exemptis; vel enim non est admittenda omnimoda æquiparatio, vel si admittitur, ratio disparitatis adimitur. Quod verò loca exempta Regularium sint æquiparanda locis, & Ecclesijs extra Diœcesim, vbi Episcopi nullā habeant, vel exerceant iurisdictionem, videtur colligi *ex cap. cum Episcopus de offic. Ordin. in* 6. *& ex Clement. Archiepiscopo de Priuileg. & ex Gloss. in Clementin. quamuis de for. compet.* vbi plures alij DD. apud Suarez *disp.* 1. *de leg.* quibus etiam videntur adhærere illi omnes DD. quos affert Pasqualig. *in qu. supracit.* Ego tamen nunquam sentirem loca exempta in Diœcesi esse omninò comparanda cum locis extra Diœcesim, quia loca exempta intra Diœcesim, vtpotè verè existentia in Diœcesi propria Episcopi semper dicant aliquam subiectionem, quia Episcopus potest in illis aliquam exercere iurisdictionem; vnde Episcopi in Ecclesijs, quantumuis exemptis, Regularium, potest punire quæ-

Digitized by Google

dam delicta, si ibi contingerent, & potest etiam Baldachinum erigere ad exercenda Pontificalia, quod denotat aliqualem iurisdictionem.

LEX LXXXI.

Nulla ab Episcopis permittenda facultas Regularibus in causis, quæ spectant ad Tribunal Sanctæ Inquisitionis.

EX Bulla Pauli V. constat satis prohibitio facta Regularibus non procedendi contra suos Subditos in causis Sanctæ Inquisitionis, concessa hac facultate dumtaxat Episcopis, & Inquisitoribus; quapropter Episcopi tenentur potissimum eiusmodi causis sedulam attentionem præstare, ne aliquid permittant Superioribus Regularium in præiudicium Tribunalis Sanctæ Inquisitionis. Causæ vero ad hoc Tribunal pertinentes, de quibus prohibentur Superiores Regulares per dictã Pauli V. Constitutionem, sunt in primis causæ hæresis, seu quocumque modo ad hæresim spectantes, cum sit hoc Tribunal erectum principaliter contra illa omnia delicta, quæ quoquomodo hæresim continent, vel hæresim concernunt, vt sunt delicta fautorum, receptorum, defensorum Hæreticorum, vt Magiæ, Sacrilegia, Superstitiones, blasphemiæ hæreticales, Apostasiæ à Fide, Schismata, & id genus alia, quæ omnia, vel sapiunt hæresim, vel dicunt relationem ad hæresim. Causæ quoque Religiosorum contrahentium Matrimonium, siue publicè, siue in abscondito, cum contineant suspicionem de hæresi, spectant ad Episcopos, & Inquisitores, quemadmodum etiam illorum causæ, qui non ordinati celebrant Missam, vel audiunt confessiones, vel sollicitant in confessione pro se, vel pro alijs; idque statutum est per Constitutiones Summorũ Pontif. Gregor. XIII. Clem. VIII. & Gregorij XV. Iustissimè autem huiusmodi causarum cognitio abdicatur à Superioribus Regularium, & ad solos Episcopos, & Inquisitores defertur cũ in eorum Tribunalibus magis iuridicè, & seuerè res tractentur, & ob frequens experimentum in his casibus diligentiùs construuntur processus, cum in eorum Curijs meliùs intelligatur modus, & ordo interrogandi, examinandi, & conueniendi Reos, quàm apud Regulares, quod scitè aduertit Pegna *in Direct. Inquisit. part. 3. comment. 77.* Additque Pasqualig. *in addit. ad Lauret: qu. 1.* hanc fuisse causam finalem in Constit. Pontif. vt patet ex verbis illius. [Interest namque plurimum Christianę Reipublicæ, vt fides pura, & illibata seruetur, vnde maxima fuit necessitas statuendi, vt causæ omnes quomodolibet ad fidem spectantes, sedulò examinarentur, & cum maxima cura tractarentur, ne aliquod præiudicium fidei suboriretur] Excipit tamen Carena *de offic. Inquisit. part. 2. tit. 14. §. 10.* Superiores Regulares habentes in loco Iurisdictionem quasi Episcopalem, quos docet posse in causis Inquisitionis procedere contra Regulares suos subditos, ita tamen, vt non possint per se solos exercere illos actus, quos neque Episcopi possunt sine Inquisitoribus, cum teneantur eumdem modum seruare, quem seruant Episcopi; quemadmodum enim ratione Iurisdictionis quasi Episcopalis habent authoritatem in Tribunali Inquisitionis, procedere contra reliquos, sic etiam poterunt contra proprios subditos.

LEX

LEX LXXXII.

In Causis Sanctæ Inquisitionis non semper ab Episcopis procedendum vnâ cum Inquisitoribus.

EX *Clement. in cap. multorum de hæret.* plura recensentur, quæ potest facere Episcopus sine Inquisitore, & vice versa Inquisitor sine Episcopo, quæ nō operæ pretium est hoc loco recensere, cum facilè legentibus textum possint occurrere. Tota difficultas est de processu, quo ad sententiam definitiuam pro Reis, vel condemnandis, vel absoluendis, communis namque doctrina Canonistarum est, tum *ex Clementin. allata, tum ex c. pro hoc de hæret. lib. 6.* non posse vnum sine altero ad sententiam deuenire, quod si deueniunt, factum ipso facto, & iure sit irritum. In qua re puto esse distinguendum de sententia, cum alia sit sententia condemnatoria, alia absolutoria, de prima certum est neutrum seorsim ab alio posse ad illam deuenire, cum hoc sit statutum in fauorem Rei ad vitandum grauamen, quod ab vno tantum posset inferri. quæ tamen ratio finalis cessat, quando sententia est absolutoria; vnde sequitur, quod ad hanc vterque, vnus nempè sine alio posset deuenire, quod tradunt Pegna in Direct. *nu.* 53. *p.* 3. Clarus §. *heresis num.* 5. Sousa *in Aphorism. Inquisit. lib.* 2. *cap.* 37. Molin. *de Iust. & Iur. tract.* 5. *disp.* 28. Palaus *tract.* 4. *oper. mor. disp.* 8. *punct.* 13. *nu.* 20. Carena *de officio Inquisit. part.* 1. *tit.* 4. quibus adhæret etiam Farinac. Roias. Azor. & alij apud Lauret. *quæst.* 2. Licet oppositam doctrinam tutiorem appellent. Quo ad sententiam etiam cōdemnatoriam definitiuam nonnulli cū Pasqualig. *in addit. ad Lauret.* Limitant suprapositam doctrinam, ex eo quod si Episcopus abesset à Diœcesi, & non posset cum Inquisitore conuenire, vel nollet, neque per se, neque per alium, tunc posset solus Inquisitor ad illam sententiam procedere, cum propter absentiam vnius Iudicis non debea cursus causarum spectantium ad hoc Tribunal impediri, vbi summa cum æquitate semper procedendum est, cū hac tamen conditione, vt expectetur terminus à Iure præfixus, iuxta quem compiletur processus, & inuicem cōmunicetur, antequam deueniatur ad torturam, vel ad sententiam definitiuam, docent tamen Pegna, Carena, & alij ex vi Cōstit. Alexādri VI. posse Inquisitores solos sine Episcopis procedere in causis Lamiarum.

LEX LXXXIII.

Non admittendæ ab Episcopis tamquam validæ renunciationes factæ à Regularibus ante professionem, nisi obtentâ ab ipsis licentiâ, vel ab ipsorum Vicarijs.

LEx ista, quam indicit Trid. Regularibus omnibus *cap.* 16. *sess.* 25. intelligenda est tantum de renunciationibus ab ipsis factis post susceptum habitum Religionis in ordine ad Nouitiatum, non verò de factis ante susceptionem habitus, data etiam cogitatione præcedenti de ingressu Religionis, sic declarauit S. C. Concilij, & habetur ex Rota apud Duran. *decis.* 121. *nu.* 33. vt aduertit Pasqualig. *in addit. ad Lauret.* qui affert in hac re communem Doctorum sententiam. Debent igitur Nouitij Regulares, vt validas faciant suas renunciationes obtinere licentiam ab Episcopis locorum, vbi sūt professuri, easque facere intra duos menses proximos

habemus *in Lege Ius obligatione generali ff. de Pignoribus, & ex cap. fin. de Off. Vicar. in 6.*

LEX LXXXVI.

Compellendi ab Episcopis ad prædicationem Regulares, aliique quomodocumque exempti, habentes curam Animarum.

CVram Animarum habentes, etiam quauis ratione exemptos, Episcopus compellere potest, immò debet ex Trid. *cap.* 8 *de refor. sess.* 5. idque cum sit Christianæ Reipublicę necessarium, ad salutem populorum promouēdam, tenentur Ordinarij locorum, tamquam Ecclesiarum summi directores, non negligere, nulla personarum, quamuis exemptarum, exceptione; vnde Regulares ipsi ab hac subiectione Episcoporum non eximuntur, si curam gerant animarum, Quaproþter ijdem Episcopi attentè considerare debent super qualitatibus eorum, qui sunt admittendi, ne dum ad gerendam curā animarum, sed etiam ad prædicationis munus exercendum; nam si contingat (quod Deus auertat) aliquos ex ignorantia, vel malitia esse errorum disseminatores in populum, tenentur statim illis prædicationem interdicere, & etiam contra eos secundum Iuris dispositionem, & loci consuetudinem procedere, tametsi Prædicatores se esse omninò exemptos præsumant. Cæteri vero Regulares non habentes curam Animarum in hoc tantum dicuntur Episcopis subiecti, quod neque in Ecclesijs sui Ordinis possunt concionari, nisi benedictionem petant ab Episcopis locorum Ordinarijs; an vero necessarium sit, vt nedum licentiam petant, sed etiam obtineant, hoc est controuersum apud Doctores, videtur nāque Concilium, id tantum Regularibus imponere, vt se personaliter præsentent coram Episcopis, atque ab illis benedictionem petant, antequam incipiant prædicare, non verò iniungit, quod licentiam obtineant, ex quo plures inferunt solum petita, & non obtenta licentia, posse Regulares in Ecclesijs sui Ordinis prædicare; quod videtur apertè constare ex sequenti ipsius Concilij dispositione, vbi concionaturos in Ecclesijs, quæ non sunt sui Ordinis præcipit expressè ad obtinendam licentiam ab Episcopis. Additur Constitutio Vrbani VIII. in forma Breuis, quam affert Barbos. *de offic. & potest. Episc.* qua declaratur ad concionandum in Ecclesijs sui Ordinis sufficere Regularibus, quod petant benedictionem ab Episcopis, licet non obtineant; quæ Constitutio licet videatur facta ab Vrbano pro sola Diœcesi Gienensi, cum tamen quo ad hanc partem sit declaratiua Iuris communis, debet habere eamdem extensionem, quam habet Ius commune declaratum, cum declaratio non inducat nouum ius, sed tantum illud idem clariùs dilucidet; quod habetur ex doctrina communi Iuristarum *in l. Asse toto ff. de hæred. instit. & in l. Hæredes palam ff. de testam.* § *si quid post*, & etiam Canonistarum cum *Gloss. in cap. cum te, & in cap. per tuas*, in quibus terminis volunt plures esse accipiendam etiam Constitutionem Gregorij XV., quæ incipit, *Inscrutabilis.*

LEX

Digitized by Google

LEX LXXXVII.

Censuræ, & Interdicta etiam in Ecclesijs Regularium ab Episcopis promulganda.

QVosdam Regulares decipit quædam mentis halucinatio, vt in eam abeant sententiam, non posse in eorum Ecclesijs, vt omninò exemptis, censuras, & interdicta promulgari ab Episcopis, ea nimirum, quæ ab ipsis locorum Ordinarijs solent emanare; sed ad summum esse seruanda, & publicanda illa, quę immediatè emanant à Sede Apostolica, quæ possunt Episcopi præcipere, vt publicentur & seruentur tamquam Delegati eiusdem Sedis Apostolicæ. At post Trid. neminem puto hoc errore deceptum, siquidem in *cap.* 10. *sess.* 25. *de Regularibus, habemus*, quod Censuræ, & Interdicta, ne dum à Sede Apostolica emanata, sed ab Ordinarijs locorum promulgata, mandante Episcopo à Regularibus in eorum Ecclesijs publicentur, atque seruentur, quæ Concilij verba adeò expressa, & aperta sunt, vt nulla indigeant declaratione. Difficultas est, an stantibus huiusmodi Interdictis adhuc Regulares possint diuina Officia celebrare ijs diebus, quibus id ipsis indulgetur per Priuilegia *ex cap. Cum & plantare, ex cap. Vt priuilegia de Priuileg.*, *ex cap. fin. de Priuileg. in* 6. *& ex cap. Alma Mater de Sent. Excom. in* 6., vbi Doctores videntur satis ambigui super hac re, cum aliqui putent Concilium non derogare Priuilegijs, alij verò opinentur per Concilium auferri, & aboleri quæcumque Priuilegia in illa materia. Ego tamen cum illis libenter essem, qui sustinent per Concilium, non auferri Priuilegia, nam Concilium solum præcipit obseruari interdicta, non autẽ aufert priuilegia, cum de illis nullam mentionem faciat, nec est verisimile, quod Concilium velit strictiori modo esse obseruanda interdicta Ordinarij, quàm interdicta Sedis Apostolicæ, quę diebus priuilegiatis communiter non obseruantur, & hæc doctrina colligitur ex Henriquez *lib.* 13. *cap.* 48. ex Mirand. *tom.* 2. *Man. qu.* 17. Rodriguez *tom.* 2. *qu. Regul. qu.* 112. ex Homob. *tract.* 11. *exam Eccles. cap.* 2. ex Io. à Coma *lib* 2. *de stat. Relig. cap.* 7. ex Sayr. *lib.* 5. *de Censur.* quibus additur Pasqualig. *in addit ad Laurez.* cum Peyer. Lezan. Gauant. Cespedes, & alijs pluribus hanc Sententiam tuentibus.

LEX LXXXVIII.

Etiam exempti omnes, & Regulares obligandi ab Episcopis ad seruandos dies festos, qui ab ipsis præcipiuntur in propria Diœcesi.

ESse in Episcopis potestatem legislatiuam ad præcipiendos dies festos in quacumque propria Diœcesi, nemini dubium est, ac propterea omnes quoscumque Diœcesanos, quomodocumque exemptos, etiam Regulares ad illorum obseruantiam teneri, est extra omnem controuersiam apud Doctores; quod tamen pro Regularibus intelligitur, tantum quo ad sanctificationem dierum, & cessationem ab operibus seruilibus iuxta præscriptum de alijs festis diebus, qui etiam ab ipsis seruantur in Ecclesia, non verò quoad ritus, & Officia Diuina, nam Regulares omnes poterunt semper, tàm priuatè, quàm publicè recitare Officium Diuinum, & Missas celebrare iuxta proprium ritum; neque in hac re tenentur obedire Episcopis aliter præcipientibus, quod habetur in declara-

tione S. Congr. apud Quarant. *in Sum. Bull. V. Priuilegia Regul.*, & apud Bellacin. ad præsens caput Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regular.* vbi statuitur seruandos esse dies festos à quibuscumque exemptis, etiam Regularibus, qui præcipiuntur ab Episcopo in propria Diœcesi; non vero esse innouandos ritus, & officia. quod etiam tradunt Vgolin. *de offic. Episc. cap.* 20. Piasec. *part.* 2. *praxis Episcopal.* Tamburin. *tom* 3. *de Iure Abbat. disp.* 15. *qu.* 11. Peyer. *de Priuileg. ad Constitut.* 28. *Leonis X.* Barbos. *Alleg.* 105. *de potest. Episc.* Cespedes *de exemp. Regular. cap.* 20. & alij plures. Maior difficultas est, an exempti omnes, & Regulares sint obligandi ab Episcopis ad seruanda festa votiua populi, nimirum festa liberè ex voto à populis suscepta, nam ex doctrina Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 15. & etiam Vasquez 102. *disp.* 167. debent etiam quicumque exempti ad huiusmodi festa votiua seruanda obligari, cum ipsi quoque veniant sub appellatione populi vouentis, &c. At non esse obligãdos Regulares, & alios exemptos ad talia festa votiua seruanda, docent probabiliùs Bordon. *in Concil. Regular. resolut.* 18. Homob. *p.* 3. *exam. Eccles. cap.* 8. Philipp. à Concè *tract. de Decim.* Pelliz. *tom.* 1. *Manual.* & alij plures, cum Pasqualig. *in addit. ad Lauret.* & ratio est, quia Trid. vt patet ex verbis, non loquitur de festis votiuis, sed tantum de illis festis, quæ Episcopi seruari mandant, qualia non sunt votiua, quæ originem habent à voluntate vouentium, non à Religione Episcoporum præcipientium, quæ mandant illa seruari potestate quadam legislatiua; Regulares enim, & alij exempti non possunt nominari appellatione populi vouentis, cum nullo modo eorum voluntates, vt populo non subiectæ, possint contineri in voluntate eiusdem populi vouentis, cum sint alterius ordinis, & digniorem per se constituant communitatem.

LEX LXXXIX.

Cogendi Regulares ab Episcopis ad erigendum Baldachinum in proprijs Ecclesijs ipsis renuentibus.

EX Decreto Clementis VIII. quod extat apud plures Doctores, constat apertè, ne dum posse Episcopos vti Baldachino in Ecclesijs Regularium exemptis; verum etiam eosdem Regulares censuit compelli posse ad illud erigendum, si renuerent; maxime quando ab Episcopis Pontificalia sunt exercenda, est namque etiam de Iure antiquo, quod accessorium sequatur principale. Hoc tamen priuilegium soli Episcopali dignitati concessum, non debet extendi ad Vicarios Generales, sic enim declarauit S. Rituum Congreg. die 10. Iulij 1621. Neque, vt ab Episcopis Baldachinum erigatur in Ecclesijs Regularium, agendum est cum Superioribus pro obtinendo consensu; quidquid sit, an id esset agendum de Iure antiquo, vt notat Cardin. Zabarella *in Clement.* 9. § *fin.*, nam hæc doctrina nõ habet locum post dictum Decretum; vbi enim datur potestas Episcopis compellendi Regulares per censuras, non est necesse consensum illorum obtinere; quod intelligendum est etiam de ipsis Monasterijs exemptis Regularium, vbi possunt Episcopi pro libito Baldachinum erigere, iuxta doctrinam Pasqualigi, *in addit. ad Lauret. de Franchis qu.* 1. vbi refert plures DD. idem sentientes; quamuis dicat non posse cogi censuris Regulares ad erigendum Baldachinum in Monasteriis, cum Decretum Apostolicum loquatur

tantum

tantum de Ecclesijs, quod tamen dubitanter asserit. Ego autem sine dubio dicerem, quod facultas concessa Episcopis compellendi Regulares etiam per censuras, cum sit Iuris subsidium, quod habent ad vsum Baldachini in locis exemptorum, & insuper data sit ad tuendum honorem status Episcopalis, vt constat ex Decreto, se extendat etiam ad Monasteria, ad quæ se extendit ipsum Ius Baldachini, maximè quia etiam Monasteria possunt intelligi sub nomine Ecclesiarum.

LEX XC.

Compellendi Regulares ad erigendum Baldachinum in proprijs Ecclesijs exemptis etiam pro exteris Episcopis.

NOn pauci Doctores cum Cespedes *de exempt. Regular. cap. 13. dub. 222.* probabile putant exteros Episcopos, etiam de consensu Diœcesani, nō posse erigere Baldachinum in Ecclesijs Regularium, ipsis inuitis, & renuentibus, cum doceant, hoc priuilegium erigendi Baldachinum esse personale, nec posse alteri communicari. Alij tamen putant cum Nauar. *part. 1. Summ. Bullar. tit. de Baldachino*, cum Squillant. *part. 3. de Priuileg. Episcop.*, & cum Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu. 4.* posse compelli Regulares ad erigēdum Baldachinum in proprijs Ecclesijs, etiam pro Episcopis exteris, si delegentur ab Episcopo Diœcesano ad exercenda Pontificalia. Ratio est, quia de Iure communi, potest quilibet Episcopus Diœcesanus exercere Pontificalia in omnibus Ecclesijs Regularium, etiam exemptis *ex Clementin. 2. de Priuileg.* Ergo etiam de Iure communi, poterit quemcumque Episcopum delegare in quibuscumque Ecclesijs ad illa eadem exercenda, & posito, quod delegetur ad hæc Episcopus exterus, poterit, & debebit vti Baldachino, vt debitus deferatur honor Episcopo Pontificalia exercenti; atque ad hoc ex Decreto Clement. VIII. poterunt compelli Regulares, cum sit par ratio in hoc de Episcopis Diœcesanis, & Episcopis exteris, quibus æquè est deferendus honor in Pontificali munere obeundo, iuxta Decretum. Aduertendum tamen nō esse ab Episcopis impediendos Abbates in vsu Baldachini, quando ipsis contingit in proprijs Ecclesijs exercere Pontificalia; Priuilegium enim Abbatum, vtpotè magis speciale, quàm illud Episcoporum, cum sit coarctatū ad tres tantum vices in anno, non debet impediri per priuilegium Episcoporum, quod est magis amplum, & cui potest per specialius derogari, tum ex Iure Ciuili, tum etiam ex Iure Canonico, &c.

LEX XCI.

Non permittendus ab Episcopis Abbatibus Regularibus excessus circa vsum Baldachini.

SAcra Rituum Congregatio per Decretum emanatum sub die 27. Septembris 1659. & authoritate Sanctissimi publicatum die 3. Februar. 1660. legem fecit Episcopali Prudentiæ de modo tenendo cum Abbatibus Regularibus, dato quod agerent vltra præscripta à Iure nouo Canonico circa vsum Baldachini; datur enim facultas Ordinarijs contra Ius antiquum, vt contrauenientes etiam per Censuras compellant ad obseruantiam Decretorum, quæ super hanc rem toties emanarunt; idque agant tamquam Delegati Sedis Apostolicę. Decreta autem,

Digitized by Google

quæ afferuntur pro Iure antiquo obseruando à Pasqualig. *qu Moral. Iurid.* 109. nunc temporis nullius sunt roboris, vt ipse fatetur, vnde standum Iuri nouo. Quæ autem possint facere Episcopi circa vsum Baldachini in Ecclesijs Regularium exemptis refert Quarant. *in summa Bullarij*, vbi etiam habetur, quod Abbates obstare volentes Episcopis etiam in proprijs Ecclesijs, ne in certis casibus erigant Baldachinum, puniri possunt censuris, & pœnis à Sacra Rituum Congregatione præscriptis, quæ ibi videri possunt. Ex quibus satis constat ad tollendos errores Tamburini *de Iure Abbatum*, Episcopos in certis casibus, vt Delegatos Sedis Apostolicæ, habere Iurisdictionem etiam in Abbates Regulares, & Ecclesias exemptas, hasque non perinde esse, ac si essent extra Diœcesim ratione loci exempti, vt ipse malè opinatus est.

LEX XCII.

Abbatibus Regularibus non permittendus ab Episcopis vsus Baldachini in Exequijs Defunctorum.

CVm ex supradictis sit extra difficultatem, & dubium, posse Episcopos tamquam Sedis Apostolicæ Delegatos Abbates Regulares etiam censuris afficere si excedant in vsu Baldachini, aut vltra tres vices concessas celebrandi Pontificaliter in tribus Festiuitatibus, aut vltra apparatum præscriptum à S. Rituum Congregatione, videtur etiam consequens esse non posse Episcopos illis permittere vsum Baldachini, neque solemnem celebrationem in Exequijs Defunctorum; nam concessio ipsis facta per Constitutiones Pontificias, & per Decretum S. Cong. Rituũ est ad sumũ pro tribus anni Festiuitatibus, vt constat ex verbis ipsius Decreti; cum igitur eiusmodi concessio sit coarctata ad festiuitates, non potest extendi ad exequias defunctorum, quæ non possunt intelligi sub nomine festiuitatis; docente etiam toto iure Ciuili, vt notant DD. quod concessiones non habent locum, nisi quatenus verba concessionum adaptari possunt, *iuxta l. quod constitutum de Testam. Milit. & cap. Si Pater de testam. in* 6. In qua re adest etiam regula generalis, quod limitata concessio non potest extendere effectum vltra terminos suæ limitationis; vnde cum cõcessio sit limitata tantum ad festiuitates, non potest extendere suum effectum ad exequias, quod etiam habetur ex Iure Ciuili pluribus in locis, & ex Rota coram Mantica *decis.* 232. *& decis.* 690 *par.* 1. *recent.* Si ergò in hoc Pontificalium, & Baldachini vsu innotescit excessus contra præscripta à Iure Pontificio; semper est ab Episcopis corrigendus, & non permittendus.

LEX XCIII.

Non admittenda ab Episcopis Priuilegia Regularium absoluendi a casibus reseruatis ipsis Episcopis, tamquam inserta in corpore Iuris.

LAtere non debet Prudentiam Episcopalem illa apud Canonistas communissima doctrina; quod scilicet Priuilegia inserta in corpore Iuris, & concessa, nunquam intelliguntur reuocata, nisi specialis mentio de ipsis fiat, ex qua etiam intelligatur specialis derogatio; cum autem Priuilegia concessa Regularibus absoluendi à reseruatis Episcopo supponantur à Leandro *de Censuris tractat. secundo, disp.* 17. & à Quintanaduent. *tom.* 1. *singular. tract.* 3. *disp.* 16. *num.* 5. supponantur,

Digitized by Google

tur, inquam, inserta in corpore Iuris, nimirum *in Clementin. Dudum, & in Extrauagant. Inter cunctas*, non possunt intelligi vllo modo reuocata, nisi facta ipsorum speciali mentione. Hic tamen non agitur de reuocatione, quia agemus in sequenti; sed quærimus tantum, an Episcopi debeant supponere ex dictis, quod talia Priuilegia sint inserta in corpore Iuris; quod sanè ab ipsis nunquam erit admittendum. vt apertè demonstrat contra cit. Doctores Pasqualig. *Q. Moral. Iurid.* 177. cum in illis textibus allatis sint potius insertæ prohibitiones factæ Regularibus de non absoluendo à casibus reseruatis Episcopo, quàm facultates, & priuilegia absoluendi. Verba autem expressa tum illius Clementinæ citatæ, tum illius Extrauagantis, referuntur à Pasqualigo, qui etiam in hac re, vt sui moris est, acuratissimus, ac proprerea dicit Leandrum, & Quintanaduenam in hac re nimis oscitantes fuisse. Additur quod dato, & non concesso, quod illa Regularium Priuilegia fuissent inserta in corpore Iuris intelliguntur specialiter, & sufficienter reuocata per speciales derogationes, & mentiones factas à Clemente VIII. & ab Vrbano VIII. & nouissimè à Clemente X. per quoddã Breue concessum Regularibus cinctuatis, vbi expresse prohibet absolutionem à reseruatis Episcopo, licet amplissimè alias absolutiones concedat.

LEX XCIV.

Non permittendus ab Episcopis Regularibus vsus Priuilegij, siue facultatis absoluendi à reseruatis Ordinario.

VT tenebras inijciant lumini Prudentiæ Episcopalis, conantur non pauci Doctores, & Theologi, maximè ex Regularibus, qui rem suam agunt; sed luce meridiana clarior est prohibitio absoluendi à reseruatis facta Regularibus, & reuocatio quo ad hoc quorumcunque Priuilegiorum vt constat ex Decreto Sac. Congr. Episcoporum, & Regularium, ex mandato Clemētis VIII. & ex Decreto Vrbani VIII. & aliorum Pontificum, quæ in Bull. videri possunt. Qui verò non obstantibus eiusmodi Decretis Apostolicis, & Pontificijs putant Rugulares posse absoluere virtute suorum priuilegiorum à reseruatis Ordinario, nominantur potissimum Baunius *part.* 1. *Theol. Moral. tract.* 4. Brunus *de priuileg. tract.* 5. Quintanaduenas *tom.* 1. *singul.* & Leander *de censur. tract.* 2. At in re tam graui, tutior doctrina ab Episcopis amplectenda est, quæ post Decreta Pontificia emanata penè innumeros Sectatores habet, & licet non constet illa Priuilegia Regularium non fuisse reuocata per Concil. Trid. sufficit, quod fuerint reuocata per expressa illa Decreta Pontificia, vt optimè docet Pasqualig. *loc. cit.* Nec valet in oppositum, quod illæ reuocationes Priuilegiorum non fuerint satis promulgatæ Regularibus; hoc enim gratis asseritur, sufficit enim, quod lex Apostolica in Alma Vrbe, & in Curia Apostolica promulgetur, vt dicatur sufficienter promulgata, quinimò talis lex, nempè Decreta illa Pontificia missa fuere in omnes Diœceses ad Episcopos, quod sufficit, vt est in praxi de omnibus alijs Legibus, & Decretis Pontificijs.

LEX

LEX XCV.

Nullo Priuilegij prætextu ad sacros ordines admittendi Regulares ante legitimam ætatem.

POst Concilium Trident. in quo statutum est *cap.12. de reform. sess.27.* neminem etiam Regularem ad Subdiaconatus Ordinem ante annum ætatis suæ vigesimum secundum, ad Diaconatus ante vigesimum tertium, ad Præsbyteratus ante vigesimum quintum esse promouendum, occurrit dubium apud plerosque Doctores, an vi alicuius priuilegij, quod habeat vigorem etiam post reuocationem omniũ Priuilegiorum, quoad ordines suscipiendos possint Regulares ante statutam à Concilio legitimam ætatem ordines Sacros suscipere; quod dubium cum resolui nequeat, nisi constet de confirmatione Priuilegij facta post Trident., quæ quidem confirmatio fuerit facta ex certa scientia cum præuio examine Priuilegiorum, dicendum est neminem regulariter loquendo prætextu cuiuscumque Priuilegij posse ad Ordines Sacros promoueri ab Episcopis ante legitimam ætatem. Ratio est, quia vbi non constat de cõfirmatione cum omnibus requisitis ad illam pertinentibus, quæ in tali casu haberet vim nouę concessionis *ex Gloss. in cap. Quia diuersitas de concess. præbend. & in cap. 1. de Transact.* debet sustineri dispositio Concilij, quæ hoc prohibet, ac per ipsum Concilium omnibus priuilegijs censetur derogatum, nisi per nouam confirmationem in certa forma reuiuiscant. Pro ætate verò legitima à Concilio præscripta sufficit annus inceptus pro quocumque Ordine, & ita seruatur in praxi ex communi Doctorum sententia cum Concilium prohibeat susceptionem Ordinum solum ante annum, non verò ijs, qui iam sunt in anno, vnde sufficit, quod annus sit inceptus per horam, aut etiam per quadrantem ex doctrina Sanchez *lib.7. Consil. Moral. cap. 1. dub. 33.* Dianæ *part.5. tract.5. resolut.17.* Pasqualig. *in controuers. apud Lauret. & aliorum.* Verum tamen est, quod ordinatus Subdiaconus in Temporibus Quadragesimæ non potest anno subsequenti ordinari Diaconus ijsdem Temporibus, si Quadragesima anticipet, vt assolet contingere, quia licet sit expletus annus Ecclesiasticus, non est expletus annus Solaris, qui solus facit expletam ætatem requisitam à Concilio, vnde secundum multos, neque dies superadditus mensi Februario in anno bissextili sufficit ad complendum annum ætatis requisitæ à Concilio, cum sit attendendus annus secundum cursum ordinarium solarem, probabile tamen est illum diem superadditum Februario mensi sufficere ad implendum annum legitimæ ætatis, quod docet Pasqualig. vbi supra contra multos citatos a Marchin. *de Ord. tract.5 cap.4. nu.23.* Suscipientibus autem Ordines ante legitimam ætatem, imponitur pœna suspensionis ab ordinis suscepti ministerio, & etiam Irregularitas si stante suspensione aliquis ministrauerit in ordine, idque ex Constitut. Pij II. *Cum ex Sacrorum, &c.* Volunt tamen aliqui, Sacerdotes fieri Irregulares tantum celebrãdo, non in alijs ministrando, inter quos sunt Rodriguez, Bellet. Riccius, & alij. A quibus pœnis excusantur omnes bona fide ministrantes ex communi Doctorum apud Pasqualig. *l. c.* An verò ordinati debeant annum integrum ministrare in ordine suscepto, antequã promoueantur ad alium, hoc certum est ex Trid. *sess. 27. cap.13. & 14.* nisi aliud Episcopo expedire videatur, qui

solum

Digitized by Google

solum potest dispensare super Interstitijs ex causa, scilicet ex necessitate, vel vtilitate Ecclesiæ.

LEX XCVI.

Nullo priuilegij prætextu ad Ordines admittendi Regulares sine examine.

ERant antiquitùs aliquibus Regularibus quædam Priuilegia concessa, vt cum solis Prælatorum suorum Dimissorijs exhibitis Ordinarijs locorum possent ab ipsis ordinari absque alio examine, quæ tamen priuilegia, ne dum per Concilium Trid. *sess.23. de reform. cap.* 10. videntur aboleri, sed etiam per Bullam Sixti V. quæ incipit *Sanctum & salutare*, editam anno 1588. vt constat ex Bulla 91. expresse reuocaris statuitur enim tum in Concilio, tum in Bulla memorata esse Regulares omnes præuio diligenti examine admittẽdos ad ordines ab Episcopis, quibuscumque priuilegijs quoad hoc penitus reiectis, & exclusis. At in hac re insurgit dubitatio apud Doctores, num sufficere possit Episcopis attestatio Prælatorum pro Regularibus, quo ad idoneitatem absque alio examine, & plerique docent sufficere cum Peirin. *de Subd. & Prælat. qu.3. cap.7.* Thom. Hurtad. *tract.*10. *var. resol. resolut.* 33. Pasqualig. ad Lauret. *num.*14. & alijs cum hac tamen limitatione, vt Episcopi æstiment Prælatos Regulares tamquam examinatores, & possint de eorum iudicio confidere, tamquam de iudicio examinatorum. Ego tamen clariùs dicerem posse Episcopos admittere ad Ordines quoscumque examinatos quomodocumque, dum cõstet de examine, quod solum debet Episcopis constare ad probandam idoneitatem, dum modo tamen id non admittant Episcopi sub prætextu priuilegiorum, quæ vult Concilium omninò reiecta, & exclusa, vt patet ex verbis, &c. Verum tamen est quod docet Diana *tract.*16. *resolut.*24. *part.*2. *& part.*3. *tract.*2. *resolut.*7. in Regularibus minorem scientiam requiri, quàm in alijs quæ doctrina, licet faueat Regularibus, non est facilè admittenda, cum pro eodem ordine eadem idoneitas requiratur in omnibus, neque in hac admittendam censeo distinctionem, siue acceptionem personarum, cum vna sit Ecclesia, & vna eademque pro omnibus obligatio ab ipsa imposita.

LEX XCVII.

Regulares non ordinandi ab Episcopis cum ex industria subterfugiunt Episcopum Diœcesanum.

EXtat Decretum S.C. Concilij emanatum sub Clemente VIII. quo prohibentur Superiores Regulares cõcedere litteras dimissoriales suis Subditis in ordine ad recipiendos Ordines ab alienis Episcopis prçter Diçcesanos, si hi non sint absentes, vel si ordinationes non sint habituri, cuius Decreti tenor refertur à Lauret. de Frãchis in hac materia; Vnde præter eiusmodi casus videtur dicendum Regulares ab alienis Episcopis non esse ordinandos, cum supponantur ex industria propriũ Episcopum subterfugere, & fraudẽ subesse; Censuit enim S.C. Concilij citata posse superiores Regulares concedere suis Subditis Regularibus litteras dimissoriales ad Episcopũ tantũ Diçcesanum, & solum in casu, in quo iste abesset, vel non esset ordinationes habiturus, quod etiam exprimendum est in litteris ad alios Episcopos; ex quo colligitur nõ esse ex industria à Regularibus quæ-

dam delicta, si ibi contingerent, & potest etiam Baldachinum erigere ad exercenda Pontificalia, quod denotat aliqualem iurisdictionem.

LEX LXXXI.

Nulla ab Episcopis permittenda facultas Regularibus in causis, quæ spectant ad Tribunal Sanctæ Inquisitionis.

EX Bulla Pauli V. constat satis prohibitio facta Regularibus non procedendi contra suos Subditos in causis Sanctæ Inquisitionis, concessa hac facultate dumtaxat Episcopis, & Inquisitoribus; quapropter Episcopi tenentur potissimum eiusmodi causis sedulam attentionem præstare, ne aliquid permittant Superioribus Regularium in præiudicium Tribunalis Sanctæ Inquisitionis. Causæ vero ad hoc Tribunal pertinentes, de quibus prohibentur Superiores Regulares per dictã Pauli V. Constitutionem, sunt in primis causæ hæresis, seu quocumque modo ad hæresim spectantes, cum sit hoc Tribunal erectum principaliter contra illa omnia delicta, quæ quoquomodo hæresim continent, vel hæresim concernunt, vt sunt delicta fautorum, receptorum, defensorum Hæreticorum, vt Magiæ, Sacrilegia, Superstitiones, blasphemiæ hæreticales, Apostasiæ à Fide, Schismata, & id genus alia, quæ omnia, vel sapiunt hæresim, vel dicunt relationem ad hæresim. Causæ quoque Religiosorum contrahentium Matrimonium, siue publicè, siue in abscondito, cum contineant suspicionem de hæresi, spectant ad Episcopos, & Inquisitores, quemadmodum etiam illorum causæ, qui non ordinati celebrant Missam, vel audiunt confessiones, vel sollicitant in confessione pro se, vel pro alijs; idque statutum est per Constitutiones Summorũ Pontif. Gregor. XIII. Clem. VIII. & Gregorij XV. Iustissimè autem huiusmodi causarum cognitio abdicatur à Superioribus Regularium, & ad solos Episcopos, & Inquisitores defertur cũ in eorum Tribunalibus magis iuridicè, & seuerè res tractentur, & ob frequens experimentum in his casibus diligentiùs construuntur processus, cum in eorum Curijs meliùs intelligatur modus, & ordo interrogandi, examinandi, & conueniendi Reos, quam apud Regulares, quod scitè aduertit Pegna *in Direct. Inquisit. part. 3. comment. 77.* Additque Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu. 1.* hanc fuisse causam finalem in Constit. Pontif. vt patet ex verbis illius. [Interest namque plurimum Christianę Reipublicæ, vt fides pura, & illibata seruetur, vnde maxima fuit necessitas statuendi, vt causæ omnes quomodolibet ad fidem spectantes, sedulò examinarentur, & cum maxima cura tractarentur, ne aliquod præiudicium fidei suboriretur] Excipit tamen Carena *de offic. Inquisit. part. 2. tit.* 14. §. 10. Superiores Regulares habentes in loco Iurisdictionem quasi Episcopalem, quos docet posse in causis Inquisitionis procedere contra Regulares suos subditos; ita tamen, vt non possint per se solos exercere illos actus, quos neque Episcopi possunt sine Inquisitoribus, cum teneantur eumdem modum seruare, quem seruant Episcopi; quemadmodum enim ratione Iurisdictionis quasi Episcopalis habent authoritatem in Tribunali Inquisitionis, procedere contra reliquos, sic etiam poterunt contra proprios subditos.

LEX

LEX LXXXII.

In Causis Sancta Inquisitionis non semper ab Episcopis procedendum vnà cum Inquisitoribus.

EX *Clement. in cap. multorum de haret.* plura recensentur, quæ potest facere Episcopus sine Inquisitore, & vice versa Inquisitor sine Episcopo, quæ nõ operæ pretium est hoc loco recensere, cum facilè legentibus textum possint occurrere. Tota difficultas est de processu, quo ad sententiam definitiuam pro Reis, vel condemnandis, vel absoluendis, communis namque doctrina Canonistarum est, tum *ex Clementin. allata*, tum *ex c. pro hoc de haret. lib. 6.* non posse vnum sine altero ad sententiam deuenire, quod si deueniunt, factum ipso facto, & iure sit irritum. In qua re puto esse distinguendum de sententia, cum alia sit sententia condemnatoria, alia absolutoria, de prima certum est neutrum seorsim ab alio posse ad illam deuenire, cum hoc sit statutum in fauorem Rei ad vitandum grauamen, quod ab vno tantum posset inferri. quæ tamen ratio finalis cessat, quando sententia est absolutoria; vnde sequitur, quod ad hanc vterque, vnus nempè sine alio posset deuenire, quod tradunt Pegna in Direct. *nu.* 53. *p.* 3. Clarus §. *heresis num.* 5. Sousa *in Aphorism. Inquisit. lib.* 2. *cap.* 37. Molin. *de Iust. & Iur. tract.* 5. *disp.* 28. Palaus *tract.* 4. *oper. mor. disp.* 8. *punct.* 13. *nu.* 20. Carena *de officio Inquisit. part.* 1. *tit.* 4. quibus adhæret etiam Farinac. Roias. Azor. & alij apud Lauret. *quæst.* 2. Licet oppositam doctrinam tutiorem appellent: Quo ad sententiam etiam cõdemnatoriam definitiuam nonnulli cũ Pasqualig. *in addit. ad Lauret.* limitant suprapositam doctrinam, ex eo quod si Episcopus abesset à Diœcesi, & non posset cum Inquisitore conuenire, vel nollet, neque per se, neque per alium, tunc posset solus Inquisitor ad illam sententiam procedere, cum propter absentiam vnius Iudicis non debea cursus causarum spectantium ad hoc Tribunal impediri, vbi summa cum æquitate semper procedendum est, cũ hac tamen conditione, vt expectetur terminus à Iure præfixus, iuxta quem compiletur processus, & inuicem cõmunicetur, antequam deueniatur ad torturam, vel ad sententiam definitiuam, docent tamen Pegna, Carena, & alij ex vi Cõstit. Alexãdri VI. posse Inquisitores solos sine Episcopis procedere in causis Lamiarum.

LEX LXXXIII.

Non admittenda ab Episcopis tamquam valida renunciationes facta à Regularibus ante professionem, nisi obtentâ ab ipsis licentiâ, vel ab ipsorum Vicarijs.

LEx ista, quam indicit Trid. Regularibus omnibus *cap.* 16. *sess.* 25. intelligenda est tantum de renunciationibus ab ipsis factis post susceptum habitum Religionis in ordine ad Nouitiatum, non verò de factis ante susceptionem habitus, data etiam cogitatione præcedenti de ingressu Religionis, sic declarauit S. C. Concilij, & habetur ex Rota apud Duran. *decis.* 121. *nu.* 33. vt aduertit Pasqualig. *in addit. ad Lauret.* qui affert in hac re communem Doctorum sententiam. Debent igitur Nouitij Regulares, vt validas faciant suas renunciationes obtinere licentiam ab Episcopis locorum, vbi sũt professuri, easque facere intra duos menses proximos

ximos ante professionem, quæ non intelliguntur effectum suum sortiri, nisi secuta professione ex Decreto eiusdem Concilij Trid. *l. c.* Difficultas est de renunciationibus, quas faciunt Moniales ante professionem, an scilicet censendæ sint validæ, si fiant cum sola licentia Vicarij Monialium, cum Concilium requirat vel licentiam Episcopi, vel licentiam Vicarij. Quidam negant, cum nomine Vicarij apud Concilium, & alias Constitutiones Pontificias semper veniat Vicarius Generalis, qui solus verè gerit vicem Episcopi. Alij tamen affirmant, quia cum Vicarijs Monialium cõmissa sint omnia negotia Monialium ab Episcopo, & in ipsis Vicarij etiam Monialium gerant vices Episcopi, possunt etiam in renunciationibus admitti eorum licentiæ, tamquam validæ; ac si essent ipsi Vicarij Generales in rebus concernentibus Moniales, & ita refert seruatum in praxi Pasqualig. *l.c.* Neapoli sub Archiepiscopis Cardinali Caraffa, & Cardinali Boncompagno. Sic etiam validatis Regularium renunciationibus per licentiam Episcopi, vel Vicarij, liberum tamen erit Nouitijs eas vsque ad extremum diem professionis reuocare, quod notauit Menochius *Consil.* 388. *num.* 34., quia Concilium decernit nullam renunciationem sortiri suum effectum, nisi sequta professione, ex quo videtur omnis renunciatio induere naturam testamenti, quod ideò semper reuocabile est, quia non sortitur suum effectum nisi sequuta morte. Erunt autem semper validæ renunciationes, tametsi contingat differri professionem vltra annum professionis per plures menses, dummodo sint factæ intra duos menses proximos professionis tempori regulariter, quod declaratum est à S. Congr. *Ann.* 1594. *die* 17. *Octobris, vt habetur in collect. Declarat. ex Bellar.* Esset hic agitanda quæstio, an subsistant renunciationes Regularium, quando assumuntur ad Episcopatum, an verò rescindi possint, sed quia hoc alibi fusè agendum est, pro nunc tantum dico posse rescindi, quod refert Aldan. *in Compend. Canon resolut. lib.* 17. iam fuisse decisum, & confirmat etiam Molfes. *Consil.* 1.

LEX LXXXIV.

Reclamationes Regularium pro irritanda professione ab Episcopis audienda si fiant intra quinquennium à die professionis.

CVm certum sit ex Trid. *cap.* 19. *sess. vlt. de Regular.* causam nullitatis professionis esse agitandam coram Superiore professi Regularis, & etiam coram Ordinario, dubitatur apud Doctores de quo Superiore, & de quo Ordinario sit intelligendũ Concilium, & communior doctrina ea est, quam etiam S. C. Concilij adprobauit die 1. Decembr. Ann. 1593. quod sit intra quinquennium deducenda causa nullitatis professionis coniunctim, & corã Superiore Regulari illius Monasterij, in quo professionem emisit, & coram Ordinario illius loci, vbi existit Monasterium, in quo Regularis professus est; quæ doctrina habet locum etiam quo ad Moniales, nam dictio (quicumque Regularis) quæ ponitur in Trid. est vniuersalis, & debet comprehendere omnes personas Regulares *ex cap. solitę de maior. & obed.* vt constat etiam ex praxi, & hic sumus in casu, in quo masculinum comprehendit etiam fœmininum iuxta *Gloss. in c. si quis Suadente* 17. *qu.* 4. eadem igitur facultas reclamandi super nullitate professionis, quę com-

competit Regularibus nulliter professis intra quinquennium, eadem prorsus competit Religioni, quæ non debet esse inferioris conditionis in contractu professionis, cum Religio, & Religiosus sint correlatiua, nec possit cogi Religio, vt stet contractui inualido in sui detrimentum, maximè cum Religio in certis casibus possit etiam eijcere validè professum, vt habemus in praxi, & adest Decretum S. Congr. sub die 5. Ianuar. 1636. iussu Vrbani VIII., quod refert Pasqualig. *in addit. ad Lauret.*, ex quo apertè colligitur, posse Superiores eijcere nulliter professos; tenor autem totius Decreti est apud Pasqualig. *l. c.* quod incipit, *Sanctissimus Dominus Noster Vrbanus, &c.* Si verò quæratur quinam sint Iudices competentes pro Religione reclamante, Responsio est, esse S. C. Concilij priuatiuè quo ad omnes, si nullitas præsumatur, quia Regulares nō sint recepti, aut professi in locis designatis; pro nullitate autem ex alijs capitibus esse eosdem Iudices, qui deputantur à Concilio pro reclamatione Regularis professi, quod not. Barbos. *de potest. Episcop. Allegat.* 104. *num.* 11. cum alijs pluribus, &c.

L E X LXXXV.

Compellendi ab Episcopis Regulares ad Lectionem Sacræ Scripturæ faciendam in suis Monasterijs.

SVpponuntur Episcopi omnes Sedis Apostolicæ Delegati in ordine ad cogendum Regulares, vt in suis Monasterijs Lectionem exerceant Scripturæ Sacræ; habetur namque *in cap.* 1. *de Refor. sess.* 5. quod Episcopi opportunis remedijs compellant, vt Lectio Sacræ Scripturę habeatur in Monasterijs Monachorum, vbi commodè fieri potest, addita clausula, si tamē in hoc eorum Abbates negligentes fuerint. Difficultas est, an ex dispositione Concil. Trid. intelligantur in hoc Regulares omnes comprehensi, & subiecti Episcopis, an verò solum Monachi, & Abbates Monachorum. Plerique Doctorum volunt Regulares omnes comprehendi sub Decreto Trident. ex fine, quem habuit Trid. ad condendam talem Legem, qui se extendit ad omnes, ne scilicet sint Regulares ignari Sacræ Scripturæ. Alij verò volunt Monachos solummodo esse comprehensos, cum de illis tantum fiat expressa mentio per verba Tridentini; præsertim, quia etiam in alijs rebus non est eadem dispositio Concilij in ordine ad Monachos, & in ordine ad alios Regulares, quod præ cæteris notat Pasqualig. apud Lauret. de Franchis, alios citans Doctores pro hac Sententia, quæ quidem verior censenda est. Quin ea tantum Monasteria Monachorum debent intelligi comprehensa, quæ commodè alere possint Scholasticos, & Doctores, & in quibus copia Lectorum, & Studentium possit facilè substentari. Remedia verò, quibus Episcopi compellere possūt Regulares ad Lectionem Sacræ Scripturæ, non sunt censuræ, vel Excommunicationes, quæ solent adhiberi in Iuris, & Iurisdictionis Episcopalis subsidium, sed alia quædam remedia suauiora, quæ maximè conferunt ad obtinendum finem dispositionis Concilij, in quibus semper habet locum Ordinarij arbitrium; non conceditur autem facultas Episcopis adhibendi fortiora remedia, quia, cum hæc sint speciali nota digna, indigent etiam speciali expressione, quæ non habetur in Concilio; nunquam enim generalis dispositio comprehendit ea, quæ indigent speciali dispositione, & expressione, vt habe-

Digitized by Google

habemus *in Lege Ius obligatione generali ff. de Pignoribus, & ex cap. fin. de Off. Vicar. in 6.*

LEX LXXXVI.

Compellendi ab Episcopis ad prædicationem Regulares, aliique quomodocumque exempti, habentes curam Animarum.

CVram Animarum habentes, etiam quauis ratione exemptos, Episcopus compellere potest, immò debet ex Trid. *cap.* 8 *de refor. sess.* 5. idque cum sit Christianæ Reipublicę necessarium, ad salutem populorum promouēdam, tenentur Ordinarij locorum, tamquam Ecclesiarum summi directores, non negligere, nulla personarum, quamuis exemptarum, exceptione; vnde Regulares ipsi ab hac subiectione Episcoporum non eximuntur, si curam gerant animarum, Quapropter ijdem Episcopi attentè considerare debent super qualitatibus eorum, qui sunt admittendi, ne dum ad gerendam curā animarum, sed etiam ad prædicationis munus exercendum; nam si contingat (quod Deus auertat) aliquos ex ignorantia, vel malitia esse errorum disseminatores in populum, tenentur statim illis prædicationem interdicere, & etiam contra eos secundum Iuris dispositionem, & loci consuetudinem procedere, tametsi Prædicatores se esse omninò exemptos præsumant. Cæteri vero Regulares non habentes curam Animarum in hoc tantum dicuntur Episcopis subiecti, quod neque in Ecclesijs sui Ordinis possunt concionari, nisi benedictionem petant ab Episcopis locorum Ordinarijs; an vero necessarium sit, vt nedum licentiam petant, sed etiam obtineant, hoc est controuersum apud Doctores, videtur nāque Concilium, id tantum Regularibus imponere, vt se personaliter præsentent coram Episcopis, atque ab illis benedictionem petant, antequam incipiant prædicare, non verò iniungit, quod licentiam obtineant, ex quo plures inferunt solum petita, & non obtenta licentia, posse Regulares in Ecclesijs sui Ordinis prædicare; quod videtur apertè constare ex sequenti ipsius Concilij dispositione, vbi concionaturos in Ecclesijs, quæ non sunt sui Ordinis præcipit expressè ad obtinendam licentiam ab Episcopis. Additur Constitutio Vrbani VIII. in forma Breuis, quam affert Barbos. *de offic. & potest. Epis.* qua declaratur ad concionandum in Ecclesijs sui Ordinis sufficere Regularibus, quod petant benedictionem ab Episcopis, licet non obtineant; quæ Constitutio licet videatur facta ab Vrbano pro sola Diœcesi Gienensi, cum tamen quo ad hanc partem sit declaratiua Iuris communis, debet habere eamdem extensionem, quam habet Ius commune declaratum, cum declaratio non inducat nouum ius, sed tantum illud idem clariùs dilucidet; quod habetur ex doctrina communi Iuristarum *in l. Asse toto ff. de hæred. institut. & in l. Hæredes palam ff. de testam.* § *si quid post*, & etiam Canonistarum cum *Gloss. in cap. cum te, & in cap. per tuas*, in quibus terminis volunt plures esse accipiendam etiam Constitutionem Gregorij XV., quæ incipit, *Inscrutabilis*.

LEX

LEX LXXXVII.

Censura, & Interdicta etiam in Ecclesijs Regularium ab Episcopis promulganda.

QVosdam Regulares decipit quædam mentis halucinatio, vt in eam abeant sententiam, non posse in eorum Ecclesijs, vt omninò exemptis, censuras, & interdicta promulgari ab Episcopis, ea nimirum, quæ ab ipsis locorum Ordinarijs solent emanare; sed ad summum esse seruanda, & publicanda illa, quę immediatè emanant à Sede Apostolica, quæ possunt Episcopi præcipere, vt publicentur & seruentur tamquam Delegati eiusdem Sedis Apostolicæ. At post Trid. neminem puto hoc errore deceptum, siquidem in *cap.* 10. *sess.* 25. *de Regularibus, habemus*, quod Censuræ, & Interdicta, ne dum à Sede Apostolica emanata, sed ab Ordinarijs locorum promulgata, mandante Episcopo à Regularibus in eorum Ecclesijs publicentur, atque seruentur, quæ Concilij verba adeò expressa, & aperta sunt, vt nulla indigeant declaratione. Difficultas est, an stantibus huiusmodi Interdictis adhuc Regulares possint diuina Officia celebrare ijs diebus, quibus id ipsis indulgetur per Priuilegia *ex cap. Cum & plantare, ex cap. Vt priuilegia de Priuileg., ex cap. fin. de Priuileg. in* 6. *& ex cap. Alma Mater de Sent. Excom. in* 6., vbi Doctores videntur satis ambigui super hac re, cum aliqui putent Concilium non derogare Priuilegijs, alij verò opinentur per Concilium auferri, & aboleri quæcumque Priuilegia in illa materia. Ego tamen cum illis libenter essem, qui sustinent per Concilium, non auferri Priuilegia, nam Concilium solum præcipit obseruari interdicta, non autē aufert priuilegia, cum de illis nullam mentionem faciat, nec est verisimile, quod Concilium velit strictiori modo esse obseruanda interdicta Ordinarij, quàm interdicta Sedis Apostolicæ, quę diebus priuilegiatis communiter non obseruantur, & hæc doctrina colligitur ex Henriquez *lib.* 13. *cap.* 48. ex Mirand. *tom.* 2. *Man. qu.* 17. Rodriguez *tom.* 2. *qu. Regul. qu.* 112. ex Homob. *tract.* 11. *exam. Eccles. cap.* 2. ex Io. à Coma *lib.* 2. *de stat. Relig. cap.* 7. ex Sayr. *lib.* 5. *de Censur.* quibus additur Pasqualig. *in addit. ad Lauret.* cum Peyer. Lezan. Gauanr. Cespedes, & alijs pluribus hanc Sententiam tuentibus.

LEX LXXXVIII.

Etiam exempti omnes & Regulares obligandi ab Episcopis ad seruandos dies festos, qui ab ipsis præcipiuntur in propria Diœcesi.

ESse in Episcopis potestatem legislatiuam ad præcipiendos dies festos in quacumque propria Diœcesi, nemini dubium est, ac propterea omnes quoscumque Diœcesanos, quomodocumque exemptos, etiam Regulares ad illorum obseruantiam teneri, est extra omnem controuersiam apud Doctores; quod tamen pro Regularibus intelligitur, tantum quo ad sanctificationem dierum, & cessationem ab operibus seruilibus iuxta præscriptum de alijs festis diebus, qui etiam ab ipsis seruantur in Ecclesia, non verò quoad ritus, & Officia Diuina, nam Regulares omnes poterunt semper, tàm priuatè, quàm publicè recitare Officium Diuinum, & Missas celebrare iuxta proprium ritum; neque in hac re tenentur obedire Episcopis aliter præcipientibus, quod habetur in declaratione

ctione S. Congr. apud Quarant. *in Sum. Bull V. Priuilegia Regul.*, & apud Bellacin. ad præsens caput Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regular.* vbi statuitur seruandos esse dies festos à quibuscumque exemptis, etiam Regularibus, qui præcipiuntur ab Episcopo in propria Diœcesi; non vero esse innouandos ritus, & officia. quod etiam tradunt Vgolin. *de offic. Episc. cap.* 20. Piasec. *part.*2. *praxis Episcopal.* Tanbur. *tom* 3. *de Iure Abbat. disp.* 15. *qu.* 11. Peyer. *de Priuileg. ad Constitut.* 28. *Leonis X.* Barbos. *Alleg.* 105. *de potest. Episc.* Cespedes *de exemp. Regular. cap.* 20. & alij plures. Maior difficultas est, an exempti omnes, & Regulares sint obligandi ab Episcopis ad seruanda festa votiua populi, nimirum festa liberè ex voto à populis suscepta, nam ex doctrina Sanchez *lib.* 4. *Sum. cap.* 15. & etiam Vasquez 102. *disp.* 167. debent etiam quicumque exempti ad huiusmodi festa votiua seruanda obligari, cum ipsi quoque veniant sub appellatione populi vouentis, &c. At non esse obligãdos Regulares, & alios exemptos ad talia festa votiua seruanda, docent probabiliùs Bordon. *in Concil. Regular. resolut.* 18. Homob. *p.*3. *exam. Eccles. cap.* 8. Philipp. à Concè *tract. de Decim.* Pelliz. *tom.*1. *Manual.* & alij plures, cum Pasqualig. *in addit. ad Lauret.* & ratio est, quia Trid. vt patet ex verbis, non loquitur de festis votiuis, sed tantum de illis festis, quæ Episcopi seruari mandant, qualia non sunt votiua, quæ originem habent à voluntate vouentium, non à Religione Episcoporum præcipientium, quæ mandant illa seruari potestate quadam legislatiua; Regulares enim, & alij exempti non possunt nominari appellatione populi vouentis, cum nullo modo eorum voluntates, vt populo non subiectæ, possint contineri in voluntate eiusdem populi vouentis, cum sint alterius ordinis, & digniorem per se constituant communitatem.

LEX LXXXIX.

Cogendi Regulares ab Episcopis ad erigendum Baldachinum in proprijs Ecclesijs ipsis renuentibus.

EX Decreto Clementis VIII. quod extat apud plures Doctores, constat apertè, ne dum posse Episcopos vti Baldachino in Ecclesijs Regularium exemptis; verum etiam eosdem Regulares censuit compelli posse ad illud erigendum, si renuerent; maxime quando ab Episcopis Pontificalia sunt exercenda, est namque etiam de Iure antiquo, quod accessorium sequatur principale. Hoc tamen priuilegium soli Episcopali dignitati concessum, non debet extendi ad Vicarios Generales, sic enim declarauit S. Rituum Congreg. die 10. Iulij 1621. Neque, vt ab Episcopis Baldachinum erigatur in Ecclesijs Regularium, agendum est cum Superioribus pro obtinendo consensu; quidquid sit, an id esset agendum de Iure antiquo, vt notat Cardin. Zabarella *in Clement.* 9. § *fin.*, nam hæc doctrina nõ habet locum post dictum Decretum; vbi enim datur potestas Episcopis compellendi Regulares per censuras, non est necesse consensum illorum obtinere; quod intelligendum est etiam de ipsis Monasterijs exemptis Regularium, vbi possunt Episcopi pro libito Baldachinum erigere, iuxta doctrinam Pasqualigi, *in addit. ad Lauret. de Franchis qu.* 1. vbi refert plures DD. idem sentientes; quamuis dicat non posse cogi censuris Regulares ad erigendum Baldachinum in Monasterijs, cum Decretum Apostolicum loquatur tantum

tantum de Ecclesiis, quod tamen dubitanter asserit. Ego autem sine dubio dicerem, quod facultas concessa Episcopis compellendi Regulares etiam per censuras, cum sit Iuris subsidium, quod habent ad vsum Baldachini in locis exemptorum, & insuper data sit ad tuendum honorem status Episcopalis, vt constat ex Decreto, se extendat etiam ad Monasteria, ad quæ se extendit ipsum Ius Baldachini, maximè quia etiam Monasteria possunt intelligi sub nomine Ecclesiarum.

LEX XC.

Compellendi Regulares ad erigendum Baldachinum in proprijs Ecclesijs exemptis etiam pro exteris Episcopis.

NOn pauci Doctores cum Cespedes *de exempt. Regular. cap.* 13. *dub.* 222. probabile putant exteros Episcopos, etiam de consensu Diœcesani, nō posse erigere Baldachinum in Ecclesijs Regularium, ipsis inuitis, & renuentibus, cum doceant, hoc priuilegium erigendi Baldachinum esse personale, nec posse alteri communicari. Alij tamen putant cum Nauar. *part.* 1. *Summ. Bullar. tit. de Baldachino*, cum Squillant. *part.* 3. *de Priuileg. Episcop.*, & cum Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu.* 4. posse compelli Regulares ad erigēdum Baldachinum in proprijs Ecclesijs, etiam pro Episcopis exteris, si delegentur ab Episcopo Diœcesano ad exercenda Pontificalia. Ratio est, quia de Iure communi, potest quilibet Episcopus Diœcesanus exercere Pontificalia in omnibus Ecclesijs Regularium, etiam exemptis *ex Clementin.* 2. *de Priuileg.* Ergo etiam de Iure communi, poterit quemcumque Episcopum delegare in quibuscumque Ecclesijs ad illa eadem exercenda, & posito, quod delegetur ad hæc Episcopus exterus, poterit, & debebit vti Baldachino, vt debitus deferatur honor Episcopo Pontificalia exercenti; atque ad hoc ex Decreto Clement. VIII. poterunt compelli Regulares, cum sit par ratio in hoc de Episcopis Diœcesanis, & Episcopis exteris, quibus æquè est deferendus honor in Pontificali munere obeundo, iuxta Decretum. Aduertendum tamen nō esse ab Episcopis impediendos Abbates in vsu Baldachini, quando ipsis contingit in proprijs Ecclesijs exercere Pontificalia; Priuilegium enim Abbatum, vtpotè magis speciale, quàm illud Episcoporum, cum sit coarctatū ad tres tantum vices in anno, non debet impediri per priuilegium Episcoporum, quod est magis amplum, & cui potest per specialius derogari, tum ex Iure Ciuili, tum etiam ex Iure Canonico, &c.

LEX XCI.

Non permittendus ab Episcopis Abbatibus Regularibus excessus circa vsum Baldachini.

SAcra Rituum Congregatio per Decretum emanatum sub die 27. Septembris 1659. & authoritate Sanctissimi publicatum die 3. Februar. 1660. legem fecit Episcopali Prudentiæ de modo tenendo cum Abbatibus Regularibus, dato quod agerent vltra præscripta à Iure nouo Canonico circa vsum Baldachini; datur enim facultas Ordinarijs contra Ius antiquum, vt contrauenientes etiam per Censuras compellant ad obseruantiam Decretorum, quæ super hanc rem toties emanarunt; idque agant tamquam Delegati Sedis Apostolicę. Decreta autem,

Digitized by Google

quæ afferuntur pro Iure antiquo obseruando à Pasqualig. *qu. Moral. Iurid.* 109. nunc temporis nullius sunt roboris, vt ipse fatetur, vnde standum Iuri nouo. Quæ autem possint facere Episcopi circa vsum Baldachini in Ecclesijs Regularium exemptis refert Quarant. *in summa Bullarij*, vbi etiam habetur, quod Abbates obstare volentes Episcopis etiam in proprijs Ecclesijs, ne in certis casibus erigant Baldachinum, puniri possunt censuris, & pœnis à Sacra Rituum Congregatione præscriptis, quæ ibi videri possunt. Ex quibus satis constat ad tollendos errores Tamburini *de Iure Abbatum*, Episcopos in certis casibus, vt Delegatos Sedis Apostolicæ, habere Iurisdictionem etiam in Abbates Regulares, & Ecclesias exemptas, hasque non perinde esse, ac si essent extra Diœcesim ratione loci exempti, vt ipse malè opinatus est.

LEX XCII.

Abbatibus Regularibus non permittendus ab Episcopis vsus Baldachini in Exequijs Defunctorum.

CVm ex supradictis sit extra difficultatem, & dubium, posse Episcopos tamquam Sedis Apostolicæ Delegatos Abbates Regulares etiam censuris afficere si excedant in vsu Baldachini, aut vltra tres vices concessas celebrandi Pontificaliter in tribus Festiuitatibus, aut vltra apparatum præscriptum à S. Rituum Congregatione, videtur etiam consequens esse non posse Episcopos illis permittere vsum Baldachini, neque solemnem celebrationem in Exequijs Defunctorum; nam concessio ipsis facta per Constitutiones Pontificias, & per Decretum S. Cong. Rituũ est ad sumũ pro tribus anni Festiuitatibus, vt constat ex verbis ipsius Decreti; cum igitur eiusmodi concessio sit coarctata ad festiuitates, non potest extendi ad exequias defunctorum, quæ non possunt intelligi sub nomine festiuitatis; docente etiam toto iure Ciuili, vt notant DD. quod concessiones non habent locum, nisi quatenus verba concessionum adaptari possunt *iuxta l. quod constitutum de Testam. Milit. & cap. Si Pater de testam. in 6.* In qua re adest etiam regula generalis, quod limitata concessio non potest extendere effectum vltra terminos suæ limitationis; vnde cum cõcessio sit limitata tantum ad festiuitates, non potest extendere suum effectum ad exequias, quod etiam habetur ex Iure Ciuili pluribus in locis, & ex Rota coram Mantica *decis. 232. & decis. 690 par. 1. recent.* Si ergò in hoc Pontificalium, & Baldachini vsu innotescit excessus contra præscripta à Iure Pontificio; semper est ab Episcopis corrigendus, & non permittendus.

LEX XCIII.

Non admittenda ab Episcopis Priuilegia Regularium absoluendi a casibus reseruatis ipsis Episcopis, tamquam inserta in corpore Iuris.

LAtere non debet Prudentiam Episcopalem illa apud Canonistas communissima doctrina; quod scilicet Priuilegia inserta in corpore Iuris, & concessa, nunquam intelliguntur reuocata, nisi specialis mentio de ipsis fiat, ex qua etiam intelligatur specialis derogatio; cum autem Priuilegia concessa Regularibus absoluendi à reseruatis Episcopo supponantur à Leandro *de Censuris tractat. secundo, disp.* 17. & à Quintanadaŭent. *tom. 1. singular. tract. 3. disp. 16. num. 5.* supponantur,

Digitized by Google

tur, inquam, inserta in corpore Iuris, nimirum *in Clementin. Dudum, & in Extrauagant. Inter cunctas*, non possunt intelligi vllo modo reuocata, nisi facta ipsorum speciali mentione. Hic tamen non agitur de reuocatione, quia agemus in sequentis; sed quærimus tantum, an Episcopi debeant supponere ex dictis, quod talia Priuilegia sint inserta in corpore Iuris; quod sanè ab ipsis nunquam erit admittendum, vt apertè demonstrat contra cit. Doctores Pasqualig. *Q. Moral. Iurid.* 177. cum in illis textibus allatis sint potius insertæ prohibitiones factæ Regularibus de non absoluendo à casibus reseruatis Episcopo, quàm facultates, & priuilegia absoluendi. Verba autem expressa tum illius Clementinæ citatæ, tum illius Extrauagantis, referuntur à Pasqualigo, qui etiam in hac re, vt sui moris est, acuratissimus, ac propterea dicit Leandrum, & Quintanaduenam in hac re nimis oscitantes fuisse. Additur quod dato, & non concesso, quod illa Regularium Priuilegia fuissent inserta in corpore Iuris intelliguntur specialiter, & sufficienter reuocata per speciales derogationes, & mentiones factas à Clemente VIII. & ab Vrbano VIII. & nouissimè à Clemente X. per quoddã Breue concessum Regularibus cincturatis, vbi expresè prohibet absolutionem à reseruatis Episcopo, licet amplissimè alias absolutiones concedat.

LEX XCIV.

Non permittendus ab Episcopis Regularibus vsus Priuilegij, siue facultatis absoluendi à reseruatis Ordinario.

VT tenebras inijciant lumini Prudentiæ Episcopalis, conantur non pauci Doctores, & Theologi, maximè ex Regularibus, qui rem suam agunt; sed luce meridiana clarior est prohibitio absoluendi à reseruatis facta Regularibus, & reuocatio quo ad hoc quorumcunque Priuilegiorum vt constat ex Decreto Sac. Congr. Episcoporum, & Regularium, ex mandato Clemẽtis VIII. & ex Decreto Vrbani VIII. & aliorum Pontificum, quæ in Bull. videri possunt. Qui verò non obstantibus eiusmodi Decretis Apostolicis, & Pontificijs putant Rugulares posse absoluere virtute suorum priuilegiorum à reseruatis Ordinario, nominantur potissimum Baunius *part. 1. Theol. Moral. tract. 4.* Brunus *de priuileg. tract. 5.* Quintanaduenas *tom. 1. singul.* & Leander *de censf. tract. 2.* At in re tam graui, tutior doctrina ab Episcopis amplectenda est, quæ post Decreta Pontificia emanata penè innumeros Sectatores habet, & licet non constet illa Priuilegia Regularium non fuisse reuocata per Concil. Trid. sufficit, quod fuerint reuocata per expressa illa Decreta Pontificia, vt optimè docet Pasqualig. *loc. cit.* Nec valet in oppositum, quod illæ reuocationes Priuilegiorum non fuerint satis promulgatæ Regularibus; hoc enim gratis asseritur, sufficit enim, quod lex Apostolica in Alma Vrbe, & in Curia Apostolica promulgetur, vt dicatur sufficienter promulgata, quinimò talis lex, nempè Decreta illa Pontificia missa fuere in omnes Diœceses ad Episcopos, quod sufficit, vt est in praxi de omnibus alijs Legibus, & Decretis Pontificijs.

LEX

LEX XCV.

Nullo Priuilegij prætextu ad sacros ordines admittendi Regulares ante legitimam ætatem.

POst Concilium Trident. in quo statutum est *cap.12. de reform. sess.27.* neminem etiam Regularem ad Subdiaconatus Ordinem ante annum ætatis suæ vigesimum secundum, ad Diaconatus ante vigesimum tertium, ad Præsbyteratus ante vigesimum quintum esse promouendum, occurrit dubium apud plerosque Doctores, an vi alicuius priuilegij, quod habeat vigorem etiam post reuocationem omniũ Priuilegiorum, quoad ordines suscipiendos possint Regulares ante statutam à Concilio legitimam ætatem ordines Sacros suscipere; quod dubium cum resolui nequeat, nisi constet de confirmatione Priuilegij facta post Trident., quæ quidem confirmatio fuerit facta ex certa scientia cum præuio examine Priuilegiorum, dicendum est neminem regulariter loquendo prætextu cuiuscumque Priuilegij posse ad Ordines Sacros promoueri ab Episcopis ante legitimam ætatem. Ratio est, quia vbi non constat de cõfirmatione cum omnibus requisitis ad illam pertinentibus, quæ in tali casu haberet vim nouę concessionis *ex Gloss. in cap Quia diuersitas de concess. præbend. & in cap.1. de Transact.* debet sustineri dispositio Concilij, quæ hoc prohibet, ac per ipsum Concilium omnibus priuilegijs censetur derogatum, nisi per nouam confirmationem in certa forma reuiuiscant. Pro ætate verò legitima à Concilio pręscripta sufficit annus inceptus pro quocunque Ordine, & ita seruatur in praxi ex communi Doctorum sententia cum Concilium prohibeat susceptionem Ordinum solum ante annum, non verò ijs, qui iam sunt in anno, vnde sufficit, quod annus sit inceptus per horam, aut etiam per quadrantem ex doctrina Sanchez *lib.7.Consil.Moral. cap. 1.dub.33.* Dianæ *part.5. tract. 5. resolut.17.* Pasqualig. *in controuers. apud Lauret. & aliorum.* Verum tamen est, quod ordinatus Subdiaconus in Temporibus Quadragesimæ non potest anno subsequenti ordinari Diaconus ijsdem Temporibus, si Quadragesima anticipet, vt assolet contingere, quia licet sit expletus annus Ecclesiasticus, non est expletus annus Solaris, qui solus facit expletam ætatem requisitam à Concilio, vnde secundum multos, neque dies superadditus mensi Februario in anno bissextili sufficit ad complendum annum ætatis requisitæ à Concilio, cum sit attendendus annus secundum cursum ordinarium solarem, probabile tamen est illum diem superadditum Februario mensi sufficere ad implendum annum legitimæ ætatis, quod docet Pasqualig. vbi supra contra multos citatos a Marchin. *de Ord. tract.5 cap.4. nu.23.* Suscipientibus autem Ordines ante legitimam ætatem, imponitur pœna suspensionis ab ordinis suscepti ministerio, & etiam Irregularitas si stante suspensione aliquis ministrauerit in ordine, idque ex Constitut. Pij II. *Cum ex Sacrorum, &c.* Volunt tamen aliqui, Sacerdotes fieri Irregulares tantum celebrãdo, non in alijs ministrando, inter quos sunt Rodriguez, Bellet. Riccius, & alij. A quibus pœnis excusantur omnes bona fide ministrantes ex communi Doctorum apud Pasqualig. *l. c.* An verò ordinati debeant annum integrum ministrare in ordine suscepto, antequã promoueantur ad alium, hoc certum est ex Trid. *sess. 27. cap.13 & 14.* nisi aliud Episcopo expedire videatur, qui

solum

ſolum poteſt diſpenſare ſuper Interſtitijs ex cauſa, ſcilicet ex neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiæ.

LEX XCVI.

Nullo priuilegij prætextu ad Ordines admittendi Regulares ſine examine.

ERant antiquitùs aliquibus Regularibus quædam Priuilegia conceſſa, vt cum ſolis Prælatorum ſuorum Dimiſſorijs exhibitis Ordinarijs locorum poſſent ab ipſis ordinari abſque alio examine, quæ tamen priuilegia, ne dum per Concilium Trid. *ſeſſ.23. de reform. cap.* 10. videntur aboleri, ſed etiam per Bullam Sixti V. quæ incipit *Sanctum & ſalutare*, editam anno 1588. vt conſtat ex Bulla 91. expreſsè reuoca. ri: ſtatuitur enim tum in Concilio, tum in Bulla memorata eſſe Regulares omnes præuio diligenti examine admittẽdos ad ordines ab Epiſcopis, quibuſcumque priuilegijs quoad hoc penitus reiectis, & excluſis. At in hac re inſurgit dubitatio apud Doctores, num ſufficere poſſit Epiſcopis atteſtatio Prælatorum pro Regularibus, quo ad idoneitatem abſque alio examine, & plerique docent ſufficere cum Peierin. *de Subd. & Prælat. qu.3. cap.7.* Thom. Hurtad. *tract.10. var. reſol. reſolut.* 33. Paſqualig. ad Lauret. *num.*14. & alijs cum hac tamen limitatione, vt Epiſcopi æſtiment Prælatos Regulares tamquam examinatores, & poſſint de eorum iudicio confidere, tamquam de iudicio examinatorum. Ego tamen clariùs dicerem poſſe Epiſcopos admittere ad Ordines quoſcumque examinatos quomodocumque, dum cõſtet de examine, quod ſolum debet Epiſcopis conſtare ad probandam idoneitatem, dum modo tamen id non admittant Epiſcopi ſub prætextu priuilegiorum, quæ vult Concilium omninò reiecta, & excluſa, vt patet ex verbis, &c. Verum tamen eſt quod docet Diana *tract.16. reſolut.24. part.2. & part 3. tract.2. reſolut.7.* in Regularibus minorem ſcientiam requiri, quàm in alijs quæ doctrina, licet faueat Regularibus, non eſt facilè admittenda, cum pro eodem ordine eadem idoneitas requiratur in omnibus, neque in hac admittendam cenſeo diſtinctionem, ſiue acceptionem perſonarum, cum vna ſit Eccleſia, & vna eademque pro omnibus obligatio ab ipſa impoſita.

LEX XCVII.

Regulares non ordinandi ab Epiſcopis cum ex induſtria ſubterfugiunt Epiſcopum Diœceſanum.

EXtat Decretum S.C. Concilij emanatum ſub Clemente VIII. quo prohibentur Superiores Regulares cõcedere litteras dimiſſoriales ſuis Subditis in ordine ad recipiendos Ordines ab alienis Epiſcopis pręter Dięceſanos, ſi hi non ſint abſentes, vel ſi ordinationes non ſint habituri, cuius Decreti tenor refertur à Lauret. de Frãchis in hac materia; Vnde præter eiuſmodi caſus videtur dicendum Regulares ab alienis Epiſcopis non eſſe ordinandos, cum ſupponantur ex induſtria propriũ Epiſcopum ſubterfugere, & fraudẽ ſubeſſe; Cenſuit enim S.C.Concilij citata poſſe ſuperiores Regulares concedere ſuis Subditis Regularibus litteras dimiſſoriales ad Epiſcopũ tantũ Dięceſanum, & ſolum in caſu, in quo iſte abeſſet, vel non eſſet ordinationes habiturus, quod etiam exprimendum eſt in litteris ad alios Epiſcopos; ex quo colligitur nõ eſſe ex induſtria à Regularibus quæ-

Digitized by Google

quærendas causas subterfugij, vt eueniret si Superiores ad hoc mutarent Monasteria suis Subditis, timentes reprobationem iustam à Diœcesano ex ignorantia ordinandorum, aut si data opera expectarēt absentiam Diœcesani pro Dimissorijs ad alios Episcopos concedendis, quidquid dicat in contrarium Pasqualig. *in addit. ad Lauret.* qui docet licere Superioribus commutare Monasteria suis Subditis, ad hoc solum, vt recipiant Ordines ab Episcopo, quem sibi magis amicum putent, magisque in examine mitem, cum sic semper saluetur Decretum, quod Dimissoriæ fiant ad Episcopum Diœcesanum illius Monasterij, in quo de nouo collocantur. Sed Pasqualigus in suis doctrinis semper subtilis, & Metaphysicus non videtur in hac re sibi constans, cum paulò infra *num.*250. neget posse Superiores Regulares expectare absentiam Episcopi Diœcesani ex industria, vt dent litteras dimissoriales pro Episcopo alieno, cum fiat cum fraude, & fiat indirectè, quod directè prohibetur, quod nunquam licitum est *ex l. Seius, & Angerius ff. ad l. falcid. & ex cap. cum quid de Regul. Iur. in* 6. dico enim in vtroque casu militare eandem rationem fraudis, cum semper ex industria quæratur subterfugium ab Episcopo Diœcesano, quod est expresè contra Decretum S. C. quod neque inuiolatum potest sustineri, si fierent dimissoriæ ad alienum Episcopum, ex eo quod proprius nollet ordinare propter præsumpta priuilegia, quæ ipse non velit admittere; non enim ex hoc potest intelligi casus positus in Decreto, quod Episcopus non habeat ordinationes, cum non sit simpliciter, & vniuersaliter verùm, sed tantum sit verum in ordine ad illos Regulares, quos non vult ordinare; vnde Dimissoriæ sic datæ nunquam erunt validæ, neque alienus Episcopus potest illas admittere.

LEX XCVIII.

Non admittendi ad Ordines Regulares ab Episcopis cum sola dispensatione Interstitiorum facta à suis Superioribus.

Consuetum est Regularibus accedentibus ad Ordines Dimissorias afferre à suis Superioribus, quandoque cum Interstitiorum dispensatione, quę dispensatio, an sufficiat, hic resoluendū est. Videtur namque esse satis resolutum hoc dubium à S.C.Concilij, quam refert Lauret. de Franchis *de Regular. Ordination. qu.*2. vbi decernit Superiores Regulares non posse dispensare super Interstitijs ordinandorum, sed id spectare ad Episcopos ordinantes, qui tamen quo ad causam dispensationis formare debent iudicium ex attestatione Superiorum Regularium. Sed Pasqualig. *in addit. ad Lauret.* putans suspectam hanc declarationem, & aliam afferens in cōtrarium relatam à Piasec. *in prax. p.*1. *c.*1. *num.*11. docet sufficere dispensationem factam à Superioribus Regularibus, neque talem dispensationem spectare ad Episcopos; cum ipse asserat, hanc dispensationem spectare ad Superiorem ordinandi, ad quem etiam spectat concedere Dimissorias, & pro hac doctrina affert Suarez *tom.*4. *de Relig. lib.*2. Sanchez *l.*3. *Consil. Moral. cap.*11. & alios. Ego tamen tutiorem puto illam doctrinam, quæ facultatem dispensandi super Interstitijs tribuit solis Episcopis, cum Interstitia sint res quædam essentialiter connexæ cum Ordinibus, quorum collatio spectat ad solos Episcopos; nec Superiores Regulares in materia Ordinum habent aliam facultatem, quàm

faciendi

Digitized by Google

faciendi atteſtationes ſuper qualitatibus Subditorum, quas quidem debent attendere Epiſcopi, tamquam cauſam ſufficientem pro diſpenſandis Interſtitijs; quemadmodum igitur in Superioribus Regularibus nulla eſt facultas, quoad collationem Ordinum, ita etiam quoad res eſſentialiter connexas cum Ordinibus. Addo quod ſicut Interſtitium eſt temporis interuallum inter vnum Ordinem, & alium, quod tenentur ſeruare Epiſcopi, niſi habeant cauſam non ſeruandi, ſic iſtius interualli diſpenſatio non poteſt pertinere, niſi ad Epiſcopos, ſuper quos tantum cadit obligatio illud ſeruandi, quæ ſanè obligatio nuſquam legitur in Concilijs cadere ſupra Superiores Regulares. Addo inſuper ex Declaratione S. C. Concilij edita anno 1597. die 7. Septemb. teneri Superiores Regulares in litteris dimiſſorialibus petere ab Epiſcopis diſpenſationem pro ſuis ſubditis ordinandis, attenta neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiæ, ſeu Religionis, quod eſſet ſupernacaneum, ſi Superiores Regularium poſſent ipſi diſpenſare, ita Sorb. *ex conieſt. apud Lauret. l. c.*

LEX XCIX.

Regulares eiecti ad Superiores Ordines nequaquam promouendi.

TAmetſi olim Regulares eiecti, aliquo iam Ordine inſigniti, poſſent etiam ab Epiſcopis ad Ordines ſuperiores promoueri, vt clarè apud Lauret. *qu.* 7. docent Nauar. *lib.* 3. *Conſil.* 4. *de ſtatu Monach.* & Rodriquez *Qu. Regul. tom.* 1. *qu.* 58. nunc temporis tamen vigore Decretorum S. Cong. videtur non poſſe, cum ex ipſis omnes eiecti remaneant ab Exercitio ordinum ſuſpenſi, conſtat enim ex ipſis Decreti vltimi verbis §. 9. quod eiecti extra Religionem degentes ſint perpetuò ſuſpenſi ab exercitio ordinum, ſublata Ordinarijs locorum facultate dictam ſuſpenſionē relaxandi, aut moderandi, neque ab hac ſuſpenſione poſſunt diſpenſari à ſuis Prælatis, neque ad Ordines promoueri, niſi ſint prorſus emendati, & redeant ad Religionem, quia durante eiectione ratione incorrigibilitatis, quæ ſupponit grauia delicta, ſunt Irregulares ex delicto, cum habeant infamiam Iuris, & etiam infamiam facti, ex qua oritur, quod non poſſint ad ordines promoueri, vt inhabiles ex impedimēto Irregularitatis, inhabiles namque ad exercendos ordines, dicuntur etiam inhabiles ad eoſdem ordines ſuſcipiendos. Aliqui tamen DD. volunt Regulares eiectos ex vi Decretorum Sacræ Congregationis eſſe tantum ſuſpenſos ab ordinibus, quos habent, ſi habeant, non verò id habere, quod non poſſint ad alios promoueri, ſi nullum aliud habeant impedimentum, cum à diſparatis non poſſit fieri illatio, vnde puto doctrinam illorum magis ſtringere in hac re, qui dicunt etiam ſecluſo quocunque decreto, non poſſe ratione incorrigibilitatis, quæ illos reddit infames, vt ſupradictum, vt bene notauit Paſqualig. *l. c.* cum Lapo, Friderico de Senis, Nauarr. Bordon. & alijs, certum enim eſt, quod debent prius obtinere diſpenſationem à Sum. Pontif. quidquid dicant aliqui ſuper tali Irregularitate poſſe ab Epiſcopis ipſis diſpenſari *ex cap. At ſi Clerici* §. *de Adulterijs*, nam ex illo c. ad ſummum datur facultas Epiſcopis diſpenſandi ſuppoſita reſipiſcentia, & emendatione, qua ſuppoſita debent ad ſuam Religionem redire, & admitti, & tunc à ſuis Prælatis Regularibus, tamquam omnino emendati, & non vltrà in ſua incorrigibilitate per-

Digitized by Google

manentes poterunt dispensari, quod in specie concessit Pius V. Monachis S. Benedicti Idibus Iunij 1571. *Constit.* 129. *tom.* 2. *Bullar.* Suspensio verò ab Ordinibus cessat ipso facto, quando reuertuntur ad Religionem, vt notat Donat. *in prax. Regular part.* 2 *tract.* 8. *q.* 40. cum suspēsio ex Decreto Pontificio limitetur tantum ad tempus, in quo Regulares permanent incorrigibiles extra Religionem.

LEX C.

Regulares eiecti sub aliquo titulo ad Ordines promouendi, supposita Apostolica dispensatione.

EX Trid. nemo cuiuscumque Ordinis, & conditionis sit, potest ad sacros Ordines promoueri sine titulo, vnde sequitur etiam Regulares eiectos sub aliquo titulo esse ad Ordines Sacros promouendos. Difficultas est quinam debeat esse titulus iste in Regularibus eiectis, cum non possit esse titulus Religionis, quæ ipsos tamquam eiectos, & separatos per sententiam definitiuam alere non tenetur; neque possit esse titulus Patrimonij, quia stante voto paupertatis sunt incapaces Patrimonij, neque possit esse titulus beneficij, quia vt Religiosi, & voto paupertatis obstricti, neque sunt capaces beneficij, idque ex Trid. *sess.* 14. *de refor. cap.* 10. *ex Clement. de supplend. neglig. Prælat. & ex cap. cum de beneficijs in* 6. Titulus igitur sufficiens pro suscipiendis Ordinibus in Regularibus eiectis erit aliquid assignabile æquiualens Patrimonio, vel beneficio quoad congruam substentationē, ad hanc enim præcipuè requiruntur tituli Patrimonij, & beneficij, ne Clericus ordine Sacro insignitus cum sui status indecentia cogatur mendicare; redditus tamen, siue prouentus assignandi Regularibus eiectis, debent semper manere secundum proprietatem apud Ecclesiam, cum apud ipsos Regulares non debeat remanere, nisi vsus sine dominio, & proprietate, vt habetur ex doctrina communi, & quamuis hoc non sit secundum formā Concilij Trid. quod vult, vel Patrimonium, vel beneficium debere esse in proprietate ipsius ordinandi, tamen cum agatur hic de casu excepto in Regularibus eiectis, qui ratione voti paupertatis sunt incapaces proprietatis, satis erit si habuerint aliquod æquiualens pro substentatione sine aliqua proprietate. Episcopus verò, qui illos debet ad Ordines promouere in sententia multorum debet esse Episcopus originis, cum non habeant Episcopum domicilij, eo quod ex statu suo sint veluti vagi, volunt tamen isti debere Episcopum originis, antequam eos promoueat ad ordines, sumere informationem ab Episcopo loci, vbi habitant eiecti, qui supponitur de eorum moribus, & vita habere notitiam. Alij tamen melius volunt esse ordinandos ab Episcopo loci, vbi habitant, cum ipsi tantum fiant verè subditi actualiter per obedientiam, quam illi præstare debent, vt dictum est, & ad ipsum spectat super illos inuigilare, & de actionibus eorum perscrutari. Addo ratione habitationis cum animo permanendi in illo loco etiam Regulares eiectos, quemadmodum alios Clericos, adquirere quoquomodo domicilium. Hæc tamen dicta sunt, supposita dispensatione ad ordines obtenta à Summo Pontifice, vt supra.

LEX

Digitized by Google

LEX CI.

Ad Episcopis Ordinantibus inquirendum est de origine, & domicilio ordinandorum.

EX Trid. *Sess.* 23. *cap.* 17. *de refor.* habetur, quod Episcopi ordinantes tenentur inquirere. inuestigare, & examinare circa ordinandos de genere, persona, ætate, institutione, moribus, doctrina, & ipsorum fide, in quibus comprehenditur examen originis, & domicilij, cum non possint ordinare nisi suos Subditos, qui si non sint subditi ratione beneficij, debent esse tales saltem ratione originis, vel domicilij, cum titulus Patrimonij non sufficiat ad faciendum subditum. Non censeo tamen probandam in hac materia doctrinam nonnullorum, inter quos est Zerola *in prax. Episcop. V. Dimissoria*, Quaranta *in Sum. Bullar. V. Ordo*, & Piasecius *in prax. part.* 1. *c.* 1. qui volunt, non posse Episcopum domicilij illum ordinare, qui ab Episcopo originis est promotus ad titulum beneficij requirentis residentiam, vel ad titulum Patrimonij cum adscriptione alicui Ecclesiæ, nisi in tali casu habeat dimissorias ab Episcopo originis, nam vt scitè tradunt Campanil. *in diuersor. iur. Rubric. cap.* 8 *n.* 25. & Barbos. *de potestate Episcop. alleg.* 4. *n.* 41. sufficit, quod Episcopus domicilij habeat notitiam morum, & aliarum qualitatum, quæ pro ordinandis necessariæ sunt, cum ad summum Episcopus originis possit punire Clericos recedentes adscriptos Ecclesiæ, vel obstrictos residentiæ beneficij per suspensionem interdicendo exercitium, iuxta dispositionem Trid. *Sess.* 23. *cap.* 16. *de refor.* vt verò ab Episcopis benè inquiratur de origine, & domicilio ordinandorum, non sufficit cuicumq; coniecturæ, vel testimonio fidem præbere, cum de vtraque debeat authenticè constare, iuxta Sacros Canones, & Concilia; & conditiones inquirendæ de domicilio plures sunt, cum pluribus modis possit domicilium contrahi per Iuristas, & Canonistas; debet autem principaliter cõsiderari, si ad translationem bonorum, familiæ, supellectilis, & habitationis accedat animus permanendi in illo loco, hæcque omnia fiant ex libertate, non ex aliqua aduersante necessitate; quæ cogat mutare locum ex aliquo metu damni, ex quo habeatur indicium fieri mutationem non ex animo permanendi; & licet quis ex Iure Ciuili, & Canonico possit habere plura domicilia in diuersis locis, debet tamen in illis per aliqua signa demonstrare se habere animum in illis perpetuò permanendi saltem per aliquam anni partem, vt habemus *ex cap. cum nullus de temp. ord. in* 6. & ex Rota *decis.* 150. *part.* 7. *recent. nu.* 6. quod notant etiam Abbas. Nauar. Socin. Maiol. &c. & sic habens plura domicilia in diuersis locis poterit ab Episcopis illorum locorum, tamquam subditus ad ordines promoueri. Sic etiam poterunt ordinari ab Episcopo loci filij officialium, quando primò perueniunt ad locum, vbi officiales ipsi debent exercere officium perpetuũ, talis enim perpetuitas officij arguit animum ibi perpetuò permanendi, quod sufficit ad contrahendum domicilium, vt notant cum Barbos. *de potest. Episc. alleg.* 4. Rebuff. Campanil. &c. De Relegatis exilio perpetuo in aliquo loco, est aliqua difficultas, cum ibi censeatur animus inuitus ad permanentiam, & non planè liber; tamen ex *l. Filij libertorum* §. *Relegatus ff. de municip.* & ipsi dicuntur contrahere domicilium, retinentes etiam primum domicilium; Sic deni-

que Barones, & eorum filij dicuntur contrahere domicilium in suis feudis, quamuis ibi non habitent, quod habetur ex Rota Cæsaraugustana Pensionis 9. Martij 1598. coram Orano, & etiam ex Barbos. *l. c. n* 32. & ratio est, quia stante dominio loci habent ibi habitationem in habitu, licet non in actu, & exercendo iurisdictionē dicuntur semper ibi præsentes animo, & effectu, ex quo consurgit habitatio quædam virtualis, æquiualens materiali, cum ibi resideat tamquam caput illius regiminis, & communitatis. Ego tamen dicerem hanc rationem esse potius metaphysicam, & parum conducere ad domicilium reale, & personale quod requiritur cum animo permanendi, vt dictum est.

LEX CII.

Pro Patritijs rerum publicarum non adprobandum ab Episcop. s domicilium in quacunque subdita Ciuitate, vel subiecto loco ratione solius dominij.

PAx Iordanus *tom.* 1. *variar. lucubrat. lib.* 3 *titul.* 6. *nu.* 66. expressè loquendo de Venetis docet Nobiles omnes Rerumpublic. Patritios, apud quos est Regimen totius Reipub. habere domicilium in quocumque loco, & Ciuitate dominij, & consequenter posse ad ordines promoueri à quocumq; Episcopo talis dominij, cum sint verè Domini omnium locorum in tali Dominio, & dicantur verè habitatores permanentes in illo toto dominio, & hęc doctrina fortassis cohæret cum supradicta de Baronibus feudorum, quibus ratione dominij, & iurisdictionis tributum est domicilium in omni loco, vbi talem iurisdictionem, & dominium exercent; cuius tamen doctrinæ discrimen facilè adduci potest, cum dominium, & iurisdictio Baronum, & Principum Feudatorum sit aliquid personale, & possit inducere effectus personales in ipsis, qualis est adquisitio domicilij; dominium verò Rerumpublicarum supra Ciuitates, & oppida, cum non sit personale, neque sequatur personas, sed sit tantum reale penes communitatem, neque inhæreat personis, vti singulis, hinc est quod in ipsis, vti singulis non possit inducere effectus personales, inter quos est contractio domicilij; tale namque dominium Rerumpub. est collegiale, neque residet nisi in Collegio personarum, quod facit vt nulla persona, vti singularis, dicatur domina, vnde cessat omnimodè ratio allata ratione dominij, cum sit tantum in communitate, non in singularibus, quę quidem ratio non militat in Baronibus, qui habent tale dominium, vt singulares personæ Principatum obtinentes, ex quo inferunt aliqui DD. Principes, & Barones plura feuda, & plures ditiones obtinentes in diuersis Diœcesibus habere etiam plura domicilia, tot, quot sunt feuda, & ideo posse tamquam subditos à pluribus Episcopis ordinari, quod etiam volunt alij de ipsis Patritijs Rerumpublicarum ratione dominij, quod habent in pluribus Diœcesibus, & Ciuitatibus. Verum quidquid sit de eiusmodi doctrinis, & rationum paritatibus melius est in personis, cuiuscumque generis sint, & conditionis, veras domicilij rationes attendere, & inuestigare; cum enim agatur de Sacramento Ordinis non multum est fidendum probabilitate doctrinarum, & opinionum, quæ vim non habent conualidandi Sacramenta, si deficiant conditiones requisitæ in ministrante vel in recipiente, & in eiusmodi rebus semper tutior pars est

Digitized by Google

est eligenda, quin immò etiam speculatiuè loquendo, videtur non posse intelligi domicilium sine habitatione cũ animo permanendi. Principes autem, Barones, & Patritij Rerumpub. non dicuntur in quolibet loco sui dominij habitare, neque habere animum ibi permanendi, vnde cessat vera ratio domicilij, sicque ruit tota doctrina superius allata de ipsorum domicilio.

LEX CIII.

Illegitimi non admittendi ab Episcopis ad ordines, ad beneficia, ad dignitates sine dispensatione.

ID scitum esse debet Episcopali Prudentiæ, quod licet vna sit illegitimitas in prole spuria, multas tamen potest inhabilitates inducere, & impedimenta; cum reddat hominem inhabilem ad plura inter se valdè diuersa, nimirum ad ordines, ad beneficia, & ad dignitates, vnde cum sint plures inhabilitates ex eodem fonte manantes, plures etiam requirunt dispensationes, vt præter Iuristas, & Canonistas habemus etiam ex Rota coram Puteo *decis.* 109. *in fin. lib.* 1. & coram Ludouis. *decis.* 87. *nu.* 6. & in Zerulensi Pensionis 2. Iunij 1597. coram Pennia, & etiam *ex cap. Tuarum de auctor. & vsu Pal.*, *& ex cap. Pastoralis de Priuileg.* Cum igitur id apud omnes certum sit, illegitimos absque dispensatione esse omninò incapaces rerum supradictarum, non debent ad vllam earum admittere Episcopi, nisi prius dispensationem obtinuerint. An verò illegitimus dispensatus ad ordines, sit intelligendus ex vi talis dispensationis dispensatus etiam ad reliqua, non est hac lege definiendum, sed sequenti, cum sit vtrinque opinio Doctorum, quorum doctrinæ erunt à nobis accuratè examinandæ; non enim ordines ita connexi censendi sunt cum beneficijs, & dignitatibus, vt ad illos dispensatus censeatur etiam dispensatus ad alia, cum satis constet ex Iure Canonico beneficia, & dignitates non esse inseparabiliter connexa cum ordinibus, quia potest quis ordinari ad titulum Patrimonij, & ad titulum Pensionis, absque eo quod ordinetur ad titulum beneficij, & quamuis ordo concedatur ad titulum Patrimonij quasi dispensatiuè ex Concil. Trid. *Sess.* 21. *cap. de refor.* nimirum ob solam necessitatem, & vtilitatem Ecclesiæ, attamen verè ab Episcopis passim conceditur, quod sufficit ad demonstrandum beneficia, & dignitates non esse inseparabiliter connexas cum ordinibus, neque vna dispensationem pro ipsis satis esse ad dignitates, & beneficia obtinenda.

LEX CIV.

Illegitimus dispensatus ad Ordines non intelligendus dispensatus etiam ad beneficia.

PROmptâ nimis doctrinâ suasere plures posse Episcopos ad beneficia admittere absque alia dispensatione illegitimos iam dispensatos ad ordines, ea præsertim ratione, quod ordines, & beneficia sint res quædam quasi inseparabiliter connexæ, & quod idcircò non possit ad Ordines dispensari, nisi etiam dispensetur ad beneficia; quæ tamen doctrina facilè ex dictis refellitur, cum nulla sit connexio inseparabilis Ordinis, & beneficij, immò res sint omninò separabiles, vt satis perspicuũ est. Additur Datariæ Stylus, qui declarat mentem Pontificis, & ex quo dispensatio ad Ordines non extenditur ad beneficia, ad quæ est necessaria specialis

Digitized by Google

quàm à ſuſcipiente, & ideo vterque deberet peccare mortaliter, quod tamen non eſt dicendum, niſi fieret ex contemptu, quidquid dicant Tolet. *lib* 2. *Sum. cap.*71. Fornar. *de Ord. cap.*3. Nugn. 3. *part. qu.*23. Maiol. *de Irregul. lib.* 4. *cap.*12. Bonac. *diſp.* 8. *de Sacram. qu. vnic. pun.* 5. & alij. Neque dicendum eſt cum eodem Toleto, & Maiol. præter peccatum mortale ſuſcipientes Tonſuram ante Confirmationem incurrere Irregularitatem, nõ enim hæc pœna inuenitur alicubi impoſita à Iure, vt benè notant Auila, Suarez, Henriquez, Nauar., Sotus, & alij apud Paſqualig. *l. c.*

LEX CVIII.

Ante præſcriptam ætatem nemo admittendus ad Tonſuram, vel ad Ordines.

PRo Tonſura, & pro Ordinibus ſuſcipiendis variæ præſcriptæ fuere ætates pro temporum varietate. Tonſura enim, vt plurimum in ſeptennio collata eſt *ex cap. Nullus de Temp. Ordinat. in* 6., qui annus debet eſſe completus *ex cap. In ſingul. diſt.*77. Reliquorum Ordinum variæ præſcriptæ ſunt ætates in diuerſis Concilijs, præſertim in Viennenſ. & *Clementin. Generalem de ætate, & qualitat.* at in Concil. Trid. *Seſſ.* 23. *cap.* 12. Subdiaconatum permittit exiſtenti in anno vigeſimoſecundo, Diaconatum in anno vigeſimotertio, Presbyteratum in vigeſimoquinto; liberum tempus permittens Ordinibus minoribus poſt Tonſuram, pro quibus maior attentio habenda eſt ad litteras, & mores, quàm ad ætatem. Puto autem, vt etiam alibi dixi, ſufficere pro quolibet Ordine, quod ſit annus inceptus, non completus, quidquid dicant in cõtrarium Nauar. *Conſil.* 9. *de Temp. Ordinat.* Villalobos *tom.* 1. *Summ. Tract.* 11. Paſqualig. *in addit. ad Lauret. qu.* 16. *de Regul. Ordinat.*, & alij plures; Sufficit enim, quod ſuſcipientes Ordines ordinentur in annis præfixis à Concilio, neque exprimitur, quod ãnni debeant eſſe completi. Illi verò, qui ex malitia, non ex ignorantia, ante legitimam ætatem ſuſcipiunt Ordines remanent ipſo facto, & iure ſuſpenſi, quæ ſuſpenſio, licet ante Bullam Pij II. *Ex Sacrorum*, duraret tantum vſque ad legitimam ætatem, nunc tamen intelligitur perpetuò durare, ſiquidem ſuſpenſio ipſo iure, quæ ponitur in dicta Bulla, perpetuitatem indicat, cum latæ Sententiæ habeant vim Canonis, vt explicant plures Iuriſtæ, & Canoniſtæ apud Lauret. de Franch. *l. c.* vnde ſic ſuſpenſi, dicuntur indigere diſpenſatione Apoſtolica, quod cõfirmant Rebuff. *in prax. titul. de malè promotis*; & Nauar. *Conſil.* 30. *in fine*. Si tamen ſuſciperentur Ordines cum ignorantia inculpabili ſuſcipientium, hæc ſufficeret ad eos excuſandos à pœna ſuſpenſionis, cum ſit doctrina communis, nullam cenſuram incurrere, qui cenſuram, vel prohibitionem ſub cenſura inculpabiliter ignorat, ſicut enim ignorata lege non violatur lex, nec violans fit reus tranſgreſſionis, ita ignorata cenſura appoſita nemo fit reus cenſuræ.

LEX CIX.

Prima Tonſura ſuis ſubditis ab Epiſcopis vbique locorum conferenda.

QVolibet tempore, & quolibet loco poſſe ab Epiſcopis Tonſuram conferri certum eſt ex communi Doctorũ ſententia, nec opus eſt de hac re Canones, & Concilia referre. At id, quod

quod vertitur in dubium est, an possint Episcopi illam extra propriam Diœcesim conferre suis subditis; licet enim plures Doctores id reducant ad exercitium voluntariæ Iurisdictionis, alij tamen volunt collationem Tonsuræ, quemadmodum etiam aliorum Ordinum spectare ad exercitium Pontificalium, quod extra propriam Diœcesim haberi non potest sine licentia illius Ordinarij iuxta Trid. *sess.6. cap.5. de Reform.* Quod verò verè possint Episcopi Tonsuram conferre suis subditis etiam extra Diœcesim existentibus, videtur satis probari ex generali consuetudine, & praxi, nusquam Ecclesia reclamante, quod sufficit ad probabilitatem, & quasi certitudinem illius doctrinæ, quā non tolleraret Ecclesia, si esset contra Canones; hancque doctrinam tuentur duodecim classici Doctores, & Canonistæ, quos citat Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu. 17. de Regular. Ordinat.* vbi tamen plures alios affert contrariè sentientes; Miror tamen ego quomodo Pasqualigus horum sententiam putet probabiliorem, ex eo quod ipse dicat collationem Tonsuræ ad munus Pontificale spectare, cuius exercitium extra Diœcesim non potest haberi; nam dato, quod in collatione Tonsuræ exerceatur aliquod munus Pontificale, adhuc probandum remanet, quod prohibeatur omne munus, seu exercitium Pontificalium extra propriam Diœcesim, in qua prohibitione tantum potest fundari improbabilitas oppositæ sententiæ, de qua sanè non constat. Addo non ita facilè audiri in Ecclesia, quod conferre Tonsuram sit Pontificalia exercere. Quod insuper docet Pasqualigus posse excusari à pœna suspensionis illum Episcopum, qui conferret subdito Tonsuram extra Diœcesim, ex eo quod sequeretur opinionem probabilem, non est consonum Doctrinæ Canonicæ, nam si collatio Tonsuræ subest prohibitioni ex eo, quod sit de numero actuum Pontificalium, qui non possint exerceri extra propriam Diœcesim, sequitur clarè, quod etiam semper subijciatur impositæ pęnæ suspensionis, sicuti subijciuntur cœteri actus Pontificales prohibiti, neque opinio probabilis tollit prohibitionem, & consequenter neque pœnam adnexam.

LEX CX.

Ad Ordines Minores in quolibet loco, & quolibet die non feriato Episcoporum subditi promouendi.

DEcentiùs agitur ab Episcopis, si Ordines omnes, qui sunt Sacramenta, in loco sacro conferantur; Verè in quolibet loco posse conferri, & esse conferendos, si aliqua vrgeat necessitas, vt quidam volunt, sed nulla vrgente necessitate, vt alij, communiter asseritur, idque præ cæteris docet Laurer. de Franchis *qu.18. de Regularium Ordinatione,* qui ait Episcopum, vbi sibi videbitur, posse Minores Ordines conferre; ego tamen adderem, vbi sit loci decentia, & honestas; quapropter notant Henriquez *in sum. l.10. c.11.* Ricc. *in praxi aurea resolut.* 274. Squillant. *de oblig. & priuileg. Episc. p.3. c.1.* & alij cum ipsis Episcopalem domum esse locum opportunissimū, quemadmodum docent Campanil. *in diuers. Iur. Canon. rub. 6. c.1.* Syluester *in sum. V. Ordo*, Maiol. *l.3. de Irregul. cap.* 23. & Marchin. *de Ord. tract. 1. p.7. c.7.* posse etiam Episcopos in qualibet alia Domo, quę non sit Episcopalis Minores Ordines conferre, ad differentiam Ordinum Sacrorum, qui ex præscripto Tridentini *sess.*

quàm à suscipiente, & ideo vterque deberet peccare mortaliter; quod tamen non est dicendum, nisi fieret ex contemptu, quidquid dicant Tolet. *lib 2. Sum. cap.71.* Fornar. *de Ord. cap.3.* Nugn. 3. *part. qu.23.* Maiol. *de Irregul. lib. 4. cap.12.* Bonac. *disp.8. de Sacram. qu. vnic. pun. 5.* & alij. Neque dicendum est cum eodem Toleto, & Maiol. præter peccatum mortale suscipientes Tonsuram ante Confirmationem incurrere Irregularitatem, nō enim hæc pœna inuenitur alicubi imposita à Iure, vt benè notant Auila, Suarez, Henriquez, Nauar., Sotus, & alij apud Pasqualig. *l. c.*

LEX CVIII.

Ante præscriptam ætatem nemo admittendus ad Tonsuram, vel ad Ordines.

PRo Tonsura, & pro Ordinibus suscipiendis variæ præscriptæ fuere ætates pro temporum varietate. Tonsura enim, vt plurimum in septennio collata est *ex cap. Nullus de Temp. Ordinat. in 6.*, qui annus debet esse completus *ex cap. In singul. dist.77.* Reliquorum Ordinum variæ præscriptæ sunt ætates in diuersis Concilijs, præsertim in Viennens. & *Clementin. Generalem de ætate, & qualitat.* at in Concil. Trid. *Sess. 23. cap. 12.* Subdiaconatum permittit existenti in anno vigesimosecundo, Diaconatum in anno vigesimotertio, Presbyteratum in vigesimoquinto; liberum tempus permittens Ordinibus minoribus post Tonsuram, pro quibus maior attentio habenda est ad litteras, & mores, quàm ad ætatem. Puto autem; vt etiam alibi dixi, sufficere pro quolibet Ordine, quod sit annus inceptus, non completus, quidquid dicant in cōtrarium Nauar. *Consil. 9. de Temp. Ordinat.* Villalobos *tom. 1. Summ. Tract. 11.* Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu. 16. de Regul. Ordinat.*, & alij plures; Sufficit enim, quod suscipientes Ordines ordinentur in annis præfixis à Concilio, neque exprimitur, quod anni debeant esse completi. Illi verò, qui ex malitia, non ex ignorantia, ante legitimam ætatem suscipiunt Ordines remanent ipso facto, & iure suspensi, quæ suspensio, licet ante Bullam Pij II. *Ex Sacrorum*, duraret tantum vsque ad legitimam ætatem, nunc tamen intelligitur perpetuò durare, siquidem suspensio ipso iure, quæ ponitur in dicta Bulla, perpetuitatem indicat, cum latæ Sententiæ habeant vim Canonis, vt explicant plures Iuristæ, & Canonistæ apud Lauret. de Franch. *l. c.* vnde sic suspensi, dicuntur indigere dispensatione Apostolica, quod cōfirmant Rebuff. *in prax. titul. de malè promotis*, & Nauar. *Consil. 30. in fine*. Si tamen susciperentur Ordines cum ignorantia inculpabili suscipientium, hæc sufficeret ad eos excusandos à pœna suspensionis, cum sit doctrina communis, nullam censuram incurrere, qui censuram, vel prohibitionem sub censura inculpabiliter ignorat, sicut enim ignorata lege non violatur lex, nec violans fit reus transgressionis, ita ignorata censura apposita nem,o fit reus censuræ.

LEX CIX.

Prima Tonsura suis subditis ab Episcopis vbique locorum conferenda.

QVolibet tempore, & quolibet loco posse ab Episcopis Tonsuram conferri certum est ex communi Doctorū sententia, nec opus est de hac re Canones, & Concilia referre. At id, quod

quod vertitur in dubium est, an possint Episcopi illam extra propriam Diœcesim conferre suis subditis; licet enim plures Doctores id reducant ad exercitium voluntariæ Iurisdictionis, alij tamen volunt collationem Tonsuræ, quemadmodum etiam aliorum Ordinum spectare ad exercitium Pontificalium, quod extra propriam Diœcesim haberi non potest sine licentia illius Ordinarij iuxta Trid. *sess.6. cap.5. de Reform.* Quod verò verè possint Episcopi Tonsuram conferre suis subditis etiam extra Diœcesim existentibus, videtur satis probari ex generali consuetudine, & praxi, nusquam Ecclesia reclamante, quod sufficit ad probabilitatem, & quasi certitudinem illius doctrinæ, quā non tolleraret Ecclesia, si esset contra Canones; hancque doctrinam tuentur duodecim classici Doctores, & Canonistæ, quos citat Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu. 17. de Regular. Ordinat.* vbi tamen plures alios affert contrariè sentientes; Miror tamen ego quomodo Pasqualigus horum sententiam putet probabiliorem, ex eo quod ipse dicat collationem Tonsuræ ad munus Pontificale spectare, cuius exercitium extra Diœcesim non potest haberi; nam dato, quod in collatione Tonsuræ exerceretur aliquod munus Pontificale, adhuc probandum remanet, quod prohibeatur omne munus, seu exercitium Pontificalium extra propriam Diœcesim, in qua prohibitione tantum potest fundari improbabilitas oppositæ sententiæ, de qua sanè non constat. Addo non ita facilè audiri in Ecclesia, quod conferre Tonsuram sit Pontificalia exercere. Quod insuper docet Pasqualigus posse excusari à pœna suspensionis illum Episcopum, qui conferret subdito Tonsuram extra Diœcesim, ex eo quod sequeretur opinionem probabilem, non est consonum Doctrinæ Canonicæ, nam si collatio Tonsuræ subest prohibitioni ex eo, quod sit de numero actuum Pontificalium, qui non possint exerceri extra propriam Diœcesim, sequitur clarè, quod etiam semper subijciatur impositæ pęnæ suspensionis, sicuti subijciuntur cœteri actus Pontificales prohibiti, neque opinio probabilis tollit prohibitionem, & consequenter neque pœnam adnexam.

LEX CX.

Ad Ordines Minores in quolibet loco, & quolibet die non feriato Episcoporum subditi promouendi.

Decentiùs agitur ab Episcopis, si Ordines omnes, qui sunt Sacramenta, in loco sacro conferantur; Verè in quolibet loco posse conferri, & esse conferendos, si aliqua vrgeat necessitas, vt quidam volunt, sed nulla vrgente necessitate, vt alij, communiter asseritur, idque præ cæteris docet Lauret. de Franchis *qu.18. de Regularium Ordinatione,* qui ait Episcopum, vbi sibi videbitur, posse Minores Ordines conferre; ego tamen adderem, vbi sit loci decentia, & honestas; quapropter notant Henriquez *in sum. l.10. c.11.* Ricc. *in praxi aurea resolut.* 274. Squillant. *de oblig. & priuileg. Episc. p.3. c.1.* & alij cum ipsis Episcopalem domum esse locum opportunissimū, quemadmodum docent Campanil. *in diuers. Iur. Canon. rub. 6. c.1.* Syluester *in sum. V. Ordo*, Maiol. *l.3. de Irregul. cap.23.* & Marchin. *de Ord. tract. 1. p.7. c.7.* posse etiam Episcopos in qualibet alia Domo, quę non sit Episcopalis Minores Ordines conferre, ad differentiam Ordinum Sacrorum, qui ex præscripto Tridentini *sess.*

23. *cap*. 8. *de Refor*. debent conferri quoad fieri potest, in Ecclesia Cathedrali, præsentibus Canonicis, & vbi consuetudo inualuit, vt Ordinationes habeant in quauis Ecclesia Diœcesis, poterunt conferri etiam in alia Ecclesia, quæ tamen sit inter digniores præsente toto Clero illius Ecclesiæ, licet plerique velint cum Pasqualig. Henriquez, Barbosa, Campanil. & alijs iam citatis, etiam Sacras Ordinationes ad libitum Episcopi in qualibet Ecclesia sine discrimine posse celabrari, ita tamen, vt semper interueniant Canonici, saltem ministrantes. Circa tempus conferendi Ordines Minores extra Tempora, in quibus habentur Ordinationes publicę statis diebus festis de præcepto, sed etiã omnibus diebus, adest doctrina nũc ferè communiter recepta, quod possint conferri, ne dum omnibus diebus festiuis in Ecclesia, hoc est, in quibus celebretur officium duplex de Sanctis, de qua re sunt variæ Doctorum sententiæ satis probabiles; quemadmodum etiam de Sacris Ordinibus, quos testatur Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu*. 18. *de Regular. Ordinat*. sæpius se vidisse collatos Romæ à Vicesgerente in Sacello S. Andreæ de Valle extra Tempora quibusdam festis diebus; Concilium namq; Trid. videtur præscribere tantum pro publicis Ordinationibus.

LEX CXI.

Nullo Priuilegij prætextu duo Sacri Ordines eodem die ab Episcopis conferendi.

Apud veteres Canonistas, quidam insurgebat dubitandi locus in hac materia, ex eo, quod olim in Ecclesia Subdiaconatus non reputabatur inter Ordines Sacros; affert enim Io. Cabassutius in sua Teoria, & praxi Iuris Canonici edita Lugduni 1675. Concilium 4. Cartaginense, in quo apertè declaratur, neque Ordines Minores, neque Subdiaconatum conferri per manuũ impositionem, ex eo, quod non sint de Sacris Ordinibus, neque Sacramenta, ex quo videtur sequi, quod sicut plures Minores Ordines eodem die conferri possunt, ita possint Subdiaconatus, & Diaconatus, cum Subdiaconatus in hac sententia non sit Ordo Sacer, quæ videtur etiam confirmari ex *Can. Nullus in Episcopum dist*. 60. & ex Synodo Ancirana *can*. 13. & ex Synodo Antiochena *Can*. 10. & denique ex Innocent. III. *Cap. A multis*, vbi habetur Ordinẽ Subdiaconatus esse Sacrum, non ex Diuina, sed ex Ecclesiastica tantum institutione, & propterea sequi ex Indulto, vel priuilegio posse simul cum Diaconatu suscipi eodem die. Quibus tamen non obstantibus communior doctrina in hac re ab Episcopis est amplectenda, ex qua habemus Subdiaconatum, licet non æquali excellentia, vt est Diaconatus, & Præsbyteratus, esse Ordinem Sacrum, & verè Sacramentum, cui etiam antiquissimo iure adnexus est cælibatus, vt patet ex Concilio Eliberino occidentali *Can*. 33. & ex Agathensi *Can*. 28. ex Turonens. 2. *Can*. 20. & ex Epiphanio contra hæresim Catharorũ 59. qui docet esse omnino illicitũ Subdiaconis Vxorem habere, vel ducere. Vnde cũ satis cõstet Subdiaconatum esse verè ordinẽ Sacrum habentem adnexam obligationem Castitatis, ex qua, siue sit votum, siue non, Anima dicitur Deo consecrari, atque adeò non posse vno, eodemque die conferri ab Episcopo cum alio Ordine Sacro; quæ doctrina clariùs definitur in Trid. *sess*. 23. *cap*. 12. *de reform*. vbi prohibetur Episcopis collatio duorum Ordinum Sacrorum eodem die, non obstante concessione cuiuscunque priuilegij, vel

Indulti

Indulti facta etiam Regularibus, imposita conferentibus pœna suspensionis à collatione ordinum, & suscipientibus ab exercitio, vt est etiam *in cap. per literas de temp. Ordin.* & alibi in Iure Canonico.

LEX CXII.

Promotus ad vnum Ordinem non promouendus ab Episcopis ad alium, nisi seruato vnius anni interstitio, vel facta ex causa dispensatione.

CErtum est in Ordinum collatione ab Episcopis seruanda esse interstitia, nempe vnius anni mediationem inter vnum, & alterum Ordinem, nisi adsit aliqua causa, quæ inducat ad illorum dispensationem; id enim à Trid. *sess. 27. cap.* 13. *&* 14. relinquitur arbitrio Episcopi, qui tamen nunquam poterit interstitia dispensare, sine causa, quæ debet esse vel necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ, quæ causæ in cæteris Ordinibus intelligendæ sunt disiunctiuè, in interstitijs verò inter Subdiaconatum, & Diaconatum sunt accipiendæ copulatiuè, idque notauit Pasqualig. *in addit. ad Lauret. ex Rota decis.* 167 *part.* 5 *recent.* Quænam sit necessitas, & vtilitas sufficiens iudicandum erit ad arbitrium Episcopi, & hoc est, quod intelligit Concilium *cap.* 14. *sess. allata*, quando relinquit arbitrio Episcopi aliquem promouere ad ordinem superiorem non seruato interstitio vnius anni, non quod Episcopus id possit facere pro libito sine causa, sed quod causa sufficiẽs iudicanda sit ad arbitrium Episcopi; & vbi de causis necessarijs ad dispensationem Concilium loquitur disiunctiuè, causæ ipsæ disiunctæ accipiendæ sunt, vbi verò loquitur copulatiuè, coniunctæ sunt accipiendæ, vt est inter ordines superiores, & Presbyteratum, ita tamen vt iudicium sufficientiæ causarum sit semper pænes iudicium, & arbitrium Episcopi; arbitrium enim intelligendum est prout de iure in quacunque re, vt habemus ex Rota *decis.* 189. coram Ludouisio; de iure autem habemus, quod omnis dispensatio debet fieri ex causa; vnde Episcopus si dispensaret super interstitijs sine causa, dispensatio esset nulla, potest tamen Episcopus dispensare ex quacunque rationabili causa, quæ ipsi videatur sufficiens.

LEX CXIII.

Ab Episcopis ordinandi etiam non Subditi, si ipsis præsententur ad beneficia à Patronis beneficiorum.

NOn erit inutilis, aut superuacanea hæc doctrina tradenda Prudẽtiæ Episcopali, licet videatur clarè ex suprapositis deducta; cum enim iam dictum sit non subditum ex vi præsentationis quoquomodo Subditum fieri; videtur non esse quæstioni locus de non subditis, nam quicumque ordinandi sunt, debent intelligi iam subditi, & tamquam subditi ordinari. Nihilo tamen minus etiam ordinandi ab Episcopis ex sola præsentatione, possũt vocari non subditi in comparatione subditorum, qui etiam ex alio capite, quàm ex præsentatione ad beneficium dicuntur subditi; & sufficit, quod habeant titulum subiectionis, quando recipiunt ordines, non in tempore antecedenti. Habemus enim ex iure Ciuil. *l.* 2. *§. proximum ff. de suis, & l. tutelas initio, & l. sic vsufruct.* & alibi, vt notant communiter Doctores, quod quando pro actu requiritur qualitas aliqua fundamentalis, sufficit, si adsit tempore, in quo actus perducitur ad effectum, & non requiritur, quod præcedat; quæ

Q 3 regula

Digitized by Google

regula vniuersalis in Iure Ciuili applicanda est etiam in casu nostro; ex qua docet Alphonsus de Leone *de offic. Capellan. qu.4.* quod tonsurandus ab Episcopo, ad hoc, vt euadat subditus, sufficit, quod sit præsentatus ad beneficiũ ab aliquo Patrono beneficij, quia ratione talis præsentationis, vt sæpe dictum est, verè fit subditus, cum adquirat ius ad institutionem in beneficio, quo iure posito statim potest tonsurari, vel ordinari tamquam subditus.

LEX CXIV.

Etiam absolutè non subditi ordinandi ab Episcopis, si habeant triennalem familiaritatem, & conferatur beneficium.

EX Decreto Concil. Trid. *sess.23. cap. 9 de refor.* videtur maximè torqueri Episcopalis Prudentia, si vti velit doctrinis supradictis, nimirum, quod possint ad ordines & tonsuram promoueri etiam non subditi ratione solius beneficij; cum enim Concilium propter collationem beneficij exigat in ordinandis non subditis triennium familiaritatis, & commorationis cum Episcopo, videtur exigere aliam temporaneam subiectionem præter allatam solius ratione beneficij, sine qua nemo possit ordinari; si verò sufficeret beneficium, frustrà à Concilio requireretur familiaritas triennalis. Hoc tamen non obstante pro certo habendum est ex Concil. Trid. etiam non subditos habentes triennalem familiaritatem, si conferatur Beneficium, posse ordinari à quocumque Episcopo, & decretum Concilij videtur titulo beneficii, intuitu cuius potest ordo conferri, velle addere titulum domicilij per triennalem familiaritatem; ita vt possit Episcopus ordines conferre non subditis etiam titulo familiaritatis, nõ tamen sine beneficio; quemadmodum è contra potest conferre ordines titulo beneficij etiam non subdito, sine familiaritate & hæc distinctio maximè aduertenda est, ne videatur doctrina supradicta esse contraria Concilio Tridentino. Clarius autem dilucidatur hæc doctrina per declarationem S. Congr. Concil. apud Garziam *de beneficijs in addit. ad 2. partem cap.4. n.1.* & apud Barbosam *addictum cap.9. Concil.* & apud alios plures, quos refert Pasqualig. *Qu. Moral. Iurid.27. n.15.*

LEX CXV.

Quandoque ab Episcopis promouendi ad ordinem Sacerdotalem etiam Clerici omninò cæci ad solum effectum audiendi confessiones.

NOn patietur criminis, vel imprudentiæ notam Episcopalis Prudentia, cum supposita Summi Pontificis dispensatione supra irregularitatem ex cæcitate contractam, quam verè Summi Pontifices possunt dispensare, cum sit purum impedimentum Canonicum à lege positiua constitutum, si aliquando cæci, licet impotentes ad celebrationem Missæ, ordinentur ad solum effectum audiendi confessiones; potest namque contingere casus, vt inueniantur Clerici, licet cæcitate laborantes, tantæ tamen probitatis, sapientiæ, & Prudentiæ, vt in maximam cadat animarum vtilitatem, si ad hoc tantum promoueantur ad Sacerdotium, vt audiant confessiones, licet nequeant Missam celebrare; sunt enim duo actus Sacerdotales, Missam celebrare, & confessiones audire, vnde sufficit, quod vnus possit exerceri, ad hoc vt possit quis ad Sacerdotium promoueri; habemus

Digitized by Google

bemus enim illam Doctrinam Ciuilem, & Canonicam apud plures Iurisconsultos, & etiam apud Rotam *Decis.* 587. *nu.* 7. *p.* 1. *Recent.* & *Decis.* 733. *nu.* 8. *p.* 2. *Recent.* quod scilicet, quando aliquod introductum est ob plures fines, non desinit habere locum, quando vnus ex ipsis subsistit, vt est in casu nostro, enimuerò ordinatio Sacerdotalis introducta est propter duos actus tamquam propter duos fines, qui sunt Missam celebrare, & confessiones audire, iuxta duplicem potestatem, quam accipit Sacerdos, quarum altera dicitur potestas ordinis, altera potestas clauiũ; vnde subsistente vno actu, & vno fine, potest subsistere Sacerdotium. Addo quod sicut Summus Pontifex potest dispensare cæcum, vt celebret Missam, quo pacto testatur Sotus *in* 4. *Dist.* 13. *Qu.* 1. *art.* 2. *ad* 3. se vidisse cæcum, qui ex dispensatione celebrabat, multò magis possunt Episcopi ordinare cæcos ad hoc tantum, vt audiant confessiones, supponitur enim ad exercendum hunc actum nullum esse impedimentum in cæco; ex quo tamen non sequitur posse Episcopos ad illum actum exercendum, cæcos ad Sacerdotium promouere absque dispensatione Papæ, quia semper adest impedimentum Irregularitatis in radice pro ordinatione Sacerdotali, quod indiget dispensatione, vt patet ex Iure Canonico pluribus in locis, vbi etiam habemus, quod iam ordinatus Sacerdos, si incidat in cæcitatem, possit adhuc illas Sacerdotales functiones exercere, quæ non indigent visu. Falluntur igitur illi, qui docent contra Suarez *De Censur. Dispu.* 51 *sect.* 1. *num.* 12. contra Sot. Henriquez, Giballin. & alios cæcum ita esse irregularem, & inhabilem ad exercendos actus Sacerdotales, vt nec possit Pontifex illum dispensare; licet enim cæcus verè sit irregularis ex defectu visus, non est tamen omninò inhabilis ad celebrandum, quia potest memoriter integram Missam tenere; potest etiam tactu, & odoratu præsentiam materiæ consecrandæ percipere, & quo ad reliqua, potest ab alio Sacerdote assistente adiuuari.

LEX CXVI.

Nunquam ad solas audiendas confessiones Clerici cæcitate laborantes ab Episcopis promouendi ad Sacerdotium absque dispensatione Papæ.

EOrum doctrina semper malè consultum est Episcopali Prudentiæ, qui audent docere, posse Episcopos ad ordinem Sacerdotalem ex propria ordinaria authoritate absque alia Summi Pontificis dispensatione, Clericos omninò laborantes cæcitate promouere; dummodo id faciant ad eum dumtaxat effectum, vt ex aliqua vrgenti necessitate confessiones audiant, & prosint animarum saluti; interdicta tamen Missæ celebratione; licet enim cæci non dicantur inhabiles ad exercendum actum audiendi confessiones, qui est actus forsan æquè principalis in Sacerdote, ac Missam celebrare, quia tamen actus iste supponit habilitatem celebrandi, quæ verè deficit, & ideò inducitur irregularitas á solo Papa dispensabilis, sequitur clarè, quod supposita inhabilitate ad celebrandum per cæcitatem, qui est actus, vt ita dicam, primarius, supponatur etiam inhabilitas ad exercendum alium actum, cum Clericus cæcus dicatur absolutè inhabilis ad Sacerdotium, immò incapax Sacerdotij nomine irregularitatis contractæ per cæcitatem, quod Sacerdotium indiuisibiliter constituitur per habi-

Digitized by Google

que Barones, & eorum filij dicuntur contrahere domicilium in suis feudis, quamuis ibi non habitent, quod habetur ex Rota Cæsaraugustana Pensionis 9. Martij 1598. coram Orano, & etiam ex Barbof. *l. c. n* 32. & ratio est, quia stante dominio loci habent ibi habitationem in habitu, licet non in actu, & exercendo iurisdictionẽ dicuntur semper ibi præsentes animo, & effectu, ex quo consurgit habitatio quædam virtualis, æquiualens materiali, cum ibi resideat tamquam caput illius regiminis, & communitatis. Ego tamen dicerem hanc rationem esse potius metaphysicam, & parum conducere ad domicilium reale, & personale quod requiritur cum animo permanendi, vt dictum est.

LEX CII.

Pro Patritijs rerum publicarum non adprobandum ab Episcop. s domicilium in quacunque subdita Ciuitate, vel subiecto loco ratione solius dominij.

PAx Iordanus *tom.* 1. *variar. lucubrat. lib.* 3 *titul.* 6. *nu.* 66. expressè loquendo de Venetis docet Nobiles omnes Rerumpublic. Patritios, apud quos est Regimen totius Reipub. habere domicilium in quocumque loco, & Ciuitate dominij, & consequenter posse ad ordines promoueri à quocumq; Episcopo talis dominij, cum sint verè Domini omnium locorum in tali Dominio, & dicantur verè habitatores permanentes in illo toto dominio, & hęc doctrina fortassis cohæret cum supradicta de Baronibus feudorum, quibus ratione dominij, & iurisdictionis tributum est domicilium in omni loco, vbi talem iurisdictionem, & dominium exercent; cuius tamen doctrinæ discrimen facilè adduci potest, cum dominium, & iurisdictio Baronum, & Principum feudatorum sit aliquid personale, & possit inducere effectus personales in ipsis, qualis est adquisitio domicilij; dominium verò Rerumpublicarum supra Ciuitates, & oppida, cum non sit personale, neque sequatur personas, sed sit tantum reale penes communitatem, neque inhæreat personis, vti singulis, hinc est quod in ipsis, vti singulis non possit inducere effectus personales, inter quos est contractio domicilij; tale namque dominium Rerumpub. est collegiale, neque residet nisi in Collegio personarum, quod facit vt nulla persona, vti singularis, dicatur domina, vnde cessat omnimodè ratio allata ratione dominij, cum sit tantum in communitate, non in singularibus, quę quidem ratio non militat in Baronibus, qui habent tale dominium, vt singulares personæ Principatum obtinentes, ex quo inferunt aliqui DD. Principes, & Barones plura feuda, & plures ditiones obtinentes in diuersis Diœcesibus habere etiam plura domicilia, tot, quot sunt feuda, & ideo posse tamquam subditos à pluribus Episcopis ordinari, quod etiam volunt alij de ipsis Patritijs Rerumpublicarum ratione dominij, quod habent in pluribus Diœcesibus, & Ciuitatibus. Verum quidquid sit de eiusmodi doctrinis, & rationum paritatibus melius est in personis, cuiuscumque generis sint, & conditionis, veras domicilij rationes attendere, & inuestigare; cum enim agatur de Sacramento Ordinis non multum est fidendum probabilitate doctrinarum, & opinionum, quæ vim non habent conualidandi Sacramenta, si deficiant conditiones requisitæ in ministrante vel in recipiente, & in eiusmodi rebus semper tutior pars est

Digitized by Google

est eligenda, quin immò etiam speculatiuè loquendo, videtur non posse intelligi domicilium sine habitatione cũ animo permanendi. Principes autem, Barones, & Patritij Rerumpub. non dicuntur in quolibet loco sui dominij habitare, neque habere animum ibi permanendi, vnde cessat vera ratio domicilij, sicque ruit tota doctrina superius allata de ipsorum domicilio.

LEX CIII.

Illegitimi non admittendi ab Episcopis ad ordines, ad beneficia, ad dignitates sine dispensatione.

ID scitum esse debet Episcopali Prudentiæ, quod licet vna sit illegitimitas in prole spuria, multas tamen potest inhabilitates inducere, & impedimenta; cum reddat hominem inhabilem ad plura inter se valdè diuersa, nimirum ad ordines, ad beneficia, & ad dignitates, vnde cum sint plures inhabilitates ex eodem fonte manantes, plures etiam requirunt dispensationes, vt præter Iuristas, & Canonistas habemus etiam ex Rota coram Puteo *decis.* 109. *in fin. lib.* 1. & coram Ludouis. *decis.*87.*nu.*6. & in Zerulensi Pensionis 2. Iunij 1597. coram Pennia, & etiam *ex cap. Tuarum de auctor. & vsu Pal.*, & *ex cap. Pastoralis de Priuileg.* Cum igitur id apud omnes certum sit, illegitimos absque dispensatione esse omninò incapaces rerum supradictarum, non debent ad vllam earum admittere Episcopi, nisi prius dispensationem obtinuerint. An verò illegitimus dispensatus ad ordines, sit intelligendus ex vi talis dispensationis dispensatus etiam ad reliqua, non est hac lege definiendum, sed sequenti, cum sit vtrinque opinio Doctorum, quorum doctrinæ erunt à nobis accuratè examinandæ; non enim ordines ita connexi censendi sunt cum beneficijs, & dignitatibus, vt ad illos dispensatus censeatur etiam dispensatus ad alia, cum satis constet ex Iure Canonico beneficia, & dignitates non esse inseparabiliter connexa cum ordinibus, quia potest quis ordinari ad titulum Patrimonij, & ad titulum Pensionis, absque eo quod ordinetur ad titulum beneficij, & quamuis ordo concedatur ad titulum Patrimonij quasi dispensatiuè ex Concil. Trid. *Sess.* 21. *cap. de refor.* nimirum ob solam necessitatem, & vtilitatem Ecclesiæ, attamen verè ab Episcopis passim conceditur, quod sufficit ad demonstrandum beneficia, & dignitates non esse inseparabiliter connexas cum ordinibus, neque vna dispensationem pro ipsis satis esse ad dignitates, & beneficia obtinenda.

LEX CIV.

Illegitimus dispensatus ad Ordines non intelligendus dispensatus etiam ad beneficia.

PRomptâ nimis doctrinâ suasere plures posse Episcopos ad beneficia admittere absque alia dispensatione illegitimos iam dispensatos ad ordines, ea præsertim ratione, quod ordines, & beneficia sint res quædam quasi inseparabiliter connexæ, & quod idcircò non possit ad Ordines dispensari, nisi etiam dispensetur ad beneficia; quæ tamen doctrina facilè ex dictis refellitur, cum nulla sit connexio inseparabilis Ordinis, & beneficij, immò res sint omninò separabiles, vt satis perspicuũ est. Additur Datariæ Stylus, qui declarat mentem Pontificis, & ex quo dispensatio ad Ordines non extenditur ad beneficia, ad quæ est necessaria specialis

cialis dispensatio; neque est probabilis doctrina opposita, licet sit multorũ Doctorum, quia Stylus Datariæ, qui est interpres mentis Pontificis, facit aliam opinionem certam, neque Doctores ignorantes Stylum Datariæ in hac re posũt facere aliam opinionem probabilem ex sola authoritate, quia præualet semper authoritas, & Stylus Datariæ, quem tetigissent Doctores oppositæ opinionis, si illum non ignorassent. Stylus verò Datariæ habet maximum fundamentum in Iure communi, quia dispensatio tamquam vulneratiua legis est strictè interpretanda, & ideò si est ad ordines, non potest extendi etiam ad beneficia; & hanc doctrinã præter Iuristas, tradunt etiam communiter Canonistæ *in cap. de multa, & in cap. de Præbendis* cum Rota *in varijs decis. coram Pennia*, vbi habetur dispensationes non posse extendi vltra verborum significationem, & consequenter dispensationem ad Ordines non posse extendi ad dispensationem pro beneficijs; habemus enim ex eadem Rota coram Pennia *decis.* 619 *nu.* 3. dispensationem ad vnum effectum expressum, non esse dispensationem ad alium non expressum, quod tradit etiã Io. And. *in cap. fin. de fil. Præsbyt. in* 6. ad summum enim dispensatio extenditur ad ea, quæ sunt inseparabiliter connexa, vt docet Corrad. *in praxi dispens. cap.* 5. *nu.* 18. *lib.* 1. cum alijs, cuiusmodi, vt dictum est, non est ordo, & beneficium.

LEX CV.

Ad Ordines non admittendi ab Episcopis amentes, & insani.

ERror esset plusquam palmaris Prudentiæ Episcopalis, si patientes furorem, & insaniam ad Ordines promouerentur, nisi longo temporis interuallo comprobata sanitate; quæ tamen diuturna sanitatis probatio, neque sufficeret, si furor, vel insania prouenirent ex læsione organorum, quæ solet inhabilitatem ex irregularitate præseferre, & dicitur inhabilitas habitualis, quemadmodũ furor, vel amentia, quæ oritur ex aliqua humoris prauitate actualiter tantum prædominante, cum sit per modum morbi transeuntis, & non permanentis, non habet vim ponendi inhabilitatem habitualem, cum tantum adstruat actualem, ratione cuius potest amens ad ordines promoueri, cum non sit morbus in radice, vnde transacto morbo, quilibet potest esse ordinis capax, ita sentientibus Suarez, Bonacina, Palao, Giballin. alijsque pluribus apud Pasqualig. *quæst. moral. Iurid.* 75. cum enim inhabilitas sit mensuranda ad mensuram furoris, & amentiæ, quatenus priuant vsu rationis, ex qua priuatione oritur inhabilitas, cessante furore, & amentia, debet cessare proportionaliter inhabilitas; vnde si furor, & amentia totaliter cesset etiam in radice, cessat totaliter inhabilitas; si verò cesset tantum actualiter, cessat actualiter tantum inhabilitas; inhabilitas autem debet semper ab Episcopis considerari in ordine ad ipsos Ordines exercendos, qui quoties-cumque possunt exerceri, vti patet, supponenda est habilitas, & capacitas.

✠✠✠✠

LEX

LEX CVI.

Patientes furorem, & insaniam non promouendi ad Ordines ab Episcopis, sine iudicio, & consilio peritorum.

IN hac re, quæ quidem summi ponderis est, ab Episcopali Prudentia capiendum est consilium à peritis in arte, ne ipsa capiatur, aut decipiatur errore; cum enim, vt supra dictum est, queat ortum habere furor, & insania, aut ex organorum læsione, quæ solet morbi perseuerantiam afferre ratione radicis infectæ, aut ex actuali mali humoris prædominio; hæc sanè distinguere non spectat, nisi ad artis medicæ peritiam, cuius iudicio si ducantur Episcopi, benè iudicabunt de promouendis ad Ordines. Periti namque æquiparantur Iudicibus ex Bald. *in l. 2. n. 4. ff. de fer.* Bartol. *in l. 1. § fin. n. 2. ff. de verb. obligat.* Alex. *nu. 2.* Alberic. *nu. 5.* Felin. *in cap. proposuisti num. 9. de probat.* Corne. *consil. 43.* Pacian. *l. 2. de probat. cap. 47.* Couuar. *par. 2. de matrim. cap. 4.* & alijs pluribus, quibus addũtur etiam Canonistæ plures asserentes, quod habito ab Episcopis iudicio Peritorum, poterunt absque vllo scrupulo illud sequi, nõ secus ac si prosequerentur sententiam à Iudice prolatam; sat enim erit semper pro Episcoporum cõscientia nosse ex Medicorum iudicio, an furor, & amentia sit habitualis, & ex radice infecta, an verò sit tantum actualis, scilicet facilè transiens, & curabilis, ex hac enim scientia facili negotio poterunt Episcopi proprium iudicium benè dirigere, vt constat ex dictis.

LEX CVII.

Ante susceptam Confirmationem nemo admittendus ad Ordines, neque ad Tonsuram.

HAnc Legem indicit Episcopis Trid. *sess. 23. cap. 4. de Refor.* at nullam imponit pœnam accedentibus ad Ordines, & Tonsuram sine Confirmatione; an verò peccent Episcopi ordinantes, vel ordinandi accedentes sine confirmatione, adhuc versantur in ancipiti Doctores, cum plures apud Lauret. de Franchis *quæst. 15. de Regul. ordinat.* velint vtrosque peccare mortaliter, cum non obseruent præceptum Concilij in materia graui, qualis est illa Sacramentorum; alij verò nolint; asserentes Concilium id non præcipere Episcopis, vel ordinandis, sed tantum ordinem seruandum præscribere in susceptione Sacramentorum, cum præscribat esse primum suscipiendam Cõfirmationem, antequam suscipiatur Tonsura cum alijs Ordinibus; quam doctrinam tradit Pasqualigus *in addit. ad Lauret.* vbi supra. Ego tamen dicerem nullum esse indictum præceptum à Concilio, neque pro Episcopis, neque pro ordinandis; si enim esset indictum Episcopis, vt putat Pasqualigus, non video cur eodem præcepto, cum sit in re graui, non ligentur etiam ordinandi, quod ipse negat, cum vtrobique militet ratio materiæ grauis. Addo quod si daretur præceptum Episcopis à Concilio, ne aliquem initiarent Tonsura, ante Confirmationem, vel ad Ordines minores promouerent, id esset, quia irrogaretur iniuria statui Clericali, qui habetur initiatiuè per Tonsuram, vel Sacramentis, qualia sunt Ordines etiam minores, quæ iniuria induceretur, tam à conferente, quàm

quàm à suscipiente, & ideo vterque deberet peccare mortaliter, quod tamen non est dicendum, nisi fieret ex contemptu, quidquid dicant Tolet. *lib 2. Sum. cap.*71. Fornar. *de Ord. cap.*3. Nugn. 3.*part. qu.*23. Maiol. *de Irregul. lib.*4. *cap.*12. Bonac. *disp.*8. *de Sacram. qu. vnic. pun.* 5. & alij. Neque dicendum est cum eodem Toleto, & Maiol. præter peccatum mortale suscipientes Tonsuram ante Confirmationem incurrere Irregularitatem, nō enim hæc pœna inuenitur alicubi imposita à Iure, vt benè notant Auila, Suarez, Henriquez, Nauar., Sotus, & alij apud Pasqualig. *l. c.*

LEX CVIII.

Ante præscriptam ætatem nemo admittendus ad Tonsuram, vel ad Ordines.

PRo Tonsura, & pro Ordinibus suscipiendis variæ præscriptæ fuere ætates pro temporum varietate. Tonsura enim, vt plurimum in septennio collata est *ex cap. Nullus de Temp. Ordinat. in* 6., qui annus debet esse completus *ex cap. In singul. dist.*77. Reliquorum Ordinum variæ præscriptæ sunt ætates in diuersis Concilijs, præsertim in Viennens. & *Clementin. Generalem de ætate, & qualitat.* at in Concil. Trid. *Sess.* 23. *cap.* 12. Subdiaconatum permittit existenti in anno vigesimosecundo, Diaconatum in anno vigesimotertio, Presbyteratum in vigesimoquinto; liberum tempus permittens Ordinibus minoribus post Tonsuram, pro quibus maior attentio habenda est ad litteras, & mores, quàm ad ætatem. Puto autem, vt etiam alibi dixi, sufficere pro quolibet Ordine, quod sit annus inceptus, non completus, quidquid dicant in cōtrarium Nauar. *Consil.* 9. *de Temp. Ordinat.* Villalobos *tom.* 1. *Summ. Tract.* 11. Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu.* 16. *de Regul. Ordinat.*, & alij plures; Sufficit enim, quod suscipientes Ordines ordinentur in annis præfixis à Concilio, neque exprimitur, quod anni debeant esse completi. Illi verò, qui ex malitia, non ex ignorantia, ante legitimam ætatem suscipiunt Ordines remanent ipso facto, & iure suspensi, quæ suspensio, licet ante Bullam Pij II. *Ex Sacrorum*, duraret tantum vsque ad legitimam ætatem, nunc tamen intelligitur perpetuò durare, siquidem suspensio ipso iure, quæ ponitur in dicta Bulla, perpetuitatem indicat, cum latæ Sententiæ habeant vim Canonis, vt explicant plures Iuristæ, & Canonistæ apud Lauret. de Franch. *l. c.* vnde sic suspensi, dicuntur indigere dispensatione Apostolica, quod cōfirmant Rebuff. *in prax. titul. de malè promotis*, & Nauar. *Consil.* 30. *in fine*. Si tamen susciperentur Ordines cum ignorantia inculpabili suscipientium, hæc sufficeret ad eos excusandos à pœna suspensionis, cum sit doctrina communis, nullam censuram incurrere, qui censuram, vel prohibitionem sub censura inculpabiliter ignorat, sicut enim ignorata lege non violatur lex, nec violans fit reus transgressionis, ita ignorata censura apposita nemo fit reus censuræ.

LEX CIX.

Prima Tonsura suis subditis ab Episcopis vbique locorum conferenda.

QVolibet tempore, & quolibet loco posse ab Episcopis Tonsuram conferri certum est ex communi Doctorū sententia, nec opus est de hac re Canones, & Concilia referre. At id, quod

quod vertitur in dubium est, an possint Episcopi illam extra propriam Diœcesim conferre suis subditis; licet enim plures Doctores id reducant ad exercitium voluntariæ Iurisdictionis, alij tamen volunt collationem Tonsuræ, quemadmodum etiam aliorum Ordinum spectare ad exercitium Pontificalium, quod extra propriam Diœcesim haberi non potest sine licentia illius Ordinarij iuxta Trid. *sess.6. cap.5. de Reform.* Quod verò verè possint Episcopi Tonsuram conferre suis subditis etiam extra Diœcesim existentibus, videtur satis probari ex generali consuetudine, & praxi, nusquam Ecclesia reclamante, quod sufficit ad probabilitatem, & quasi certitudinem illius doctrinæ, quā non tolleraret Ecclesia, si esset contra Canones; hancque doctrinam tuentur duodecim classici Doctores, & Canonistæ, quos citat Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu.* 17. *de Regular. Ordinat.* vbi tamen plures alios affert contrariè sentientes; Miror tamen ego quomodo Pasqualigus horum sententiam putet probabiliorem, ex eo quod ipse dicat collationem Tonsuræ ad munus Pontificale spectare, cuius exercitium extra Diœcesim non potest haberi; nam dato, quod in collatione Tonsuræ exerceatur aliquod munus Pontificale, adhuc probandum remanet, quod prohibeatur omne munus, seu exercitium Pontificalium extra propriam Diœcesim, in qua prohibitione tantum potest fundari improbabilitas oppositæ sententiæ, de qua sanè non constat. Addo non ita facilè audiri in Ecclesia, quod conferre Tonsuram sit Pontificalia exercere. Quod insuper docet Pasqualigus posse excusari à pœna suspensionis illum Episcopum, qui conferret subdito Tonsuram extra Diœcesim, ex eo quod sequeretur opinionem probabilem, non est consonum Doctrinæ Canonicæ, nam si collatio Tonsuræ subest prohibitioni ex eo, quod sit de numero actuum Pontificalium, qui non possint exerceri extra propriam Diœcesim, sequitur clarè, quod etiam semper subijciatur impositæ pęnæ suspensionis, sicuti subijciuntur cœteri actus Pontificales prohibiti, neque opinio probabilis tollit prohibitionem, & consequenter neque pœnam adnexam.

LEX CX.

Ad Ordines Minores in quolibet loco, & quolibet die non feriato Episcoporum subditi promouendi.

Decentiùs agitur ab Episcopis, si Ordines omnes, qui sunt Sacramenta, in loco sacro conferantur; Verè in quolibet loco posse conferri, & esse conferendos, si aliqua vrgeat necessitas, vt quidam volunt, sed nulla vrgente necessitate, vt alij, communiter asseritur, idque præ cæteris docet Laurer. de Franchis *qu.* 18. *de Regularium Ordinatione*, qui ait Episcopum, vbi sibi videbitur, posse Minores Ordines conferre; ego tamen adderem, vbi sit loci decentia, & honestas; quapropter notant Henriquez *in sum. l.*10. *c.*11. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 274. Squillant. *de oblig.& priuileg.Episc.p.*3. *c.*1. & alij cum ipsis Episcopalem domum esse locum opportunissimū, quemadmodum docent Campanil. *in diuers. Iur. Canon. rub.* 6. *c.*1. Syluester *in sum. V. Ordo*, Maiol. *l.* 3. *de Irregul. cap.* 23. & Marchin. *de Ord. tract.* 1. *p.*7. *c.*7. posse etiam Episcopos in qualibet alia Domo, quę non sit Episcopalis Minores Ordines conferre, ad differentiam Ordinum Sacrorum, qui ex præscripto Tridentini *sess.*

Digitized by Google

23. *cap.* 8. *de Refor.* debent conferri quoad fieri poteſt, in Eccleſia Cathedrali, præſentibus Canonicis, & vbi conſuetudo inualuit, vt Ordinationes habeant in quauis Eccleſia Diœceſis, poterunt conferri etiam in alia Eccleſia, quæ tamen ſit inter digniores præſente toto Clero illius Eccleſiæ, licet plerique velint cum Paſqualig. Henriquez, Barboſa, Campanil. & alijs iam citatis, etiam Sacras Ordinationes ad libitum Epiſcopi in qualibet Eccleſia ſine diſcrimine poſſe celebrari, ita tamen, vt ſemper interueniant Canonici, ſaltem miniſtrantes. Circa tempus conferendi Ordines Minores extra Tempora, in quibus habentur Ordinationes publicę ſtatis diebus feſtis de præcepto, ſed etiã omnibus diebus, adeſt doctrina nũc ferè communiter recepta, quod poſſint conferri, ne dum omnibus diebus feſtiuis in Eccleſia, hoc eſt, in quibus celebretur officium duplex de Sanctis, de qua re ſunt variæ Doctorum ſententiæ ſatis probabiles; quemadmodum etiam de Sacris Ordinibus, quos teſtatur Paſqualig. *in addit. ad Lauret. qu.* 18. *de Regular. Ordinat.* ſæpius ſe vidiſſe collatos Romæ à Viceſgerente in Sacello S. Andreæ de Valle extra Tempora quibuſdam feſtis diebus; Concilium namq; Trid. videtur præſcribere tantum pro publicis Ordinationibus.

LEX CXI.

Nullo Priuilegij prætextu duo Sacri Ordines eodem die ab Epiſcopis conferendi.

APud veteres Canoniſtas, quidam inſurgebat dubitandi locus in hac materia, ex eo, quod olim in Eccleſia Subdiaconatus non reputabatur inter Ordines Sacros; affert enim Io. Cabaſſutius in ſua Teoria, & praxi Iuris Canonici edita Lugduni 1675. Concilium 4. Cartaginenſe, in quo apertè declaratur, neque Ordines Minores, neque Subdiaconatum conferri per manuũ impoſitionem, ex eo, quod non ſint de Sacris Ordinibus, neque Sacramenta, ex quo videtur ſequi, quod ſicut plures Minores Ordines eodem die conferri poſſunt, ita poſſint Subdiaconatus, & Diaconatus, cum Subdiaconatus in hac ſententia non ſit Ordo Sacer, quæ videtur etiam confirmari ex *Can. Nullus in Epiſcopum diſt.* 60. & ex Synodo Ancirana *Can.* 13. & ex Synodo Antiochena *Can.* 10. & denique ex Innocent. III. *Cap. A multis*, vbi habetur Ordinẽ Subdiaconatus eſſe Sacrum, non ex Diuina, ſed ex Eccleſiaſtica tantum inſtitutione, & propterea ſequi ex Indulto, vel priuilegio poſſe ſimul cum Diaconatu ſuſcipi eodem die. Quibus tamen non obſtantibus communior doctrina in hac re ab Epiſcopis eſt amplectenda, ex qua habemus Subdiaconatum, licet non æquali excellentia, vt eſt Diaconatus, & Præsbyteratus, eſſe Ordinem Sacrum, & verè Sacramentum, cui etiam antiquiſſimo iure adnexus eſt cælibatus, vt patet ex Concilio Eliberino occidentali *Can.* 33. & ex Agathenſi *Can.* 28. ex Turonenſ. 2. *Can.* 20. & ex Epiphanio contra hæreſim Catharorũ 59. qui docet eſſe omnino illicitũ Subdiaconis Vxorem habere, vel ducere. Vnde cũ ſatis cõſtet Subdiaconatum eſſe verè ordinẽ Sacrum habentem adnexam obligationem Caſtitatis, ex qua, ſiue ſit votum, ſiue non, Anima dicitur Deo conſecrari, atque adeò non poſſe vno, eodemque die conferri ab Epiſcopo cum alio Ordine Sacro; quæ doctrina clariùs definitur in Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 12. *de reform.* vbi prohibetur Epiſcopis collatio duorum Ordinum Sacrorum eodem die, non obſtante conceſſione cuiuſcunque priuilegij, vel

Indulti

Digitized by Google

Indulti facta etiam Regularibus, imposita conferentibus pœna suspensionis à collatione ordinum, & suscipientibus ab exercitio, vt est etiam *in cap. per literas de temp. Ordin.* & alibi in Iure Canonico.

LEX CXII.

Promotus ad vnum Ordinem non promouendus ab Episcopis ad alium, nisi seruato vnius anni interstitio, vel facta ex causa dispensatione.

Certum est in Ordinum collatione ab Episcopis seruanda esse interstitia, nempe vnius anni mediationem inter vnum, & alterum Ordinem, nisi adsit aliqua causa, quæ inducat ad illorum dispensationem; id enim à Trid. *sess. 27. cap. 13. & 14.* relinquitur arbitrio Episcopi, qui tamen nunquam poterit interstitia dispensare, sine causa, quæ debet esse vel necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ, quæ causæ in cæteris Ordinibus intelligendæ sunt disiunctiuè, in interstitijs verò inter Subdiaconatum, & Diaconatum sunt accipiendæ copulatiuè, idque notauit Pasqualig. *in addit. ad Lauret. ex Rota decis. 167 part. 5 recent.* Quænam sit necessitas, & vtilitas sufficiens iudicandum erit ad arbitrium Episcopi, & hoc est, quod intelligit Concilium *cap. 14. sess. allata*, quando relinquit arbitrio Episcopi aliquem promouere ad ordinem superiorem non seruato interstitio vnius anni, non quod Episcopus id possit facere pro libito sine causa, sed quod causa sufficiẽs iudicanda sit ad arbitrium Episcopi; & vbi de causis necessarijs ad dispensationem Concilium loquitur disiunctiuè, causæ ipsæ disiunctæ accipiendæ sunt, vbi verò loquitur copulatiuè, coniunctæ sunt accipiendæ, vt est inter ordines superiores, & Presbyteratum, ita tamen vt iudicium sufficientiæ causarum sit semper pænes iudicium, & arbitrium Episcopi; arbitrium enim intelligendum est prout de iure in quacunque re, vt habemus ex Rota *decis.* 189. coram Ludouisio; de iure autem habemus, quod omnis dispensatio debet fieri ex causa; vnde Episcopus si dispensaret super interstitijs sine causa, dispensatio esset nulla, potest tamen Episcopus dispensare ex quacunque rationabili causa, quæ ipsi videatur sufficiens.

LEX CXIII.

Ab Episcopis ordinandi etiam non Subditi, si ipsis præsententur ad beneficia à Patronis beneficiorum.

Non erit inutilis, aut superuacanea hæc doctrina tradenda Prudẽtiæ Episcopali, licet videatur clarè ex suprapositis deducta; cum enim iam dictum sit non subditum ex vi præsentationis quoquomodo Subditum fieri; videtur non esse quæstioni locus de non subditis, nam quicumque ordinandi sunt, debent intelligi iam subditi, & tamquam subditi ordinari. Nihilo tamen minus etiam ordinandi ab Episcopis ex sola præsentatione, possũt vocari non subditi in comparatione subditorum, qui etiam ex alio capite, quàm ex præsentatione ad beneficium dicuntur subditi; & sufficit, quod habeant titulum subiectionis, quando recipiunt ordines, non in tempore antecedenti. Habemus enim ex iure Ciuil. *l. 2. §. proximum ff. de suis, & l. tutelas initio, & l. sic vsufruct.* & alibi, vt notant communiter Doctores, quod quando pro actu requiritur qualitas aliqua fundamentalis, sufficit, si adsit tempore, in quo actus perducitur ad effectum, & non requiritur, quod præcedat; quæ

Digitized by Google

regula vniuersalis in Iure Ciuili applicanda est etiam in casu nostro; ex qua docet Alphonsus de Leone *de offic. Capellan. qu. 4.* quod tonsurandus ab Episcopo, ad hoc, vt euadat subditus, sufficit, quod sit præsentatus ad beneficiũ ab aliquo Patrono beneficij, quia ratione talis præsentationis, vt sæpe dictum est, verè fit subditus, cum adquirat ius ad institutionem in beneficio, quo iure posito statim potest tonsurari, vel ordinari tamquam subditus.

LEX CXIV.

Etiam absolutè non subditi ordinandi ab Episcopis, si habeant triennalem familiaritatem, & conferatur beneficium.

EX Decreto Concil. Trid. *sess. 23. cap. 9 de refor.* videtur maximè torqueri Episcopalis Prudentia, si vti velit doctrinis supradictis, nimirum, quod possint ad ordines & tonsuram promoueri etiam non subditi ratione solius beneficij; cum enim Concilium propter collationem beneficij exigat in ordinandis non subditis triennium familiaritatis, & commorationis cum Episcopo, videtur exigere aliam temporaneam subiectionem præter allatam solius ratione beneficij, sine qua nemo possit ordinari; si verò sufficeret beneficium, frustrà à Concilio requireretur familiaritas triennalis. Hoc tamen non obstante pro certo habendum est ex Concil. Trid. etiam non subditos habentes triennalem familiaritatem, si conferatur Beneficium, posse ordinari à quocumque Episcopo, & decretum Concilij videtur titulo beneficii, intuitu cuius potest ordo conferri, velle addere titulum domicilij per triennalem familiaritatem; ita vt possit Episcopus ordines conferre non subditis etiam titulo familiaritatis, nō tamen sine beneficio; quemadmodum è contra potest conferre ordines titulo beneficij etiam non subdito, sine familiaritate & hæc distinctio maximè aduertenda est, ne videatur doctrina supradicta esse contraria Concilio Tridentino. Clarius autem dilucidatur hæc doctrina per declarationem S. Congr. Concil. apud Garziam *de beneficijs in addit. ad 2. partem cap. 4. n. 1.* & apud Barbosam *addictum cap. 9. Concil.* & apud alios plures, quos refert Pasqualig. *Qu. Moral. Iurid. 27. n. 15.*

LEX CXV.

Quandoque ab Episcopis promouendi ad ordinem Sacerdotalem etiam Clerici omninò cæci ad solum effectum audiendi confessiones.

NOn patietur criminis, vel imprudentiæ notam Episcopalis Prudentia, cum supposita Summi Pontificis dispensatione supra irregularitatem ex cæcitate contractam, quam verè Summi Pontifices possunt dispensare, cum sit purum impedimentum Canonicum à lege positiua constitutum, si aliquando cæci, licet impotentes ad celebrationem Missæ, ordinentur ad solum effectum audiendi confessiones; potest namque contingere casus, vt inueniantur Clerici, licet cæcitate laborantes, tantæ tamen probitatis, sapientiæ, & Prudentiæ, vt in maximam cadat animarum vtilitatem, si ad hoc tantum promoueantur ad Sacerdotium, vt audiant confessiones, licet nequeant Missam celebrare; sunt enim duo actus Sacerdotales, Missam celebrare, & confessiones audire, vnde sufficit, quod vnus possit exerceri, ad hoc vt possit quis ad Sacerdotium promoueri; habemus

Digitized by Google

bemus enim illam Doctrinam Ciuilem, & Canonicam apud plures Iurisconsultos, & etiam apud Rotam *Decis.* 587. *nu.*7. *p.*1. *Recent. & Decis.*733. *nu.*8. *p.*2. *Recent* quod scilicet, quando aliquod introductum est ob plures fines, non desinit habere locum, quando vnus ex ipsis subsistit, vt est in casu nostro, enimuerò ordinatio Sacerdotalis introducta est propter duos actus tamquam propter duos fines, qui sunt Missam celebrare, & confessiones audire, iuxta duplicem potestatem, quam accipit Sacerdos, quarum altera dicitur potestas ordinis, altera potestas clauiū; vnde subsistente vno actu, & vno fine, potest subsistere Sacerdotium. Addo quod sicut Summus Pontifex potest dispensare cæcum, vt celebret Missam, quo pacto testatur Sotus *in* 4. *Dist.* 13. *Qu.* 1. *art.* 2. *ad* 3. se vidisse cæcum, qui ex dispensatione celebrabat, multò magis possunt Episcopi ordinare cæcos ad hoc tantum; vt audiant confessiones, supponitur enim ad exercendum hunc actum nullum esse impedimentum in cæco; ex quo tamen non sequitur posse Episcopos ad illum actum exercendum, cæcos ad Sacerdotium promouere absque dispensatione Papæ, quia semper adest impedimentum Irregularitatis in radice pro ordinatione Sacerdotali, quod indiget dispensatione, vt patet ex Iure Canonico pluribus in locis, vbi etiam habemus, quod iam ordinatus Sacerdos, si incidat in cæcitatem, possit adhuc illas Sacerdotales functiones exercere, quæ non indigent visu. Falluntur igitur illi, qui docent contra Suarez *De Censur Disput.* 51 *sect.* 1. *num.* 12. contra Sot. Henriquez, Giballin. & alios cæcum ita esse irregularem, & inhabilem ad exercendos actus Sacerdotales, vt nec possit Pontifex illum dispensare; licet enim cæcus verè sit irregularis ex defectu visus, non est tamen omninò inhabilis ad celebrandum, quia potest memoriter integram Missam tenere; potest etiam tactu, & odoratu præsentiam materiæ consecrandæ percipere, & quo ad reliqua, potest ab alio Sacerdote assistente adiuuari.

LEX CXVI.

Nunquam ad solas audiendas confessiones Clerici cæcitate laborantes ab Episcopis promouendi ad Sacerdotium absque dispensatione Papæ.

Eorum doctrina semper malè consultum est Episcopali Prudentiæ, qui audent docere, posse Episcopos ad ordinem Sacerdotalem ex propria ordinaria authoritate absque alia Summi Pontificis dispensatione, Clericos omninò laborantes cæcitate promouere; dummodo id faciant ad eum dumtaxat effectum, vt ex aliqua vrgenti necessitate confessiones audiant, & prosint animarum saluti; interdicta tamen Missæ celebratione; licet enim cæci non dicantur inhabiles ad exercendum actum audiendi confessiones, qui est actus forsan æquè principalis in Sacerdote, ac Missam celebrare, quia tamen actus iste supponit habilitatem celebrandi, quæ verè deficit, & ideò inducitur irregularitas à solo Papa dispensabilis, sequitur clarè, quod supposita inhabilitate ad celebrandum per cæcitatem, qui est actus, vt ita dicam, primarius, supponatur etiam inhabilitas ad exercendum alium actum, cum Clericus cæcus dicatur absolutè inhabilis ad Sacerdotium, immò incapax Sacerdotij nomine irregularitatis contractæ per cæcitatem, quod Sacerdotium indiuisibiliter constituitur per habi-

habilitatem, & potentiam ad exercendum vtrumque actum. Quod verò cæcus sit absolutè irregularis, & incapax ordinis Sacerdotalis, nisi dispensetur à Papa, demonstrant Canonistæ omnes *ex cap.1. Dist. 49. & Canon.77. Apost.* vbi inter canonica impedimenta recensetur cæcitas in Clerico, quod impedimentum non potest tolli, nisi per Pontificiam dispensationem ex vi cuius, vt supradictum est, potest etiam cæcus, ne dum ordinari, ad audiendas confessiones, sed etiam ad Missam celebrandam. Neque valet dicere Clericum cæcum nullum habere impedimentum pro exercitio actus Sacerdotalis, qui consistit in sola auditione confessionum,& ideo posse ab Episcopo absque alia dispensatione ordinari ad hunc effectum; falsum enim est, quod supponitur, quia satis est, quod verè sit impeditus cæcus ad exercendum absolutè Sacerdotium, licet non sit impeditus ad omnem actum Sacerdotij, & ex illo impedimento semper dicendus est absolutè irregularis, & solum dispensandus à Papa. Distinctio verò, quæ fit de diuersis actibus Sacerdotij, est potius metaphysica, quàm moralis, quàm Canonica, & ideo in hoc loco nullo pacto admittenda.

LEX CXVII.

Ab Episcopis non ordinandi Clerici cogniti non idonei quo ad Scientiam, & mores.

EXamen Scientiæ, & morum probitatis faciēdum ab Episcopis iuxta Canones,& Concilia,id potissimum est, vnde Clerici idoneitas ad Ordines innotescit, & hanc tenentur Episcopi exquirere in ordinandis, ne peccent, & pœnis subijciantur; terribile enim est exemplum S. Leonis Papæ, qui dū precaretur à Deo veniam suorum peccatorum, habuit responsum, omnia peccata ei fuisse dimissa præter peccatum manuum impositionis, pro quo maior ipsi agenda erat pœnitentia; & habetur etiam in Canone, *in cap. Si qui Episcopi*; quem volunt DD. conditum esse ab eodem D. Leone Papa in Epist. 85. quam scripsit ad Episcopos Aphricæ. Nimis tamen rigida est in hac materia illa Doctrina, quā tradit Lauret. *quæst. 37. de Regul. Ordinat.* nimirum, quod Episcopus ordinans nō idoneos sine examine, debeat deponi; hæc enim pœna non inuenitur imposita, sed ad summum, vt aliqui volunt, cum Gloss. *V. Ordinat.* imponitur priuatio Iuris ordinandi, quæ priuatio, vt notat Pasqualig. ibi, extenditur tantū ad illum Ordinem,quem Episcopi conferunt indignis; non enim pœna debet magis extendi, quàm extendatur delictum, vt habetur in Iure Ciuili, & Canonico. Ratio verò cur Episcopi debent cautissimè procedere in Ordinationibus, desumitur ex malis, quæ oriuntur Ecclesiæ, si ordinentur indigni; ex hoc enim hæreses sæpè ortas esse tradit Alphons. *de Cast. & Iust. & hæret. punit. lib. 3. cap. 5.*, & præsertim hinc initium habuisse Hussitarum hæresim refert Æneas Syluius *lib. de origine Bohemor, cap.5.* ac propterea S. Ludouicus Episcopus Tolosanus non nisi probatos, & ab ipsomet examinatos ad Ordines admittebat, quod agebat etiā S. Carolus noster Mediolanensis Archiepiscopus. Vnde id præsertim Episcopis cauendum est, ne initient ad Ordines, quos nouerint id agere ad declinandum forum sæculare, nam Trid. *Sess.23. cap.4. de refor.* ad hoc potissimum prohibet initiari prima Tonsura, qui Clericatum assumunt in fraudem Iudicij Sæcularis, non vt Deo inseruiant.

Digitized by Google

LEX CXVIII.

Ab Episcopis non ordinandi non habentes titulum pro Ordinatione.

IVre Canonico satis cautum est, ne quis admittatur ad Ordines sine titulo, vnde non solum peccarent Episcopi sic ordinantes, sed etiam tenerentur de proprio illos alere, quod tamen intelligendum est, quando Episcopi ordinant subditos suos, non quando alienos cum Dimissorijs, quia tunc spectat ad concedentes Dimissorias inquirere de Titulo, & reliquas obligationes implere. Neque peccarent Episcopi, aut obligarentur ad alendos ordinatos sine titulo, si circà hoc examen alias personas graues deputarent, quia tunc ipsi Episcopi censentur bona fide procedere alienæ attestationi innixi; & nulla esset ipsorum obligatio, nullumque peccatum. Cum vero non sufficiat Titulus pro ordinatione, sed requiratur etiam dignitas ordinandi cognita ab Episcopo, non poterunt ordinari illi, qui cognoscuntur indigni absolutè, etiam datà quacumque penuria Clericorum, cum *ex cap. Tales dist.* 23. semper sanctiùs sit ordinare paucos bonos, quàm multos malos, quemadmodum etiam *ex cap. Nullus de Temp. Ordinat. in* 6. Episcopis ordinantibus omninò illiteratos imponitur suspensio à collatione Ordinum per annum. Verum tamen est, quod ordinatio ijsdem regulis mensuranda est, quibus mensurari solet electio, in qua sicut nunquam licet eligere indignum absolutè, cum hoc sit intrinsecè malū ex D. Th. *Quodlib.* 6. *art.* 9. ita nec vnquam licebit ad Ordines assumere indignos absolutè. Quod verò stante penuria Clericorum possint ordinari minus digni, si digniores nō adessent, docent multi Doctores cum Pasqualig. *quest.* 39. *de Regul. ordinat. in addit. ad Laur.*; nam obligatio ordinandi digniores stat attenta tantum possibilitate.

LEX CXIX.

In ordinatione Sacerdotum vnienda verba Consecrationis prolata ab Episcopo ordinante cum ijsdem verbis consecrationis prolatis ab ordinatis.

ESse id præceptum Ecclesiæ ex eiusdem institutione, quotiescumque Sacerdotalis ordo confertur, nō debet esse nouum Episcopali Prudentiæ, quin id quoque compertum esse debet, Episcopum ordinantem esse principale agens in consecratione, cuius motum sequi tenentur alij Sacerdotes consecrantes, vt concausæ subordinatæ, & coniunctæ, quę concurrūt ad eumdem effectum consecrationis dependenter ab actione consecratiua Episcopi; cum igitur ratione istius subordinationis, & dependentiæ, quam habent alij consecrantes ab Episcopo, velut primo cōsecrante, ex illis, & Episcopo fiat quodammodo vna causa adæquata moralis consecratiua, hinc fit, quod singulis concurrentibus per modum vnius ad eumdem effectum supra eamdem materiam consecrandam, debeat necessariò fieri vnio verborum consecrationis Episcopi cum verbis aliorum Sacerdotum, quæ tamen vnio non debet esse physica, sed moralis; ita vt etiamsi Episcopus, vel alter è Sacerdotibus compleant verba consecrationis paulò ante, vel paulò post, adhuc intelliguntur æquè concurrere ad eumdem effectum; vnde non est admittenda in hac re illorum doctrina, qui volunt, non esse vlterius proferenda verba conse-

Digitized by Google

consecrationis à Sacerdotibus, qui ordinantur, supposito, quod iam Episcopus illa proferre compleuerit, eò quod habeatur iam totus effectus consecrationis per vnam consecrationem; semper enim illi omnes consecrantes, tenentur implere, quod intendit, & præcipit Ecclesia; intendit verò, & præcipit, quod omnes consecrent per integram prolationem verborum; quam nemo ex libito suspendere potest sine peccato, cum teneatur agere iuxta præceptum, & intentionem Ecclesiæ; quidquid sit, an intelligatur materia iam consecrata per vnicam tantum anticipatam prolationem verborum, siue sit Episcopus, qui illam anticipet, siue alter Sacerdos; non enim opus est hanc rem hic Theologicè examinare; serior namq; ie Doctrina in hac quæstione, si esset agitanda, illa esset, quæ tradit haberi materiam consecratam statim completa consecratione Episcopi, qui est consecrans principalis, à quo determinantur morali modo ad producendum effectum verba aliorum consecrantium, quæ verba moraliter semper intelliguntur vnita, verbis prolatis à principali causa, licet non sint physicè omnia præsentia, & vnita. Fuit hæc difficultas publicè agitata in Collegio Romano Societatis Iesu, & ex tunc plerique Doctores de ea disputauerunt.

LEX CXX.

Monendi ab Episcopo, vel ab eius ministris Sacerdotes, qui ordinantur, vt habeant intentionem consecrandi.

ERror quorumdam inualuit asserentium satis esse in ordinatione Sacerdotum, si Sacerdotes ipsi, qui ordinantur, proferant cum Episcopo verba consecrationis, solum recitatiuè, non significatiuè, vel solummodo habeant intentionem consecrandi cum Episcopo conditionatam, non absolutam; ita quod si Episcopus prior ipsis verba consecrationis proferat, ipsi statim suspendant intentionem consecrandi, cũ iam per consecrationem Episcopi habeatur Corpus, & Sanguis Christi. Hoc supposito erit munus Prudentiæ Episcopalis Sacerdotes ordinãdos monitos reddere, vt semper habeant intentionem consecrandi cum Episcopo absolutam, & non conditionatam, semper integra verba consecrationis proferant, sine mutilatione, & sine intentionis suspensione; est enim complenda ab ipsis integrè actio consecratiua, quam agunt in Persona Christi, quæ actio compleri non potest, nisi posita intentione, & integra verborum prolatione; debent enim Sacerdotes proferre illa verba significatiuè, vt docent Theologi omnes, non purè materialiter, & recitatiuè, quod indicat esse semper proferenda cum intentione significationis, quam habent ex institutione Christi; neque sequeretur verba consecrationis posse plerumque suo effectu carere, aut frustrari; quia iam dictum est, semper sortiri suum effectum, vt vnita moraliter verbis prolatis ab Episcopo consecrante. Quemadmodum igitur Ecclesia monet ordinandos Sacerdotes, vt current verba consecrationis simul cum ipso proferant sic pariter ijdem Sacerdotes ordinandi ab Episcopo monendi sunt, vt veram, & absolutam habeant consecrandi intentionem, ac si soli essent, ne peccent contra institutionem Christi, & intentionem Ecclesiæ. De hac re videri potest Suarez 3. *p. tom*.4. *disp*. 61. *sect*. 3. Victoria *de Sacram*. Diana *p*. 5. *tract*. 14. *resol*. 32. & Pasqualig. *Decis*. 422. & 423.

LEX

LEX CXXI.

Malè ad Ordines promoti non semper ab Episcopis censendi incapaces beneficij.

Contingit, & non rarò Episcopis, quòd habeant Clericos malè ordinatos, vel quia sint ordinati absque Dimissorijs requisitis, vel quia sint ante legitimam ætatem ad Ordines promoti, vel ex alijs causis, & ideò Episcopalis Prudentia solet in ancipiti versari, nesciens quid agat in materia beneficiorum, an scilicet censendi sint malè ordinati beneficiorum incapaces, nec ne. Supponunt autem communiter DD. cum Alphons. de Leone *quæst.*4. eos omnes qui malè ordinantur esse incapaces beneficiorum, quia sicut ratione suspensionis remanet impedita exequutio Ordinis, sic dicuntur impediti reliqui effectus, qui Ordini sunt adnexi de iure positiuo, inter quos est beneficij capacitas. Doctrina tamen ferè apud oẽs recepta est, quod si promouendi ad Ordines bona fide malè ordinẽtur, sicut dicuntur excusabiles, & non suspensi, ita dicendi sunt etiam beneficiorum capaces, vbi enim non habet locum suspensio, neque impeditur exequutio Ordinis, neque resultat incapacitas ad beneficia; nisi aliunde adsit aliquod aliud impedimentum, & hæc doctrina colligitur ex Rota in Aquensi Irregularitatis 14. Maij 1607. coram Cauallero, quam etiam sequuntur Graf., Rodriguez, Sanchez, Suarez, Vgolin., Miranda, Parif. Mandos, & alij quos citat, & sequitur Pasqualig. *quæst.*30. *Moral. Iurid.*

LEX CXXII.

Admittendi ab Episcopis ad beneficia, tamquam capaces, omnes suspensi ab Ordine, si proprius Episcopus, cuius pro ordinatione licentia defecit, ratam habeat ipsam ordinationem.

Eo dictamine in hac re dirigenda est Episcopalis Prudentia, vt si illi, qui vt malè ordinati suspenduntur ab Ordine, hanc solummodò suspensionem incurrant propter defectum licentiæ non obtentæ à proprio Episcopo, si postmodo rata habeatur ab eodem proprio Episcopo eorum ordinatio, illicò intelligantur beneficiorum capaces ex hac parte, & consequenter sint ad ipsa beneficia sine scrupulo admittendi. Ratio doctrinæ est, quia per hoc, quod rata habeatur à proprio Episcopo illorum ordinatio, statim intelligitur ablata suspensio, & sic redeunt in pristinum omnes illi effectus, quos impediebat suspensio, inter quos est capacitas ad obtinenda beneficia. Sic habemus apud Quarantam *in Sum. Bullar. V. Ordo V. amplia hanc*, & apud plures alios DD. si verò antequam rata habeatur malè ordinatorum ordinatio, obtineant aliquod beneficium, tunc omnis collatio, seu institutio erit nulla, & necessaria erit noua prouisio, vt possint retinere illa beneficia sic obtenta. Sic habemus *ex cap. quoties de pactis, & ex cap. Ratihabitionem de Regul. Iur. in* 6. & Rota coram Merlino *Decis.* 615. *n.*9. Quin immò si beneficia obtenta essent Iurispatronatus, ne dum indigerent noua prouisione, collatione, institutione, &c. cum nullo pacto possint conualidari, neque per retrotractionem, quæ nihil operatur etiam

R vir-

virtute ratihabitionis, vt habemus ex Rota *Decis.* 1242. *nu.* 2. coram Seraphino, & coram Ludouisio *Decis.* 473. *n.* 9. sed etiam indigerent noua præsentatione, quia prior præsentatio censenda esset omninò nulla, quod docet Pasqualig. *l. c.*

LEX CXXIII.

Admittenda ab Episcopis Dimissoria pro Ordinandis, etiam defuncto Episcopo, vel alio concedente.

GRatias omnes non expirare per mortem concedentis docent cōmuniter Doctores *ex cap. si super gratia de offic. Deleg. in* 6. atqui cum litterę dimissoriales gaudeant hoc nomine, debent etiam gaudere hoc priuilegio; vnde ab Episcopis, quibus præsentantur in ordine ad consequendos Ordines, erunt semper admittendæ, & ob eamdem rationem erunt admittendæ Dimissoriæ concessæ à Vicario Capitulari, Sede vacante, quod tradunt Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancell. Gloss.* 12. *nu.* 18 Guttierez. *quæst.* 75. *nu.* 5. Quarant. *in Sum. Bullar. V° Ordo*. Molina *tract.* 5. *de Iust. & Iur. disp.* 11. Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap.* 10. Ledesma *p.* 1. *Sum. cap.* 8., & alij plures; est namque eadem ratio quo ad omnes ipsas gratias concedentes. Poterunt tamen Episcopi successores reuocare concessas Dimissorias à suis Prædecessoribus, aut à Vicarijs Capitulatibus, quatenus non fiat effectum consequutæ; & ratio est, quia Episcopi successores possunt recognoscere omnes actus circa suos subditos, eosque adprobare, vel reprobare, prout expedire iudicauerint; maximè quia temporis processu possunt illæ causæ cessare, ob quas concessæ sunt, & proinde etiam ex hoc capite reuocare. Addo litteras Dimissoriales esse institutas ad testificandum de vita, & moribus ordinandorum; hoc enim testimonium debent continere Dimissorię, quæcumque sint ex Trid. *Sess.* 23. *cap.* 5. *de refor.* cum igitur post Dimissoriarum concessionem temporis progressu, maximè si diuturnus sit, possint esse mutati mores iam probati, poterunt etiam ex hac causa reuocari litteræ dimissoriales iam concessæ; non enim debent Episcopi permittere, quod ordinentur indigni: vnde prudentissimè agunt Episcopi illi, qui semper inquirunt testimonia de vitæ probitate suorum Subditorum, etiam alibi commorantium, antequam litteras Dimissoriales concedant ad Ordines recipiendos. Episcopi verò ad quos cum ordinandis diriguntur Dimissoriæ, debent eos examinare tantum de litteratura, quemadmodum proprij Episcopi debent & ipsi eosdem examinare ex Trid. *Sess.* 23. *cap.* 3. *de Refor.* vnde duplex examen ordinandorum in hoc casu erit faciendū ex eodem Trid. *Sess.* 7. *cap.* 11. *de Refor.* quod maximè Episcopis aduertendum est, ne in re tanti ponderis oscitanter agant.

LEX CXXIV.

Nemo ab Episcopis alienis admittendus ad Ordines sine Dimissorijs.

PLerisque visum est litteras dimissoriales non ita esse necessarias, vt semper illis indigeant alieni Episcopi ad Ordines conferendos; cum enim in eum finem sint institutę Dimissorię, vt Episcopi cognoscant idoneitatem Ordinandorum, & habeant consensum proprij Episcopi, & Ordinarij; si hæc aliunde constēt Episcopo non proprio, licet

Digitized by Google

licet non adsint litteræ dimissoriales, non erit absurdum eiusmodi præsentatos ad ordines ordinari, cum finis legis præscriptæ in Trid. *sess.23. cap 8. de reform.* ille sit, quod non admittantur ad ordines, nisi idonei, & nisi cum consensu suorum Ordinariorum; ad hunc enim tantum effectum requiruntur Dimissoriæ à Concilio: Vnde si Episcopi Ordinantes habeant sine Dimissorijs notitiam idoneitatis, & consensus Ordinarij ipsius ordinati, videntur seruare formam in Concilio præscriptam per æquipollens; cum certum sit formam inductam ad certum effectum posse per æquipollens seruari, ex quo sequatur idem effectus, quam doctrinam tradunt Pasqualig. *in addit.ad Lauret.qu.9. de Regul. Ordin.* & Mantic. *lib.2. tit.4.n.45.* ex Rota in Portugallien. Decimarum 11. Februar. 1591. coram Orano, & in Aruiensi Parochiali 7. Aprilis 1598. coram Lancellotto. Quidquid sit de hac doctrina, quæ sanè probabilis est, tutius erit semper Episcopis, quod ipsis innotescat idoneitas Ordinandorum per Dimissorias, & etiam consensus Ordinariorum, qui semper magis expressè constabunt, quam per alia media; forma enim præscripta in Trid quoad hoc est illa, quæ dat esse rei, eiusque omissio semper dicitur actum vitiare, vt habemus ex Bald. *in cap. Constitutis 46. de Appellat. nu.46.* & etiam in *Regulis Cancellariæ Regul. 24.* apud Mandos. *de malè promotis num.11.* maximè quia formæ taliter præscriptæ à Concilio Trid. subintrat imposita pœna, ex quo sequitur, talem formam semper esse seruandam, cum id certò constet, & doctrina contraria sit tantum sub opinione.

LEX CXXV.

Obtinentes Dimissorias à proprijs Episcopis non semper ordinandi ab Episcopis alienis.

Exponitur casus à Prudentia Episcopali reuocandus ad trutinam, qui facilè, & non rarò potest obtingere, nimirum an Clericus accedens cum litteris Dimissorialibus ad alienum Episcopum, sit semper ab ipso ordinandus, etiamsi sit impedimento irregularitatis detentus; supponitur enim à plerisque Doctorum, & præsertim à Syluestro *V. Irregularitas* ab Angel. *Ibidem* ab Armilla *n.8.* ab Henriq. *in lib.14.* & ab Auila *de Cens.* quod Episcopus proprius eo ipso, quod dimissorias concedit pro suscipiendis ordinibus ab alieno Episcopo, concedat etiam eidem Episcopo, quod dispēset super irregularitate, supra quam proprius Episcopus posset dispensare, ea præsertim ratione, quod concesso vno, intelligantur omnia alia concessa, sine quibus id expediri non potest, vt patet *ex l.2. ff. de Iurisd. & ex cap. præterea de offic. Deleg.* cum certum sit promotionem ad ordines fieri non posse, nisi remoto irregularitatis impedimento, maximè quia dispensatio ad suscipiendos ordines ab alieno Episcopo, videtur esse quid principale, ad quod sequitur accessorium, scilicet dispensatio ad tollēdam irregularitatem. Verū hæc doctrina ab Episcopis neque est probanda, neque admittenda, ex eo quod quando plura obstant alicui actui sublato vno non tollitur alterum, *ex l. si domus ff. de seruit. & ex cap. ex tuorum, & ex cap. Pastoralis de priuileg.* & ex Rota *Decis.109.* coram Puteo, & coram Ludouis. *Decis.87.* cum ergo in præsenti casu obstet ordinationi duplex impe-

dimentum, nempe, non esse subditum, & esse irregularem, ex eo, quod proprius Episcopus tollat primum, concedendo, quod possit ordinari ab alieno Episcopo, non fit, quod concedat secundum, nempe, vt dispenset super irregularitate; Vnde Episcopi alieni etiam acceptis Dimissorijs ad promotionem ordinum, non semper debent ordinare subditos non suos, maximè si nouerint esse irregulares, quos etiam datis Dimissorijs non possunt dispensare ex vi illarum, vt satis constat.

LEX CXXVI.

Vbi plura obstant in conferendis ordinibus impedimenta, singula ab Episcopis tollenda.

PErspicuum satis esse potest Episcopali Prudentiæ ex Doctrina supra tradita, quod ipsis agendum sit in casu, quo quis pluribus detentus impedimẽtis accederet ad ordines suscipiendos, ac propterea hic pauca in hac re erunt à nobis subijcienda. Eadem igitur debet esse ratio de irregularitate tollenda ante ordinum susceptionem, ac de alijs impedimentis, cum certum sit ex doctrina Surd. *Consil.244. num.4.* & Gonzalez *ad regul.8. Cancell. Gloss.13. nu.97.* & ex Rota in Zerulen. Pensionis 2. Iunij 1597. coram Pennia, tot requiri dispensationes, quot sunt impedimenta; vnde etiam ex Trid. *sess.23. cap.9. de refor.* habemus posse, quoscunque Episcopos ordinare suos familiares triennales, supposito tantum, quod prius per dispensationem tollatur defectus natalium quoad ordines minores, ex quo clarè patet singula impedimenta esse tollenda in promouẽdis ad ordines; sic annuentibus etiam Nauar. *Consil.26. & 27. de temp. Ordinat* Ledesm. *p.1. Sum. de Sacram. Ord.* Rodriguez *tom.2. Sum. cap. 14.* Sanchez *l.8. de matrim. disp.1. nu.25.* & alijs, concessio enim, quæ semper supponitur ad vnum tollendum impedimentum, non intelligitur extensa ad aliud, nisi in ipsa cõcessione expressum sit, vt habemus *ex l. statu liberum, §. Stichum ff. de leg. & ex l.1. §. si mulier ff. de liber. agnosc.* cum ergo dicitur à nonnullis, quod concessa dispensatione ad vnum impedimentum, conceduntur omnes, sine quibus vltimus actus obtineri non potest, intelligitur de ijs, quæ ex natura rei concessa, trahuntur tamquam necessaria, & connexa, qualia sunt media pro assequendo fine; non verò de ijs, quæ sunt omninò extra exigentiam rei concessæ, quia hæc, quamuis impediant assequutionem rei concessæ, id euenit per accidens, & non per se, ratione connexionis, quam habent, tamquam media cum suo fine.

LEX CXXVII.

Vtentes falsis Dimissorijs pro ordinibus suscipiendis puniendi ab Episcopis.

EX Const. Vrbani VIII. quæ incipit *Secretis Æternæ Prouidentiæ, &c.* habentur pœnæ, quas luere debent, qui vtentes falsis Dimissorijs promouentur ad ordines, siue minores, siue sacros, & ad Episcopos spectat irrogare easdem pœnas, cum ad eorum notitiam tale delictũ peruenerit, quod & authoritate ordinaria agere poterunt, vt Iudices ordinarij, & etiam tamquã Sedis Apostolicæ Delegati. Difficultas est, an sint puniendi ex Constit. allata, etiam quando illis vtuntur bona fide, putantes esse veras, nam aliqui DD. volunt excusari tantũ per bonam fidem, quando illas recipiunt ab Officialibus, & Ministris Episcopi, cũ tunc possint supponere esse factas de mandato ipsius Episcopi,

copi, licet Ministri illas expediant falsò, & absque mandato; si verò vtantur dimissorijs falsis aliter expeditis, & ab alijs, ad quos non spectat, cum tunc teneantur scire, à quibus sint expediendæ dimissoriæ, dicuntur non excusari ex ignorantia, & ita cum multis Doctoribus videtur sentire Pasqualigus *in addit. ad Lauret. qu.* 1. *de malè ordinantibus, & malè promotis*. In qua re tamen absolutè dicendum, puto omnes Clericali ordine insignitos, & quomodocumque ad ordines malè promotos ab alieno Episcopo cum falsis Dimissorijs, quas falsas esse verè ignorabant, excusari ab omni culpa, & consequenter à pœnis in Constit. Vrbani enunciatis, cum ex Regulis Iuris falsitas non puniatur absque scientia, quæ est qualitas de substantia delicti, vt demonstrant Iuristæ omnes. Puniendi igitur sunt malè promoti ab Episcopis, quando verè non ignorant, sed sciunt Dimissorias esse falsas, & illis vtuntur. Et ad illum Episcopum eos spectat punire, cuius læditur Iurisdictio, nam offendens Iurisdictionem alicuius, per illam offensam fit subditus illius, & sic ab illo puniri potest; hæc est enim communis doctrina in Iure, quæ tamen limitatur, vt non habeat locum quo ad laicum respectu Ecclesiastici, vt notat Pasqualigus supracit. vbi plures refert Doctores hanc limitationem amplectentes. An verò scribentes Dimissorias falsas, sed illis non vtentes, incurrant pęnas Pontificię Constit. cum distinctione decidendum est; si enim, qui perficiunt eiusmodi Dimissorias, non apponant sigillum, neque illas reducant in formā authenticam, vt possint fidem facere, & haberi verè pro litteris Dimissorialibus, tunc sanè non subijciuntur pęnis, cum non inducant crimen falsi, cui statuitur pęna, secus verò si reducātur cū sallo sigillo in formam authenticam, & falsi crimen inducant. Neque obstare potest, quod per non vsum nemini præiudicium afferant actu; sufficit enim, quod possint afferre, vt habetur in Iure apud Felin. *in cap. ex tenore nu.* 20. *de rescript.* addo tales Dimissorias falsas, semper præiudicare authoritati, & Iurisdictioni Ordinarij.

LEX CXXVIII.

Ab Episcopis proprijs non semper ratificanda ordinatio facta suorum Subditorum ab Episcopis alienis sine Dimissorijs.

Clericum à non suo Episcopo ordinatum esse male promotum, sed habere characterem Clericatus suspensum quo ad exercitium, & gaudere priuilegio fori docent communiter Doctores *ex cap. de temp. ordinat. in* 6. *&* ex Trid. *sess.* 23. *cap.* 8. neque incurrere pęnas appositas ab Vrbano VIII. contra malè promotos per Dimissorias falsas, certum est, cum ibi Sum. Pontifex imponat pęnas tantum malè promotis cum falsis Dimissorijs, quæ vltima particula si deficiat, deficit lex pœnalis, & ipsa pœna, quæ extenditur dumtaxat ad falsis vtentes Dimissorijs. Cæterum quamuis ordinati ab alieno Episcopo sine Dimissorijs remaneant ordinati, & Clericali charactere insigniti, & vt Clerici gaudeant priuilegio fori, non per hoc eorum ordinatio facilè ab Episcopo proprio est habenda pro rata, vt sit in exemplum malè promotus alijs eodem crimine irretitis, & etiam ipsis Episcopis alienis malè ordinantibus. Quoties verò erit habenda ratificatio, id fieri opus erit, antequam conferatur beneficium, si beneficium malè promoto sit conferendum; alioquin collatio erit nulla, vt tradunt DD. apud

Digitized by Google

apud Lauret. *qu.3.* Neque ratificatio erit facienda, quando fiat in præiudicium tertij ex communi Doctorum sensu, cum nemo priuari possit Iure suo, vnde si malè ordinatus esset seruus, vel Religiosus conuersus, ex eo quod sint sub Iure, & dominio alterius, quod læditur per talem ordinationem, talis ordinatio non poterit ab Episcopo ratificari; si verò malè promotus non sit sub Iure, vel sub dominio alterius, poterit eius ordinatio ab Episcopo semper rata haberi, licet ex hac ratificatione per accidens sequatur aliquod incommodum alteri benè ordinato, qui concurreret simul cum malè ordinato ad aliquod beneficium, nam Episcopus semper potest vti Iure suo, licet per accidens, & sine intentione, contingat alteri damnum; nulla enim fit iniuria, cum quis vtitur Iure suo, vt habemus *ex cap. Ecclesia de elect.* Episcopus namque ratificans ordinationes in malè promotis, tantum tollit suspensionem Ordinum in malè promotis, quam ex Trid. *sess.23. cap.8. de refor.* semper tollere potest, & sic reddere beneficij capacem, qui per suspensionem incapax erat. Non potest tamen Episcopus sub spe ratihabitionis faciẽdæ ab Episcopo loci ordinare Subditum alienum, nam iura, quæ prohibent ordinari alienum subditum absque Dimissorijs, ideò prohibent, vt per litteras testimoniales constet de consensu proprij Ordinarij, & etiam notum fiat ordinanti, quod ordinandus habeat qualitates requisitas à Sacris Canonibus, quæ per ratihabitionem suppleri non possunt, quæ licet faciat præsumere consensum, non tamen facit de ipso constare, quod absolutè necessarium est, & solum haberi potest per litteras Dimissoriales. De hac re videri possunt Quaranta *in Sum. Bullar. V. Ordo* Rebuff. *in praxi titul. de Dimissor. nu.* 11. Pax Iordan. *tom.* 1. *variar. Lucubrat. lib.* 3. *titul.* 6. & Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu.* 3. *num.* 1146. An verò Episcopus ordinans alienum Subditum sine Dimissorijs sub spe ratihabitionis incurrat suspensionem, non est ita certum apud DD. Ex Trid. tamen cum apponatur pœna suspensionis violatoribus legis secundum formam præscriptam, & lex sit, quod fiat ordinatio in virtute litterarum dimissorialium, videtur consequi, quod frangentes legem etiam pœnam incurrant.

LEX CXXIX.

Non dispensanda ab Episcopis Interstitia sine necessitate, vel vtilitate Ecclesiæ.

OMnem dispensationem faciendã esse ex aliqua rationabili causa pro certò habetur apud omnes Doctores, eosque dispensationes, quæ fiunt in rebus Ecclesiasticis, esse faciendas ex necessitate potissimum, & vtilitate Ecclesiæ, nemini dubium est, idque sæpè habemus ex Trid. *sess.* 23. *cap.* 11. *&* 14. In dispensandis verò Interstitijs inter Minores Ordines, & Subdiaconatum, docent Sorbus *in compend. Mendirant. V. Ordines*, & Zabarella *in c. Quæris de etat. & qualitat.* sufficere necessitatem, vel vtilitatem Ecclesiæ disiunctiuè; inter Subdiaconatum, & Diaconatum, volunt sufficere leuiorem causam; idque arbitrio Episcopi esse relinquendũ; inter Diaconatum, & Præsbyteratum, docent esse necessariam vtramque causam copulatiuè, scilicet necessitatem simul, & vtilitatem Ecclesiæ. Verum tamen est prudenti arbitrio Episcoporum esse subijciendas dispensationum causas vniuersaliter, ne Episcopi ipsi torqueantur scrupulis, & satis est pro necessitate, quod considerent functio-

nes

nes, quæ in Ecclesia exercendæ sunt, an indigeant maiori ministrorum numero, nec ne, vel an minister exercens non sit idoneus, quod docet Syluest. *in Sum. V. Ordo n.*10. Pro vtilitate verò sufficit, quod Ecclesia ex tali dispensatione maius aliquod commodũ recipiat, semper autem potest esse necessitas, & vtilitas, quia licet sint ministri necessarij ad exercendas functiones, cum tamen isti quandoque possint impediri, vel infirmari, optimè consultum erit,si ad supplendum ab Episcopis habilitentur alij, quæ doctrina etiam traditur à D. Antonino 3. *part. tit.* 14. & ab alijs Doctoribus. An verò Episcopi ordinantes, vel dantes dimissorias, non facta alia mentione dispensationis super Interstitijs censeantur dispensare, respondent DD. communiter affirmatiuè, dummodo Episcopi sciant ordinandos indigere dispensatione, secus si penitùs ignorent; si enim sciant,censentur dispensare, si ignorant nequaquã iuxta *Gloss. in cap. Statutum*, & alios Doctores, quæ tamen doctrina non habet locum in dispensationibus Papalibus *ab Regul.* 46. *Cancell.* per quam decernitur, quod nunquam censeatur dispensatum à Papa in re aliqua, nisi specialiter concedatur dispensatio idque tradit Gonzalez *ad Reg.* 8. *Cancell. gloss.* 15. *n.* 29.

LEX CXXX.

Pro dispensandis Interstitijs attẽdendus ab Episcopis annus Ecclesiasticus, non annus solaris.

ANnus, qui interponendus est ab vno ad alterum Ordinem Sacrũ, non ex cursu Solari, sed ex Ritu Ecclesiastico mensurandus est, cum ex S. C. apud Lauret. *Q.* 7. *de Regular. ordinat.* habeamus declaratum, promotos ad Ordinem Subdiaconatus in Temporibus Quadragesimæ, posse anno sequente iisdem Quadragesimæ Temporibus ad Diaconatum promoueri, licet integer non sit elapsus annus naturalis, qui dicitur solaris; sufficit enim quod sint elapsa quatuor interstitia pro anno Ecclesiastico,quod etiam declarauit Summus Pontifex cum voto S. Congregationis apud Marzillam ad Concil. Trid. *tit.*13. *cap.*13. vbi Statuitur,quod annus, qui interponi debet ab vno ad alium Sacrum Ordinem, non debet esse necessariò duodecim mensium, vnde sufficit ad constituendum annum Ecclesiasticum, vt sint transacta quatuor anni tempora, cum tempora Quadragesimæ,licet plura,sint per modum vnius, & sic, qui ordinaretur in Sabbato Sancto præcedentis anni, posset anno sequenti ordinari primis Quadragesimæ Temporibus, cum satis sit quatuor elapsa interstitia connumerare inter vnũ, & alium ordinem Sacrum. Si aliquis tamen Episcopus scrupulosus vellet attendere integrum cursum anni solaris pro conferendis Ordinibus, non posset redargui, cum verè pro anno strictè sint intelligendi duodecim menses; cũ ipsa quoque Ecclesia computet initia, & terminos annorum per menses duodecim, & dies supra trecentos, & sexaginta. Verior tamen doctrina est supradicta, cum sit magis fauorabilis, & gratiosa,ac etiam maiori probabilitate innitatur.

LEX CXXXI.

Alendi, vel prouidendi beneficijs Clerici, qui ab Episcopis ordinantur sine titulo.

PRæter Prudentiæ legem, quæ in re quacumque imponitur Episcopis ser-

seruanda, vrget hic altera conscientiæ lex, quod obligantur ijdem Episcopi ordinantes Clericos sine titulo, ad illos alendos, vel prouidendos beneficijs, si sint idonei, vt præter Concil. Trid. *sess. 21. cap. 2. de refor.* statuitur etiam *in cap. Accepimus de Etat. & qualit. & in cap. cum secundum de Prabend.* ex quibus cap. videntur Episcopi ad duo obligari, & ad alendos ordinatos, si statim non conferant beneficium, & ad conferendum competens beneficium, quæ obligationes sunt ipso iure distinctæ, cum versentur circa diuersam materiam; maximè quia obligatio prouidendi de beneficio admittit exceptiones, cum possit Episcopus semper excipere circa beneficium, quod ordinatus non sit idoneus, vt constat *ex cap. Accepimus, & ex cap. cum secundum supracit.* Obligatio verò substentandi, & prouidendi de alimentis, non admittit exceptionem. Igitur obligatur Episcopus quicumque in conscientia, vel ad alendos ordinatos sine titulo, vel ad eos prouidendos de competenti beneficio, & solum à beneficio potest excipere non idoneos, quæ obligatio transit etiam ad successores in Episcopatum, si ab ordinante satisfactum non sit; idque statuitur in eodem *cap. Accepimus, & in cap. cum secundum*; quia, licet de iure non debeant successores luere pænas antecessorum, cum tamen hoc non fiat in punitionē, sed ad tollendum opprobrium à Clero, vt testatur Gloss. *in cap. cum secundum. Verbo successores*, ex hac ratione, tenentur successores, vt Ecclesiæ ministri, qui non debent permittere suæ Ecclesiæ, & sui Cleri opprobrium, alere ordinatos sine titulo, vel prouidere de beneficio, cuius doctrinæ ratio potissima ea est, quod Clericus eo ipso, quod est ordinatus adquirit ius, vt sibi de patrimonio Ecclesię subministrentur alimenta, cum sit iam factus de corpore Ecclesiæ, tamquam eius pars, & membrum; hac enim ratione, scripsit etiam Innocentius III. ad Episcopum Zamorensem, vt apparet *in cap. cum secundum*, ipsum adhortans, ne pateretur aliquem Altari seruientem de Altari non viuere, cum Clerici vitam transigere debeant de patrimonio Christi. Verum tamen est, quod licet Episcopi circa prouisionem beneficiorum non possint excipere cōtra illos, quos ipsi ordinarunt, possunt tamen excipere contra ordinatos à suis prædecessoribus, quod habetur ex Gloss. *ad cap. toties cit.*

LEX CXXXII.

Ordinati sine titulo etiam facta exceptione pro beneficijs prouidendi ab Episcopis de alimentis.

NOn impleretur Episcopalis Prudentiæ munus, si facta ab Episcopis aliqua exceptione pro beneficijs, propter non adinuentam in examine necessariam idoneitatem, requisitam etiam in ordinatis sine titulo, Episcopi ipsi à prouisione alimentorum se putarent immunes; tenentur enim semper prouidere ordinatos sine titulo de alimentis quousque vel consequantur beneficium, vel alio honesto modo possint sibi victum adquirere, quod statuitur *in cap. Non liceat de Prabend.* vbi mandatur Episcopis, aut non facere Clericos, aut facere, quod habeant vnde viuere possint, quorum egestati, deficiente patrimonio proprio, debet supplere Patrimonium Ecclesiæ, quod est apud Episcopum, qui dicitur Pater pauperum, maximè Clericorum; esset namque magnum dedecus ordinis Clericalis, si Sacris initiati cogerentur mendicare, aut alio quouis indecenti ministerio

sterio sibi victum quæritare; iuxtà id, quod traditur *in cap. Diaconi dis. 93. & cap. Ioannes in fine*, quod etiam obseruauit Gloss., *in cap. Cũ secundũ, Verbo successores*. Ad auuertendum igitur tale dedecus ab ordine Clericali, tenentur Episcopi prouidere de necessarijs alimentis ordinatis sine titulo, licet non sint idonei pro beneficijs, quia semper dedecet Clericos mendicare, aut viles artes ad victum comparandum exercere. Ius verò, quod habent Clerici ad Patrimonium Ecclesiæ non est absolutum, vt aliqui supponunt, sed conditionatũ, nimirum supposito, quod non habeant vnde aliunde viuant, vel per proprium patrimonium, vel per beneficium: ex quo sequitur ex tali Iure Clericorum non semper teneri Episcopos, eos prouidere, etiamsi habeant, vnde aliunde viuant; dato enim quod sit verum, quod nunquam cesset obligatio, quæ prouenit à iure communi, & quod per prouisionem hominis non cesset prouisio legis, vt notant Iurisconsulti omnes; hoc semper intelligitur, quando lex, vel Ius commune obligat absolutè, non verò quando obligat conditionatè, vt est in casu nostro.

LEX CXXXIII.

Admittendi ab Episcopis tamquam legitimi filij Clericorum, qui legitimantur à Principe sæculari.

CVm spuria Clericorũ proles nonnullis subiaceat Canonicis impedimentis, à Prudentia Episcopali accuratè inspiciendum est, quinam sint admittendi tamquam legitimi, quinam verò reijciendi tamquam illegitimi. Quoniã verò non satis est notum omnibus, quid valeat legitimatio filiorum, qui nascuntur à Clericis, si fiat à Principe Sæculari, hic idcircò operæ pretium est, hanc difficultatem exponere; equidem videtur esse extra controuersiam, posse sæculares Principes verè legitimare, antequam Ecclesiæ iurisdictioni subijciantur; cum enim eiusmodi spuria proles absolutè laica sit, poterit quilibet Princeps in eam suam laicalem iurisdictionem exercere; certum autẽ est, quod legitimatio est inducta à Iure Ciuili; vnde cum Princeps sit supra Ius Ciuile, potest pro libito tollere differẽtiam inter legitimum, & illegitimum, quæ inducta est tantummodo à tali Iure. Quid verò dicendum sit, an sola Principis legitimatio valeat ad succedendum Patri in bonis patrimonialibus ipsius, in sequenti lege exponemus; videtur enim de Iure antiquo esse amplectendam partem affirmatiuam, vt demonstrat Pasqualig. *Q. Moral. Iurid.* 131. cum hac tamen distinctione, vt valeat legitimatio Principis tantum pro successione in bonis patrimonialibus, quę sunt purè sæcularia, non autem pro successione in bonis aquisitis intuitu Ecclesiæ, quæ dicuntur Ecclesiastica, & nulla ratione laicæ potestati subiecta. Nec videtur obstare, quod requiratur consensus Patris in legitimatione in ordine ad successionem, vt docent communiter Iuristæ; licet enim Pater Clericus non possit illum præstare, tamquam non subditus Principi sæculari iudicialiter, potest tamen illum præstare extraiudicialiter, in quo actu non interuenit iurisdictio Principis sæcularis.

LEX CXXXIV.

Non admittendi ab Episcopis filij Clericorum licet legitimati à Principe Saeculari ad successionem in bonis patrimonialibus eorumdem.

POtest quidem Principis Saecularis potestas, quæ est supra Ius Ciuile tollere differentiam, quæ est inter legitimos, & illegitimos, ac quæ ipso iure statuitur, & consequenter illegitimos legitimis exæquare, quo ad effectus eiusdem Iuris Ciuilis; at non ideò potest validam in bonis Clericorum successionem adstruere in filijs eorumdem ab ipso legitimatis, neque si sint bona purè patrimonialia, vt admittebat olim Ius antiquum, etiam Canonicum, quia nunc obstat Ius nouum in Constitutione B. Pij V. in *tom. 2. Bullar. Constit.* 117. §. 1. vbi declarat illegitimos incapaces, tàm causa mortis, quàm inter viuos acquirendi aliquid de bonis paternis, & §. 4. prohibet ne indirectè, aut per circuitum, etiam intuitu operis pij aliquid ad ipsos peruenire possit. Neque obstare potest, quod dicta constitutio, tamquam disponens circa Ciuilia, non habeat locum extra Statum Ecclesiasticum, extra quem directè non se extendit Sum. Pontificis Iurisdictio in temporalibus; quia cum disponat circa res, & personas verè subiectas Iurisdictioni Pontificis, debet semper locum habere, nisi fortè alicubi obstet, quod non sit vsu recepta; personę enim, circa quas disponit, sunt Clerici, & bona pariter sunt Clericorum, quæ licet vt purè patrimonialia post mortem Clericorum desinant esse sub Iurisdictione Pontificis, cum tamen fiat illorum prohibitio, ne transeant in filios, quando verè sunt actu sub Iurisdictione Pontificis, talis prohibitio semper manet in suo vigore, & valida est, vt doctè demonstrat Pasqualig. *Q. Moral. Iurid.* 131. vbi suæ doctrinæ optimam reddit rationem. Additur quod præter annullationem eorum, quæ fiunt contra Constitutionem Pij V. statuit Sixtus V. in *sua Constitut.* 100. §. 13. *tom.* 3. *Bullar.* quæ incipit, *In conferendis*, quod omnia relicta illegitimis contra dictam Constitutionem Pij V. aut de quibus in fauorem ipsorum quomodocumque dispositum est, deuoluantur titulo Spoliorum ad Cameram Apostolicam, quod fit in pęnam contrauentionis Pōtificiæ, licet postea hæc poena fuerit moderata à Paulo V. in *sua Constitut.* 18. §. 3. *tom.* 3. *Bullar.* quæ incipit, *In eminenti Apostolicæ dignitatis*, quo ad Curiales incolas, & Ciues Vrbis Romæ, & in districta infra decem milliaria.

LEX CXXXV.

Admittendi ab Episcopis, tamquam verè legitimi, filij legitimati per subsequens Matrimonium.

OMnem extra controuersiam est, Matrimonium subsequens vim habere eos legitimandi filios, qui nascuntur ante Matrimonium; neque in hac re anceps esse debet Episcopalis Prudentia, cum satis apertè decernatur *in cap. tanta*, qui filij sint legitimi, & id locum habet, tametsi non interueniant instrumenta nuptialia, quæ de Iure Ciuili requirebantur, vt cum Peregrin. & Gratian. notat Bossius *de contract. Matrimon. cap.* 11. *n.* 110. hæc enim legitimādi vis *ex c. tanta &c.* tribuitur soli Matrimonio, nec aliud requiritur, vt sequatur legitimatio, attenta dispositione Iuris Canonici. Verum tamen est, quod hæc

Digitized by Google

hæc doctrina communiter recipitur, supposito, quod filij, qui nascuntur non prodeant in lucem eo tempore, in quo non possit subsistere Matrimonium ratione alicuius impedimenti dirimentis, quo stante impedimento filij, qui nascuntur ante dispensationem dicuntur non posse legitimari per subsequens Matrimonium, quod tenent Doctores quāplurimi num supra viginti apud Pasqualig. *Q. Moral. Iurid.* 133. qui est in eadem sententia afferens etiam Rotæ authoritatem coram Ludouisio *dec.* 19. *n.* 3. Cum enim tota vis legitimandi filios sita sit in Matrimonio, sequitur quod eo tempore, quo Matrimonium non est, nec potest esse propter impedimentum dirimens, neque possit causare legitimationem, debet enim causa, vt possit causare aliquo modo habere esse, vt habemus in physicis, & etiam in Iure Ciuili, & Canonico; Nec valet, quod ad legitimandam prolem susceptam ex vi subsequentis Matrimonij sufficiat fictio Iuris, quod Ius sicuti fingit quod fuerit Matrimonium in tempore antecedenti, licet fuerit tantum in tempore subsequenti, ita potest fingere, quod fuerit, licet non potuerit esse ratione impedimenti dirimentis; dico enim in sententia Doctorum, qui supra allati sunt, fictionem Iuris semper habere fundamentum in re, & non esse purè chymericam, neque posse fundari in impossibili, & ideò non posse supponi fictionem Iuris, quādo adhuc Matrimonium supponitur impossibile; in tali enim statu impossibilitatis, sicut nullum habet esse, ita neque potest causare legitimationem.

LEX CXXXVI.

Etiam filij nascentes tempore, quo adest impedimentum dirimens, censendi ab Episcopis verè legitimati per subsequens Matrimonium.

TRia hæc tamquam certa propono supponenda in hac materia Prudentiæ Episcopali. Primum, quod Matrimonium, quocumque tempore tollatur impedimentum dirimens, sit verè Matrimonium, & habeat in se suam legitimandi vim. Secundum, quod dato in quocumque tempore, impedimento dirimente, semper id habeat, quod possit tolli per dispensationem. Tertium, quod dato etiam impedimēto dirimente sit semper possibile Matrimonium, & habeat illud esse saltem possibile, quod supponunt Canonistæ sufficiens ad causandam legitimationem; ex quo constat esse omninò falsam illam doctrinam, quæ facit Matrimonium impossibile, dato impedimēto dirimente, cum non sit absolutè, & simpliciter tale, sed ad summum secundum quid, & in sensu composito, non in sensu diuiso. His suppositis, dicendum est etiam filios nascentes sub impedimento dirimente, verè legitimari per subsequens Matrimonium, dummodò impedimentum aliquando tollatur per dispensationem. Ratio est, quia Matrimonium quocumque tempore euadat Matrimonium, habet suā vim legitimandi filios, vt constat ex Iure Canonico supra allato, quæ vis non tollitur, aut non impeditur, nisi per impedimentū dirimens, ergo quotiescumque auferatur hoc impedimentum per dispensationem, & quocumque tempore fiat, erit vis integra legitimandi in Matrimonio subsequente,

& nihil obstabit, quod fuerit tale impedimentum, quando nati sunt filij, quia adhuc illud impedimentum poterat tolli, & subsequens Matrimonium validari, quo validato potest semper in natos suũ sortiri effectum legitimationis adnexæ, cum supponatur ex Iure Canonico aliunde non impediri quin sortiatur. Addo quod legitimatio secundum doctrinam Pasqualigi oppositum sustinentis *n.8. citatæ quæstionis* non incipit à tempore natiuitatis, sed à tẽpore Matrimonij; ergo nihil refert, quod adsit impedimentum dirimens, quando nascuntur filij pro legitimatione, sed sufficit, quod non sit, & sit ablatum, quando incipit Matrimonium, & sanè non video, quo fundamento opposita doctrina possit sustineri.

LEX CXXXVII.

Ad beneficia non admittendi ab Episcopis viri illiterati.

LIteraturam, ac scientiam esse vnum ex numeris, quos debet implere admittendus ad beneficium, satis iam ex dictis perspicuum est, cum enim plura in vnum colligenda, siue colliganda sint, vt aliquis verò constituatur idoneus ad beneficium, pręcæteris debet doctrinæ lumen collucere, ne rudis promoueatur ad suggestũ, vt plerũque contingit. Viros igitur tantummodo literatos adprobant Sacri Canones, illiteratos eiurant. *Sic in cap. Venerab. de prebend. & in cap. cum in cunctis de elect.* & colligitur etiã ex Trid. pluribus in locis: quod licet hunc solum characterem non exquirat in Clerico, scientia tamen omninò destitutum nunquam probare videtur. Nec sunt in hac re adducenda quædam exempla Curiæ Romanæ, vbi si aliqui ad beneficia promoueantur prorsus rudes, & ignari, id contingit, non quia Curia Romana in promouendis non requirat scientiam, morum integritatem, & id genus alia, sed quia sæpè falsis relationibus, & informationibus decipiuntur Ministri; cum aliunde illius supremæ Curiæ ille mos sit semper commendandus, vt non assumat ad beneficia, nisi viros benemerentes, ac præsertim doctrina præstantes, quos ipsa longa annorum serie tales esse cognouit. Cum igitur Ecclesiastica literatura ex textu Canonico triplex sit, alia eminens, alia mediocris, & alia modica, pro diuersitate officiorum, & etiam beneficiorum literatura ab Episcopis quærenda est; & licet eminens sit semper optanda, non tamen semper exigenda, vt habetur *in cap. decorem de Instit. & in cap. Venerab. de prabend.* sufficit ergo, quod sit literatura mediocris vbi pro dignitate officij, vel beneficij eminens non est exercenda, atque ad hanc maximè debent Episcopi respicere in officijs, & beneficijs conferendis.

LEX CXXXVIII.

In Concurrentibus ad beneficia vita probitas scientiæ præferenda.

NOn æqua lance ab Episcopis morum integritas, & literatura in concursu beneficiorum libranda est, cum enim beneficium indicet statum, & ordinem Ecclesiasticum, cui debita est perfectio vitæ, quę est fax præferenda à quocunque viro ad Clericatum assumpto, neque poterit beneficium adire, qui caret hoc lumine, quod dicitur exemplare; & licet lumen suum reddat in Ecclesia Dei etiam Clericorum scientia, ex eo tamen, quod scientia non sit qualitas ita propria Ecclesiastici

ftici ftatus, vt eft vitæ probitas, propterea dicitur hæc ab Epifcopis femper illi præferenda; nec prudenter agerent, fi vitę probitatem fcientiæ pofthaberent. Neque obftat textus *in cap. nisi cum pridem ex illo Oseæ* 4. vbi habentur hæc verba: *quia tu fcientiam repulisti, ego te repellam ne Sacerdotio fungaris mihi*, ex quibus infert Brauus *exercit.* 7. *&* 12. fcientiam requiri pro minifterio Altaris, ne dum de Iure naturali, & Ecclefiaftico, verum etiam de Iure Diuino; & ideò ab Epifcopis effe fcientiam præferendam vitæ integritati, præfertim etiam, quia vitæ probitas in Clerico fibi vni, vel alijs paucis prodeffe poteft; fcientia verò, maximè fi fit eminens, multis femper, immò toti profit Ecclefiæ. Dicendum eft enim, ne dum fcientiam, fed etiam vitæ probitatem effe de Iure naturali, Ecclefiaftico, & Diuino in Clerico ratione ftatus affumpti, cui debetur vtrumque; vnde ex hoc non eft pręferenda fcientia; cęteris verò paribus ex dictis femper erit præferenda vitæ probitas, cum magis fit intrinfeca ftatui Ecclefiaftico, & dicatur res, quafi ipfi effentialis; quod non dicitur de fcientia in quocumque gradu eiufdem ftatus, nec dicendum magis Ecclefiæ femper prodeffe fcientiam, quàm vitæ honeftatem, cum ex fcientia malè vfurpata plura mala contigerint Ecclefiæ, & id femper eft magis æftimandum ex doctrina S. Thomæ, & etiam Ariftotelis, quo quis malè vti non poteft, vt eft virtus, & vitæ honeftas.

LEX CXXXIX.

Probanda ab Epifcopis quandoque Inftitutio beneficij abfque obligatione recitandi Diuinum Officium.

RVdis admodum effet, ac prorfus inexperta illa Epifcopalis Prudentia, quæ ignoraret obligationem recitandi Diuini Officij Ordini Sacro, ita ex Iure communi effe adnexam, vt à nemine tolli queat, pręterquam à Summo Põtifice, idque cognita rationabili caufa; at non eadem eft ratio de Ordine Sacro, ac de beneficio, cum poffit aliquod inftitui beneficium, quod non fit femper propter officium, tamquam propter caufam finalem, vt in fupra pofitis fatis expofitũ eft. Specialiter verò hoc poteft affirmari de aliqua ĩftitutione beneficij Iurifpatronatus, cui Inftitutor poteft apponere hanc conditionem, vt Beneficiarius inftitutus non teneatur ad horas Canonicas; quæ conditio ficut ab Inftitutore beneficij poteft apponi, ita ab Epifcopo, & Ordinario loci poteft, & debet adprobari; docent enim plures Doctores apud Pafqualig. *in felect. Iurid. qu.*1. de confenfu Ordinarij poffe apponi ab Inftitutoribus beneficiorum conditiones etiam contrarias Iuri communi, idque tradunt ex Gloff. *in cap. cum Dilectus de Confuet.* & ex Innocent. *de Prabend.* & ex Abbate *in cap. Significatum*, & ex Rota *in Hifpalenf.* 14. Nouembris 1616. & ex alijs pluribus; vnde licet de Iure cõmuni obligatio ad Horas Canonicas fit femper adnexa beneficio, vt defumitur *ex cap. fin. dift.* 92. addita declarat Leonis X. in Concil. Lateran. & Conftitut. Pij V. cum tamen iftæ Declarationes, & Sanctiones fint factæ in fauorem Inftituentium, & Fundantium beneficia,

quibus

quibus de Iure Naturæ competit beneficij recompensatio, quam compensationem constituunt Sacri Canones in obligatione recitandi Diuinum officium, sequitur, quod facta ab Institutoribus beneficiorum cessione sui Iuris ad talem compensationem, possint etiam Ordinarij admittere, & adprobare tales Institutiones, nulla apposita obligatione recitandi Horas Canonicas. Neque obstat, quod præter Ius Institutoris ad compensationem, cui potest cedere, aliud Ius interueniat, quod dicitur Ius Ecclesiæ, cui Iuri Ecclesia ipsa nunquam cedit, vnde saltem propter hoc Ius Ecclesiæ semper erit obligatio ad Horas Canonicas in Beneficiato, etiam ratione Iurispatronatus; dico enim Ius Ecclesiæ in hoc casu ad exigendas Horas Canonicas non conuenire ipsi Ecclesiæ, nisi supposita Institutione beneficij, & hoc cum originetur à voluntate Institutoris, à quo trahit originem etiam beneficium, non habet locum, nisi tali voluntate supposita; cum hæc voluntas non sit obligandi beneficiatum ad Horas Canonicas, neque Ecclesia, quæ conformatur voluntati Institutoris, censetur imponere hanc obligationem, neque habet aliud Ius Ecclesia, nisi decernendi compensationem in beneficio in Horis Canonicis, quæ compensatio in hoc casu, non requiritur.

LEX CXL.

Non semper permittenda ab Episcopis Institutio beneficij omninò soluta ab obligatione Diuini Officij.

ARbitrio Prudentiæ Episcopalis relinquitur plerumque beneficiorum Institutiones admittere, etiam non apposita obligatione recitandi Horas Canonicas; idque satis demonstratum est ratione, & etiam Doctorum authoritate; at vniuersè loquendo non sunt eiusmodi institutiones beneficiorum admittendæ, nisi apposita obligatione recitandi Diuinum officium, cum in qualibet beneficij Institutione sit principaliter respiciendus cultus Diuinus, qui primariò intenditur, & debet intendi ab Ecclesia, & ab Institutoribus beneficiorum, cultus autem Diuinus habetur in Ecclesia, maximè per recitationem Diuini officij. Nec beneficium, quod est res quodammodo Sacra, debet nisi Deo consecrari; tametsi detur etiam in commodum ipsius beneficiarij; & licet Ecclesia ad inuitandos fideles ad beneficia instituenda permittat quandoque, vt Instituentes beneficia apponant pacta, & conditiones, quæ magis libuerint, quamuis sint contra Ius commune, quod pro aliqua vice potest relaxare; nō propterea dicēdū, quod sic semper, & vniuersè fieri possit, cum Ecclesiæ potestas non possit tollere, quæ sunt debita Deo, & quodammodo de Iure Diuino, vt est cultus Diuinus exhibitus, per recitationem officij Diuini. Neque in hac re amplectenda est doctrina Pasqualigi *qu. 1. Moral. select. Iurid.* qui sustinet esse probabile posse fieri quamcumque Institutionem beneficij, non apposita obligatione officij Diuini, cum id videatur esse semper liberū fundatori, licet sit contra Ius commune ducto exemplo à fundatione Hospitalium, quæ ex Iure communi debent subesse visitationi Ordinarij, vt decernitur in Concil. Trid. *sess. 22. cap. 8. de Reform.* & tamen, si fundatores in ipsorum institutione caueant, ne subsint tali visitationi, præsertim consentientibus Ordinarijs locorum, numquam poterunt visitari, aut subijci visitatio-

Digitized by Google

tationi, vt docent Alzedo *p.2.praxis Episc.cap.2. nu.56.* & etiam Diana *p.1. tract.2. resolut.83.* ex Rota *decis.33. init. p.3.* Est enim in allata doctrina, & paritate maximum discrimen, cum institutio Hospitaliũ nõ respiciat Imediatè, & directè cultum Diuinum, quemadmodum respicit Institutio beneficiorum; Institutio siquidem Hospitalium dirigitur ad subleuandam proximi miseriam, & ad charitatem exercendam, quæ quomodocumque fiat, semper obtinet finem suũ,quod dici nõ potest de Institutione beneficiorum, si ab ipsa tolleretur obligatio recitandi officiũ Diuinum,quia sic tolleretur cultus Diuinus, per hoc autem,quod fiat aliqua Institutio beneficij sine tali obligatione, non tolleretur omnimodò,& vniuersè cultus Diuinus in beneficijs promouendis; cum casus singulares nunquam officiant vniuersali, &c.

L E X CXLI.

Non semper ab Episcopis præmittenda Tonsura ad beneficium.

AMbigit plerumque nec sine ratione Episcopalis Prudentia,an quoquomodo alienum subditum possit facere sibi proprium per collationem beneficij, antequam præmittat collationem primæ Tonsuræ, quam necesse est præcedere ad constituendum Clericum capacem beneficij; certum enim est, quod beneficium non potest conferri, nisi tonsurato,ex quo videtur sequi, quod nunquam Episcopi alienum subditum non habētem primam Tonsuram possint facere sibi subditum ratione beneficij. Quæ doctrina à me ipso in praxim redacta est anno 1674.cum in Vicarium Generalem delegissem Leonardum Sirturum nobilem Mediolanensem, virum intelligentia, & integritate præclarum, cui contra multorum Doctorum consiliũ, & opinionem nolui simul, & semel eodem contextu simul Tonsuram, & beneficium conferre, licet doctrinam à me hoc loco pro Episcopis tradendam iam optimè callerem. Posse igitur Episcopos simul, & semel eodem contextu conferre alieno subdito primam Tonsuram, & beneficium docet Pasqualig. *qu. Moral Iurid.27.* dummodo id non faciant aliqua fraude,vel figmento, hoc est,quæsito prætextu ordinandi nõ sibi subditum;hoc enim expresè prohibetur *in cap. eos Clericos de tempor. ordin. in 6.* vbi *Gloss. verbo figmento* inter alia figmenta ponit Episcopi intentionem, ad hoc tantum, vt conferatur beneficium,vt ordinet;quia sic principale intentum est conferendi ordinem non subdito, quod repugnat Concil.Trid. *de refor.sess.20.cap.9.* vnde sequitur, quod si principalis intentio Episcopi esset de conferendo beneficio absque vlla fraude,& figmento, sola spectata dignitate personæ & Ecclesiæ vtilitate; in hoc casu fortassis non intelligeretur prohiberi, neque per Canonem, neque per Gloss. & omnes doctrinæ quæ afferuntur in oppositum possunt intelligi tantum supposita fraude, quæ nunquam interuenit, quando confertur beneficium alieno subdito propter solam dignitatem personæ,& vtilitatem Ecclesiæ. Ratio autem cur possint Episcopi conferre simul beneficium, & Tonsuram, est, quia possunt Episcopi eligere ad beneficium etiam laicum non subditum in ordine ad suscipiendam Tonsuram, antequam instituatur in beneficio, vt habemus ex Rota in *Immolens. Iurispatron.* 19. Nouembris 1584. coram Ora. & ex declaratione S. Concil. Trid. *ad cap. 10.*

sess.

Digitized by Google

sess.7. de refor. vbi conceditur Vicario Capituli Sede vacante posse dare Dimissorias ad primam Tonsuram ijs, qui præsentantur à Patronis Laicis ad beneficium Ecclesiasticum Iurispatronatus ipsorum, vt illud valeant obtinere; cum igitur actus eligendi, præsentandi, instituendi, conferendi, sint æquipollentes, & habeant vim faciendi subditos etiam non subditos Episcopo, ad quem spectant, propter Iurisdictionem, quam potest in illos exercere, sequitur, quod possint quicumque Episcopi conferre simul beneficium, & Tonsuram, etiam alienis.

LEX CXLII.

Semper ab Episcopis præmittendus aliquis actus ad Tonsuram, qui faciat proprium subditum, subditum alienum.

A Constitutione Bonifacij VIII. *in cap. cum nullus de Tempor. ordin. in* 6. capienda est ab Episcopis norma, vt licitè, & validè possint ordines, & Tonsuram conferre; certum est enim, quod non potest ab Episcopo ordinari, nisi subditus, siue sit talis ratione originis, siue ratione domicilij, siue ratione beneficij, quo fit, vt subditus, nisi quoquomodo fiat subditus proprius, nunquam poterit ad Ordines, & Tonsuram promoueri. Potest autem alienus fieri subditus proprius, si conferatur illi beneficium, siue si eligatur, siue si præsentetur, siue si confirmetur; isti enim actus omnes sunt æquipollentes, vt habemus ex *Clementin.* 1. *iuncta Gloss. verbo conferuntur*, & ex Rota coram Veral. *decis.*36. *num.*15. *part.*3. & de sua natura faciunt subiectionem Episcopo, qui ex vi illorum actuum potest in electos, & præsentatos ad beneficium exercere Iurisdictionem, ex Seraphino *decis.*637. *num.*1. Institutio enim beneficij denotat subiectionem in Instituto *ex cap. decernimus*, & cum talis subiectio inducatur ex electione, seu præsentatione ad beneficium erit subiectio ratione beneficij sufficiens ad recipiẽdam Tonsuram *ex cap. cum nullus in* 6. Ad quam etiam faciendam subiectionem non requiritur, quod Tonsurandus prius obtinuerit beneficium, sed est satis, quod obtineat actu, quando actu Tonsuram accipit; Verba enim illius *cap. cum nullus*, sunt, *In cuius Diœcesi obtinet beneficium*, non dicunt *obtinuit beneficium*, namque, siue sit dudum obtentum, siue actu obtineatur, semper trahit secum subiectionem, qua vnusquisque subijcitur Episcopo loci, in quo situm est beneficium, vnde fit, quod Episcopus ratione beneficij, in sua Diœcesi semper dicatur ordinare sibi subditum, & non alienum. Præmittendus igitur erit ab Episcopis aliquis actus spectans ad beneficium ex ijs, qui trahunt secũ subiectionẽ quę subiectio sẽper dicetur ratione beneficij, & talis subiectio erit sufficiens ad Tonsuram; illa verò præmissio actus non debet antecedere tempore, sed est satis, quod præcedat per instans naturæ, ita quod valeat semper dicere, quod Tonsura conferatur subdito; licet eodem tempore esset actus electionis ad beneficium, & collatio Tonsuræ. Neque obstat, quod beneficium debeat semper supponere Tonsuram; hoc enim intelligitur de collatione consumata beneficij, non de sola inchoatione per electionem, vel pręsentationem, qui actus sufficiunt ad constituendum subditum, qui possit ab Episcopo tonsurari. Pręter Pasqualig. *qu.*27. *Moral. Iurid.* potest videri etiam Passerinus *ad cap. nullus nn.*5. Fateor tamen esse potius doctrinam sustinendam speculatiuè, quàm practicè.

LEX

LEX CXLIII.

Non permittenda ab Episcopis retentio plurium beneficiorum sufficientium, etiamsi sint Iuris patronatus.

COnsideranda sunt beneficia, quæcumque sint, ab Episcopali Prudentia, si sint sufficientia de se ad congruam, & honestam substentationem, nam hoc respicit dispositio facta à Cõcilio Trid. *Sess.*24. *cap.*17. *de refor.* quod solum permittit plura conferri beneficia, si vnum non sit sufficiens pro substentatione, quod non videtur ita certum de beneficijs Iuris patronatus, vt notant Lambert *lib.* 2. *de Iure patr. par.* 1. *&c.* & Massobr. *in praxi habend. concurs.* 7. *dub.* 18. nam Concil. Trid. videtur prohibere solummodò collationem plurium beneficiorum sufficientium, non verò institutionem, & præsentationem ad plura beneficia, quæ sint Iuris patronatus. Verior tamen, & certior doctrina est, quæ ex mente Concilij prohibet omnem pluralitatem beneficiorum sufficientium, etiam Iuris patronatus in ordine ad retentionem. Ratio est, quia vnus, & idem est finis legis latæ à Concilio in omnibus beneficijs, siue obtineantur per collationem, siue per institutionem, & præsentationem, cum intendat Concilium, quod conferantur beneficia quomodocumque ob honestam substentationem, quę semper haberi potest per vnicum beneficium sufficiens, volens in hoc superfluitatem in beneficijs ab Ecclesia eliminare, quod satis constat ex illis verbis Concil. Trid. *cap.* 17. *de refor. sess.* 24. vbi declarans extensionem suæ dispositionis hæc habet. *Hacque non modo ad Cathedrales Ecclesias, sed etiam ad omnia beneficia, tàm sæcularia, quàm regularia quæcumque, etiam commendata pertineant, cuiuscumque tituli, ac qualitatis existant &c.* in quibus vltimis verbis ob suam vniuersalitatem videntur clarè comprehendi etiam beneficia Iurispatronatus, cum dictio illa, *cuiuscumque tituli, & qualitatis,* se extendat ad omnia. Neque obstat, quod dicit Concilium, esse vnicum tantum beneficium singulis conferendum, nec loquitur ibi de institutione, siue præsentatione, sed tantum de collatione &c. quę strictè accipienda videtur; dico namque ibi Conciliũ sumere collationem pro quacumque concessione quomodocumque facta beneficiorum, cuiuscumque generis sint, & qualitatis, quod notauit etiam Rota *decis.* 39. *n.* 3. *in fin. part.* 4. & coram Ludouisio *decis.* 53. *n.* 6. An verò possit præsentari à Patrono habens aliud beneficium sufficiens videtur satis declaratum à S. C. Concilij *ad cap.* 17. *de refor. sess.* 24. à qua tamen etiam statutum est, quod obtenta pacifica possessione secundi, vacet primum, & mens Concilij est, ne plura conferantur beneficia sufficientia in ordine ad retentionem, quod explicant Doctores quamplures cum Garzia *part.* 11. *de benef. cap.* 3. & cum Rota pluries. Verum tamen est, quod poterunt conferri beneficia Iurispatronatus etiam habentibus aliud beneficium sufficiens absque illius vacatione, si ita in fundatione disponatur, vt est apud Garziam *de benef. part.* 11. *cap.* 5. *n.* 280. Ratio est, quia fundator beneficiorum de consensu ordinarij potest in limine fundationis apponere cõditiones etiam contrarias Iuri communi, vt habemus *ex cap. cum dilectus de consuetudine*, vbi DD. id tradunt communiter etiam ex Rota *in Hispalens. Thesauraria* 14. Nouembris 1616. coram Pirouano, vnde erit ad libitum fundatoris etiam hanc peculiarem conditionem apponere, vt patet.

LEX CXLIV.

Permittenda quandoque ab Episcopis retentio plurium beneficiorum etiam sufficientium ad substentationem.

QVod vni conferantur plura beneficia de se sufficientia ad substentationem, videtur apertè esse contra mentem Concil. Trid. *Sess.* 24. *cap.* 17. *de refor.* intendit namq; Concil. remouere pluralitatem beneficiorum, si sint de se sufficientia, cum talem pluralitatem admittat solummodo ratione insufficientiæ. Difficultas est, an sit permittenda retentio plurium beneficiorum, quando vnum ex illis quoquomodo peruenit ad sufficientiam. Doctores nonnulli volunt, quod si vnum ex beneficijs insufficientibus retentis fiat sufficiens ex industria, vel melioratione ipsius beneficiarij, in hoc casu tale beneficium factum sufficiens hoc modo, possit retineri cum alio, quia supponitur, quod talis beneficij incremētum spectet ad beneficiarium, non ratione tituli ipsius beneficij, sed ratione industriæ, & expensarum, cum melioramenta sint semper ipsius meliorantis iuxta *l.* 2. *cap. de Præd.* vbi Bartol. Socin. & alij plures, & etiam iuxta Rotam coram Puteo *decis.* 275. *lib.* 3. & coram Merlin. *decis.* 363. *& decis.* 435. *part.* 1. *recent.* quæ melioramēta, licet postmodum non detrahantur à beneficio, beneficiarius tamen ijs non fruitur iure, & titulo beneficij, sed iure, & titulo propriæ industriæ, & expensarum, & ideò eodem modo res se habet, ac si beneficium non fuisset factum sufficiens. Quid verò sit dicendum, si beneficium factum sit alio modo sufficiens nōdum apud Doctores statutum est, & Pasqualig. *Q. Iurid. Moral.* 138. putat adhuc retineri posse beneficium quomodocumque factum sufficiens; dummodo in collatione fuerit insufficiens, nam disp. Concil. Trid. videtur se extendere tantum ad collationem; scilicet, ne conferantur plura beneficia sufficientia, per accidens autem est, si tractu temporis vnum beneficium fiat sufficiens, quæ doctrina licet fortassis probabilis sit ex authoritate doctissimi viri, non est tamen ob supradicta ita facilè amplectenda, cum dispositio Concilij nedum videatur excludere collationem plurium sufficientium, sed etiā retentionem.

LEX CXLV.

Collatores beneficiorum exigentes aliquid à beneficiatis, non semper damnandi ab Episcopis tamquam Simoniaci.

NOn est hic suadendum Episcopali Prudentiæ, quanta opus vigilantia ad tollendam omnem Simoniæ suspicionem in pactis, & conuentionibus, quæ fieri possunt in beneficiorum resignationibus, & collationibus; id enim suadetur satis ex Iure Canonico. At hoc loco ea tantum difficultas enodanda est, qua vertitur in dubium, an possint collatores beneficiorum aliquid exigere à beneficiatis applicandum, vel locis pijs, vel pauperibus, vel fabricæ Ecclesiæ, vel Sacristiæ, cum adsit quædam Constitutio Alexandri II. *in cap. ex multis* §. *constituimus*, quæ videtur expressè prohibere eiusmodi exactiones etiam pijssimas pro collatione beneficiorum; quam constitutionem videtur confirmasse etiam Rota coram Puteo *decis.* 396. *n.* 2. *lib.* 3. vbi decernitur omnem beneficiorum collationem esse nullam, si fiat cum onere, vt aliquid detur pro fabrica, donarijs &c.

Vera

Digitized by Google

Vera tamen allati textus intelligẽtia ea est, quod solum prohibeatur collatio beneficiorum tamquam simoniaca, si pro obtinendo beneficio, aut in eum præcisè finem, vt obtineatur, aliquid promittatur, vel conferatur fabricæ, aut alijs locis pijs; illa enim particula pro importat causam finalem, vt tradunt multi Iuristæ, & Canonistæ; vnde qui ex eo fine conferret, aut reciperet beneficium, & pactum iniret tribuendi aliquid, esset verè damnandus ab Episcopis tamquam Simoniacus ex illa Constit. Alexand. II. Quotiescumque enim temporale ordinatur ad obtinendum spirituale, licet benè dispensetur, semper malè accipitur, vt constat ex verbis Summi Pontif. in illa Constit. In hoc igitur tantum casu possunt, & debent Episcopi maximè inuigilare, ne quid Simoniacum, & prohibitum perpetretur iuxtà talem Constitutionem.

LEX CXLVI.

Permittendæ ab Episcopis collationes, & acceptiones beneficiorum, etiam cum pacto, & onere retribuendi aliquid de fructibus beneficij, locis pijs, fabricæ, Sacristiæ, vel Pauperibus.

LEgem hanc Episcopalis Prudentiæ indicit Episcopis Concil. Trid. *de ref. sess.* 24. *cap.* 14. vbi ijsdem præcipit, ne permittant, vt beneficia conferantur, aut accipiantur cum pactis, & oneribus retribuendi aliquid de beneficijs, nisi id conuertatur in pios vsus, quam etiam exceptionem facit Pius V. in sua Constitutione 104. §. 4. *tom.* 2. *Bullar.* cum ergo tã Concil. Trid. quã Pius V. admittant, quod pars aliqua fructuum beneficij exhibeatur à prouiso pro fabrica, pro Sacristia, vel pro alio opere pio, dicendum est eiusmodi conuentiones, & pacta esse actus licitos, & non Simoniacos, & ideò etiam esse admittendos ab ipsis Episcopis. Quinimò idem Concil. vocat laudabiles consuetudines illas, quorum vigore aliquid exigitur ex beneficijs conuertendũ in vtilitatem Ecclesiæ, & in vsus pios; & hinc Summi Pontifices plures illa statuta adprobarunt, & confirmarunt, in quibus decernitur soluendam esse certam portionem ratione nouæ possessionis Canonicatuum, quæ tamen conuertatur in fabricam, vel ornatum Ecclesiæ; & ad hanc rem refert Garzia *de benef. part.* 3. *cap.* 2. *n.* 198. declarationem S. Congr. Concil. *facto verbo cum Sanctissimo*, quorum verba apud ipsum videri possunt; licet enim fructus beneficiorum non sint obligati Ecclesiæ, Sacristiæ, fabricæ &c. æquitas tamen exigit, quod Ecclesia participet aliquam portionem, dum inseruit beneficiatis, & subministrat commoditatem peragendi functiones, ad quas tenentur ratione beneficij; præsertim, si prouentus Ecclesiæ sint tenues, & non possint commodè sufficere pro manutentione.

LEX CXLVII.

Nulla gratitudinis obligatio ab Episcopis toleranda, quæ sit in pactum deducta pro beneficialibus.

HOrret integra Episcopalis Prudentia, vel ipsum Simoniæ nomen etiam à longè audire; ideò eiurare debet omnia pacta etiam de sola gratitudine exercenda pro beneficialibus, quidquid dicant in contrarium Doctores aliqui, præsertim Couarr. *lib.* 1. *variar. resolut.* Valent. *tom.* 3. *disp.* 6. Tanner. *tom.* 3. *disp.* 5. Cælestin. *tractat.* 5. *Compend. Theol. Moral.* Ghilin, *in Sum. V. benef.*

benef. Escobar. *in Sum. tract.* 5. Machad. *tom.* 1. *lib.* 3. *p.* 3. *tract.* 5. Diana *part.* 2. *tract.* 16. *resolut.* 37. qui tamen hanc doctrinam tantum probabilem dicit; quę verè doctrina omninò improbabilis censenda est ex communiori Theologorum, & Canonistarum Sententia, qui pactum de exercenda gratitudine per obligationem detestantur, tàm in materia beneficiorum, quàm in materia mutui, idque expressè docet D. Thomas, 2.2. *Q.* 78. & cum ipso viginti penè Doctores citati à Pasqualigo. *Q. Moral. Iurid.* 186. cum Glos. *in cap. si feneraueris Q.* 3. & *in Clementin. V. opere de vsura &c.* Ratio est, quia pacta omnia in hac materia, tamquam de Iure prohibita, ideò prohibentur, quia Simoniam inducunt, vt habemus *ex cap. cum pridem, & ex cap. pactiones, & ex cap. quæsitum de rerum permutat.* omnis obligatio gratitudinis in pactum deducta, non est amplius actio libera, & liberalis, sed debita, & necessaria ad compensandum de temporali pro re spirituali, & sic euadit Simoniaca, & prohibita; semper enim verificatur, quod res spiritualis deducitur in pactū, & in contractum onerosum, neque gratitudo amplius exhibetur, aut exercetur ab accipiente beneficium, tamquã res liberalis, neque vt libera retributio, sed tamquam res debita, & debitor, nisi esset prohibitum, & inualidum taliter se obligare, posset legaliter compelli ad retribuendum id, quod promissum est. Addendum etiam, quod sicut retributio ex sola gratitudine, quia est omninò libera, & gratuita, excludit Simoniam, ità è conuerso, gratitudo in pactum deducta, excludit libertatem, & liberalitatem, immò ipsam gratitudinem, quæ sic non est amplius gratitudo, sed debitum, & mutat omninò naturam.

LEX CLXVIII.

Permittendæ ab Episcopis retributiones liberales ex titulo gratitudinis pro beneficialibus.

Tametsi non facili negotio sit ab Episcopis admittenda illa doctrina, quod liceat deducere etiam in pactum, quod licet præstari ex gratitudine conferenti beneficium, & quod obligatio gratitudinis, vt insita à natura, quocumque modo consideretur, semper licita sit; hoc adhuc non obstante, erunt à Prudentia Episcopali, quandoque permittendæ quædam liberæ retributiones pro beneficijs, solo titulo gratitudinis faciendæ, absque eo quod Simoniæ crimen perpetretur, cũ enim eiusmodi retributiones liberè, ac liberaliter fiant, nec transeant ex pacto, vel ex debito in compensationem rei spiritualis acceptæ, vel accipiendæ, sed in solam extinctionem obligationis ex Iure naturæ contractæ erga benefactores nihil malitiæ dicuntur continere, cum potiùs sint actus, & exercitia virtutis, qualis est gratitudo. Ex quo fit, quod in talibus retributionibus nulla interueniat Simonia, sicuti neque interuenit, quando ex gratitudine pro accepto beneficio tẽporali datur aliquid spirituale iuxtà doctrinam Caiet. *in Sum. V. Simonia*. Soti. *lib.* 9. *de Iustit. & Iure* Suarez *tom.* 1. *de Relig.* Gaspar. Hurtad. *de Iust. & Iur. disp.* 5. & aliorum, quod etiam habetur *ex cap. dilectus de Simonia*, & sic statuendum est, etiam ante impetrationem beneficij esse licitum declarare animum de habenda gratitudine, quia hæc declaratio non inducit pactum, neque obligationem necessariam ex debito, sed tantum exprimit id, quod debetur ex Iure naturæ. Quod verò, vt supponunt Doctores sequentes oppo-

Digitized by Google

oppoſitam Sententiam, ſit vniuerſaliter verum poſſe in pactum deduci id omne, quod de ſe licitum eſt, non ita facilè concedendum eſt, nam plura ſunt de ſe licita, quæ eo ipſo, quo deducuntur in pactum, fiunt illicita, & mutant naturam; vt eſt in caſu noſtro; exercitium enim gratitudinis, quæ eſt virtus, ſemper eſt licitum, ſi tamen deducatur in pactum, deſinit eſſe actus virtutis, & fit crimen illicitum rationibus ſupradictis.

LEX CXLVIIII.

Conuentiones inter Beneficiarios, Penſionarios, & Titulares, ſiſtentes in ſola ceſſione, & permutatione exactionis fructuum Beneficiorum, non ſemper ab Epiſcopis damnandæ tamquam Simoniacæ.

SCio nequaquam latere Sapientiam, & Prudentiam Epiſcopalem, quæcũque ſit, tot Canonicas Conſtitutiones, & leges indictas eſſe ad abolenda omnia pacta, & conuentiones, circa Penſiones, & Beneficia, quæ quoquomodo redolent Simoniam, multiplici Iure prohibitam: Attamen, quia dari poteſt caſus, in quo nõ ſit contra rationẽ, & præceptũ, pacta quædam, & conuentiones inire circa fructus beneficiorum, ad purum temporale commodum partium conuenientium, neceſſarium duxi Epiſcopis nucleum in hac re ſanioris doctrinæ porrigere, ne in eiuſmodi pactis, & conuentionibus agitentur ſcrupulis. Suppoſito igitur, quod pacta, & conuentiones non afficiant titulos, & Iura beneficiorum, & penſionum, quæ communiter cenſentur quid ſpirituale, non videtur deforme, ac monſtruoſum in doctrina morali, & Canonica, quod circa meros fructus beneficiorum, & penſionum ineantur pacta, & conuentiones inter Beneficiarios, & Titulares, & Penſionarios; cum eiuſmodi fructus ſint merè temporales, & ſub libera diſpoſitione poſſidentium ipſa beneficia, & penſiones; vnde ſequitur, quod etiam conuentiones ſint res quædam purè prophanæ, & tẽporales, vt notãt Gomez *ad regul. de infirm. reſignant. q. 6. V. Nã Penſiones*, & Gigas *Conſil 3. num. 5.* ſpecificantur enim eiuſmodi conuentiones à materia, circa quam verſantur, quæ eſt merè temporalis, & prophana; neque cõtractus prophanus indiget authoritate Papæ, aut diſpenſatione, cum ſit ex ſua natura in libero hominum commercio, iuxta *cap. Veſtra de locat. & Gloſſ. ibi*, & doctrinam aliorum *ad cap. ad hac qu.* 1. Addo ex alia doctrina communiſſima, fructus penſionum, & beneficiorum eſſe ſeparabiles à iure ipſorum beneficiorum, & penſionum, quod eſt quid ſpirituale, ſicut fructus ex ſua natura ſemper ſunt quid temporale, quod habemus etiam *ex Gloſſ. in cap. Veſtra, &c.* ſupracitato; ergo poterunt ex pacto ſemper cedi in commodum alterius, intacto iure illos exigendi, vt conſtat etiam de vſufructu, qui non poteſt ſeparari à perſona Vſufructuarij, & tamen Vſufructuatius poteſt alteri illum cedere in commodo, transferendo in alium ſolam commoditatem; igitur concludendum eſt pacta, & conuentiones circa beneficia eſſe interdictas, quatenus tangunt ipſa beneficia, vel iura beneficiorum, non quatenus tãgunt ſolos fructus merè temporales.

LEX

LEX CL.

Damnanda ab Episcopis tamquam Simoniaca omnes conuentiones, & pacta, quæ tangunt beneficia, & pensiones, quoad ipsorum Iura.

NOtum est satis, nec maiori eget luce in hac re lumen Episcopalis Prudentiæ, quod omnia pacta, & conuentiones factæ circa materiam spiritualem beneficiorum, & Pensionum sunt ipso Iure nullæ, & Simoniacæ iuxta *cap. qui studet qu.* 1. *& cap. cum quidem, verbo non eam, & cap. Quæsitum de rerum permutat.* & etiam iuxta Rotam coram Puteo *decis.* 167. & coram Seraphino *decis.* 129. & iuxta reliquos Sacros Canones, Concilia, & Constitutiones Pōtificias; quidquid sit, an ad tollendam Simoniam, sufficiat, quod eiusmodi pacta exprimantur Pontifici, & ab ipso probentur, atque authorizentur, cum supponatur ab aliquibus Simoniam esse tantum prohibitam à Iure Ecclesiastico, & positiuo; quod tamen non admittitur ab ijs, qui docent esse rem intrinsecè malam, & etiam Iure Diuino, & naturali prohibitam. Cum igitur alibi à nobis dictum sit, & probatum authoritate, & ratione, Iura percipiendi, & exigendi fructus in beneficijs, & Pensionibus esse quid Spirituale, consequens est omnia pacta, & conuentiones circa talia Iura tangere materiam Spiritualem, & sic indifferenter esse prohibita. Quod tamen affirmari non potest de pura cessione, & commoditate percipiendi tales fructus, quæ nec inuoluit, nec tangit talia Iura, vtpotè res omninò seiuncta, & separata, vt supra dictum est. Quod verò in hac materia doceant multi DD. ad excludendam Simoniam in eiusmodi pactis, & conuentionibus, non est hoc loco à nobis examinandum. Saniorem doctrinam nobis tetigisse satis.

LEX CLI.

Non permittendæ ab Episcopis resignationes beneficiorum, vbi vel adest vmbra pacti Simoniaci, etiam pro faciendis expensis pro Pensione reseruata.

ESset quidem omni probro notanda illa Episcopalis Prudentia, quæ in beneficiorum resignationibus admitteret pacta Simoniaca, vel etiam in leues Simoniæ suspiciones, & tractatus acriter non animaduerteret; eiusmodi enim pacta eiurantur omninò à Iure Diuino, & Canonico, vt scientibus patet. Non verentur tamen aliqui DD. affirmare, quod si eiusmodi pacta in supplicibus libellis exponerentur Summo Pontifici, tunc cessaret omnis Simonia, & censeretur Summus Pontifex, admittens eiusmodi resignationes, illa pacta Simoniaca dispensare. Quod volunt DD. illi, etiamsi pacta illa, quęcumque sint, neque essent inserta in litteris Apostolicis, neque registrata, eo enim ipso, quod Pontifex admittit illas resignationes cum notitia illorum pactorum, censetur super illis dispensare. Episcopi autem etiam his suppositis, debent maximè vigiles esse, ne inter Clericos, & Subditos suos tractatus eiusmodi Simoniaci agant radices, nec debent à pœnis in re tam graui abstinere, tametsi ad sanandas plagas recurrerent ad Summum Pontificem. De hac re alia plura congerit Pasqualig. *q.* 70. *Iurid. Moral.* quæ apud ipsum poterunt videri.

LEX

Digitized by Google

LEX CLII.

Non intelligendæ exequutiones Pensionum tamquam paratæ, nisi prius iustificentur litteræ reseruationis.

NOn rarò potest in ancipiti versari Prudentia Episcopalis, quid sibi agendum sit in materia Pensionum, tàm si sint soluendæ ab ipsis Episcopis, quàm si sint soluendæ ab alijs, nimirum; an vt locum habeat exequutio Pensionis, necesse prius sit, vt iustificentur litteræ reseruatoriæ, possunt enim eiusmodi litteræ reseruatoriæ emanare à Sede Apostolica, non semper absolutæ, sed conditionatæ; scilicet apposita conditione, quod Pensio reseruata nõ excedat talem quantitatem, &c. quo pacto videntur modo, post Bullam Vrbani VIII. omnes litteræ Apostolicæ reseruatoriç, cum illa conditione, quod Pensiones nõ excedant dimidiam partem fructuum, qua etiam conditione apposita fit, quod nulla Pensio possit transferri, si talem quantitatem excedat. Supposito ergo, quod litteræ Apostolicæ sint expeditæ sub tali, vel tali conditione, certum est, quod non sunt intelligendæ habere paratam exequutionem, nisi prius iustificentur litteræ, & constet de verificata conditione, sub qua fuerunt litteræ expeditæ, quod demonstrant Garz. *de benef. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 58. & Zechius *de benef. cap.* 11. *num.* 6. adhærentes Rotæ *in Lunens. Sarzanens. Pensionis* 13. *Feb.* 1593. coram Seraphino, *& in Salmant. Pensionis* 26. *Martij* 1593. coram Gypsio, *& in Clusin.* 9. *Decembris* 1573. coram Cardinali Lancelloto, & coram Millino *decis.* 237. *n.* 3. & alibi. Habent enim litteræ Apostolicæ semper exequutionem paratam, cum supponuntur iustificatæ quoad appositas conditiones, vt tradunt communiter DD. cum Rota *in Cremonens. Pensionis* 15. *Aprilis* 1611. coram Cauallerio, & alibi coram Pennia; non verò aliter; immò dato etiam, quod Titularis consensisset in Pensionem, adhuc essent iustificandæ litteræ reseruatoriæ, ad hoc vt posset locum habere exequutio Pensionis, quod notant Garz. *de benef. p.* 1. *cap.* 6. *num* 464. & Lotter. *de benef. lib.* 1. *qu.* 38. *num.* 47. adhærentes Rotæ *in Salman. Pensionis* 26. *Maij* 1593. coram Gypsio, *& in Lunens. Sarzanens. Pensionis* 15. *Februarij* 1593. coram Seraphino, & coram Millino *decis.* 237. *num* 3. *&* ratio est, quia talis consensus non supponitur, nisi conditionalis, sicuti reseruatio semper supponitur conditionata; vnde si conditio non purificatur, euanescit totum, quod est sub illa conditione, atque adeò non solum reseruatio, sed etiam consensus. Est doctrina maximè aduertenda in fauorem eorum, qui nimio Pensionum pondere grauantur; cum raro in hac materia iustificentur litteræ Apostolicæ.

LEX CLIII.

Onera beneficijs adnexa absque vlla conditione, vel limitatione imposita, etiam in vnione beneficiorum ab Episcopis transferenda, & sustinenda tamquam subsistentia.

IAm ex dictis constat satis quid agendum sit Episcopali Prudentiæ, si onera beneficijs adnexa sint tantum imposita cum conditione, aut limitatione si vacent. Quid verò ab Episcopis sit agendum si sint adnexa beneficijs absolutè, & absque conditione, ex Iure Canonico clara non innotescit doctrina, nam Canonistæ quamplures in ipso

in ipso Iure fundati, volunt, quod pereunte titulo, & nomine ipsius beneficij pereat etiam onus annexum illi, vt beneficium est, & sic non posse in vnione beneficij trāslationē oneris permitti, vel sustineri tamquam subsistentē ab Episcopis. Alij tamen diuersam tuentes doctrinam cum Pasqualigo *in cit. Quæst.* asserunt, etiam facta quacumque vnione beneficij, semper cum ipso transire onus annexum; quidquid sit, an extinguatur titulus, & nomen beneficij, quod videtur colligi *ex cap. Tua nobis de verborum significat.* licet enim extingueretur beneficium sub nomine, titulo, & ratione beneficij, non extinguitur tamen titulus rei translatæ, quæ ratione oneris adnexi trahit secum Ius tertij reseruatum, quod semper sequitur rem, quæ transfertur, & ideò semper subsistit, vnde in pręiudicium tertij non potest perire illud onus adnexum, quod præiudicium ab Episcopis semper attendendum est. Atque ex hac doctrina colligitur, quod si vniatur Monasterio, vel Collegio beneficium vacans, tenetur illud Monasterium, vel Collegium soluere pensionem impositam super beneficio vnito, quod habemus ex obseruatione ipsius Rotæ coram Seraphino *decis.* 1410. *num.* 10. & coram Pennia *decis.* 1020. *n.* 17. onus quippe Pensionis non est onus afficiens beneficium ratione vacationis, sed ratione fructuum, & ideò transit cum ipso ad quemcumque perueniat, & proinde censetur semper præseruatum ius tertij, quod ius intelligitur de Iure independente à vacatione, vt notat Abbas *in cap. 2. n. 5. de Relig. Domibus, &c.*

LEX CLIV.

Adnexa beneficijs onera non semper transferenda ab Episcopis, quando sit beneficiorum vnio.

Est quædam doctrina communis apud Iuristas, & Canonistas, quæ assolet legem adstruere pro agendis ab Episcopali Prudentia in vnione beneficiorum, quę tamen non ita vniuersaliter intelligenda, neque accipienda est; licet enim sit vniuersaliter verum, quod res quæcumque transit cum onere suo, & quod eadem ratione debeat transire beneficium, quando transit in vnionem; attamen hęc doctrina multas patitur exceptiones; enimuerò debet res eadem permanere, vt secum in transitu onera trahat adnexa; beneficium verò, quod vnitur, in sententia multorum, & etiam Rotæ in pluribus decisionibus coram Verallo, & coram Merlino, quas citat Pasqualig. *Qu. Moral. Iurid.* 149. desinit esse beneficium, quia supprimitur titulus, & fit fundus illius, cui vnitur; si autem corruit fundamentum oneris, videtur onus ipsum corruere: Addo, quod si onus impositum non afficiat beneficium absolutè, sed tantum conditionatè, nimirū tempore vacationis nō potest secū trahere onus, nisi supposita vacatione, quia onus est coarctatum ad vacationem, & ipsam habet pro fundamento, non beneficium, nisi sit qualificatum vacatione, quæ exceptio facta est à Rota coram Seraphino *decis.* 1410. *n.* 9. *& decis.* 659. *nu.* 11. *par.* 2. *Recent.* Sed hic aduertendum est, quod in beneficijs vnitis non habet locum vacatio, quod habemus ex Iure Canonico pluribus in locis, & ex ipsa Rota in pluribus decisionibus; nam quod non

Digitized by Google

non est amplius beneficium, vacaré non potest, cum vacatio importet titulum, qui deficit in vnione, & sic deficit possibilitas vacationis, quæ in ipso fundatur.

LEX CLV.

Non requirendus ab Episcopis consensus Capituli ad vnienda Seminario beneficia simplicia.

EX *Clementin. 2. de rebus Ecclesiast. non alienand.* videtur satis clarè lex constituta Prudentiæ Episcopali in hac materia, à qua neque videtur posse recedere, contingente casu; habentur enim in illa hæc prorsus verba de beneficio simplici, *per Episcopum suo consentiente Capitulo vniatur*, vbi Gloss. ait, *consensum Capituli requiri tamquam conditionem necessariam, sine qua non subsisteret vnio*, quam doctrinam sequũtur quatuordecim Classici DD. apud Pasqualigum *qu. Moral. cap.*120. qui etiam eamdem doctrinam acriter tuetur, plura adducendo in eius confirmationem, tum ex Iure Ciuili, tum ex Iure Canonico, afferens etiam plures Rotæ decis. coram Seraphino *decis.*1078.*n.*1. & etiam *decis.*688. *n.*2. *part.*1. *Recent. & decis.*465. *num.*5. *part.*2. Verum, his non obstantibus, si dispositio S.C. Trid. *Sess.* 23. *cap.*18. *de reform.* attendatur, non ita facilè hoc vinculum Episcopis iniiciendum est, quo tenentur in vnione beneficiorum in re proposita, vel consensum Capituli exquirere, vel eumdem consensum comitem, & veluti Episcopalis potestatis consortem habere, cum ex verbis Concilij solummodo habeamus, esse Episcopis necessarium consilium duorum ex Capitulo, non consensum totius Capituli; videtur enim Concilium Trid. hanc absolutam potestatem vniendi beneficia Seminario solis Episcopis tribuere, licet cum aliquibus conditionibus, vt legenti verba Concilij facilè patere potest, & licet Concilium non deroget Iuri Canonico antiquiori, neque illi Clementin.2. cum liberum relinquat Episcopis, eo vti posse si velint, disponit tamen talem consensum Capituli non esse ab Episcopis requirendum, vel obtinendum, tamquam rem necessariam, quia sicuti expressè requirit consilium duorum de Capitulo, pari modo expressè requireret consensum totius Capituli, cuius neque meminit. Nec video quomodo ex dispositione Concilij colligat Pasqualigus esse seruandam formam præscriptam ab illa Clementina in vnione beneficiorum, cum nihil prorsus de illa tangat, & gratis ab ipso dicitur spectare ad duos de Capitulo consulere, sed ad totum Capitulum spectare simul cum Episcopo facere vnionem beneficiorum, cum potestas vniendi sit tota penes Episcopum, & consensus Capituli, dato, quod requireretur, esset semper conditio extrinsecè requisita; ad hoc, vt Episcopus exerceret suam potestatẽ in vniendis beneficijs; nec aliter sanè philosophari possumus in hac materia; licet enim in materia Morali, & Canonica plura sint requisita, quorum vno deficiente, deficit validitas substantialis actus, qui fit sine illo, in hoc tamen casu cum consensus Capituli non exprimatur à Concilio Trid. tamquam vnum ex substantialibus requisitis ad vnionem beneficiorum, neque ab Episcopis censendum est tale, quidquid dicat in contrarium Pasqualig. cum alijs.

Digitized by Google

LEX CLVI.

Habendus tamquam sufficiens consensus Capituli, etiamsi superueniret vnioni beneficiorum iam factæ ab Episcopo.

EX suppositione, quod ad vnienda Seminario beneficia simplicia requireretur Capituli consensus, remanet adhuc Prudentiæ Episcopali dubitandi locus, an eiusmodi consensus sufficiat ad validandam vnionem, si iam post factam ab Episcopo superueniat. Doctores omnes supra relati, qui putant non valere talem vnionem, nisi interueniat Capituli consensus quando fit, consequenter affirmant talem superuenientiam consensus non posse conualidare rem iam inualidè factam, cum sit de necessitate, quod simul actu sint cōsensus, & vnio; quę tamen doctrina, vtpotè fundamento destituta, à nobis non admittitur, vnde cum alijs DD. quos refert ipse Pasqualigus sibi contrarios in illa *Qu. Moral. Iurid.* 121. asserendum est, dato, quod requireretur consensus Capituli, verè sufficere, tametsi superueniret vnioni iam factæ ab Episcopo. Ratio est, quia, quando plura sunt necessaria ad validitatem alicuius actus, licet aliqua ex illis deficiant, actus tamen remanet validus ex parte aliorum requisitorum, quæ concurrunt ad illud, ergo cum semper actus retineat validitatem, quoad partem (puta quoad potestatem Episcopi à Concilio concessam) si postmodum accedant alia requisita validantia quoad aliam partem, semper poterunt facere validitatem integram, & perfectam; maximè quia *per textum Clementin. 2. de rebus Eccles. non alienand.* non præscribitur tempus, sed tantum dicitur, *consentiente Capitulo*, quæ verba non exprimunt aliquod tempus determinatum, & hæc doctrina habet fundamentum *in cap. cum nos, de his, quæ fiunt à Prælat.* vbi concessio Ecclesiæ facta ab Episcopo Religiosis conualidatur, si postea Capitulum eam ratam habuerit.

LEX CLVII.

Admittendus quandoque ab Episcopis etiam non Sacerdos ad præsentationem exigentem Sacerdotium.

NOn audet aliquorum Episcoporū Prudentia eos, qui præsentandi sunt ad beneficium gradu Sacerdotali insigniti, non adhuc Sacerdotes ad præsentationem admittere; enim verò, nec fortassis sine ratione putant esse nullam, & inualidam illam præsentationem, quæ fit sine qualitate requisita à fundatore beneficij, ex cuius dispositione reputatur inhabilis, & incapax ad beneficium non Sacerdos; habemus enim *ex l. quod initio ff. de regul. Iur. & ex cap. non firmatur de regul. Iur. in 6.* quod id, quod est nullum ab initio, non firmatur tractu temporis, vbi docent cōmuniter DD. quod qualitas, quæ fundat habilitatem personæ, debet initio actus interuenire. His tamen non obstantibus absque vllo Prudentiæ, vel conscientiæ scrupulo Episcopi possunt etiam non Sacerdotes ad præsentationem admittere, dummodò quando personaliter se sistunt coram Institutore sint facti Sacerdotes. Sic præter Luppum *alleg.* 75. Garziam *de benef. part.* 7. *cap.* 5. Pasqualig. *Q. Moral. Iurid.* 106. sentit Rota *decis.* 3. *de Iurepatr. in nouiss. & in Immolensi Iurispat.* 19. Nouemb. 1584. coram Orano, *& in Maceratensi Capellania* die 15. Maij 1564. coram Aldobrand. *& decis.* 4. *n.* 2. coram Pennia,

Digitized by Google

nia, *& in Aquilana Iurispat.* 14. Ianuar. 1646. coram Eminentissimo Corrado apud Vicarium *de Iurepat. decis.* 188. Nec desunt pro hac parte rationes, nam præsentatio non perficitur, nisi quando præsentatus se sistit coram Institutore, cum præsentari semper dicat relationem ad Institutorem, à quo petenda, & accipienda est institutio, vnde fit, quod tunc tantum intelligatur perfecta præsentatio, cum fit beneficij institutio, & tunc sufficit, quod non Sacerdos electus, nominatus, & præsentatus à Patronis se sistat factus Sacerdos. Ea verò quæ præcedunt, vt sunt deliberatio Patronorum, collectio suffragiorum, si plures sint Patroni, expeditio literarum præsentationis, & id genus alia, sunt potiùs præsentationis inchoationes, quàm præsentatio; quod notauit etiam Abbas *in cap. fin. n. 4. de Iurepat.* Igitur, vt præsentatio sit valida sufficit, si qualitas requisita à fundatore beneficij reperiatur in præsentato tempore, quo perficitur ipsa præsentatio; vt dictum est; maximè quia qualitas Sacerdotij, quæ exigitur à Fundatore, non est propter ipsam præsentationem, sed propter institutionem, vt scilicet beneficium non conferatur, nisi habenti talem qualitatem.

L E X CLVIII.

Præsentati ad beneficia instituendi ab Episcopis iuxtà mentem Fundatorem.

SIc in instituendis beneficijs debet esse Episcopalis Prudentia addicta, immò deuincta menti Fundatoris, vt nihil ex ipsa, quod substantiale sit, ipsi liceat immutare, idque cùm in doctrina communi nullam patiatur difficultatem, pro re certissima apud Episcopos habendum est. Cum itaque beneficij fundator eam apponat conditionem, vt sit Sacerdos ille, qui erit instituendus, certum est, quod non possunt Episcopi non Sacerdotem instituere, licet ex dictis possint quoquomodo ad præsentationem admittere, cum institutio sit complementum præsentationis faciendę iuxtà mentem fundatoris; habemus enim *ex cap. cum olim, & ex cap. fin. de electione in* 6. quod Episcopi tenentur examinare super requisita ad institutionem, idque non alia de causa, nisi vt impleatur mens fundatoris requirentis hanc, vel illam qualitatem in præsentando, siue in præsentato ad beneficium. Necesse est ergo, vt quando fit institutio beneficij semper interueniant qualitates requisitæ à fundatore, alioquin tàm præsentationes, quàm institutiones essent omninò nullæ, & abolendæ. Verum tamen est, quod non est necesse, vt qualitates requisitę sint in principio, seu in inchoatione ipsius institutionis, quæ fit per primum actum præsentationis, vt dictum est, sed sufficit, quod interueniant, quando completur ipsa institutio, licet hoc complementum esset in aliquo vltimo instanti tēporis imaginario; satis enim est, quod tunc habeantur qualitates requisitæ, quando institutio beneficij intelligitur completa, & formata.

L E X CLVIIII.

Permittenda ab Episcopis alienatio Patrimonij per subrogationem beneficij æquiualentis.

EX dispositione Concil. Trid. *Sess. 21. cap. 2. de ref.* satis constare potest Episcopali Prudentiæ, quid sibi agendum sit, cum contingit casus alienandi Patrimonium per beneficij æquiualentis subrogationem; ait enim Concil. *Patrimonia, & Pensiones, ad quorum titulum*

tulum sæpe sæpius ordinantur Clerici, non posse absque licentia Episcopi alienari, aut extingui, vel remitti, donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliunde habeant, vnde viuere possint, ex qua dispositione patet, quod sub prohibitione Concilij non cadit quæcumque alienatio, sed tantum alienatio absque licentia Episcopi, & sic videtur concessa omnis alienatio, quæ fit cum licentia ipsius Episcopi, nam prohibitum de vno censetur cõcessum de altero iuxtà *l. cum præter ff. de iudic.* maximè, quia ante Concil. Trident. vt tradunt DD. quamplurimi apud Pasqualig. *Q. Iurid. Moral.* 68. patrimonium poterat alienari sine licentia Episcopi. Non est autem ita certum apud DD. an pro alienatione Patrimonij, etiam facta subrogatione beneficij æquiualentis, requiratur adhuc Episcopi licentia, cũ ex Trid. hoc expressè non habeatur; quinimò Garz. *de benef. part. 2. cap. 5. n.* 186. & cum ipso Pasqualig. *l. c.* videntur contrarium docere, sed semper tutius erit, quod Episcopus cognoscat eiusmodi alienationes, & subrogationes, vt probetur sufficientia redditus ad commodè transigendam vitam, atque in eiusmodi rebus cognoscendis, & examinandis præter iudicium debet accedere Episcopi consensus, & beneplacitum. Quæ dicta sunt de Patrimonio, ad cuius titulum aliquis supponitur ordinatus, etiam dicenda sunt de Pensione, si fit in titulum ordinationis collata, aut expressa.

LEX CLX.

In quacunque alienatione Pensionis, vel Patrimonij examinanda ab Episcopis sufficientia beneficij subrogandi.

NOn impleret numeros vigilantiæ Pastoralis Prudentia Episcopalis si in concedenda Patrimonij, vel Pensionis alienatione, non benè priùs reuocaret ad trutinam sufficientiã beneficij substituendi in locum Patrimonij, cum enim ex dispositione Trid. *Sess. 21. de refor. cap. 2.* sit semper exigenda ab Episcopis in Clerico commoda substentatio, vel ratione beneficij, vel ratione Patrimonij; quod est etiam iuxtà Constitut. Pij V. quæ est 58. in Bullar. non potest id fieri, nisi accuratè examinentur redditus beneficij. Quanti autem debeant esse eiusmodi redditus ad commodam substentationem necessarij nondum apud DD. statutum est. Communiter tamen volunt requiri tot redditus, quot sufficiant ad victum, & vestitum, & alijs necessarijs pro conditione status cuiuscumque; vnde in hac re esset desumenda regula à sufficientia Patrimonij, attenta vniuersali ipsius Ecclesiæ consuetudine.

LEX CLXI.

Ab Episcopis nunquam permittendæ resignationes beneficiorum, si resignantes non habeant aliunde, vnde viuant.

REsignationem cuiuscumque beneficij, ad cuius titulum resignans sit ordinatus, esse omninò nullam, nisi obtineatur licentia, & fiat expressa mentio de ordinatione ad illius titulũ, sua lege præscribit Concil. Trid. *de ref. sess. 21. cap. 2.* neque in hoc alia lege indiget

diget Episcopalis Prudentia. Id, de quo dubitari potest, & de quo neque disponit Trid. est quid sit agendum Episcopali Prudentiæ, cum resignans beneficium, verè non est ordinatus ad illius titulū, sed tamen non habet aliundè, vnde vitam transigere queat; licet enim adsit quædam dispositio Pij V. *in sua constit.* 58. *tom.* 8. *Bullar.* quæ incipit *Quanta Ecclesia Dei* sub Kalend. April. 1568. vbi apertè statuitur, neminem sacro ordini mancipatum, nisi Religionem ingrediatur, posse beneficium, vel officium resignare; nisi aliundè ei sit, quo commodè in vita possit substētari, cum non propterea sit ita certum, an illa dispositio procedat tantum de resignatione facta coram Ordinario, vel etiam de resignatione facta, vel facienda etiam in Curia coram Pontifice, ideò res est hoc loco vniuersè decernenda. Tutior doctrina in hac re ea est, nunquam esse permittendas resignationes beneficiorum ab Episcopis, si resignantes non habeant aliundè, vnde viuant; cum eiusmodi resignationes sint omninò nullæ, vt patet ex supradicta Constitut. & ex Rota *decis.* 539. *n.* 11. *tom.* 2. *part.* 4. *recent.* & coram Eminentissimo Otthobono *decis.* 194. *n.* 10. Nullitas autem huiusmodi resignationum desumitur ex eo, quod Ordinarijs non conceditur illas admittere, nisi resignantes habeant aliundè, vnde viuant, vt satis constat ex illis verbis Constit. Pij V. *Nisi eis sit, quo aliundè possint commodè in vita substentari &c.* dictio enim *nisi* importat conditionem, sine qua non; & ideò, si desit talis conditio, actus erit nullus, vt notant communiter DD. cum *Glos. in cap. cum dilecta verb. Irritum de rescrip.* qui volunt esse nullum, non solum ex parte resignantis, sed etiam ex parte recipientis, etiamsi fieret coram Pontifice in Curia, cum semper sit supponenda talis conditio, quæ si deficiat, reddit actum nullum coram quocumque, siue sit Ordinarius, siue sit Pontifex. Quæ nullitas resignationis intelligenda est, etiamsi resignans beneficium haberet Patrimonium, ad quod esset ordinatus, si tale Patrimonium esset insufficiens pro illius substentatione; semper enim deficeret illa conditio, quæ habet rationem formæ pro validitate resignationis, quod tenuit Rota *decis.* 194. coram Eminentissimo Otthobono.

LEX CLXII.

Neque permittendæ resignationes beneficiorum causa permutationis, si desit supra requisita conditio.

IN hac re satis sternit incedendi viā Prudētię Episcopali dispositio Concil. Trid. *cap.* 2. *de ref. sess.* 21. cum decernit, neminem ordinatum ad titulū beneficij, posse illud resignare, nisi facta mentione, quod ad illud fuerit ordinatus, & quod resignatio non possit admitti, nisi sit, vnde vita transigatur honestè iuxtà decentiam status Clericalis; quia tamen ab aliquibus dubitatur, an id etiam locum habeat in resignationibus, quæ fiunt causa permutationis, ideò de his quoque pauca suggerenda sunt, cum nulla de his, & de alijs disparitas innotescat; fuit enim Concil. finis, vt constat ex proemio illius cap. quod in sacris constituti non cogerentur mendicare, aut turpibus vacare quæstubus, cum neque permittat Patrimonium alienare, si non supersit aliundè, vnde vita traducatur commodè. Quod est intelligendum, etiamsi resignans beneficium causa permutationis, sine debita apposita conditione, cuius defectu semper resignatio esset nulla,

nulla, consequeretur pro sustentatione aliud beneficium, quod iam pacificè possideret; cum enim resignatio ab initio fuerit nulla defectu formæ non seruatæ, non potest ex eo conualescere, quod postea superuenit, præsertim cum per illud consequens non inducatur forma requisita pro validitate; quemadmodum etiam, si deficeret expressio, quod resignans fuerit ordinatus ad titulum illius beneficij, quæ quidem requiritur à Trident., etiamsi fieret per aliquem actum subsequentem, non sufficeret ad conualidandam resignationem.

LEX CLXIII.

Ab Episcopis haud facilè admittendæ dispensationes super pluralitate beneficiorum in suis subditis.

PLuralitas beneficiorum in vno, quæ damnatur ex sensu communi Sanctorum Patrum, ex sensu communi Canonistarum, & Sacrorum Canonū apud Brauum *excit.* 2. non facilè ab Episcopis probanda est; neque enim Episcopalis Prudentiæ, aut officij Pastoralis numeros impleret ille Episcopus, qui sine necessaria ad eiusmodi dispensationes causa, pluralitates beneficiorum admitteret; cum enim ex communi doctrina quodcunque beneficium detur propter officium, pro vnico tantum officio, non potest quis gaudere multiplici beneficio, idque etiam habetur *ex cap. fin. de Rescrip. in* 6. Addit S. Thom. *quodlib.* 9. *art.* 15. *& quodlib. art.* 13. quod esset maximum inconueniens, si vnus plurium stipendia, vel præmia haberet; si per eiusmodi pluralitatem vni collatam ille cultus Diuinus minueretur, qui magis, & melius per plures ministros haberetur, quàm per vnum; si Institutorum intentio fraudaretur, qui ad augendum numerum Deo inseruientium sua bona Ecclesiæ contulerunt, erigenda in beneficia plura; si Iustitia distributiua læderetur vni tantum tribuendo, quæ pluribus Clericis, ac pauperibus tribui posset, ac deberet; si denique daretur locus ambitioni, & auaritiæ in Ecclesia, vbi omne mundum à sorde esse deberet; ex quo etiam Ecclesiasticus ordo posset præuerti, & Clericorum honestas corruere, ad quod malum tollendum sapientissimè prouisum est circa pluralitatem beneficiorum in Concil. Niceno, in Concil. Calcedon. in Concil. Later., & postremò in Conc. Trid. *cap.* 17. *de refor. sess.* 24. si tamen adsit aliqua ratio, vel causa cohonestans eiusmodi dispensationes, quemadmodum sæpius contingit in dispensationibus Apostolicis, nimirum vel ad promouendam maiorem Ecclesiæ vtilitatem in aliquo viro egregio, vel ad præstandas congruas sustentationes in ijs, qui tanta inopiâ laborant, vt etiam in necessarijs deficiant, vel ad id genus alia; tunc Sum. Pontificum exemplo poterunt etiam Episcopi eiusmodi dispensationes admittere sine nota, & sine culpa; quidquid sit, an eiusmodi dispensationes sine causa factæ sint contra ius naturæ, contra Ius Diuinum, & contra ius positiuum, vt opinatur Brauus *in excit.* 2.

LEX CLXIIII.

Neque ab Episcopis sine causa vnienda beneficia, siue in vnum congerenda.

CVm sit in more positum apud quosdam Episcopos vnibilia beneficia in vnum redigere, ac facili negotio plerosque etiam non beneme-

ren-

Digitized by Google

rentes pluribus beneficijs cumulare, ea prudentiæ lex ijs videtur indicenda, qua apud Sacros Canones cauetur, ne Ecclesiastica beneficia, nisi vrgente aliqua causa, & ratione congerantur in vnū; eædem namque rationes, quæ suadent Episcopis, vt abstineāt à dispēsanda beneficiorum pluralitate, eædem prorsus militant in beneficiorum vnione facienda, quæ sanè nisi excellens aliquod concurrat meritum, vel egentissima ad congruam substentationem inopia, fieri non potest; præ oculis etiam in hoc habita semper Ecclesiæ vtilitate, indigentia, & exigentia. Quæ doctrina intelligenda est, non solum de beneficijs residentiam requirentibus, de quibus id certissimum est in Trid. *Sess.24. de refor.* sed etiam de alijs, siue sint regularia, siue sæcularia, siue Patrimonia, siue Præstimonia, siue sint Capellaniæ, siue Commendæ ad vitam, & perpetuam administrationem institutæ; hæc enim omnia non possunt absque legitimâ causâ vniri, neque ad solam beneficiarij vtilitatem, nisi etiam vtilitas, & euidens necessitas Ecclesiæ interueniat. Atque in re tam graui regula desumenda est à praxi, in qua versari solent Summi Pontifices, quibus consuetum est ad dispensationes, ac vniones eiusmodi beneficiorum, vel Commendarum, tantum ex vrgentissimâ causâ concurrere, tametsi in ipsis sit summa potestas, cum & ipsi in Iure naturæ, & Diuino dispensare non possint, nisi dispensationis actio cohonestetur, ac omni prorsus malitia euacuetur, quædam enim sunt intrinsecè mala, & prohibita, quia mala, quæ nulla ratione bona fieri possunt, vt odium Dei &c. alia aut mala tantum, quia prohibita, aut etiam intrinsecè mala, vt furtum, & homicidium, quæ tamen aliquando cohonestationem, siue actionis honestatem suscipiunt ex aliqua legitima causa, atque ex hoc genere plura possunt Summi Pontifices, & Episcopi suis dispensationibus in bonum aliquod perducere, licet videantur primo contuitu Iuri naturæ, & Diuino aduersari; & licet vulgò dicatur, quod Papa omnia potest, & quidquid potest Papa Romæ, possit Episcopus in sua Diœcesi, id tamen sano modo semper est intelligendum; possunt enim omnia Pontifices Claue directâ, non Claue obliquâ, neque portæ Regni Cælorum, aut earum seræ Claue obliqua possunt aperiri, quod etiam Episcopis suo modo aptādum est, quemadmodum colligitur *ex Canon.37. 39. &* 40. ex Concil. Triden. *Sess. 25. cap.* 1. & etiam *ex Clementin. & ex Extrauag.* Pauli II. *titul. de rebus Ecclesiast. non alienandis*.

LEX CLXV.

Non semper ab Episcopis conferenda beneficia ad rigorem examinis.

EA Episcopis omnibus indicitur Prudentiæ lex in conferendis beneficijs à Sancta Synodo Trid. *Sess.24. de ref. cap.28.* vt nullum conferant beneficium curatum, nisi præuio diligēti examine, & nisi conuocatis concurrentibus per edictum; ex qua lege inferunt Doctores ferè omnes in hac materia, tunc solummodò Episcopos legem implere Concilij, cum beneficia conferunt ad rigorem examinis. At eiusmodi Doctrina non videtur cohærere præmissis doctrinis nostris, cum enim examen præcipiatur à Concilio tantum ad scientię sufficientiam indagandam, quę sanè vnum est ex requisitis pro iusta, & recta beneficiorum collatione, cum tamen ipsa non sit omne requi-

requisitum, poterunt Episcopi alijs in aliquo concurrentibus requisitis, aliũ postponere, qui in concursu perfectior in scientia fuerit inuentus; & ideò ab ipsis non erit semper attendendus examinis rigor, cum possit contingere, aliquem virum sapientiorem esse moribus, & vita improbiorem, in quo casu vitę probitas est semper pręferenda, vt res magis intrinseca statui Ecclesiastico. Vbi verò in concurrentibus inueniantur cętera paria, sanè rigor examinis attendendus, ne fiat personarum acceptio, aut Iustitię distributiuę culpabilis lęsio. Non audeo tamen asserere, quod affirmant Caiet. Salon. Molin. Gutierez, Vasquez Fernandez, & alij apud Dianam *tract.4. miscell. resolut.* 210. *fol.* 150. Episcopos illos, qui spectatis omnibus requisitis etiam per examen non conferunt beneficia dignioribus, teneri singulis annis ad restitutionem eorum fructuum, quibus fruuntur minus digni, cum censeantur dignioribus surrepti, quia iam per cõcursum ius adquisierant; suppono enim ius ad beneficia obtinenda esse ęquale in omnibus concurrentibus dignis, licet fortasse non dicatur ęquale in comparatione digniorum, qui videntur ius amplius habere, quàm soli digni; cui tamen iuri supplere potest vis, & liberum arbitrium, quod à plerisque conceditur Episcopis eligendi dignos etiã in comparatione digniorum, quę electio, si fiat, cum sit secundum iustitiam, non imponit Episcopis aliquam restituendi obligationem. Additur quod secundum doctrinam obligantem Episcopos ad restitutionem, si in beneficijs curatis omittant digniores, non imponitur eadem obligatio in alijs beneficijs, & tamen digniores semper retinẽt ad illa ius intrinsecum maius, ratione maioris dignitatis; nec videtur dispar ratio ratione iuris, & Iustitię; vnde colligitur, quod si non est obligatio restitutionis in Episcopis pro alijs beneficijs, neque sit pro curatis, & ad summum posset dici cum aliquibus, Episcopos peccare contra debitum fidelitatis, ratione malę administrationis ex officio, si dignis postponerent digniores, quod tamen neque ita facilè admittendum est. In foro tamen externo collatio beneficij Curati digno facta prętermisso digniori, hoc conquerente, & probante solet reuocari, & affert Diana *l. c.* declarationes Sacrę Rotę *in vna Tudensi* 18. Aprilis 1603. coram Sacrato, *& in vna Verunensi* 18. Decembris 1581. coram Gypsio, & alias eiusmodi Doctorum obseruationes ad *Decret.* Gregorij XV. quę omnia indicant collationes eiusmodi non probari quod testatur etiam Io: Valerius *in differen. vtriusque fori*.

LEX CLXVI.

Nullæ beneficiorum collationes admittendæ ab Episcopis, si sint factæ cum aliquo impedimento Canonico.

IN hac re capienda est Episcopis Episcopalis Prudentię lex ex *text. Canonico in cap. nisi cum pridem de renunciat. & ex cap. Illiteratos*, vbi habentur illa verba, *qui literis caret, Sacris non potest esse aptus officys*, & in Bulla Pij V. quę incipit: *In conferendis beneficys*, ex quibus apertè colligitur, quamcumque collationem beneficij factam indigno illiterato, vel alio eiusmodi impedimento Canonico innodato irritam esse ipso facto, cum apud Doctores supponatur irregularis; licet Nauarr. *cap.* 22. *n.* 21. videatur limitare hanc doctrinam, scilicet dummodo non adsit spes breui tempore remouendi tale impedimentum Canonicum;

Digitized by Google

nicum; quod præsertim intelligendum est de scientia, quæ sine multo temporis interuallo adquiri potest, saltem pro ijs, quæ spectant ad beneficium. Tenētur autem Episcopi pro viribus eiusmodi collationes impedire, idque ex officio, quemadmodum etiam acriter redarguere, & punire debent eos omnes, qui cum talibus impedimentis Canonicis beneficia satagunt obtinere. Si verò beneficia capessentes nullo innodentur impedimento, ne dum probanda est ab Episcopis beneficiorum collatio ab ipsis obtenta, sed etiam idoneos viros hortari poterunt, ac suadere, vt ad beneficia obtinenda per vitæ honestatem, & literarum studium, se disponant, cum id Ecclesiæ maximè vtile, ac proficuum esse possit; etiam si scirent captantes beneficia id agere ratione lucri, & prouentus ex redditu, possunt enim hæc omnia ad vitam honestè alendam tamquam media ad finē ordinari, qui finis semper erit honestus.

LEX CLXVII.

In examine concurrentium ad beneficia non semper probanda ab Episcopo eorum scientia, atque sufficientia ex maiori approbantium examinatorum numero.

EPiscopalis Prudentiæ praxis, & consuetudo ea est, vt Clericus ille velut aptior ad beneficium obtinendum, & ad exercendam animarum curam adprobetur, qui ex maiori Synodalium examinantium parte magis reputatur idoneus. Mos iste instituendi, siue probandi concursus ferè apud omnes Episcopos inoleuit, quo tamen doctrinæ, vel rationis fundamento id sit institutum, nemini hactenus satis deprehensum est. Neque praxis eiusmodi sola consuetudine firmanda est, cum *ex cap. de consuetud. ex cap. Cleric. de Iudicijs, & ex cap. de Sacrosf. Eccles.* non omnis consuetudo faciat doctrinam probabilem amplectendam, doctrina namque probabilis fit talis potius ratione, quàm authoritate, aut consuetudine, vt optime Brau. *excit.* 1. Pasqualig. *decis.* 2. & alij quamplures. Cum igitur Episcopalis Prudentiæ munus id vnum sit, quo semper rationabiliùs operetur, & possit plerumque rationabiliùs agere adhærendo probabiliori vnius examinatoris iudicio, quàm minus probabili plurium sententiæ, & voto, hinc sequitur apertissimè in Episcopi arbitrio positam esse, idque tutissima conscientia illius concurrentis electionem ad beneficiū, cui etiā maior examinatorum numerus suis renuat votis; fauente huic doctrinæ Iure Ciuili, & Canonico *in l. 1. §. neque cap. de veter. Iure enucleant,* vbi habetur; *sed neque ex multitudine authorum, quod melius, & æquius est iudicari debet, cum possit vnius forsan sententia, & multos, & maiores aliqua in parte superare, & ex cap. Capellanus de ferijs,* habetur, Summum Pontificem ex duabus propositis opinionibus, magis singularē elegisse, ex eo quod meliori, & probabiliori inniteretur ratione. Quę prudentiæ regula seruari poterit ab Episcopo etiam in alijs publicis consulentium Doctorum congressibus ad id genus alia institutis, in quibus vnius opinio, dummodo sit optima ratione munita, poterit communiori præferri, omnis enim opinio habet probabilitatem, à ratione, quæ dicitur probabilitas intrinseca, nimirum ex principio intrinseco, ad differentiam probabilitatis extrinsecę, quam facit opinantium authoritas; cum itaque possit esse melior ratio in vno, quàm in pluri-

Digitized by Google

bus, & ideò etiam probabilitas maior, sic poterit ab Episcopo vnius tantum opinio eligi, & probari in quocunque euentu, relicta multorum opinione contraria.

LEX CLXVIII.

Ab Episcopis reuerenter suscipiendæ Sacræ Rotæ Decisiones, Sacrarum Congregationum Declarationes, & Glossæ Interpretationes.

TVrpe nimis, ac monstruosum esset in Episcopatu à sensu authoritatis ferè sūmę desciscere, quę in sūmis Ecclesiasticæ militiæ Ducibus, & Coripheis splēdet innocua, atque cū authoritas summa summā faciat probabilitatem, saltem extrinsecā, in doctrinis, & dogmatibus, quæ proponūtur Episcopis, parum rationabiliter ageretur, si eiusmodi leges indictæ, velut indita fræna à malo retrahentia detrectarentur; quapropter optimè consultum erit cuicunque Episcopo Sacræ Rotæ Decisiones, S.C. Declarationes, & Sanctiones, Glossæ quoque Interpretationes reuerenter suscipere, & quoad fieri poterit in obseruantiæ vsus adducere. Verum tamen est, quod si agatur de rebus in materia tantum probabili versantibus, & non ad certam, & infallibilem doctrinam spectantibus, in eiusmodi casibus quædam alia doctrina probabilis potest esse lex rectè agendi ipsis Episcopis, etiam aliter sentientibus, neque hac de causa possunt aliqua nota culpari, cum sic agendo semper agant iuxta regulam rationis, quam facit quæcunque opinio verè probabilis, etiam propria, est enim eadem ratio, quidquid dicant in contrarium plerique Doctores apud Pasqualig. *decis.* 4. & 8. de opinione Glossæ, & Sacræ Rotæ Romanæ, ac aliorum DD. qui sint permagnę authoritatis in Ecclesia Dei, quos tamen non tenemur sequi in probabilibus tantum; neque enim Glossa, neque Rota, neque id genus aliæ magnę authoritatis decisiones, aut declarationes in rebus tantummodo probabilibus possunt facere iudicium certum necessariò ab Episcopis amplectendum, cum ea tantum vis in ipsarum iudicijs inueniatur, quæ reperitur in iudicijs Doctorum, quando vtuntur doctrina tantum probabili, ferunt namque illa iudicia tamquam Doctores, non tamquam Iudices absolutè imperantes ex infallibili authoritate vera, & certa secundum rationem edictante. Conueniunt tamen Doctores ferè omnes, esse maximè deferendum summæ authoritati, tamquam summam facienti probabilitatem saltem extrinsecam, & etiam intrinsecam, si validioribus, & probabilioribus nitatur rationibus, & doctrinis.

LEX CLXIX.

In conferendis beneficijs ab Episcopis non est sola spectanda nobilitas.

NOn imprudentię laboraret Prudētia illa Episcopalis, quæ pro merito collationis beneficiorum solam sanguinis claritatem aspiceret, nulla comite virtute; statutum est enim in *cap. Venerabilis de Præbendis,* quod nobiles illi, qui solum stirpis splendorē per stēmata maiorū ostentant, absque alio virtutis charactere sint omninò ab Episcopis excludendi; ideò .n. ad Ecclesiæ regimen, vel ad animarum curam, vel ad beneficij collationem assumendi sunt nobiles, quod censeantur magis posse Ecclesiæ prodesse, quàm ignobiles, & abiecti; si verò solo nobilitatis fastu

fastu intumescerent, potius obessent, quàm prodessent, cum habeamus *ex l. per adoptionem de adop. in prima lectura*, quod nobiles, vt plurimum noceant superbia, violentia, & luxuria. Cœteris tamen paribus in scientia, ac morum probitate volunt communiter Canonistæ apud Barbos. *consil.57. col.6. lib.2.* & colligunt *ex Extrauaganti volentes Verb. Nobiles*, nobiles probos, ac literatos viros esse ignobilibus præferendos, ex eo quod nobilitas iuncta virtuti, ac scientiæ maximè splendeat super candelabrum Ecclesiæ; idque habetur etiam *ex cap. dudum §. de Elect. & cap. de multa in fin. de præbend.* Vbi verò deficeret scientia, virtus, aut vitæ integritas, nunquam possent hæc suppleri per solam nobilitatem; quamuis doceat Bald. *in consil.35. col.1. lib.2. & in cap. Postulasti de rescrip. col.2.* quod mediocris Doctrina in nobili viro sit æquiparanda maiori doctrinæ in ignobili. Quænam verò scientia sit sufficiens pro facienda iusta beneficiorum collatione, non adhuc satis constat apud Doctores, qui tamen omnes concludunt eam scientiam necessariam, ex qua dicantur periti in ijs omnibus, quę proprij muneris sunt, quemadmodum esset Theologia, si fides esset defēdēda ab hæreticis, & Infidelibus; vel doctrina canonica, vbi dogmata Ecclesiæ, vel Conciliorum aliquam paterentur oppositionem, vel alia eiusmodi scientia proportionata, vbi esset aliarum similium rerum necessitas; id enim est semper æstimandum prudenti Episcoporum iudicio.

LEX CLXX.

In collatione beneficiorum neque sola consanguinitas spectanda ab Episcopis.

NIhil sanè agendum est Prudentiæ Episcopali, quod iustitiæ distributiuæ aduersetur; hæcque cum summoperè personarũ exhorrescat acceptionem, ab ea in conferendis beneficijs Episcopis omnibus maximè abstinendum erit; & licet consanguinei in multis videantur gaudere priuilegio consanguinitatis, quod priuilegium in ipsis facit ipsum Ius naturæ; in rebus tamen ad Ecclesiam spectantibus nullus consanguinitatis gradus spectandus est; cum sola vtilitas, & necessitas eiusdem Ecclesiæ consideranda sit, præsertim in eligendis Ministris, atque in beneficijs conferendis; vnde plusquam palmari crimine essent notandi Episcopi illi, qui solo cognationis amore ducerentur ad conferenda beneficia, nisi reliqua adijcerentur cognatis necessaria requisita, vbi enim agitur de rebus supra naturam eleuatis, nulla aspicienda sunt sanguinis, vel ipsius naturæ Iura. Verum tamen est, quod ijsdem requisitis concurrentibus in consanguineis, ac non consanguineis possent absque nota pręferri cęteris ipsi consanguinei; in hoc enim nulla videretur personarum acceptio, neque vlla læsio Iustitię distributiuæ; immò cum lege Iustitiæ vniretur ipsa lex Charitatis intimior, quæ dictat primo loco proximo proximiori esse benefaciendum, quàm exteris, & alienigenis. Neque huic doctrinæ obstãt Canones, qui communiter afferuntur *in cap. vt nostrum §. omnibus titulo*, vbi Innocent. III. scribit cuidam Episcopo, quod malè egerit conferendo beneficium ex affectu carnali; Item

Digitized by Google

in cap. si Excellentia in cap. Non loca in cap. de multa, in cap. nisi cum pridem de renunc. & deniq; *in cap. Venerabilis de præbend.* vbi expresśè dãnatur personarũ acceptio in conferendis beneficijs, non inquam obstant hi Canones, & alij plures, cum solummodo opponantur personarum acceptioni, quæ non interuenit in hoc casu, cum supponatur meriti æqualitas in consanguineo cum cæteris, & data paritate meriti semper remanet arbitrium eligendi Episcopo, quem ipse voluerit, quemadmodũ etiam in eiusmodi casibus non dicitur posthaberi dignior indigniori, de qua re loquuntur etiam Canones ipsi.

LEX CLXXI.

In collatione beneficiorum sola dignitas personarum ex scientia, & probitate ab Episcopis spectanda.

ADstruunt quidẽ aliquod dignitatis genus nobilitas, & cõsanguinitas, vt supra dictum est, at non esse ab Episcopis eiusmodi dignitatem spectandã solam, atque à cæteris requisitis omninò seiunctam satis apertè euictum est. Hic igitur pro dignitate personarum intelligendum est meritum, habilitas, & idoneitas ad beneficia, quæ dicitur aggregatum, seu concursus plurimarum qualitatum faciens personam idoneã secundũ Canones; & de hac dignitate loquẽdo, certũ est apud omnes, nõ posse Episcopos beneficia Ecclesiastica conferre, nisi personis, quæ verè sint dignæ talis collationis; nec agitur modo, an sint semper dignioribus conferenda ex obligatione iustitiæ distributiuæ, cum id sit in sequentibus decernendum; omnes enim illi Doctores, qui asserunt omnia beneficia, quęcumque sint, siue simplicia, siue curata, siue Canonicalia, siue id genus alia esse cõferenda dignioribus, supponunt certè dignitatem in personis illa suscipientibus, de qua dignitate nulla potest esse controuersia. Esset enim crimen plusquam palmare Episcoporum, si beneficia Ecclesiastica conferrent indignis, ex eo quod notabiliter læderetur Iustitia distributiua, quæ dat ius ad beneficia solis dignis, nunquam indignis. Sola igitur dignitas ab Episcopis spectanda est, quæ in sensu vulgari, & communi dicitur habilitas, seu idoneitas personæ, quæ dicitur etiam meritum personæ, quatenus beneficia considerantur, vt præmia, quæ dispensat Ecclesia, nec pręmiorum dispensatio fit, nisi benemerentibus. Illæsa itaque manet apud Episcopos Iustitia distributiua, si conferant beneficia spectata dignitate personarum, quæ reputatur pro merito; quod etiam dicendum est de quacunque alia electione ad honores, & gradus, ad quos digni sunt tantum eligendi, cum ipsi dumtaxat, & non indigni ius habeant ad illas electiones; & hæc cum sit doctrina communis, etiam apud Canonistas non videtur vlterius discutienda. Est tamen ab Episcopis accuratè examinanda personarum dignitas, non quia teneantur diligenter digniores quærere, aut digniores eligere, quod nimis Episcopis ipsis esset onerosum, nec videtur Ecclesia tantum onus ipsis imponere; sed vt verè cognoscant ipsorum dignitatem, vt ex iustitia agere possint in re tanti momenti; vult enim Ecclesia eiusmodi necessariam dignitatem Episcopis constare, ne errent in conferendis beneficijs in magnum Ecclesiæ detrimentum.

LEX

Digitized by Google

LEX CLXXII.

Ab Episcopis soli digniores ad beneficia eligendi.

EAm adprobant quammulti Doctores in Episcopis prudentiæ legem, vt sit ipsis satis, si pro beneficijs simplicibus eligant dignos, pro curatis verò ad animarum salutem spectantibus semper eligant digniores. At discrimen eiusmodi ab ipsis adductum inter beneficia, meo iudicio non est adducendum inter collationes beneficiorum, quæ ex ijsdem causis, & motiuis dignioribus semper fieri debent ab Episcopis, ne Iustitia distributiua lædatur; quemadmodum enim læderetur, si indignus eligeretur deficiente in indigno iure ad electionem; sic prorsus eadem Iustitia esset acriter vulnerata, si omisso digniori in quocunque beneficio (siue simplex sit, siue curatum) eligeretur indignior; certum enim est ibi largius esse exercendam Iustitiam, vbi maius ius ad rem inuenitur. Addo cum beneficia quęcumq; sint conuertenda in vtilitatem Ecclesiæ, maior semper erit vtilitas Ecclesiæ ex opera à dignioribus præstita, quàm ab indignioribus; atque huic doctrinæ videtur fauere Trid. *sess.* 24. *de refor. cap.* 1. *& cap.* 18. & etiam Tex. Canonicus *in cap. licet dist.* 8. *qu* 1. vbi habetur, esse semper eligendum Sacerdotem, qui sit præstantior, qui sit doctior, & sanctior, & omni virtute eminentior, qui textus, licet intelligatur communiter de beneficijs admittentibus examẽ, & concursum tantum, intelligendus est etiam de alijs beneficijs; cum sit semper melius pro Ecclesia eligere digniores, quàm minus dignos. Excipitur tamen casus à plerisque Doctoribus apud Marcum Antonium Brauum *excit.* 11. *n.* 21. si dignior esset eligendus ab Episcopo extra propriam Ecclesiã, & Diœcesim, in hoc enim casu dignus in propria Dięcesi semper reputandus est dignior in comparatione alienigenæ, ex cuius electione nunquam ea vtilitas Ecclesiæ expectanda esset, quæ sperari posset ex digno electo in propria Diœcesi, vel propter amorem naturaliter inditum erga propriam Ecclesiam, vel propter Spiritus feruorem, vel propter aliud simile. Nec læderetur Iustitia distributiua, quia iste dignus in propria Diœcesi, verè censendus esset dignior, & præter proprium ius. Quod haberet ad beneficium, tamquam dignus, haberet etiam aliud ius, quod non habet dignior exterus, nempe ius proprię Ecclesiæ participatum in omnibus personis subditis talis Ecclesię, & hoc ius additum alteri æquiualet iuri dignioris alienigenæ. Hęc doctrina videtur confirmata *in cap. Obitum*, *in cap. Nullus & in cap. Metropolit.* & etiam apud *Gloss. in cap. inter Canonicos de Electione*, & apud Abb. *in cap. ad decorem de Institut.* quin refert Sotus *de Iust. & Iure l.* 3. *qu.* 6. se præsente in Concilio Trid. summo omnium consensu consultatum esse, vt electio ad beneficia semper ex eadem Ecclesia, & Diœcesi fieret. Docente S.Th. apud eumdem Sotum Clericos nutritos in gremio alicuius Ecclesiæ magis amare illam Ecclesiam, quàm Extraneos, atque ex tali amore maius commodum Ecclesiæ prouenire.

LEX CLXXIII.

Non illicò priuandi beneficijs ab Episcopis Beneficiarij non residentes.

HAnc legem adstruit Prudentiæ Episcopali dispositio Concilij Trid *Sess.* 24. *cap.* 12. *de refor.* vbi videtur consulere Episcopis, quod antequam deue-

deueniant ad priuationem beneficij, debent prius pro prima vice priuare non residētes dimidia parte fructuum, & pro secunda vice omnibus fructibus vnius anni, & denique pro tertia vice priuare beneficio. Verba Concilij hic non referuntur, quia facilè videri possunt; ex ipsis enim satis apertè constat, quod, antequam deueniatur ad pęnam priuationis impositam per Sacros Canones, præmittendæ sint pęnæ mitiores priuationis fructuum, quod etiam colligitur ex *cap. ex tua de Cleric. non resid.* vbi statuitur, quod contra recusantes post monitionem venire ad residentiam, procedatur per suspensionis, & excōmunicationis Sententiam, etsi fuerint postmodum adhuc pertinaces, deueniatur ad priuationē. Ratio istius doctrinæ illa videtur esse, quod scilicet ante quamcumque delicti punitionem sit pręmittenda aliqua correctio; idque ex præcepto Charitatis; pęnæ autem præcedentes priuationis fructuum sunt veluti præmissæ correctiones ante principalem punitionem.

LEX CLXXIIII.

Etiam illicò priuandi beneficijs Beneficiarij non residentes pro lubito Episcoporum.

INdictam Concilij Trid. legem suprapositam sic obtrudunt aliqui Doctores Prudentiæ Episcopali, vt asserant omninò illicitum esse, & peccaminosum Episcopis illam non obseruare; quod ne ita facilè sibi suadeant Episcopi, scire debent, se non debere ex Concilio alias pęnas præmittere, antequam deueniant ad priuationem beneficij; sed esse positum in eorum libertate alterutrum agere absque conscientiæ scrupulo; cum omninò relinquatur eorum Arbitrio, & Prudentię, vel prius pręmittere solam fructuum priuationem, vel etiam immediatè ad beneficij priuationem deuenire, quod clarè sensit Rota coram Mantica *decis. 67. n.6.* asserens ita esse intelligendum Triden., ex attestatione etiam S. C. Concilij eiusdem, & sic neque esse necessarium pręmittere excōmunicationem, aut suspensionem, senserunt plures alij DD. *in cap. ex tua contra eos de Cleric. non resid.* quę satis euincunt non teneri Episcopos alias pręmittere pęnas ante priuationem beneficij, nisi id benè actum ex prudentia iudicauerint. Additur, quod in Iure Canonico Clericis non residentibus imposita est immediatè pęna priuationis beneficij, si post citationem, & monitionem non compareant, vt est *in cap. ex parte, & in cap. qualiter, & in cap. inter quatuor de Cleric. non resid.* Ex quibus etiam constare potest Concil. Trid. non esse in contrarium, sed solum disponere de pęnis, quibus non residentes affici possunt pro libito Episcoporum; cum enim de iure pertineat ad Episcopos punire non residētes, & de iure sit statuta pęna priuationis beneficij, voluit Conc. Trident. relinquere arbitrio Episcoporū, quod possent etiam mitiori modo procedere; pręmittendo scilicet alias pęnas ante priuationem beneficij.

LEX CLXXV.

Non semper ab Episcopis priuandi beneficijs Beneficiati damnati ad exilium.

SI Beneficiatus per Sententiam expressam condemnatoriam simul cum exilio priuetur beneficio, nullum poterit esse Episcopali Prudentię dubium, quin damnatus ad exilium, etiā beneficium amittat; sed oritur tantum difficultas, an amissio beneficij

veniat

veniat ex sua natura in consequentiam ad talem condemnationem. Neque hic agitur de beneficio simplici ad residentiam non obligante, quia hoc cum non requirat residentiam, non fit incompatibile cum pęna exilij, ita vt ratione incompatibilitatis debeat dimitti, aut ipso facto vacet, nisi tamen Sententia exilij comprehenderet etiam amissionem beneficij. Pęna igitur exilij non semper censenda est ab Episcopis habere annexam priuationem beneficij, tametsi requireret residentiam, nisi per Sententiam exprimatur: Sic videtur declarasse S. C. Episcoporum die 3. Decemb. 1602. & pro hac doctrina multos refert Garzia *part. 11. de benef. cap. 3. n. 93.* ratio est, quia quando vna est imposita pęna pro delicto, non censetur alia imposita, nisi clarè in Sententia exprimatur, & ideò exul beneficiatus per solum exilium nunquã censendus est priuatus beneficio, odiosa namque semper sunt restringenda, & ad hanc rem adest *decis. Rotæ 54. n. 11. in fine* coram Mantica, ex eo igitur precisè, quod exul Beneficiatus non possit residere in loco beneficij, non debet censeri priuatus beneficio, sed tantum legitimè impeditus, non secus ac si esset infirmus, aut carcere detentus, qui etiamsi esset sua culpa detentus, amitteret solum distributiones, vt tradit Moneta *de distrib. part. 295. n. 8.* Immò si quis iniustè exularet, vel esset detentus, perciperet etiam distributiones, vt docent quamplures cum ipso Moneta, & alijs.

LEX CLXXVI.

Sacerdotes solo exilio mulctati, non censendi ab Episcopis priuati celebratione Missæ, tamquam Irregulares.

IVre dubitat plerumque Episcopalis Prudentia, an Sacerdotes, qui exilio mulctantur ex aliquo delicto, quod sit notorium notorietate Iuris, vel facti; vnde consurgit infamia, & consequenter Irregularitas, sint verè priuandi Missę celebratione tamquam Irregulares; nam certum est, quod si pęna exilij sit imposita propter delictum, cui à Iure annexa sit infamia, nullus Sacerdos sic mulctatus poterit celebrare Missam, cum talis infamia verè inducat Irregularitatem iuxtà *cap. Inter dilectos de excess. Prælat. & cap. Accedens de accusat. & cap. Accusatum de Simonia;* cum enim de Iure delicto sit annexa infamia, eo ipso, quo quis declaratur per Sententiam commisisse tale delictum, declaratur etiam incurrisse infamiam illi annexam, ex qua resultat Irregularitas, & incapacitas ad celebrandam Missam. Quoniam verò potest inueniri delictum, cui à Iure non sit annexa infamia, idque per exilium punibile sit, in hoc casu non sunt ab Episcopis priuandi Sacerdotes celebratione Missę, nisi aliquid aliud obstet; sic enim declarauit ipsa S.C. in vna Maceratensi sub die 4. Septemb. 1602. neque enim potest impediri exul celebrare ob Irregularitatem ortam ex infamia Iuris, quando eiusmodi infamia non est annexa delicto, vt iam suppositum est; neque potest impediri ratione pęnę exilij, quia hęc non trahit secum prohibitionem celebrandi, nisi exprimatur in Sententia propter delictum, cui sit annexa; maximè quia in

his

his casibus Sententia punitionis sistit tantum in exilio, nec se extendit ad prohibendam Missam. Igitur ea doctrina claudendus est sermo de hac re, quod non quodcumque crimen causat infamiam, sed debet esse ex illis, quę specialiter recensentur in Iure, & talia sunt ex communi ęstimatione; quia dato etiam, quod crimen verè esset ex illis, quę generant infamiam, cum tamen possit non esse notorium in loco, vbi exul degit, ibi non poterit infamiam causare, & sic ibi Sacerdos exul poterit celebrare, neque erit censendus Irregularis; sola enim infamia Iuris annexa delicto, & per Sententiã condemnatoriam expressa ad summũ illa est, quę inducit Irregularitatem, non infamia facti, iuxtà id quod tradunt communiter Doctores apud Couuar. *in Clement. si Furiosus* apud Garziam *de benef. part.* 11. *cap.* 3. apud Giballin. *de Irregularitat.* & apud Suarez *disp.*43. *de Censur.*

LEX CLXXVII.

Canonicis excommunicatis non semper permittendæ ab Episcopis optiones prabendarum.

NOn eádem omninò lege deuincti censendi sunt à Prudentia Episcopali incapaces beneficiorum, & incapaces Præbendarum Canonicalium, licet enim excommunicatus sit incapax beneficij, & collatio illi facta sit irrita, vt tradunt communiter Canonistæ *in cap. Postulastis §. verum de Appellat. & cap. Postulastis de Cleriç. excom. minist.* nõ propterea deducitur, quod sit incapax optionis Præbẽdæ Canonicalis, loquimur autẽ vbi est consuetudo optandi iuxtà *cap. Cum in tua de consuetud. in* 6. idque etiam pro certo habendum, quasdam esse præbendas, quæ sunt inseparabiliter annexæ titulis, & canonicatibus, alias verò, quæ sunt omninò separabiles, & de vtrisque non eodem modo resoluendum est: quapropter statuendum est, non posse Episcopos permittere Canonicis excommunicatis optionem præbendarum, quæ sint inseparabiles à suis titulis, & ratio est, quia sic præbendæ acceptæ inducunt rationem beneficij, cuius excommunicati sunt incapaces, vt dictum est, & hoc nolunt intelligere Suarez *disp.*13. *de cens. sect.*1. *num.* 19. & Filliuc. *tract.*12. *cap.*5. *n.*21. *tom.*3. cum docent excommunicatis Canonicis non competere optionem, quia optio est quædam beneficij permutatio, quando enim simul cum præbendis sunt mutandi tituli beneficiorum, tunc præbendæ verè induunt rationem beneficij, & ideò non possunt optari ab excommunicatis. Quid verò dicendum sit de præbendis separatis à titulis, in sequenti lege resoluetur; eo enim ipso, quod præbenda exuat rationem beneficij, nulla ratio adest in contrarium, cur non possit optari etiam ab excommunicatis.

LEX CLXXVIII.

Optio præbendarum quandoque permittenda ab Episcopis etiam Canonicis excommunicatis.

EX præhabitis satis constare potest Episcopali Prudentiæ, quid ipsi agendum sit in optionibus, vbi præbẽdæ à titulis, & canonicatibus sunt omninò seiunctæ, in his namque præbendis cessat ratio, quod ab excommunicatis non possint optari beneficia, & tituli beneficiorum, cum præbendæ separatæ non induant hoc nomen, vt dictum

dictum est. Permittendæ igitur sunt optiones etiam Canonicis excommunicatis, si præbendæ sint omninò à titulis, & canonicatibus separatæ, aut separabiles; sic enim præbendæ non important titulum, neque spiritualitatem beneficij, sed tantum temporalitatem redditũum, & fructuum, qui possunt semper percipi etiam ab excommunicatis; & illa permutatio, quæ fit est solum rei temporalis, non spiritualis; & ideò potest fieri etiam non obstantæ excommunicatione. Quod verò præbendæ separatæ, vel separabiles sint res purè temporales ad effectum optandi, constat ex hoc, quia acquiruntur ab optante absque noua prouisione, quod sanè fieri non posset, si secum traherent titulos, beneficia, & Canonicatus; sic enim esset necessaria noua prouisio pro acquirendo nouo titulo, iuxtà ea, quæ habemus in Rota coram Monedario *decis. 2. dè consuetud.* & coram Puteo *decis.* 196. *lib.* 2. & corã Martinez. Andrea *decis.* 99. *n.* 2. Neque obstat, quod licet præbendæ sint separabiles ab hoc, vel illo titulo, sint tamen semper annexæ alicui titulo Canonicali, atque ex hac parte sint semper quid spirituale ratione talis annexionis, quæ doctrina videtur colligi ex Rot. *de benef. lib.* 2. *q.* 25. *n.* 5. & ex Rota *in Mediolanensi Canonicatus* 4. Iulij 1636. coram Chislerio, *& decis.* 138. *num.* 10. *part.* 8. *recent.* Dico enim, quod stante separabilitate, quæ est inter titulum, & præbendam, sit etiam, quod sit separabile spirituale à temporali, & facta hac separatione præbenda nihil retinet in se, quod sit spirituale, nisi cum de nouo coniungitur cum nouo titulo. In optione igitur, vbi fit adquisitio solius præbendę, non acquiritur nisi aliquid temporale, licet sit semper adnexum cum aliquo titulo spirituali, & hæc est doctrina Cardin. *consil.* 126. *n.* 4. Lott. *de benef. lib.* 1. *q.* 19. *n.* 27. & habetur etiam in Rota coram Cassidor. *decis.* 57. *n.* 2. *& seq. de prabend.*

LEX CLXXIX.

Sede Pontificia vacante, beneficia quæcumque Papæ reseruata ab Episcopis locorum conferenda.

SVpponitur tamquam doctrina certissima in Iure Canonico *vbi de prabend. vbi de elect. vbi de consuetud. & vbi de praescript.* quod beneficia quæq; reseruata Sum. Pontifici per regulas Cancellariæ Sede ipsa Pontificia vacante redeant ad Ius primæuum, donec denuò reseruentur; Iusque primęuum esse tantum Episcoporum priuatiuè quoad alios, ex quo ipsi dicuntur propriè, & velut antonomasticè Ordinarij collatores, cum Capitulum gaudeat hoc nomine, tantum vacante Sede Episcopali propter ea, in quibus succedit Episcopo, inter quę tamen non sunt, beneficia, quę sunt liberę collationis, & quę spectant ad Episcopum. Reliqui vero Collatores, cum non sint tales à Iure Ordinario non dicuntur Ordinarij, sed Collatores ex Indulto, ex priuilegio, vel ex consuetudine, quę tamen, vt faciat ius conferendi, multa requirit, vt patet ex *textu de consuetud.*; Quibus suppositis, certum est beneficia reseruata Papę Sede Pontificia vacante esse à solis Episcopis locorum conferẽda, cũ ipsi soli veniant in iure nomine Ordinarij Collatoris; & dispositio Iuris communis sit semper pro Episcopis, nisi adsit consuetudo immemorabilis in contrariũ, quæ difficillimè probari potest, vt asserunt plures Doctores in *cap. de Consuetudin.* vbi plura requiruntur, ac præ cęteris, quod nunquam fuerit con-

tradita, vel nunquam habuerit actus contrarios, vt contigit in Episcopatu Nouariensi, vbi Capitulum, absque aliqua fundata intentione, Canonicatus contulit præsumpta immemorabili consuetudine, quam non probat, cum potius ex tribus casibus, qui proferuntur sub tribus Episcopis successiuè diuersis annorum temporibus, consuetudo sit pro Episcopis, & directè ipsi Capitulo contraria; vt apertè ego ipse demonstraui in quadam responsione facta Allegationi typis exaratæ pro Nouarien. Capitulo; hancque meam doctrinam tamquam certissimam, tenent plures Canonistę ex textu ipso Canonico locis citatis, pręsertim Less. *de benef. dubitat.* 10. Azor. *Institut. Moral. cap.* 38. *ad* 4. *Decal. pracept.* Diana *part.* 8. *tract.* 4. *resolut.* 1. *& part.* 11. *resolut.* 25. Garz. *de benef. part.* 5. *cap.* 1. *n.* 645. 646. *& n.* 51. 52. Gonzal. *in reg. Cancell. de benef. reseruat.* & alij plures Neotherici in fauorem Episcopi consulentes in suis manuscriptis. Nec obstant textus in contrarium, qui afferuntur *ex cap. de elect. & cap. de prebend.* nam illi textus valdè ambigui sunt, & egent interpretatione, quam demonstraui in supracitata responsione ad allegata pro Capitulo potius esse Episcopis fauorabilem. Nec valet doctrina Io: Baptistæ de Lucca fauens Cardinali Indultario, si antea extitit Episcopus talis Diœcesis, ex eo quod Ius conferendi semper maneat radicatum in habito Episcopatu, nam hoc gratis dicitur, & purè speculatiuè, vt ipse de Lucca fatetur, & hoc esset in duplici Episcopo Ius cōferendi beneficia adstruere in eodem Episcopatu, quod est absurdum.

LEX CLXXX.

Sede Pontificia vacante beneficia Papæ reseruata à Capitulo ex sola consuetudine, vel immemorabili præscriptione conferenda.

Concordant textus omnes Canonici, Ius antiquum, & longissimi temporis fluxu iam deletum, excludentes beneficiorum collationem itidem Canonicatuum, & præbendarum, vacante sede Pontificia, ad solos Episcopos, tamquam ad Ordinarios Collatores spectare; cum ipsi in propria Diœcesi gerant vices Pontificis, etiam quando viuit Pontifex, exceptis ijs, quæ præcisè reseruantur ipsi Pontifici, quæ reseruatio cessat in morte, & sic nihil in morte dicitur reseruatum Episcopis de ijs, quæ spectant ad ipsos, inter quę est sanè omnium beneficiorum collatio in suis locis. Vnde licet ex Iure antiquo iam abolito posset Capitulum, tamquam Ordinarius Collator conferre Canonicatus, & præbendas, nunc temporis titulo Ordinarij Collatoris nullo modo potest, sed ad summum hoc potest ex priuilegio, consuetudine, vel præscriptione, quæ faciunt Ius non absolutum, & ordinarium, sed qualificatum, scilicet taliter adquisitum, nimirum titulo priuilegij, consuetudinis, vel præscriptionis; & sic dicendum, quod stante qualitate alicuius ex his titulis, potest Capitulum conferre beneficia, Canonicatus, & præbendas. Quotiescumque tamen esset facta ab Episcopis contradictio collationis Capituli, tenentur Canonici docere de tali Iure adquisito per priuilegium, consuetudinem, & præscriptionem, atque ijsdem incumbit onus probandi tale Ius adquisitum, cū

in

in ipſis nunquam ſupponatur Ius Ordinarium, ſicut ſupponitur in Epiſcopis: & cæteris paribus non facta tali probatione, in qua etiam debent exhiberi omnia requiſita legitimæ conſuetudinis, ſeu præſcriptionis; Ius conferendi beneficia in ſolis Epiſcopis priuatiuè ad Canonicos, & Capitulum ſupponi debet, cum ſoli Epiſcopi habeant Iuris Ordinarij aſſiſtentiam. Nec valent in contrarium plures textus Canonici, qui afferuntur à Doctoribus, tamquam ſoli fauentes Capitulo priuatiuè ad Epiſcopos, quos præſertim affert Lotther. *de benef.* nam eiuſmodi textus, vt notaui in lege præcedente, ſunt ambiguæ, & non claræ interpretationis, omnes ſupponunt conſuetudinem, vel præſcriptionem exhibendam, & probandam à Capitulo per actus legitimos, non contradictos &c. in quo caſu, & nos fatemur, poſſe Capitulum beneficia, Canonicatus, & præbendas conferre vacante Sede Pontificia, etiã priuatiuè, quoad Epiſcopos. In Epiſcopatu verò Nouarien., in quo ſupponit Capitulum hoc Ius habere, nondum apparet, vbi fundetur, & ſic rationabiliter concluditur, tale Ius potiùs ſpectare ad Epiſcopum, quàm ad Capitulum.

L E X CLXXXI.

Ad publica officia, & miniſteria nunquam eligendi ab Epiſcopis Clerici omnino laborantes auditu.

SAnè non implerentur numeri Prudentiæ Epiſcopalis, ſi ad publica miniſteria obeunda deligerentur ab Epiſcopis viri, omni prorſus auditu deſtituti; Quomodo enim Reipublicæ Eccleſiaſticæ vtilitas conſiſteret, ſi modus patrocinandi corrueret in ijs, qui, vt benè præſideant publicis egeſtatibus, neceſſe eſt, vt illas obaudiant, cum nequeant ſemper eaſdem intueri. Difficillima ſemper fuit cum ſurdis negotiorum tractatio, cum ſæpè ſæpiùs, quæ tractanda ſunt, aut minimè percipiant, aut in eorum intelligentia, & perceptione fallantur; Vndè etiam in iure ciuili optimè prouiſum eſt *l. fin. ff. de legit. tut. & in l. penul. ſub eodem tit.* quod ſurdus non poſſit eſſe tutor, ea potiſſimum ratione, quod tutor eſſe debeat, qui tantum poſſit eſſe vtilis. Ex qua doctrina deducitur, ſurdum omninò nunquam poſſe eſſe vtilem, & ſic ad publica munera, & officia, in quibus ſemper quæritur Reipublicæ vtilitas, non eſſe eligendum. Additur ſurditate totali laborantem, ex eadem *l. final.* eſſe inhabilem ad omnes gradus publicos, & ad omnia publica miniſteria, nullus autem miniſter inhabilis prudenter eligitur ad officia, quæ exercere non poteſt. Quod etiam experimur intra Clauſtra Religioſorum, vbi ad promouendam Religionis vtilitatem non eliguntur ad gradus, niſi viri eiuſmodi defectu carentes, Neque ſufficit, quod poſſint etiam ſurdi omni auditu deſtituti ex nutibus, vel ex motu labiorum percipere, quæ ipſi loquẽtes poſſent audientibus proferre; nam dato etiam, quod ex nutibus quædam poſſent ſurdi percipere in rebus ordinarijs, de quibus ſolet haberi loquutio ordinaria, cum tamen ex ijſdem nutibus non poſſint omnia percipere, pręſertim circumſtantias rerum, & negotiorum raró contingentium, hinc fit, quod ſemper dicantur inhabiles ſurdi ad publica munera, & ideò nunquam ab Epiſcopis eligendi.

LEX CLXXXII.

Quandoque etiam Clerici aliqua ſurditate laborantes, ſi ſint virtute praſtantes, ab Epiſcopis ad gradus, & officia publica Eccleſiaſtica promouendi.

IN hac re poteſt, legem præſcribere Epiſco pali Prudentię lex illa Ciuilis ſuperiùs memorata, qua licet caueatur, ne tutor, qui debet ſemper vtiliter dari, eligatur omninò ſurditate laborans ob inhabilitatem ad negotia neceſſaria pertractanda; nihilo tamen minus in eadem lege ſtatuitur teſtante Paulo Iuriſconſulto ad verba (*minus autem audiens poteſt*) poſſe eligi quemcumque ſurdaſtrum, ſcilicet difficilè audientem; & non omnimoda ſurditate laborantem, cum ſola plena, & totalis ſurditas ea ſit, quæ reddit hominem omninò inhabilem ex *Gloſſ. ad eamdem legem*; vbi enim eſt aliqualis auditus, licet difficilis, eſt aliqua habilitas ad audiendum, & etiam ad negotia pertractanda, quæ ſufficit, vt aliquis poſſit eligi tutor. Ex qua doctrina, ſatis Epiſcopis perſpicuum eſt, poſſe ipſos quoque ad obeunda munera Eccleſiaſtica eligere viros ſurdaſtros, poſito, quod ſint aliunde virtute præſtãtes, & maximè idonei; non enim dicitur inhabilis ad aliquod munus exequendum, qui illud quoquomodo pręſtare poteſt, licet cum aliqua difficultate, quę tamen ſuperari poſſit; nam eo ipſo, quo quis vincere poteſt difficultatem agendi, poteſt etiam tollere impedimentum ad actionem, ratione cuius actio prohibetur; quod fit à ſurdaſtro, cum curat, vt loquentes altiori voce loquantur. Hanc doctrinam videntur tradere Nauar. *Conſil.7. n.3. de corpor. vitiat.* Maiol. *l.1. de Irregular. cap.25.* Sayr. *lib.6. de Cenſ. cap.8. num.17.* Peirin. *lib. de Subd. & Pralat. q.2. cap.4. num.20.* & alij plures.

LEX CLXXXIII.

Non ſemper permittenda ab Epiſcopis remiſſio diſtributionum Canonicis Choro non intereſſentibus.

OBijcitur hic Prudentiæ Epiſcopali conſideranda, potiſſimum illa declaratio Congregationis S. Concil. Trid. quam refert Garzia *part.3. de beneſ. cap.11. num.431.* vbi videtur illa Congregatio Epiſcopis imponere, quod ſuper hanc rem maximè inuigilent, & etiam, ſi fuerit opus, de Iure agant in reos; facto enim decreto, quod nõ liceat Capitulo, vel Canonicis quouis prętextu, aut quauis colluſione diſtributiones donare, relinquere, aut remittere non intereſſentibus Choro, vel Eccleſiæ ſeruitio, atque adeo, quod teneantur, illas accipientes, reſtituere fabricæ, vel alicui loco pio arbitrio Epiſcopi, ſubiungit eadem Sacra Congregatio, quamcumque colluſionem in hac materia diſtributionum intelligendã eſſe prohibitam, & in reos poſſe Epiſcopos, ac debere procedere; vnde ſatis conſtat, quod nulla remiſſio diſtributionum facta à Capitulo, vel à Canonicis ijs, qui Choro non interſunt licita eſt, immò ſemper inualida, & reſtitutioni obnoxia; debent enim neceſſariò ex mente Concilij, & S. Cong. amitti diſtributiones; an verò poſt amiſſionem poſſit ab abſentibus quoquomodo obtineri, vel per remiſſionem, vel donationem, ſubſequentem ad amiſſionem in ſequenti lege ſtatuemus. Videtur namque Concilium, & Congregatio prohibere tantum remiſ-

miſſio-

missionem antecedentem amissionem ex aliqua collusione, vel prętextu, vt infra patebit; finis namque Concilij, est tollere omninò absentiam à Choro in illis, qui nullam habent absentiæ causam, & ponit pro pœna amissionem distributionum, nec Capitulnm, vel Canonici sunt supra Concilium, vt possint remittere illas distributiones, quas ipsum Concilium absolutè tollit, & vult per decretum expressum, esse omninò amissas, & ablatas, nisi intersit aliqua ex illis causis excusantibus, quas idem Concilium commemorat, & adprobat. An verò postquam adquisitę sunt distributiones à Capitulo, vel à Canonicis per amissionem factam ab absentibus possint Capitulum, & etiam Canonici, vti singulares, donare iisdem absentibus illas distributiones iam sibi adquisitas, illis amissas, videtur esse in quæstione apud nonnullos DD. quos affert Pasqualig. *qu. Moral. Iurid.* 141 Verior tamen, & probabilior Doctrina est, posse Capitulum, & Canonicos, etiam vti singulares, donare, siue iam peruenerint ad manus; siue sint adhuc in manu depositarij; nam eadem est ratio, cum ius, & dominium distributionum vtroque modo sit iam pœnes ipsos, & possint de proprio pro libito disponere, & hæc doctrina colligitur *ex Gloss in cap. Statuum, &c. & in cap. vnico*, vbi plures Doctores sunt cohærentes, & ratio est, quia eiusmodi donatio, non est remissio prohibita à Concil. & à S. Congr. neque prohibitio remissionis extendenda est ad donationem, cum sint res valdè diuersæ; quin prohibitio Concilij eò tantum collimat, vt non interessentes non lucrentur distributiones, & quod Capitulum, & Canonici non possint super illis disponere remittendo ius, neque ad aliud se extendit mens Concilij, vt ex se patet.

LEX CLXXXIV.

Permittenda ab Episcopis remissio distributionum etiam absentibus ex causis in Concilio Tridentino expressis.

SVperuacaneum esset Prudentiæ Episcopali causas, illas hoc loco commemorare, ex quibus permittuntur à Trident. & à toto Iure Canonico distributiones etiam absentibus à Choro, sunt enim Infirmitas cognita, Obedientia debita, Ecclesiæ seruitium, vtilitas, &c. in qua materia sola difficultas est circa eos, qui intelligēdi sunt absentes à Choro ob seruitium, & vtilitatem Ecclesiæ, ex qua absentia ipsis legitimè & canonicè sint permittendæ distributiones, & cum sint variæ nimis in hac re Doctorum sententiæ, non est opus eas omnes hoc loco examinare. Sed quia potior difficultas assurgit de Canonicis, qui absunt propter visitationem cum Episcopo obeundam, qui etiam vocantur ipsius Episcopi Conuisitatores, dignum duxi hanc difficultatem integra allegatione enodare, in qua omnibus perspicuum erit, posse Canonicos Conuisitatores Episcopi causa visitationis absentes ratione seruitij, & vtilitatis Ecclesiæ præstitæ, posse inquam, licitè, & validè suas distributiones lucrari, quidquid dicant Neotherici quidam Blaterones, rei domesticæ augendæ potius intenti, quàm Ecclesiæ vtilitati, necessitati, & decori. An verò præter causas à Concilio Tridentino assignatas habeat Capitulum facultatem remittendi distributiones non interessentibus, idest maximè inter Doctores controuersum, nam plerique apud Pasqual gum *qu. supracit.* volunt absolutè, Capitulum præter causas assignatas à Concilio, nō habere facultatem remittendi distributiones, cum vtatur Concilium dictione *quanis*, quæ est vniuersalissima, & com-

comprehendit omnia, & proinde quālibet remissionem, siue de futuro, siue de præterito. Veriorem tamen sententiam etiam in hac re eam esse puto, quæ docet posse à Capitulo fieri remissionem de præterito, non de futuro; cum in hoc casu remissio non possit trahere originem ab aliquo antecedenti pacto, siue expresso, siue tacito, quod intendit prohibere Concilium ex sensu plurium Canonistarum *Gloss. in cap. vnico r. suas* & ex Rota coram Ludouis. *decis.* 61. *n.* 3. *part.* 1. *recent.* & coram Coccino *decis.* 108. *num.* 5. & additur authoritati etiam ratio, quia remissionis de præterito cessat finis prohibitionis pro ipsa remissione. Ideò enim Trident. prohibet remitti amissas distributiones, quia remissio esset occasio negligendi interessentiam Diuinis officijs, & eluderet finem, propter quem sunt institutæ distributiones, & imminueret cultum Diuinum; hęc autem omnia cessant, si solum de præterito remittantur distributiones, quia cessaret motiuū negligendi seruitium Chori, & tollerentur reliqua absurda; quod si remitterentur de futuro, esset hoc inuitare ad negligendam interessentiam, & ad delinquendum.

LEX CLXXXV.

Cogendi Coadiutores ab Episcopis ad assistendum Diuinis officijs, Coadiutis excommunicatis, vel alio quouis modo impeditis.

NOn ex eo, quod Coadiuti sint excommunicati, reijciendi sunt Coadiutores à Diuinis officijs; quin potius cogendi sunt ab Episcopis, vt illis interueniant, cum verè Coadiutores teneantur residere, atque inseruire Choro ex officio, & ex munere per coadiutoriam susceptο; habent namque specialem obligationem supplendi pro Coadiutis, vt constat ex Rota *decis.* 392. *n.* 1. *par.* 3. *Recent.* vbi habetur, quod Coadiutores residere, vel inseruire recusantes, possunt etiam pœna priuationis puniri, iuxta *cap. fin. de Cler. non resident.* Ratio est, quia Coadiutoriæ fuerunt in eum finem introductæ, ne Ecclesia fraudaretur seruitio stantibus impedimentis Coadiuti, quod etiam *ex cap.* 1. *de Cleric. ægrotant.* Obseruauit Rota coram Puteo *decis.* 226. *n.* 13. *lib.* 13. vnde sequitur, quod Coadiutores semper nomine proprio teneantur interesse, non nomine alieno; maximè cum Coadiuti, verè impediti non possunt assistere; tunc enim tota obligatio remanet pęnes Coadiutores; idque præ cæteris DD. demonstrat clarè Pasqualig. *qu.* 80. *Moral. Iurid.* Per id autem, quod Coadiuti sint excommunicati, aut alio quouis modo impediti, non cessat obligatio Coadiutorū, qui semper tenentur inseruire nomine proprio, & non nomine alterius, & ideo ex eo, quod Coadiutus non possit inseruire, & excusetur ratione impedimēti, non fit, quod excusetur etiam Coadiutor, cum non habeat causam personalem excusantem.

LEX CLXXXVI.

Non semper cogendi ab Episcopis obtinentes beneficia, vt intra annum ordinentur.

A Prudentia Episcopali ea hic tantum considerari hic debent beneficia, quæ habent ordinem annexum infra annum suscipiendum; alia enim beneficia non sunt hoc loco memoranda; cum verò Concil. Trid. *Sess.* 22. *cap.* 4. *de refor.* disponat absolutè, quod qui obtinent, vel imposterum obtinebunt beneficia, quibus sunt onera annexa

nexa per ordines implenda, eosdem ordines suscipiant intra annum; iure dubitatur, an hæc dispositio Concilij sit intelligenda etiam de beneficijs litigiosis, de ijs nimirum, quæ sunt sub lite quoad titulum, licet non quoad possessionem, & videtur resoluendum, non esse intelligendam dispositionem Concilij de beneficijs litigiosis, cum loquatur tantum de illis beneficiarijs, qui obtinent, vel obtinebunt beneficium; ille verò, qui possidet beneficium litigiosum, verè non dicitur illud obtinere, cum non sit in tuta, neque in pacifica possessione, nam beneficium positum in lite, est beneficium adhuc suspensum, & nullius dicitur esse, iuxta Rotam in Toletana Canonicatus 5. Nouembris 1610. coram Lancelloto, & in Astensi. Fructuum 1. Iunij 1620. coram Coccino, & coram Pennia *decis.*1594. *n.*5. Additur, quod beneficium positum in lite non facit vacare primum incompatibile, vnde sequitur, quod qui illud obtinet, licet sit in possessione, non dicatur simpliciter obtinere, ac proinde non possit subiacere pœnis, neque possit cogi ab Episcopis ad suscipiẽdũ ordinem annexum. Verum tamen est, quod hæc doctrina tantum locum habet in beneficijs, quæ sunt sub lite, quoad titulum, non quoad possessionem, sic etiam sentiente Rota cum Ludouisio *decis.*335 *n.*5. & coram Merlino *decis.*365. *n.*7.

LEX CLXXXVII.

Non permittenda ab Episcopis perceptio distributionum Canonicis excommunicatis.

NOn debet Episcopalis Prudentia in hac re tanti ponderis eorum adhærere doctrinæ, qui volunt, excommunicatos non priuari fructibus beneficiorum, nisi id per sententiam, aut in sententia exprimatur, cuius doctrinæ sectatores videntur fuisse Petrus Nauarr. *lib.*2. *de restit. cap.*2. *nu.*243. Auila *de Censur. part.*2. *cap.*6. *disp.*6. Sanchez *lib.*3. *de Matrim. disp.* 51. & alij cum Gloss. *in cap. Pastoralis* §. *verum, verbo subtrahuntur, &c.* communior sententia DD. ea est, quæ tenet, omnes beneficiarios excommunicatos ipso facto priuari distributionibus, cum iam per excommunicationem sint facti inhabiles ad illas percipiendas; atque pro hac doctrina refert Pasqualig. *q. Moral. Iurid.* 79. vigintiquinque Doctores cũ *Gloss. d. cap. Pastorali, &c.* cum Rota coram Seraphino *decis.*1164. & coram Puteo *decis.*280. & coram Ottembergo *decis.*180. apud Farinac. *tom.*2. & colligitur veritas istius doctrinę ex ipso *cap. Pastoralis* §. *de Appellat.* vbi habentur hæc verba, *& illi prouentus Ecclesiastici merito subtrahuntur, cui Ecclesiæ communio denegatur*; illud enim verbum *subtrahuntur*, dicit priuationem ipso facto, cum non sit dispositiuum, sed enunciatiuum illius effectus, quem secum affert excommunicatio; Excommunicatio enim secum trahens exequutionem, inducit etiam effectum ipso facto, quo ad priuationem communicationis in Diuinis, & cum Ecclesia; vnde tametsi per Extrauagant. Concil. Constantiens. nemo sit excõmunicatus vitandus ante denunciationem, tenetur tamen quilibet excommunicatus se abstinere à communicatione illorũ bonorum, siue participatione, quibus priuatur per illam excommunicationem; percipere namque fructus beneficij titulo spirituali, esset communicare cum Ecclesia, & illius bonis, à quibus tenentur abstinere.

LEX

LEX CLXXXVIII.

Canonicis coadiutis excommunicatis, non propterea permittenda ab Episcopis perceptio distributionum Coadiutoribus.

ID perspicuum esse debet Episcopali Prudentiæ, quod tradunt communiter Doctores de Coadiutoribus, & coadiutis, quod nimirum Coadiutores non habent possessionem, nec titulum beneficij, sed tantum exercitium officij; & quod propterea coadiutis excõmunicatis nullum ius habent Coadiutores ad lucrandas distributiones, vt demonstrant Gonzalez *ad Regul.*8. *Cancell.Gloss.*5. & Garz. *de benef.par.*4. *cap.*5. & Rota coram Pennia *decis.*392. *nu.*9. Supposito ergo, quod distributiones debeantur ex titulo beneficij, tamquã ex causa, data tamen interessentia Diuinis Officijs, consequens est, quod Coadiutores nunquam eas lucrentur sibi, sed Coadiutis, & sic, cum Coadiuti, stante excommunicatione, non possint lucrari dictas distributiones, nec etiam poterunt eas lucrari Coadiutores. Si tamen aliqua pars distributionum esset assignata Coadiutori authoritate Summi Pontificis, idque esset expressum in litteris coadiutoriæ, in hoc casu, Coadiutor posset illam partem percipere, etiamsi coadiutus esset excommunicatus, quia tunc illam percipit Iure Pontificio expresse sibi concessam; neque excommunicatio Coadiuti, quæ est personalissima, & non egreditur personam etiam quoad suos effectus potest impedire effectum concessionis Pontificiæ in altera persona, vt patet ex Rota coram Pennia *decis.* 455. *n.*7. *& n.*2. vnde Episcopi non possent eiusmodi distributionum perceptionem impedire.

LEX CLXXXIX.

Præfectis Chori ab Episcopis non permittenda absentia frequens, vel diuturna.

SVfficientem in hac re adstruunt Prudentiæ Episcopalis legem Concilia Prouincialia, quæ frequentiam, & diligentiam non mediocrem in obeundo munere ipsis Chori Præfectis summoperè commendant, ac præcipiunt; idque Episcopali curæ, ac prudentiæ demandant, ne torpeant inuigiles in re tam grandi, Verum quia ex doctrina Doctoris Angelici, aliorumque plurium omissiones rei debitæ in subditis fiunt cõmissiones culpabiles in superioribus operæ pretium est in defectu illius, qui ab Episcopo præficitur Choro, deficientiam ipsius Episcopi vestigare, & si fieri potest etiam emendare. Cum igitur ex Nauarr. *de orat. cap.*6. *n.* 78. & ex Trullench. *opusc, de obligat. assist. in choro dub.*8. *n.* 28. peccent Chori Præfecti, quotiescunque non corrigant, quæ corrigenda sunt spectantia ad recitationem Diuini officij, atque per absentiam reddantur incapaces adimplendi muneris sui, si Episcopus eiusmodi defectus toleret in subdito, erunt Episcopo ipsi imputandi, ac propterea absque legitima causa excusante non poterit Episcopus absẽtiam præfectorum permittere, maximè si sit frequens, & diuturna; habemus enim *ex cap. si illud dist.* 45. quod qui potest, & debet corrigere, & non corrigit, semper peccat. Hæc tamen doctrina intelligitur, quando absentia Præfecti est culpabilis absque legitima causa; & quando non supplet per aliũ, quando commodè supplere potest; tunc enim excusato à culpa subdito, ab eadem immunis censetur etiam superior

rior permittens. Neque hic est admittenda eorum doctrina, inter quos est Pasqualig. *decis.* 86. qui asserunt ex absentia à Choro nunquam esse culpandum Præfectum, & multò minus Episcopum, cum possit Præfectus etiam absens omnia accuratè præscribere, & ordinare, quæ spectant ad publicam orationem, & recitationem officij Diuini, idque esse satis ad implendos sui muneris numeros, licet non sit præsens, quia Præfecti obligatio non est, quod adstet Choro, sed quod Chorum perfectè dirigat; Dico namque maximè vrgere in Choro Præfecti præsentiam; quemadmodum vrget in naui naucleri manus ad clauum porrecta; data enim quacunque præscriptione, ac optima directione, semper contingere potest, quod adhuc sit opus pręsentia Pręfecti, ac posita tali necessitate etiam de possibili, ac de contingenti, semper fit necessaria Pręfecti pręsentia, quę requiritur ad euitandos etiam errores possibiles, qui possunt contingere.

LEX CLXXXX.

Ammouendi ab Episcopis illi Præfecti, qui non implent, vt fas est, & æquum, Præfecturæ munus.

PRęstitutę Episcopalis Prudentię legi lex ista cohęret, si enim illud est Episcoporum onus, vt ad tollendos defectus à Choro, omnem operam impendant, sequitur clarè, vt teneantur radices ipsas euellere, vel obtruncare ex quibus germina prauitatis erumpunt; idque fit solummodò pręfectos desides, & negligentes ammouendo, vigiles, & accuratos substituendo. Præfecti verò ab Episcopis ammouendi illi sunt, qui cum teneantur ex officio dirigere Chorum, & recitationem Diuini officij, tamquam orationem quamdam publicam ab Ecclesia institutam ad animarum vtilitatem, & populorum edificationem, hoc suis humeris impositum onus, aut omninò excutiunt, aut ferre contemnunt. Item illi ammouendi, qui licet munus suum impleant, quo ad recitationem officij, optimamque Chori directionem, patiuntur tamen, & tolerant, vt Canonici, vel Clerici assistentes in Choro, vel inter se iurgia faciant, aut in ludicris confabulationibus versentur, vel id genus alia pręstent, quibus non leuiter publica oratio turbatur, magno cum proborum hominum scandalo; licet enim Pręfecti non pręficiantur ad eiusmodi tollendos, vel corrigendos abusus, sed tantum ad ritè dirigendam Diuini officij recitationem, nihilo tamen minus debent etiam ea omnia tollere, vel corrigere, quę minimum cultum possunt imminuere, aut in cōtemptum perducere, & si ipsis desit animus, vel authoritas corrigendi delinquentes, multò magis alij idoniores, & fortiores ab Episcopis substituendi sunt. Denique illi Pręfecti sunt ammouendi, qui in menses singulos spiritualia Capitula omittunt iuxtà regulam traditam à Concil. Prouincialibus, cum enim agatur de non leui animarū damno, quod reparare tenentur Episcopi, illicò earum indemnitati per Episcopos consulendum est alios eligendo Chori Pręfectos, qui hęc òmnia ex necessitate agenda segniter non omittant.

Z LEX

LEX CXCI.

Dispositiones legatorum, quæ fiunt Ecclesiæ Cathedrali, non semper ab Episcopis relinquendæ arbitrio Capituli.

PRoponitur hic examinanda Prudētię Episcopali quędam dispositio legati indeterminata quo ad vsum, relicta tamen Ecclesię Cathedrali, à quo nimirum sit determinanda, à Capitulo, an verò ab Episcopo, & plerique docent cum Pasqualigo *Q. Moral. Iurid.* 125. talem vsum legati relicti Ecclesiæ esse determinandum à Capitulo, non ab Episcopo, idque videntur colligere *ex cap. Relatum de testam.* vbi habetur, quod Capitulum, & non Episcopus repræsentat Ecclesiam, quæ sola habet ius in omnia bona sibi à testatoribus relicta, & sola potest habere liberam facultatem talia bona administrandi; volunt ergo isti DD., Episcopum non posse se ingerere in administratione, & vsu legati, nisi tamquam de Capitulo, & tamquam caput Capituli, à quo non est excludendus in deliberationibus, quæ fiunt à Capitulo, nisi ipse velit. Si tamen à testatore Episcopo committeretur præcisè administratio talis legati, etiam Ecclesię relicti, tunc non posset Capitulum se ingerere, sed ad solum Episcopum spectaret disponere iuxtà Rotam coram Caualero *decis.* 639. *n.* 6. & coram Durano *decis.* 455. *n.* 8. Ita etiamsi legatum relinqueretur alicui Capellæ, quę sit in Cathedrali, & ratione beneficij habeat proprium Rectorem, tunc administratio non pertinebit ad Capitulum Ecclesiæ, sed ad Rectorem illius Capellæ iuxtà id, quod tradit *Gloss. in cap. Relatum*, & etiam Rota coram Cæsare de Graf. *decis.* 4. *de his, quæ fiunt à maior. part. Capitul.* & coram Durano *decis.* 292. *n.* 19. & similiter differendum esset, si legatum esset relictum Confraternitati, quæ esset erecta in Cathedrali; quod habetur *ex cap. cum dilecta de excess. Prælat.* & ex Rota coram Durano *decis.* 291. *n.* 20. Enimuerò confraternitates, licet erectæ in Ecclesia Cathedrali, non subduntur Capitulo, sed Episcopo, cum eius authoritate erigantur iuxtà Constitut. 115. Clement. VIII. *tom.* 3. *Bullar.*

LEX CXCII.

Ab Episcopis, tamquam ab exequutoribus vltimarum voluntatum cognoscenda omnes dispositiones legatorum quomodocumque facta.

QVidquid sit, an à Prudentia Episcopali sint permittendæ alieno arbitrio determinationes legatorum quo ad vsum, supposito quod sine determinatione talis vsus relinquantur à testatoribus legata, vel Ecclesijs, vel Capellis, vel Confraternitatibus, quod tamen non ità liberè fateor, cum sint hæc duo in legatis, quæ relinquuntur, distinguenda, nimirum Ius legatorum, quod semper est apud eos, quibus relinquuntur, & determinatio vsus supposito, quod relinquantur sine determinatione; cum possit spectare ad Episcopos, tamquam ad coniectores, & cognitores vltimarum voluntatum intentiones testatorum interpretari, & cognoscere, & consequenter indeterminatas determinare; pro certo hoc loco statuendum est, posse Episcopos, tamquam Prælatos se immiscere in quacumque exequutione legatorum, cognoscendo dispositiones, & effectuationes eorumdem; nam id clarè habe-

habetur *in cap. A collatione de Appellat. in 6.* vbi Gloss. & Doctores communiter id affirmant, consentiente etiam Rota *decis.* 193. *n.* 3. *part.* 4. *recent.* in hac re videri possunt omnes, qui scripserunt de testamentarijs dispositionibus, & quæ prærogatiuæ tribuantur Episcopis in hac materia.

LEX CXCIII.

Soluendæ Pensiones ab Episcopis tantum ad ratam fructuum, qui percipiuntur ab Episcopatu.

Extra fines, & leges Episcopalis Prudentiæ vagarentur omnes Episcopi illi, quibus cum ex Ecclesiæ dote necessaria alimenta sint constituta, idque præcipiatur, tum à iure naturæ, quæ pro omni statu necessaria præscribit, tum à Iure Diuino, quod spiritualis coniugij bona fecit Episcopis propria, vel saltem cum Ecclesia Sponsa communia, tum à Iure positiuo, quod Episcopis sufficientes redditus ad congruã substentationem ratione status præscribit, quasi tamen suæ obligationis ignari, vel suæ sortis, immo potiùs propriæ necessitatis obliti, vellent ita semper pensiones suis Pensionarijs soluere, ac si singulis annis integros fructus reciperent, nullo habito respectu ad euentus, vel infortunia, ex quibus redditus, vel fructus Episcopatus solent notabiliter minui, vel mutilari; sanè enim sic agentes imprudentissimè agerent, quia semper à præscripto Iuris naturæ, Iuris Diuini, & positiui deflecterent, cum omnia ista Iura rectæ rationi sint consona, nec vllam criminis notam possint admittere. Cum itaque Pensiones quæcunque sint, vt valeant, sint ex aliqua iusta causa ponendæ, semperque supra fructus Episcopatus constituantur, quorum nomine non intelliguntur res Episcopi aduentitiæ, non erunt ab Episcopis soluendæ, nisi ad ratam fructuum, qui annuatim percipiuntur: Quemadmodum enim si omnes perirẽt fructus, nullo Iure tenerẽtur Episcopi Pensiones soluere, ex eo quod pereunte toto obligationis fundamento, perit tota obligatio; sic si tantum quoad partem perirent fructus, etiam quoad partem cessaret soluendæ Pensionis obligatio; sicut enim se habet totum ad totum, ita proportionaliter se habet pars ad partem; quæ tamen doctrina intelligenda est, quando aliũde non remanerent pro Episcopis necessaria ad congruam substẽtationem; quia tunc per Pontificia Diplomata, tamquam per legem positiuam possent Episcopi obligari ad soluendum pro Pensione omne id, quod superest congruæ substentationi; & propter hunc casum quæcunque lex positiua non potest obligare contra Ius naturæ, & contra Ius Diuinum, quæ est doctrina cõmunis, & communiter recepta in Ecclesia Dei. Addo ad impossibile neminem teneri, neque ad impossibile posse obligari, & ideò cum ex fructibus quocunque casu imminutis impossibile sit id percipere, quod percipiebatur ex fructibus integris ad soluendam integram Pensionem, & ad necessaria alimenta decerpenda, nulla quoque erit obligatio ex Iustitia soluendi, quod soluebatur rẽ manente integra in ijsdẽ fructibus. Quod verò dicitur de Episcopis, qui primates sunt Ordinis Clericalis, dicendum est quoque de Beneficiarijs quibuscunque, in quibus militant rationes eædem, cum *ex cap. Extirpandæ de Praben.* habeamus beneficia quęcunque Ecclesiastica esse primariò instituta ad alendos Beneficiarios secundum congruentiam proprij status,

quam ad alendos alios, etiamsi essent pauperes, & egentes.

LEX CXCIIII.

Retinenda ab Episcopis congrua sufficiens ad substentationem proprij status, & dignitatis.

ESset non leui imprudentię nota inurendus Episcopus ille, qui si modus suppeteret sustinendi proprię dignitatis, & gradus onus, & honorem ex ijs, quę sibi debentur tamquam Ecclesię sponso; deesset tamen animus, aut ex indebito conscientię scrupulo, aut ex mentis imbecillitate ea iustè retinendi, quę ad necessariam, & congruam substentationem censentur requisita; cum enim in vnoquoque personarum statu sint de iure status, & naturę ea omnia, sine quibus non posset status aliquis subsistere, si quis vellet iuri status, cuius non est dominus particularis persona, cedere aut abrenunciare, is semper ageret contra naturam, & contra rationem, quæ dictat iura cuiuscunque status, & dignitatis esse sustinenda, hancque primam esse debiti, & debitoris legem, quæ neque in conscientia debet violari, vt tradunt Doctores omnes de debitis, & debitoribus, qui non tenentur de ijs se expoliare, quæ requiruntur ad sustinendum statum suum pro soluendis debitis suis creditoribus. His itaque suppositis, cum redditus cuiuscunque Episcopatus, & beneficij sint primariò instituti ad hoc, vt decor Ecclesiastici Status præ cæteris affulgeat in Ecclesia, & vita cuiuscunque Ecclesiastici, & beneficiarij decenter, & congruè transigatur, clarè deducendum Pensionum solutionem nunquam fieri debere alijs, si possidenti Episcopatum, vel beneficium ad hæc sufficiens non remaneat congrua; quæ doctrina colligitur expressè *ex cap. Extirpanda de Præb.* & acriter sustinetur à M. Ant. Brauo *de opin. improb. excitat.* 9. *n.*10. *&* 11. qui etiam pro hac sua doctrina Romæ adprobata, & in lucem edita multos affert Doctores. Qualis verò debeat esse sufficiens congrua non satis, neque vnanimi sensu expenditur à Doctoribus, at certum est ex ipso nomine pro congrua esse intelligendum redditum congruentem statui, non personæ, cum primariò decor status sustinendus sit, vbi fieri potest, & licet status Episcopalis quoad Characterem, & ordinem sit in omnibus Episcopis idem, & vnus, non est tamen ęqualis in omnibus, quoad decentiam exteriorem, & exigentiam rerum externarum; plura enim exigit status Episcopi, qui sit magnus Princeps, & status Archiepiscopi Mediolanensis, quàm status simplicis, & pauperis Episcopi; Vnde multi Doctores volunt à Concil. Trident. taxari congruam pro Episcopis mille aureorum pro minimo, vbi fieri potest, quod indicat in Concil. illud verbum, *saltem*; Vera igitur regula congruæ Episcopalis, & cuiuscunque beneficiarij erit desumenda à conditione status, etiam spectata decentia exteriori, & hæc erit semper ab Episcopis, & alijs beneficiarijs spectata status proportione retinenda in solutione Pensionum, nec video posse adduci rationem in contrarium.

LEX

Digitized by Google

LEX CXCV.

Non semper ab Episcopis pro congrua retinenda, aut impedienda solutiones Pensionum.

NOn semper expedit scientiæ, & Prudentiæ Episcopali examinare casus, atque tenebris inuolutas dilucidare tricas, in quibus intelliguntur Episcopi ipsi, & reliqui etiam beneficiarij ab omni onere Pensionum exẽpti; cum enim eiusmodi casus semper obuersentur in dubijs, magisq; præsefe-rant difficultates soluendas, longè opportunius erit Episcopali prudentiæ eos prætermittere, quàm inter eorum ambages immorari. Supponunt tamen Doctores communiter tunc onera Pensionum Pensionarios minimè grauare, neque eosdem obligare. Primò, Quando Pensiones sine iusta causa ponuntur. Secundò, Quando Pensiones impositæ, quæ sunt de iure positiuo, opponuntur iuri Diuino, vel iuri naturæ. Tertiò, Quando Pensiones, quæ habent speciem contractus, deficiunt in requisitis necessarijs ad obligandum. Quartò, Quando Pensiones talem patiuntur excessum, vt nec locum relinquant alimentis secundum statum personæ, nec dent facultatem, vt possint eroga:i pauperibus eleemosinæ, arctiùs semper stringente vinculo alendi seipsos, suosque pauperes, quàm obligatione soluendi Pensiones alienis non egentibus. Quintò, Quando eò assurgit Pensionum excessus, vt propria dote omninò sponsa exheredetur Ecclesia, cum dos Ecclesiæ omninò non possit alienari. Sextò, Quando in Bulla Pensionis impositæ, non commemorantur alia onera Pensionum imposita, quibus omnibus necesse est consentire. Septimò, Quando Pensiones, quæ sunt bona Ecclesiæ, non conuertuntur in vtilitatem ipsius Ecclesiæ, vel immediatè, vel mediatè, nimirum illas applicando personis, quę possint Ecclesiæ inseruire, aut quæ iam merita, & virtutem exhibuerint in vtilitatem, & illustrationem Ecclesiæ, vt sunt Pensiones, quæ dantur in remunerationem. Quibus conditionibus Pẽsionum adduntur etiam aliæ, quæ tamen, cùm non sint ita communes, relinquuntur. Non sunt igitur retinendæ, vel impediendæ ab Episcopis solutiones Pensionum, quando illi, qui tenentur soluere, licèt non habeant modum soluendi per redditus Episcopatus, vel beneficij, habent tamen aliunde; ita tamen vt per bona patrimonialia possint supplere omni obligationi impositæ oneri Episcopatus, & etiam debito soluendi Pensiones; nam in hoc casu videntur cessare omnes rationes allatæ in fauorem retinentium, vel non soluentium Pensiones, cùm verè de facto possint, & consenserint in illam solutionem attenta etiam facultate Patrimoniali, quæ certo modo per consensum remanet obligata ad solutionem. Si verè tamen tota radix obligationis contractæ ad soluendum fuissent fructus, vel redditus Ecclesiastici, deficiẽte radice, & ruente fundamento totius obligationis, deficeret tota obligatio, tàm pro Episcopis, quàm pro alijs Beneficiarijs. Solui itaque debent exactè Pensiones, quando habent omnes conditiones, vt sint solubiles; nec Summus Pontifex, nec Deus ipse potest facere, quod sit solubile id, quod de se non est tale, cùm nulla sit potestas, neque in creatis, neque in Diuinis ad impossibile.

LEX CXCVI.

Retinendæ quandoque Pensionum solutiones ab Episcopis, non solum pro alendis se ipsis & familia secundùm statum, sed etiam pro alendis pauperibus propriæ Diœcesis.

VAldè dissonum esset à Scientia, & Prudentia Episcopali, si ea, quæ proprij muneris, & officij sunt, penitus ignoraret, docente D. Th. pluribus in locis vnumquemque teneri, aut scire, aut quàm citò addiscere ea, quæ spectant ad proprium statum, vt numeros omnes sui status, & officij exactè implere possit. Cùm igitur teneantur Episcopi scire ex natura coniugij, quod ipsi contrahunt cum Ecclesia, se habere primum, & principale ius intrinsecum ad fructus, & redditus Ecclesiæ, & post ipsos ius quoque intrinsecum ad eosdē habere pauperes, ex eo quod bona Ecclesiæ antiquitus in commune subsidiū recepta, fuerint etiam ad hoc instituta, vt satis constat ex primordijs ipsius Ecclesiæ; tenentur vtique scire ex consequenti, se non posse Pensiones soluere, nisi priùs iuri intrinseco proprio, & iuri intrinseco pauperum fuerit satisfactum; quæ iura vtpotè intrinseca debent præferri iuribus alienis extrinsecis, ex Iustitia enim, & etiam ex Charitate primò sibi ab vnoquoque consulendū est, deinde alijs, & sic loquendum de pauperibus, nā in primis proprijs pauperibus, siue Diœcesis propriæ succurrendum est, quàm pauperibus alienæ ditionis; quod asseritur, vt intelligatur etiam illos pauperes, si verè pauperes essent, quibus essent soluendæ Pensiones, esse posthabēdos pauperibus proprijs, tum ex Iustitia, tum ex Charitate, atque in eiusmodi casibus semper erit vera lex prudentiæ, innocentiæ, & cōsciētiæ Episcopalis, solutiones Pensionum retinere, non obstante quacunque lege positiua in contrarium; nam pars illa reddditum, quæ est addicta soluendis Pensionibus, cùm sit superflua pars, & non necessaria pro alendo Episcopo secundùm proprium statum, vt verè supponitur ex doctrina communi Canonistarum, non potest, nisi pauperibus applicari; cœteris autem paribus semper præferendi sunt alienis pauperes proprij Episcopatus. His exceptis casibus Pensiones sunt semper soluendæ Pensionarijs, quia sicuti supponuntur ex iusta causa impositæ, sic iustè exigi possunt, & solui debent. De pensionibus verò currentibus in Sede vacante eodem modo ratiocinandum est, nam semper soluendæ sunt, si Episcopus accepit redditus sufficientes ad soluendum, detractis expensis necessarijs factis ad parandas res necessarias ad Episcopatum, quæ debent solui de redditibus Episcopatus, cum fiant in ordine ad illum.

LEX CXCVII.

Fructus Pensionum ab Episcopis non restituendi ad ratam pro omissione Horarum Canonicarum, si præter Pensiones obtineant alia beneficia.

CVm non sit inusitatum Episcopis præter Episcopatum quædam alia obtinere beneficia, & præter beneficia ex Indulto Summi Pontificis, quandoque etiam gaudere Pensionibus, erit Prudentiæ Episcopalis haud spernendum opus, inter fructus Episcopatus, beneficiorū, & Pensionum optimè discernere, vt debita restituendi fructus pro omissione Horarum Canonicarum accuratè distinguat, & impleat

Digitized by Google

pleat, neque hic est diuturniùs immorandum in fructibus Episcopatus, & beneficiorũ, cùm de ijs iam satis dictũ sit, maneatque solummodo difficultas de Restitutione fructuum Pensionum, posito, quod Episcopus Beneficiarius omittat recitare Horas Canonicas, ad quas tenetur ratione beneficij; videtur namque, quod obligatio recitãdi Horas Canonicas sit subrogata obligationi, quam priùs habebat Pẽsionarius recitandi officium B. M. V. & ideo quod sicut anteà tenebatur restituere fructus Pensionum pro rata attenta omissione Officij B. V., sic postmodum teneatur etiam eosdem fructus pro rata restituere omissis Horis Canonicis. Certũ enim est *ex Constit.* 135 *Pij V. tom.* 2. *Bull.* teneri omnes beneficiarios, & Pensionarios fructus pro rata restituere. Sistendo tamen in fructibus Pensionum, verior doctrina est Episcopos Pensionarios non teneri ad talem restitutionem, quia cum in ipsis, qui non sunt simplices Clerici, nec simplices Pensionarij, cesset obligatio recitandi Officium B. Virginis, debet etiam cessare obligatio restituendi fructus pro illius omissione imposita à Constitutione Pij V. & hæc doctrina colligitur *ex cap. si Papa de Priuil. in* 6. *& Clemen. si sumus de sententijs excommunicat.* & ex *Gloss. in l. Mancipia*, & ex Rota coram Merlino *decis.* 412. *n.* 1. cessante enim præsupposito obligationis, cessat etiam dispositum pro obligatione; maximè quia omnis obligatio est stricti Iuris, ac proinde nunquam est extendenda iuxta *si obligationum substantia, & l. Arrianus ff. de act. & oblig.* & iuxta *decis. Rota* 436. Addo, obligationem restituendi habere pro causa obligationem officij, quæ cum nullum habeat locum in beneficiarijs, neque potest habere locum effectus, ex *l. si pupillus de acquirend. hered.* & ex *Rota decis.* 35. 3. *p.* enimuerò obligatio restituendi, quam imponit Pius V. est consequutiua ad obligationem, quam idem Pontifex imponit Pensionarijs recitandi officium B. Virginis, quæ obligatio solum imponitur simplicibus Pensionarijs, non beneficiatis; neque obligatio onerosa, odiosa, & pœnalis est extendenda, sed potius restringenda, vt patet *ex cap.* 1. *de Fil. Presbyt. & ex cap. Odia, & ex cap. in Pœnis, & ex Rota decis.* 156. omnis igitur obligatio restituendi fructus oritur ex obligatione officij, propter quod datur beneficium; Pensio verò iuxta doctrinam communiorem non habet rationem beneficij. De hac re fusè, & doctè agit Pasqualig. *q.* 211. *in singul. select. Iurid.* qui multos DD. refert istius doctrinæ patronos.

LEX CXCVIII.

Ad fructuum restitutionem non semper cogendi ab Episcopis Capellani omittentes Horas Canonicas.

NOn omnis Capellaniæ fructus dicuntur beneficiales, nec propter officium dati, ac propterea Episcopalis Prudentiæ id erit opus, vt semper distinguat inter fructus beneficiales Capellaniæ datos propter officium, qui dicuntur fructus Capellaniæ collatiuæ, & inter fructus non beneficiales Capellaniæ non collatiuæ, quæ non trahit secum obligationem beneficij, de his namque certum est apud omnes, nullam esse obligationem restituendi, & Capellanos huiusmodi non posse ab Episcopis ad restitutionem compelli. Difficultas igitur est de solis fructibus Capellaniæ collatiuæ, quæ datur in titulum beneficij, qui fructus, si sint ita pingues, vt possint respondere oneri

celebrandi

Digitized by Google

celebrandi Missas, & etiam oneri recitandi Horas Canonicas, certum est, quod pro illa parte, quæ respondet oneri officij, quod omittitur, sunt restituendi, si verò non sint ita pingues, vt respondeant vtrique oneri, sed solum oneri celebrandi Missas, in hoc casu data quacunque omissione officij, non sunt restituendi; est enim doctrina cõmunis apud Pasqualig. *qu.212. in select. Iurid.* quod quando Beneficiarius præter recitationem officij habet alia onera adiuncta, non teneatur restituere fructus respondentes alijs oneribus, sed solum respondentes oneri Diuini officij; eo igitur modo, quo quis obligatus ad plura onera, sed principaliter ad officium, propter quod datur beneficiũ, non tenetur restituere, nisi fructus debitos omissioni officij, & non omissioni aliorum onerum, ita obligatus principaliter ad celebrationem Missarum ratione Capellaniæ, licet habeat adiunctum aliud onus, scilicet recitandi Diuinum officium, non tenebitur restituere nisi fructus respondentes oneri principali, quinimmò docet Sãchez *lib. 2. Consil. Moral.* fructus Capellaniæ nullo modo esse addictos recitationi officij, si tantum sufficiant pro celebratione Missarum, ac propterea ex illo capite, nunquam esse restituendos; neque in hoc casu Capellania potest vnquam euadere vnum ex illis beneficijs, quæ dantur propter officium, quibus Leo X. *in sua Constitut. 7.* imponit onus restituendi fructus. Quod intelligendum est, etiamsi Capellania non collatiua erigeretur in beneficium, quia ex intentione fundatoris illius Capellaniæ semper fructus darentur ob celebrationem Missarum, non pro recitatione officij, quæ intentio, & dispositio fundatoris per illam nouam erectionem non potest mutari, & sic Capellanus nunquam teneretur restituere fructus pro omissione officij; nisi tamen fructus, vt dixi, essent ita pingues, vt possent respondere vtrique oneri, in quo casu essent ad ratam restituendi.

LEX CXCIX.

Non permittendæ ab Episcopis venditiones, redemptiones, extinctiones Pensionum pro pecunia numerata.

SVper eas dumtaxat Pensiones Prudentiæ Episcopali incumbit vigilantiæ onus, quæ vel dantur in titulum alicuius beneficij pro aliquo Spirituali ministerio, vel quæ dantur in titulum quomodocunque Ecclesiasticum ex eo, quod persona intra Ecclesiasticum ordinem constituta per tonsuram addita obligatione recitandi officium Beatissimæ Virginis adquirit ius aliquod in reddirus Ecclesię; de alijs namque Pensionibus purè laicalibus, collatis nimirum in titulum remunerationis pro aliquo laicali seruitio non est, hic loquẽdum, cum nullo modo sint sub ditione, & regimine Episcoporum, vt Episcopi sunt. Sistendo itaque purè in Ecclesiasticis, quę dicũtur quoquomodo Spirituales, cum sint fundatæ in iure Clericali, & Ecclesiastico recipiendi fructus Ecclesiæ, valdè dissonum semper erit à Prudentia Episcopali, si earum venditiones, extinctiones, aut redemptiones permittat pro pecunia numerata, cum in eiusmodi contractibus semper aliquid simoniacum interueniat ex cõmutatione rei Spiritualis, scilicet Pensionis cum Temporali, quæ est pecunia. Neque in hac re audiendos existimo Doctores illos, qui putant Pensiones esse aliquid purè temporale, cum sit onus impositum fructibus beneficij, quod nihil Spiritualitatis videtur præseferre;

Digitized by Google

ferre; enim verò cum sit res omninò fundata in re Ecclesiastica, & in statu Clericali, non potest dici res omninò temporalis, vt dictum est. Doctrina tamē opposita sua probabilitate nō caret, & ex illa fortassis non damnantur in Ecclesia tot pensionum redemptiones, & extinctiones, quæ quotidiè fiunt; quas tamen auuertere, & impedire optimè semper consultum erit Prudentiæ Episcopali; saltem sub dubio, vel suspicione simoniæ, quia licet Pensio, vt benè probant sectatores istius doctrinæ, non sit ius aliquod, aut det ius ad beneficium, quod est quid Spirituale, sed tantum ad fructus beneficij, qui sunt temporales; ius tamen illud Spirituali modo acceptum, nimirum à Clerico, quatenus est persona Ecclesiastica participans in bonis Ecclesiæ semper fit aliquo modo spirituale, saltem vt annexum rei spirituali, cum fiat proprium personæ Spiritualis intra ordinem Spiritualem, & hanc doctrinam sequuntur viginti Doctores apud Pasqualig. *decis.* 207. vbi etiam affert Decisionem Rotæ, & Constitutionem Pij V.

LEX CC.

Ab Episcopis permittenda tantum cessio fructuum, non cessio iuris in Pensionibus.

A Prudentia Episcopali, quæ semper cum scientia necessaria debet esse coniuncta faciendum discrimen est inter cessionem fructuum, quæ res purè temporalis est, & cessionem iuris supra fructus Pensionis, quod ius semper est spirituale ex dictis, vtpotè fundatum in Clericatu, & ordine Ecclesiastico; & facta hac distinctione facilè erit deprehendere, quomodo vnum permitti possit absque simoniæ nota, & non alterum; neque audiendi sunt Less. *l. 2. cap. 22.* & Nauarr. *Consil. 11. de rebus Eccles.* qui dicunt etiam ipsam fructuum cessionem secum trahere ius ad fructus, quod est Spirituale; certum enim est hoc ius remanere semper in Pensionario, qui ob pecuniā etiam anticipatè solutam transfert tantum quamdam facultatem exigendi fructus, sicut solet transferri in Procuratorem, retento semper iure in se ipso, quod est indiuisibile à transferente; exigens enim fructus Pensionis nunquam exigit iure proprio, sed semper iure cedentis tales fructus, agitque in illa exactione tāquam Procurator cedentis; atque in hoc quod quis tantum fruatur commodo fructuum alicuius Pensionis, non dicitur frui aliqua re spirituali, sed tantum temporali, quę potest vendi, atque pro libito commutari cum alia re temporali. Neque obstat Canon *in cap. si quis obieceris dist. 1. qu. 3.* vbi dicitur, *qui vnum vendit, sine quo nec alterum prouenit, neutrum venditum esse,* quia in nostro casu ceduntur tantum fructus tamquam exacti per Procuratorem, de quibus Pensionarius semper potest liberè disponere exigito conuenienti illorum pretio. Neque obstat *Clementin. 1. titul. de rebus Ecclesiasticis non alienandis, aut extrauag. ambitiosa, aut decis. Rota* 632. quia textus illi non loquuntur de cessione Pensionum, aut fructuū earum, sed solum de locatione beneficiorum, & de alienatione rerum Ecclesiæ facta quocumque modo, quæ non debent extendi ad Pensiones, ex eo, quod onera sunt semper restringenda; præsertim, quia fructus Pensionis, vt sæpè dictum est, non sunt aliquid Ecclesiasticum, & Spirituale, sed merè temporale.

Digitized by Google

LEX CCI.

Nemini permittenda ab Episcopis solutio annuæ Pensionis ante expeditionem litterarum Apostolicarum.

SVmmus Pontifex Sixtus V. in literis Apostolicis, quæ expediuntur pro solutione annuæ Pensionis, iussit apponi irritationem, seu annullationem reseruationis, quotiescumque soluitur Pensio ante expeditionem earumdem literarum Apostolicarum, ac propterea ab Episcopali prudentia maximè cauendum est, ne fiant eiusmodi illicitæ, ac irritæ solutiones; clausula enim, quę ponitur in quacumque Pensionum reseruatione continet hæc verba, *Pensionem annuam, &c. persoluendam reseruamus, vigore tamen præsentium, nec aliter, alioquin præsens reseruatio nulla sit, &c.* ex quibus colligitur, quod si Pensio soluatur ante expeditionem literarum statim corruit, & fit nulla ipsa reseruatio, sic etiam sentiente Rota *in Veronensi* die 1. Iulij 1592. coram Millino, & Mantica *decis.* 186. *num.* 5. quibus additur sensus Lotter. *lib.* 1. *de benef. qu.* 37. *n.* 8. Ratio est, qa deficiente forma præscripta à Summo Pontifice, vi cuius tantum subsistit reseruatio, necesse est corruat, & deficiat id, quod tantum intenditur sub tali forma à Summo Pontifice, immò id quod tantum sub tali forma adprobatur à Sede Apostolica, nulla enim probatur reseruatio, nisi sub tali forma, quæ præscribitur in literis Apostolicis. Verum tamen est, quod literæ Apostolicæ semper intelliguntur expeditæ, quando sunt plumbatæ, etiamsi non sint relaxatæ, vnde ad solutionem, & exactionem, Pensionis solum attendenda est data plumbationis, non data relaxationis, cum fieri possit, vt postquam literæ plumbatæ sunt, ex aliqua iusta causa non relaxentur; idque habemus expresè ex *Glossa Antiqua ad Regul.* 53. *Cancell.* ex Rota *in Gadicensi* die 20. Octobris 1578. coram Brauo, *& in Bisantina* die 4. Iulij 1603. coram Sacrato, quibus præter Loter. & Garziam adhærent alij Doctores.

LEX CCII.

Solutio partis Pensionis etiam ante expeditionem literarum Apostolicarum permittenda ab Episcopis.

NOn accidit rarò, quod in ancipiti versetur Episcopalis Prudentia obaudiens, quosdam aliquam partem soluisse Pensionis ante expeditionem literarum Apostolicarum; quapropter, vt omne tollatur dubium, statuendum est, posse Episcopos omnes absque vllo scrupulo permittere suis subditis. vt soluant partem annuæ Pensionis non expectata expeditione literarum, non enim permittitur aliquid dissonum à mente Summi Pontificis, qui prohibet tantum solutionem anticipatam totius Pensionis, non partis; quemadmodum enim pars Pensionis non est Pensio, ita neque solutio partis dicenda est solutio Pensionis, sed inchoatio solutionis, neque enim soluere censetur, qui totum non soluit *ex l. hæredes* §. *in illa ff familiæ herciscund.* cui adhæret Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancell. Gloss* 63, *nu.* 28. nec ideò pœna annullationis reseruationis est extendenda ad inchoationem solutionis, cum pœnæ sint strictè accipiendæ, & semper in fauorabilibus illa facienda interpretatio, quæ ipsas excludat *ex cap. ex literis de Constit.* Accedit etiam quod pœna imposita à lege non habet locum, nisi postquam actus est perfectus, & consumatus, vt habemus ex

Glossa

Digitized by Google

Glossa *in cap.* 1. *Verbo contrahere*, & etiam ex pluribus Iuristis apud Pasqualig. *qu.* 10. *Moral. Iurid.* cum itaque annullatio reseruationis Pensionis sit pœna imposita à lege, nimirum à Constitutione Sixti V. qui prædictam irritationẽ iussit apponi in literis Apostolicis, pœna non debet habere locum, nisi post actum completum, & consumatum, nimirum post persolutam totam integram Pensionem.

LEX CCIII.

Non permittenda ab Episcopis solutio Pensionis Clerico incedenti sine habitu, & tonsura Clericali.

Sixtus V. in sua Constitut. 92. *tom.* 2. *Bullar.* in hac re posuit legem Episcopali Prudentiæ statuendo, quod Clerici habentes Pensiones, si non deferant habitum Clericalem cum tonsura sint ipso Iure priuati Pensione absque alia citatione, monitione, aut Iudicis ministerio; quod notant Garz. *de benef. part.* 7. *cap.* 1. Viuald. *in exposit. huius Constit.* Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 42. additis etiam pluribus Rotæ decisionibus in hac materia, nimirum *decis.* 158. *num.* 16. *part.* 1. *recent.* & in Floren. Pensionis 1627. 7. Iunij coram Vbaldo, & in Cesaraugustana Pensionis 1622. 3. Iunij coram Coccino, & denique coram Merlino *decis.* 382. Lotterius tamen *loco cit.* ex declaratione Sixti V. habita post factam primam Constitut., aduertit illam primam Cõstitutionem esse intelligendam, non quoad omnes Pensiones, sed tantum quoad illas, quæ excedunt Sexaginta Ducatos aureos de camera, qui faciunt nonaginta sex scuta argentea, siue hæc summa consistat in vna tantum Pensione, siue in pluribus; quemadmodum etiam notat ex Rota *decis.* 382. coram Merlino non habere locum illam Cõstitutionem Sixti V. quoad Equites Militares, qui capaces sunt Pensionis supposito, quod incedant cum habitu, & insignibus suæ militiæ ex Indulto eiusdem Sum. Pontif. *in Constit. declarat. allata in tom.* 2. *Bullar.* §. 2. Addit etiam Lotter. *q.* 42. *de re benef. n.* 53. *lib.* 1. quod obligatio deferendi habitum, & tonsuram Clericalem incipit tantum, quãdo Clericus incipit exigere Pẽsionem, quod etiam habetur *ex decis.* Rotæ 20. *n.* 4. coram Ludouisio, quæ est iuxta declarationem eiusdem Sum. Pontif. Sixti V. vnde si post concessionem Pẽsionis moueretur aliqua lis super reseruatione, non tenebitur Clericus durante lite incedere in habitu. Si quis verò deferret habitum sine tonsura, censeretur vtique Pensione priuatus, vel priuandus ex vi præfatæ Constitut., quia Pontifex in illa loquitur copulatiuè de habitu, & tonsura, vt patet ex illis verbis §. 2. *tonsuram, & habitum Clericalem, vestes scilicet talares &c.* & rursus ex illis, *in futurũ autem non nisi actu Clericis in habitu Clericali, & tonsura incedentibus &c.* Ratio est, quia habitus Clericalis consistit copulatiuè in veste talari, & tonsura, vt cum pluribus Iuristis docẽt etiam Garzias *de benef. part.* 7. *cap.* 1. & Lotter. *de re benef. lib.* 3. *q.* 36. *n.* 74. intelligitur namque habitus Clericalis pro complexo requisitorum pro statu Clericali ex Ecclesiæ Institutione, quemadmodum etiam idem intelligitur de habitu Regularium ex Instituto Religionis.

LEX CCIIII.

Non inhibenda ab Episcopis solutio Pensionis debitæ Clerico, nisi constet in Iudicio de omissa delatione habitus, & tonsuræ.

INgerit dubitandi locum Prudentiæ Episcopali Constitutio eadem Sixti V. 92. §. 3. *tom. 2. Bullar.* vbi habentur expressè illa verba, *harum serie ex certa nostra scientia, deque Apostolicæ Potestatis plenitudine priuamus, ac sine vlla monitione, citatione, Iudicis decreto, ac ministerio ipso facto priuatos declaramus &c.* ex quibus verbis satis clarè colligi videtur ex sola lege Pontificia, absque alio Iudicis ministerio Clericum non deferentem habitum, & tonsuram . Ae priuatum quacumque Pensione, & beneficio At hoc dubium Episcopis facilè tollitur, si dicatur Clericum non deferentem habitum, & tonsuram intelligi quidem priuatum Pensione ex sola lege, sed tamen ex delicto talem pœnam subeunte esse conueniendum coram Iudice, non ad iudicandum de ipsa priuatione, sed de delicto propter quod incurritur pœna priuationis, adhoc vt iudicialiter constet; esset enim contra Ius naturæ, si aliquis priuaretur ex delicto, à quo nō posset se defendere, & de quo non posset facere, vt aliquid cōstet in contrarium, quo se, & à delicto, & à pœna tueatur; dicta namque constitutio supponit delictum, nimirum, quod Clericus incedat sine habitu, & tonsura, & ideò supponit, quod sit in eo statu, in quo sit capax punitionis appositę in ipsa lege, vnde supponit, quod legitimè constet, non potest autem constare legitimè sine iudicio, vel ministerio Iudicis, qui cognoscat, an vlla suppetat excusatio iusta, vel defensio Clerico, & an aliquid possit allegare, quod importet dispensationem à tali obligatione ex mente legislatoris, vel aliquid aliud excusans à delicto, propter quod tali pœna priuationis non sit punibile delictum, quę doctrina est iuxta ea quę tradit Glossa *in Clement. 2. V. Rationabilis de vita, & honest. Cleric.* à qua Clementina *inquit Pasqualigus Q. Moral. Iurid.* 181. *n.* 7. Constitutio Sixti V. recipit interpretationem; ac propterea, antequam Clericus subeat pœnam, debet semper audiri, ne indefensus condemnetur, quod neque Pontifex facere potest de plenitudine Potestatis, cum nulla sua lege positiua possit derogare defensioni, quę est de Iure naturę, quod habemus passim in Iure Ciuili, & Canonico, & communiter etiam apud Doctores.

LEX CCV.

Clericis Pensionarijs quandoque permittendus ab Episcopis incessus sine habitu Clericali.

EX Constitutione Sixti V., quę habetur *in t. n.2. Bullarij* interdicitur Cler. . . Pensionarijs incedere sine habitu Clericali, cui Constitutioni, cum sit adnexa declaratio quędam eiusdem Summi Pontificis habita die vltima Ianuarij 1589. videndum est quęnam sit mens Papę in hac materia circa Clericos Pensionarios, & cum in eadem Constitutione fiat mentio de Pensionibus excedentibus sexaginta aureos de Camera, & de alijs ad talem numerum non pertingentibus, resoluendum est, quinam Clerici Pensionarij teneantur incedere cum habitu, quinam verò sint illi, qui non teneantur. Iuxta Constitut. allatam Pontificis videtur Clericos omnes habentes Pensiones, & Be-

Digitized by Google

& Beneficia, teneri ad deferendum habitum Clericalem. Ratio est quia cum omnes gaudeant commodo beneficij, vel Pensionis, debent etiam oneribus Clericatus subiacere, inter quę onera connumeratur etiam delatio habitus Clericalis, & tonsurę; Verum tamen est, quod post factam à Pontifice declarationem, videntur excipi à tali onere illi, qui non habent Pensiones excedentes sexaginta aureos de Camera, vt dictum est, idoue conceditur ex Pontificis Priuilegio, & iam est in more positum, quod quamplurimi, licet tonsurati non deferant habitum Clericalem, saltem talarem, & tamen verè sunt Clerici, & fruuntur Pensionibus, & beneficijs, etiam sine habitu incedentes. Remanet tamen difficultas adhuc resoluenda, an nimirum Clerici non incedentes cum habitu possint more Laicorum exercere quędam officia Ciuilia purè Sęcularia, an verò his obstet Clericatus, sed hęc quęstio erit in sequenti decidenda, ne terminos breuitatis propositę transgrediamur.

LEX CCVI.

Clericis Pensionarijs numquam ab Episcopis permittendum exercitium in officijs Sacularibus Ciuilibus.

PAti potest, vt supra dictum est, Episcopalis Prudentia, quod Clerici Pensionarij quandoque etiam sine habitu Clericali incedant, & numquam ferre debet, quod officia Ciuilia, & purè Sęcularia exerceant, cum expressè interdictum habeamus *ex cap. Clerici de Vit. & honest. Cleric. & ex cap. 1. Ne Clerici, aut Monachi*, vbi ea redditur ratio tamquam finalis ex Apostolo, *quod nemo militans Deo implicet se in negotijs sacularibus*; quod etiam colligitur *ex cap. Sacerdotibus eodem tit.* cum igitur sit lata talis lex propter finem, ne ob negotia sęcularia distrahatur à Deo militia Dei, sequitur quod debeat extendi ad illa omnia, ex quibus prouenire potest distractio à seruitio Dei, & Ecclesię; par enim est, quod Clerici Pensionarij, licet incedant sine habitu Clericali, vitam tamen agant Clericalem, cum sint verè Clerici, sintque à sęcularibus curis omninò seiuncti, cui doctrinę adhęrent multi Doctores, pręsertim Molin. *de Iust. & Iur. tract.* 2. *disp.* 108. Diaz. *in pract. Canon. cap.* 61. Maiol. *de Irregul. lib.*2. *cap.* 5. Squillant. *de obligat. Cleric. part.* 2. *n.*106. & tandem Panormit. *in cap. Clerici de vit. & honest. Cleric.* Neque ex eo quod per Constit. Sixti V. dispẽsetur in delatione habitus Clericalis, colligendum est dispensari etiã in exercitio rerum sęcularium, quia indulgentia, siue illa dispensatio Pontificia est stricti Iuris, neque potest extendi ad exercenda munera purè sęcularia; quę doctrina habetur passim in Iure Ciuili *l. si quando init. cap. de inoff. Testam.* & alibi, & etiam habetur ex Rota coram Ludouis. *decis.*353. *num.* 15. maximè, quia non deferre habitum, & exercere negotia sęcularia sunt duę obligationes Clericorum distinctę inter se, & independentes, vnde ex dispensatione vnius non potest colligi dispensatio alterius; tot enim dispensationes requiruntur quot sunt obligationes, vt notat Gonzalez. *ad Reg.* 6. *Cancell.* & etiam habetur ex Rota corã Sacrato, & coram Pennia *decis.* 619. *n.* 1. & coram Ludouis. *decis.*109. *n.*6.

LEX

LEX CCVII.

Non permittenda ab Episcopis constitutio Pensionis Clerico illegitimo, vt erigatur in titulum beneficij.

NOn proponitur hic Prudentiæ Episcopali considerandum, an Clericus illegitimus sit capax Pensionis quomodocumque translatæ, vel constitutæ, quia hoc dubium erit in lege sequenti resoluendum, sed id, quod curæ, & vigilantiæ Episcoporum exponitur, est, an aliquis supra certam partem fructuum beneficij separatorum, vel separandorum possit Pensionem constituere ad hunc finem, vt in titulum beneficij erigatur; & dicendum est, hoc non posse Episcopos vllo modo permittere *ex cap. de Incestis* 35. *q.* 3. *& ex cap. cum cunctis de elect.* nam hoc modo constituta Pensio Clericalis, & Ecclesiastica regulatur instar beneficij, & ideò sicut Clericus illegitimus est incapax beneficij, ita censendus erit incapax Pensionis sic constitutæ, quod notat etiam Gigas *de Pension. q.* 1. *num.* 1. & Nauarr. *consil.* 11. *de constit.* Ratio est, quia Pensio sic constituta non habet amplius rationem Pensionis, sed veri beneficij, cuius Clericus illegitimus ex Iure Canonico sine dispensatione Apostolica semper est incapax. De pura autem Pensionis translatione in Clericum illegitimum, supposita dispensatione ad Clericatum, nō sentiunt vnanimiter Doctores, cum plerique velint, supposita dispensatione ad Clericatum, posse Pensionem etiā in illegitimum absolutè transferri absque noua dispensatione; asserant verò alij non posse transferri absque noua dispensatione, quæ reddat illegitimum talis Pensionis capacem, cum putent isti Doctores Pensionem semper esse æquiparandam beneficio. Nos tamen Sententiam nostram in sequentibus proferemus.

LEX CCVIII.

Permittenda ab Episcopis translatio pura Pensionis etiam in Clericum illegitimū, supposita sola dispensatione ad Clericatum.

HÆsitauit diù Episcopalis Prudentia in regione quadam, an Clericus illegitimus obtenta prima dispensatione ad Clericatum, esset capax Pensionis absque alia dispensatione pro ipsa Pensione obtinenda, vel transferenda; & ratio dubitandi fuit, quia cum ex doctrina multorum Clericus illegitimus sit incapax beneficij Ecclesiastici, nisi obtineat dispensationem, videtur consequenter, quod sit incapax etiam Pensionis, quæ saltem largo modo accipitur à multis nomine beneficij, cum ad titulum Pensionis doceant multi posse aliquem ordinari. In qua re tamen solidiore doctrina resoluendum est, Clericum illegitimum esse capacem Pensionis, neque pro illa obtinenda requiri aliam dispensationem, quàm iam obtentam pro Clericatu; pro qua Sententia affert Pasqualigus *q. Moral. Iurid.* præter plures, & plures Doctores etiam perplures Rotæ decisiones coram Seraphino, & coram Coccino, & coram Durano, & coram Merlino, & coram Blanchetto apud Garziam, & coram Robusterio, & coram Gypsio, & coram Litta, denique coram Buratto, quæ videri possunt apud Scriptores Decisionum Rotæ. Ratio est, quia incapacitas, seu inhabilitas illegitimorum quoad beneficia non extenditur ad Pensiones, cum Pen-

sio

sio sit quid valdè diuersum à beneficio, & Ius Canonicum semper faciat distinctionem inter Pensionem, & beneficium, vt patet *ex cap. quamuis de Prabendis in 6.* & ex Concil. Trid. *sess. 21. cap. 2. & sess. 25. cap. 15. de Reform.* vnde cum inhabilitas, tamquam quid odiosum sit potius restringenda, quàm extendenda, non debet extendi etiam ad Pensiones, quæ verè non sunt beneficia; maximè quia etiam in Philosophia à diuersis non possit fieri illatio, quæ doctrina etiam habetur præter Philosophiam in Iure Ciuili *l. neque natales cap. de Probat. & l. naturaliter, §. nihil commune ff. de acquirenda possessione*, & alibi sæpè. Ex quibus deducitur, Clericos illegitimos solum esse incapaces Pensionum propter incapacitatem fundamentalem ad Clericatum, qua ablata per dispensationem, remanent capaces, cum illegitimitas opponatur tantum Clericatui, non collationi, trãslationi, aut receptioni Pensionis, & licet in concessione translationis Pensionis non exprimeretur translatio ad illegitimum, adhuc valeret concessio, & translatio, cum facultas transferendi semper intelligatur extensa ad omnes capaces, quod notauit etiam Lotter. *de re benef. q. 40. n. 144. lib. 1.* cum Rota *decis. 3. de fil. Presbyt. in Antiq.* An verò valeat Pensio translata, aut collata illegitimo, qui suscepit Clericatum absque præuia dispensatione, non ita certum est, cum sint hinc inde variantes sententiæ; tutior doctrina est, non valere defectu fundamenti capacitatis, quæ fundatur in Clericatu ritè suscepto, scilicet cum dispensatione, idque colligitur *ex cap. Inter corporalia de translat. Episc. & cap. veniens de Presbyt. non baptizat. ex cap. fin. de restitut. spoliat.* & etiam ex Iure Ciuili apud Bald. *consil. 402. n. 3. v. considerandum est lib. 1.*

LEX CCIX.

Seruanda vt plurimum ab Episcopis residentia in proprio Episcopatu.

EX Concil. Trid. *Sess. 6. cap. 1. de reform.* & ex Constit. Pij IV. incipiente *In Suprema*, & ex Bulla Vrbani VIII. edita anno 1634. præcipitur Episcopis residentia in propria Diœcesi, idque sub peccato mortali, & sub alijs pœnis ibi contentis, nisi adsit legitima causa; quidquid sit, an residentia sit de Iure Diuino, vel tantum de Iure humano, & præter eiusmodi pœnas Episcopi non residentes tenentur ad restitutionem fructuum pro rata temporis, quo non resederint, quæ restitutio facienda est, vel fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus, absque alia declaratione, aut sententia iuxta dispositionem Tridentini, & Gloss. *in cap. Episcopus 4. de consecr. dist. 3.* vbi hoc asserunt etiam Genuens. *in Manual. Past. cap. 31.* Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi cap. 4.* Garzias *part. 1. cap. 2.* & alij plures. Ratio est, quia quidquid datur Episcopis, siue sit dignitas, & potestas, siue sint opes, & redditus, ideò dantur, vt illa in salutem, & egestatem animarum impendant; si verò absint à suis Ecclesijs, neque illarum salutem promouere possunt, neque indigentiæ prouidere, cum nihil videant in loco distanti. Dixi, *seruendam, vt plurimum residentium*, non iugi commoratione, cum ad hanc nullo Iure obligentur Episcopi, nam plerisque de causis possunt abesse, & saltem per tres menses ipsis permittitur absentia, vt patet ex Trid. & ex communi sententia Doctorum. Quod verò sine causa non possint abesse vltra tres menses, & si absint peccent mortaliter, & teneantur ad restitutionem fru-

fructuum pro rata temporis, est doctrina communis. Doctrina verò singularis Pasqualigi *in decis. Moral. decis.* 473. est, Episcopos, præter tres menses taxatos à Concilio, non posse abesse, neque per quindecim, neque per decem dies, cum vltra talem taxam tẽporis, per quam indulgetur Episcopis, quantum indulgeri potest, non habeat locum paruitas materiæ, quamuis idẽ Pasqualigus doceat habere rationem paruitatis materiæ duos, vel tres dies ad summum; sed ego non video quomodo Pasqualigus dicat indultum esse à Concilio, quantum indulgeri potest Episcopis in taxa trium mensium ad summum, & postea doceat, posse vlterius indulgeri per duos, aut tres dies, cum ratione trium mensium possint habere rationem paruitatis materiæ etiam dies decem, vt patet in alijs rebus, in quibus admittitur paruitas materiæ.

LEX CCX.

Non omnes causæ non residendi in proprio Episcopatu amplectendæ ab Episcopis tamquam legitimæ.

SIue Residentia Episcopalis sit de Iure Diuino, vt putauit Caiet. *secunda secundæ q.* 85. *art.* 5. Couuar. *lib.*3. *var. cap.*13. Diaz. *in Praxi crim. can. cap.* 52. Nauar. *in Manual. cap.*35. Azor. *Instit. Moral. part.*2. *lib.*7. Bellarm. *in Opuscul. ad Nepotem contr.*22. Garzia *part.* 3. *de benef.* cum alijs pluribus; siue sit de Iure tantum humano, vt voluere alij quamplures apud citatos Doctores, & apud Ambros. Catharin. *de resid. Episc.* & Leonardum Venetum eodem tractatu, plures admittendæ sunt causæ excusantes à residentia, inter quas an sit infirmitas habitualis, & perpetua, relinquo examinandum Nauarr. *lib.* 2. *tit.*23. Barbosæ *part.*3. *alleg.*53. *n.*9. Leyuæ *lib.*4. *cap.*5. & alijs. Inter causas autem legitimas, quæ enumerantur à Concil. Trid. est Christiana Charitas, vrgens necessitas, debita obedientia, euidens Ecclesiæ, vel Reipublicæ vtilitas; quibus etiam positis causis tenentur Episcopi in absentia beneplacitum Apostolicum obtinere, & suis Ecclesijs ita prouidere, vt nullum inde, si fieri potest, patiantur detrimentum; cum autem eiusmodi causæ excusantes, non ex vno tantum rationabili motiuo cõtingere queant, sed ex pluribus, & pluribus; idcirco erit opus Prudentiæ Episcopalis ea diligenter examinare, ne conscientia illudatur, ad id semper specialiter mentis aciem conuertendo, vt nimirum semper absit animarum detrimentum, & Ecclesiæ præiudicium. An verò liceat Episcopis abesse etiam alijs de causis, præter enumeratas, variæ sunt opiniones, & doctrinæ, quas afferunt Corradus *in disp. Apost.* Barbos. *part.* 3. *alleg.* 53. & Squillant. *de obligat. Episc. part.* 1. *cap.* 2. vbi docent Episcopos, posse abesse tempore pestis, dummodò satis prouideat per Ministros, & Eleemosinas; asserentes etiam, posse abesse certis temporibus ob aeris intemperiem; quorum doctrinæ fauet illa sententia, quæ docet, residentiam esse tantum de Iure humano, & ideò ipsi semper præualere Ius naturæ, quod dictat esse propriæ vitæ, & saluti consulendum, quando fieri potest, absque salutis spiritualis animarum detrimento.

LEX

Digitized by Google

LEX CCXI.

Residentia intra Diœcesim, licet fiat in loco exempto, semper habenda pro residentia, quoad effectum alternatiuæ.

NOn adeò facilè negotium est Episcopali Prudentiæ deprehendere, an sit gaudendum alternatiua, cum resident Episcopi intra Diœcesim, sed in loco omninò exempto, nec eorum iurisdictioni vllo modo subiacenti, videtur namque idem prorsus esse extra propriam Diœcesim commorari, ac in loco exempto residere; cum locus exemptus sit extra ditionem ipsius Episcopi, præsertim si in illo loco exempto nullam possit Episcopus iurisdictionem exercere, quod notat Garzia *part. 5. de benef. c. 1. num. 704. ex cap. cum Episcopum de offic. Ord. in 6.* vnde videtur deducendum, non posse Episcopos gaudere beneficio alternatiuæ defectu residentiæ, & corporalis præsentiæ in propria Diœcesi. Hoc tamen non obstante statuendũ est, Episcopos omnes commorantes in locis exemptis propriæ Diœcesis, siue exerceant, siue non exerceant Iurisdictionem censendos esse tamquam verè residentes, atque adeò gaudentes alternatiua, cum verè sint præsentes etiam corporaliter propriæ Diœcesi, vbi sufficit, quod possint præesse, & prouidere omnibus suis, quæ est causa finalis residentiæ ipsis iniunctæ; maximè quia vt plurimum etiam loca exempta sunt loca propriæ Diœcesis, & Iurisdictionis, nedum materialiter, sed etiam formaliter, quoad subiectionem, cum ex Trid. *Sess. 7. cap. 8. de refor.* statuatur, quod Episcopus visitare possit etiam Ecclesias exemptas, quemadmodum etiam *sess. 21. cap. 8.* iniungitur Episcopis, vt visitent quæcumque beneficia, tàm curata, quàm non curata etiam exempta: Ex quibus constat, Episcopos commorantes etiam in locis exemptis propriæ Diœcesis, retinere Iurisdictionem, si non in actu, saltem in habitu, atque ibi semper posse proprium munus Episcopale exercere, quod sufficit ad residentiam requisitam à Regula Cancellariæ. An verò residentia, vbicumque fiat, debeat fieri toto integro mense alternato, vt præseferat beneficium alternatiuæ, non est vna in hac re DD. Sententia, docent enim Gonzalez *ad regulã octauam Cancell. Gloss. 4. q. 5.* & Garzia *de benef. p. 5. cap. 1. num. 695.* non esse necessarium, vt residentia fiat toto integro mense alternato, sed satis esse, quod sit Episcopus in residentia, quando beneficium vacat, quibus tamen non adhærent alij plures apud Pasqualig. *Q. Moral. Iurid.* 50. qui volunt necessariam esse residentiam pro toto integro mense, etiam horis computatis à media nocte primi, & vltimi diei. Quænam verior sit sententia ex praxi dijudicandum est; solent enim etiam horæ computari, & plures sunt in hac materia Rotæ decisiones *in Fauent.* coram Blanchetto. *in Segobiens.* coram Iusto. *in Sulmonens.* coram Lancellot. coram Millino, & coram Ludouis. quæ omnes suo annorum ordine facilè videri possunt.

LEX CCXII.

Residentia, tametsi coacta, extra Diœcesim non habenda pro residentia quoad effectum alternatiuæ.

SVpposita lege supradictæ doctrinæ ea quoque nunc lex Episcopali Prudentiæ indicenda est, qua pro certo habeatur apud omnes Episcopos, resi-

residentiam,licet coactam,extra Diœcesim nulla ratione pro residentia habendam esse, cum in regula Cancellariȩ supracitata de alternatiua habeantur illa verba *ipsis quandiù apud Ecclesias, seu Diœceses suas verè ac personaliter resederint dumtaxat*, ex quibus satis innotescit, requiri residentiam cum personali,& corporali prȩsentia, & cum verba sint prȩcisa, non est ab ipsis recedendum; nec sufficit, quod residentia in loco propinquo ȩquipolleat residentiȩ personalis prȩsentiȩ; in hoc enim casu nihil facit ȩquipollentia; quemadmodũ, nec iuuat dicere, quod Episcopus tunc dicatur personaliter residere, cum per ipsum non stat, vt resideat; est enim tantum implenda apposita conditio, quando est moraliter possibilis, non quando est impossibilis, vt docent cõmuniter DD.; Dico enim,hoc totum verum esse, cum legislator apponens conditionem aliquam certam tacitè, vel interpretatiuè non excludit omnẽ aliam conditionem contrariam, quod non euenit in hoc casu, in quo nimis stricta sunt verba disponentis, & ideò strictissimè intelligenda. Hȩc ideò dicta sunt,quia non rarò contingit, quod vel Principibus impedientibus, vel aliqua alia cogente causa, plerumque Episcopi nõ possunt proprijs ouibus adstare,nec in proprijs Episcopatibus residere, ea adacta necessitate, vt viciniores sibi eligant locos in omni meliori modo, quo possunt, propriȩ regendæ Ecclesiæ adstant; in quo casu cum Gonzalez ad *reg.8. Cancel.q.9.n.2.* opinati sunt plures, Episcopos sic extra Diœcesim residentes gaudere alternatiua, quod videntur etiam colligere *ex Clementin. 1. de foro compet.* vbi statuitur,*Episcopos impeditos ingredi proprias Diœceses, posse in aliena Diœcesi propinqua exercere iurisdictionem contra impedientes, eos scilicet citando, & contra ipsos procedendo &c.* Vnde patet in eiusmodi, & similibus casibus residẽtiam in propria Diœcesi, videri commutatam à Iure in residentiam in aliena Diœcesi; quod videtur sufficere ad gaudendum alternatiua.

LEX CCXIII.

Absentia ab Episcopatu non differenda ab Episcopis vltra tres menses.

PLures annumerantur iustæ causæ à Canonistis, quibus licet Episcopis abesse ab Episcopatu, etiam vltra tres menses, quas hic superuacaneum esset afferre, cum notissimæ sint, etiam ex Trid. quod tamen extra illas *cap.1. de refor.sess.23.* statuit ne Episcopi absint à Diœcesi vltra tres menses, siue hoc temporis spatium singulis annis sit continuum, siue interruptum; vbi etiam simul adhortatur Episcopos omnes,ne permittant eorum absentiam contingere in Aduentu, Natiuitate, Quadragesima, Resurrectione, Pentecoste, vel in festo Corporis Christi. Quod temporis spatium pro absentia, videtur etiam concedere Dignitatibus, Canonicis, Præbendatis, & alijs eiusmodi, dummodo tamen suarum Ecclesiarum Constitutiones longius seruitij tempus non requirant, quia in hoc casu Trid. *Sess.24. cap.12.de refor.* non intendit maiorem licentiam concedere,quam cõcedunt Constitutiones Ecclesiæ. Quod verò absentia ab Episcopatu etiam per tres tãtũ menses requirat aliquã causã, docent communiter Canonistæ, asserentes pro causa sufficere etiam quamdam à laboribus animi remissionem,vt Episcopus inde vegetior, & robustior fiat in tractando Ecclesiæ regimine. Si verò etiam in illis tribus mensibus

graue

Digitized by Google

graue aliquod damnum immineret Ecclesiæ, vel Gregi, nulla ratione, vel causa liceret Episcopis abesse ab Episcopatu, cum quilibet Pastor teneatur animam suam ponere pro ouibus suis, imminente ipsarum periculo. Qualia verò esse debeant eiusmodi imminentia Ecclesiæ, vel Gregis pericula, non est vnanimis Canonistarum sensus, cum illa diuersimodè explicent, neque in hac re est nobis diuturniùs immorandum.

LEX CCXIV.

Non iungendum ab Episcopis trimestre antecedentis anni cum trimestri anni subsequentis pro licita absentia ab Episcopatu.

AGeret semper contra mentem Concil.Trid. *loc. cit.* Episcopalis Prudentia, si trimestri vnius anni adnecteret trimestre alterius anni; mens namque Concilij ea est, vt explicant communiter DD. vt Episcopi per modicum tempus absint à suo Episcopatu, quod tempus modicum ipsum Concilium spatio duorum, vel ad summum trium mensium concludit; si verò sex menses iungerentur in vnum,non esset amplius modicum tempus, cum esset integri anni medietas, neque esset amplius parua in vno anno materia. Scio tamen Doctores nonnullos in hac cõiunctione sex mensium nullam agnoscere deformitatem,cum dicant vnum trimestre ad vnum annum referri, & alterum ad alium annum,& sic semper verificari, quod Episcopus tantum per tres menses absit in anno, iuxta concessionem Concilij; at tutior doctrina semper erit, notabilem absentiam declinare, siue absentia respondeat vni tantum anno, siue duobus, quemadmodum etiam non est permittendum Episcopis, quod tempus cõcessum pro vna visitatione liminum Apostolorum vniatur cum alia visitatione; non solum quia secum trahit talis mora notabilem absentiam ab Episcopatu, sine legitima causa, sed etiam quia Ecclesia non obtinet finem intentum ex talibus visitationibus, qui finis est, vt statis temporibus pręstetur obsequium Summo Pontifici per vices interpolatas, & etiam quod Summus Pontifex de triẽnio in triennium habeat exactã de statu Ecclesiarũ Episcopalium informationẽ, quæ sanè haberi non potest, nisi Episcopi redeant ad suas Ecclesias, quas nouiter cognoscant, vel nouis visitationibus, vel nouis alijs eiusmodi modis,quod impedit, ne vnam Sacrorum liminum visitationem,cum alia statim possint coniungere. Si verò adsint legitimæ causæ absentiæ præscriptæ à Concil. *Sess.*23. *cap.*1. *de refor.* nempe Christiana Charitas, vrgens necessitas, debita obedientia,ac euidens Ecclesię, vel Reipublicæ vtilitas, absque vllo scrupulo poterunt Episcopi abesse vltra trimestre, quod semper conceditur à Concil. vltra illas causas, etiam ad relaxandum animum, vt tradunt Azor. *part.*2. *lib.*7. *cap.*4. *qu.*9. Santarell. *var. resolut. qu.*4. *n.*5. & alij plures cum ipsis.

LEX CCXV.

Absentia ab Episcopatu non semper pro non residentia reputanda.

OBtutibus Episcopalis Prudentiæ non sunt hoc loco obijciendæ causæ, quibus à Sacris Concilijs,& Canonum Constit. excusantur Episcopi à non residendo, nam omnibus notissimæ sunt, easque nouiter recenset Brauus

nus *Excitat.* 16. *de improbabil. opinion.* vbi tamen rigidè nimis videtur de Episcoporum residentia loqui, quemadmodum etiam loquitur de cæteris ad residentiam addictis. Occurrit itaque hic examinandum, an omnis absentia ab Episcopatu sit non residentia vocanda, & pro non residentia reputanda; potest enim contingere casus, quod aliquis Episcopus vicinus Ciuitati Capitali ad obeunda negotia frequenter ad illam accedat, atque à propria Diœcesi recedat, cum animo tamen cito reuertendi; in quo casu dubitandum venit, an talis Episcopus sic absens dicatur non residere. Scio Doctores plures in eam abijsse sentētiam, vt docerēt, Episcopos in modica distantia à suo Episcopatu existentes, verè censendos esse tamquam residentes, cum possint facili negotio adstare, ne dum ouium suarum curæ veluti Pastores, sed etiam facilè eorum egestatibus manus admouere, atque Ecclesiæ regimini tamquam Principes præesse, ob quæ præstanda videtur exigi residentia Episcopalis, at aliò collimat nostra doctrina tradenda, cum supponat Episcopos non in tam modica distantia, sed in longè maiori commorari, quo tamen non obstante Episcopi absentes censeantur verè residentes, ea potissimum ratione, quod animus citò reuertendi in quocunque absente breui reuersuro, non faciat absentem formaliter, sed præsentem, *ex l. postliminij*, §. *postliminio, ff. de capt. & postlim. reuers. & ex l.* 1. §. *habitare, ff. de his, & ex l. qua fugitiuus, ff. de ædib.* Ex quibus habetur, omnes discedentes cum animo citò reuertendi, non censeri recedere; ex eo fortassis, quod mora breuis relinquit animum personæ absentis affixum loco, à quo recedit, quod sufficit ad faciendam præsentiam moralem, in qua fundatur residentia, vt scitè aduertit Pasqualig. *qu.* 45. *Morali Iurid.* qui subdit non esse considerandam residentiam, tamquam nudam, & materialem solius corporis præsentiam, sed esse attendendam viuam, & formalem animi præsentis applicationem, ratione cuius corpus ipsum, quod applicatur ab animo ad agendum, dicitur esse præsens, & quodammodo residere, vbi residet animus ipse; vnde ex doctrina Ciuili, & Canonica, non dicitur quis ibi esse, vbi adest corpore, si animo absit, neque residentia dicitur vera residentia, si absit animus ibi permanendi, iuxta ea, quæ tradunt Archidiac. *in cap. licet de Elect. in* 6. Corneus *Consil.* 244. & alij. Cum ergo qui recedit à propria Diœcesi animo breui reuertendi, retineat animum residendi, non dicitur interrumpere residentiam, quia remanet pars principalior, quæ consistit in animo applicante personam ad residendum, & inuigilandum curæ animarum.

LEX CCXVI.

Quæcumque absentia ab Episcopatu habenda pro non residentia ad effectum gaudendi alternatiua.

EX doctrina supra tradita non satis deprehendi potest ab Episcopali Prudentia doctrina hoc loco tradenda; quamuis enim dictum sit absentiam ab Episcopatu animo citò reuertendi habendam esse pro morali, & continuata præsentia, quo ad effectum residendi, seu adstandi animarum, & Ecclesiæ regimini, eo quod animus residendi faciat viuam, & formalem residentiam, cū sit principalior pars psonę residentis, à qua prouenit operatio præsens, & continuata, etiam data materiali corporis absentia: attamen aliter ratiocinan-

nandum est de præsentia, quæ requiritur ex Bulla Greg.XIII. ad hoc,vt Episcopi gaudeant alternatiua, cum requiratur vera corporalis præsentia, vt demonstrant Gonzalez *ad Regul.8.Cancell. Gloss.4. num.14. & 84.* Garz. *part.5. de benef.;cap.1.nu.465. & 468.* Lotter. *de benef.lib.2.qu.40.nu.38.* Rota *in Salman. Canonicatus* 20. Iunij 1572. coram Oradino, *& in Segobiens. Beneficij* 28. Martij 1604. coram Iusto, & ratio desumitur ex ipsis verbis *Cancell. de Alternatiua*, quæ talia sunt, *ipsis quandiu apud Ecclesias, seu Diæceses suas verè, ac personaliter resederint dumtaxat*, ex quibus clarè innotescit, Pontificem concedendo alternatiuam,vt habeat effectum,exigere personalem residentiam, quæ haberi non potest sine corporis, & totius personæ præsentia: at hęc doctrina etiam ex eo constat, quod illa verba in Regula Cancellarię significantia pręsentiam, & residentiam corporalem addita sunt ad excludendam solam residentiam formalem consistentem in animo applicato ad regimen Ecclesiæ, etiam in loco distanti; nam dictio *quamdiu* importat idem, ac donec, seu, quoad, & consequenter conditionem, sine qua non, quæ conditio impleri debet in forma specifica,&non per ęquipollens, vt notant Surdus, Ruin. Socin. Bartol. & alij *ad l. qui hæredi, & ad l. Mauius ff. de condit.* quemadmodum etiam dictio *dumtaxat* tamquam restrictiua, & taxatiua excludit omnes alios casus residentiæ extra personalem, & corporalem iuxta *l.3. §. cum Titio, &c. & l.2. de leg.* quod habetur etiam *ex cap. cum Ecclesia de verb.signif. & ex cap.1. de temp. ordin. in 6. & ex Clementin.1. de sequest. & possess.* Vnde concludendum, quod si non interueniat residentia personalis, & corporea,nunquam intelligenda est concessio alternatiuæ.

LEX CCXVII.

Admittenda ab Episcopis legitima præscriptio etiam contra obligationem residentiæ, & seruitij personalis in quacumque Capellania.

QVæcumque spectant ad optimum Ecclesiæ regimen nefas est Prudentiæ Episcopali ignorare, & cum non rarè contingat Capellanias quasdam vacare,quę dispositione testatoris residentiam, & seruitium personale pręstandum requirebant, ex eo quod tenerentur Capellani per se ipsos Missas celebrare; ideò sciendum est, conditiones appositas in fundatione cuiuscumque Capellaniæ siue beneficij posse præscriptionem pati; si concurrant necessaria ad præscribendum, sic docente Nauar. *Consil.1.n.1.* & alij apud Pasqualig. *q.13.Moral.Iurid.* cum enim iura cuiuscumque fundationis in eiusmodi casibus transeant ad Ecclesiam, contra quam potest habere locum præscriptio; possunt etiam præscriptionem pati quæcumque conditiones positæ in fundatione,quod assolet euenire, quando tractu temporis longæui conditiones appositæ abeunt in desuetudinem, nunquam residentibus Capellanis,nec per se ipsos celebrantibus; nimirum pro tanto temporis interuallo, quod sufficiat ad præscribendum. Quibus sic expositis sine dubio admittenda est ab Episcopis præscriptio supradicta; ita vt præscriptis illis conditionibus appositis in fundatione cuiuscumque Capellaniæ,siue beneficij possit quæcumque Capellania, vel beneficium conferri simplici Clerico, qui neque potentia sit, vel velit esse Sacerdos, & ratio est, quia detractis conditionibus legitimè præscriptis, remanet solum

Digitized by Google

solum obligatio eligendi Capellanum, qui tot Missas celebret ex dispositione fundatoris, atque adeo euadit simplex institutio Capellaniæ, dempta obligatione residentiæ, & seruitij personalis; vnde simplex Clericus nouiter institutus in illa Capellania poterit per alium satisfacere oneri Missarum; Quæ doctrina colligitur ex duplici declaratione S. Congregat. apud Garziam *de benefic. p.7. cap.1. num.87.* vbi habetur expresse, *habentem Capellaniam non teneri ad suscipiendum Sacerdotium, nisi in fundatione cautum sit, vt Capellanus per se ipsum celebret*; data autem temporis præscriptione idem est, ac si in fundatione non esset cautum de residentia, & personali seruitio, vt per se patet.

LEX CCXVIII.

Admittendus ab Episcopis ad Capellaniam simplex Clericus, tametsi ex fundatione sit institutus Capellanus Sacerdos, qui Missas celebret.

HÆret plerumque Episcopalis Prudentia, cum præsentatur, vel eligitur ad Capellaniam simplex Clericus nondum Sacerdos, cum tamen ex institutione Capellaniæ dicatur esse præsentandum, vel eligendum Capellanũ, qui Missas celebret; vnde ad tollendam ab animis Episcoporum omnem hæsitationem, statuendum est, posse in his casibus admitti etiam simplicem Clericum, nondum Sacerdotem. Ratio est, quia ex dispositione fundationis, seu institutionis Capellaniæ, solum imponitur onus celebrandi Missas ipsi Capellano electo, vel præsentato, cui oneri potest per alium satisfacere, cum nunquam intelligatur onus personale, nisi id in ipsa fundatione expressè cautum sit. Quæ doctrina est plurium Doctorum apud Pasqualig. *qu.13. Moral. Iurid.* præter Barbos. *de potest. Episc. alleg.29. n.43.* Quinimmò etiamsi testator dixisset, quod præsentetur, siue instituatur Sacerdos, qui Missas celebret, adhuc posset per alium Missarum celebratio fieri, & Capellania ex institutione nunquam esset à Capellano per se ipsum exercenda, licet diceretur Capellania Sacerdotalis, & semper posset simplici Clerico conferri. Sic habemus ex Rota *in Firmana Altaris* 5. Decemb. 1594. coram Blanchetto apud Garz. *de benefic.p.10. cap.2.n.37. & in Pampilonensi Sacrificij* 11. Februarij 1591. apud Gonzalez *in Regul.Cancell. Gloss.5. nu.85.* vbi eamdem sententiam tenet Alphonsus de Leone *de offic. Capell. praxi 6. num. 213.* ex quibus colligendum est, non requiri in Capellano eligendo, vel præsentando qualitatem Sacerdotij, nisi in institutione exprimatur obligatio per se ipsum celebrandi; vnde licet dicatur in fundatione, esse eligendum Sacerdotem, qui Missas celebret, non per hoc designatur qualitas pro idoneitate eligendi, sed qualitas muneris exercendi; quod cum per alium impleri possit, non est intelligenda tamquam qualitas personalis propria personæ electæ, sed tamquam qualitas requisita, ad satisfaciendum oneri, cui satis est, quod per alium satisfiat.

LEX CCXIX.

Pœna inflicta à Summis Pontificibus contra non deferentes habitum, & tonsuram, non intelligenda ab Episcopis per non vsum, vel per vsum contrarium abrogata.

NE Episcopalis Prudentia in nimiam erumpat seueritatem contra

tra

tra non deferentes habitum, & tonsuram, affert Garzias quamdam doctrinam *p.7. de benef. cap.1.n.24.* qua conatur ostendere Clericos in hoc delinquentes non priuari ipso facto pensionibus, & beneficijs, neque collationes ipsis factas esse ex tali delicto nullas, ex eo, quod Constitutio illa Sixti V. non sit vsu recepta, immò quod sit per non vsum abrogata; quo autē fundamenro hoc dicat Garzias, haud facilè înotescit; quinimmò Loter. *de rebus benef. qu.26. num.92. lib.3. ex Rota in Tullensi Pensionis* 21. Aprilis 1621. coram Coccino docet hanc legem Pontificiam, neque fuisse abrogatam per non vsum, neque potuisse abrogari, quæ doctrina an vera sit, quoad secundam partem examinabitur infra. Certò igitur statuendum est, illam Cōstitutionē Sixti V. nō fuisse abrogatam, & consequenter ab Episcopis semper considerandam esse tamquam rem in suo robore, & vigore permanentem. Ratio est, quia, vt experientia constat in quocumque iudicio manutenetur, etiam ab ipsa Rota, quæ semper iudicat cum tali manutentione, vt constat *ex decis.* 158. *part.1. recent. nu.16. & in Eborensi Pensionis* 7. Iunij 1627. coram Vbaldo, *& in Cæsar augustana Pensionis* 3. Iunij 1623. coram Coccino, & coram Merlino *decis.* 382. *num.* 1. quod sufficit ad probandum, quod talis Constit. adhuc sit in suo robore, & sit vsu recepta. Nec q; hoc, quod ab aliquibus non seruetur, potest concludi, quod sit introducta consuetudo contraria, quia potius dicendus est abusus, cū sit coniunctus cum violatione legis, quæ licet non obseruaretur à maiori parte, actus illi non obseruantiæ non sunt actus inconcussi, cum sint semper interrupti per iudicia, & sententias in contrarium, quod sufficit ad euertendam omnem consuetudinem; actus enim contrarij frequentes consuetudini in contrarium non permittunt, nec sinunt eam vires sumere iuxta ea, quæ tradunt Bartol. *in l. semper in stipulat. in fine ff. de regul. Iuris*, Surd. *Consil.* 393. *num.*23. Schadrec. *de Feud. p.*10. *sect.*20. *num.*167. & alij plures Iuristæ cum Rota coram Ludouis. *decis.*162. *num.*9. & coram Merlino *decis.*554. *n.*3. Volunt tamen nonnulli alij Doctores cum Lotter. *qu.*35. & Rota *decis.*356. *part.*1. *recent. num.*9. quod si in aliquo loco dicta Constitutio, vt plurimum non seruaretur, id sufficeret ad euitandam pœnam.

LEX CCXX.

Etiam leges Pontificiæ quandoque intelligendæ ab Episcopis per non vsum abrogatæ.

FAuendum quidem est pro viribus ab Episcopis legibus, & Constitutionibus Pontificijs, sint ne, an nō præter rationem vsum, & consuetudinem; vnde in hac re non est audiendus Lotter. *de re benef. qu.*26. *lib.*3. *num.*49. vbi docet in legibus Pontificijs, non posse allegari non vsum, quia cum tales leges non habeant potestatem à populo, vt reliquæ leges sæculares, sed à Deo immediatè, neque per mille annos potest earum vis desinere quocumque vsu, seu quacumque consuetudine posita in contrarium; quin immò idem Lotter. absurdissimam putat doctrinam oppositam, & affert *decis. Rotæ* 83. *num.*1. coram Cauallero, vbi allegantur etiam ex Iuristis Salon. & Alexander; cum hac tamen exceptione, nisi adsit scientia Papæ probans illum contrarium vsum. Verum quidquid sit de hac doctrina, communior sententia est, leges quoque Pontificias posse per contrarium vsum, & consuetudinem abrogari

Digitized by Google

abrogari, & colligitur non solum ex doctrina communi Theologorum cũ D. Thoma 1. 2. *qu.* 93. sed etiam ex Summistis *V. Consuetudo*, & ex Canonistis *in cap.fin.de Consuetud.* in quo expressè declaratur, consuetudinem rationabiliter introductam, & legitimè præscriptam posse habere vim abrogandi quodcumque Ius positiuum, cum id habeat ex se rationabilis consuetudo absque scientia Pontificis, quæ gratis requiritur à Lotterio, & id etiam habetur ex Rota coram Mohed. *decis.* 1. *de Constitut. & decis.*8. *nu.*1. *de locat. & decis.*896. *num.*1. *part.*3. *lib.*3. *diuers.* Neque obstat, quod Pontifex leges suas ferat authoritate immediatè accepta à Deo, quia ex hoc solum deducitur, quod ipse solus possit leges ferre independenter à populo, non verò quod per non vsum, vel contrariam consuetudinem non possint abrogari, quia vnaquæque lex censetur posita seruata natura legis, quæ est talis, vt semper contra ipsam possit præualere consuetudo rationabilis; cum enim tota vis legis sita sit in ratione, tunc poterit, & debebit cedere quæcumque lex, quando ex ipsa ratione nouiter insurgente inducitur cessatio ipsius legis, præsertim si noua ratio insurgens sit conformis Iuri naturæ, quæ est prima lex, & magis intrinseca cuicumq; homini, vt habemus ex Iure ciuili *l. cum ratio ff. de bon. damnat. & l. scire oportet* §. *sufficit ff. de excusat. tut.*

LEX CCXXI.

In Canone, & Edicto prohibente Clericis delationem armorum intelligenda, & comprehendenda ab Episcopis etiam arma inseruientia venationi, & aucupio.

CVm venatio, & à fortiori aucupatio concessa sit Clericis recreandi animi causâ, exceptis temporibus visitationis, solemnitatum, Prædicationis, & aliarum huiuscemodi functionum Ecclesiæ, vt docent multi Doctores apud Pasqualig. *Q. Moral. Iurid.* 187. videtur clarè intelligendum ab Episcopali Prudentia, non esse Clericis prohibita illa arma, quæ inseruiunt venationi tantum, & aucupio, & sic in Canone, vel Edicto non esse intelligendos tamquam comprehensos quosdam Sclopetos ad id institutos, ac propterea Clericos illos deferentes nullas incurrere pœnas inflictas contra deferentes arma. Firmat Pasqualig. *loc. cit.* hanc doctrinam alijs rationibus; 1. quod arma, quæ prohibentur cum simus in odiosis ratione pœnæ impositæ, intelliguntur tantum arma offensiua, non defensiua, siue ad venationem, & aucupium instituta; 2. quod quælibet statuta accipiunt interpretationem à Iure communi, vt tradunt communiter Iuristæ *in l.* 1. §. *lex falcidia*, & etiam Canonistæ cum Rota coram Millino *decis.*359.*n.*10. *& decis.*512. *in fine part.*1. *diuers.* cum autem Ius cõmune, quod prohibet arma, intelligatur non comprehendere illa, quæ deseruiunt venationi, sic etiam erit intelligendum Ius, & Statutum particulare Episcopale. Verum quidquid sit de hac doctrina eiusque rationibus statuẽdum est arma quælibet esse Clericis pro-

Digitized by Google

prohibita, earumque delationem esse pœnis Canonis, Statuti, vel Edicti subiectam; nam si intelligerentur prohibita sola arma offensiua, quodcumque genus armorum posset non esse prohibitum, si tantum ad defensionem deferrentur, vt verè à multis, tum Laicis, tum Clericis possunt deferri. Addo arma esse Clericis prohibita, vt impropria Status Clericalis ipsumque statum valdè dedecentia, cum is sit finis prohibendi arma Clericis, & non cessante fine legis in vniuersali, neque in vniuersali cesset lex. Vnde nulla ratione ex hoc poterit armorum delatio cohonestari, neque recreationis gratia, quæ aliter, & aliunde percipi potest; omnis enim armorum delatio, etiamsi sit simplicis Sclopeti, præbet occasionem violentijs, percussionibus, & homicidijs, ac ideò in legibus iure prohibetur. Excipiuntur tantum aliqui casus, in quibus delatio armorum etiam Clericis permitti potest, de quibus in sequenti; at pro nunc concludendum est, Clericorum arma defensiua non esse Sclopetos, sed lacrymas, & orationes, vt habemus *ex cap. conuenior*, *& cap. Porrò*, *& ex Glossa in cap. ex multa*, & alibi.

LEX CCXXII.

Delatio armorum quandoque Clericis ab Episcopis permittenda.

ÆQuum est quandoque iustâ de causa etiam Clericis armorum delationem secluso scandalo permittere, immò imprudenter agerent Episcopi, si illam semper, & sine temporum, vel rerum contingentium discrimine interdicerent, præsertim si ab hostibus metuerentur insultus; tunc enim ab ipso Iure naturæ armorum delatio ad defensionem, quasi per legem imperatur, cum nemo sit Dominus propriæ vitæ, nec illam possit exponere mortis periculo: vbi autem lex naturæ imperat, cessat omnis alia lex, & statutum, & cessant omnes pœnæ, siue ipso facto inflictæ, siue comminatæ, & hæc est doctrina communis, tum Iuristarum, tum Canonistarum, & pro hac doctrinâ plures à Pasqualigo *Q. Moral. Iurid.* 188. citantur Canones, & Doctores, quos omnes hic recensere nimis longum esset. Ratio doctrinę est, quia nulla lege tolli potest defensio, quam præcipit Ius naturæ, quæ est prima lex intrinseca homini, ergo neque vlla lege poterunt prohiberi media necessaria ad talem defensionem, quæ sunt arma, quæ ad hunc finem deferuntur; quemadmodum enim conceditur etiam occisio inimici, quando est necessaria ad defensionem cum debitis circumstantijs, & moderamine inculpatæ tutelæ, ita poterũt concedi arma, nec occidens hostem cum debitis circumstatijs subest pœnæ Irregularitatis, vt habemus *in Clement. si Furiosus de homicidio*. An verò in hoc casu sit necessaria Episcopi licentia, varius est Doctorum sensus, & hinc inde opinio probabilis; tutior tamen pars erit licentiam petere, & obtinere; sicut idem dicitur in materia dispensationum, quæ semper fieri debent ex causa, & tutius est, vt causa à superiore cognoscatur, licet quandoque ex sola causa intrinseca fieri possint, præsertim si causa sit euidens, quando enim causa est euidens de se soluit omnem obligationẽ, vt docet D. Thomas *secunda secundæ qu.* 147. *art.* 4. *in corpore*, & cum ipso Doctores plures.

Digitized by Google

LEX CCXXIII.

Mandata Apostolica ad dispensandum, siue ad alias gratias faciendas ab Episcopis suspendenda ob mortem mandantis, siue Pontificis concedentis.

EX suprapofita lege,eam veluti consentaneam, ac consequentem potest sibi constituere legem Prudentia Episcopalis, quod nimirum, si agatur non de gratijs iam factis,sed de faciendis, quæ spirant morte concedentis, debeant Episcopi suspendere mandatorum exequutionem, dispensationes, & quascumque alias prouisiones ex gratia faciendas; id enim, quod supponitur contentum in mandatis Pontificijs ad Episcopos est tantum potestas quædam dispensandi, siue prouisionis, & gratiæ faciendæ, quæ verè non est gratia iam facta à Pontifice, sed adhuc facienda ab Episcopis delegatis, & cum per mortem cesset potestas illa in delegante, cessat etiam in delegato, quod verificatur etiam in mandante, & mandatario. Neque est vlla paritas de gratia facienda, & gratia iam facta à Pontifice,quia hæc iam dicitur ad suum esse deducta, licet pro complemento pendeat ab exequutione, quæ est quid extrinsecum rei iam factæ à Pontifice; illa verò nondum dicitur deducta ad esse, sed deducenda ab Episcopo,cuius potestas demandata perit in morte demandãtis;quæ doctrina intelligitur etiam de beneficijs;quãdo Summus Pontifex mandat prouideri alicui certę personæ de certo beneficio vacante. Tota igitur doctrinæ vis in eo consistit, quod distinguatur facta gratia à gratia facienda; & hæc distinctio colligenda est ex mandatis ipsis Apostolicis, quæ auuratè ab Episcopis consideranda sunt. De hac re videri potest *q.41. Moral. Iurid.*

LEX CCXXIV.

Gratia obtenta, & Episcopis demandata tantum propter exequutionem, etiam secuta morte Pontificis concedentis, nequaquam ab ipsis suspendenda,tamquam expirata.

STat pro lege Episcopali Prudentiæ indicta illud morale, & Canonicum vulgatissimum, *quod gratia non spirant morte concedentis*, quemadmodum pœnæ dicuntur expirare morte infligentis. Quoniam verò vnaquæque lex suam patitur exceptionem, neque de omni omninò gratia verificari potest, vt patet ex Iure Canonico, ex quo habemus, quamplures inueniri gratias obtentas à Summo Pontifice, atque Episcopis demandatas, non tamquam factas, sed tamquam faciendas, positis talibus, & talibus circumstantijs, idcircò videndum est quænam illæ sint,quæ mortuo Pontifice concedente sint suspendendæ ab Episcopis, tamquam infectæ, & expiratæ, quænam verò sint exequutioni mandandæ. Atque vniuersaliter loquendo dicendum est,gratias omnes siue sint dispensationum, siue beneficiorum,quę intelliguntur iam factæ, etiam secutâ morte concedentis, non esse ab Episcopis suspendendas, sed exequutioni mandandas, tametsi res esset integra post mortem concedentis, & hæc doctrina desumitur *ex cap. sicut nulla §. secus de praebend. in 6.* vbi habetur,quod solum illa gratia expirat morte concedentis, quæ committitur, seu demandatur exequutori concedenda, seu facienda, vt indicant illa verba *si super prouisione certa persona facienda sit data potestas* certum enim est, quod

Digitized by Google

quod prouisio facienda non continet gratiam prouisionis factæ, quemadmodum è contra gratia iam facta, & completa nunquam potest esse facienda, neque vt talis suspendenda; quæ doctrina clarius patet *ex cap. si super gratia de offic. delegat. in 6.* cuius verba, cum plura sint, breuitati studens non refero; Tunc verò intelligitur semper gratia facienda, quando conceditur tantum facultas ad concedendum, seu faciendum, & nullum adhuc ius est quæsitum parti per gratiæ impetrationem à Summo Pontifice,& tunc intelligitur gratia facta, quando demandatur tantum exequutioni à Summo Põtifice, vt videat si preces veritati nitantur, & statim exequutioni mandet dispensationem, vel gratiam obtentam, in quo casu etiam ante exequutionem tribuitur Ius parti, quia verè gratia est facta, licet pro exequutione quædam alia demandentur à Pontifice; vnde in hàc re, vt aduertit Hyeronim. Paulus in Praxi Cancellariæ decipiuntur Doctores,plures non aduertẽtes ad stilum Cancellariæ, quæ licet expediat sæpè sępiùs mandata de faciendo, siue de prouidendo, non propterea dicuntur continere semper illa mandata gratiã faciendam, cum plerśque contineant gratiam factam, sed tantum à delegatis exequutioni mandandam.

L E X CCXXV.

Inter Episcopos viciniores delegatos à Sede Apostolica, non sunt semper intelligendi Episcopi loco viciniores, & minus distantes.

ADlaborat plerumque Episcopalis Prudentia ad intelligentiam alicuius Apostolici Rescripti, in quo assolet causa quędam, vel aliquid aliud Episcopo viciniori ex delegatione committi,nec satis percipit, quemnam ex vicinioribus Episcopis debeat eligere, nisi specialiter sit in Rescripto nominatus,eo pręsertim quod sępè sępiùs duo, vel tres Episcopi finitimi sint in ęquali distantia ab aliquo Episcopatu, vel saltẽ in quasi ęquali, & in eiusmodi casibus Prudentia Episcopalis quò se vertat penitùs ignorat. Concil.Trid. *Sess.24. de refor. cap.9.* videtur disponere, quod sit semper intelligendus ille Episcopus vicinior,qui habet suam Cathedralem alteri Cathedrali viciniorem, & consequenter, quod is sit semper ex delegatione deligendus,in quacumque causá vicinior à Sede Apostolica delegetur. At licet hęc proximitas, seu vicinitas possit intelligi ex allato Concilio; alia tamen vicinitas ab Episcopis intelligi poterit; Ea nimirum, ex qua Diœceses ipsę finitimę, siue habentes in proximiori loco sua confinia, dicũtur viciniores ad differentiam illarum Diœcesium, quę non sunt finitimę, neque inuicem habentes confinia; vnde in his casibus etiam Episcopi loco magis distantes quoad suas Cathedrales, poterunt accipi tamquam viciniores, & eligi ad differentiam aliorum non habentium confinia, & sic erit in arbitrio cuiuscumque Episcopi eligere quem libuerit ex finitimis, dummodo non sit specialiter à Sede Apostolicâ nominatus; omnes enim Episcopi finitimi dicuntur viciniores ad exclusionẽ Episcoporum non finitimorum. Addo, quod in eiusmodi casibus posset ab Episcopo Nouariensi intelligi Episcopus vicinior ille, qui habet confinia Diœcesis minus distantia à finibus proprię Diœcesis, vt esset E.G. Metropolitanus,cuius Diœcesis confinia distant tantummodo per sex milliaria,vel Episcopus Papiensis, cuius pars Diœcesis

distat vix per milliare; in comparatione Episcopi Vercellensis, vel Vegleuanensis, quorum confinia magis distant à Diœcesi Nouariensi. Quędam de eiusmodi vicinitate tangit Pasqualig. *in Quæst. Iurid. q.6.*

LEX CCXXVI.

Admittenda sine contradictione Delegatio Episcopi facta à Sede Apostolica specialiter nominati, tamquam vicinioris, licet re vera non sit loco vicinior.

NOn sine ratione hęsitabit quęcũque Prudentia Episcopalis, an sit admittenda tamquam non subreptitia illa vicinioris Episcopi delegatio, etiã specialiter nominati, qui non sit re vera vicinior cęteris; videtur namque nullam reddere illam delegationem expressio falsi, quę facta est in supplici libello, cum verba delegationis habeant clausulam *qui vt asseritur vicinior Ordinarius est*, si quidem non ille, qui delegatur vicinior est, sed alter; cum sint tamen vtrique finitimi, scilicet habentes Diœceses confines, licet vnus minus loco distet, quàm alter, qui supponitur delegatus. Ad tollendam igitur eiusmodi hęsitationem in casibus, qui contingere possunt, sciendum Episcopis est solam expressionem falsi circa causam finalem posse vitiare rescriptũ Pontificium, vel concessionem, quęcũmque sit; non verò expressionem falsi circa causam impulsiuam; sic docentibus cum Gloss. *in cap. ex parte &c.* quampluribus Doctoribus, quos refert Pasqualig. *quæst. 7. Moral. Iurid.* cuius doctrinę ea ratio est, quia sola causa finalis regulat dispositionem rescribentis, vel concedentis, & facit illam subsistere tamquam sibi commensuratam, vnde licet deficiat causa impulsiua; adhuc subsistet dispositio, cum adhuc habeat suum fundamentum, & adęquatum motiuum, & proinde non cesset voluntas, quę semper trahitur à fine, quo cessante, ipsa non cessat; causa autem finalis est semper electio, & delegatio personę idoneę pro exequutione literarum Apostolicarum, & maior vicinitas est tantum causa impulsiua; & ideò etiamsi esset falsa expressio circa ipsam non posset nullam reddere delegationem. Addo ex suprapositis, neque esse falsam expressionem maioris vicinitatis, quia ille Episcopus delegatus, cum sit finitimus, semper dicitur vicinior respectu illius, qui non est finitimus, neque habet fines suę Diœcesis confines Diœcesi, pro qua supponitur facta delegatio. Videri possunt quamplurimi textus Ciuiles, & Canonici pro hac materia apud Pasqualig. *l. c.*

LEX CCXXVII.

Admittendæ ab Episcopis signationes gratiosæ factæ a Sum. Pontifice etiam ante expeditionem literarum in forma consueta.

HAud frequens is casus contingere potest Prudentiæ Episcopali, cum vt plurimum Episcopis, aut illorum ministris exhibeantur litterę concessionis in forma consueta: at si daretur casus, in quo aliquis obtenta à Sum. Pontifice gratia, solam supplicis libelli signationem exhiberet nondum facta literarum expeditione, in hoc casu censenda esset ab Episcopis gratia completa, atque, vt talis esset ab ipsis sine dilatione admittenda; gratia enim non habet aliam efficientem causam, quàm voluntatem Sum. Pontificis, vnde hac

posita,

Digitized by Google

posita, & sufficienter manifestata per signationem supplicationis, habetur completa ipsa gratia; completus siquidem, & perfectus effectus habetur per causam completam, & perfectam, vt euenit in hoc casu, & licet ex Rota *decis.* 458. *ex nouissimis* habeamus expeditionem literarum Apostolicarum esse necessariam ad perficiendam gratiam, cum in ipsa expeditione dentur executoriæ, & apponantur necessariæ clausulæ ad perfectionem; id tantum intelligendum est de quadam perfectione extrinseca in foro fori, vt scilicet constet authoritatiuè de tali concessione, non verò de perfectione intrinseca gratiæ. Quod verò ad perfectionem gratiæ sufficiat, quod tantum sit signata supplicatio desumitur *ex Clement. Dudum de sepult. & ex extrauag etsi Dominici de pœna, & remissione*, & etiam ex ipsa Rota coram Burato *decis.* 110. *n.* 12. *quæ est Maceratensis prædij* die 25. Maij 1615. & ex alijs pluribus Doctoribus quos refert Pasqualig. *decis.* 411. Clausulæ igitur, quæ apponuntur in literis non spectant ad perficiendam gratiæ concessionem, sed tantum ad quamdam explicationem concessionis; sunt enim formulæ ad hoc tantum institutæ, quæ tamen semper supponunt concessionem gratiæ iam perfectissimè factam; & ideò vnusquisque obtentâ gratiâ à Sum. Pontifice, & signata potest illa vti cum omni quiete in foro conscientiæ.

LEX CCXXVIII.

Expectanda ab Episcopis expeditiones litterarum in dispensationibus, facultatibus, & absolutionibus, quæ fiunt Romæ à Sacra Pænitentiaria.

EX dictis, & ex doctrina aliorum quamplurium, potest satis innotescere Prudentiæ Episcopali, concessiones factas à Sum. Pontif., & iam signatas alia perfectione literarum Apostolicarum non indigere, vt suum sortiantur effectum: at valdè disparem esse rationem de facultatibus, & gratijs, quæ obtinentur à Sacra Pænitentiaria; quæ quidem cum agat, vt tribunal delegatum à Sum. Pontif. in hac delegatione, recipit etiam formas præscriptas concedendi facultates, & dispensationes, quas sicut ipsa non potest concedere, ita neque potest immutare; cum igitur sine eiusmodi formis præscriptis non habeantur concessiones, & pertineant quodammodo ad essentiam, & substantiam concessionis, hinc est, quod nunquam reputandæ sint pro concessis, absolutiones, dispensationes, & cæteræ facultates Pænitentiariæ, ni præsententur literæ concessionis in forma, tale enim est præscriptum delegantis, vt Delegatus non agat nisi in tali forma, ad quam est coarctata authoritas illa delegata, quoad exercitium. Accedit quod in literis Pænitentiariæ præscribitur multoties modus exequutionis Episcopis, qui ab ipsis sciri non potest, nisi expectent literas ipsas. Supponitur autem hic casus, quod literæ expediantur pro Episcopis, quod sæpè potest contingere, cum quædam opera iniungenda possint demandari etiam Episcopis iuxtà casus contingentes.

LEX CCXXVIIII.

Non censendi ab Episcopis excommunicati in Bulla Cœnæ, qui mutant verba in literis Apostolicis rei veritatem non inficientia.

PLerumque fit, quod Episcopalis Prudentia nesciat quo se vertat, cum

Digitized by Google

cum præsentatur Episcopis Apostolicę litteræ exequutioni mandandæ; contingit enim, vel saltem potest contingere, quod verba Breuis, siue gratiam, siue Iustitiam continentis immutētur, atque adeò dubitetur, an ab immutātibus talia verba incurratur excommunicatio posita in Canone sexto Bullæ Cœnæ contra falsificātes litteras Apostolicas; volunt enim plerique Doctores, quod etiam mutantes vnicum tantum verbum E. G. *Honesta in Iusta* sint censendi falsarij, & verè excommunicati, cum etiam per mutationem vnius verbi fiat mutatio veritatis, dum ponitur vnum verbum pro altero, in quo consistit falsitas; quam doctrinam sustinent præsertim Hostien. *lib.* 5. *Abbas in cap. ex litteris*, Syluest. *V. Excomm.* Caiet. *in sum. V. excomm.* & alij. Verior tamen, & communior doctrina est ea, quæ asserit non esse censendos excommunicatos in Bulla Cœnæ immutantes tantum aliqua verba, quæ non tangunt sensum, neque inficiunt veritatem, & hanc sustinent decem, & octo Doctores Classici, quos refert Pasqualig. *qu. Moral. Iurid.* 227. Ratio doctrinæ est, quia non dicitur falsificari scriptura, neque falsi crimen committi, quando non fit immutatio veritatis ad decipiendum, vt habemus apud Iuristas communiter *in l. quod sit falsum, &c.* at in mutatione vnius verbi, vel etiam plurium verborum, quæ non tangunt sensum, non fit immutatio veritatis ad decipiendum, ergo, &c. Additur, quod nulla mutatio verborum, in qua retinetur idem sensus, de sua natura est falsificatiua, nam permanente eodem sensu, permanet eadem veritas, vt patet etiam in formis sacramentorum, quorum verba possunt sine scrupulo mutari, si retineant eamdem substantialem significationem, vt docent communiter Theologi. Denique habemus etiā ex communi Theologorum sententia, quod materia leuis non potest prohiberi sub excommunicatione, quæ solum pro graui peccato potest imponi. Neque obstat, quod in Bulla Cœnę declarentur excommunicati etiam illi, qui mutant puncta, & virgulas, vnde multò magis erunt excommunicati, qui mutant litteras; Respondeo namque id solum esse intelligendum de punctis, virgulis, & litteris, quæ variant sensum, & veritatis expressæ significationem, possunt enim hæc omnia mutare sensum, si apponantur, vbi non sunt apponenda; non verò de omnibus punctis, & virgulis, ac litteris, cum ex horum mutatione, additione, vel imminutione in certis scripturæ locis non mutetur sensus, nec fiat falsitas rei expressæ, vt consideranti facilè constabit.

LEX CCXXX.

Habendi ab Episcopis tamquam excommunicati in Bulla Cœna, qui falsificant litteras Apostolicas, aut ex toto, aut ex parte, etiamsi illis non vtantur ad decipiendum.

SPeculatiuè nimis monet Pasqualigus *qu. Moral. Iurid.* 228. Prudentiam Episcopalem, ne habeat pro excommunicatis in Bulla Cœnæ falsificantes litteras Apostolicas, si illis non vtantur ad decipiendum, vel si id agant mortuo modo, scilicet cum animo illis litteris falsificatis non vtendi; vult enim ipse talem falsificationem prohiberi sub excommunicatione tantum in ordine ad vsum, & ad deceptionem, cum hæc sit causa finalis talis legis, quę regulat mentem legislatoris, vt habetur

tur

Digitized by Google

tur ex Iure Ciuili, & Canonico. Verum meo iudicio hæc doctrina non potest subsistere, quia excommunicatio non fertur contra vtentes litteris falsificatis Apostolicis, sed fertur cõtra falsificantes, & falsificatio, vt locum habeat non requirit vsum, cum sit quid antecedens ad vsũ, & habeat suũ effectum iam completum, antequam adueniat vsus; habetur enim totum id, super quod cadunt verba Canonis ante vsum, & ideo ipsa Canonis verba debent suum effectum sortiri, vt habetur etiam *ex l. Nomen filiorum §. Habere ff. de verbor. significat. & etiam ex cap. Relatum de Cleric. non residen. & ex cap. Cum in cunctis §. Clerici de elect.* Addo in superiori lege demonstratum esse satis præcipuum obiectum talis prohibitionis fuisse falsificationem, siue veritatis annullationem, quæ habetur independenter ab vsu, neque intentio vtendi, vel non vtendi facit id ad rem, cum sit actus internus, nec cadat sub prohibitione Ecclesiæ, quidquid dicat Pasqualigus *loc. cit.* licet enim multi actus externi prohibeantur ab Ecclesia, quatenus pendent ab internis, à quibus desumunt malitiam moralem, in hoc tamen casu hæc doctrina non habet locum, cum per se, & directè prohibeatur solus actus externus falsificandi litteras Apostolicas, cum talis actus de sua natura temeritatem, irreuerentiam, & contemptum inducat contra Sedem Apostolicam precisò quocumque alio actu interno, & ideò se solo potest esse obiectum prohibitionis, licet non fiat ad decipiendum.

LEX CCXXXI.

Nemo ab Episcopis admittẽdus ad audiendas confessiones, tametsi sit Regularis, nisi ab ipsis verè iudicetur idoneus.

EX Trident. *Sess. 23. cap. 15. de reform.* habetur expresśè quemcumque ad audiendas confessiones admittendum, debere prius, vel per examen, si hoc videatur necessarium, vel aliunde idoneũ iudicari ab Episcopis; si enim quis admitteretur non cognita eius idoneitate, vel per examen, vel aliunde, non posset excusari Episcopus à mortali, nedum quia ageret contra præscriptum Concilij in re graui, sed etiam quia negligeret munus suum Pastorale, ouesq; suas exponeret perditionis periculo. An verò pro beneficijs parochialibus examen sit necessarium, & sit de forma Sacri Concilij, ita vt sine illo nullus Parochus possit adprobari præcisè quoad scientiam, non est vna, & eadem Doctorum Sententia; communior tamen est, quod sit satis, vt aliquo modo quicumque admittendus ad cõfessiones innotescat, & iudicetur idoneus; nec modo sermo est de admittendis per concursum, ad quem plura alia requiruntur à Trid. Potior difficultas in hac re est, an Episcopi per solas attestationes superiorum Regularium circa sufficientiam, & idoneitatem subditorum possint illos idoneos reputare, & iudicare, non habita aliũde notitia, nec sibi constante aliunde eorum idoneitate. Nonnulli DD. volunt, Episcopos non posse ex eo, quod in nulla re possit iudicium, vel sententia ferri, nisi cognita causa; approbatio enim est declaratio idoneitatis per modum sententiæ, & iudicij. Alij tamen communiùs volunt, posse Episcopos

stare

ſtare iudicio, & relationi Superiorum Regularium, cum per eorum examen, & iudicium ſatis ipſis conſtare poſſit de idoneitate; & poſſunt eorũ iudicio vti, ac ſi eſſet iudiciũ ab ipſis ad hãc rem delegatum, vt etiam ſolent Epiſcopi ſuorum Examinatorum iudicio ſtare, licet ipſis immediatè non conſtet de idoneitate, ſuperiores autem Regulares tenentur ſub mortali recta teſtimonia ex recto iudicio Epiſcopis exhibere, vt ipſis poſſit præſtari fides, cum in tali caſu Epiſcopi cenſeantur eorum fidelitati committere cognitionẽ cauſæ, & in virtute eorum relationis, & teſtificationis ſubditos Regulares adprobare; dicitur namque etiam Summus Pontifex in cauſis grauiſſimis ſtare relationi, & examini alicuius Sac. Congregationis, vt paſſim conſtat. An verò grauatus in examine per ſuſpectos Examinatores, poſſit ab ipſis appellare, & petere, vt iterum ſubijciatur examini, videtur ſatis deciſum ex pluribus Rotæ deciſionibus, quas affert Paſqualig. *in addit. ad Lauret. n.* 1400.

LEX CCXXXII.

Confeſſariorum idoneitas ſemel tantum ab Epiſcopis adprobanda, ſed pluries examinanda.

AD tollendas omnes Confeſſariorum, etiam Regularium prætenſiones, ſeu præſumptiones, quas habent vigore Priuilegiorum, hæc ſit lex ab Epiſcopali Prudentia ad praxim reducenda, quod ſcilicet facta ſemel ipſorum approbatione abſoluta pro confeſſionibus audiendis non reuocent amplius in dubium talem approbationem, cum ſit per modum ſententiæ, quæ de ſua natura eſt irreuocabilis, ſed relinquentes integram talem approbationem, quæ eſt abſoluta idoneitatis declaratio, reuocent tamen quandoque ad examen Confeſſarios omnes, vt eos contineant in ſtudij neceſſarij exercitio pro exercendis confeſſionibus; poſſunt enim Paſtores quoties voluerint, recognoſcere ſufficientiam Confeſſariorum in ordine ad regendas oues; ex quo deducitur, poſſe Confeſſarios omnes etiam Regulares, iam approbatos, etiam abſolutè ab Epiſcopo Prædeceſſore, reuocari ad examen ab Epiſcopo Succeſſore, non ad ferendam nouam ſententiam circa approbationem iam factam, ſed illam recognoſcendam, & ad faciendum experimentum de ſufficientia; & in hanc doctrinam conueniunt DD. omnes, qui ſunt in oppoſita opinione circa nouam Confeſſariorum approbationem, & etiam eſt doctrina conformis Trid. vt teſtatur Quaranta *V. Confeſſor.* & conformis etiam Conſtit Pij V. editæ anno 5. ſui Pontificatus, alijſque Sacris Canonibus. Ad tollendas autem difficultates, quas ſolent Epiſcopis Regulares Confeſſarij afferre, quod nimirum, cum ſint ſemel approbati, poſſint ſemper confeſſiones audire in Diœceſi, in qua ſemel facta eſt approbatio; optimum erit Epiſcopis conſilium præ oculis habere decretum Sac. Congreg. Concilij emanatum die 2. Iulij 1587. in quo relinquitur ipſorum arbitrio approbationem ad tempus limitare, ſcilicet cum limitata facultate; quidquid ſit, an poſſit approbatio abſolutè facta limitari, nec ne, cum doceat Paſqualig. *loc. cit.* poſſe tantum fieri approbationem ſecundum menſuram repertæ idoneitatis, ſemper enim liberum eſt Epiſcopis, etiam ſtante idoneitate, approbare Confeſſarios ad tempus, cum ex aliquo motiuo maioris boni communis poſſit tempus etiam idoneis

neis Confessarijs restringi, vt suum munus perfectiùs obeant. Addo quod si pro libito Episcoporum possunt ad examen vocari, poterunt etiam pro limitato tempore ad confessiones deputari; poterunt enim non censeri ex tali motiuo absolutè idonei, quidquid dicant in contrarium multi DD. in hac materia.

L E X CCXXXIII.

Non admittendi ad audiendas confessiones ab Episcopis Confessarij electi à Confraternitatibus vigore Priuilegiorum, sine ipsorum approbatione.

NVllum priuilegium potest eximere Confessarios à requisita approbatione facienda per Episcopos, cum id habeatur expresè ex Trident. & ex Constitut. Clementis VIII. quę incipit *Quæcumque à Sede Apostolica.* Vnde datis quibuscumque priuilegijs pro quacũque Confraternitate, ne dum erunt præsentandi Episcopis Cõfessarij electi; sed etiam erunt ab ipsis pro confessionibus approbandi; nam licet Sacerdotibus quibusdam priuilegiatis de Iure antiquo esset sufficiens præsentatio, de Iure tamen nouo præsentationi superaddita est approbatio, sine qua vnusquisque inualidè absolutionem impenderet à peccatis; & ideò etiam Regulares, qui supponunt se posse in quacũque Diœcesi audire confessiones, supposito, quod sint semel approbati in vna ab vno Episcopo, valdè decipiuntur, cum sit necessaria approbatio à quocumque Episcopo pro sua Diçcesi; approbatio enim vnius tantum Episcopi, cũ sit actus authoritatiuus, & Iurisdictionis, non potest se extendere extra limites propriæ Diœcesis, & consequenter ex illa sola approbatione non sunt Confessarij censendi vbique locorum approbati; Hæc obiter dicta sunt ad demonstrandam necessitatem approbationis ab Episcopis locorum pro excipiendis confessionibus, non obstante quocumque priuilegio. Non sunt igitur admittendi ab Episcopis tales Confessarij electi à Confraternitatibus sine approbatione, cum priuilegia Confraternitatum cadant tantum supra potestatem eligendi, non supra potestatem approbandi, & tales electi perinde sunt quoad approbationem, sicuti omnes alij Confessarij, qui debent semper ab Episcopis approbari. Non requiritur tamen hæc approbatio, quę statuitur in Trid. *Sess.23. cap.*15. pro sæcularibus, etiam pro Regularibus in ordine ad suos Regulares, nam sufficit, quod sint approbati à suis Superioribus pro suorum subditorum confessionibus audiendis, & ratio est, quia cum Sæculares sint commissi curæ Episcoporum, de quibus etiam tamquam de ouibus proprijs tenentur rationem reddere, debent etiam recognoscere quoad idoneitatem Ministros omnes, quos assumunt Coadiutores in proprijs pascendis ouibus; quæ ratio non militat in Regularibus, qui non pertinent ad ipsorum curam, sed ad curam tantum suorum superiorum. An verò, quod dictũ est de Regularibus quoad approbationem Confessariorum, sit dicendum etiam de Equitibus Hierosolymitanis non est vna; & eadem Doctorum sententia. Ego tamen cum Nauarr. *de elect. for. q.*69. *n.* 23. Ricc. *in prax. resolut.* 170. *num.*2. *p.* 4. Pasqualig. *in addit. num.* 1437. & alijs putarem idẽ esse dicendum de ipsis, ac de Regularibus, cum & ipsi sint verè Religiosi sub suis superioribus constituti. Immò Sanchez *in select. disp.*49. *num.*10. hoc exten-

Digitized by Google

dit etiam ad Sacerdotes Ordinis Sancti Iacobi Alcantaræ, & Calabrauæ, quos ait, non indigere approbatione ordinarij pro audiendis confessionibus militum suorum ordinum, hosque posse eligere Sacerdotem non approbatum ab Episcopis, quæ tamen doctrina, cum multas patiatur difficultates, forsan alibi soluendas, pro nunc non vlterius examinanda est.

LEX CCXXXIIII.

Nullus, nisi idoneus, deputandus ab Episcopis ad excipiendas confessiones.

IAm dictum est satis ab Episcopis esse cognoscendam, & approbandam eorum idoneitatem, qui deputantur ad excipiendas confessiones, idque definitur in Tridentino, & in varijs Sacrorum Canonum Textibus, præsertim *in c. Inter cætera de offic. Ordinar.* Difficultas est, si aliquis Episcopus ex aliquo humano respectu deputaret in Confessarium aliquem non idoneum, quid sit dicendum in tali casu de tali approbatione, Episcopum namque idem agentem, & suarum curam animarum negligentē peccare mortaliter, apud omnes in cōfesso est, at nullam esse approbationē, & talem deputatum non posse absoluere, non omnes Doctores fatentur. Ego tamen dicerem, & nullam esse approbationem, & sic deputatos carere omni potestate absoluendi, cum in Trid. *Sess.* 23. *cap.* 15. *de refor.* duo tamquam necessaria requisita ponantur, sine quibus non potest ministrari Sacramentum Pænitentiæ, nimirum idoneitas in ipso Sacerdote, & approbatio fundata in ipsa idoneitate; quibus deficientibus deficit commune fundamentum potestatis absoluendi, & si quis absoluit, inualidè absoluit. Approbationem verò factam ab Episcopo sine idoneitate, omninò nullam esse tradunt Suarez *disp.* 28. *de Pænit. sect.* 7. Reginal. *l.* 1. *prax. for. Pænit. num* 197. Bonac. *de Sacram. q.* 7. *punct.* 3. Iordan. *tom.* 1. *var. lucubrat. titul.* 4. *de Pænit.* & alij plures. Aduertendum est tamen, non esse necessariam idoneitatem, quæ dicitur talis absolutè, & absolutè probata, vel probanda, nam maior, vel minor idoneitas non variat speciem idoneitatis, vt etiam constat ex principio philosophico; sufficit namque quod Sacerdos cognoscatur, & probetur idoneus ab Episcopis, & ad summum minus idoneus erit approbandus ad certum tempus, vt temporis progressu magis idoneus inueniatur, & possit postmodum absolutè probari; & quod dicitur de Episcopis, intelligitur etiam de ipsorum Vicarijs Generalibus, qui ex vi mandati Vicariatus possunt examinare, & approbare Sacerdotes pro confessionibus audiendis, nisi id expresse ipsis prohibeatur, & limitetur facultas; qui etiam ex causa possunt suspendere Confessarios ab exercitio, quamuis nunquam dicatur suspensa facultas, quæ habetur ex vi Ordinis Sacerdotalis, quam neque possunt ipsi Episcopi suspendere, quidquid dicant aliqui in contrarium.

LEX CCXXXV.

Non admittendus ab Episcopis ad Confessiones Sacerdos quicumque sit, siue Regularis, siue Sæcularis, qui abiurauit de vehementi.

EX *c. ad abolendam*, quod ibi notatur vniuersè *de Hæreticis*; *& ex c. Inter de Purgat. Canonic. & ex c. Tuarum ibidem de Purgat. Canonic.* & ex sensu communiori

niori Doctorum omnes illi, qui abiurant de vehementi, censentur graui infamia notati, & consequenter suspensi ab omni officio, & beneficio, cum etiam post abiurationem remaneat infamia facti per Hostiens. Abbat. Felin, & alios *in text.* apud Lauret. *q.4.n.*1401. vnde videtur sequi esse etiam inhabiles ad ministrandum Sacramentum confessionis, neque ad illud posse ab Episcopis promoueri. Locatus verò *in fine prax. oper. Iudicial.* affert Decretum, seu declarationem Cong. S. Officij, vbi expresse habetur, quod abiurantes de vehementi non sint admittendi ad audiendas confessiones, quod etiam tradunt Alphons. de Leone *de offic. confess. part.*2. Ricc. *decis.*218. Genuens. *in prax. Archiepisc. cap.*45. & alij. Hanc tamen doctrinam, ait Pasqualig. *in addit. num.* 1042. non esse intelligendam, nisi de confessionibus Sæcularium, quia id habetur expresse ex Decreto, non verò de confessionibus Regularium, vnde infert, quod si Sacerdos fuerit Regularis cum licentia suorum superiorum, posse audire confessiones aliorum Regularium, cum de huiusmodi confessionibus non loquatur Decretũ. Abiurantes autem de leui poterunt admitti ad confessiones, cum cessent rationes omnes suprapositæ. Quin immò refert Lauret. de Franchis *quæst.* 4. emanasse Decretum Cong. Generalis Inquisitionis pro Curia Archiepiscopali Neapolitana die 6. Martij 1596. in quo fuit dictum, Sacerdotem quemlibet non esse arcendum ab Exercitio omnium ordinum, & Ministerio Sacramentorum, ex eo quod de leui abiurauerit; & posse etiam confessiones Sæcularium audire; dummodò nihil aliud obstet in contrarium. Neque obstant traditę doctrinę pro abiurãtibus de vehementi, Paril. Doctrina, *Consil.* 2. *n.* 18. *& consil.*188. *volum.*4. Rolan. *consil.* 63. & aliorum, qui asserunt etiam Hereticos formales, qui prima vice tantum abiurauerunt, non effici inhabiles ad beneficia, nam, quidquid sit de tali doctrina, inhabilitas ad beneficia non est comparanda cum inhabilitate ad conficienda, & ministranda Sacramenta, quæ potest esse res animarum saluti magis præiudicialis, & quia à diuersis non fit illatio, & in pœnalibus semper standum est stricto Iuri.

LEX CCXXXVI.

Non arcendi ab Episcopis abiurantes de vehementi ab audiendis confessionibus tamquam Irregulares.

NOn est idem in Iure Canonico, quod abiurantes de vehementi non sint ab Episcopis admittendi ad audiendas confessiones ex aliqua notâ, vt supra cum nonnullis Doctoribus obseruatum est, & quod sint ab ijsdem reijciendi à tali munere, tamquam Irregulares; Neque apud omnes certum est, quod eiusmodi abiurantes post abiurationem criminis, & pænitentiam adhuc notentur infamia facti, licet id ab aliquibus supponatur, vt dictum est supra. Ricc. tamen *decis.* 218. *num.* 5. *part.*2. cum alijs, cum doceat, Sacerdotes per abiurationem de vehementi verè fieri Irregulares, vult etiam consequenter, esse arcendos ab audiendis confessionibus; docet enim ipse Irregularitatem contrahi ex publica pænitentia, vt habetur in *c. Placuit dist.* 50. *& abiurationem publicæ pænitentiæ ex c. Accusatus* §. *Hæret. in* 6. Alij tamen quamplures oppositum docent cum Nauarr. *consil.* 16. vbi, vt confirmet abiurationem etiam de vehemẽti non inducere Irregularitatem refert exem-

Digitized by Google

plum cuiusdam Prælati, qui die sequenti post abiurationem de vehementi dicitur, statim Missam celebrasse, atque ex hoc fuisse cōmendatum à Papa; erat enim in Curia Romana, quod sanè factum probatum non fuisset, si ille Pręlatus ex abiuratione incidisset in Irregularitatem; & hæc doctrina videtur magis probabilis, cum notet Pasqualig. *in addit. num.* 1403. non esse verum, quod publica pænitentia inducat Irregularitatem, cum hoc non habeatur *ex dicto c. Placuit*; immò potius colligatur oppositum, dum in ipso statuitur, quod publicè Pænitentes non admittantur ad Clerum, nisi necessitas, aut vsus exegerit; vnde non reijciuntur absolutè, sed admittuntur sub conditione; quod vsus, hoc est, consuetudo id exigat, vt ibi explicat Gloss. Addo publicos Pænitentes dici quamdiù durat publica Pænitentia, non quando hæc est iam transacta, vel impleta, nec ita certum est abiurationem de vehementi obtinere vim publicæ pænitentiæ, qualis antiquitus erat in vsu per certas publicas demonstrationes, quæ per certum tempus imponebantur in populorum ædificationem. Ratio potissima est, quia Irregularitas non potest contrahi, nisi ex eo, quòd est expressum in Iure; nullo autem Iure probatur talis Irregularitas, & ideò neque est admittenda; immò dato, quod publicè, & solemniter Pænitentes essent Irregulares, non ideò extendenda esset Irregularitas ad abiurantes, cum non extendatur à Iure; nec in eiusmodi pœnis valet omnis paritas rationis, vt satis dictum est.

LEX CCXXXVII.

Reseruandi aliqui casus ab Episcopis in quacunque Diœcesi.

EX Trid. *Sess. 14. c.7. & sess. 24. c.11. & ex Clement. Dudum*, datur Episcopis facultas, immò est Episcoporum Priuilegium, vt possint sibi quorumdam peccatorum absolutionem reseruare, idque habent ex vi ordinarię Iurisdictionis, quam habet vnusquisque in propria Diœcesi in foro conscientię. Facienda autem est ab ipsis reseruatio, eo pręsertim intento, vt grauiora peccata grauiori iudicio subdantur, quo melius corrigi possint, & emendari, & vt acriori metu correpti homines scelesti à suis sceleribus fortiùs arceantur. Ideò reseruari debent tantum grauiora crimina, & quę frequentiùs perpetrari solent ad illa auertenda, immò eradicanda; & hęc peccata reseruanda recenset Barbos. *de potest. Epist. p. 3. alleg.* 51. Vnde non debent reseruari ab Episcopis casus iam reseruati à Sede Apostolica, vel contenti in Bulla Cœnę; neque alij casus parui momenti, neque casus graues, si sint purè interni, nec habeant connexionem cum externis, ad hoc, vt possint Ecclesię iudicio subiacere, cum hęc de purè occultis non iudicet. Casus autem ab Episcopo reseruatos, & verè cadentes sub reseruatione nemo potest ex quocumque priuilegio absoluere, nisi in articulo mortis, in quo cessat omnis peccatorum, & censurarum reseruatio; neque in hoc potest Regularibus fauere quodcūque suppositum priuilegium, cum omnia priuilegia in hac materia supponantur abolita, & reuocata per Bullas Gregorij XIII. Vrbani VIII. & Alexandri VII. qui postremò damnauit tamquam erroneam

Digitized by Google

roneam opinionem contrariam; Vnde dato, quod aliquis haberet amplissimã facultatem à Papa absoluendi ab omnibus censuris, & peccatis etiam ipsi Papæ reseruatis, non per hoc intelligeretur habere facultatem absoluendi etiam à reseruatis Episcopo, tametsi Episcopus inter casus à se ipso reseruatos, reseruasset etiam aliquem casum reseruatum Papæ; eo enim ipso, quod euadit ille casus reseruatus ab Episcopo, non potest absque eius licentia, & authoritate absolui, licet sit casus iam reseruatus Papæ; idque præ cæteris tradit Graffius *p.* 1. *decis. lib.* 1. *c.* 13. ex declaratione Gregorij XIII. quæ incipit, *cum à Sacra*, cui doctrinæ additur Decretum Clement. VIII. vbi statuitur, neque Societatis Iesu Religiosos, neque alios quoscumque Regulares quomodolibet priuilegiatos, etiamsi obtineant facultatem absoluendi à quibuscumque casibus, & censuris reseruatis Summo Pontifici, posse absoluere à reseruatis Ordinarijs locorum, ne dum intra Italiam, vt videtur limitare hoc Decretum, sed etiam extra, ex alijs constitutionibus Pontificijs, quæ loquuntur vniuersaliter, vt optimè aduertit Caballut. *in Theor. & prax. Iur. Canon. lib.* 1. *cap.* 11. & hinc sequitur nullo modo esse tolerandos ab Episcopis illos Regulares, qui ex priuilegijs supponunt se habere omnem facultatem absoluendi quoscumque casus reseruatos; quin etiam *per Clementin.* 1. *de priuileg.* excommunicantur illi Regulares, qui præsumunt, se posse absoluere à culpa, & à pœna, cum id sit præsumere, se posse concedere Indulgentiam Plenariam, quam solus Pontifex potest concedere, de qua re videndi sunt plures Doctores, quos citat Squillant. *p.* 3. *c.* 21. *n.* 12.

LEX CCXXXVIII.

Nullus casus reseruatus Papæ ab Episcopis reseruandus.

EX Decreto Sac. Cong. sub die 29. Nouemb. 1602. facto de mandato Clement. VIII. quod refert Quaranta *in Sum. Bullar. V. Casus Reseruati*, nullus casus specialiter reseruatus Sedi Apostolicæ potest ab Episcopis reseruari; rationem affert Pasqualig. *in addit.* ad Lauret. *n.* 1412. quia vbi Pontifex manum apponit censentur ligatæ manus Episcoporum, qui sunt inferiores, idque tradit *ex c. vt nostrum, de Appellat. & ex extrauag. ad Roman. de Præbendis*. Quod etiam videtur consonum ordini Hierarchico Ecclesiæ, cum nullus inferior se debeat ingerere in rebus superioris; Difficultas potior in hac materia est de Hæresi purè interna occulta, & mentali, quam volunt quamplures esse Summo Pontifici reseruatam, eo quod sit verè, & completè hæresis, cum sola mente perficiatur, & cõsummetur, & ideò habeat etiam adnexam excommunicationem, ratione cuius tantum dicitur reseruari, vt docet Pasqualig. *l. c.* & de hac quæritur, an possit, & debeat ab Episcopis reseruari. In Sententia illorum, qui dicunt hæresim etiam purè occultam, & mentalem esse Pontifici reseruatam, & habere adnexam excommunicationẽ alijsque pœnis subiacere, dicendum est, non posse ab Episcopis reseruari ratione supra allata, cum iam sit reseruata Pontifici, neque possit inferior mittere manum in messem superioris; at in Sententia aliorum, qui hoc negant, & sunt Doctores plusquam triginta tres enumerati à Pasqualigo, vbi supra, fortassis non ita facilè difficultas proposi-

Digitized by Google

ta poteſt reſolui, cum hæreſis purè mentalis ſit caſus purè occultus, & actus internus; qui ex doctrina cõmuni non ſubiacet diſpoſitioni, neque iudicio Eccleſiæ, atque adeò nec videatur, poſſe ab Epiſcopis reſeruari. Ego tamen non video, cur hæreſis purè mẽtalis non poſſit reſeruari ab Epiſcopis, cum ipſi plura peccata reſeruent ad differentiam Apoſtolicæ Sedis, quibus nulla eſt adnexa cenſura, & ſi poſſunt pro libito peccata mortalia reſeruare, poterunt etiam reſeruare hęreſim purè mentalem, cum ſit ſemper peccatum mortale contra virtutem fidei, licet non tranſeat ad actum externum, vnde ſicut Epiſcopi poſſent ſibi reſeruare, ſi vellent, odium Dei, quod eſt peccatum conſummatũ in voluntate, neſcio, cur non poſſint etiam reſeruare hæreſim, quæ conſummatur in ſola mente, cum ſit error in intellectu, & id, quod dicitur de hæreſi mentali, dicendum eſt de quocumque alio actu purè interno; nulla enim adeſt diſparitas, aut ratio in contrarium. Quid verò requiratur, vt hæreſis mentalis fiat aliquo modo externa, ita vt ſubiaceat cenſuræ Pontificiæ, nec poſſit in eo caſu ab Epiſcopo reſeruari, tamquam res iam reſeruata Pontifici diſertè exhibet doctiſſimus Paſqualig. *n.* 1415. *in addit.* vbi fusè agit de hac materia.

LEX CCXXXIX.

Permittenda ſine ſcrupulo ab Epiſcopis electio confeſſarij etiam non approbati cuicumq; Cardinali, & Epiſcopo.

TAmetſi ex probabili hinc inde doctrina liberum fortaſſis Epiſcopali Prudentiæ ſit confeſſarij non approbati electionem Cardinalibus, & Epiſcopis permittere, vel non permittere, conſultiùs tamen ſemper erit Epiſcopis in hac re Eccleſiæ magnatibus fauere, & eorũ ſuppoſitis priuilegijs indulgere. Quemadmodum enim ex regulis odia ſunt reſtringenda, ſic ampliandi fauores, præſertim, cum vllo modo per Trid. *Seſſ.* 25. *cap.* 15. *de refor.* non videatur ſublatum priuilegium conceſſum Prælatis *in cap. fin. de Pœnitentia,* quo ad eiuſmodi electionem, cum decretum Concil. Trid. reſtringatur, tantum ad Sæculares, etiam Sacerdotes, quo nomine non intelliguntur Cardinales, & Epiſcopi, ratione ſublimioris dignitatis, ex qua deberent ſpecialiter nominari; ſicut etiam eorum priuilegium inſertum in corpore iuris, deberet à Trid. ſpecialiter abrogari, ſi verè intelligendum eſſet abrogatum; Cardinales namque, & Epiſcopi, etiamſi ſint extra Diœceſim, ſeu locum, in quo poſſunt exercere iuriſdictionem, habent tamen hanc facultatem ex priuilegio facto dignitati, quæ facultas eſt in ordine ad tribuendam iuriſdictionẽ cuicumque confeſſario etiam non approbato, eo ipſo, quod ab ipſis eligitur virtute priuilegij: Neque Cardinales, & Epiſcopi quicumque ſint, & vbicũque ſint ſubduntur Ordinarijs in foro pænitentiali; vult enim Trid. nullum confeſſarium, poſſe excipere confeſſiones Sæcularium, etiam Sacerdotum, niſi ſit approbatus à ſuo Ordinario, ea ratione, vt quiſque cognoſcat Paſtorẽ ſuum, & vt confeſſarij dependeant ab Epiſcopis in adminiſtrando Sacramento Pænitentiæ eorum ſubditis, quæ ratio ceſſat in Cardinalibus, & Epiſcopis, qui ratione ſuperioris, vel ſaltem paris dignitatis non poſſunt Ordinarijs ſubiacere. Cardinales verò, & Epiſcopi eo ipſo, quod eligunt ſibi confeſſarios, dicuntur eos approbare pro ſe ipſis tantum, ſicque per talem approbationem

nem

Digitized by Google

nem idoneos facere, cum non dicatur ex Trid. confessarius idoneus, nisi sit approbatus; & ex eodem Concil. debeat semper eligi confessarius idoneus. De hac re videri potest Pasqualig. *decis.* 85. 86. 87. & deinceps; qui licet videatur varius, & sibi contrarius in eiusmodi decisionibus quoad modum dicendi, & explicandi suam doctrinam; sibi tamen est semper constans quoad substantiam; docet enim Episcopos per electionem approbare confessarios ex priuilegio, siue id faciant ipsi immediatè per authoritatem receptam à Sum. Pontifice in priuilegio, siue mediatè vtendo ipsa Sum. Pontif. authoritate, quæ sit illa, quæ in eiusmodi casibus confessarios approbet, hoc parum refert, dummodo confessarij censeantur verè approbati; quæ doctrinæ explicatio fauet admodum etiam Episcopis Titularibus tantum, non habentibus Ecclesiam, neque iurisdictionem. An verò Episcopi non Titulares suas habentes Ecclesias, etiam extra Diœcesim, habeant eamdem iurisdictionem, quam habent in Diœcesi quoad proprium regimen Episcopale, nemini dubium esse potest, cum ipsa Episcopalis dignitas ex parte sui semper secũ trahat adnexam iurisdictionem, quæ semper eadem est, & tantum per accidens potest impediri defectu subditorum, qui si desint, deest subiectũ exercendæ iurisdictionis, non ipsa potestas exercendi, ex quo sequitur quod Episcopi omnes, etiam extra Diœcesim possunt approbare confessarios subditos, approbare Reliquias, & ea omnia exercere, quæ non spectant ad iurisdictionem contentiosam, vel ad Pontificalia; & si possunt approbare confessarios pro alijs, multò magis pro se ipsis.

LEX CCXXXX.

Non omnibus, licet exemptis, & priuilegiatis permittendus ab Episcopis priuilegij vsus, quoad electionem confessarij non approbati.

QVod vni, aut aliquibus in præcellenti dignitate constitutis permittitur, nequaquam esse cæteris indiscriminatim permittendum, dictamen est non solius Episcopalis Prudentiæ, sed prudentiæ vniuersalis politicæ, non enim in omnibus æqualis est virtutis, ac meriti mensura, neque paritas dignitatis, atque præcellentiæ, ideò neque æqua lance librandus fauor singulis impertiendus. Quod verò præter Cardinales, & Episcopos queant plerique alij superiores, & Prælati gaudere priuilegio sibi confessarium eligendi, etiam non approbatum, vt sunt Protonotarij participantes, & etiam non participantes, Referendarij Apostolici, Sacræ Rotæ Auditores, reliqui etiam Prælati, & superiores exempti, atque etiam in aliquorum Sententia Parochi, Plebani, Archypresbyteri, & alij plures aliquod genus dignitatis, & superioritatis ostentantes, non est hic, neq; omninò inficiendum, neque ex parte fatendum, sed id tantum statuendum, quod licet prænumeratis gradibus insigniti, possent verè gaudere illo priuilegio posito *in cap. fin. de Pœnitentia*, eadem in ipsis militante ratione, quæ in Cardinalibus, & Episcopis; non proinde prudenter agerent Episcopi, si talis priuilegij vsum omnibus indifferenter permitterent, cum sit ab ipsis attendẽda personarum conditio, & qualitas; non enim ideò, quod priuilegia subsistant tenentur Episcopi vtentibus illis semper indulgere, & fauere, cum plerumque

rumq; postulet optimi regiminis ratio in Ecclesia, vt eiusmodi priuilegiorum vsus ex causa impediatur; neq; in hac re reclamantes semper expedit audire, cum sit satis prouisum ex prudentia Episcopali, vt in suo robore priuilegia concessa relinquantur, etiam si eorum vsus non permittatur, in quo suam potestatem absque nota, semper possunt Episcopi ostendere, vt docent multi Doctores apud Tann. & Hurtad. *de priuileg.* quidquid dicat Peyerin. in contrarium *de priuil. Regul.*

LEX CCXLI.

Inhibendus ab Episcopis ingressus mulierum in Monasteria Regularium sub quocumque pratextu licentiarum.

PRæscribunt legem in hac materia Episcopali Prudentiæ Pontificiæ Constitutiones plures præsertim illa Pij V. 20. *allata tom. 3. Bullar.* & illa Gregorij XIII. 28. §. 1. in quibus reuocantur omnes licentiæ concessæ quibuscumque personis fœmineI sexus, ne audeant imposterum ingredi Monasteria Regularium illarum prætextu, & quoad Monasteria Monialium, tàm mulieribus, quàm viris idem præcipitur sub pęna excõmunicationis ipso facto incurrendæ, & similiter sub eadem pęna excõmunicationis latæ sententię, & priuationis dignitatis, beneficiorũ, officiorum, & inhabilitatis ad illa obtinenda, addità suspensione à Diuinis, Idem pręcipitur superioribus omnibus, & quibuscumque alijs vtriusque sexus, ne scilicet audeant ingredi facere, aut ingressum permittere. Eiusmodi autem inhibitiones, & pęnę censendæ sunt ab Episcopis latæ, pręsertim contra illos viros, vel mulieres, qui præsumunt ingredi clausuram Monasteriorum prætextu licentiarum, quod apertè constat ex textu constitutionis Pij V. §. cuius verba videri possunt in *Bullar. tom.* 2. An verò dictæ constitutiones Pontificię comprehendant tantum mulieres ingredientes clausuram prętextu licentiarum, vel locum habeant etiã quoad omnes omninò mulieres ingredientes etiam sine prętextu, in sequenti lege statuendum erit; adsunt namque Doctores interpretes pro vtraque parte, quorum opinio potest esse probabilis, licet à nobis probabilior sit pręferenda, eaque ab Episcopis sit amplectenda; non enim ideò, quod verba constitutionum Pontificiarum videantur dirigi ad mulieres facultates, & licentias ingrediendi clausuram prætendentes, talia verba sunt intelligenda restrictiuè, vt optimè demonstrat Pasqualig. *q.* 171. *moral. Iurid.* contra Suarez, sed demonstratiuè hoc est, demonstrando, quod illę constitutiones comprehendant etiam mulieres pręsumentes habere licentias, pręter reliquas omnes, non habentes huiusmodi licentias; quando enim identitas rationis extendit legem, & fit in ipsa mentio de aliquibus personis, censetur facta demonstratiuè, & ampliatiuè, non restrictiuè, iuxta regulas Iuris Ciuilis, & etiam Iuris Canonici, vt habemus apud Bald. *in l. de quibus V. Item nota ff. de legibus*, & apud Gloss. *in Clementin. V. præsidentes de rescript.*

LEX CCXLII.

Neque permittendus ab Episcopis ingressus mulierum in clausuram sine prætextu licentiarum.

MOnetur Episcopalis Prudentia à plerisque Doctorum, ne ex supra

pra allatis constitutionibus Pontificijs facili negotio deducat, pęnas contentis prohibitionibus annexas omnes omninò mulieres afficere, eas quoque, quæ sine prętextu licentiarum clausuras Monasteriorum ingrediuntur; volunt namque Doctores illi non pauci, quos affert Pasqualig. *Q. moral. iurid.* 170. sub illis constitutionibus comprehendi tantum mulieres, quæ titulo licentiarum ingrediuntur, aut admittuntur, ac proinde impositas pęnas non habere locum, quando secluso prætextu licentiarum, quæ omnes fuere reuocatæ, ingrediuntur, aut admittuntur; dicunt enim satis constare ex verbis Bull. dirigi tales prohibitiones, & pęnas solummodo ad mulieres prætendentes habere tales licentias, & facultates; neque prohibitio facta, & pęna iniuncta certis mulieribus extendenda est ad alias, aut ad reliquas omnes. Verum tamen est, quod sanior intelligentia illarum constitutionum est, quod comprehendant mulieres omnes sine discrimine, quod colligitur ex declaratione facta à Pio V. Cardinali Cribello viuæ vocis araculo, de qua ipse authenticè testatus est, & talem attestationem profert Quaranta *in sum. Bullar. V. Monasteria &c.* & propter hanc declarationem, hanc partem sequuntur Doctores innumeri; licet Suarez *disp.* 22. *de censur. & tom.* 4. *de Relig.* dubitet de tali declaratione, & etiam de vi obligante talis declarationis; supposito, quod re vera de illa constet authenticè. Quod veró constitutiones Pontificię disponant quo ad omnes mulieres, desumitur ex causa finali in illis assignata præsertim in illa Pij V. §. 1. quæ est, *ne per ingressum mulierum quies profitentium regularem vitam perturbetur; ne dum ex magna ipsorum molestia, sed etiam cum graui laicorum scandalo;* cum igitur hæc causa finalis habeat locum quo ad omnes omninò mulieres intelligendum est sub illa omnes comprehendi; tanta enim est amplitudo legis, quanta est causæ finalis, & motiuę pro tali lege, quod habetur cōmuniter ex Iuristis in iure ciuili, *& ex Clementin. pr.* & ex Rota *decis.* 234. *n.* 2. *part.* 2. *diuers.* Addo, quod communis obseruantia in hac re ipsas constitutiones Pontificias satis interpretatur, quæ etiam habet vim ex praxi Pęnitentiariæ, quæ nunc temporis etiam viget.

LEX CCXLIII.

Non permittenda ab Episcopis omnis furtiua introductio mulierum in clausuras Monasteriorum.

ADmodum cautè incedendum est in hac materia à Prudentia Episcopali, quia licet sub dispositione constitutionis Gregorij XIII. videantur contineri tantum prohibitiones, & pęnæ contra introducentes prætextu licentiarum, nec videatur tam clarum intentum dispositionis in constitutione Pij V., an scilicet comprehendat etiam furtiuas mulierum introductiones, cum in his cesset ratio, & causa finalis adducta, quæ est perturbatio quietis regularis, & scandalum laicorum, & quæcumque lex debeat restringi ad terminos suæ rationis, etiamsi verba aliquid amplius significent, vt habetur ex Iure ciuili. Attamen id summoperè cauendum est Episcopis, ne facilè permittant huiusmodi furtiuas introductiones, cum plerumque possint fieri ad malum finem; vnde ab ipsis in hac materia tutiori doctrinæ hærendum est, & debent supponere introductiones mulierum etiam furti-

uas prohiberi, & esse sub censuris, & pœnis positas à Pio V.; maximè quia ita seruatur in praxi Pęnitentiarię; & ratio istius doctrinæ est, quia neque in furtiua mulierum introductione cessat ratio, & causa finalis legis Pontificiæ ind ctæ, cum verè etiam per talem introductionē perturbetur maximè quies religiosa, & regularis disciplina, & esset maximum scandalum, si manifestaretur; vnde per accidens est, si actu non causet, & sufficit, quod sit res de se apta scandalum causare, si manifestaretur, & sic cum semper duret ratio finalis in lege contenta, durat etiam prohibitio legis, & pœna per legem imposita. Quod verò constitutiones Pontificiæ non sint tantum intelligendæ de publica mulierum introductione, sed etiam de occulta, & furtiua demõstrant plures Doctores apud Pasqualig. *Q. moral. Iurid.* 171. *n.* 6. asserentes non fuisse restrictam dispositionem ad publicas tantum introductiones prætextu licentiarum, sed illas potissimum fuisse interdictas, quia frequentes erant, & notæ sed pręter illas, Sanctissimos Pontifices habuisse intentionem alias etiam prohibendi, quod colligitur etiam ex Rota coram Merlino *decis.* 287. *num.* 5. *& in Romana Administ.* 10. Decembris 1626. coram Decano.

LEX CCXLIIII.

Aliqua quandoque furtiua mulierum introductio in Clausuras Monasteriorum ab Episcopis permittenda.

SVpposita etiam doctrina à Prudentia Episcopali, quod omnes omninò mulierum introductiones in Clausuras subiaceant dictis Pontificum prohibitionibus, & pœnis, & quod eiusmodi pœnæ non limitentur tantum pro publicis introductionibus, vel introductoribus; adsunt tamen aliqui casus, in quibus Episcopi permittere, aut tolerare possunt occultas quasdam introductiones, nimirum quando fiunt ex aliquo bono fine, & ex aliqua honesta causa, quæ tamen sit coniuncta cum necessitate, nam sola honesta causa non sufficit, sed requiritur necessitas, vt tollatur præsumptio, quæ est illa, quæ subiacet pœnis; enim verò data necessitate, nedum tollitur pręsumptio, sed efficitur, quod actus sit secundum rationem, & ideò fiat licitus, & laudabilis; casus autem eiusmodi necessarij plures enumerantur à Doctoribus, in quibus statuitur mulieres introductas furtiuas, vel vt subtrahantur à periculo vitæ, vel à periculo infamię, vel vt seruentur illęsæ tamquam in loco refugij, non esse comprehensas in dictis Constitutionibus; quod præsertim tradunt præter Iuristas, & Canonistas Rodriguez *in exposit. Constitut. Pij V. n.* 11. & Sanchez *l.* 7. *summ. cap.* 16. *num.* 11. si igitur causa honesta iungatur cum necessitate, vt omninò tollatur presumptio, & temeritas actus, quæ faciunt actum illicitum, & prohibitum, & pœnis subiectum, poterunt Episcopi in hoc casu furtiuas mulierum introductiones pati, & non punire, facta tamen debita diligentia super necessitate, & honestate introductionis, quod etiam cauetur in iure Canon. & ex Rota 1. *num.* 2. coram Caualero &c.

LEX

LEX CCXLV.

Visitanda ab Episcopis illa Regularium Monasteria, in quibus non viget Regularis Obseruantia.

CONstat ex Trident. *cap. 8. de refor. sess.* 21. præceptum Episcopis indictum visitandi, & corrigendi illa Regularium Monasteria, in quibus Regularis Obseruantia à suo robore defecerit, quod præceptũ, cum non vnanimi à Doctoribus sensu, & intelligentia recipiatur, operę pretium est pro Episcopis dilucidare, ac primo loco statuendum est Episcopos, neque vt Apostolicę Sedis Delegatos, posse Monasteria visitare, vel corrigere, in quibus viget adhuc Regularis obseruãtia; hęc namque ex ipsis Concilij verbis satis intelliguntur excepta, & etiam ex ipso fine legis indictæ. Dicitur autem adhuc vigere obseruantia Regularis in illis Monasterijs, in quibus communiter, & vt plurimum Regula obseruatur, licet contingant aliqui defectus circa personas particulares, quod satis indicat vt scitè notat Pasqualig. *in controuers. inter Episcopos, & Regular.* id, quod subdit, Concilium ipsum, *posse Episcopos visitare talia Monasteria, si superiores admoniti neglexerint ea visitare, & corrigere*; supponit namque Concilium esse in Monasterijs quædam corrigenda per visitationem, quæ videntur spectare ad Regulam communem, non ad defectus particulares quarumdam personarum; ex quo colligitur, certum esse Regulares in hac re esse subiectos Episcopis tamquam Apostolicæ Sedis Delegatis, & posse Episcopos semper visitare, & corrigere Regulares, si id negligant ipsorum superiores admoniti ab Ordinarijs locorũ, vnde sequitur, quod antequam eos visitent, vel corrigant Episcopi, debet præcedere superiorum admonitio, si negligant, secus si superiores non negligant, & consuetis temporibus visitent, vel corrigant; & hæc verba Concilij intelligẽda sunt disiunctiuè, etiam quoad effectum, & ideò sufficit alteram eorum partem impleri *ex cap. Inter cæteras de rescript.* vbi Panormit. *num.* 4. *& Decius num.* 12. ex qua doctrina infertur, sufficere ad excusandum superiorũ negligentiam, si visitent, licet non corrigant, vel corrigant, tametsi non visitent; cum præsumi possit, aut non esse necessariam visitationem, vel non esse necessariam correctionem, & posse alijs remedijs suppleri à superioribus ad seruandam in robore Regularem obseruantiam. Ad constituendos autem superiores Regulares reos negligentiæ, conceditur terminus sex mensium, vnde si contingeret, quod ex aliquo impedimento oborto detinerẽtur à visitatione, dummodò tamen essent parati visitare, vel corrigere, tunc Episcopi deberent supersedere visitationi, & concedere superioribus Regularibus tempus sufficiens ad visitandũ, nam eorum Apostolica Delegatio fit tantum ad supplendam negligentiam dictorum superiorum ex eodem Pasqualig. *loc. cit.* Neque correctio facienda per Episcopos potest Regulæ mensuram excedere, vt colligitur ex verbis Trid. neque ipsam Regulam reformare, sed tantum defectus corrigere circa Regulam, quod notant plures Doctores cum D. Thom. *in* 4. *dist.* 38. *quæst.* 1. *art.* 3. apud eumdem Pasqualigum.

LEX CCXLVI.

Visitanda ab Episcopis omnia Altaria beneficiata.

NEmini dubium est, quod in visitatione Ecclesiarum imponitur etiam onus Episcopis visitandi omnia Altaria beneficiata ad id, vt dignoscãt, certioresque fiant de impletis beneficiorum oneribus. At in hac re patitur controuersiam apud Doctores, an possit Episcopus in visitatione compellere Clericos beneficiatos ad ostendendas Bullas suorum beneficiorum, si per decennium iam sint in pacifica illorum possessione, Nauar. *consil.* 14. *de Offic. Ordinar.* Gomez *q.* 26. *de triennal. possess.* Genuens. *in praxi cap.*21. *num.*18. & alij Doctores *in cap. Illud de præsumpt.* docent, possidentes pacificè beneficia per decem annos habere titulum coloratum possessionis, neque ex eo posse ab Episcopis vllo modo molestari; addunt tamen, posse Episcopos eos compellere ad iurandum verè habere talem titulum, & volunt hanc esse doctrinam communem ex Hostiens. *in cap. Licet de Simonia*. Ego verò non video discrimen in hac re, quomodo liberum sit Episcopis compellere beneficiatos ad iurandum de titulis beneficiorum, & non sit in eorum potestate cogere ad exhibendum Beneficiorum Bullas cum potestas compellendi ad iuramẽtum sit longè maior, quàm potestas cogendi ad exhibendas Bullas; præsertim si beneficia essent plura curata, aut incompatibilia, vel vbi Ius commune resisteret possidenti, in quo casu ex dispositione Concil. Trid. *cap.* 1. *de refor. sess.*7. & ex Textu *in cap Ordinarij de Officio ordinan. in* 6. possunt Episcopi compellere obtinentes beneficia ad exhibendas suas dispensationes; quidquid sit an Rota 1548. die 14. Ianuarij coram Rossanens. statuerit peracto cursu decem, vel viginti annorum in pacifica possessione esse præsumendas ab Episcopis obtentas dispensationes ad plura illa beneficia retinenda, quamuis eiusmodi dispensationes verterentur in dubium, de qua re potest videri Riccius *in praxi part.* 1. *fol. num.*593.

LEX CCXXXXVII.

Visitanda ab Episcopis quoad Clausuram etiam Monasteria Monialium Regularibus subiecta.

QVælibet Monialium Claustra, & Monasteria, licet exempta, & Regularibus subiecta, vel alienis Episcopis subdita, posse ab Ordinarijs locorum visitari quoad Clausuram, & quoad reliqua ad Clausuram spectantia, certum est ex Trid. *cap.*5. *Sess.*25. tametsi nunquam aliàs fuerint visitata, quod declarauit S. Congregatio Concilij 1617. die 24. Nouemb. nam eadem ratio est de Monasterijs subiectis Regularibus, ac de subiectis alienis Episcopis; Episcopus enim Ciuitatis, vel Diœcesis, vbi sunt talia Monasteria habet in omnia æqualem Iurisdictionem quoad pertinentia ad Clausuram, & potest Censuris compellere resistentes, immò etiam implorato brachio sæculari vim inferre, & ostia frangere, si opus fuerit; idque possunt agere Episcopi contra omnes impedientes ipsorum iurisdictionem quoad hoc, siue visitent ordinaria authoritate, siue delegata, quod docent expressè Gauant *in Manual. V. Visitatio nu.*65. Rub. *in Aphoris. V. Monaster. nu.*8. *& V. Visitatio num.*2. Pelliz. *de Monial. cap.*10. Cespedes *de exempt. Regul. cap.*23. An verò possint

possint Episcopi visitare Monasteria Monialium immediatè subiecta Sedi Apostolicæ in concernentibus spiritualia, videtur expressè statutum in eodem Concil. Triden. *cap.9. Sess.25.* dummodo tamen id agant tamquam Apostolicæ Sedis Delegati; non verò quoad Temporalia, quam distinctionem faciunt Nouac. *in Lucerna Regul. V.Visitatio* Leyua *lib.6. cap.21.* & Cespedes *cap.15. de exempt. Regular.* Quid verò esset agendum Episcopis, si in Visitatione recusarentur tamquam suspecti, & fierent contra ipsos Appellationes. Videndi sunt in hac materia Doctores *in cap. Ad nostram, & in cap. cum speciali de Appellat.* & præ cæteris Barbos. *part. 3. Allegat.73. num.33.* qui affert declarationem Sacræ Congreg. super *cap. 10. de reform. Sess. 24. Concil. Trid.* Lancellot. tamen *de Attentatis part.2. cap.12.* docet regulariter loquendo, non esse admittendam Appellationem à Visitatione Episcopi, neque eius gesta in Visitatione esse censenda attentata.

LEX CCXXXXVIII.

Visitanda ab Episcopis etiam Ecclesia exempta non tamen quomodolibet exempta.

TEneri locorum Ordinarios singulis annis authoritate Apostolica Ecclesias quascumque quomodolibet exemptas visitare, illisque in omnibus rebus, quibus indigere possunt, siue spiritualibus, siue temporalibus opportunè prouidere docuit Lauret. de Franchis *de subiect. Regular. Episcopis Summar.5.* idque ex Trid. *cap.8. de Reform. Sess.7.* ad illa verba *Locorum Ordinarij debent singulis annis visitare Ecclesias exemptas, & prouidere, &c.* ex quibus infert Lauretus de Franchis etiam Ecclesias Regularium Visitationi Episcoporum esse subiectas, aliasque omnes Ecclesias quomodocumque exemptas. Communior tamen, & verior sententia ea est, quod in hac materia dispositio Concilij procedat tantum de Ecclesijs exemptis Sæcularibus, aut quibus Sæculares inseruiunt; non verò de Ecclesijs Regularium, quod colligitur ex eo, quod in his, in quibus Concilium subijcit Regulares Episcopis, Regulares ipsos expressè nominat, atque de illis rebus specialem mentionem facit, vt legentibus Concilium sæpiùs patet, tum etiam ex declaratione Sacræ Congreg. Concilij facta anno 1596. die 12. Februarij apud Gallemart. *ad dictum caput Concilij 8. de refor. sess. 7.* vbi habentur hæc verba, *Sacra Congregatio Concilij censuit posse Episcopum visitare quascumque Ecclesias Sæculares intra fines suæ Diœcesis existentes vigore cap. 8. de refor. sess. 7. etiamsi ad Regulares pertineant, dum tamen per Sæculares eis deseruiatur &c.* vbi notanda sunt illa verba, *dum Sæculares inseruiunt Ecclesijs;* si enim ipsis inseruiant Regulares, non Sæculares deficit conditio, sine qua cessat in Episcopis facultas visitandi Ecclesias exemptas, quibus ipsi Regulares inseruiunt, & hoc constat etiã ex praxi, nam Episcopi nunquam visitant Ecclesias Regularium, quibus ipsi inseruiunt. Aduertendum tamen, quod hæc doctrina amplectenda est pro illis Regularium Ecclesijs, quibus ipsi inseruiunt tamquam Ecclesijs proprijs, non tamquam alienis, & aliunde ipsis Ordinarijs subiectis, vt euenit in Ecclesia Sacri Mõtis Varalli, cui verè inseruiunt Regulares Reformati S. Francisci, sed tamquam Ministri aduentitij, quæ tamen Ecclesia Iure Antiquo Ordinario visitatur ab Episcopis Nouariensibus pro tempore, non obstante illorum Regularium contradictione, qui cum habeant aliam Ecclesiam propriam in parte

parte eiusdem Montis inferiori, habent etiam ius alijs Regularium Ecclesijs cõmune, vt non subiaceant Episcoporum visitationi.

LEX CCXLVIIII.

Clausura Monialium ab Episcopis attentissimè custodienda.

NIl strictiùs mandant Episcopis Pontificiæ Constitutiones, Sacri Canones, & Concilia, quàm diligentem Clausuræ Sanctimonialium custodiam, atque ad hanc restaurandam, atque omninò inuiolatam seruandam, omnem Episcopis tribuunt Concilia facultatem, præsertim Trid. *Sess. vlt. de Regular.* vnde, si contingat, quod etiam in Monasterijs omninò exemptis occurrat casus reparationis, possunt Episcopi tamquam Sedis Apostolicæ Delegati omnia ea peragere, quæ expedire videbuntur, etiam contradicentibus Monasteriorum superioribus, quos possunt Episcopi pœnis, & censuris coercere; idque constat ex DecretoS.C.facto in fauorē Episcopi Colimbricensis die 26. Maij anno 1640. quod incipit. *S.C. Concilij &c.* sub Præfecto Cardinali Pamphilio; quod intelligitur, etiamsi aliquod Monasterium haberet priuilegium, quod non possit visitari quoad Clausuram, nisi semel ab Episcopo, nam non obstante tali priuilegio, si occurreret aliquod fortuitum, ratione cuius Monasterium indigeret noua visitatiòne quoad Clausuram, semper potest ab Episcopo visitari, vt ipsa Clausura reparetur, ne detrimentum patiatur, omne namque priuilegium intelligitur concessum in fauorem, & commodum Monialium, & Monasterij, nec potest operari effectum contrarium iuxta Regulas Iuris *l. Nulla Iuris ff. de legibus, & cap. quod ob gratiam de Regul. Iur. in 6.* quod tamen sequeretur, si priuilegium esset impeditiuum nouæ visitationis Episcopi vrgente Clausuræ necessitate. Verum quidem est, quod debent Episcopi, quantum possunt, vnà cum superioribus Regularibus procurare, vt Clausura seruetur, quod habetur ex Constit. Pij V. quæ incipit *Pastoralis, &c.* quemadmodum etiam vna cum ipsis debent impedire accessum, & allocutionem cum Monialibus, tàm in Sæcularibus, quàm in Regularibus, cum ex his saltem remotè, & plerumque proximè possit oriri violatio Clausuræ; & in hoc semper Episcopi etiam soli possunt agere, & delinquentes punire; quemadmodum etiam ex Constitut. Gregor. XV. quæ incipit *Inscrutabilis* possunt soli procedere contra delinquentes in alijs rebus in Moniales, vt patet ex verbis Bullæ.

LEX CCL.

Non quacumque ex causa Monialibus permittendus egressus è Monasterio.

SIne causa legitima ab Episcopis diligenter examinanda, atque probanda, non est permittendus egressus Monialibus è suo Monasterio; neque ad id permittendum sufficit quæcumque causa, nam præter Trid. *Sess. vlt. de Regul. cap.* 5. vbi præcipit, causas istas esse diligenter examinandas, atque probandas ab Episcopis, adest Constitut. Pij V. quæ incipit *Decori &c.* vbi tres potissimum enumerantur, scilicet graue incendium, Lepra, & Epidemia, quibus cognitis, atque in scriptis expressis, potest Episcopus cum superiore Regulari, si Moniales sint Regulares, concedere licentiam, quæ licentia pro Mo-

Monialibus Regularibus, coniunctim, scilicet ab Episcopo, & superiore concedenda est, vt patet ex verbis Constitutionis allatæ, nec ab vno altero dissentiente potest concedi. Posse autem Episcopos, & superiores concedere egressum Monialibus ob alias similes causas, docent innumeri Doctores, quos citat Pasqualig. *in addit. ad Lauret.* vbi de hac re tractatur, non obstante declaratione S C. Concilij Triden. sub Card. Millino, in qua prohibetur Episcopis,& Superioribus eiusmodi licentias concedere ob causas aliquo pacto consimiles,aliud enim est, quod causa sit absolutè similis, aliud est, quod sit quoquomodo similis, ad hanc enim non potest se extendere Constit. Pij V. sicut potest ad similem absolutè, quæ potest habere eumdem finem legis finalis, & in qua lex ipsa potest habere locum,neque enim lex,quæ potest trahi ad causas absolutè similes, poterit trahi ad causas solum aliqualiter similes, cum primæ sint eiusdem generis, vel speciei, non secundæ, saltem quo ad finem intentum à lege,ratione cuius dicuntur causæ similes, etiam causæ disparatæ, scilicet diuersi generis, & diuersæ speciei, vt sunt inundationes, ruinæ edificiorum militum inuasiones, & eiusmodi plurès, quæ dicuntur semper causæ similes formaliter ratione finis, non materialiter, quam doctrinã sequuntur Azor. Rodriguez. Sanchez. Sot. Bonacin. Barbos. & alij apud Pasqualig. *l. c.* Qui etiam refert plures Doctores asserentes, Episcopos posse concedere licentiam egrediendi Monasterium alicui Moniali, quæ laboraret morbo graui sibi tantum nociuo, quando intra aliquod Monasterium sufficienter curari non posset.

LEX CCLI.

Nemini permittendus ingressus intra septa Monialium absque licentia in scriptis obtenta.

SIne Episcopi vel superioris licentia in scriptis obtenta, sub pœna excõmunicationis ipso facto incurrenda, decernit Trid. *Sess.vlt. de Regular.* nemini cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis licere ingredi Monasteria Monialium; Quo Decreto docent communiter Doctores ex declaratione S.C.Concilij edita die 19. Iulij 1597. tribui à Concilio facultatẽ disiunctiuè Episcopis, & superioribus Regularibus pro Monasterijs ipsis subiectis, & exemptis concedendi eiusmodi licentias, cum Concilium vtatur illa particula *vel*, quæ est disiunctiua; vnde inferunt aliqui pro Monasterijs Regularibus, & exemptis,sufficere licentiam superioris Regularis, vt etiam in praxi seruatur, non sufficere autem licentiam Episcopi, cum Declaratio S. C. Concilij dicat expreßè, eiusmodi licentiam esse concedendam, dumtaxat à superioribus Regularibus. Alij tamen Doctores cum Zerol. *part. 1. prax. Episc. V. Moniales*, & cum Zech. *de Rep. Eccles. tit. de Regul. cap. 3. n. 5.* ex alio Decreto S. Congreg. Episcop., & Regul. Edito die 24. Augusti Anno 1594. volunt, quod eiusmodi licentiæ possint, & debeant concedi, etiam ab Episcopis, cum ipsis potissimum à Cõcilijs, & Constitutionibus Pontificijs demãdetur cura Clausuræ Monialium pro omnibus Monasterijs vniuersè, nemine excepto; quæ doctrina sua non caret probabilitate,& potest ab Episcopis rationabiliter sustineri. Licentiæ autem eiusmodi non sunt concedendæ

sine

sine causis necessarijs, alioquin essent nullæ defectu potestatis in concedente, quæ potestas deficit, si deficiat causa à Concilio requisita; sufficit tamen, quod causæ sint rationabiles, vt dicantur necessariæ, cum Decretum Concilij sumat declarationem à Iure communi; in quo pro causa necessaria reputatur causa rationabilis, vt patet *ex cap. Periculoso de Regular. in 6*. Quis verò debeat intelligi nomine superioris quo ad Monasteria subiecta Regularibus, demonstrat praxis, esse intelligendum quemcumque superiorem localem, qui exerceat Iurisdictionem in Monasterium, licet Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. cap. 10.* & Peliz. *de Monial. lib. cap. 5. n. 149.* doceant nomine superioris esse intelligendum tantum Generalem, vel Prouincialem, qui habent Iurisdictionem quasi Episcopalem, & quoquomodo æquiparantur Episcopis.

LEX CCLII.

Monasteria Monialium extra muros vrbis, vel oppidi extructa ab Episcopis ad vrbem, vel ad oppidum reducenda.

MAndat Trident. Episcopis, alijsque Monialium superioribus, vt Monasteria extra muros constituta inter muros reducantur, si ita ipsis expedire videbitur, ex quo oritur dubiũ, an per Decretum Concilij tollatur omninò facultas erigendi Monasteria extra loca, quæ non sint suis mænibus munita, videtur namque ex Decreto Concilij prohibente Monasteria clarè sequi noua Monasteria erigendi extra muros, pro quo dubio resoluendo affert Barbos *lib. 2. de Iur. Eccles. cap. 12. num. 10.* declarationem Sac. Cong. qua prohibetur expresè erectio Monasterij extra muros, cum id etiam saltem indirectè prohibeatur in Concilio. Translatio autem Monasteriorũ, nisi noua Monasteria erigantur, fieri debet ad Monasteria eiusdem Ordinis, applicando redditus Monasterij translati ad Monasterium, ad quod transferuntur Moniales, idque refert decisum Zerola *part. 1. prax. Episc. V. Monialis*, quod constat etiam ex Concilio, dum præscribit transferenda esse ad noua, vel antiqua Monasteria eiusdem Ordinis intra muros. An verò possint transferri ab Episcopis quæcumque Monasteria, etiam exempta, non est certum apud Doctores, nam aliqui volũt, hoc posse fieri ab Episcopis, saltẽ ex eo quod sint semper Delegati Sedis Apostolicæ, & id præ cæteris affirmat Vuerius, *Constit. 15. num. 47.* licet Concilium in hac re particulari talem facultatem non expresserit. Alij tamen hoc negant, & prę reliquis Pasqualig. *in addit. ad Lauret.*, cum Concil. in hac re non exprimat in Episcopis delegationem, vt solet facere, quando subijcit Episcopis Monasteria exempta, maximè quia pro Monasterijs exemptis fit mentio in Concilio suorum superiorum. Vtraque doctrina probabilis est, cum non sit verum, quod Concilium exprimat in omnibus delegationem Sedis Apostolicæ, quam verè habent, cum ab intrinseco sint semper Delegati Sedis Apostolicæ in ijs rebus, quæ excedunt potestatem Ordinariam Episcopalem.

LEX

LEX CCLIII.

Nulla consuetudines in Monasterijs Monialium ab Episcopis probandæ, quæ præter Regulam, vel contra Regulam sint.

SOla regula, quam profitentur Moniales cuiuscumque ordinis, vel certa lex perfectæ vitæ instituendæ ab Episcopali prudentia probanda est, atque in suo robore sustinenda; non enim extraneas regulæ leges si à Monialibus esse introducendas, neque esse ab Episcopis admittendas, optimum suadet Monialium regimen, à quo maximè debent exulare nouitates, ne pariant absurda, & confusiones; tametsi videantur in bonum collimare. Opinati sunt tamen non pauci, posse Moniales quasdam introducere consuetudines ab Episcopis probandas, quæ habeant vim legum, quibus tandem, velut regulis, obligentur; at horum doctrina non est facili negotio ab Episcopis admittenda, cum adhuc vertatur in dubium, an communitas specialis Monialiũ possit introducere aliquam consuetudinem, vt possunt facere aliæ cõmunitates populorum: habemus enim ex Iure Ciuili, & ex pluribus Iureconsultis, non posse introducere consuetudinem, quę obliget per modum legis, nisi qui habent iurisdictionem, & potestatem condendi leges, sic Bartol. *consil.* 136. Alex. *consil.* 173. Roland. *consil.* 5. Tiraquel. *tract. de primogenit.* & alij plures; qua doctrinâ suppositâ, cum Moniales nullam habeant iurisdictionem, & facultatem condendi leges, cum sint ex sui status naturâ semper subiectę, & in omnibus ab alijs regantur, ex hoc neque videntur posse consuetudines introducere obligantes ad modũ legis. Ego tamen non facilè acquiescerem huic rationi, nimirum, quod communitas Monialium non possit condere leges, neque vllam habeat iurisdictionem, ex eo quod sit ex natura sui status semper subiecta, & ab alijs dependens, & dirigenda, non enim militat hęc ratio in alijs communitatibus, quę habent similem dependentiã, & subiectionem à suis superioribus, & tamen à Iure gentium habent, quod possint saltem per consuetudinem condere leges, vnde esset semper in hac re inuenienda, & assignanda disparitas. Acquiesco tamen propter rationem melioris regiminis Monialium, quod maximè Episcopi debent promouere: cum enim sit regimen spirituale ab alijs ex sua naturâ dirigendum, nunquam erit bonum communitati Monialium, quod ipsa possit condere leges, aut consuetudines inducere tamquam leges obligantes.

LEX CCLIIII.

Ab Episcopis illæ consuetudines tantum probandæ in Monasterijs Monialium, quæ sint secundum regulam, nec faciant legem.

NIhil noui pręter ea, quę pręscribuntur in Sacris Canonibus, aut in Monialium regulis inducendum est in religiosas ipsarum Monialium communitates, si nouum faciat institutum, vel nouam legem regulę; idque maximè ab Episcopali prudentia cauendum est; at si quid opem ferat nutanti ipsius regulę obseruantię, vel religioni, aut spiritualis regiminis, & commodi ampliationem tendat, erit illicò ab Episcopis probandum, tamquam bonum vtilius pro animarum salute amplectẽdum, non tamen ex legis necessitate, aut obligatione, sed ex libertate. Vnaquęque

quęque enim sancta, & religiosa communitas potest pro libito sibi viuendi formam perfectiorem statuere, dummodo id non transeat in statutum, aut legem, & Religionis regulam. Non video tamen quomodo nonnulli Episcopi adprobent, aut possint adprobare illam in electione Abbatissarum consuetudinem, qua solent Moniales cum solâ maiori parte votorum suas Priorissas, vel Abbatissas eligere, cum in Iure Canonico cautum sit, ad eiusmodi electiones duas ad minimũ partes votorum debere concurrere. Nec video quomodo Barbosa *in collect. Bull. V. Monialis*, possit docere esse satis maiorem partem votorum, vbi talis est consuetudo, eligendi, cum ex dictis eiusmodi consuetudines habentes vim legis non possint introduci in Monasterijs Monialium, neque sint appellandi abusus contra Sacros Canones consuetudines, sic enim vbi adsunt abusus inter Moniales, vt bacchanalia exerceant indebito more, habitu, & vestitu, quod interdicitur expressè à S. Congr. Concil. *in Ferrariens.* 27. Aprilis 1604. possent vocari consuetudines ideò ab Episcopis probandæ, & permittendæ, quod sanè nefarium esset.

LEX CCLV.

Non permittenda ab Episcopis electio Abbatissarum, nisi per secreta suffragia.

VBi Trident. Concilium præscribit formam eligendi Abbatissas, Priorissas, vel Præfectas in Monasterijs Monialium, præcipit etiam, eam esse faciendam per secreta suffragia, ita vt electio sit omninò irrita, si non seruetur talis forma; quod vero nullo modo sint publicanda eligentium nomina præter Concilium declarat etiam Sac. Congreg. apud Samuel. *de Elect. tract.* 1. *disp.* 5. *contr.* 2. quæ in hac re non admittit, neque publicationem votorũ factã ex ignorãtia, vel alio quocũque modo, & vult semper esse nullas electiones, si quocũque modo publicẽtur vota, vnde Episcopi non habent authoritatem cõualidandi tales electiones, quia eorum authoritas non est supra authoritatem Concilij irritantem eiusmodi electionem. Secretum vero seruandum in electionibus Abbatissarum nõ tollit, quin suffragia Monialium ore tenus ab Episcopis accipi possint, aut ab alijs Monialium Superioribus; idque refert Garzias *de benef. p.* 5. *cap.* 4. *n.* 390. declaratum à Sac. Cong. vbi addit non officere secreto electionis, si suffragia excipiantur tribus, vel quatuor adstantibus. Quot autem vota requirantur ad validam electionem nondum satis declaratum est, licet Barbos. *lib.* 1. *de Iure Eccles. cap.* 45. & Tamburin. *de Iure Abbat. disp.* 28. *qu* 9. asserant fuisse declaratum à S. Congreg. sub die 29. Nouemb. 1585. quod requirantur duę partes suffragiorum. Certum tamen est de Iure communi, sufficere maiorem partem, vt habetur *in cap. quia propter de elect.*, vnde illa declaratio cum ex Testimonio Pasqualig. *in addit. ad Lauret.* non sit in forma authentica non potest habere vim contra Ius cõmune; vnde, si non obstet cõsuetudo, vel aliud statutum speciale, semper erit sufficiens maior pars suffragiorum, iuxta Rotam coram Duran. *decis.* 232. *num.* 3. cui respondet *text cap. Indemnitatibus* §. *sanè de elect. in* 6. Verum præ cæteris ab Episcopis aduertendum est, quod non possunt permittere Regularibus, vt ipsi non denuncient diem electionis, nam hoc statutum est in Constit. 18. Greg. XV. quæ incipit *Inscrutabilis*, cum debeant, vel ipsi Episcopi interuenire, vel per se ipsos, vel per alios; quapropter si

Digitized by Google

si Superiores Regulares, vel omitterent denunciare diem electionis, vel illam facerent ante tempus præfinitum, possent ab Episcopis puniri, quod habetur ex declaratione Sac. Congreg. *in resolut. dub. circa dictam Constit. dub.* 15. si tamen deueniretur ad electionem, adhuc valida esset, quia non adest aliquod decretum irritans talem electionem, neque Moniales essent subiectæ pœnis ab Episcopis infligendis, cum Constitutio Pontificis obliget solum Superiores Regulares, & de ipsis dumtaxat loquatur. Vbi verò sint suscipienda vota secreta, decernitur à Trid. ex quo habemus, esse accipienda ante Cancellarum fenestellam, nisi necessitas cogeret ad ingrediendum Monasterium, in quo casu possent Præsidentes electioni ingredi, cum tunc esset vnus ex casibus necessarijs ad ingressum, ita docentibus pluribus Doctoribus cum Pasqualig. ad Lauret Barbos. *de potest. Episcop. Alleg.* 102. Peliz. *de Monial.* & alijs, vbi dicunt subintrare Constitutionem Gregorij XIII.

LEX CCLVI.

Non permittenda electio Abbatissæ, vel Priorissæ, quæ non tangat suæ ætatis annum quadragesimum.

NOn agitur hic singillatim de alijs qualitatibus requisitis à Triden. ad electionem Abbatissarum, vel Superiorum in Monasterijs Monialium, quia cæteræ qualitates requisitæ non cadunt sub quæstionem; certum enim est præter ætatem quadraginta annorum requiri Prudentiã, vitæ integritatem, & sufficientem in implendo munere idoneitatem, & quod saltem octo anni transacti sint post professionem, quando hæc omnia fieri possunt, & copulari, nam Concilium in alijs casibus necessitatis aliter disponit, atque multa relinquit arbitrio Episcopi, vt patet *in cap. 7. Sess. vlt. de Regular.* Tota difficultas est circa ætatem quadraginta annorum, extra casum, in quo Abbatissa etiam per Concilium potest eligi triginta annorum; an scilicet sit eligenda quadragenaria per annum completum, vel sufficiat ad electionẽ annus quadragesimus inceptus. Multi Doctores cum Pasqualig. *in addit. ad Lauret.* volunt requiri à Concilio annum completum, cum dicat Cõcilium, quod Abbatissa non sit minor quadraginta annis; semper autem esset minor quadraginta annis, si annus non esset completus, maximè quia annus quadragesimus non dicitur talis nomimine vnius, vel aliquot dierum, per quos incipiat. Alij tamen Doctores volunt, sufficere annum inceptum, quẽadmodum etiam docent in Ordinibus suscipiendis, & alijs eiusmodi, quia vnaquæque dies anni quadragesimi facit, quod Abbatissa sit verè in anno quadragesimo, præsertim cum simus in fauorabilibus, & fauores sint semper ampliandi. Nescio tamen quomodo Pasqualig. *l. c.* & etiam *in quæst. Canon.* ex doctrina quorũdam asserat in eiusmodi Ecclesiæ, & Conciliorũ Sanctionibus esse semper intelligendum annũ completum, vt quis intelligatur esse in illo anno, quasi annus accipiendus sit per modum rei indiuisibilis, cum tamen dicat ad complementum anni sufficere, quod quis attingat vltimum diem iuxta *l. denique §. minorem ff. de minor.*; si enim annus accipiendus est cõpletus indiuisibiliter, non potest deesse anno neque vltimi quadrantis complementum; si verò annus diuisibiliter accipiendus est, tàm sufficit pro anno quadragesimo, quod sit in prima die,

vel primo quadrante illius, quàm quod sit in postremo; semper enim talis annus diuisibiliter acceptus, erit annus quadragesimus, siue sit in principio, siue in fine.

LEX CCLVII.

In Electione Abbatissæ excipienda ab Episcopis Monialium vota, non intra, sed extra claustra.

CVm ex Trid. *Sess.25. cap.7. de Regular. & ex cap. statuimus* apud Nauar. *Q.* 3. *n.*59. habeamus pro eligenda Abbatissa esse excipienda Monialium vota extra Claustra Monasterij ad fenestellam ante cancella, Episcoporum, vel Prelatorum Regularium nemo poterit ad eadem excipienda ingredi Monasterium, aut Clausuræ Septa; quod tamen communiter à Doctoribus limitatur, nisi adsit aliqua vrgens causa ingrediendi Monasterij, quæ sit sufficiens, vt cessare faciat dispositionem Concilij, & vbi habeat locũ Epicheya, nimirum, quod talis casus sub lege non comprehendatur, & quod Legislator ita voluisset, si casum præuidisset; vnde hoc erit à Prælatis iudicandum prudenter secundum regulas eiusdem Epicheyæ, de qua agunt DD. in materia de legibus. Causa verò sufficiens existimatur suspicio, & timor subornationis votorum, at non quicumque timor, sed valdè fundatus, & benè examinatus, vel alia eiusmodi causa arbitrio Prælatorum prudentissimè iudicanda. Si verò contingat causa necessaria ingrediendi, tunc Episcopus, vel Prælatus non poterit nisi illos introducere, qui sunt necessarij ad illum actum. Hic verò suboritur dubium à quonam Superiore sit probãda eiusmodi causa, cum Abbatissæ electioni præsunt pro Monialibus subiectis Regularibus Episcopus, & Prælatus Regularis. Pasqualig. *in addit. ad Lauret. qu.*9. vult causam sufficientem necessariam pro ingressu ad Monasterium esse probandam, & iudicandam à solo Superiore Regulari, cuius proprium munus est vota recipere pro eligenda Abbatissa sibi subdita, idque tradit ex quadam declaratione S. C. Concilij Trid. edita die 10. Septembr. 1639. At ego putarem, in hac re non esse præferendum iudicium Superioris Regularis iudicio Episcopi, cum agatur de Clausura, supra quàm semper habet Episcopus maiorem authoritatem, & Iurisdictionem, quam Superior Regularis; & circa ingressum in Monasterium exceptio votorum materialiter se habet ad Clausuræ violationem, quæ in hoc casu principaliter attendenda est, licet fiat ex dicta causa. Episcopi namque, tamquam Delegati Apostolicæ Sedis possunt punire etiam ipsos Regulares Superiores, si ingrederentur Monasteria sine debita causa, quod est signum maioris potestatis supra Clausuram.

LEX CCLVIII.

Non approbanda ab Episcopis, neque confirmanda electio Abbatissæ, nisi facta à duabus partibus votorum, vel saltem à maiori parte.

EX Doctrina, quam afferunt Doctores de confirmatione Abbatissæ facienda à Superioribus Monasterij, colligitur, quid sit dicendum de valida eiusdem Abbatissæ electione quoad numerum votorum, nam tradunt cõmuniter esse confirmandam, siue sit electa à duplici parte Monialium, siue à maiori parte, dummodo reliqua interueniant requisita. Id præsertim affirmat

mat Pasqualigus *in addit. qu.*8. vnde sequitur, electam à minori parte nullo modo esse admittendam, neque ipsi concedendam Monasterij administrationem; videtur namque tota hæc doctrina fundata *in c. de indemnit.* §. *porrò & §. Verum de elect. in* 6. multis autem in locis id obseruatũ est in praxi, quod illa Monialis habetur pro legitimè electa, quæ tametsi non habeat duas partes votorum, vel maiorem partem, dummodò tamen inter alias Moniales concurrentes ipsa reliquas excedat in numero votorum, quod an sit ritè permissum à Superioribus, nolo hic inuestigare, cum vnusquisque teneatur scire, quæ sui muneris sunt, & officij, vt scitè docet Doctor Angelicus. Illi Doctores, qui requirunt duas partes suffragiorũ pro valida Abbatissæ electione inter quos est Barbos. *de Iure Eccles. l.*1. *cap.*45. *nu.*27. & Tamburin. *de Iure Abbatiss. disp.*28. *qu.*9. fundantur in quodam Rescripto S. Cong. die 20. Nouemb. 1585. quod factum est Episcopo Assisiensi, quod rescriptum refertur à Paulino Berto *in prax. Crimin. titul.*4. Alij verò, qui dicunt sufficere maiorem partem votorum, habito respectu ad totum Capitulum, inter quos sunt Miranda *de Monialib. qu.*7. *art.*4. Pellizzar. *cap.*10. & alij plures fundantur in Iure communi *ex cap. Quia propter de elect. & ex cap. Dudum cum cæteris de electionibus in* 6. *& ex cap. de indemnitatibus* §. *Verum de elect.* & tandem ex Rota coram Durano *decis.*232. *nu.* 34. *& in Ilerdensi electionis Priorissæ* 2. Iunij 1636. coram Roias, vbi habetur, ad veram electionem canonicam sufficere maiorem partem votorum, & hæc doctrina videtur pro praxi probabilior, cum tollat maiores difficultates in electionibus, quæ passim contingunt.

LEX CCLIX.

Ab Episcopis non permittenda electio Monialis in Abbatissam, quæ non habeat annos quadraginta ætatis, & professionis octo, vel saltem annos triginta ætatis, & professionis quinque.

EX Trid. *Sess.*25. *cap.* 7. *de refor. Regular.* præter illa, quæ habentur in iure Canonico *in cap. de indemnit. de elect. lib.* 6. habemus, quod Abbatissa, seu Præfecta Monasterij Monialium debet eligi non minor annis quadraginta, & quæ per octo annos post emissam professionem laudabiliter vixerit; & si tantæ ætatis, & professionis Monialis non inueniatur in illo Monasterio, vel eligatur ex alio Monasterio eiusdem Ordinis, si id commodè fieri potest, vel eligatur vna in eodem Monasterio, quæ saltem attingat ætatis annos triginta, & professionis annos quinque, vbi aduertit Suarez *tom.*4. *de Relig. tract.* 8. *lib.*2. *cap* 6. ex quadam declaratione Sac. Congreg. annos professionis non esse tàm necessarios ad electionem Abbatissę, quàm necessaria sit conditio ætatis, siue quadraginta, siue triginta annorum, vnde deducunt aliqui DD. posse Monialem eligi in Abbatissam ex necessitate, etiamsi sit ætatis triginta annorũ, licet non impleuerit quinquãnium Religionis per professionem, quæ tamen semper debet esse expressè facta; & ratio est, quia ad regimen aliorum magis confert ætatis maturitas, quę regulariter indicat maiorem prudentiam, quàm antiquitas professionis; ex quo deducunt, facilius esse dispensabile tempus Religionis requisitum à Concilio, quàm tempus ætatis, pro cuius dispensatione semper maior causa

Digitized by Google

ſa requiritur. Quinimmò refert idem Suarez, adeſſe aliam declarationem S. C. apud Gallemart. *in Collectam ad Trid.* ex quo habetur, quod ſi deficiat Monialis habens maturiorem ætatem, & profeſſionem, poſſe eligi in Abbatiſſam Monialem iuniorem, ſcilicet habentẽ triginta annos, licet non habeat quinquennium Religionis. Tutius tamẽ erit in eiuſmodi electionibus ſeruare formam à Tridentino præſcriptam; maximè quia illa declaratio S. Congr. fuit pro caſu particulari, qui non poteſt facere legem vniuerſalem, & conditiones requiſitæ à Trid. pro eligenda Abbatiſſa minus clarè exprimuntur, nec poſſunt per doctrinam aliquam ſpeculatiuam inuerti; quidquid dicat Tamburin. *de iure Abbatiſs. diſp.* 28. *q.* 2. *num.* 8. dum enim pro eligenda Abbatiſſa præſcribuntur qualitates à lege conciliari, Monialis illis carens nunquam erit eligibilis, & in caſu quo nulla eſſet eligibilis ipſarum defectu, recurrendum eſſet ad S. Congr. Vnde ſequitur ex eodem Concil. ſemper preferendam eſſe Monialem ſeniorem ætate, & profeſſione, illi, quæ tantum trigenaria eſſet cum quinque annis Religionis, ſi tamen non eſſet prorſus inhabilis, & licet vna tantum exiſteret in Monaſterio habens qualitates requiſitas à Concilio, illa ſemper eſſet eligibilis, nec extra Monaſterium eiuſdẽ ordinis quærenda eſſet, neque ex hoc redderetur electio inualida, vtpotè non libera, & coarctata, quod notat Tamburin. *l. c.* nam ſufficit ad libertatem electionis, quod eligatur habilis præ alijs, &c.

LEX CCLX.

Pro eligenda Abbatiſſa, neque tempus ætatis, neque tempus profeſſionis præſcriptum à Trid. diſpenſandum ab Epiſcopis.

DOctrina communis eſt, legem quamcumque ſuperioris indiſpẽſabilẽ eſſe ab Inferiori, quantumuis etiã ſuperioris lex Epicheyam, & interpretationem patiatur ab Inferiori, & hæc doctrina ſuſtinenda eſt etiam in re propoſita; ſolus enim ſummus Pontifex ex cauſa poteſt ſupra Concilium diſpẽſare; ex quo ſequitur, legem à Concilio Trident. præſcriptam, quod Abbatiſſæ ſint tantæ ætatis, & tantæ Religionis non poſſe ab Epiſcopis diſpenſari, niſi ad ſummum ex tacitâ aliqua Summi Pontificis conceſſione, quæ tamen non ità facilè ſupponi poteſt in re propoſita, adeſt namque declaratio S.C. *in Viterbienſi S. Rota* 25. Martij 1623. pro Epiſcopis, quod ſi deficeret etiam vnus menſis ab ætate præſcripta pro eligenda in Abbatiſſam Moniali, neque in hoc caſu poſſet diſpenſari, quia ſemper deficeret vna, ex qualitatibus præſcriptis à Trid ſuper qua non poſſet diſpenſari, ità ſentientibus cum Paſqualig. *in addit. q.* 1. Lauor. Tamburin. & alijs &c. Si verò expediret pro Monaſterio, aliquam eligere non habentem qualitates præſcriptas, pro diſpenſatione ex cauſa facienda, recurrendum eſſet ad S. C. Ex qua doctrina deducitur, Monialem carentem debita ætate, vel tempore profeſſionis, neque poſſe eligi in Vicariam, ſi Vicaria munus gerat Abbatiſſæ, vt regiminis caput, ſic enim iniuria, & fraus irrogaretur legi aliter iubenti, cuius diſpoſitio ſemper attendenda eſt in ordine ad munus obeundum, non in ordine ad nomen obti-

Digitized by Google

obtinendum. Si tamen aliqua suboriretur difficultas, ex qua necessariò esset protrahenda per aliquod tempus Abbatissæ electio, aut esset. S. C. consulenda, posset pro interim aliqua eligi in Vicariam, quæ pro aliquo tempore regimini adstaret; semper enim intelligeretur ipsi impositum onus per modum transeuntis, quod non vitiat electionem. Quid vero sit agendum Episcopis in electione Abbatissarum Regularium, hoc statuitur in Const. Gregor. XV. quæ incipit *Inscrutabilis &c.* cum enim possit esse difficultas, an Episcopi in talibus electionibus habeant merum Ius præsidendi, seu interessendi cum superioribus Regularibus, neque spectet ad ipsos aliud agere, tametsi in commodum Monasterij Abbatissa ex alio Monasterio petenda esset, in hoc casu semper est consulenda S.C. cum nihil sit Iuris minuendum superioribus Regularibus, & multò minùs Episcopis. Qualitates reliquæ, quę requiruntur in Moniali, vt eligi possit in Abbatissam, referuntur communiter à Doctoribus, nimirum, quod sit honesta, obseruatrix regulæ, discreta, prudens, & omni morum integritate prædita, si enim haberet qualitates cõtrarias, non posset eligi, immò electa deberet deponi, si graue incommodum oriretur Monasterio, quod habetur *ex cap. si quis Abbas* 18. *q.* 1 cum, & notat Maiol. *de Irregular. l.* 1. *c.* 29. cum Tamburin. *de Iure Abbatiss. disp.* 28. cum sit semper ad regimen Monasterij admouenda Monialis, atque in regimine detinenda, quæ promoueat, non destruat commune bonum Monasterij &c.

LEX CCLXI.

Moniales illegitima in Abbatissam non admittenda absque dispensatione.

POsse Moniales illegitimas sine dispensatione ab Episcopis admitti in Abbatissas, tradunt multi Doctores apud Pasqualig. *in addit. ad Lauret. q.* 1. asserentes: Sic decisum fuisse, & declaratum à S.C. die 4. Octobris 1594. vbi habetur Moniales illegitimas non comprehendi sub Const. Sixti V. de Illegitimis quoad dignitates. At communior Sententia tenet, non posse illegitimas eligi in Abbatissas sine dispẽsatione, quam sequuntur Doctores, & Canonistæ supra viginti quinque apud eumdem Pasqualig. *l. c.* vbi etiam dicitur; Sic declaratum fuisse à S. C. die 27. Aprilis 1630. vbi verò afferuntur declarationes S. C. inuicem aduersantes, & contrariæ *ait Pasqualig.* aut nemini standum est, cum satis de ipsis non constet, aut illa est amplectenda, quæ magis rationi, & Iuris dispositioni fauet, qualis est posterior allata. Concluditur autem ex principijs certis apud Iuristas omnes, quod Monialis illegitima non possit eligi in Abbatissam, cum sit regula vniuersalis in Iure, quod masculinum concipit fœmininũ, quæ semper valet in materia indifferenti, quando ratio differentiæ assignari non potest, *ex l. si quis ff. de Iurisdict.* ex qua regula sequitur, quod dispositum pro vno, intelligatur d spositum etiam pro alio; & sic quod est dispositum de masculis quoad illegitimitatẽ, intelligatur etiam de fœminis pro dignitatibus assequendis; si ut enim in vtrisque defectus natalium est idem, ita ratio debet esse eadem quoad habilitatem &c. cum ergo tàm ex Iure Ciuili,

Digitized by Google

uili, quàm ex Iure Canonico arceantur illegitimi indifferenter à dignitatibus, vt patet ex dictis, & *ex cap. fin. de filijs Presbyt.* neque fœminæ Moniales tali notâ signatæ poterunt in Abbatissas admitti ab Episcopis, neque ab alijs Prælatis Regularibus Ordinarijs; quidquid sit, an eiusmodi Prælati Regulares ratione suorum Priuilegiorum possint in hac re dispensare, quod tenent Peierin. *q. 2. de Prælat. cap. 4. n.* 145. & Tamb. *de Iure Abbatiss. disp.*28. *q.*2. Textus autem Ciuiles, & Canonici de non admittendis ad dignitates infamia, vel Iuris, vel facti notatis, itidem intelligendi sunt indifferenter de vtroque sexu, cum sit eadem ratio de vtrisque, vt suprà dictum est. Atque idem iudiciũ ferendum est de descendentibus ex maculato genere intra quartum gradum, nempe ex Iudæis, Saracenis, Hæreticis damnatis, & huiusmodi; quamuis enim nulla extet prohibitio de Iure communi, vt obseruat Miranda, *tom.* 2. *Manual. q.* 1. *art.* 1. adest tamen prohibitio per Constit. Pauli IV. sub die 24. April. 1558. quæ etiam fuit innouata à Greg. XIII. 1574. in Const. quæ incipit, *Consueuit*, vbi habetur, descendentes omnes ex Iudæis, & Hæreticis, damnatis, & combustis vsque ad quartum gradum non posse eligi ad officia, & dignitates, quam prohibitionem puto æque valere pro viris, ac pro fœminis ratione supra positâ, quidquid dicant Miranda, & Tamburin. in locis iam allatis.

LEX CCLXII.

Non permittenda ab Episcopis electiones Abbatissarum, quæ fiant vltrà triennium.

EX Bulla Greg. XIII. statuitur, vt Abbatissæ, & aliæ Monasteriorũ Præfectæ non eligantur vltra trienniũ, & ita seruatur in praxi in Italia, ex quo sequitur, quod stante supradicta Gregorij Constit. electiones Abbatissarũ, si fiant vltra triennium, sint omninò nullæ, quod notant Nouar. *in Sum. Bullar. V. Abbatissa num.* 1. & Tamburin. *de Iure Abbatiss. disp.* 30. *q.* 1. *n.* 30. vbi enim adest decretum irritans si fiant electiones vltrà triennium, adest etiam irritatio validitatis pro ipso triennio, cum tota electio annulletur, & nulla ratione subsistat. Talis autẽ prohibitio habet locum pro omnibus Monasterijs, licet sint militiarum, etiam Sancti Io: Hierosolimitani; ità enim declarauit S.C. de mente Clementis Octaui die 22. Maij 1604. apud Lauor. *in var. lucub. titul.* 4. *cap.* 24. An verò locum habeat in alijs locis, vbi mulieres, vel oblatæ, vel Vrsulinæ, vel quocumque alio nomine collegialiter viuunt, quæ non sunt verè Religiosæ, cum tria substantialia vota non emittant, duplex est Doctorum opinio, nam Rodriquez, Tamburin. & alij volunt, Constitutionem illam solum esse intelligendam de ijs, quæ sunt verè Moniales, vt sunt illæ Sancti Benedicti, Cistersienses, & Carthusienses, & id genus aliæ, in alijs Ordinibus vitam Claustralem traducentes. Alij tamen volunt, comprehendi omnes mulierum Congregationes, in quibus fiat electio superiorissæ, & id colligunt *ex cap. Indemnitatibus de elect. in* 6. vbi videtur hæc lex extendi ad omnes omninò mulierum Congregationes, in quibus fiat Præfectarum electio, & addit Pasqualig. *in addit. ad Lauret. q.* 3. idem esse de Iure communi. Ego tamen puto in illa Constitutione, verè solas Moniales comprehendi, nam in Veneta ditione, vbi sunt plures fœminarum conuentus, ego obseruaui eiusmodi Matres Gubernatrices,

ces, & Præfectas esse perpetuas, quod etiam reperi in hoc meo insigni Episcopatu Nouariensi, in aliquibus Vrsulinarum Collegijs, quam tamen consuetudinem ego, præsertim in oppido Galliatensi, abrogaui sub aliorum exēplis; cum in omni regimine quoquommodo Episcopis subiecto debeant rectrices ad normam Sacrorum Canonū eligi, nisi oppositum ex speciali Iure ipsis concedatur. Aduertendum est tamen, quod licet Abbatissæ eligi non possint vltrà triennium, non tamen præcipitur, quod semper eligantur ad triennium, cum possint eligi ad annū, & ad biennium, prout meliùs expedire videbitur, etiam data quacumque consuetudine electionis triennalis, idque colligitur ex Constit. Leonis X. cum semper ab habentibus Iurisdictionem id spectandum sit, quod inducit ad perfectius regimen communitatis. Ex pleto autem integro triennio non potest eadem Abbatissa reeligi sine dispēsatione Sedis Apostolicæ, sed debet per aliud triennium vacare, sic iubente Gregor. XIII. in Constit. supra memorata.

LEX CCLXIII.

Ad habitum Religionis non admittenda ab Episcopis Puella ante duodecim annos.

CErtant Doctores in hac re de mente Concilij Trid. aliqui enim volunt, non esse admittendas Puellas ad habitum Religionis antè duodecim annos, & hoc ex mente Concilij, & S. C. in quodam rescripto. Alij verò affirmant, esse admittendas, cum in hac re nihil Concilium decernat, sed tantum mandet Episcopis, ne explorent voluntatem puellarum antè annū duodecimum, cum *ex cap. Addidistis q.* 1. olim mos esset offerendi Puellas Monasterijs etiam antè annos pubertatis, & Io: Medin *lib.4. de continent. controuers. 9. cap.* 4. qui interfuit Concilio, quando de hac re agebatur, affirmat, nihil de ætate à Concilio decretum fuisse. Verior tamen doctrina est antè annum duodecimum, non posse ab Episcopis admitti Puellas ad habitum Religionis; si enim Concilium hunc annum decernit expresse pro exploratione voluntatis, quæ semper exploratur antè habitum suscipiendum, sequitur etiam fuisse Concilij mentem, quod non admittantur Puellæ ad habitum, nisi sint maiores duodecim annis; ideò enim in tali ætate solummodo est exploranda voluntas, quia in illa tantum supponuntur Puellæ habere propriam electionem, quæ sanè dirigitur ad susceptionem habitus. An verò etiam nunc temporis, sicut olim est in more positum, possint offerri Puellæ à parentibus ad seruiendum Monasterijs in habitu Religionis, licet hoc affirmet Sanchez *lib.4. Summ. cap.*18. Pasqualig. relinquit indecisum in *addit. ad Lauret.* Sed, cum nunc temporis obstet praxis in contrarium, libentiùs ego dicerem, non posse. An verò sint Puellarum voluntates explorandæ necessariò antè habitus susceptionem, cum possit sufficere illa, quæ fit antè professionem, videtur esse simpliciter affirmandum, cum ex Cōcilio duplex exploratio voluntatis iniūgatur Episcopis, vel Vicarijs Episcoporum, nisi adesset consuetudo in contrarium; vt contingit in Hispania ex testimonio plurium Doctorum, vbi semel tantum solet voluntas Puellæ explorari, & praxis in contrarium potest quamcumque legem abrogare *ex cap. fin. de consuet.* Si tamen, vbi vtraque exploratio voluntatis est in vsu, contingat ex aliquo casu primam omitti in ordi-

Digitized by Google

ne ad habitum, sufficiet secunda in ordine ad professionem, & hoc referunt Doctores communiter decisum à Sacra Congreg. quod præsertim testatur Barbos. *de potest. Episc. Allegat.* 100. *n.* 4.

LEX CCLXIIII.

Exploranda voluntates Puellarum ab Episcopis antè susceptionem habitus, & antè professionem.

DVplicem voluntatis exploratione͂ esse Episcopis iniunctam à Trid. & etiam à S. eiusdem Concilij Congregatione, nemini dubium est; idque agendum esse non solum in Monasterijs subditis, sed etiam in exemptis, certum est; nam *in collectan.* ex Bellarmin. in hunc locum habentur hæc verba *Episcopus examinet, & exploret puellas, etiamsi sint in Monasterijs exemptis, & sub pœna cogat superiores &c.* & quoad Moniales exempras id decernit etiam Pius V. in sua Constit. I. vt extat *in Bullar.* quam refert etiam Rodriguez *num.* 18. Debent autem in exploranda voluntate illæ tantum fieri interrogationes, quas præscribit Trid. ad hoc tantum, vt dignoscatur, ne puellæ sint seductæ, aut quoquomodo actæ, reliquis omissis interrogationibus, quæ ad rem non pertinent, quæ ideò in Bulla Pij V. prohibentur. Nec debent Episcopi, aut Vicarij ad explorandam puellæ voluntatem ingredi septa Monasterij, cum id etiam expreßè prohibeatur in eade͂ Bulla, quæ decernit esse faciendas interrogationes ad cratem ferream, licet doceat Tambur. *de Iure Abbatum disp.* 4. *q.* 2. *num.* 6. posse ex iusta causa puellam professuram educi è Claustris Monialium, & perduci in Ecclesiam exteriorem, præsertim si intra Claustra adesset suspicio, vel periculum subornationis. In casu autem, quod in exploratione non inueniretur puella sibi constans, tenentur Episcopi, vel Vicarij terminum præfigere quindecim, vel viginti dierum, in quo deliberet, quid sibi agendum sit, quo elapso, Episcopus admittat, vel non admittat ad habitū, & professionem, vt habetur apud Capanil. *in diuer. Iur. Rubric.* 12. *cap.* 16. Barbos. *de Potest Episc. alleg.* 108. *num.* 12. Tamburin. *disp.* 4. *q.* 2. *num.* 10. & alios. Si verò Episcopi, vel Vicarij omitterēt explorationes eiusmodi, peccarent mortaliter, quia agerent contra præceptum rei grauis indictum à Concilio; non proinde tamen esset irrita puellæ professio, quia in Concilio non ponitur decretum irritans, & deberet poni, vt asserit Pasqualig. *in addit. ad Lauret* cum Rodriquez, Sanchez. Barbos. Tambur. & alijs. Tenentur autem præfectæ Monasterij antè mensem professionis certiorem facere Episcopum de tempore professionis, adhoc, vt Episcopus exploret voluntates earum, quæ sunt professuræ, & si id omitterent, pœnam suspensionis ab officio statim incurrunt, ad arbitrium tamen Episcopi relaxandam.

LEX CCLXV.

Adhibenda ab Episcopis diligentia, vt Moniales singulis mensibus confessionem faciant suorum peccatorum, & Sacrosanctam Eucharystiam sumant.

EX verbis Concilij *cap.* 10. *sess. vlt. de Regul.* in quibus hæc diligens atte͂tio demandatur Episcopis, oritur quæstio inter Doctores, an Decretum Co͂cilij contineat præceptum pro Monialibus, an verò tantum consilium confitendi singulis mensibus; plerique enim

Digitized by Google

enim volunt continere præceptum cũ Nauar. *in Manual.cap.*21. alij verò non, cum Pelliz. Tamburin. & alijs. At hanc quæstionem sine fundamento agitari puto ego, cum mandatum Cõcilij sit ad Episcopos, vt id curent, non ad Moniales, vt id agant. Deinde mandatum Concilij ad Episcopos circa hoc in eo consistit, vt admoneant Moniales, non vt præcipiant; est enim maximum discrimen inter monitum, & præceptum; quapropter dicendum est ad summum ex præcepto Concilij, teneri Episcopos per se ipsos, vel per Cõfessores, vt singulis mensibus confiteantur peccata sua, atque Eucharystiam sumant; neque enim disponit Concilium de tempore, in quo Moniales debeant confiteri, & Eucharystiam sumere, sed solum, quod in earum Constitutionibus de hoc admoneantur pro singulis mensibus, vt patet ex verbis Concilij, quæ videntur tantum obligare Episcopos, aliosque Confessores, vt hanc admonitionem faciant inserere in Monialium Constitutionibus, vnde colligitur tantum Moniales esse monendas ex vi Constitutionum de hac re, non verò, quod ipsæ Moniales habeant præceptum de confessione, & communione singulis mensibus. Optimè tamen consultum erit ipsis Monialibus, si id agant, cum maximè id spectet ad vitam religiosam, quam profitentur, & ad incrementum perfectionis, ad quod tenentur; nec debent Confessores in hac re tanti ponderis esse nimis indulgentes, vel negligentes, ità tamen, vt semper maximè curent, ne sacrilegè talia Sacramenta suscipiant. An verò possint Episcopi indulgere Monialibus, vt Eucharystiam seruent in Ecclesia interiori, vel intra septa Monasterij, videtur id omninò negandum, tum ex Concilio Trid. *cap.*10. *de Regul.* vbi hoc prohibet Monialibus, non obstante quocumque indulto, & priuilegio; tum ex S.C. quę *in collect.* ad hunc locum ait; *Eucharystiam nullo modo in Choro Monialium, sed in exteriori Ecclesia esse seruandam*, quidquid dicat in contrarium Rodriguez *tom.* 1. *q. Regul. q.* 68. *art.*4. vbi ex priuilegio Clementis VII. concesso Monialibus fratrum Minorũ docet, posse Eucharystiam asseruari in Ecclesia interiori in loco decenti, quod tamen est contra praxim.

LEX CCLXVI.

Bis, vel ter in anno indulgendum Monialibus, vt possint confiteri peccata sua confessori extraordinario.

HOc in leuamen conscientiæ concedendum est ab Episcopis cuicumque Monasterio Monialium, sic præcipiente Trident. vbi agitur de hac materia; & quod tenentur facere Episcopi cum Monialibus sibi subiectis, tenentur facere etiam superiores Regulares cum suis Monialibus, ità tamen, vt etiam Confessores Regulares extraordinarij à suis superioribus electi approbentur ab Episcopis, quod declarauit S. C. resoluens dubia supra Constitutionem Gregorij XV. Non possunt autem Episcopi, nisi iusta de causa Cõfessores Regulares præsentatos à suis superioribus reprobare, quæ tamen causa sufficit, quod sit cognita ipsi Episcopo. Possunt tamen Episcopi deputare Confessores extraordinarios pro Monialibus cuiuscumque Ordinis sint, dummodò pro Monialibus sint approbati, quemadmodum etiam id facere possunt superiores Regulares, qui tamen ex declaratione S. C. non tenentur deputare Confessarios alterius Ordinis, vt quidam olim existimarunt;

Digitized by Google

atque eiusmodi Confessores extraordinarij ex Trid. non sunt deputandi, nec pro vna, nec pro aliquibus tantum Monialibus, sed pro omnibus, licet non teneantur omnes sua peccata confiteri ipsis deputatis; hoc enim non est sub præcepto, cum talis deputatio præcipiatur in fauorem Monialium, & ipsæ pro libito possunt vti tali fauore, quod notauit Felin. *in cap. nam concupiscentiam n.8. limit.2. de Constit.* & Tuschas *litera D. conclus.* 262. Confessarij igitur erunt deputandi pro omnibus, si ipsæ velint confiteri, ex præceptò tamen S. C. tenentur omnes Moniales se præsentare coram extraordinario, ne possit discerni, quænam sint, quæ illo indigeant.

LEX CCLXVII.

Haud quaquam permittendum ab Episcopis quod in transitu Monialium ab vno in aliud Monasterium transferantur Dotes.

EPiscopalis Prudentia, quam decet esse optimam Monialium curatricem, haud facilè pati debet, quod Moniales transeuntes ab vno ad aliud Monasterium, aut ex Sum. Pontificis indulto, aut alia quacumque causa secum deferant suas Dotes, siuè Monasterium sit eiusdem ordinis, siuè diuersi; dummodò tamen volũtariè transeant, & recipiantur; si enim coactè, aliter differendum esset, vt infra patebit. Ita præter Doctores multos apud Pasqualig. *qu.32. Moral. Iurid.* videtur sensisse Sacra Congregatio *in vna Neapolitana* sub die 20. Iulij 1583. *& in vna Fratrum Carmelitarum Discalceatorum* sub die 3. Augusti 1635. Ratio doctrinæ est, quia Moniales profitentes in aliquo Monasterio transferunt omnia sua Iura in illud Monasterium, in quo profitentur, *iuxta Authent. Ingress. cap. Sacrosanct. Eccles.* vbi idem docent communiter Doctores. Si ergò transferunt omnia iura, transferunt etiam ius, quod habent ad propriam dotem, & id in virtute professionis emissæ, & voti paupertatis, quod nihil proprij relinquit; Vnde fit, quod dos omnis, vt de Iure Monasterij, sit connumeranda inter cœtera bona inalienabilia. Nec obstat, quod dotes recipiãtur à Monasterijs pro alimentis Monialium, & ideo quod sint eò deferendæ, vbi Moniales ipsæ sint alendæ; non inquam hoc obstat, quia licet à Monasterijs recipiantur dotes, vt habeant redditus, vnde alere queant Moniales, non tamen recipiuntur cum onere alendi ex hoc, scilicet ex receptione dotis, quæ non infert, neque affert hoc onus Monasterijs, cum Monasteria habeant hoc onus præcisè, ex eo, quod concedant Monialibus, vt faciant in ipsis professionem, qua posita, sicuti Moniales se constituunt sub dominio Monasterij, vel tamquã filiæ, vel tamquam seruæ, quæ habent ius ad alimenta, vt patet ex Iure ciuili; ita Monasteria ipsa ex hoc capite tantum tenentur alere Moniales, quod patet etiam in Monasterijs Religiosorum, qui licet nihil soluant Monasterijs, ex obligatione tamen ab ipsis alendi sunt.

LEX CCLXVIII.

Permittenda ab Episcopis translatio dotis cum Moniali, quando Monialis ad instantiam primi Monasterij transit ad secundum.

EIusmodi translationibus tàm pro Monialibus, quàm pro dotibus assensum præbere debet Episcopalis Pru-

Digitized by Google

Prudentia ſolum ex vrgentiſſima cauſa, & ex Indulto Pontificio pro dotis translatione, atque alienatione; hæc enim, cum ſit bonis primi Monaſterij incorporata, non poteſt ſine placito Apoſtolico alienari, cum verò primum Monaſterium inſtat, vt non amplius ſentiat incommodum alicuius Monialis, quæ poteſt eſſe grauiſſimi ponderis, in hoc caſu Monaſterium, quod ſentit commodum talis translationis, debet & ſentire incommodum priuationis illius dotis *ex l. ſi quando cap. de Teſt.* ad quàm Surd. *de aliment. titul. 7. quæſt. 37. num. 55.* præciſa enim inſtantia primi Monaſterij, etiam ſi ſecundum Monaſterium coactè reciperet Monialem, ſic pro bono publico, volentibus, vel iubentibus Prælatis, non propterea tenebitur vnquam primum Monaſterium dotem reſtituere, & licet ceſſaret primo Monaſterio obligatio alendi Monialem, cum tamen dictum ſit, hanc obligationem non fuiſſe contractam à primo Monaſterio ratione dotis, ſed ratione profeſſionis, quoaduſque Monialis, vel viuit ſub dominio, & poteſtate talis Monaſterij, ablato tali dominio, ſiuè poteſtate à Monaſterio ſupra Monialem, aufertur etiam omnis obligatio illam alendi.

LEX CCLXIX.

In renunciationibus Monialium, quæ ſunt profeſſuræ, non ſemper probanda ab Epiſcopis ſola licentia Vicarij Monialium, tanquam ſufficiens.

TOrquent non rarò, & non ſine aliquo rationis prætextu Epiſcopalem Prudentiam diſſidia, & lites, quæ inſurgunt inter Vicarios Generales Epiſcoporum, & Vicarios Monialium, ex eo, quod Vicarij Monialium ad tale munus ab Epiſcopis deputati opinatur in omnibus rebus ad Moniales ſpectantibus ſe habere eamdem authoritatem, quam habent Vicarij Generales, ac propterea omnes licentias, & facultates poſſe ipſos concedere, quas concedunt Vicarij Generales, etiam in renunciationibus, quas ſolent facere Moniales profeſſuræ. Ad quas lites dirimendas, puto eſſe ſatis intelligere vim deputationis, ſeu delegationis, quam faciunt Epiſcopi eligentes, & deputantes Vicarios Monialium; ſi enim eos delegent, & deputent abſolutè ad omnes cauſas ſpectantes ad Moniales cum omni neceſſaria facultate, & poteſtate; erit ſanè extrà controuerſiam, quod ipſi tantum poterunt in quacumque re ſpectante ad Moniales, quantum poſſunt ipſi Vicarij Generales, qui etiam quæcumque agunt, agunt ex facultate, & poteſtate accepta ab Epiſcopis. Quod verò Vicarij Monialium ad vniuerſitatem cauſarum pro ipſis Monialibus delegati omnia poſſint colligitur ex Gloſſ. *l. 1. initio. Verbo ab eo, ff. quis & à quo*, Vbi Bartol. Salicet. Iaſon, Felin. & alij DD. ſic enim dicuntur Vicarij Monialiũ Ordinarijs æquiparari, vt tradit Gloſs. *in cap. ſtatutum §. inſuper, verbo moderatus de reſcript. in 6.* cũ alijs pluribus Canoniſtis. Quin immò Gloſs. *in dicto cap. ſtatutum loc. cit.* dicit, *quod delegati ad vniuerſitatem cauſarum faciunt vnum, & idem conciſtorium cum Ordinarijs*, & allegatur etiam *cap. Romana de apell. &c.* Ex quibus deducitur, eſse ab Epiſcopis ſemper probandas tamquam ſufficientes licentias conceſsas à Vicarijs Monialium, cum ab eiſdem Epiſcopis ſupponuntur delegati ad vniuerſitatem cauſarum, ſecùs verò, ſi non haberent ab ipſis hanc vniuerſalem authoritatem, limitata eorum facultate quoad

quoad aliqua tantum, non quoad omnia, quod habetur in Rota *decis.* 1. *in fine de officio Vicarij in nouissim. & decis.* 598. *n.* 10. *p.* 1. *diuers.*

LEX CCLXX.

Ab Episcopis probandæ vt plurimum sola licentia, quæ conceduntur Monialibus à Vicarijs Generalibus.

NOn facilè quidem à Prudentia Episcopali reprobandæ licentiæ, quæ à Vicarijs Monialium pro ipsis Monialibus conceduntur, maximè si sint, vt dictum est, pro omnibus causis Monialium in munere constituti; at longe consultius erit probare licentias, quæ à Vicario Generali, tamquam ab habente ordinariam potestatem, emanant; hoc enim extra omnem controuersiam est, neque eiusmodi potestas reuocatur in dubium, sicut potestas Vicarij Monialium, ac propterea docet Barbosa *ad cap.* 16. *Concil. Trid. sess.* 25. *num.* 34. quod in ijs, in quibus vult Conc. Trid. *in dicta sess.* licentiam Episcopi, vel eius Vicarij, non esse satis licentiam Vicarij Monialium, si agatur de Monialibus, vel licentiam Vicarij foranei, si agatur de alijs rebus, non spectantibus ad Moniales. Docēt enim plures DD. apud Pasqualig. *q.* 35. *Moral. Iurid.* quod appellatione Vicarij simpliciter veniat tantum ex Concil. Trid. *loc. cit.* Vicarius Generalis, qui Vicarius simpliciter appellatur, & est ordinarius. Ex quo deducunt Doctores illi, quod quando Concil. *sess.* 25. *cap.* 16. *de Regular.* vult, quod renunciationes, quæ faciendæ sunt à Monialibus professuris, inter alias solemnitates, fiant cum licentia Episcopi, vel eius Vicarij, semper sit intelligendum de licentia Vicarij Generalis, non Vicarij Monialium, rationibus supra positis; quibus tamen non est adhærendum ab Episcopis, vt dictum est, quando Vicarij Monialium intelliguntur ad omnia pro Monialibus deputati, quia tunc habent ab Episcopis eamdem potestatem, quam habent Vicarij Generales, vbi non deputantur Vicarij Monialium; Vnde Concil. est semper intelligendum de Vicarijs secundum subiectam materiam, & si materia est de Monialibus, erit intelligendum de Vicario Monialium, qui in illa materia verè gerit vices Episcopi; quę doctrina habetur etiam *ex cap. constitutus de Relig. Domib.*

LEX CCLXXI.

Non permittendæ ab Episcopis alienationes bonorum Ecclesiæ.

OMnem alienationem bonorum Ecclesiæ, siue bona sint immobilia, siue sint mobilia pretiosa esse prohibitam, constat satis Prudentię Episcopali *ex Paulina ambitiosæ de rebus Eccles. non alienandis*; quinimmò esse omninò nullam, docent communiter Doctores, siuè fiat titulo liberalitatis, siuè titulo venditionis, siuè alio quouis titulo, etiam locationis vltra triennium; ad hoc autem, vt fiat alienatio valida, duo requiruntur copulatiuè, nimirum vtilitas, & solemnitas, ita vt vna sine alia in nullo casu sufficiant iuxta doctrinam communem ex Iure Canonico, & ex Rota in pluribus decisionibus coram Coccino, & coram Pamphilio; Vtilitas verò erit semper examinanda per Sedem Apostolicam, ex quo per consensum resultat solemnitas requisita cum vtilitate, quæ tamen præcipuè attendēda est, cum solemnitas inuenta sit pro iustificãda vtilitate, vt tradit Rota corã Mantica *dec.* 101. *n.* 5. & coram Merlino *decis.* 70. *nu.* 16. & etiam alibi

sæpè,

Digitized by Google

sæpè. Cum his igitur duobus requisitis ab Episcopis permitti possunt alienationes bonorum Ecclesiæ, sine quibus omnis alienatio censenda est omninò nulla, & interdicta. De causa verò finali eiusmodi prohibitionis, multa scripsere Doctores, Summistæ, & Canonistæ, quorum doctrinas non est opus hic recensere, aut examinare, cum non sit à breuitate legis recedendum. Multi tamen volunt, quod cessante fine legis prohibentis, cesset etiã ipsa lex prohibens, quod est verum, quando cessat finis in communi, cum lex semper respiciat bonum commune, non quando cessat finis solummodò in particulari.

LEX CCLXXII.

Nulla rerum Ecclesiæ alienatio permittenda ab Episcopis sine causa.

CErtissimum est in Iure Canonico, nullam rerum Ecclesiæ alienationem fieri posse sine causa, non solum à Clericis, Prælatis, & Episcopis, sed neque à Summo Pontifice; cum verè isti omnes non sint absolutè Domini, & possessores bonorum Ecclesiæ, sed puri administratores, & dispensatores; quam doctrinam habemus apertè *in can. Monemus, & in can. quisquis Episcopus, & in can. Non licet Papæ* 12. *qu.*2. & in multis Constitutionibus Pontificijs. Vnde etiam data causa, & in casu etiã licito, & seruatis Iuris solemnitatibus, hodie regulariter prohibetur omnis alienatio inconsulto Summo Pontifice, quod habetur *ex extrauaganti Ambitiosæ de rebus Ecclesiasticis non alienandis* exceptis tamen tribus casibus, in eadem extrauag. expressis, quod notauit Barbos. *de potest. Episc. Allegat.*95. *num.*2. & vsu etiam inoleuit Episcopos pro alienatione rei, quæ non excedat valorem tercentum, aut ad summum quatuor centũ librarũ, non esse solitos consulere Summum Pontificem. Alienationis vero prohibitæ nomine comprehenditur donatio, venditio, permutatio, emphyteusis perpetua, vt habetur *in cap. Nulli liceat de reb. Eccles. non alien.* cum aliquo tamen discrimine circa materiam eiusmodi contractuum, de qua materia, eiusque variantibus conditionibus plura afferunt DD. ac præsertim Barbos. *alleg. c.* qui etiam docent cuicumque alienationi prohibitæ esse impositam pœnam excommunicationis ipso facto, & priuationis beneficij, & etiam Ecclesiæ, cuius res alienatur *ex eadem extrauag.* immò quæcumque alienatio prorsus irrita est *ex can. Si quis*, & ex Trid. *Sess.*25. *c.*11. *de refor.* ita, quod res alienatæ restitui debeant vna cum fructu; neque enim Præbendati sunt proprietarij, sed tantum vsufructuarij rerum Ecclesiæ, & ideò non possunt, nisi fructus alienare; alioquin facilè nimis dissiparentur Ecclesiæ bona, neque valeret Canon ille, *Semel Deo, de reg. Iur. in* 6. Si res semel Deo dicatæ ad vsus humanos pro libito possent transferri. Tres igitur apud Canonistas, & per Gloss. *in proœm.* recensẽatur iustæ alienandi causæ, quarum prima est Ecclesiæ vtilitas, vel necessitas euidens, vt si fructus non sufficerent impensis Ecclesiæ, aut Clericorum substentationi, aut debitorum solutioni; & pretiũ alienationis est. & satis ad eiusmodi defectus compensandos. Quod habetur *in can. Hoc Ius porrectum* 10. *qu.*2. Altera causa est, vel pauperum subsidium in graui necessitate, vel captiuorum redemptio, vel fidelium sepultura; quam causam, tamquam sufficientem approbat D. Greg. Magnus *l.*5. *Epist.*27. *& l.*7. *Epist.*4. ex qua causa etiam probat

sacra

sacra vasa, posse frangi, & distrahi, cum aurum habeat Ecclesia, non vt seruet, sed vt erroget, & occurrat necessitatibus *iuxta canon. Aurum* 12. *qu.*2. Tertia denique causa est ad euitandum aliquod magnum ipsius Ecclesiæ damnum, vt contingeret, quando Ecclesiæ prædia sterilia, vel inculta manerent ob nimias impensas in illis reparandis, vel propter nimiam distantiam, vel propter aliud quid simile, & hæc causa probatur *in can. sine exceptione*, *& in can. Terrulas* 12. *qu.*2. *& in can. ad aures de rebus Eccles. non alien.* & hæc dicta sunt de causis circa generales alienationes, nam circa particulares multę referuntur à Doctoribus, & præ cæteris tractat exactè de hac materia Barb. *l.c.* vbi ad plures, & plures descēdit casus alienationis, qui solent obuenire.

LEX CCLXXIII.

Alienationes rerum Ecclesiæ non permittendæ ab Episcopis sine præscriptis à Iure solemnitatibus.

PRæscribuntur quidem à Iure Canonico alienandi solemnitates, quibus etiam à Iure nouo Pontificio aliquid additum est; at quia eiusmodi solemnitates apud omnes ferè Doctores recensentur à nobis hic compendiosę legum breuitati studentibus spōtè omittuntur, id vnum pro Episcoporum Prudentia animaduertentes, quod eas in alienationibus Iuris solemnitates requirentibus diligenter obseruent *iuxta canon. sine exceptione* 12. *q.*2. In alienationibus verò, quæ sunt materiæ leuis, nec solemnitates Iuris requirunt, satis est, quod Episcopi suo ordine, & stylo procedant, nimirum, quod Episcopi antequam suum præstant assensū, per Memoriale ipsis exponatur petitio de alienatione facienda, deinde quod delegetur ab ipsis vir aliquis integritate conspicuus ad sumendas informationes super rem alienandam, & vbi ex illis constet de euidenti vtilitate Ecclesiæ, & necessitate, decretum interponat, & præstet assensum. Inter casus illos, in quibus res Ecclesiæ alienari permittuntur, etiam inconsulto Summo Pontifice, qui enumerantur *in extrauag. Ambitiosæ* à Paulo II. adest alienatio rerum, quæ seruando seruari non possunt; at quænam sint res eiusmodi; Doctores adhuc vnanimiter non definiunt, & communior Doctrina ea est, esse res quasdam mobiles, quæ non durant triennio, vel vsu consumuntur, & non fructificant; nam etiam res mobiles, quę tamen sint pretiosę, equiparantur immobilibus in hac materia, & pari passu ambulant, vt bene notat Quaranta *V. Alienatio*, vbi nomine bonorum immobilium, quę pretiosa dicuntur, & quę seruando seruari possunt, ait, intelligi vasa aurea, & argentea, gemmas, pretiosas vestes, & alia huiusmodi, quę longè ab interitu distant. An verò Ecclesię pecunia sit res de sua natura alienabilis, adhuc controuertitur in iure Ciuili, & Canonico, censetur enim apud multos Doctores, quod sit de illis rebus, quę seruando seruari non possunt, quia retenta nihil operatur *ex Gloss. l.*1. §. *Quæsitum ff. ad Trebellian. c. sciens dist.*88. apud Ricc. *resolut.* 59. *&* 56. dummodò tamen non sit in magna quantitate, & in Ecclesiæ proprietate, non in fructu, quod resolutum est in Rota Romana *in vna Venetiarum nullitatis contractus* 13. 1602. corā Pamphilio, vbi facit quoque dictum hoc procedere, licet præfata pecunia veniret conuertenda in vtilitatem Ecclesię, & id referunt Ricc. *resolut.*59. *nu.*3. & Genuens. *in prax. Neapolit.* *c.*75. qui

etiam

etiam afferunt cum alijs pluribus, neq; esse alienabilem pecuniam destinatam ad emptionem stabilium, censuum, vel mobilium pretiosorum, cōsiderata scilicet pecunia ad conseruationem pro Ecclesia fructuosam, cùm sic considerata adnumeretur inter bona immobilia pretiosa iuxta doctrinam multorum, quos refert Barbos. *allegat.*95. *de potest. Episc. num.*41. quæ doctrina valet etiam de pecunia in banchis campsorum posita, & de quacumque alia pecunia, quę seruatur ad redimendam aliquam rei stabilis necessitatem. Plura superessent ad hanc materiam pertractandam spectantia, sed quia facili negotio possunt inueniri apud *commentat. extrauag. Ambitiosæ*, qui sanè varij sunt in illius expositione, ideò relinquuntur, & satis hactenus dicta pro prudentia Episcoporum.

LEX CCLXXIV.

Permittendæ ab Episcopis quandoque donationes remuneratoriæ, etiam ex bonis Ecclesiæ.

IVristæ omnes, & Canonistæ, qui docent, donationes ex bonis Ecclesiæ esse prohibitas, solent excipere donationes quasdā remuneratorias, quas non vocant propriè donationes, cum non sint omninò liberales, sed factas ex debito, & potius dicendę sunt mercedes remuneratoriæ, quàm donationes; Vnde etiam Clemens VIII. in Bulla *de largitione munerum pro Regularibus*, licet interdicat donationes, & munerum largitiones, ex declaratione tamen S. Cong. ab Vrbano VIII. ad id specialiter deputatæ intelligendum est sub illa prohibitione non comprehendi donationes remuneratorias, quam declarationem ipse Vrbanus VIII. confirmauit in sua Constitutione 158. §. *tom.*4. *Bullar.* Donationes igitur remuneratoriæ cum non sint omninò prohibitæ, possunt quandoque ab Episcopis permitti, etiamsi fiant per alienationem bonorum Ecclesiæ immobilium, dummodò fiant tantum ad tempus, & si fiant vltra triennium, requirunt semper solemnitatem, quia habent speciem locationum, quę semper prohibentur in bonis Ecclesiæ sine solemnitate, vbi aduertendum est, quod si fierent eiusmodi donationes, locationes, & alienationes ad longum tempus vltra triennium, neque essent validę pro solo triennio, licet triennium contineatur in illo longiori tempore, quod habetur passim ex Iure Ciuili, & Canonico, & etiam ex Rota Romana *deuolutionis* coram Rubeo, *& in Placentina Decimarum* coram Bubalo, *& ex Brixiensi locationis* 5. Decemb. 1597. *& decis.*435. *num.*3. *part.* 3. *recent.*

LEX CCLXXV.

Non permittendæ ab Episcopis venditiones Capellarum in Ecclesijs.

EO ducuntur errore plerique, vt cum proprijs sumptibus construxerint, atque ornauerint Capellam in Ecclesia aliqua; insuper, vel etiam Ius patronatum alicuius beneficij in illa Capella instituerint, opinentur omne dominium talis Capellæ quoad structuram, picturas, & ornamenta apud ipsos Constructores, aut Institutores remanere, atque adeò pro libito posse tale dominium per venditionem in alium transferre, qua in re tenetur Episcopalis Prudentia quàm maximè aduigilare, ne cum tali errore perniciem Ecclesię sensim irrepat; non enim potest habere locum venditio rei alicuius, nisi

Digitized by Google

apud venditorem sit plenum dominium illius rei; cum per venditionem transferatur dominium in emptore, quod quidem non potest transferri à non habente tale dominium; obtinens autem Capellam in aliqua Ecclesia (quomodocumque obtineat) non habet illius Dominium, etiamsi sit Iurispatronatus, vt tradunt Io. And. *in cap. quod alicui de reg. Iuris in* 6. Lambertin. *de Iurepatr. lib. part.* 1. *qu.* 1. & alij, Capella enim est pars Ecclesię, & dedicata cultui Diuino, ac proinde dicitur locus vndequaque religiosus cum omnibus suis ornamentis; ita vt qui illam construit eam à se omninò abdicet, & dedicet Deo, ac proinde non remanet amplius sub dominio hominum. Ad quam doctrinam confirmandam afferunt aliqui DD. paritatem de Sepulchro in Ecclesia, quod non est res ita religiosa, & Deo dicata, sicut Capella, & tamen dicitur Sepulchrū nō esse in bonis alicuius, nec ab aliquo adquiri posse iuxta *l. quamquam ff. de aqua pluu. arcend. & l. si Sepulchrum ff. de relig. & sumpt. funerum*. Volunt enim isti DD. tantum adquiri posse vsum sepulchri, non dominium, vt est *in cap. Abolenda de sepul.* & apud Rotam coram Coccino *decis.* 291. & coram Pennia *decis.* 442. vnde concludunt id à fortiori esse dicendum de Capella, cum sit res magis religiosa, quàm sepulchrum; est enim res in sui constructione Deo donata.

LEX CCLXXVI.

Neque permittendæ subrogationes personarum in ius Capellarum per aliquod venditionis genus.

NOn desunt Doctores, inter quos Pasqualig. *q. moral. Iurid.* 96. qui videntur approbare quasdam venditiones Capellarum, dummodo sint factæ vel ab ipsis Ecclesijs, vel à Rectoribus earum, apud quos volunt aliquam dominij speciem remanere, quę non vocatur dominium, sed quasi dominium; dummodò tamen venditio fiat tantum ad effectum subrogandi ementes in illud Ius, quod possent habere, qui eas fabricarent, ita vt in illa venditione non transferatur dominium in ementes, sed remaneant semper apud Ecclesiam, vel apud Rectores vendentes. Miror tamen ego quomodo hæc dici possint consequēter ad supradicta; si enim Capellæ sunt omninò inuendibiles, & inalienabiles ab Ecclesia, vt res iam dicatæ, & donatæ Deo, non video, quomodo possint subiacere venditioni, quoquomodo sumatur, siue cum solo fine subrogandi, siue cum fine vēdendi, sed non transferendi dominium, quę sanè esset implicantia in terminis; Vnde longè satius esset dicere cum Philiarco *de offic. Sacerd.* Ledesma *p.* 2. *Summ. tract.* 12. Lasarte *de vendit. cap.* 14. & alijs, quod possint absolutè vendi Capellæ, & etiam transferri Iura Patronatus ipsarum, ex eo quod totum, quod cadit sub vēditione est verè quid temporale, nec habet adnexum aliquid spirituale, & ideò quod possint Capellæ cum suis ornamentis esse materia venditionis. Quę tamen doctrina à nobis ob supradicta non est admittenda, neque à Prudentia Episcopali amplectenda.

LEX

LEX CCLXXVII.

Vulnerantes ad mortem non censendi Irregulares ab Episcopis, quando mors non sequitur ex vulnere, sed ex alia nota, & certa causa, sic iudicata.

CVm possit vulneratus aliquis mori, non quidem ex vulnere accepto, sed ob negligentiam curationis, vel ex aliqua alia causa, ex qua Iudex, vel Medicus possint Sententiam pronunciare, quod ille talis non sit mortuus, causa vulneris per se, ideò Prudentia Episcopalis tenetur hoc maximè aduertere, ne putet irregularem esse, qui verè non est talis; Vnde sicut Iudex, qui est in dubio, an mors vulnerati sit sequuta ex vulnere, an ex alia causa tenetur pronunciare Sentētiam, quod non sit sequuta ex vulnere, ex Iure Ciuili apud Bald. Dec. Gramat. Menoch. & alios, ita vulnerans non est habendus pro irregulari ab Episcopis, cum iam versemur in re certa, nimirum quod mors non sit ex vulnere sequuta, nam Iudicis Sententia semper habetur pro certa veritate, vt habemus ex Innocent. *in cap super litteris de rescript.* & ex Rota *decis.* 574. *n.* 3. *pars.* 4. *recent.* & alibi coram Venospio. Quod habet locum etiam quando Medici,& periti idem iudicium formant tamquā certum, & extra omnem dubitationem; Iuristæ enim quamplures docent tale Iudicium facere plenam probationem, quæ doctrina videri potest apud Menoch. *de Arbitrar. casu* 275. *lib.* 2. *n.* 11. talis autem vulnerans sic iudicatus à Iudice,& perito censendus est immunis ab irregularitate, tàm, quoad forum internum, quàm quoad forum externum.

LEX CCLXXVIII.

Censendi ab Episcopis irregulares omnes vulnerantes ad mortem, si mors sequatur ex vulnere, tamquam ex causa, etiam in dubio.

EPiscopalis Prudentia, quæ regulis Iuris Canonici semper dirigenda est, iam in hac materia debet legem amplecti, quæ statuitur *in cap. sed audientiam, & in cap. significasti* 2. *de homicidio*; quam fusè explicat Suarez *de censur. disp.* 40. *sect.* 6. *per totum*, vbi asseritur iuxta communem doctrinam in dubio de morte ex vulnere sequuta, vulnerantes censendos esse irregulares, tum apud Episcopos, tum apud Iudices; immò ipsos vulnerantes se gerere debere tamquam irregulares, non solum in foro externo, sed etiam in foro conscientiæ; quia licet *ex Regul. Iuris in* 6. *cap. cum Iura &c.* pro delicto dubio non possit imponi pœna certa, & in dubio semper sit fauendum reo, nihilo tamen minus Sum. Pontifices, in hoc casu voluerunt statuere pœnam certam, etiam pro delicto dubio, moti fortassis ex illa conuenientiæ ratione, quod in materia tàm graui tutior pars sit sequenda, cum sit maximum inconueniens, quod vir etiam in dubio alterius sanguine pollutus ministret Altari; & licet ex Iure Canonico in hoc casu habeamus, quod tutior pars sit sequenda, non est hæc intelligenda tamquam ratio vniuersalis, ex qua deducatur id etiam habere locum in facto homicidij, sed accipienda est, tamquam ratio particularis, nimirum conuenientiæ specialis in hac materia.

LEX CCLXXIX.

Nec quacumque, nec quibuscumque irregularitates ab Episcopis dispensandæ.

EX Trid. *Sess.24. de refor. cap.* 6. *& ex c. curandum, & ex cap. si cuius vxorē, & ex c. final. de temp. ordinat. & ex c. postulastis*, habetur, irregularitatem esse quoddam impedimentum Canonicū viam præcludens ad ordines, & beneficia, siue procedat ex defectu, siue ex delicto, quod impedimentum solus tollere potest Papa, vel Episcopus, modo per se, modo delegans ipse alium, modo ipse delegatus à Papa, & certum est ex eodem Trid. *l. c.* & ex communi DD. Sententia, quorum plures, & plures citat Barbos. *sub initium alleg.* 39. licere Episcopis in omnibus irregularitatibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus dispensare, excepto tamen homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum, & in quibuscumque alijs casibus occultis, etiam Apostolicæ Sedi reseruatis, idque, vel per se ipsos, vel per Vicarium ad id specialiter deputatum in foro conscientiæ, quod tamen intelligitur de subditis, in quos Episcopus possit exercere Iurisdictionem, saltem Sacramentalem, sub quorum nomine ex interpretatiua voluntate Summorum Pontificum, vt notat Barbos. *l. c.* cum nonnullis DD. intelliguntur etiam aduenæ, & Peregrini, etiamsi sint vagabundi, & omnes quoque Scholastici, & mercatores, qui omnes, quoad Sacramenta Confessionis, & Eucharistiæ dicuntur Episcopo loci subditi, vbi reperiuntur, idque ex consuetudine generali Ecclesiæ; quæ doctrina, licet valeat in absolutione casuum reseruatorum, & censurarum impedientium receptionem Sacramētorum, non est tamen doctrina admittenda pro obtinenda dispensatione ab irregularitate, & suspensione, cum requiratur pro his in Episcopo vera iurisdictio ordinaria in eos, quibus concedit relaxationem irregularitatum, vel suspensionum, hocque pluries decisum refert Garz. cum alijs apud eumdem Barbos. quæ potestas extenditur etiam in subditos extra Diœcesim, vndè si Episcopus concedit subditis irregularibus litteras dimissoriales, in quarum virtute possint ordinari ab alio Episcopo, tunc cum illis censetur dispensare in irregularitate, modo sciat ordinandos esse irregulares, & habeat intentionem dispensandi, non enim præsumitur Episcopus, velle delinquere, ordinando irregularem, vel concedendo facultatem, vt sic impeditus ad ordines promoueatur; habet enim hoc irregularitas, quod ne dum impediat tonsuræ, & aliorum ordinum susceptionem, sed etiam impediat vsum illorū antea susceptorum; quemadmodum etiam parit incapacitatem ad suscipienda beneficia, vt habetur *ex c. Postulastis*, eò prorsus modo, quo idem dicitur de censuris; licet nulla censura, vel irregularitas subsequens possit inducere vacationem beneficij anteà adepti ex decis. Rotæ 193. apud Cabassut. *in Theor. & prax. Iur. Canon lib.* 5. *c.* 19. vbi alij in hanc Sententiam afferuntur DD.

LEX CCLXXX.

Non dispensandæ ab Episcopis per alios irregularitates, sed per se ipsos.

POsse Episcopos delegare facultatem, quam ipsi habent à Trid. *sess.* 24. *de refor. cap.* 6. vel Vicario Generali,

vel

Digitized by Google

vel alijs pro lubito, aut pro necessitate, Doctores fere omnes consentiunt, ac præsertim hoc asserunt de Vicario, quo ad irregularitates, & suspensiones, cum ex verbis Concilij habeatur, Vicarium esse specialiter ad hoc ab Episcopo deputandum, cum id non habeat ex suo munere ordinario; quidquid sit, an talis facultas sit delegabilis etiam alijs, præter Vicarium, quod etiam disputatur de alijs censuris, & casibus reseruatis Apostolicæ Sedi, in qua disputatione adest doctrina pro vtraque parte. Ad varias itaque in hac materia conciliandas DD. Sententias pro varia verborum Concilij intelligentia, quam acuratè exponit Barbos. *allegat*. 39. eam Prudẽtiæ legem Episcopis exponerem ego, quod licet possint per facultatem, quam habent à Iure communi ordinario, vt multi putant, dispensare per Vicarium, vel per alios in irregularitatibus, & suspensionibus, melius tamen sit ipsis eiusmodi facultatem alijs non delegare, cum agatur de rebus grauioribus, quæ spectant ad munus Episcopale; videtur namque ex ipso Concilio ipsis hoc onus imponi, tamquam Episcopis, & quæ sic imponuntur, difficilius ab ipsis seiungi debent, & licet velit Concilium, quod etiam Vicarius possit specialiter deputari ad multas absolutiones, & dispensationes, hoc fit, quia Episcopus cum Vicario in multis vnicum tribunal facit, & videtur paris authoritatis in multis, licet non in omnibus, & hoc facit difficultatem pro alijs, qui non sunt Vicarij, quibus non ità facilè est committenda delegatio talis facultatis: Aliud igitur est, quod Episcopus possit, aliud quod debeat, quoad poss[e] nolo hic aliquid determinare, cum sit triplex DD. Sententia, quæ censetur probabilis propter rationes, quas affert Barbos. *l. c.* Quod debeant Episcopi hoc facere, iam dixi non debere, si velint prudentiùs agere, ratione supra allata. Potest tamen talis necessitas contingere, ex qua ipsis liceat, talem facultatem alijs delegare absque imprudentiæ nota, & tunc, cũ verè probabiliter id agere possint, etiã prudenter agent; & huic doctrinæ videtur adhærere Henriquez *lib.* 14. *irreg. cap.* 19. *& lib.* 6. *de pœnit.* vbi ait, non posse Episcopos delegare hanc facultatem absolutè, & generaliter Vicario, vel alijs, sed solum in certis casibus contingentibus cum speciali mandato; & hanc delegationem pro irregularitatibus, & censuris, quam potest pro alijs alteri committere, potest etiam pro se ipso, si ijdem casus contingant, vt asserunt plures DD. citati ab eodem Barbos. vbi supra *num.* 15. cum non debeat eo ipso esse deterioris conditionis.

LEX CCLXXXI.

Non quæcumque Irregularitas ex defectu in genere ab Episcopis dispensanda.

EX corporis æquè, & animi defectu potest ortum ducere impedimentum Irregularitatis, solentque irregularitatis ex defectu nouem communiter ennumerari species. 1. Natalium in filijs illegitimis. 2. Libertatis in seruis. 3. Obligationis ad ratiocinia. 4. Ætatis canonicè ꝑscriptę circa ordines, & beneficia. 5. Famæ. 6. Animi in dementibus. 7. Corporis. 8. Lenitatis. 9. Bigamię, de qua, cum multiplex sit, consulendi sunt Canones *in c. si cuius, & in c. quotquot, & in c. Nuper, & in cap. fin. de bigamis, & in c. Maritum, & denique in c. curandum*, vbi habemus, bigamos non tàm esse irregulares, & ab Episcopis arcẽdos ab ordinibus propter incõtinẽtiam, quã ob disparitatẽ, quã habent cũ my-

mysticis Christi, & Ecclesiæ nuptijs, quorum imaginem referunt Christianorum nuptię; nam per bigamiam tollitur illa conformitas, quam habet Ecclesia sponsa cum sponso, quę est vnica, perpetua, & incorrupta, iuxta ea, quæ dicuntur *in cap. Maritum dist.* 32. *& in c. curandum dist.* 24. vnde sequitur, virum coniugatum, licet adulteret cū alia fœmina, non fieri irregularem, propter sponsę vnitatem, neque si vir ducat in vxorem, quam antea defloráuerat. Inducit tamen irregularitatem etiam bigamia interpretatiua, non solum vera, quæ est in eo, qui duas successiuè duxit vxores, sed in eo, qui etiā vnicam tantum duxit, sed viduam, aut quomodocumque ab altero vitiatam, aut cum quis virginem quidem duxit, sed post matrimonium adulterata est, si post adulterium maritus eam, vel semel cognouerit; si verò post adulterium eam non cognouit, nulla induci dicitur irregularitas, & hęc habentur *ex c. si Cuius, & ex c. Laici dist.* 34. quibus addenda est bigamia similitudinaria, vbi quis post solemne votum, siue religiosę professionis, siue sacri ordinis, contraxit, & consummauit matrimonium, siue validè ex Papę dispensatione, siuè inualidè iuxta *c. quotquot, &c. & c. Nuper, & c. fin. de bigamis.* Dispensanda est igitur ab Episcopis ad summum irregularitas ex defectu natalium cum illegitimis, ad solos minores ordines, atque ad simplicia beneficia, non verò ad beneficia curata, & hoc habetur *ex cap. de filijs Presbyt.* & etiā ad summum est dispensanda bigamia in ordine ad eosdem ordines minores, & beneficia simplicia, idque ex vi consuetudinis, vt asserunt plures DD. cum S. Th. *in 4. sent. dist.* 27. *qu.* 3. *art.* 3. Siluest. Azor. & alij, qui proferunt in hanc rem etiam decis. Rotæ 447. verum tamen est, quod non contrahitur vera bigamia, nisi per completam omninò carnalem copulam, nam si essent plura matrimonia tantummodo rata, sed vnum solum consummatū, non inducitur bigamia, quemadmodum neque in iure Canonico irregularitas defectu natalium remanet post emissam professionem religiosam; sit namque Religiosus professus aptus etiam ad sacros ordines, non tamen ad Prælaturas, vt habetur *ex cap. primo de filijs Presbyt.* quēadmodum neque Moniales illegitimæ possunt eligi in Abbatissas, nisi interueniat Apostolica dispensatio. Est tamen hoc loco aduertendum, quod sicut antecedens irregularitas, quęcumque sit, obstat suscipiendis beneficijs, irregularitas tamen consequens non inducit beneficij iam adepti vacationem; hoc enim habetur ex Rota *decis.* 195. & ex communi Doctorum sensu, qui hoc probant ex doctrina Canonica *in cap. ex litteris de excess. Prælat.* vbi habetur, quod irregularitas ex delicto homicidij, quę quidem grauissima est, & summè odiosa, non inducit priuationem ipso facto à beneficio, sed requiritur Iudicis sententia, multò minus inducet priuationem, vel vacationem beneficij defectus sine culpa, qualis potest esse defectus corporis, vel animi, qui potest contingere post accepta beneficia, vel post susceptos ordines.

LEX CCLXXXII.

Non dispensanda ab Episcopis irregularitas proueniens ex defectu animi in specie,

Ex c. *Clerici dist.* 33. *& ex c. Maritum,* ibidem irregularitas ex animi defectu habet locum in Energumenis, seu arreptijs, in amentibus, in lunaticis, & etiam in epylepticis, qui omnes non possunt

Digitized by Google

possunt ab Episcopis dispensari ad ordines, à quibus dicuntur esse in perpetuum exclusi, quantumuis postea constaret, eos esse liberatos, quod notat Cabassut. *lib. 5. Iur. Can. cap. 19.* Consuetudine tamen passim recepta, (subdit ipse) non solent ad irregularitatem cōputari illi Epileptici affectus, qui torquent puellas inter annos infantię, neque illi, qui vexant impuberes ante annum ætatis decimum quartum, nam magna nimis Clericorum, & Sacerdotum caterua esset irregularis; in teneris namque annis eiusmodi affectus Epileptici contingere solent, qui tamen, cū in ætate prouectiore euanescant, non impediunt ascensum ad ordines, vt experientia constat: & hæc doctrina de Epilepsia fundatur in doctrina tradita ab Hippocrate *Aphorism. 7. sect. 5. & Aphoris. 28. sect. 3.* vbi docet epilepsiam ante pubertatem facillimè curari; post pubertatem verò, & post annum vigesimum quintum esse incurabilem, & patientes comitari vsque ad mortem. Vnde infertur pro dignoscēda irregularitate proueniente ex defectu animi, in epilepticis, ætatem præsertim esse attendendam, quidquid dicat Zachias Medicus peritissimus in suis consilijs *consil. 59.* qui Romæ de hac re consultus Canonistam agens, dixit etiam graui Epilepsia laborantem post puberes annos, posse ad ordines promoueri, etiam sine dispensatione, dummodo aliquot annorum spatio symptoma non recurrerit. In re igitur tàm graui, non standum est Medicis, sed Canonistis, & sacris Canonibus, quos supra in contrarium retuli. Si tamen legitimè sacris initiato ægritudo epileptica superuenerit, is poterit susceptos ordines exercere, dummodo quędam adhibeantur pręcautiones, nimirum, si per integrum annum obseruatum sit, quod epileptica symptomata, & accidentia non senserit, quod etiam dicitur sufficere pro amentibus, & dæmoniacis, vt habetur *ex c. communiter dist. 33.* cui non aduersatur *c. Nuper*, vbi Papa videtur requirere solum dies triginta ad experimentum morbi epileptici, nam Glossa vtrumque cap. conciliat, eamque dicit esse veram, & canonicam doctrinam, quę tradit, requiri integrum annum ad experiendum de epilepsia pręterita per certum casum, requiri verò solum triginta dies ad experiendum de Epilepsia in casu dubio, vbi non antea casus contigerit. An verò aliquis non omninò ab ægritudine epileptica liberatus, sed illi adhuc quandoque, sed rarò subiectus possit Missam celebrare cum assistentia alterius Sacerdotis, qui sit ieiunus, dubium est apud DD. & ideò in hac re ipsi erunt consulendi, vt dignoscatur, quid in tali casu possint Episcopi permittere ex Canone *in c. Nuper*. Aduertendum etiam quod ad irregularitatem ex animi defectu dicuntur pertinere illiterati *ex c. illiteratos dist. 36.* & Neophyti, idest qui ab Idololatria, Mahumetismo, Iudaismo, & huiusmodi recēter cōuersi in ætate adulta baptizati sunt, sic habemus *ex c. quoniam dist. 48.* atque in hac materia non multum disputanda ab Episcopis standum est Sacris Canonibus; ad hoc præsertim, vt à Sacris ordinibus, alijsque Ecclesiasticis muneribus non minus arceantur Clerici morum probitate carentes, quàm scientijs, & litteris omninò destituti.

LEX

LEX CCLXXXIII.

Non dispensanda ab Episcopis irregularitas proueniens ex defectu corporis in specie.

PLures corporis defectus irregularitatem causantes, qui tamen iuxta Canones, non omnes eodem modo ab Episcopis considerandi sunt, iudicium namque de illis, qui verè causant irregularitatem, siuè sint infirmitatis, siuè deformitatis ab ipsis Episcopis ferendum est, vt habetur ab Innocent. *in c.2. de corpore vitiatis*, ex quo in eadē sententia sunt Syluest. *V. corpore uitiati q.*1. & Nauarr. *cap.*27. *num.*200. Sic cēsentur communiter irregulares, qui se castrari permittunt ob cantum, quod etiam supponitur illicitum; non verò, qui id permittunt ex iusta, ac licita causa, qualis erit curatio morbi ingruentis, aut alia eiusmodi, tunc enim non censentur irregulares *ex c. si quis absciderit, & ex c. si quis se dist.* 55. *& ex c. significasti de corpore vitiatis*; Regulariter igitur causant irregularitatem non dispensandam ab Episcopis illi corporis defectus, qui vel impediunt vsum ordinis, qualis est cæcitas, vel notabilem gignunt in ipso corpore deformitatē, & præ cæteris carentia visus in oculo sinistro, qui dicitur oculus Canonis, si ex eo defectu necesse sit ad legendum Canonem vultum indecorè contorquere ad sinistram partem; si tamen quis ita oculo dextero præualeret, vt sine vlla indecentia posset Canonem in Altari legere, non esset censendus irregularis, quod docet Nauarr. *cap.* 27. *num.*199. Ille verò, qui aliqua sua culpa graui, quamuis inuitus, aliquo membro fuisset mutilatus, tametsi ea membri mutilatio ex se non causasset irregularitatem, eò quod esset occulta, vel grauem non induceret deformitatem, censendus est nihilominus irregularis *ex c. fin. dist.*53. cuiusmodi esset vir, cui in pœnam, & vltionem, deprehenso in Adulterio, excisa essent virilia, quam doctrinam tradunt Vgolin. Nauar. Auil. & alij communiter apud Cabassut. *lib.* 5. *cap.* 19. *num.* 14. quam tamen doctrinam ego non ità facilè admitterem, si esset disputandi locus de hac materia, cum multas patiatur difficultates. Quid verò sit dicendum de irregularitate impediente ex defectu corporis susceptionem ordinis Sacerdotalis, an scilicet sit dispensanda ab Episcopis pro Ordinibus inferioribus, quos fortassis non dicitur impedire, non eodem modo loquuntur Doctores, nam plerique asserunt, tali defectu laborantes non esse censendos irregulares, & sic non indigere dispensatione Episcopali, alij verò volunt, esse censendos verè irregulares, nec propterea esse ab Episcopis dispensandos. Vtraque opinio probabilis est, apud Cabassut. *l. c.*

LEX CCLXXXIIII.

Non dispensanda ab Episcopis quæcumque irregularitas proueniens ex delicto quocumque.

COmmunior DD. Sententia est apud Cabassut. *l.* 5. *cap.*20. *Iur. Canon.* eas tantum irregularitates ex delicto prouenientes indigere Apostolica dispensatione, quæ contrahuntur ex delicto habente in se malitiam peccati mortalis. Ratio est desumenda ex proportione, quam pœna debet habere cum culpa, & cùm pœna irregularitatis imposita delicto sit grauis, etiam delictum debet esse graue; vnde sequitur ex culpa veniali non sequi irregularitatem

ritatem, saltem pro foro conscientiæ, licet in foro externo aliquis possit censeri irregularis etiam ex culpa leui; & sic aliquis putatus irregularis in foro externo, poterit tuta conscientia sua beneficia retinere, & fructus eorum percipere, & etiam ad ordines promoueri absque alia dispensatione, dummodò inde publicum non oriatur scãdalum; & est aduertendum, quod irregularitas, quæcumque sit, non contrahitur, nisi ex actu externo consumato, vt habetur in Canone. Præter delicta, quæ inducunt infamiam Iuris, vel facti, & consequenter irregularitatem, semper per actum Iudicis declarãdam siuè per Sententiam criminis declaratoriam, vt notat scitè Vasquez. 22. *q.* 175. *cap.*1. *ex c Infames in* 6. *q.* 1. inducitur etiam irregularitas per Hæresim, & Apostasiam à fide *ex c. qui in aliquo, & ex c. quibis*, & hæc afficit etiam filios Hæreticorum *ex c. statutum*, nisi constet Parentes antè mortem fuisse conuersos. Inducitur etiam irregularitas ex illicita membrorum mutilatione, item ex indebita ordinis susceptione, vel exercitio, *ex c. cum illorum, & ex c. si quis Episcopus &c.* Inducitur denique potissimum ex crimine homicidij tam ex parte mandãtis, quàm ex parte consulentis, & exequentis, cum hoc tamen discrimine inter mandantem, & consulentem, vt qui ante tactum reuocauit mandatum, tametsi mandati sequatur effectus, non sit obnoxius irregularitati, cum non censeatur influxum præbuisse in delictum perpetratum; quod dici non potest de consulente, etiam reuocato consilio, qui semper dicitur influxum præstitisse; & hæc est communis DD. Sententia, cui ego ipse libenter subscriberem, si viderem disparitatem in reuocante mandatum, & reuocante consilium, dum vtrobique sequatur effectus homicidij, cum mihi videatur æqualis influxus in vtroque reuocante, quidquid dicat Cabassut. in contrarium *l. c.* In crimine igitur voluntarij homicidij etiam occulti non est ab Episcopis dispensanda irregularitas, quamuis alias irregularitates prouenientes ex occultis delictis possint, ac debeant in aliquibus casibus dispensare. Aduertendum est tamen, quod illi soli, qui dubitant homicidium causasse, quod tamen non sit omninò casuale, & præter intentionem, & quod non sit coniunctum cum aliqua actione volita connexa cum homicidio illo, quæ actio de sua natura sit peccatum mortale, censendi sunt irregulares, hocque habetur statutum apud plures Canones, quos refert Cabassut. *l. c. n.*12. In alijs verò casibus dubijs, ex quibus sequatur irregularitas, nec ne, excepto homicidio, non sunt censendi irregulares, cum de his nihil habeatur in Iure Canonico, & odia sint potius restringenda, quàm extendenda: Homicidia verò purè casualia, in quibus nulla voluntas, neque in se ipsis, neque in causa considerari potest, nunquam dicuntur inducere irregularitatem, vt est communissima, & tutissima doctrina. Quid verò requiratur ad hoc, vt homicidium sit verè occultum, & possit ab Episcopis absolui explicat fusè Barbos. *Allegat.* 39. *n.* 20. *de Potest. Episc.* nec ea hic referre consonum est breuitati in eiusmodi legibus intentæ.

LEX CCLXXXV.

Ab Episcopis non degradandi Sacerdotes ob solum rebellionis crimen.

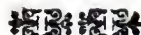
COntingit plerumque, vt Principes Laici instent apud Episcopos pro degradatione alicuius Clerici, vel

Sacerdotis rebellis, adhoc, vt Curiæ Sæculari tradatur, & etiam nece mulctetur, ex quo difficile negotium pertractandum insurgit Episcopali Prudentiæ, quæ in his casibus inter Scillã, & Charybdim dicitur periclitari. Si tamen Iuri Canonico adhærendum est, non sunt degradandi Clerici, aut Sacerdotes ab Episcopis ob solum rebellionis crimen; quia hoc crimen non recensetur inter casus, ex quibus Clericus potest ab Episcopo degradari, quos licet non enumeret Pasqualigus *q. Moral. Iurid.* 89. supponit tamen enumeratos à Rota coram Coccino *decis.* 351. *num.* 7. extra quos casus statutos à Iure Canonico, & à Sum. Pontificibus non dicuntur Episcopi, vllam habere iurisdictionem degradandi; pro certò enim habendum est, Ordinarios, seu Episcopos non posse deuenire ad degradationem Clerici, & traditionem Curiæ Sæculari, nisi authoritate à Iure Canonico concessa, quæ cum non intelligatur concessa in casibus rebellionis pro degradatione, neque possunt ad illam deuenire. Hæc doctrina præsertim amplectenda est pro casu rebellionis contra Principem Laicum; nam de Principe Ecclesiastico forsitan aliter ratiocinandum est.

LEX CCLXXXVI.

Sacerdotes licet degradati ob crimen rebellionis admittendi ab Episcopis ad celebrandum.

EXponitur hic Episcopali Prudentiæ casus ad trutinam reuocandus, de Sacerdote, qui ob crimen rebellionis sit à suo Ordinario ad instantiam Principis Sententiatus, vt degradetur, & tradatur Curiæ Sæculari, an scilicet, hoc non obstante, possit admitti ad celebrandum. Videtur enim magnum facessere negotium, quod iam lata sit Sententia à legitimo Iudice, qui præsumitur non tulisse illam Sententiam, nisi clarè constante crimine, neque ab illa Sententia à reo fuisse appellatum, & ideò cum iam omnia transierint in rem iudicatam super magnum crimen, degradatum, & impeditum ratione infamiæ nullo modo esse admittendum ad missæ celebrationem. Pro veritate tamen tenendum est, eiusmodi crimine irretitum, ac degradatum posse admitti, immò esse admittendum ad celebrandum. Ratio est, quia Sententia ordinarij degradantis tamquam nulla habenda est, & ideò nullum posse sortiri effectum in personam condemnatam, cum ex dictis nulla supponatur Iurisdictio in Ordinario ad illam ferendam Sententiam, quæ ferri non potest, nisi in casibus à Iure Canonico, & Pontificio præscriptis, inter quos non est casus rebellionis, vt supra notatum est cum Pasqualig. Vnde cum illa Sententia sit nulla, & inualida pro parte degradationis, & traditionis Curiæ Sæculari, erit etiam nulla, & inualida defectu iurisdictionis pro parte celebrationis, nam Sententia, quæ indiuidua est, non potest pro vna parte valere, & pro altera non valere, quod clarum est in Iure Ciuili apud Bartol. & alios DD. communiter, & etiam apud Rotam coram Puteo *decis.* 315. & coram Burato *decis.* 641. & coram Merlino *decis.* 706. & coram Otthobono *decis.* 63. *num.* 72. *&* *decis.* 221. *num.* 1.

LEX

LEX CCLXXXVII.

Sustinenda ab Episcopis immunitas Ecclesiastica in locis tantum gaudentibus tali priuilegio.

ERit semper Prudentiæ Episcopalis munus ea loca discernere, quæ gaudent immunitatis priuilegio, ne in sustinenda Ecclesiastica immunitate plusquam par est, aberret à recto, aut extra fines ab Ecclesia præscriptos imprudenter euagetur. Loca verò, quæ communiter reputantur immunia, sunt omnia loca Sacra, aut Religiosa, quæ ipsa religione consecrantur; sic statuente Constitut. Greg. XIIII. pro immunitate ad illa verba, *ab Ecclesijs, Monasterijs, Sacellis, Domibus regularibus, ac secularibus, locisue sacris, aut religiosis*, quæ vltima verba, videntur continere omnia genera locorum, quæ gaudent immunitate, quemadmodum infra subdit alia similia verba, *delinquentes ad eorum Ecclesias, Monasteria, Domus, & alia loca supradicta sacra, seu religiosa respectiuè confugientes &c.* ex quibus colligitur, quod loca, quæ nec sunt sacra, seu consecrata, nec sunt religiosa, non gaudere immunitate; vnde erraret Episcopalis Prudentia, si Campanilia, quæ sunt seiuncta ab Ecclesia, & alia eiusmodi loca distantia, quæ non sunt consecrata, neque benedicta, vt sunt Ecclesiæ, & Cæmeteria, neque sunt religiosa, vt illa, in quibus exercentur opera pietatis, & Religionis, vt sunt Monasteria, & Hospitalia authoritate Episcopi erecta, sustineret tamquam loca gaudentia immunitatis priuilegio; neque Campanile seiunctum ab Ecclesia est locus consecratus, aut benedictus, neque locus, in quo exerceantur opera pietatis, & Religionis &c. Neque obstat quod Campanile siuè seiunctum, siuè vnitum Ecclesiæ, sit semper pars integralis eiusdem Ecclesię, & consequenter gaudeat eodem priuilegio, cum Campanile semper exigatur ab Ecclesia tamquam pars à toto; Dico enim Campanile seiunctum dici tantum partem Ecclesiæ materialem, scilicet, si Ecclesia consideretur, tamquam aliquid materiale, non verò esse partem formalem, spectantem ad Ecclesiã, formaliter vt Ecclesia est; & quatenus est locus Deo consecratus ad cultum, sic enim Campanile seiunctum non potest dici pars formalis Ecclesiæ, cum non sit consecratum, neque benedictum, & ideò ad ipsum non debet extendi priuilegium immunitatis, cum ad ipsum non se extendat forma rei, cui priuilegium debetur; nec dicendum est agi hic de fauorabilibus, quæ debent extendi, & ampliari; dico enim id esse verum, quando fauorabilia participant de eadem forma. Addo priuilegia immunitatis esse strictè interpretanda, tamquam odiosa, & contraria Iuri communi, vt habetur *ex l. 1. ff. de Iure immunitatum*; derogat enim immunitas Iuri publico, quod vult, quod delicta non remaneant impunita, *ex l. ita vulneratus ff. ad legem Aquiliam*.

LEX CCLXXXVIII.

Sustinenda, quoad fieri potest, immunitas Ecclesiastica in quocumque Palatio Episcopali.

NOn est à Prudentia Episcopali, quærenda ratio immunitatis in quocumque Episcopali Palatio, sed supponenda; hæcque supposita, tamquam res certa, prudenter, & pro viribus sustinenda, licet enim plerisque

Digitized by Google

Doctoribus non videantur Episcoporum Palatia semper immunia, sed tantum, quando sunt Ecclesiæ coniuncta, vel annexa, quemadmodum dictum est de turribus campanarum; cum tamen in Ædibus Episcoporum adsit quędam specialis ratio excellentiæ, & pręrogatiuæ, eò quod sint Domicilium sacerrimæ dignitatis, atque ab ipsa dignitate quoquomodo consecratum, non eodem modo de illis, & de Campanilibus differendum est; quidquid dicat in contrarium Pasqualig. *q. 3. select. Iurid.* cum alijs pluribus, quos ipse refert, asserentibus, non satis esse, vt locus aliquis gaudeat immunitate, quod in ipso exerceantur quædā opera pia, vt campanas pulsare ad cultum Diuinum promouendum, Missas celebrare, vt in priuatis Oratorijs, reliquias Sanctorum asseruare, & id genus alia; cum S. Congregatio Episcoporum die 17. Nouembris 1617. & S. Congregatio immunitatis die 9. Decēbris 1631. iam declarauerint, illa non sufficere ad obtinendum immunitatis priuilegium. De Palatijs igitur, vel Ædibus Episcoporum, etiamsi sint vltrà distantiam triginta passuum ab Ecclesia, immò tametsi sint extra propriam Diœcesim, aliter sentiendum est, cum de illis specialiter nulla fiat mentio, neque nominentur expresse ad exclusionem priuilegij immunitatis, quæ expressio in odiosis fieri deberet. Quæcumque ergo Episcoporum Palatia, etiam Titularium in quacumque distantia, & etiam extra propriam Diœcesim posita, vt loca immunitate gaudentia, ab Episcopis sustinenda sunt, ad formam Palatiorum Cardinalium in Vrbe Roma quæ æque in Vrbe, & extra Vrbem gaudent dicto priuilegio, sic docente Diana pluribus in locis, ex doctrina Sanchez, & aliorum. De Palatis autē Episcoporum idem docet Diana *part. 12.* ex Azorio, & alijs.

LEX CCLXXXIX.

Immunitas Ecclesiastica localis ab Episcopis summoperè tuenda.

Canones Sacri, apud quos habetur Ecclesiasticæ immunitatis distinctio in localem, realem, & personalem, de singulis singillatim proferunt iura in Iure communi contenta, atque loca immunia recensentes, decernunt etiam ad ipsa confugientes immunitate gaudere, non tamen omnes, sed habita criminum ratione, sic *ex can. Minor. ex can. Reum, ex can. Frater, ex can. Si quis contumax, ex can. Metuentes, ex can. Vxor, ex can. Definiuit, & denique ex can. Constituimus 17. qu. 4.* Neque ab Episcopis permittendum est, quod rei criminum ad Ecclesias, vel alia loca sacra confugientes extrahantur, nisi præstito à persequentibus, vel extrahentibus Sacramento de personæ confugientis securitate; quod ab ipsis Christianæ fidei exordijs seruatum constat ex Concil. Arausican. 1. *can.* 5. *ex Aurelianens.* 1. *can.* 1. *& ex Aurelianens.* 4. *can.* 21. quibus postremò addita est Constitutio Gregorij XIV. anno 1591. quæ incipit, *Cum alias nonnulli, &c.* vbi plura statuuntur circa ea, quæ spectant ad securitatem reorum confugientium ad Ecclesias, & alia loca Sacra, in qua etiam excluduntur ab hac locorum immunitate publici latrones, & itinerum grassatores, agrorum depopulatores, & illi omnes, qui intra Ecclesiam, Cœmeteriū, & alia eiusmodi loca sacra, homicidia, vel hominū mutilationes committunt, illi etiam, qui proditoriè homines trucidant, quos solemus veros assassinos vocare, deniq; hæretici omnes, & rei lęsæ Maie-

Maiestatis Principis quomodocumque; Præter istos iubet Constitutio Apostolica Gregorij reliquis omnibus criminum reis Ecclesiasticam Immunitatem suffragari, quidquid habeatur in contrarium ex Gallica consuetudine, ex qua, refert Cabassut. *num.* 21. non gaudent immunitate Ecclesiæ, nisi cōfugientes ad illam ære alieno grauati, qui soli in Ecclesia, nec ibi capi possunt, nec inde extrahi. Illa etiam Ecclesiastica immunitas ab Episcopis summoperè tuenda est, qua prohibentur in Ecclesijs omnes prophani vsus, & prophanę negotiationes, iuxta exemplum Domini à templo eijcientis omnes vēditores, & emptores; domum namq; Dei decere sanctitudinem, patet ex *Psal.* 93. Vnde ab Episcopis debent prohiberi omnes baiulorum transitus, si cum mercibus, vel oneribus transeant. Neque debent permitti in Ecclesijs, Cœmeterijs, vel alijs huiusmodi locis sacris strepitus forenses, vel iudiciales actus, vel processus; hæc enim omnia prohibentur fieri in Ecclesijs, & locis sacris *ex cap. cum Ecclesia de immun. Eccles. & ex c. Decet. in* 6. quin immò quæcumque iudiciales sententiæ in Ecclesijs latę *ex eodem c. Decet in fine*, dicuntur nullæ, & irritæ, idque ad seruandam illæsam in omni genere Ecclesiæ immunitatem.

LEX CCLXXXX.

Etiam Immunitas Ecclesiastica Realis, & Personalis ab Episcopis acerrimè propugnanda.

DE Ecclesiastica immunitate reali, & personali breuiter, & dilucidè tractari non potest, nisi distinguatur in hac materia, quænam sit immunitas de iure diuino, quænam verò de iure humano, cum certum sit, immunitatem de iure Diuino esse prorsus immutabilem, & indispensabilem, quod dici nō potest de immunitate iure humano introducta, quæ est dispensationi, & etiam humanæ mutationi obnoxia iuxta nouos vsus, & nouas legitimi temporis præscriptiones, & consuetudines, quæ possunt quascumquē leges humanas infringere ad differentiam Iuris Diuini, quod nulla dispensatione, nulla præscriptione, aut opposita consuetudine infringi potest ab hominibus, cum sit superioris ordinis ad quodcumque Ius humanum, vt habetur ex communi Ciuili, & Canonica doctrina. Igitur extra omnem dubitationis aleam, statuendum est, Ecclesiæ potestatem, & authoritatem circa illa omnia, quæ spectant ad rerum fidei definitionem, ad Cleri disciplinam, ad Euangelij doctrinam, ad verbi Dei prædicationem, ad internum, & externum animarum regimen, ad Sacramentorum administrationem, & denique ad beneficiorū, aliorumque ministeriorum Ecclesiæ à Diuina institutione cōrriuasse, atque in his omnibus Ecclesiam ipsam habere immediatè à Deo iurisdictionē, cui nihil potest opponi à quacumque temporis præscriptione, vel consuetudine, & consequenter ea omnia, quæ vi huius potestatis, & iurisdictionis sunt immunia, in quocumque casu talia esse, & esse immutabilia, quibus nulla potest, aut hominum temeritas, aut temporum diuturnitas derogare. Cum verò præter immunitates Ecclesiæ, quę sunt Diuinæ, atque adeò immutabilis institutionis; aliæ quædam sint immunitates, de quibus disputatur inter Catholicos, an sint immediatè à Deo, vel ab ipsa Ecclesia, & Sacris Canonibus, ideò videndum est, quęnam sint illæ, quæ verè ab Episcopis sunt acerrimè pro-

Digitized by Google

propugnandę, absque vlla dispensatione, vel relaxatione. Etiam immunitates bonorum Ecclesiæ temporalium, nec non Clericorum exemptiones, & priuilegia, quoad causas merè reales, & temporales, voluere quidam Doctores, esse de iure Diuino, & esse semper nefas ex aliqua præscriptione, vel consuetudine eas violare, vel imminuere, quæ doctrina videtur deduci *ex cap. Quamquam de Censibus in 6.* vbi Bonifacius Papa VIII. asserit, Ecclesiam, & Clericos esse vna cum rebus suis iure Diuino à sæcularium oneribus, & exactionibus exemptos. At alij plures grauissimi Doctores, huic Doctrinæ nō assentientes asserunt, immunitates eiusmodi esse tantum de iure humano, quod colligunt *ex Canon. Tributum Vrbani Papa, & ex c. 2. de maior. & obed. Innocentij IIII.* ac propterea pati pręscriptiones, & consuetudines in contrarium. Quidquid sit de hac quæstione, habemus apud Bald. *in l. Placet de sacrosanct. Eccles. & ex canon. benè quidem dist. 96. c. Ecclesia, & ex c. Aduersus de immunit. & ex c. Nouerint de sent. Excom. & ex c. Quamquam de Censibus in 6.* bona omnia Ecclesiastica, quæ spectant ad immunitatem realem verè esse immunia, exceptis illis Ecclesiæ, vel Clericorum bonis, quæ transferuntur negotiandi causa, quæ *ex c. Quamquam* subijciuntur tributorum oneribus; vel etiam fundis, qui quocūque titulo transferuntur de manu laica in Ecclesię dominium, talia enim bona transeunt cum suis oneribus, quæ habebant antea *ex cap. si quis Laicus, & ex c. Pastoralis de Decimis, & ex c. ex Litteris*, & alibi, nemo enim plus potest Iuris in alium transferre, quàm ipse habeat *ex l. Idem plus Iuris ff. de reg. Iur.* Sic etiam patrimonia, ad quorum titulum Clerici promouentur ad Sacros ordines remanent oneribus realibus subiecta, nec gaudent, aut gaudere possunt immunitate beneficiorum Ecclesiasticorum, cum semper remaneant res purè temporales, & transeant ad hæredes. Hæc pauca obiter tacta sunt, cum plura, & plura remaneant tangenda in hac materia apud DD. communiter disputata. Videri potest Cabassut. *lib. 1. de Iur. Can. c. 18.*

LEX CCXCI.

Furantibus in Ecclesia non permittenda ab Episcopis Immunitas in eadem Ecclesia, in qua furantur.

PRudentię Episcopali, sufficientem videtur ponere legem Bulla Gregorij XIV. de Immunitate Ecclesiarum, vbi quædam tantùm delicta excipiuntur, quibus nulla Ecclesiæ Immunitas conceditur; Vnde concluditur, quod omne aliud delictum, præter excepta in illa Bulla gaudeat Priuilegio Immunitatis, etiamsi sit furtum factū in Ecclesia, quod non est de exceptis. Prudentia tamen Episcopalis in hac materia, duo debet distinguere; primum est, quod furans in vna Ecclesia, & ad aliam confugiens, vt se seruet tutum, & incolumem, verè gaudet Immunitatis Priuilegio: Secundum est, quod furans in vna Ecclesia, & manens in illa eadem ob securitatem, non gaudet Immunitate; & ratio est, quia Priuilegium Immunitatis conceditur tantum confugientibus ad Ecclesiam, vt patet ex verbis supradictę Constitutionis Pontificiæ §. 3. confugientes autem ij tantum dicuntur, qui ad Ecclesiam recurrunt, vt auxilium implorent, & patrocinium; confugere enim id solum significat, vt volunt multi Doctores, & notat etiā Calepinus *V. Confugio*, iuxta illud Virgilij 1. *Æneid. Ad te confugio, & supplex tua Numina posco*; ille verò, qui accedit ad Ecclesiam, vt furetur

non

non accedit, vt imploret auxilium, sed potius, vt inferat iniuriam, & propterea non dicitur verè confugiens ad ipsam, neque comprehenditur sub Priuilegio Bullæ tantum confugientibus concesso. Additur, quod causa finalis concedendi Immunitatem confugientibus ad Ecclesiam, est, vt illis adhibeatur misericordia, & tamquam pœnitentes de delicto recipiantur, & protegantur, non verò, vt ipsorum delicta foueantur; est enim Ecclesia Iustitiæ cõseruatrix, non violatrix, ac propterea si foueret furta sibi facta, & illatas iniurias, delictis, & iniustitiæ daret manus, quod est absurdissimum. Ex quo notant Suarez *tom.1. de Relig. tract.2. de Immunit.* Peregrin. *de Immunit. cap.12.* & Sperell. *decis.127. num.35.* esse Ecclesiæ cõsuetũ, quando fures ad ipsam confugiunt, res furtiuas, si extent, de manibus furantium auferre, vt suis dominis illas restituat, quod fit ne videatur Immunitas concessa ad delictorum patrocinium.

LEX CCXCII.

Furantibus in vna Ecclesia permittenda ab Episcopis Immunitas, si confugiant ad aliam.

VBi Prudentia Episcopalis agnoscit verè esse furantium confugium ad Ecclesiam, non potest, nec debet Immunitatem negare iuxta Constitutionem Gregorij XIV. & alias rationes allatas in præcedenti; exceptis enim delictis expressis in Bulla, reliqua omnino Immunitate gaudent Ecclesiæ, supposito, quod sit ad illius quærẽdum patrocinium verum confugium; idq; certum est, tum ex Iure Ciuili, tum ex Iure Canonico, & vtriusque leges, & Canones affert Pasqualig. *loc. cit. nu.3.* *addens Rota decis.434. part.3. recent.* tota difficultas est de illis, qui post ablatum furtum reuertuntur ad illam Ecclesiam, cui furati sunt, primùm vt restituant res ablatas; deinde vt tutelam, & patrocinium implorent; pro qua tamen resoluendum est, sic furantes, & reuertentes ad eamdem Ecclesiam priuilegio Immunitatis gaudere, cum verè tamquam pœnitentes ad illam confugiant, & protectionem Ecclesiæ promereantur; solum enim excluduntur actu delinquentes in Ecclesia, & ad ipsam non confugientes, in quibus cessat ratio finalis patrocinij, quæ non debet ijs patrocinari, qui iniuriam, & damnum inferunt. Quæ ratio, & doctrina militat etiam pro illis, qui licet non furentur Ecclesię, furantur tamen in Ecclesia, nimirum, vel crumenam, vel aliquid aliud simile; agunt enim semper contra reuerentiam debitam Ecclesiæ, eique iniuriam inferunt, ex quo nullum promerentur Ecclesiæ patrocinium, neque dicendi sunt vllo modo ad Ecclesiam confugientes, & ideò illis non debetur patrocinium, alioquin diceretur Ecclesia delictis patrocinari; vnde concludendum est, quod etiam sic furantes, sint ab Ecclesia eijciendi; licet enim semper Ecclesiæ inferentes iniuriam ab eadem Ecclesia remouere in punitionem delicti in ipsa perpetrati.

LEX CCXCIII.

Non eximendi à foro sæculari, tamquam Immunes, qui solo adstringuntur voto Clericatus, vel Religionis.

PArs est potissima Episcopalis Prudentiæ, immunitatem, & libertatem Ecclesiasticam tueri, atque illęsam omninò seruare, & in rebus omnibus, ne

Digitized by Google

ne quid nimis agatur cauendum est; quandiù enim Clericatus, vel Religionis votum suum non sortitur effectum, certum est, in eodem statu personam relinquere, in quo erat prius, & sic illã relinquere foro laico subiectam; cum votum sit promissio Deo facta de re, quę promittitur suo tempore pręstanda, & promissio rei faciendę non dicit rem factam, ex qua solum vouens eximetur à foro sęculari; sunt enim semper actus distincti, factum, & promissio facti, non solum ratione temporis, sed ratione ipsius rei, quę nõ est formaliter eadem, vt facta, & vt facienda, quemadmodum promissio de vendendo, nõ est venditio, & sic de simili, &c. neque primus actus ex natura sua includit secundum, vt habemus ex Iure Ciuili *l. si quis stipulatus &c.* & ex Rota coram Ludouisio *decis.* 28. *n.*2. *& decis.* 348. *n.*3. Neque pro contraria sententia admittenda est hic ab Episcopis illa doctrina, quod scilicet Iudex sæcularis non possit impedire, ne impleatur votum, ac proinde sub hac ratione emittens votũ Clericatus, vel Religionis soli subdatur Ecclesiæ; si enim subderetur Iudici Laico, Iudex Laicus puniendo, vel in carcerem detrudendo vouentem posset votum impedire, quod non admittunt, neque in Iure Ciuili Bald. Iason. Ferrat. & alij apud Pasqualig. *Q. Moral. Iurid.* 169. Habemus namque ex eodem Iure Ciuili, nec votum, nec iuramentum habere vim mutandi forum, cum solum id habeant, quod addant forum foro, vnde non possunt tollere subiectionem, quam vouẽtes habebant foro laico, antequam emitterent votum.

LEX CCXCIIII.

Neque censendi ab Episcopis exempti à foro Sæculari delinquentes contra votum emissum de non delinquendo contra votum Clericatus, vel Religionis.

CVm votum Clericatus sit quid omninò spirituale, ac propterea etiam delictum sequatur naturam voti, non ità perspicuum est Prudentiæ Episcopali, an tale delictum, quod videtur purè spirituale, subtrahat delinquentem à Laica Iurisdictione, & idcircò dignum duxi in hac materia aliquam doctrinæ legem constituere, ab Episcopis amplectendam. Igitur statuendum est delictum perpetratum, etiam contra votum emissum non delinquendi in tali materia, non subtrahere delinquentem à foro Laico, cum certum sit, Iuramenta, & vota non mutare forum, sed solummodò addere forum foro, quod desumitur ex Iure Ciuili, & etiam ex Iure Canonico in *cap. licet mulieres de for. compet.* vbi Bonif. VIII. id apertè decernit; & ratio est, quia delinquens, etiam contra votum, & iuramentum, semper est Laicus, & ideo semper subijcitur Iurisdictioni Sæculari; non enim vota, & iuramenta priuata habent vim extrahendi personas à foro, in quo repe-riuntur etiam dum vouent; & semper subsistit finis politicus optimi regiminis, quod delicta puniantur contra leges comissa. Nec obstat textus in *cap. fin. de foro competen.* vbi dicitur, reum quemcumque ratione iuramenti esse conueniendum coram Iudice Ecclesiastico, quia ibi non agitur de iudicando in materia, circa quam versatur iuramentum, sed de obseruantia iura-

menti,

menti, in qua non est competens Iudex Laicus. Deinde, dato, quod pro obseruantia iuramenti Iudex Ecclesiasticus esset competens ratione materiæ spiritualis, non dicitur tamen competens priuatiuè quoad Sæcularem, quando adsit materia iudicij Sæcularis, sed cumulatiuè, nam etiam Iudex Sæcularis quoquomodo cogere potest ad obseruantiam iuramenti *ex cap. licet mulieres de Iureiurando in* 6. vbi Abbas id expressè docet.

LEX CCXCV.

Non admittenda ab Episcopis Matrimonia sine ætate requisita.

INter cætera Episcopalis Prudentiæ munera illud esse nequaquam spernendum, docent communiter Doctores, quod in connubijs solet attentè ætas coniugantium inuestigari, vt matrimonia ineunda per habilem ætatem suum queant effectum sortiri; ætas verò ad matrimonium requisita, cum pubertatem importet, quæ in masculis anno quartodecimo perficitur, in fœminis verò anno duodecimo, estq; necessariò sub tali annorum numero restringenda; atque ab Episcopis consideranda, quod statuitur *in cap. Impuberes de desponsat. Impub. & in cap. Attestationes, & in cap. ex litteris,* vbi habentur hæc verba præcisè *donec compleat per annum decimumquartum,* & demque *in cap. fin. eodem tit.* vbi affertur casus quidam de filia habente circiter annos duodecim, de quo tamen matrimonio ibidem statuitur, talem filiam non fuisse nubilē defectu ætatis requisitæ. Ratio huius doctrinæ est, quod ad contrahendum matrimoniū requiritur ætas habilis ad copulā, quæ ante numerū prædictorum annorum non potest intelligi, neque in mare, neq; in fœmina, vt docet Gloss. *ad cap. Puberes, &c.* Non est igitur in hac re diutiùs immorandum, cum sit talis ætas per Sacros Canones constituta. Difficultas est, an verè requiratur eiusmodi ætas perfectè completa, an sufficiat, quod annus postremus determinatus sit tantummodo inceptus, in qua re cum valdè dissentiant inter se Doctores erunt in sequenti lege ipsorum doctrinæ breuiter, vt moris est, examinandæ.

LEX CCXCVI.

Ætas requisita annorum tali, & tali numero ad matrimonium ab Ecclesia præscripta ab Episcopis exigenda, quod sit perfectè completa, etiam quoad paucos dies.

NOn debet esse nouum Episcopali Prudentiæ, quod etiam in rebus moralibus ratione temporis admittatur materię paruitas, quæ excusat à peccato in sententia multorum; vnde dicuntur excusari à peccato, qui ex voto tenerentur per annum ieiunare, & tantum per decem dies omitterent ieiunium; sic de obligatione celebrandi per annum, & de reliquis eiusmodi casibus; parum enim in quacumque materia pro nihilò reputatur; & ex hac fortassis doctrinæ paritate docent plures Doctores apud Pasqualig. *Qu. Moral. Iurid.* 158. posse admitti ab Episcopis matrimonia tamquam valida, tametsi ad complendam præscriptam ætatem à Iure Canonico deessent pauci dies vsque ad denarium numerum, cum illa ætas per ipsos non physicè, sed moraliter sit computanda, & quod parum distat, nihil distare videatur. Attamen esse ab Episcopis exigendum integrum complementum ætatis præ-

Digitized by Google

scriptæ absque vllo dierum defectu docent alij plures, qui afferunt declarationem Sacræ Congregationis in Reatina die 14. Iunij 1621. in qua nullum dixit matrimonium factum cum Puella, cui sex dies deerant pro complemento anni duodecimi, quod tamen intelligitur, nisi malitia suppleat ętatem, vt habetur *in cap. fin. de Desponsat. impub.* Additur etiam *textus in cap. ex litteris de desponsat. impub.* vbi Sum. Pontifex Vrbanus III. decernit, quod pro valido contrahendo matrimonio expectandum sit in Puero complementum anni decimi, & quarti, si autem deesset aliquod tempus, nunquam posset intelligi anni complementũ, neque si vnus dies deesset; neque enim esset completus annus, neque in hac materia habendus esset pro completo; annus namque non completus non pôtest numerari pro anno *ex l. Anniculus ff. de verbor. significat.* Ratio istius doctrinę est, quia tempus, quod assignatur à Iure computatur de momento in momentum, nisi aliud sit statutum in ipso Iure, quod tradunt plures Iuristæ citati à Pasqualig. *loc. cit.* cum autem sit à Iure determinatum, & pręscriptum complementum ætatis habilis ad contrahendum, non potest aliquid tolli de illo temporis complemento.

LEX CCXCVII.

Matrimoniorũ impedimenta, siue dirimentia, siue tantum impedientia non nisi ex iusta, & rationabili causa ab Episcopis dispensanda.

IMpedimenta matrimonij, quæcumque sint, ex sola rationabili, & iusta causa esse ab Episcopis dispensanda tradunt communiter DD.; habemus enim in iure Canonico, nullam posse fieri dispensationem, nisi fiat ex causa, quę quidem debet semper esse rationabilis, & iusta; etiam in ijs, quæ spectãt ad Summos Pontifices, in quibus est plenitudo Ecclesiasticę potestatis, quod aduertit Pyrrh. Corrad. *in Dispens. Apost.* Licitæ autem, & inculpabilis dispensationis duę statuuntur causæ *in c. Mutationes qu. 7. & in c. Exposuisti de Præbend.* nimirum necessitas, & vtilitas notabilis, quæ solent in pluribus casibus contingere, quos colligit Zerola *p. 1. V. Dispensatio,* præter quos prohibet Concilium Trid. *Sess. 24. cap. 5. de refor.* omnem dispensationem; & in certis matrimoniorum impedimentis dirimentibus solus Papa regulariter dispensare potest, cum sint, vel à Concilijs generalibus, vel à Pontificijs Constitutionibus instituta, super quibus nihil possunt Episcopi, cum sit Episcoporum potestas illis longè inferior, & subdita, vt habetur *in c. Inferior dist. 21. Clementin. Ne Romani de elect.* vbi notat Cabassut. *in Iur. Canon. cap. 26. num. 3.* quædam esse matrimonij impedimẽta à Iure naturę introducta, qualia sũt matrimonia in linea recta ascendentiũ, & descendẽtiũ quę neq; Papa, neq; Conciliũ possunt dispensare. Episcopi igitur licet non possint, vt potest Papa in impedimentis dirimentibus dispensare regulariter, possunt tamen quandoque, immò debent attentis circumstantijs, dispensare, vt quando matrimonium bona fide ex ignorantia Iuris, & facti contractum fuit in facie Ecclesiæ, si tamen impedimentum sit occultum, neque possit adiri prima Sedes ob coniugum paupertatem, rusticitatem, locorum distantiam, aliasque similes causas, neque possint citra scandalum coniuges separari, & vrgeat periculum offensę Dei, in eiusmodi casibus ne dum possunt, sed debent Episcopi dispensare

Digitized by Google

ac quoad forum conscientię, & est communis Summistarum, & Theologorum doctrina. Quin immò addit Zerola *l. c.* se habuisse responsum ab Vrbe Romana, penes Episcopos Iure ordinario esse potestatem dispensandi in eiusmodi impedimentis, si concurrant sex sequentes circumstantiæ. 1. Vt iam fuerit contractum matrimonium. 2. Vt contractum fuerit ignoranter quoad impedimentum. 3. Vt sit iam consummatum. 4. Vt impedimentum sit occultum. 5. Vt partes tali laborent paupertate, vt non possint ire, vel mittere ad Papam, vel ad Legatum. 6. Vt si fiat separatio oriatur scādalum. Atque huiusmodi Episcoporum potestas intelligenda est circa matrimonia irrita, sed iam bona fide contracta; nam circa contrahenda arctior est Episcoporum potestas, & raro contingit, posse Episcopos in hac parte dispēsare, quoad impedimenta dirimentia, quandiù res adhuc est integra; licet Sanchez *de matrim. lib. 2. disp.* 40. afferat casum, in quo docet ipse, posse Episcopum dispensare, etiam in matrimonio nondum contracto, sed contrahendo, cum impedimento irritante, qui casus cum sit fusè descriptus, apud ipsum videri potest.

LEX CCXCVIII.

Non dispensanda ab Episcopis illa impedimenta dirimentia, cum quibus scienter, & ex malitia matrimonia contracta sunt, vel consummata.

EX Trid. *Sess.* 24. *cap.* 5. *de refor.* non est ijs impertienda ab Episcopis dispensatio, quibus in contrahendis matrimonijs in gradibus prohibitis, aut bona fides, aut probabilis ignorantia non suff agatur, atque ad id maximè spectare debent Episcopi, ne sub aliquo prætextu inualidę dispensationes per Pontificias subreptiones obtentæ ab ipsis approbentur, vel admittantur. Ille igitur, qui in gradu prohibito, aut cum alio quouis impedimento dirimente sciens, & volens, irritum contraxit, aut consummauit matrimonium ad hunc finem, vt sibi facilius dispensetur, si non sincerè, & explicitè apud Papas explicauit istas circumstantias præmissi irriti matrimonij, aut copulæ consummatę ad hunc finem facilius obtinendæ dispensationis, quę intentio necessariò exprimenda est, semper dicitur inualidam, & subreptitiam dispensationem obtinuisse iuxta *c. super Litteris* 20. *& c. Dilectus* 26. *de rescript.* vbi Couarr. 2. *part. de Sponsal. c.* 6. & Zerola loco supra citato, admonent Episcopos, vt hoc aduertant, & districtè prohibeant cohabitationem sponsorum, antequam veniat ab Vrbe Roma dispensatio. Quoniam verò sæpè contingit, vt qui contrahunt matrimoniū cum impedimento dirimente, dum dispensationem expectant, interim inter se illum consument post præmissam supplicationem dispensationis (nam si ante supplicationem consument, vt dixi, prorsus inualida erit dispensatio) quæritur hic, vtrum habita copula post datam supplicationem, valida sit dispensatio; & cum communi doctrina respondendū est, valere, quia vbi preces veritate nituntur, nunquam dicitur subreptitia, aut inualida dispensatio; maximè quia supplicatio supponitur expedita ante illum defectum consummationis irritantem, licet consummatio matrimonij contigisset nondum confectis, aut expeditis litteris dispensationis, quod benè notauit Zerola *V. Dispensatio* apud Cabassut. Quando verò à Sacra Pœnitentiaria conceditur

Digitized by Google

Episcopis, aut alijs delegatis facultas dispensandi cum aliquibus circa matrimonij impedimenta, debent Episcopi, vel Delegati primum inquirere, vtrum res ita se habeat, sicut exposita fuit Apostolicæ Sedi, cum semper in dispensationibus ponatur clausula *si sic est* atque clausula verificata, tunc erit facienda dispensatio, quæ nunquam sortitur effectum à die obtenti mandati Apostolici, sed à die in quo facta est dispensatio ab ipsis Episcopis, vel Delegatis, & hæc sunt maximè aduertenda.

LEX CCXCIX.

In causis Matrimonij non semper delegandæ ab Episcopis plures matronæ ad inspiciendum de Virginitate.

QVo se vertat Episcopalis Prudentia in causis grauissimis Matrimonij, in quibus est accuratè probandum de alicuius fœminæ Virginitate, ambigit plerumque, immò quodnam capiat consilium in re tanti ponderis penitus ignorat. Non est autem ab Episcopis in eiusmodi causis amplectenda illorum opinio, qui cum Paciano *in l. 2. de probat. cap. 2. num. 26.* asserunt ad testificandum de alicuius mulieris Virginitate, saltem septem fœminas inspectrices esse necessarias, cum numerus iste in nulla lege, aut Constitutione signetur, vt doctè notat Pasqualig. *decis.* 221. nec colligitur ista necessitas *ex cap. proposuisti de probat.* nam ibi tantum habetur factum, in quo septem fœminæ fuere Inspectrices Virginitatis cuiusdam puellæ, quæ etiam iuramento suam Virginitatem confirmauit, non verò decernitur, quod septem sint necessariæ, & licet ex Gloss. *V. quinque ad l. 1. §. si omnes, vel plures*, si adsit inspicio de muliere prægnante, adhibendæ sint quinque obstetrices, idem non est inferendum ad probandam Virginitatem; quia in illo casu, qui est specialis, & disparatus, à quo, nec potest, nec debet fieri illatio, & in quo agebatur de præiudicio tertij ob hæreditatem, militat ratio diuersa, esset enim contra legem naturæ, scilicet contra legem naturalis honestatis, si plures fœminæ adhiberentur ad inspiciendam Virginem, vbi vna posset sufficere, & magno grauaretur incommodò, & præiudicio virginalis pudor. Neque obstat, quod vna sola facili negotio decipiatur in re tanti momenti, cum sæpè sæpius non sit adeò perita, & etiã potest dari casus, quod vna mulier non sit adeò verax; in his enim casibus ità se gerere debet Episcopalis Prudentia, vt solum matronam peritam, honestam, & veracem deleget, quoad fieri poterit; & semper præ oculis erit habendum incommodum honestatis, fœminæ inspiciendæ, & iudicandæ de Virginitate, & hæc est doctrina, quæ colligitur ex Gloss. *cap. nec aliqua Verbo obstetricum quæst.* 27. ex Bald. *cap. proposuisti de probat. num. 4. verbo item quia* ex Sanchez *lib. 7. de matrim. disp.* 109. & ex alijs pluribus.

LEX CCC.

Quandoque ab Episcopis delegandæ plures matronæ ad inspiciendum de Virginitate in causis Matrimonij.

EAm præscribunt Episcopis Prudentiæ legem in materia tam ardua Iurisconsulti plures apud Pasqualig. *decis.* 222. vt si vnica matrona sit fide digna, & perita, possit ab ipsis delegari ad inspiciendum de Virginitate, dummodo tamen in eodem loco non sint

aliæ

aliæ; Canonistæ verò quamplurimi docent absolutè, vnicam matronam nunquam sufficere, & nullo casu esse ab Episcopis delegandam, cum sit res admodum ardua, & cognitu difficillima, in qua vna tantum persona, quamuis fide dignissima, non potest esse satis ad ferendum testimonium; maximè cum semper in his casibus agatur de soluendo Matrimonio, ac de transeundo ad alias nuptias, in quibus Episcopi cautè admodum, & prudenter debent procedere, cum semper interueniat animarum periculum. Sic præ cæteris Abbas *cap. proposuisti num.5. de probationibus* Garzias *de expens. cap.24.nu.20.* Sanchez; & alij *ad l. iurisiurandi in fine cap. de testibus, & cap. licet vniuersis de testibus &c.* saluo tamen semper meliori iudicio, eam prudentiæ legem esse ab Episcopis adhibendam censeo, quod ex natura rei vnica matrona, tamquam sufficiens sit deleganda, dummodo sit perita, & apta ad Iudicium talis rei; idque ratione suprapositа, ne honestati naturali damnum, & præiudicium inferatur, cum enim in his casibus matronæ delegentur tamquam Iudices, licet dicantur etiam testes oculati, & vnus semper sufficiat Iudex ad ferendū iudicium, dummodò sit peritus in arte, non debent, in hoc iudicio plures matronæ multiplicari. Quod verò inspectrices delegentur tamquam Iudices, & non tamquam puri testes, ex facto ipso conuincitur, nam ab Episcopis delegantur vt verè iudicent, an mulier sit Virgo, an verò corrupta, in quo iudicio semper sistendum est tamquam in lata sentētia; quod desumitur etiam ex *cap. causam Matrimonij de probat. & ex cap. quia iudicante &c.* cum igitur ex praxi tàm in foro Ciuili, quàm in foro Criminali vnus sufficiat Iudex delegatus, vna quoque erit sufficiens matrona delegata. Possunt tamen Episcopi ex rationabili aliqua causa, etiam plures inspectrices delegare, quæ tunc contingit, quando vna non censeretur sufficienter perita, vel fide digna, cum habeamus ex text. in re tàm ardua sæpè oculos ipsos, & manus ipsas decipi, & hæc doctrina videtur etiam consona *cap. proposuisti, & cap. causam Matrimonij, & cap. fin. de frigidis.*

LEX CCCI.

Dispensanda ab Episcopis quandoque etiam vota Summo Pontifici reseruata.

QVotiescumque adest impedimentum adeundi Summum Pontificem, & necessitas cogit, vt dispensatio maturetur vel pro votis reseruatis, vel pro reseruatis censuris, communis doctrina est, quod possint, & debeant Episcopi in tali casu ijs ligatos absoluere, & dispensare, & ratio desumitur ex Epicheya, siue ex rationabili Pontificiæ mentis interpretatione, supponendo, quod Summus Pontifex noluerit cum tanto rigore sibi vota reseruare, sed contentus sit, vt, occurrente graui necessitate, & impotentia ad ipsum accedendi, talis potestas deuoluatur ad Episcopos; quam doctrinam de votis, & censuris tradunt præ cæteris Henriquez *lib.6. c.16. n.1. & c.9. n.7.* Sanchez *lib.2. de Matrim. disp.40.* Auila *par. 2. de censur. c. 7. disp. 1.* & cum istis alij plures. Verum tamen est, quod in tribus peregrinationum votis Papæ reseruatis non ità facilè est ab Episcopis dispensandum, cum sint vota, quæ includunt tempus ad libitum, vt plurimum, & potest executio differri, nec in ipsis potest ità facilè occurrere necessitas dispensationis, vt contingit in alijs, vt scitè notauit Suarez *lib.6. de vo-*

to

Digitized by Google

*to cap.*26. nam in votis perpetuæ continentiæ, & Religionis frequentius accidere solet necessitas, ob quam Episcopi possint, & debeant dispensare, præsertim si vouentes sint coniugati, & etiam si sint soluti, & adsit periculum incontinentiæ ex dilatione Matrimonij, vel aliud periculum scandali, & damni timeatur. In generali tamen concessione, siuè indulto pro alijs dispensandi in omnibus votis, illa quinque reseruata non debent intelligi cõprehensa, quia quæ specialiter reseruãtur, specialem etiam concessionis expressionem postulant, *ex c. si Episcopus de pænit. & remiss. in* 6. *& extrauaganti etsi Dominici*. Aduertendum est tamen, quod Episcopi dispensatio non vltra id se extendit, quod necessitas, quare illi omnes, cum quibus Episcopus dispensat ob dictas rationes, vel vt Matrimonium contrahant, vel vt contracto vti possint, semper contra votum peccabunt, si extra Matrimonium fornicentur, vel si, eo soluto, ad aliud transeant, sine noua Pontificis dispensatione quod notant præ cæteris Suarez *l. c. cap.*26. & Sanchez *disp.*40. *num.*40. Authoritas autem dispensandi in talibus casibus concessa Episcopis est independens à quocumque alio delegato, siuè legato Pontificio prouinciali habente talem potestatem dispensandi, ad quẽ recurrere non est necesse illis, quibus legitimum adest impedimentum non adeundi Summum Pontificem, cum Episcopi id habeant à Iure, tamquam ordinarij Pastores indepẽdenter à quocumque, vt notat Henriquez *lib.* 6. *de pænit.* quam potestatem non habent Prælati Regulares cum suis subditis; vt malè putant aliqui; dato enim, quod possint dispensare in aliquibus casibus, qui vocantur Episcopales ordinarij, non tamen possunt in omnibus extraordinarijs, qualia sunt vota reseruata Pontificia per extraordinariam potestatẽ solis Episcopis deuoluta, vt optimè docent Rodriguez *tom.* 1. *q. Reg. q.* 63. Sanch. *lib.*2. *de Matrim.disp.* 40. Miranda *in Manual. Prælat. tom.* 1. *qu.* 81. Henriquez *lib.*6. *de pænit. cap.*14. Suarez *l. c. cap.* 26. & alij plures.

LEX CCCII.

Etiam ab Episcopis dispensanda quæcumque vota reseruata, quando de illorum valore, aut obligatione dubitatur à vouentibus.

ILlud etiam erit summæ Prudentiæ Episcopalis opus, si quos nouerint Episcopi subditos suos scrupulis agitatos ob dubium de valore voti emissi, siuè dubium sit Iuris, siuè facti, eos à tali voto absoluere, & dispensare; cum enim votorum reseruatio de sua natura sit quid odiosum; ideò secundum strictam acceptionem ad certos tãtum casus restringenda est, ità vt casus dubios nunquam comprehendat, quod Suarez notauit etiam *de censuris disp.*40. *sect.*6. *num.*5. & Sanchez *lib.* 1. *moral. cap.* 10. quæ doctrina intelligẽda est de illis casibus, in quibus dubium de valore voti per se non liberat vouentes, sed indiget, vel interpretatione, vel dispensatione superioris; certum enim est, quod ex communi doctrina dubius de voto absolutè non tenetur voto; sic dubius de parte voti, non tenetur ad illam partem voti; vnde non mihi probatur illa sententia quæ asserit indigere dispensatione Episcopi illud votum reseruatum, si adsit dubium de reseruatione, vt E. G. Si quis vouit castitatem, sed dubitat, an quis vouerit perpetuam, & Pontifici reseruatam; is non indiget dispensatione, sed se ipso ex tali dubio obli-

obligatur, quamuis Episcopi pruden-ter ad tollendos scrupulos debeant di-spensare. Eodem modo censeo, non indigere dispensatione Episcopali illud votum, quod dicitur alternatiuum, quando scilicet quis vouit peregrina-tionem ad limina Apostolorum, vel solutionem centum aureorum in opus pium, nam quoad partem voti non re-seruatam, non est necessaria illa dispen-satio, quæ fit ab Episcopis in casibus, in quibus ipsis conceditur, posse etiam vota reseruata dispensare, nam vna pars tantum cadit sub reseruatione, nisi vo-uens se obliget de nouo ad solam par-tem voti reseruati, habemus enim ex *Reg. Iur. in* 6. in alternatiuis semper li-beram esse debitoris electionem. De-nique statuendum est, Episcopos posse illa omnia vota dispensare, quæ priùs erant reseruata, sed postmodum com-mutata à Summo Pontifice in alia vo-ta non reseruata, nam eò ipso, quod sint in alia commutata, non remanent am-pliùs illa, quæ erant priùs, nimirum re-seruata, & hæc omnia poterunt Epi-scopi pro libito dispensare, vel com-mutare. Neque obstat, quod subroga-tum induat naturam illius, cui subro-gatur *ex c. Ecclesia, vbi Abbas num.* 3. nam ad summum id verum est quoad ea, quæ subrogantur per se, tamquam æquiualentia, non verò quoad ea, quæ subrogantur extrinsecè, & accidentali-ter, vt sunt alia vota non reseruata, neque æquiualentia, in quibus tantum tollitur reseruatio, quæ est quid extrin-secum. Addo, reseruationem esse odio-sam, vt dixi, & ideò non debere exten-di ad materiam subrogatam sine spe-ciali declaratione abrogantis.

LEX CCCIII.

Ab Episcopis diligenter cognoscenda, & examinanda Miracula.

DE Miraculis agunt Theologi plu-res cum D. Th. *p. part. quæst.* 105. *art.* 7. & etiam Canonistæ plures cum Abbat. *in cap. cum Marthæ num.* 7. vnde non erit hic de hac materia disserendũ, nisi quatenus spectat ad cognitionem Episcoporum in ordine ad illa proban-da, & admittenda; & comprehendun-tur hic vniuersa Miracula, tum San-ctorum Beatificandorum, & Canoni-zandorum, tum etiam Sacrarum Ima-ginum, ad quæ omnia, vt optimè do-cet D. Thom. cum D. August., debet concurrere Deus, vt causa principalis operans modo extraordinario supra cursum naturæ, vel quoad substantiam facti, vel quoad modum operandi; id enim, quod à natura, vel in natura con-tingere potest per vires ipsius naturæ, nunquam erit dicendum miraculum, cum miraculum sit aliquid mirandum omninò supra naturam, & supra vires causarum secundarum, principaliter operantium, cum ministerialiter, & possint etiam creaturę ad miracula cõ-currere, saltem secundum modũ ope-randi; miracula enim, quæ sunt verè miracula secundum substantiam, & quæ excedunt vires totius, & vniuer-salis naturę, à solo Deo patrari possunt, vt scitè docet D. Th. *loc. cit.* quod enim fit præter ordinem totius naturæ, à so-lo Deo fieri potest, qui est supra totam naturam; & Angeli boni, vel mali ad summum possunt principaliter aliquid facere, quod sit supra ordinem naturæ particularis alicuius rei applicando actiua passiuis, non verò supra ordinẽ naturæ vniuersalis. Episcopi igitur exa-minan-

Digitized by Google

minantes miracula, adhibito consilio Theologorum, & virorum doctorum iuxta Concil. Trid. debent cognoscere, an verè quæ putantur miracula, sint supra ordinem totius naturæ, vel sint, aut possint esse iuxta eumdem ordinē, & indè suum iudicium ferre, ne decipiantur, vt fuerunt decepti Egyptij à Magis Pharaonis, quando ope Dæmonam veros Serpentes, & veras ranas producebant; potest enim Diabolus, Deo permittente, multa facere, quæ videntur supra naturam, licet verè talia non sint. Quemadmodum etiam viuente Iob viro patientissimo plura fecit, mouendo ad illius exterminium causas secundas, illasque in ruinas, & neces applicando. Quomodo autem ab Episcopis, & ab alijs viris doctis possint dignosci vera miracula, quæ habēt Deum Authorem, non ità facilè euinci potest, cum nullus homo, tametsi doctissimus vir, possit comprehendere totius, & vniuersæ naturæ vires, quod necessarium esset, vt quis posset directè cognoscere, quomodo quædam facta admiranda superent omnes illas naturæ vires, ac sint supra ordinem totius naturæ; ex qua doctrina infert D. Th. 3. *part. q.* 114. *art.* 4. cum D. August. *lib.* 83. *q.* 79. ad discernenda vera miracula esse recurrendum ad circumstantias extrinsecas, & præsertim esse finem inspiciendum, an scilicet sit finis, cui possit cooperari Deus agens extraordinario modo, nec nè; finis namque miraculorum ex D. August. *lib.* 10. *de Ciuit. Dei cap.* 12. debet esse Religio, & cultus Dei; hic enim est verus Character miraculorum, cum Dæmon odio habeat Deum, nec possit facere opera miranda in contestationem Religionis, & cultus Dei, vndè quando miracula habent hunc Characterem, censenda sunt esse vera miracula, & habere Deum Authorem, & esse extra totum ordinē naturæ. Conditiones requisitæ ad dignoscenda vera miracula recensentur à pluribus Doctoribus præsertim à Laureto de Franchis *q.* 2. de hac materia.

LEX CCCIIII.

Probationes miraculorum non semper admittenda ab Episcopis per testes singulares.

Quidquid sit de illorum doctrina, quam refert, & sequitur Lauret. de Franch. *q.* 4. *de cult. erga canoniz.* asserentium piam magis esse opinionem, etiam pro probandis miraculis Beatificandorum, & Canonizandorum sufficere testem singularem, cum ibi ipse plures afferat casus circa processus Canonizationis Sanctorum, in quibus fides vni tantum singulari adhibita est, cum hoc sit arbitrarium Iudici, præsertim si testis sit omni fide dignus, vt demonstrant Castrens. *Consil.* 342. Farinac. *tract. de Test. lib. q.* 64. & Ricc. *resolut.* 492. In hac tamen tàm ardua quæstione cum distinctione puto, esse procedendum; vel enim agitur de miraculo iam Canonizati, aut Beatificati in ordine ad Canonizationem, seu etiam de miraculo Beatificandi, aut Canonizandi, quod tamen sit accessorium cæteris, & non sit principale, in quo fundetur iudicium Beatificationis, seu Canonizationis, in hoc casu putarem, posse sufficere probationem per testes singulares, cum tunc agatur de eo, quod nemini nocet, & alteri prodest, vnde videtur satis esse testis vnicus iuxta *c. cum itaque, & c. de paruulis de consecr. dist.* 4. *& etiam iuxta Glass. in c. licet vniuersis, & in c. placuit de consecr. dist.* 4. *& in c. in tanta dist.* 86. *& denique in cap. quanto q.* 5. quæ doctrina semper locum habet, vbi factum tale est, in quo non possit.

possit haberi, nisi vnicus testis *ex l. 1. §. fin. ff. de verborum oblig.* Si verò agatur de miraculis in ordine ad Beatificationem, seu Canonizationem, quibus totum iudicium inniti debet de aliquo Beatificando, vel Canonizando, ego non ità facilè admitterem, quod esset satis vnicus testis, cum agatur de re grauissima in Ecclesia Dei, in qua plurimum periculi inesse potest, & in qua cautissimè procedendum est, vt notat etiam Gloss. *in c. venerabili V. diligentia de testibus*; debent enim in hac materia esse probationes certissimæ, & luce meridiana clariores, vt etiam de probationibus criminalibus afferunt DD. *in l. fin. c. de probat.* immò cum agatur de applicanda veritate in genere reuelata, nimirum, quod qui Sanctè in hac vita vixerunt, beata vita fruantur in Cœlo, hæc applicatio fieri non potest, nisi, quod in vniuersale reuelatum est, reperiatur in persona particulari per veritatem certissimam, & irrefragabilem, ad quam contestandam non sufficit vnicus testis, vt tradunt Petr. Gallesin. *part. 3. de Canoniẓat. S. Didaci*. Iacob. Castellan. *de canoniẓat. Sanctorum q. 7.* Troil. Maluer. *cap. 1. de Canoniẓ. Sanctorum num. 15.* & Lucas Castellin. *de Inquisit. miraculor.* Vndè colligitur, neque sufficere vnicum testem, concurrentibus adminiculis, pro probatione miraculi, cui innitatur iudicium de Beatificatione, vel Canonizatione, quia vt probetur aliquod miraculum, non solum debet probari factum ipsum, sed etiam omnes illæ circumstantiæ, quæ sufficiant ad excludendas omnes causas naturales, & ad extrahendum omninò factum à potestate naturæ, illudque reducendum in solum Deum Authorem, quod est moraliter impossibile; Neque assistentia Spiritus Sancti, quam supponitur habere Summus Pontifex in hac materia, ne possit errare, operatur infallibilitatem, positis solum probationibus minus perfectis, nam tunc operatur hanc infallibilitatem, quando applicat veritatem reuelatam in communi, facto particulari alicuius Beatificandi, vel Canonizandi, in qua applicatione, dicitur assistere Spiritus Sanctus infallibiliter, supposito, quod sint factæ probationes certissimæ, & irrefragabiles, quibus tantum, tamquam verissimis potest applicari veritas reuelata.

LEX CCCV.

Non omnia miracula ab Episcopis approbanda.

EX dictis satis constat, ea tantum miracula ab Episcopis esse approbanda, quæ verè miracula sunt, nimirum vires totius naturæ excedentia, quæ, quia cognitu difficillima sunt, cum haud facilè sit excessum alicuius facti supra vires totius naturæ cognoscere, ideò præcipitur Episcopis à Trident. *de Relig. Sanctorum sess. 25. propè finem*, vt adhibeant in cognitionē Theologos, aliosque pios viros, quorum consilium audiant, licet non teneantur sequi. Difficultas potissima in hac re ea est, an spectet ad Episcopos etiam eorum probare miracula, qui defuncti sunt cum fama Sanctitatis, etiam antè Beatificationem, vel Canonizationem, videtur enim Decretum Trid. *Sess. 25. de Inuocat. & Venerat.* loqui indifferenter; additque Barbosa ad citatum locum Trid. se instante, emanasse Decretum à S. Cong. Concilij, quo ad omnia miracula in genere declaratur extensa dispositio Concilij Trid quidquid sit de hoc decreto emanato, quod profert Barbosa *de potest. Episcop. allegat.* 97.

97. *num.* 1. dicendum eſt illi valdè obſtare Decretum Vrbani VIII. ſub die 13. Martij, & 2. Octobr. 1625. in quo præcipitur Epiſcopis, vt circa non Beatificatos, & non Canonizatos ſumant tantum informationes, & negotium inſtructum tranſmittant ad Sedem Apoſtolicam, & expectent illius reſponſum, vndè patet, Epiſcopos non habere facultatem decernendi,& multò minus approbādi miracula pro non Beatificatis, & non Canonizatis. Verba decreti Vrbani VIII. referuntur per extenſum à Paſqualigo *in addit. quæſt. 7.* & hoc deſumitur etiam ex praxi Beatificationis, & Canonizationis, quæ nunc temporis ſeruatur, cum non poſſit de hac materia tractari, niſi poſt quadraginta annos à morte Serui Dei Beatificandi, & tunc ex ſola ſpeciali commiſſione Summi Pontificis in ordine ad inſtruendos proceſſus in genere, ne ratione dilationis pereant probationes, quæ poſtmodum de mandato Summi Pontificis examinari debent à S. Rituum Cong. Poſt verò Beatificationem, certum eſt, Epiſcopos ex diſpoſitione Concilij Trid. poſſe examinare, & approbare miracula, quæ fiunt à Beatificato eadem ratione, ac id fieri poteſt de Canonizato; nam vtriſque iam exhibetur cultus, neque is decernitur per approbationem miraculorũ ab Epiſcopis, vt contingeret in approbatione miraculorum pro non Beatificatis, quia probare miracula ſaltem implicitè continet cultum decernere, quod non poſſunt facere Epiſcopi, cũ id ſpecialiter prohibeatur *ex cap. Audiuimus de Relig. & Venerat. Sanctorum*, & idem eſt dicendum de omnibus illis non Beatificatis, qui tamen ex immemorabili tempore publicè coluntur tamquàm Sancti, nam his quoque iam exhibetur cultus, & probatio miraculorum non eſt illa, quæ facit, vt exhibeatur. Aduertendum eſt autem ab Epiſcopis diſcrimen inter gratias, & miracula, nam gratiæ non excedunt vires totius naturæ, ſed intra illius ordinem ſunt, & poſſunt eſſe, quod non poteſt dici de miraculis, vt ſupradictũ eſt, miraculum tamen ſemper erit gratia, quatenus ſpectat ad beneficium generis humani, gratia verò non ſemper miraculum,eſt vt ſupradictum eſt.

LEX CCCVI.

Solis Epiſcopis approbantibus, admittenda miracula.

EX c. 1. *de Relig. & Venerat. Sanctorum*, & ex Trid. *Seſſ. 25. de Venerat. & Inuocat. Sanctorum*,ſatis apertè ſtatuitur,ad ſolam Romanam Sedem ſpectare decernere cultum exhibendum decedentibus cum fama Sanctitatis,& per conſequens, quod nemo inferior Summo Pontifice poſſit eorum miracula approbare,qui nondum obtinuerunt cultum ab Apoſtolica Sede, cum approbatio miraculorum ſit quædam indirecta approbatio cultus exhibendi,vt ſupra dictum eſt, & vtrumque prohibetur in Decreto Vrbani VIII. per hoc tamen non tollitur, quin Epiſcopi poſſint eorum miracula approbare, qui iam obtinuerunt cultum ab Apoſtolica Sede abſque alio recurſu ad Summũ Pontificem,vt patet ex Trid. *l. c.* ſicque ad eoſdem ſpectabit illa facta admiranda examinare, quæ miraculi ſpeciem præſeferunt à Sacris Imaginibus prouenientia, vt eſſet permanens ſudor, vultus mutatio, & huiuſmodi, quæ tamen fraude, vel dolo non contingant, aut poſſint eſſe effectus purè naturales, ne decipiantur Populi; & interim Imagines Sacræ operiendæ ſunt, & Populi con-

concursus quoad fieri potest impediendus. Difficultas igitur est, an loquendo de miraculis eorum Sanctorum, qui iam obtinuerunt cultum, vel per Beatificationem, vel per Canonizationem, spectet ad solos Episcopos illa approbare, an etiam ad alios ordinarios, qui dicuntur habere Iurisdictionem quasi Episcopalem. Pasqualigus *in addit. quaest. 11. & quaest. 7. num.* 1193. cum alijs docet, id spectare ad quoscumque ordinarios, qui vt plurimum veniunt Episcopi appellatione, cum habeant Iurisdictionem quasi Episcopalem, idque affirmat, quia plura alia similia efficere possunt, licet non sint Episcopi, & quia miracula approbare non est actus proprius Ordinis Episcopalis, cum sit tantum actus Iurisdictionis, quam exercere possunt omnes illi, qui dicuntur Ordinarij locorum. Communior tamen doctrina est, ad solos Episcopos spectare, cum ipsi tantum nominentur specialiter in hac materia à Concil. Trid. dicta *sess.* 25. vbi sunt duę particulæ exclusiuæ aliorum quorumcumque, nimirum particula, *nisi*, & alia particula, *nemini*, quæ in legum præscriptionibus maximè obseruatur, sunt enim particulæ taxatiuæ, de sua natura omnimodam exclusionem inferentes, vt notant Iuristæ omnes, & Canonistæ. Quod intelligendum est de solis miraculis, non de gratijs, ad quas non se extendit prohibitio Concilij, cum sit odiosa, & restringenda, quemadmodum etiam dicitur, prohiberi publicatio miraculorum, non verò publicatio gratiarum, quæ potest fieri passim per Concionatores. Addo, quod licet non possint admitti noua miracula, nisi approbante Episcopo, possunt tamen admitti noua facta, quæ vulgo censentur miraculosa, quia ad solos Episcopos spectat admittere, & approbare miracula, vt talia sunt præcisè, nimirum excedentia omnes naturæ vires, quædam verò Sanctorum noua facta, quæ censentur miraculosa, possunt esse intra ordinem naturæ, & ità non prohibentur admitti, tamquam certa in ratione facti, non verò in ratione miraculi.

LEX CCCVII.

Ab Episcopis omittentibus horas Canonicas non restituendi fructus Episcopatus.

MVnus est Episcopalis Prudētiæ ea omnia peragere, quorum obligationem inducit Episcopalis status, & ideò etiam tenentur Episcopi Horas Canonicas quotidiè recitare, saltem ex obligatione ordinibus adnexa, nisi adsit causa legitima excusans à tali obligatione; nec modo quærimus, an Episcopatus sit ordo distinctus ab alijs, quod vertitur in dubium apud Doctores: nec quærimus, an Episcopus ratione ordinis Episcopatus præcisè teneatur Horas Canonicas recitare, nam semper supponitur, teneri propter alios ordines susceptos, tametsi non teneretur ratione ordinis Episcopatus. Difficultas igitur resoluenda est, an supposita quomodocumque in Episcopis obligatione recitandi Horas Canonicas, si illas omittant, teneantur ad fructuum Episcopatus restitutionem; & statuendum est cum doctrina Pasqualigi *qu. Moral. Iurid.* 210. nullo modo Episcopos teneri ad restitutionem fructuum ob omissionem Horarum Canonicarum. Ratio est, quia ex Const. Leonis X. *tom.* 1. *Bullar.* & ex Constit. Pij V. *tom.* 2. *Bullar.* colligitur, tantum teneri ad restitutionem fructuum illos Beneficiatos, quibus datur beneficium propter officium, quorum nomine

non veniunt Episcopi, qui propter dignitatis culmen sunt speciali nota digni, & essent specialiter nominandi, vt scitè notat Loter. *de re benef. lib. qu.9. num.12 L. ex Gloss. in cap. licet Ecclesiarum V. dignitatum, de Prabend. in 6.* & etiam ex Rota *decis.529. num.2. part.3. Recent.* Additur, quod fructus Episcopatus, & Ius ad ipsos non conferuntur Episcopo propter officium, sed ad sustinendum, & exercendum munus Pastorale, quod includit plures alias obligationes, præter obligationem officij, quæ iam in Episcopo supponitur contracta per alios ordines, vnde cessat ratio restitutionis, si omittatur officium, & licet in Constit. Pij V. videantur comprehendi omnia beneficia cuiuscumque generis sint, cum tamen Episcopatus sit beneficium altioris ordinis, & speciali nota dignum, fuisset specialiter nominandum, cum sit diuersissimæ qualitatis ab alijs, præsertim quia sumus in odiosis, & pœnalibus, quę strictè accipienda sunt.

LEX CCCVIII.

Ab Episcopis non recitantibus Horas Canonicas restituendi fructus aliorum beneficiorum, si qua alia beneficia possideant, præter Episcopatum.

CVm possit dari casus, quod aliquis Episcopus præter Episcopatum alia quædam beneficia possideat, non erit æquè iudicandum à Prudẽtia Episcopali de Episcopatu, & alijs beneficijs, quæ sint inferioris ordinis, nam, vt dictum est, Episcopatus, licet sit aliquo modo beneficium, cum sit culmen Ecclesiasticæ dignitatis, dicitur beneficium supra omne beneficium, quemadmodum dicunt Metaphysici de Deo, quod sit ens supra omne ens, & consequenter non sit dicendus verè ens, sed quid supra ens. Igitur statuendum est, Episcopos habentes alia beneficia præter Episcopatum, & non recitantes Horas Canonicas teneri ad restitutionem fructuum, qui colliguntur ex alijs beneficijs. Ratio est, quia reliqua beneficia præter Episcopatum, sunt de illis beneficijs, quæ dantur propter officium, & comprehenduntur in Constitut. Leonis X. & Pij V. neque Episcopatus sufficit ad tollendam talem obligationem, quia per se est adnexa beneficijs omnibus, quæ non sunt Episcopatus, & est omninò independens ab Episcopatu, vnde Episcopatus non potest illam obligationem adimere, licet ipse Episcopatus sit ab illa omninò exemptus, & licet Episcopi sint speciali nota digni, & specialiter nominandi ratione Episcopatus; non habent tamen idem priuilegium ratione aliorum beneficiorum inferiorum, quemadmodum etiam Episcopi, vt Episcopi, non comprehenduntur in iure sub generali dispositione suspensionis, & interdicti, nisi specialiter nominentur, vt habemus ex *cap. Quia periculosum de sent. excommunicat. in 6.* vnde hæc exceptio firmat regulam in contrarium.

LEX CCCIX.

Recitandæ ab Episcopis Horæ Canonicæ absque scrupulo, & obligatione restituendi fructus Episcopatus, data quacumque omissione.

A Finibus Prudentiæ Episcopalis nunquam debet exulare Episcoporum conscientia, quæ iugiter ab ipsis præ oculis habenda est, & cum sæpè contingat, Episcopos, vel non posse, vel etiã ex aliqua supposita rationabili causa non velle Horas Canonicas recitare,

Digitized by Google

tare, ideo videndum est, an, data quacumque omissione, teneantur Episcopi ad fructus Episcopatus restituendos; præsertim, cum id videatur apertissimè statutũ in Constit. Apostolicis Leonis X. *in Concil. Later. Constit.* 17. §. 38. *tom.* 1. *Bullar.* & Pij V. *Constit.* 35. §. 1. *tom.* 2. *Bullar.* ex quibus colligitur clarè, beneficiarios omnes non recitantes Horas Canonicas non facere fructus suos, atque ad restitutionem teneri, adiuncto etiam priuationis beneficiorum demerito, si post monitionem in omissione horarum Canonicarum perseuerauerint. Posse tamen Episcopos omnes, ac debere sine scrupulo, & obligatione restituendi fructus Episcopatus recitare Horas Canonicas, non obstantibus illis Constitutionibus Apostolicis docet Pasqualig. *in qu. Moral. Iurid. quæst.* 210. vbi ostendit, illas Constitutiones Apostolicas non comprehendere, nisi verè beneficiarios, siuè cum cura animarum, siue sine cura, quod patet legenti ex ipsis verbis positis in Constit.; Episcopi verò præcisè, vt Episcopi, non sunt beneficiarij, quia Episcopatus non est beneficium, quod datur propter officium, cum sit beneficium altioris ordinis ab Ecclesia collatum ad sustinenda onera Pastoralia, quæ plura sunt; & cum Episcopatus sit dignitatum culmen in suo genere, dicitur etiam beneficium speciali nota dignum, quod sub generali appellatione beneficiorum comprehendi non potest, quod habetur expressè ex Glossa *in cap. licet Ecclesiar. V. dignitatum, & in cap. de Prabend. in* 6. etiam ex Rota *decis.* 529. & apud Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 9. Ex verbis igitur vtriusque Constitutionis, tàm Leonis X. quàm Pij V. deducitur, teneri tantum ad restitutionem fructuum obtinentes beneficia, siue cum cura, siue sine cura Animarum, in qua appellatione generica non comprehenduntur Episcopi. Nec obstat. quod Pius V. in sua Constit. 135. addat illa verba, *& qualiacumque alia beneficia. &c.* quę verba, cum sint vniuersalissima, videntur comprehendere etiam Episcopos; dico enim, illa verba, cum simus in odiosis; & pœnalibus esse restringenda ad beneficia tantum eiusdem ordinis, & eiusdem qualitatis, non verò ad beneficia altioris ordinis, & qualitatis diuersę. vt est beneficium Episcopale, si hoc nomine sit compellandum.

LEX CCCX.

Non supponenda ab Episcopis de obligatio à restitutione fructuum pro quocumque beneficio data officij omissione.

CEnsendi quidem Episcopi omnes immunes à restitutione fructuum pro Episcopatu, data quacumque officij omissione, idque ipsis facilè suadere potest conscientia recta, ipsaque Episcopalis Prudentia; at si præter Episcopatum, alia obtineant beneficia, vt sæpè contingit, in hoc casu si omittant Horas Canonicas, nulla ratione excusari possunt à restitutione fructuum, quos ex alijs beneficijs superadditis Episcopatui percipiunt; sic enim vim habent eos obligandi Constitutiones Apostolicæ supraallegatæ Leonis X. & Pij V. cum illa beneficia comprehendantur sub illa generali dispositione, neque habeant prærogatiuam beneficij Episcopalis, quod est culmen dignitatis. Neque ex eo, quod illa omnia beneficia sint Episcopi, dicuntur verè Episcopalia, atque adeò, vt speciali nota digna, specialiter nominanda; nam beneficium, ex eo, quod sit in Episcopo, non dicitur propriè, & formaliter Episcopale, sed solum materialiter, & ideo

non veniunt Episcopi, qui propter dignitatis culmen sunt speciali nota digni, & essent specialiter nominandi, vt scitè notat Loter. *de re benef. lib: qu.9. num.12 L. ex Gloss. in cap. licet Ecclesiarum V. dignitatum, de Prabend. in* 6. & etiam ex Rota *decis.*529. *num.*2. *part.*3. *Recent.* Additur, quod fructus Episcopatus, & Ius ad ipsos non conferuntur Episcopo propter officium, sed ad sustinendum, & exercendum munus Pastorale, quod includit plures alias obligationes, præter obligationem officij, quæ iam in Episcopo supponitur contracta per alios ordines, vnde cessat ratio restitutionis, si omittatur officium, & licet in Constit. Pij V. videantur comprehendi omnia beneficia cuiuscumque generis sint, cum tamen Episcopatus sit beneficium altioris ordinis, & speciali nota dignum, fuisset specialiter nominandum, cum sit diuersissimæ qualitatis ab alijs, præsertim quia sumus in odiosis, & pęnalibus, quę strictè accipienda sunt.

LEX CCCVIII.

Ab Episcopis non recitantibus Horas Canonicas restituendi fructus aliorum beneficiorum, si qua alia beneficia possideant, præter Episcopatum.

CVm possit dari casus, quod aliquis Episcopus præter Episcopatum alia quædam beneficia possideat, non erit æquè iudicandum à Prudẽtia Episcopali de Episcopatu, & alijs beneficijs, quæ sint inferioris ordinis, nam. vt dictum est, Episcopatus, licet sit aliquo modo beneficium, cum sit culmen Ecclesiasticæ dignitatis, dicitur beneficium supra omne beneficium, quemadmodum dicunt Metaphysici de Deo, quod sit ens supra omne ens, & consequenter non sit dicendus verè ens, sed quid supra ens. Igitur statuendum est, Episcopos habentes alia beneficia præter Episcopatum, & non recitantes Horas Canonicas teneri ad restitutionem fructuum, qui colliguntur ex alijs beneficijs. Ratio est, quia reliqua beneficia præter Episcopatum, sunt de illis beneficijs, quæ dantur propter officium, & comprehenduntur in Constitut. Leonis X. & Pij V. neque Episcopatus sufficit ad tollendam talem obligationem, quia per se est adnexa beneficijs omnibus, quæ non sunt Episcopatus, & est omninò independens ab Episcopatu, vnde Episcopatus non potest illam obligationem adimere, licet ipse Episcopatus sit ab illa omninò exemptus, & licet Episcopi sint speciali nota digni, & specialiter nominandi ratione Episcopatus; non habent tamen idem priuilegium ratione aliorum beneficiorum inferiorum, quemadmodum etiam Episcopi, vt Episcopi, non comprehenduntur in iure sub generali dispositione suspensionis, & interdicti, nisi specialiter nominentur, vt habemus ex *cap. Quia periculosum de sent. excommunicat. in* 6. vnde hæc exceptio firmat regulam in contrarium.

LEX CCCIX.

Recitandæ ab Episcopis Horæ Canonicæ absque scrupulo, & obligatione restituendi fructus Episcopatus, data quacumque omissione.

A Finibus Prudentiæ Episcopalis nunquam debet exulare Episcoporum conscientia, quæ iugiter ab ipsis præ oculis habenda est, & cum sæpè contingat, Episcopos, vel non posse, vel etiã ex aliqua supposita rationabili causa non velle Horas Canonicas recitare,

tare, ideò videndum est, an, data quacumque omissione, teneantur Episcopi ad fructus Episcopatus restituendos; præsertim, cum id videatur apertissimè statutū in Constit. Apostolicis Leonis X. *in Concil. Later. Constit.* 17. §. 38. *tom.* 1. *Bullar.* & Pij V. *Constit.* 35. §. 1. *tom.* 2. *Bullar.* ex quibus colligitur clarè, beneficiarios omnes non recitantes Horas Canonicas non facere fructus suos, atque ad restitutionem teneri, adiuncto etiam priuationis beneficiorum demerito, si post monitionem in omissione horarum Canonicarum perseuerauerint. Posse tamen Episcopos omnes, ac debere sine scrupulo, & obligatione restituendi fructus Episcopatus recitare Horas Canonicas, non obstantibus illis Constitutionibus Apostolicis docet Pasqualig. *in qu. Moral. Iurid. quæst.* 210. vbi ostendit, illas Constitutiones Apostolicas non comprehendere, nisi verè beneficiarios, siuè cum cura animarum, siue sine cura, quod patet legenti ex ipsis verbis positis in Constit.; Episcopi verò præcisè, vt Episcopi, non sunt beneficiarij, quia Episcopatus non est beneficium, quod datur propter officium, cum sit beneficium altioris ordinis ab Ecclesia collatum ad sustinenda onera Pastoralia, quæ plura sunt; & cum Episcopatus sit dignitatum culmen in suo genere, dicitur etiam beneficium speciali nota dignum, quod sub generali appellatione beneficiorum comprehendi non potest, quod habetur ex relatè ex Glossa *in cap. licet Ecclesiar.* V. *dignitatum, & in cap. de Præbend. in* 6. etiam ex Rota *decis.* 529. & apud Lotter. *de re benefic. lib* 1. *quæst.* 9. Ex verbis igitur vtriusque Constitutionis, tàm Leonis X. quàm Pij V. deducitur, teneri tantum ad restitutionem fructuum obtinentes beneficia, siue cum cura, siue sine cura Animarum, in qua appellatione generica non comprehenduntur Episcopi. Nec obstat. quod Pius V. in sua Constit. 135. addat illa verba, *& qualiacumque alia beneficia, &c.* quę verba, cum sint vniuersalissima, videntur comprehendere etiam Episcopos; dico enim, illa verba, cum simus in odiosis, & pœnalibus esse restringenda ad beneficia tantum eiusdem ordinis, & eiusdem qualitatis, non verò ad beneficia altioris ordinis, & qualitatis diuersę, vt est beneficium Episcopale, si hoc nomine sit compellandum.

LEX CCCX.

Non supponenda ab Episcopis deobligatio à restitutione fructuum pro quocumque beneficio data officij omissione.

CEnsendi quidem Episcopi omnes immunes à restitutione fructuum pro Episcopatu, data quacumque officij omissione, idque ipsis facilè suadere potest conscientia recta, ipsaque Episcopalis Prudentia; at si præter Episcopatum, alia obtineant beneficia, vt sæpè contingit, in hoc casu, si omittant Horas Canonicas, nulla ratione excusari possunt à restitutione fructuum, quos ex alijs beneficijs superadditis Episcopatui percipiunt; sic enim vim habent eos obligandi Constitutiones Apostolicæ supraallegatæ Leonis X. & Pij V. cum illa beneficia comprehendantur sub illa generali dispositione, neque habeant prærogatiuam beneficij Episcopalis, quod est culmen dignitatis. Neque ex eo, quod illa omnia beneficia sint Episcopi, dicuntur verè Episcopalia, atque adeò, vt speciali nota digna, specialiter nominanda; nam beneficium, ex eo, quod sit in Episcopo, non dicitur propriè, & formaliter Episcopale, sed solum materialiter,

& ideò

Digitized by Google

& ideò non omne beneficium Episcopi debet habere prærogatiuam Episcopatus,qui ex sua natura non potest esse beneficium commune, etiam nō Episcopo, sicuti possunt esse alia beneficia adnexa Episcopatui, & ex hac ratione cætera Episcopi beneficia semper sunt distinguenda in priuilegijs ab ipso Episcopatu, & licet in Iure Canonico id sit Episcopis speciale, vt nunquam comprehendantur sub aliqua generali dispositione, quod colligitur *ex cap. de sent. excommunicat. in 6.* hoc tamen est intelligendum in ijs tantum rebus,quę afficiunt Episcopum, & Episcopatum, vt talis est: nimirum, vt positus in culmine dignitatum, non verò in alijs rebus,quę possunt esse communes etiam non Episcopo, & sunt omnimodè extra dignitatem Episcopalem, qualia sunt alia beneficia simplicia adnexa Episcopatui, vndè concludendum ratione illorum, non esse Episcopos exemptos à restitutione fructuum.

LEX CCCXI.

Ab Episcopis Successoribus non semper probanda facta Antecessorum.

SVmmoperè quidem commendanda sunt à Successoribus Episcopis prçclara illa Antecessorum gesta, quæ summam prætetulere pietatis, religionis, doctrinę, atque prudentiæ normã; eaque non probare semper impium esset, atque à recta ratione, & vitæ sanctitate, quam profiteri tenentur Episcopi, valdè dissonum, & alienum; At cum non sit semper bonum iurare in verbo Magistri, nec veterum vestigijs adhærere, cum ipsi quoque ab orbita rationis, & virtutis possint exorbitare, ideò Successoribus Episcopis accuratè cauendum est, qua incedant viâ, vt & exempla maiorum sequentes, non deflectant à recta. Ea itaque Episcopalis Prudentiæ lex statuenda, vt semper prædecessorum approbent acta, & sequantur, si numeros virtutis, & Pastoralis officij impleant adamussim; illa verò caueant, ac detestentur, si ab honesta agendi forma quoquomodo declinauerint; potuit enim contingere, vt pręcessores Episcopi, aut ex malitia, aut ex ignorantia, aut ex imprudentia nequaquam rectè egerint, quę rectè agenda erant; Ideò habemus in Iure Ciuili, & Canonico, *quod factum vnius non potest esse regula agendi pro altero, nisi factum sit vndequaque commendabile*, ex quo inferunt DD. plures apud Pasqualig. *decis.363.* nullam esse capiendam benè agendi probabilitatem ex vnius facto, tametsi esset pijssimus vir, & conscientię timoratissimę cū vnusquisque possit non benè operari saltem ex inaduertentia, & imprudentia; plura enim in Episcopatu contingere possunt,quę indigent doctrina,qua caruerit pręcessor; Item plura, quę indigeant prudentia, animi robore, eloquentię vi, alijsque rebus eiusmodi, quibus fortassis erant quidam antecessores omninò destituti, atque in his casibus sanè non semper à Successoribus probanda pręcessorum Episcoporum facta.

LEX CCCXII.

Ab Episcopis doctrina Veterum non semper præferenda doctrina Recentiorum.

VEterum doctrina solo antiquitatis pretio insignita non tanti pendēda est ab Episcopali Prudentia, vt semper neothericæ doctrinæ præferatur, licet enim authoritas antiquorum Doctorum videatur addere aliquem probabilitatis gradum doctrinæ, quæ tamquam

Digitized by Google

quam amplectenda proponitur, nimirum gradum probabilitatis extrinsecæ, quod videntur sustinere quamplures apud Baldell. *Tom. pr. Theolog. Moralis lib.4.disp.*11. & etiam apud Farinacium *quæst.* 14. *Repert. Iudicial. num.* 5. reuera tamen doctrina Veterum cæteris paribus nunquam est censenda probabilior doctrina Recentiorum, cum ideò authoritas faciat probabilitatẽ extrinsecam, quatenus supponitur authoritas probabili inniti ratione, cum verò in Recentioribus eadem probabilis ratio esse possit, ipsi quoque possunt facere suam doctrinam æque probabilem; non enim ex sola temporis antiquitate authoritas facit probabilitatẽ, sed ex probabili ratione, quà ducti supponuntur antiquiores ipsi; Alioquin vetustiores tempore, in aliqua doctrina facerent maiorem probabilitatem, quàm Veteres, & sic in infinitum. Recentiorum igitur doctrina cæteris paribus præferenda est doctrinæ Veterum; Vbi enim concurrit authoritas Veterum, & recentiorum, debet præsumi, quod authoritas recentiorum fundetur in meliori ratione; cum recẽtiores possint examinare strictius Veterum doctrinas, atque eorum fundamenta scrutari; enim verò mentis humanæ acies in dies acuitur, & perficitur, & multa tangit, & profert in lucem recentiorum doctrina, quæ nunquam Veteres attigere; sic scientia in dies crescente, plures opiniones, & doctrinas, quæ apud Veteres erant probabiles, recentiores sua doctrina omninò reddidere improbabiles; hoc est ad cognitionẽ improbabilitatis deceptos perduxere, quemadmodum versa vice, quæ censebantur improbabiles ad probabilitatem, & praxim deuenere; ex quibus arguitur, longè melius recentiores semper fuisse ratiocinatos, & cum maiori rerum notitia, quàm Veteres.

LEX CCCXIII.

Eligendi ab Episcopis Vicarij Generales, qui sint omni exceptione maiores.

Dabantur olim Episcopis Coadiutores quidam, qui Coepiscopi vocabantur, nunc temporis statuunt Sacri Canones, vt Episcopi Vicarios eligant in adiutorium, qui sint omni exceptione maiores, vt in pluribus eorum vices gerant, à quibus in causis ordinarijs spectantibus ad Episcopos, non licet ab ipsis ad suos Episcopos appellare, cum constituant idem tribunal cum ijsdem Episcopis, quod habetur *in cap.*2. *de consuet.& in c. Romana de appellat. in* 6. In eiusmodi officium eligẽdi sunt ab Episcopis, non Laici, sed viri saltem prima initiati tonsura, qui sint Doctores, saltem in Iure Canonico, vel licentiati, aut alias idonei *ex c. In noua &c. & ex c.Decernimus &c.* Excluduntur tamẽ ab hoc munere coniugati omnes, licet Clerici, & Doctoratus laureâ insigniti, idq; habetur per Gloss. *in c. ad præsentiam*, & etiam bigami, nisi priùs fuerint impedimento bigamiæ soluti. Non excluduntur tamen Regulares ex consensu suorum superiorũ, nisi sint Fratres minores, quibus id interdicitur *ex Clementin. exiui*, in his tamen omnibus, qui eliguntur in Vicarios Generales, debent reperiri qualitates necessariæ ad tale munus exercendum, præ quibus debet relucere vitæ probitas, scientia Ciuilis, & Canonica, scientia quoque moralis, & causarum forensium peritia, Iustitia, & fortitudo; si enim Episcopi Vicarios sibi eligerẽt his qualitatibus destitutos, essẽnt eorũ omnium in culpa, quæ contingerent

Digitized by Google

ex Vicariorum inscitia, improbitate, & iniustitia, & de omnibus apud Deum, & homines tenerentur rationem reddere. De authoritate, & potestate Vicarij Generalis plura habentur apud Sacros Canones, & etiam apud Scriptores, qui varia cōcessere vices gerenti Episcopi, quædam tamen à Iure, alia verò ex ipsius Episcopi concessione, qui tamen ea tantum potest Vicario concedere quæ sunt Iurisdictionis, non ea, quæ sunt ordinis Episcopalis, nisi ipse etiam Vicarius esset Episcopus, nā tunc omnia posset ex mandato sui Episcopi, vt habetur *in c. Quaranta de consuetud. V. Reseruata*. Solent autem Vicarijs ab Episcopis concedi causarum cognitiones, criminum correctiones, dispensationes, absolutiones, examinationes, approbationes, & alia similia, non tamen beneficiorum collationes, nisi ex speciali mandato; vt habetur *in c. vlt. de off. Vic.* licet possit Vicarius instituere præsentatos à Patronis, vt habetur *in c. ex frequentibus*. Nec Vicarius potest beneficia supprimere, vel vnire, vel vniones reuocare, nec Ecclesias diuidere, nec plura alia facere, quæ spectant ad solam authoritatem Episcopalem, quæ videri possunt apud Mallet. *l. 3. de Hierarch. & Iure Eccles. Milit. part. 1. tit. 7. num. 4.* Licet autem Vicariatus sit dignitas habens Iurisdictionem, potest tamen Vicarius ad nutum Episcopi ammoueri *ex c. Omnis*; dummodo aliqua iusta intersit causa; non tenetur tamen ad Syndacatum *ex Rescript. Greg. XIII. anno 1578. ad Clerum, & Communitatem Tarent.* Reliqua quæ tractantur de Vicarijs Generalibus relinquuntur apud multos Scribentes de hac materia, apud quos certum est, Vicarium Generalem non posse sibi substituere alium Vicarium cum pari authoritate, sed tantum ad modicum tempus ex necessitate, & in certis casibus, vt constat *ex c. Clericos 4. de offic. Vicar.*

LEX CCCXIIII.

Deputandi etiam ab Episcopis Vicarij Foranei, qui sint spectatæ probitatis, doctrinæ.

ETiam extra Ciuitatem, vbi nec Sedes est Episcopi, neque Episcopalis Curia, pro locorum, Clericorum, & Congregationum necessitate, deligendi sunt ab Episcopis Vicarij Foranei, qui in locis illis ab Vrbe remotis sint velut Cleri Custodes, & iugiter vigilent, velut oculi Episcoporum in longinquo positi supra Clericalem disciplinam, omnemque rerum Ecclesiasticarum obseruantiam. Quantum verò doctrinæ, & probitatis, morumque præstantiæ, & vitæ integritatis in eiusmodi quoque ministris requiratur, ex ipsorum ministerio, facilè coniectari potest; non enim possent alijs in disciplina præesse, nisi præcederent ipsi cæteros exemplo, & doctrina. Vicarij Foranei, qui constituitur ab Episcopo in certa Diœcesis parte, vel in oppidis, tametsi nulla sit dignitas, cum sit quoddam solummodo ipsis demandatum officium, nullámque adeò præcedentiam habeat, habet tamen potestatem quamdam, non ordinariam, sed delegatam ab Episcopo, vi cuius plura agere potest, & etiam delegatam Iurisdictionem exercere; sic enim habetur ex Gloss. *in Clement. 2. V. Foraneus* vndè in causis ab ipso pertractatis, potest dari ad Episcopum appellatio, quæ semper dari potest à Delegató ad Delegantem, vt habetur in Iure Canonico, & Ciuili. Potissima autem munera Vicarij Foranei ea sunt, vt exactissimè, & iustissimè

Digitized by Google

ſimè Delegationes ſui Epiſcopi impleat, ſiue in Ciuilibus, ſiue in Criminalibus, vt fideliter commiſſas informationes ſumat, & tranſmittat, vt diligentiſſimè Congregationibus Parochorum, aliorumque ex Clero ſemper adſiſtat; vt deficientes à ritibus, & regulis Eccleſiaſticis prudenter ad reſcipiſcentiam moneat; denique, vt ſuorum Parochorum Eccleſias ſæpius viſitet, earumque decentem ornatum, & ſupellectilem in augmentum promoueat, vt Diuinus in omnibus augeatur cultus, & Dei gloria magis extendatur. Quæ ſanè munera perfectè impleri non poſſunt, niſi intrinſecus æſtuet zelus, & ardeat amor erga ipſum I cum in Vicarijs Foraneis, hęc omnia, dictante vera virtute, quæ maximè prędicare fas eſt inter Parochorum conuentus, aliorumque Clericorum Congregationes, vbi illi, qui præſident, debent eſſe potentes ad ſuadenda bona, opere & ſermone; non enim eſt ſatis alios doctrina ſana, & prędicatione adhortari, niſi à ſuadente agatur, quod dicitur, atque in hoc ſuadendi genere debent cęteris pręſtare Vicarij Foranei, ne eorum officium, & miniſterium ſit prorſus inane, atque in vocem, & verba omninò euaneſcat; quò omni cura, & ſollicitudine debent Epiſcopi intendere in ipſis deligendis, & deputandis.

LEX CCCXV.

Præficiendi ab Epiſcopis Parochi animarum curæ, qui ſint Paſtores idonei.

IVbet Trident. Concil. *ſeſſ.24. de refor. c.*18. vt Eccleſijs Parochialibus animarum curæ præficiantur Paſtores idonei, quàm maximè fieri poteſt; cum enim officium Parochi ad ea extendatur, quæ ad Populorum ſalutem, ad Eccleſiæ ſibi commiſſæ decorem, & ad Sacramentorũ miniſterium ſpectant, debent in eligendos ad Parœciam ea omnia concurrere, quæ eos præ cæteris virtute conſpicuos, atque æſtimabiles faciant, vt ſummo cum fructu, & munera pietatis exerceant, & verbum Dei communicent, & Sacramenta diſtribuant, & fidei rudimenta egentibus diſpertiant; munus enim Parochi illud eſt, vt rudiores erudiat, vt pauperum miſerias alleuet, vt Sacramentorum vſum inducat, vt pręcepta ieiunia, & feſtos dies indicat, vt omnibus denique vitæ, & bonorum operum exemplo præluceat; vitia publica corrigendo, concubinatus, & vſuras prohibendo, lites, & odia componendo, quæ ſanè maximam requirunt in Parocho habilitatem; & ideò præcipitur à Tridentino, vt contingente Parochialis Eccleſiæ vacatione, ſtatim Epiſcopus concurſum indicat, ad quem vocantur omnes, qui ſe examini volunt ſubijcere, & ab Examinatoribus in Synodo conſtitutis exactè de concurrentium ſcientia, & vitæ probitate diſcutiatur, ad hoc tantum, ne ad curam tanti ponderis, quantum eſt animarum cura, minus idoneus quis eligatur. Eligendi verò ſunt Parochi ab Epiſcopis, qui ex aliquo defectu, vel corporis, vel animæ non ſint ammouibiles à ſuis Eccleſijs, debent namque eſſe ſtabiles ad vitam, cum ineant quoddam matrimonium ſpirituale, quod eſt indiſſolubile; vnde ſequitur, quod Eccleſijs Parochialibus non poſſunt ab Epiſcopis deputari ad certum tempus Parochi, ſed ſolum Parochorum Coadiutores, donec deputentur ſtabiles Parochi; ſic habetur *in cap. Veniens de filijs Presbyt.* & etiam in Concil. Trident. *Seſſ.*21. *c.*6. vbi prohibetur remoueri Parochos ob eorum im-

Digitized by Google

imperitiam, si alioqui honestè viuant, cum ad summum in certis casibus possint illis adiungi Vicarij, vel Coadiutores, vt dictum est. Vnde Alex. Papa III. benè mandauit Londonensi Episcopo, vt restitueret Sacerdoti Ecclesiam, ex qua sine causa expulsus fuerat, licet ab initio eidem Ecclesię indignè fuisset admotus. Quin immò Io. Cabassut. *in Theor. & prax. Iur. Can. c.* 17. adducit, plures Canones Concilij Nicoeni, Calcedonensis & Arecatensis 1. in quibus prohibentur, Sacerdotes ab vna Ecclesia in aliam commigrare. Obligationes Parochorum plures sunt, quædam ex Iustitia, aliæ ex Charitate, & habentur apud Sacros Canones *c. cum in cunctis de elect. & c. quia non multi*, easque recenset etiam Trid. *sess 6. de refor. cap.* 1. *& sess.* 7. *c.* 3. *& sess.* 23. *c.* 1. à quibus difficillimè possunt se subtrahere sine peccato, vt notat Reginald. *in praxi l.* 30. *tract.* 3. & præ cæteris strictissima est obligatio Residentiæ, nam si absque legitima causa non resideant, ne dum mortaliter peccant, sed etiam non faciunt fructus suos, saltem pro eo tempore, quo absunt, quod apertè docet Trid. *sess.* 23. *supracitata*. Tolluntur autem plures obligationes à Parochis positis, & cognitis pluribus causis legitimis, quæ causæ referuntur in Iure Canonico, & etiam à pluribus scriptoribus.

LEX CCCXVI.

Non instituenda ab Episcopis noua Ecclesia Parochiales sine congrua dote.

NOn prohibetur Episcopis nouas Parochiales Ecclesias instituere, si necessitas postulet, sed tãtum iubentur per Sacros Canones, ne id faciant sine debitis requisitis, sine congrui redditus assignatione, vel facili nimis animi contentu, nam plura in nouæ Ecclesiæ institutione libranda sunt, vt maturè, & prudenter agant. Præ cæteris verò ad dotem Ecclesiæ respiciendum est, cum ex illa, & Parochus, & Minister alendus sit, idque videatur esse de Iure naturæ, & etiam de Iure Diuino; quapropter etiam Concil. Trid. *sess.* 24. *c.* 13. pro dote Ecclesiæ, quæ datur in sponsam Parocho, taxauit summã centum ducatorũ, qui ducati debent remanere Parocho, sicut mille, qui dantur Episcopo pro congrua sustentatione; Scilicet deductis omnibus oneribus, vt habetur ex Rota *diuers. part.* 1. *decis.* 108. ita tamen, vt valor ducatorum attendatur secundum consuetudinem locorum, vbi positum est beneficium, sic declarante Sac. Cong. Cardin. super Concil. Trid. *c.* 13. *de refor.* Videtur namque non posse Parochum decenter viuere cum minori redditu annuo, cum saltem vnum Clericum inseruientem debeat habere, præter onus hospitalitatis, quam debet exercere ex præcepto Iuris Canonici *in c. de Mora, & in c. de Prabendis, & in c. Dilectus*. Verum tamen est, quod sicuti nunc temporis, neque plures Episcopi habent pro congrua mille, ita neque Parochi omnes possunt habere centum deductis oneribus, cũ omnia ruant in peius, quod est proprium labentium sæculorum, & quandoque compelluntur Episcopi nouas instituere Parochiales Ecclesias, sic exigente necessitate, cum redditu longè minori, attenta locorum & populorum paupertate, & vbi viget necessitas, spectata principaliter animarum salute, rigor congruæ dotis nõ est seruandus, dummodo aliter fieri non possit; nobilior namque finis, qualis est animarum salus, debet reliquis humanis finibus præualere, & hac ratione, ego ipse vsus sum pluries in meo Episcopatu, cum non possem aliter pro-

Lord D. Godolph

prouidere, nec dedecet humanas, & positiuas leges Diuinę legi posthabere, quæ omnium legum regula est infallibilis, & æterna. Quæ verò requirantur, vt aliqua Ecclesia instituatur, & dicatur verè Parochialis habentur apud Concilium Trid. *sess.*21. *de refor. c.*4. & apud Sacros Canones, debent enim in ipsa à Parocho omnia Sacramenta posse commodè administrari, & illa populus subiectus recipere; Sacramentum nimirum Baptismi, Pœnitentię, Eucharistię, & Matrimonij, & reliqua Sacramenta ab ipsa, & à Parocho ipsius prodire; & si contingat vnam Parochiam diuidi in duas ex aliqua canonica necessitate, eadem in vtraque seruanda sunt, quę seruantur in vna, cum hoc tamen adiecto, vt fructus, & redditus in duos Parochos iustè diuidantur ad vtriusque congruam sustentationem; ac pręsertim populus nouę Parochię erectę compellendus est ad necessaria nouo Parocho subministranda, vt habetur in Trid. *l. c.*

L E X CCCXVII.

Ab Episcopis non itá facilè assentiendum permutationibus Ecclesiarum, tàm pro se ipsis, quàm pro suis Parochis.

ILlud Matrimonium, & coniugium, quod interuenit inter Episcopū, & propriam Ecclesiam, idem prorsus initur inter Parochum, & suam Ecclesiā Parochialem, & vtrumque quatuor tantum modis dissolui potest, nimirum translatione, renunciatione, depositione, & morte; & primò loquendo de trāslationibus Episcoporum ex vna in alteram Ecclesiam, certum est has prohiberi per Canones Apostolorum 15. & 16. *per Nicanam Synodum can.* 16. *per Synodum Sardicen. can.* 1. *per Carthaginen can. Non licet*, & per alios plures Canones in Iure Canonico. Quæ tamen translationes possunt permitti, & fieri authoritate solius Papæ ex vrgentissimis causis *ex c. Nisi spiritualis, & ex c. Quod translationem de offic. legatorū.* Quēadmodum igitur non potest dissolui matrimoniū initum cum sponsa absq; consensu ipsius ineuntis, & non potest fieri matrimonium nouum, nisi cum soluto, ipsi matrimonio nouo assentienti, ità neque poterit solui primum matrimonium, & nouum iniri, nisi ipso Episcopo consentiente; cum agitur de eiusmodi translationibus, solent Pontifices eas permittere ex aliqua vrgentissima causa, semper assentientibus ipsis Episcopis iuxta Concil. Later. 5. *sess.* 9. Si enim non adsit consensus Episcopi translati, vel transferendi, videntur permanere in tali Episcopo iura ad primam Ecclesiam, & esse semper Episcopum primæ Ecclesiæ, cui doctrinæ videtur fauere Rota *decis.*475. *num.* 6. *in fine*, & etiam Congreg. Episcop. sub die 10. Decembris 1624. quam refert Barbos. *Allegat.*119. *de potest. Episcop. nu.* 7. Neque pro causa permutationis sufficit maior Ecclesiæ vtilitas, siuè in illa Ecclesia, quæ relinquitur, siuè in illa, quæ de nouo acquiritur, nam Summi Pontifices non tenentur ad eiusmodi maiorem vtilitatem respicere, alioquin nimis eorū conscientia grauaretur, si in electionibus Episcoporum hac obligatione tenerentur, nam semper deberent eos promouere ad Episcopatū, qui non solum essent digni, & vtiles, sed qui essent vtiliores, & nimis graue esset hoc onus, si essent quærirandi Episcopi vtiliores Ecclesiæ. Hæc igitur maior vtilitas non sufficit pro causa motiua, alioquin semper deberet interuenire in assumptionibus Episcoporū. Necessitas tamen siuè coniuncta, siuè

non coniuncta cum maiore vtilitate, potest esse sufficiens causa, cui necessitati tenentur Episcopi consentire, quando facienda est translatio, vel permutatio, & sic debet semper interuenire eorum consensus. Quæ hactenus dicta sunt de permutationibus Ecclesiarum pro Episcopis, dicenda sunt proportionaliter pro Parochis, quibus extra causas in Sacris Canonibus præscriptas, non licet suas primas Ecclesias Parochiales permutare, quod etiam ab Episcopis aduertendum est, quando admittunt Parochos ad concursus aliarum Ecclesiarum, omnis permutatio causam requirit, ex qua semper Episcopi censentur dispensare, vt fiat legitima permutatio, quæ quidem requirit etiam in Parochis consensum, cum agatur de nouo connubio cum noua Ecclesia Sponsa. An verò Episcopi in aliquibus casibus possint cogere Parochos ad eiusmodi permutationes, & an Summi Pontifices ad easdem permutationes possint cogere Episcopos, variè in hac materia sentiunt DD., qui possunt conciliari ex eò, quod possint permutantes quoquomodo coarctari ad præstandum consensum ex causa cognita, qui consensus, licet coactus, semper est necessarius ad permutandũ; nec valet dicere consensum coactum perinde esse, ac si non esset consensus, quia non est necesse ad consensum, vt sit omnimodè liber etiam ex causa, seu motiuo libero, sed satis est, vt sit liber elicitiuè, seu electiuè ad maius malum impendens euitandum, & talis consensus sufficit in permutationibus Ecclesiarum, licet non sufficiat in alijs rebus requirentibus omnimodam libertatem.

LEX CCCXVIII.

Ab Episcopis non ità facilè resignandi, seu renunciandi Episcopatus iam obtenti.

ANtè electionem ad Episcopatum, vel etiam post electionem, nulla adhibita opera propria, factam à Summo Põtifice liberum est Episcopis, antequam fiat acceptatio, vel accessus ad Ecclesiam, ipsam Ecclesiam recusare, siuè renunciare dignitatem Episcopatus, idque ne dum fieri potest absque criminis, vel dedecoris nota, sed etiam summa cum virtutis laude, ex cognitione propriæ imbecillitatis imparis ad tantum onus; hoc namque fecisse quamplurimos Sanctissimos, atque commendatissimos viros, habemus ex Ecclesiastica historia. Verum id esse ab Episcopis faciendum post acceptationem, & post onus susceptum, sine graui causa ab Episcopali Prudentiæ lege semper vetitum fuisse accepimus à Sacris Canonibus; cum absque causa semper vetitum fuerit coniugiũ dissoluere, quod diximus interuenire inter Episcopum, & Ecclesiam. Causæ autem resignandi, seu renunciandi Episcopatum plures sunt, & sex præsertim enunciantur in Sacris Canonibus, & singulariter recensentur *in c. nisi cum pridem*, easque accuratè examinat Barbosa *de potest. Episcop. allegat.* 114. vbi videri possunt, atque ex his, ne dum potest, sed etiam debet Episcopus Ecclesiam renunciare, ità tamen, vt semper Summi Pontificis arbitrio se subijciat, qui semper supposito Episcopi consensu potest, & multoties etiam tenetur resignationem acceptare; idque asseritur extra illos casus, in quibus potest Episcopus etiam sine suo consensu deponi, & priuari, vt patet ex Concilijs; Con-

Digitized by Google

Constitutionibus Pontificijs, & Iure Canonico; vt contingeret, si Episcopus esset Hæreticus, Apostata, Simoniacus, publicus concubinarius, Irregularis &c. in quibus casibus, licet fortassis non in omnibus, essent assignandi congrui redditus ad sustentationem, ne cogeretur mendicare, vel seruiliter viuere. Quanta verò circumspectione, & reuerentia sit cum Episcopis procedendum, etiam in eorum causis criminalibus, & quantum sit in hac materia ipsorum dignitati deferēdum, monent Sacri Canones, & Sancti Patres, & ipsi Summi Pontifices Canonū authores, præsertim Sixtus Papa *in c. Accusatio Episcoporum*, & Innocent. III. *in Concil. Generali relato in c. qualiter.* nec contra ipsos quidquam possunt Hæretici, alijque infames viri criminosi, vt habetur *in c. alieni quæst. 7.* immò neque oues propriæ Episcopi Pastoris, vt habet Eusebius Papa *in c. oues quæst. 7. & in c. si quis sunt quæst. 7.* monentur omnes Iudices Ecclesiastici, ne Episcoporum accusatores, & vituperatores facilè audiant, nisi prius eorum suspicio discutiatur, & benè cognoscatur, qua intentione, qua temeritate, qua conscientia, an pro Deo, vel pro inimicitia, aut pro cupiditate illa præsumant contra Episcopos, & hæc iubentur in multis Sacris Canonibus, quos refert Barbosa *allegat. 112. de potest. Episcop. num. 1.* vbi etiam resoluit, omnes Episcoporū causas in rebus grauioribus esse ad Sedem Apostolicam deferendas, neque eas spectare ad Metropolitanos, aut ad Concilia Prouincialia, præsertim vbi essent Episcopi ex criminibus deponendi, vel suis Ecclesijs priuandi, & ibi etiam *num. 6.* crimina obnoxia talibus pœnis recensentur.

LEX CCCIX.

Non facilè admittendæ ab Episcopis literæ commendatitiæ, nisi in rebus arbitrarijs.

EA solum ducente Prudentiæ lege ab Episcopis scribendæ, atque admittendæ sunt literæ commendatitiæ, vt nec ipsi in literis conscribendis dolū faciant, aut mentiantur in commendatione; neque in ijsdem recipiendis, vel admittendis præiudicium aliquod, aut damnum inferant benemerentibus, immerentibus indulgentes, literarum intuitu; quemadmodum enim sic factæ, vel receptæ commendationes essent semper illicitæ, vel ratione damni illati, vel ratione mendacij, aut doli prolati, sic semper eo modo commendantes, vel commendationes recipientes cōtra dictamen rationis agerent, & criminosè operarentur atque à malitia huius criminis sola bona fides posset excusare, atque etiam à debito resarciendi damnum absoluere: habemus namque *in regulis iuris in 6. quod nullus ex consilio obligatur ad resarciendum damnum, nisi consilium fuerit fraudulentum*; dolus enim ex natura sua semper est malus, & iniustus, & secum trahit resarciendi obligationem, si per ipsum inferatur damnum, quod *ex l. & eleganter §. vltimo ff. de dolo* demonstrant plures Doctores apud Rebell. *de oblig. Iust. p. 1.* Cum itaque in eiusmodi literis cōmendatitijs, vel facilè conscriptis, vel facilè admissis ab Episcopis, semper adsit periculum agendi contra iustitiā, mentiendi, aut dolosè se gerendi extra res arbitrarias, quas agere, vel prætermittere semper liberum est, ac proptereà licitum; optimè consultum erit Episcopis ab eiusmodi commendatitijs, vel conscribendis, vel facilè admittendis

tendis

Digitized by Google

tendis abstinere; nisi certò cognoscatur meritum, aut aliundè constet qualitas personæ commendatæ, vel commendandæ,& aliqua etiam concurrant requisita ad faciendas licitas, iustas, & honestas eiusmodi commendationes, quæ requisita,tum in facientibus, tum in recipientibus commendationes plura connumerantur à Doctoribus apud Salas *de legib.disp.*25. Rebell.*p.*1.*de oblig. Iust.* Gomez 2. *variar. cap.* 13.*de fideiuss.* Pasqualig.*decis.*121. & alios,quos facilè est in re tanti momenti consulere.

LEX CCCXX.

Etiam Principum commendationes ab Episcopis reijcienda, si sint extra res arbitrarias.

QVæ sunt ab Episcopis, vel à Principibus gerenda secundum mensuram obligationis adnexa, neque arbitrium admittunt, neque commendationem, cum semper sit opus contra fas, & æquum, & etiam contra regulam rationis, quod, cum sit ex sua natura opus malum, non excipit cooperationem alicuius agentis absque criminis nota; igitur vbi deest materia agendi arbitraria, deest etiam arbitriũ licitè cooperandi per commendationes, tum in Episcopis recipientibus, tum in Principibus commendantibus; commendationes verò in rebus arbitrarijs siuè factæ à Principibus, siuè receptæ ab Episcopis semper licitæ sunt, nisi aliqua circumstantia vitientur,cum semper respiciant quod de se licitum est, siuè fiat, siuè prætermittatur ex libertate; quapropter nunquam sunt faciendæ à Principibus, neque ab Episcopis recipiendæ commendationes illæ, quæ secum afferunt vim quamdam coactiuam,saltem ex modo commendandi; videtur enim in tali casu tolli omninò arbitrium, & libertas agendi. Si verò, etiamsi sint efficacissimæ petitiones, & commendationes Principum, relinquant arbitrium, & libertatem agendi in Episcopis recipientibus commendationes, tunc ex sua natura erunt semper licitæ,& poterunt à Principibus fieri, & ab Episcopis admitti. Cum verò Principes petentes, & commendantes semper aliquem metum reuerentialem incutiant,& quandoque etiam minas adijciant de gratuitis subtrahendis,in hoc casu poterunt Episcopi commendationes Principum, eorumque petitiones recipere, si versentur in materia licita, iusta, & honesta; possunt enim Episcopi ad eas admittendas moueri ex non leui, quod immineat Ecclesiæ, incommodo, & semper prudentius agent eas admittendo, quàm non admittendo, cum teneantur Episcopi propriæ Ecclesiæ cõmodum, & quietem præoculis habere, quando nihil inconsonum rationi, vel iustitiæ peragitur. Plura sunt de hac re apud Pasqualig. *decis.*125, 126. 127.*&c.*

LEX CCCXXI.

Sedis Apostolicæ rescripta ab Episcopis summa veneratione excipienda.

OMnes scriptæ dispositiones, quæ ab Apostolica Sede proficiscuntur possunt secundum genus vniuersalissimũ vocari rescripta, & hæc omnia quæcumque sint, debent ab Episcopis non sine magna veneratione excipi, & executioni mandari; cum sint supremi superioris leges, quibus tenentur parere inferiores Episcopi. Notat tamen Rebuff *in praxi benef.* esse ab Episcopis considerandas tamquam res distinctas, & diuersas, priuilegia, mandata, & rescripta Pontificia; rursumque alia esse rescri-

rescripta gratiæ, alia rescripta Iustitiæ, quæ pro formarum diuersitate, in quibus expediri solent, nunc dicuntur Signaturæ, nunc Breuia, nunc Bullæ; Ea, quæ dicuntur priuilegia, ab Episcopis semper strictè interpretãda sunt iuxta *l. si quando C. de inoff. Test. c. 1. & 2. de priuileg. in 6.* vbi Glossa hanc deducit rationem, quia omnis recessus à Iure communi est odiosus, & cum priuilegium sit recessus à Iure communi in fauorem personæ singularis, vt potè odiosus, erit semper strictè interpretandus, *iuxta l. Ius singulare ff. de legibus, & iuxta can. fin. 25. quæst. 1.* Quæ verò dicuntur mandata, ea sunt, quibus Papa significat Ordinarijs, vt certę alicui personæ prouideant de beneficio; sic namque explicantur mandata Pontificia *in c. mandatum cum duobus, & in c. de rescriptis, & in c. accepimus de ætat. & qualit. ordinand. & in c. si Capitulo de concess. præbend. in 6.* & etiam mandata eiusmodi connumerantur inter odiosa, cum opponantur Iuri communi, & sint semper restrictiua Potestatis Ordinariorũ, vnde ex hac parte non erunt ab Episcopis diuersimodè à priuilegijs consideranda; Rescripta denique, seu literæ Iustitiæ, sunt, quæ debitum petentibus auxilium impertiunt, & hæc vt plurimum ad lites, & ad Iustitiæ administrationem tendunt, cuiusmodi sunt Iudiciorum euocationes, Iudicum delegationes, & quæcumque literæ, quæ pro litibus instituendis, vel restituendis à Sede Apostolica ĩpetrãtur. Sic gratiæ rescripta ea sunt, quæ ex mera liberalitatę, & clementia procedunt, vt sunt dispensationes, Indulgentiæ, remissiones, absolutiones, rehabilitationes, prouisiones de dignitatibus, & beneficijs, tàm in forma gratiosa, quàm in forma odiosa dignum; hocq; interuenit discrimen inter rescripta gratiæ, & rescripta Iustitiæ, quod hæc nihil Iuris de nouo tribuunt, sed solum Ius anteà quæsitum confirmant, vel de illo cognosci iubent; illa verò Ius nouum tribuunt impetranti, neque exigunt causæ cognitionem, cum sint meræ voluntatis, nisi obstet falsitas, aut subreptio, aut aliquid aliud in clausula apposita, *si dignis, ita &c.* & etiam aliud interuenit discrimen, quod rescripta Iustitiæ signari solent per verbum, *placet.* gratiæ verò, per verbum, *fiat.* De Signaturis Apostolicis, Breuibus, Bullis, alijsque literis Apostolicis, quę varium inter se sortiuntur discrimen scribunt omnes Canonistæ *in praxi rerum Apostolicarum, in praxi beneficiorum, & in praxi Ecclesiarum*; plura apud ipsos videri poterunt.

LEX CCCXXII.

Apostolicæ Sedis rescripta ab Episcopis summa cum attentione examinanda.

DEcernit Concil. Trid. *sess. 13. c. 5. & sess. 22. c. 5. & sess. 24. c. 11.* Episcopos in examine literarum Apostolicarum esse Apostolicos Delegatos, quorum munus est examinare, vtrum suppressione veri, aut suppositione falsi, aut alio graui defectu ipsę literę Apostolicę vitientur, adeoque, facto examine, pręter verbum *Visa*, debent scripto suam approbationem apponere, vel denegare, vel recusare, vel executionem permittere, aut prohibere, aut suspendere, iuxta *c. super his de fid. Instrum. & c. Porrò de Priuilegijs* Expressio falsi, quę dicitur obreptio, & suppressio veri, quæ dici solet subreptio, si sit maliosa, rescriptum reddit inualidum, vt est *in c. Decenti 25. qu. 2.* Si verò ex sola ignorantia, vel simplicitate processerit, tunc ab Episcopo, vel ab alio

Iudice

Digitized by Google

Iudice delegato facienda est distinctio; vel enim impetrans, re integrè, & verè expressa repetita obtinuisset à Papa saltem in forma communi, & in hoc casu Episcopus, vel Iudex Delegatus per id rescriptum debet procedere, seruato Iuris ordine, non verò secundum specialem, & extraordinariam rescripti formam; vel Delegatus iudicat apud se ipsum, quod rei veritate planè manifestata, & absque interuentu obreptionis, vel subreptionis Papa non fuisset concessurus tale rescriptum, & in hoc casu delegatus debet prorsus abstinere, perinde, ac si litterę nullę fuissent impetratę, & hoc statuitur *in c. super litteris de rescript. Quod est conforme dispositioni l.2 §. fin. ff. de Donat.* vbi hęc eadem distinctio adhibetur circa validitatem donationum. Quando autem in eodem negotio sunt duo rescripta, examinandū est ab Episcopo, vel à Iudice delegato, an posterius rescriptum ab altera parte impetratum mentionem faciat de priore rescripto, nec ne; si mentionem facit, pro valido habendum est, sin inualidum, & prius rescriptum in suo robore permanet; si verò posterius rescriptum mentionem facit anterioris, illud abroget in eo, in quo est incompatibile cum posteriori. Sic habetur *in c. Cæterum de rescript.* & idem examinandum est in collatione beneficij per Papam, nam si contra suam prouisionem anteriorem, neque illius facta aliqua mentione, confert alteri idem beneficium, ista posterior collatio habetur pro subreptitia, atque pro inualida, iuxta *c. Cum olim de sent. & re iudic.* Denique ab Episcopis diuersimodè examinanda sunt rescripta gratię, & rescripta Iustitię, quoad effectum, nam prima perpetuam vim habent, nec tempore expirant, vt habetur *in l. fi. ipso C. de diuers. rescript. & etiam in c. si cui de prabend. in 6. & in c. decet de Reg. Iur. in 6.* nisi tamen quis in executione rescripti vltrà admodum negligens esset, quod cauetur *in c. si Clericus* & apud Gloss. & DD. communiter *in 6.* Secunda verò rescripta, quę sunt Iustitię, si intra annum executioni non mandantur, & suum non sortiuntur effectum, expirant statim elapso anno, sic statuente Iure Canonico *in c. si autem & in c. Plerumque de rescript.*

LEX CCCXXIII.

Non sine causa ad se ipsos facienda ab Episcopis causarum auuocatio.

NEmini dubium posse Episcopos, quemadmodum etiam reliquos in superioritatis gradu constitutos, eas ad se ipsos auuocare causas, quę apud Iudices inferiores pertractantur; at eam debet sibi Prudentia Episcopalis imponere legem, vt id ex rationabili causa semper agat, ne lędatur Ius Iudicum inferiorum, qui licet habeant suam iurisdictionem subordinatam Iudici superiori, adhuc tamen, vt talis, dicitur ipsorum propria, & debet ab ipsis administrari; vnde si absque rationabili causa ipsa priuarentur, fieret illis iniuria grauis, eò quod extra omnem rationē illa facultate priuarentur, quę ipsis conuenit ratione muneris, & officij. Ex quibus etiam sequitur, quod Episcopus auuocans ad se causas ab inferiori absque rationabili causa non leuiter peccet, cum semper agat contra rationem, & contra charitatem, vt docet Suarez *tom.4. de Relig. tract.8. & alibi*. Quinimmò addit Pasqualig. *decis.61.* peccare etiam contra iustitiam legalem, cum irrationabiliter pręuertat ordinem institutum ad benè dirigendam Rempublicam Ecclesiasticam. Cęterum

Digitized by Google

rum certiſſimum eſt, poſſe Epiſcopos, & plerumque debere ad ſe cauſas pendentes coram Iudicibus inferioribus auuocare, cum hęc ſit poteſtas à Iure gentium, à Iure naturę, & à quocumq; alio Iuro adnexa ſuperioritati gradus iuriſdictionem exercenti; cum nullus Iudex inferior poſſit facere ſuum Ius ſuperioris, ſed tantum illud, quod eſt proprium ſui muneris, quod Ius ſemper eſt dependens ex natura ſua à Iure ſuperiori, ipſique ſubordinatum; hancque doctrinam tradunt etiam Leſana, Rodriguez, & alij agentes de Iure competenti ſuperioribus, & inferioribus Iudicibus Regularium.

LEX CCCXXIV.

Nunquam ab Archiepiſcopis, Metropolitanis, & Patriarchis auuocandæ cauſæ pendentes apud Epiſcopos Suffraganeos præciſa Appellatione.

NVlla ſanè poteſtas pendentes aduocandi cauſas in eo excogitari poteſt, qui omni iuriſdictione caret in eos, quorum cauſę eſſent aduocandę; atque cum Metropolitani omni iuriſdictione careant in ſubditos Epiſcoporum Suffraganeorum, ſecluſa appellatione, apertè ſequitur, neque eos poſſe talium ſubditorum cauſas ad ſe auocare, & hac ratione vtitur Couuar. *cap.* 9. *pract. quæſt. n.* 2. vbi docet, cauſas pendentes in Epiſcoporum curijs ſolum ratione appellationis ad Metropolitanos pertinere; idque etiam ſtatuitur *in cap. Romana de Appellat. in* 6. *& in cap. de officio Paſtoral. ord. & in cap. de foro competenti in* 6. & alibi ſępè, neque ab hac doctrina recedunt Rebuff. Lancellot. Riccius, Barboſa, & alij apud Paſqualig. *deciſ.* 57. Quibus ita ſtatutis à fortiori nequeunt Metropolitani Iuridicè ſe immiſcere in ijs, quę ſunt de Iure ſupremi dominij; ſi contingat, ſuos Epiſcopos ſuffraganeos in aliqua ditione, tamquam Principes abſolutos ſummum Imperium exercere; ex hoc enim capite nullo pacto ſunt Epiſcopi ſuffraganei dependentes ab Archiepiſcopo Metropolitano, nullaque ratione, neque ratione Appellationis Suffraganeorum ſubditi ſubijciuntur Metropolitano, qui omni Iuriſdictione caret in Suffraganeos, exceptis rebus ſpiritualibus, & Eccleſiaſticis; vt latè demonſtratum eſt in pluribus Allegationibus editis in lucem in Eccleſia Nouarienſi, cuius Epiſcopus eſt Princeps abſolutus omni ſubiectione carens, quoad Principatum vtriuſque Riparię; ex quo inferunt plerique Doctores ſubditos appellantes, aut recurrentes ad alienum Principem eſſe tamquam Rebelles puniendos, & ſeuerè mulctandos, cum quodammodo crimine lęſę Maieſtatis notentur apud omnes.

LEX CCCXXV.

Non facilè ab Epiſcopis noua Sanctorum feſta indicenda.

EX antiqua Sacrorum Canonum diſpoſitione feſta Sacra in propria Diœceſi annuente Clero, & Populo ab Epiſcopis indici poſſunt; his tamen non nimia facilitate, & multiplicitate Clerus, & Populus eſt onerandus, ne abeat in contemptum, aut in inobſeruantiam eorum celebratio, cum ſit Epiſcopis maximè curandum, vt iam indicta ab Eccleſia feſta obſeruentur, & in hoc præſertim ab Epiſcoporum Prudentia inſiſtendum eſt. Quemadmodum verò poſſunt Epiſcopi feſta Sacra indicere in propria Diœceſi per Synodum ex ſola propria authoritate,

Digitized by Google

audito solum, & non expectato populi placito, vt cum pluribus DD. docet Barbosa *de potest. Episcop. alleg.* 105. *num.* 36. *ex c.* 1. *de consec. dist.* 3. *& ex c. conquestus de ferijs*; sic contra non possunt dies festos ijs sacrare, qui nondum authoritate Romana sunt in Sanctorum numerum adscripti. Addit huic Doctrinæ Canonicæ Sayr. *in Clau. Reg. l.* 7. *c.* 3. posse Episcopos ex causa aliquas festiuitates abrogare, & alias subrogare, prout magis expedire videbitur, ità tamen vt neque nimis prodigi sint, nec nimium parchi, quæ sanè omnia non sunt in potestate Principum Sæcularium, qui sine Episcopi authoritate non possunt subditis suis dies festos indicere, cum hæc sit res purè spiritualis, spectans ad cultum Diuinum, vbi nulla interuenit, vel potest interuenire Sæcularis potestas, vt benè Abbas *in c.* 2. *de ferijs num.* 2. & ibi Azor. *c.* 26. *quæst.* 5. *&* 6. nec obstat in contrarium textus *in c. fin. de ferijs*, quod pro indicendis festis sit ab Episcopis petendus populi cõsensus, quod indicat esse aliqualem potestatem circa festa etiam apud Laicos, nam ad illum textum respondet optimè Genuens. *in prax. Neapol. c.* 51. & Sanchez *in Decal. l.* 2. *c.* 43. quod scilicet ad summum adhibendus sit ab Episcopis populi consensus, non ad statuendos dies festos, pro quorum constitutione sola authoritas residet apud Episcopos, sed solum, vt audiant, an populus tali festorum nouitate, & multiplicitate oneretur, q[illegible] sint, quæ ex consuetudine col[illegible] om[illegible]ssum est; aut si Patronorum Ecclesiarum festa venerari præcipiatur, nec ne; aut alijs de causis, quæ possunt quoquomodo etiã ad populum spectare, & erunt semper extra potestatem spiritualem, qua gaudent soli Episcopi in Ecclesia. Neque etiam obstat quod Princeps Sæcularis *ex c. Irreligiosa de consecr. dist.* 3. *& ex c. de ferijs* possit statuere, & imponere pœnas contra violatores festorum, nam etiam Laicalis potestas, vt potè Deo subordinata, se extendit ad promouendum cultum Diuinum, qui maximè promouetur in obseruatione festorũ, nec pro hac re, tamquam pro crimine perpetrato Laici pœnas imponere excedit potestatem Laicalem, cum non sit quid spirituale, vt est legem condere in Spiritualibus, quod est omninò extra sphæram potestatis temporalis.

LEX CCCXXVI.

Operum seruilium permissiones in diebus festis toto conatu ab Episcopis abolenda.

EX Constit. Pij V. Pontificis Sanctissimi, quæ est constitutio quinta de festorum obseruatione, habent Episcopi quàm rigidè debeant procedere contra festorum violatores, quod indicat quanta obligatione teneantur omnium operum seruilium permissiones in diebus festis abolere; ac funditus eradicare, cum non modicum patiatur contemptum cultus Diuinus. Verum tamen est, quod non quæcumque opera seruilia sunt ab Episcopis, tamquam prohibita, inhibenda, cum quædam ad necessarium vitæ vsum communiter permittantur, vt habemus *in c.* 1. *& in c. conquestus de ferijs*; illa enim seruilia, & mechanica opera, quæ rationabili dispensatione ex sua causa necessaria iustificantur, nunquam intelliguntur prohibita, vel prohibenda, vt notat optimè Quaranta *in Summa. Bullar. V. dies festi*; maximè si interueniat in operibus etiam seruilibus illa necessitas, quæ non habet legem, vt constat *ex c. licet, & ex c. conquestus in fine de ferijs. Ex Concilio Aurelianens.* 3.

sub

Digitized by Google

ſub Virgilio Papa regnante Childeberto anno 1540. declaratum eſt etiam,opera ſeruilia Aurigarum, Coquorum, Piſtorum,famulorum domus adornantium, & aliorum omnium, qui adornant hominum corpora, non eſſe prohibita, nec prohibenda in diebus feſtis, & hoc quia cenſentur neceſſaria ad publicum commodum, & ſi forent prohibita, facilis nimis, & obuia daretur peccandi anſa fidelibus. Ex illis operibus, quæ neque ſeruilia ſunt, neque mechanica plura permittenda ſunt, plura inhibenda. Artificum delineationes in charta, quales ſunt Architectorum, Pictorum, Sculptorum, Acupictorum, Fabrorum Signorum, & aliæ ſimiles, quæ operationes ſunt ab omni ſeruilitate recedentes, dicuntur enim potiùs operationes animæ, quàm corporis, & ſtudij loco cenſentur, modo in ſola carta exarentur, quę id circà etiam Sacris diebus fieri non vetantur, vt eſt doctrina communis. Non tamen eodem modo ratiocinandum eſt de publicis actis Notariorum, quæ fiunt per ſcripturas (exceptis illis, quæ fiunt propter connubia,& vltimas voluntates) nec de publicis Iudiciarijs proceſſibus, aut alijs ſpectantibus ad ſtrepitus forenſes,nec de publicis iuramentis; hæc enim omnia prohibentur quia non ſunt, veluti priuata ſtudia, & ſcripturæ vitæ priuatæ,vt dictum eſt de alijs ſolius animæ operationibus, & ideò prohibentur, nec ſunt ab Epiſcopis permittenda; niſi tamen eſſent puræ ſcripturæ præparatoriæ priuatæ, licet præparentur domi priuatim etiam ad cauſas forenſes à Notarijs, & Procuratoribus. Addit Barboſa *de poteſt. Epiſc. l. cit.* deciſum eſſe à Sacra Congregatione licere diebus feſtis dare operam quibuſcumque rebus ad vitã neceſſarijs, tempore perituris, præſertim tempore vindemiarum, & meſſiũ, & collectionis fructuum, vel vbi neceſſitas vrgeat, vel ſuadeat pietas, ad iudicium tamen ordinarij, qui cauere debet, ne ſubditi eiuſmodi indulgentijs abutantur, præſertim occaſione mercatorum, & nundinarum, pro quibus neque licet feſta violare. Reliqua ad materiam ſpectantia S. Cong Prudentiæ Epiſcoporum relinquit conſideranda, & iudicanda.

LEX CCCXXVII.

Non ſine cauſa permittenda ab Epiſcopis opera ſeruilia in diebus feſtis.

IN vnam eamdemque Sententiam video Doctores omnes concurrere in hac materia, feſtiuis diebus toto conatu patrocinantes, at non vnanimi ſenſu, atque ratione, cum inter ipſos adhuc diſſidiũ erumpat ex varia operũ ſeruilium opinione, pleriſque opinantibus ea dumtaxat opera ſeruilia eſſe intelligenda, quæ fiunt ob lucrum ex arte mechanica corporis, non animi impendio, & exercitio; atque cum multa ſint etiam opera, quæ fiunt ex arte ingenua,communia ſcilicet etiam viris ingenuis, non ex lucro laborantibus, quæ tamen ex corporis labore videntur ſeruilia, de his ſaltem videtur ſtatuendum, quod ſint ab Epiſcopis etiam in diebus feſtis facilè permittenda. Ad tollenda tamen in hac re Doctorum diſſidia ſupponendum eſt,opera omnia, quæ non cadunt, ſub prohibitione præcepti ad cultum, & Sanctificationem feſtorum indicti, non indigere Epiſcopali diſpenſatione, ſiuè permiſſione, cum eiuſmodi opera, ſiuè vulgò dicantur ſeruilia, ſiuè ingenua, & non ſeruilia quocumque tempore abſque criminis nota ſint factibilia;

 ſup-

supponitur namque eiusmodi opera, neque scandalum ex sua natura populis inducere, neque cultui, & Sanctificationi festorum officere, sed ex sua ipsorum natura semper esse licita, nũquam prohibita; quò supposito, considerãda tantum veniunt opera illa, quæ, vt seruilia, & ad lucrum ordinata verè sunt prohibita cultumque festorum impediunt, pariuntque scandalum apud populos; & hæc vult Episcopalis Prudentia, vt non facilè, & sine causa permittantur in diebus festis, quod habemus *ex cap. licet de ferijs*, vbi Sum. Pontifex solum ex causa vrgente dispensat Piscationem, quod signum est non esse licitam, si fiat ex lucro quidquid cum Pasqualig. *decis.* 144. dicant in contrarium Nauar. Medina, Lopez, Sanchez, Palat. Ioan. à Cruce, Bonacina, & alij, ea innixi ratione, quod Piscatio sit opus indifferens, non seruile, quin commune etiam viris ingenuis ad animum recreandum, ex qua ratione etiam volunt Venationem factam causa lucri in diebus festis, esse licitam; itidem picturam, scriptionem, consultationes, & id genus alia, quæ possunt esse communia etiam hominibus ingenuis, ac propterea licet ob lucrum facta, non esse dicenda opera seruilia. Hæc tamen ratio, & doctrina à Prudentia Episcopali non est facilè admittenda, cum videatur omnimodè destruere cultum, & Sanctificationem festorum, ob quam opera quædam cũ labore facta, & ob lucrum semper dicuntur seruilia, & prohibita; sunt enim duo hæc incompossibilia diem festum sanctificare, quod non fit, nisi sanctis operibus, & quædam alia omnino ab hoc cultu auuertentia peragere, quod certum est in communiori doctrina.

LEX CCCXXVIII.

Neque Bacchanalia, neque Torneamenta in diebus festis ab Episcopis permittenda.

A Prudentia Episcopali non sunt eiusmodi opera ad trutinam reuocanda, vt indè deprehendat, an sint seruilia verè, atque adeò festis diebus prohibita, an tantum ingenua, scilicet ad relaxandum animum introducta; cum enim etiam in hoc discrepent Doctores, & quidem fundati in doctrina probabili, possent fortassis Torneamenta, & Bacchanalia ab Episcopis, & rationabiliter permitti, & etiam rationabiliter negari. At eiusmodi opera ex alio capite ab Episcopis consideranda sunt, quia etiamsi ex præcepto diei festi non essent prohibita, possunt tamen esse, & dici prohibita ex maximo damno, quod inferunt animarum saluti, ob quam cautum est in tot Apostolicis Sanctionibus, & institutis, ne in diebus festis Bacchanalia exerceantur, ne publicè ducantur Choreæ, ne populus personatus incedat, & ne Torneamenta excitentur; Assolent enim hæc omnia à cultu, & Sanctificatione festorum, ne dum maximè auuertere, sed etiam in crimina, & peccata perducere, vt constat experimento. Neque omnia, quæ fiunt ad relaxandum animum licita sunt, si cum periculo, ac detrimento ipsius animi iungantur; in qua re multos video deceptos, se ipsos, & alios fallentes; neque admitto eiusmodi opera ex genere suo esse indifferentia, atque omni prorsus malitia vacua, quia tametsi quacumque alia malitia carerent, ea semper ipsis indita esset, quod sint à cultu Diuino maximè auuertentia in die festo; quod sufficit, vt ab Episcopis prudenter interdicantur.

Digitized by Google

tur. Verum tamen est, quod vbi contraria consuetudo, seu potiùs abusus inoleuit, maxima prudentia Episcopis vtendum est, ne maior irrepat ruina, quàm sit malum, cum semper agatur de re, quæ Principes tangit; semper ipsis melius consultum erit euento irreparabili oculos aduertere, quàm animum ad inconsona sponte conuertere.

LEX CCCXXIX.

Cogendi ab Episcopis ad venditionem nolentes vendere proprias ædes pro ædificatione Monasterij, Loci pij, Scholarum, &c.

QVamplures Doctores Iuristæ, & Canonistæ, quos refert Lauret. de Franchis *qu.*8. docent absque dubitatione, posse Episcopos compellere renuentes vendere proprias domos, vbi agatur de ędificando Monasterio, loco pio, Schola, & his similibus, dummodo tamen id fiat, non ad complacendum alijs, sed ob puram vtilitatem Ecclesię, loci pij, &c. & ob necessitatem veram Monasterij, quod notant Guido Papę *decis.*411. Vincent. de Frãchis *decis* 223 & alij. Addit. Maceratens. *lib.*1. *resolut.* 112. posse Episcopos cogere vicinos etiã ad venditionem proprię domus ob solam ampliationẽ viridarij, quia idem iudicandum est de viridario, ac de ipso Monasterio, cum viridarium dicatur pars Monasterij, ob connexionem, quam inuicem habent; vt proinde vendita domo, veniat etiam viridarium, vt notat Iason. *in l. beneficium nu.* 14. *ff. de Constit. Princip.* quod maximè intelligendum est, si agatur de Religiosis, aut Monialibus, nàm his non minus est necessarium viridarium, quàm commoda habitatio, cum vtrumque sit pars Monasterij gaudens priuilegio immunitatis, & Clausurę, quod scitè notat Pasqualig. *in addit. qu.*8. Ad hęc consequitur, quod possint etiam Episcopi, cogere vicinos ad vendendam Religiosis seruitutem non attollendi altiùs ędificium, supposito, quod id fiat ad vitandum aliquod damnum Ecclesię, vel Monasterij, quale esset diminutio luminis, aeris salubris, subie ctionis ad oculos, & huiusmodi; non verò si fiat ad complacendum alijs, vel ad aliquod aliorum emolumentum; nam vicini non possunt alia ratione ab Episcopis cogi, nisi ex Ecclesię, vel Monasterij priuilegio *in l. si quis Sepulchrum ff. de Relig. & sumpt. fun.* quod priuilegium habet locum solum supposita indigentia, vt constat ex text. Neque quod dictum est de ędificatione, vel ampliatione Monasterij, negari potest de ędificatione, vel ampliatione hospitij, quidquid dicat in contrarium Riccius *decis.* 138. *part.*1. nam etiam hospitia sunt loca Religiosa, & Ecclesiastica, & debent gaudere priuilegio Ecclesię, vt habemus *ex cap. Ad hæc, & ex cap. de Xenodochijs Domibus*, & in ijs haber locum dispositio legis *si quis Sepulchrum ff. de Relig. & sumpt. fun.* quę extenditur ad Ecclesias, Monasteria, & alia loca huiusmodi, &c.

LEX CCCXXX.

Ab Episcopis compellendi vicini ad vendendas iusto pretio proprias domos pro construenda, vel amplianda Ecclesia.

REligionis fauore, posse quemlibet ab Episcopis cogi ad proprias vendendas domos pro construenda, vel amplianda Ecclesia, ferè communiter sentiunt Doctores apud Lauret. de Franchis *qu.*7. addentes etiam non solum

lum pro constructione,& ampliatione Ecclesię cogi,sed etiã pro cõstructione domus propè Ecclesiam,in qua habitet Clericus,qui debet Ecclesię inseruire,& hęc cõmunis doctrina fundatur *in l.si quis sepulchrũ iam citata*,vbi licet solũ disponatur de sepulchro, & via ad ipsum, ex identitate tamen rationis, habet locum etiam in Monasterijs, & Ecclesijs, & earum ampliatione; quam doctrinam licet ex parte amplectatur Pasqual. *in addit.ad Lauret. quaest.7.* ex parte tamen illam non admittit, cum doceat,non posse, nec debere cogi vicinum ad vendendam domum, etiam soluto iusto pretio,si aliunde magnum patiatur damnum, quod constat etiam ex Rota *decis.*402. *n.*3. *part.*3. *Recent.* nihil enim pręcipi potest,quod sit expressè contra iustitiam. Immò additur ex eadem decisione Rotę, quod concurrente insigni aliqua, & extraordinaria familię nobilitate, antiquitate, & singularitate ędificij; non posse vicinos cogi ad venditionem, maximè cum aliunde Ecclesiæ necessitati prouideri possit; præsertim si Ecclesia construenda, vel amplianda esset posterior, illo insigni ædificio, vel Palatio; debuisset enim à construentibus Ecclesiam pręuideri hæc difficultas insignis demoliendæ fabricæ,& sic aliunde prouideri; talia namque ædificia, cum multum conferant ad splendorem Ciuitatis, & ad communem vtilitatem, non sunt ita facilè diruenda; supponit enim Pasqualig. *l. c.* talia ædificia insignia, & singularia ex Constit.Gregorij XIII. esse æquè priuilegiata, & religiosa, vti sunt Ecclesiæ. An verò Priuilegium cogendi vicinos ad venditionem pro constructione, vel ampliatione Ecclesiæ extendatur etiam ad locationem domus, sine distinctione non est resoluendum; ex vna namque parte, cum etiam locatio domus sit in fauorem,& priuilegium Ecclesiæ, videtur idem dicendum de venditione, & locatione, maximè cum ex Rota in vna Nouariensi bonorum 8. Martij 1593. coram Pennia pari gressu incedant alienatio, & locatio. Ex altera verò parte docent Iuristæ plures, non esse eodem modo loquendum de venditione, seu alienatione, & de locatione, cum hæc duo maximè distent in Iure, supposito tamen, vt scitè notat Pasqualig. *l. c. ad l.si quis ante ff.de acquirend.possessione*, quod locatio non sit facta ad longum tempus, sic enim videtur æquiparari alienationi, vt constat ex communi doctrina.

LEX CCCXXXI.

Libera sepulturæ electio, in quacumque Ecclesia fiat, ab Episcopis permittenda.

NOn debet latere prudentiam Episcopalem, quod neminem latet; nimirum esse liberum ius cuicumque Laico, qui sit sui iuris, vt possit sibi sepulturam eligere vbicumque libuerit, tàm in Ecclesia Regulari, quàm in sæculari, tàm in partibus remotis, quàm in proximis, tàm in Sacristijs, Claustris, & Capitulis, quàm in alijs locis Sacris eiusmodi. Id enim satis notum est *ex cap. cum liberum de sepult. & ex cap. cum quis, §. si quis de Sepulturis in 6.* vbi hanc doctrinam tradunt communiter Canonistæ. Dixi liberam sepulturæ electionem esse ab Episcopis permittendam, quia coacta electio, quæ est expressè contra Constitutionem Bonifacij VIII. non est permittenda, quemadmodum neque electio facta per votũ, aut iuramentum immutabile,cum hęc quoque electio non sit omnimodè libera, si tamen sit facta per inductionẽ, aut suasionem efficacem alicuius, ita vt

vt quoquomodo sit dempta libertas liberæ electionis; & contra sic suadentes, vel inducentes lata est censura, *in Clementina cap. Cupientes, & in cap. Animarum periculis de sepult.* quia eiusmodi electiones factæ contra Canones, & Apostol. Const. sunt ipso facto nullæ, & irritæ, & puniendi sunt illi Clerici, vel Regulares, qui inducunt sæculares ad se obligandos ad electionem sepulturę ex voto, vel iuramento in tali, vel tali Ecclesia particulari. An verò eiusmodi Constitutiones Pontificiæ factæ sint tantum ad tuenda iura Parochialia, vel etiam ad tuendam libertatem humanam vsque ad extremum vitæ, non hic huic rei examinandæ locus, cum vterque finis potuerit esse intentus à Summ. Pontificibus.

LEX CCCXXXII.

Non cuicumque sine discrimine permittenda ab Episcopis libera sepultura electio in suis Ecclesijs.

IVs eligendi sepulturas liberum quidem est, at non omnibus indiscriminatim ab Episcopis liberum relinquendum est, cum multi sint, quibus in hac re vti libertate non permittitur à Iure Canonico, quapropter Religiosis, seu Regularibus *in cap. fin. de sepult. in* 6. apertè interdicitur electio sepulturæ ex eo præsertim, quod Regulares non sint sui iuris, cum non habeant proprium velle, ac nolle: licet multi DD. concedant hanc facultatem, seu libertatem eligendi sepulturam Regularibus decedētibus extra Claustra, quibus non est ita facilè ad propria Monasteria deferri, quod videtur deduci ex eodem *cap. fin. de Sepult. in* 6. ad illa verba: *nisi tam remotè, &c.* tunc enim talis electio intelligitur fieri cum voluntate interpretatiua Superioris. Regularibus tamen Nouitijs permittenda est ab Episcopis electio sepulturæ, cum sint adhuc sui iuris, & possint testari, nondum adstricti obedientię voto; possunt enim adhuc in omnibus suam liberam voluntatem exercere. Maior difficultas est de vxore, de filiofamilias, & de seruo, quibus omnibus, nō est liberū velle, sed his quoque ab Episcopis permittenda est libera sepulturę electio, cum in hac re Spirituali ipsis quoque per Canones concedatur ampla libertas, vt patet *ex cap. de Vxor. & de Sepult. in* 6. *& ex cap. licet de sepult. in* 6. *& ex cap. Vnaquaque* §. *exemplo, & aliunde, &c.* censentur enim Canones in hac re spirituali habere Ius proprium, quod ius etiam habent Clerici omnes, qui non debent esse inferioris conditionis, quā Laici; ipsisque specialiter concedit electionem sepulturæ *Canon. in extrauag. detestanda* §. *præfati, &* §. *sed vt Defunctorum, & in cap. Bonæ rei, & in cap. Vnaquaque,* & alibi sępè. Vnde his omnibus Episcopalis prudentia absque difficultate poterit concedere liberam sepulturæ electionem.

LEX CCCXXXIII.

Non permittendus ab Episcopis superfluus mulierum ornatus.

SPectat ad munus Episcopalis Prudentiæ ijs omnibus manum admouere, quæ militant aduersus animam, & quæ potiùs ducunt ad interitum, quàm ad salutem; ideò cum plerumque superfluus mulierum ornatus non sistat intra terminos honestatis, sed prouocet ad libidinem, licet ex intentione vtentis non ordinetur ad talem finem, tenentur Episcopi oues suas ab hoc periculo immunes seruare, quod

fit

sit, si aliqua lege, vel interdicto talis ornatus ab ipsis prohibeatur; & hæc doctrina est communis apud illos Doctores, qui volunt, mulieres ob superfluum ornatum allicientem, vel prouocantem ad libidinem peccare mortaliter, quorum plerosque citat, & sequitur Pasqualig. *Q. Moral. Iurid.* 223. Ratio doctrinæ est, quia Episcopi sunt Pastores animarum, & tenentur ex officio oues suas dirigere ad salutem æternam, ac propterea ea omnia tollere debent, quæ salutis æternæ consequutionem impediunt, illa media adhibēdo, quibus periculum peccandi remouetur, quales sunt leges prohibitiuæ superflui mulierum ornatus, habemus namque *ex cap. error dist.* 83. Innocentium Pontificem declarasse Prælatos negligentes extirpare delicta, cum possint, in ijsdem communicare, & etiam *ex c. irrefragabili de off. ordina.* Concilium Generale iniungere Prælatis, vt corrigant excessus, moresque subditorum reforment, ne sanguis illorum de manibus Prælatorum requiratur; & apud SS. PP. communiter hæc eadem obligatio exprimitur in omnibus superioribus, præsertim in Episcopis, constat verò satis, quod superfluus mulierum ornatus ex se semper est scandali occasio, quamuis in mulieribus desit praua intentio, nam ex se semper potens est prauas concupiscentias in viris, & venenum libidinis instillare. Neque tam facili negotio admittenda est ab Episcopis illorum doctrina, qui volunt, fœminas etiam vtentes superfluo ornatu non peccare mortaliter, & ideò sub titulo mali moralis non posse ab Episcopis prohiberi; enim verò talis doctrina, licet fortasse probabilis, non est probanda tamquam tutior pro conscientia, cum plerique Doctorum tradant doctrinam oppositam; sufficit enim quod actio de sua natura possit proximi ruinam afferre, licet quandoque per accidens non afferat.

LEX CCCXXXIIII.

Non permittenda ab Episcopis consuetudo in mulieribus nudandi pectora.

IMponitur onus Episcopali Prudentiæ, vt quammaximè vigilet, ne praua aliqua consuetudine vitientur mores subditorū, aut penitus corrumpantur; debent enim Episcopi Pastores sic super oues suas vigilare, vt nulla pereat ex illis scandali permissione; ideò præter superfluum ornatum à mulieribus omninò tollendum, quoad fieri potest, impedienda est ab Episcopis illa consuetudo in mulieribus, qua etiam pro regionum more solent facilè nudari ab ipsis pectora, licet id fiat ad pompam, & ad solam vanitatis, & pulchritudinis ostentationem; nam docet D. Thomas 2. 2. *quæst.* 169. *art.* 2. actionem etiam ex vanitate, vel animi leuitate factam, quæ sit tantum peccatum veniale, si ex illa occasio peccandi alijs præbeatur, vel aliud graue damnum sequatur posse prohiberi, tamquā obiectum absolutè malum, quemadmodum etiam quædam purè indifferētia ob bonum commune Reipublicæ possunt fieri obiectum legis prohibitiuæ, vt habemus in materia de legibus. Verum tamen est, quod si ex actione, quæ prohibetur perrarò nasceretur scandalum, aut peccata perpetrarentur potiùs ex prauâ peccantium dispositione, quod est dicere, sequerentur peccata per accidens, non per se, in hoc casu non tenerentur Episcopi sub mortali talem actionem prohibere; idque iudicandum est ex prudenti ipsius rei, & Doctorum æstimatione; posset tamen

Digitized by Google

men talis actio ab Episcopis semper prohiberi, tametsi esset indifferens ob commune bonum subditorum. Ità pariter sicut non debent permittere Episcopi, quod pectoris denudatio ex cõsuetudine introducatur apud mulieres, neque debent talem introductam consuetudinem tolerare, cum multi doceant, adhuc mulieres per talem consuetudinem iam introductam peccare mortaliter; & semper optimè consultum erit animarum saluti, si eiusmodi prauæ consuetudines omninò, & funditus euellantur ab hominum societate.

LEX CCCXXXV.

Non exercenda ab Episcopis Iurisdictio contentiosa extra fines propriæ Diœcesis.

EX *c. congruente de offic. Iud. ordin. & ex c. accedentibus de excess. Prælat. & ex Can. Episcopum* 9. *quæst.* 2. ea est Iurisdictio contentiosa, quæ exigit processum Iudiciarium, & strepitum forensem, ad differentiam Iurisdictionis voluntariæ, quæ non exercetur per Tribunal, neque cum vllo iudicio, seu contentioso processu; & ideò Episcopus in aliena Diœcesi vbi nullum potest Tribunal erigere, vel exercere, neque poterit exercere Iurisdictionem contentiosam, neque in subditos proprios, in quos tantum potest illam Iurisdictionem exercere, quæ afficit personas, non quæ afficit locum, seu loci dominium. *Ex Clement.* tamen 1. *de foro compet.* poterit etiam Iurisdictione contentiosa vti, etiam in aliena Diœcesi, quando impeditur illam exercere in propria, cum hac tamen conditione, vt petat facultatem ab Episcopo illius Diœcesis, quam si non obtineat, vt illa vti possit, sufficit, quod petat. Ita Cabassut. *in Theor. Iuris Canon. lib.* 1. *c.* 8. *num.* 4. & ratio est, quia in tali casu illa facultas ab alieno Episcopo irrationabiliter negatur. Iurisdictione verò voluntaria semper possunt vti Episcopi, etiam extra proprios fines, nec requiritur, quod petatur facultas, sicut in contentiosa, dummodo semper vtantur cum suis subditis, vnde poterunt ipsis concessiones gratiarum impertire, à peccatis, & à censuris absoluere, & id genus alia plura facere, nimirum, beneficia conferre, causas delegare, & vota dispensare; sic enim habetur apud Zerol. *in prax. Episcop. p.* 1. *V. Iurisdict.* & apud Geminian. *in c. fin. in 6. de elect.* Qui docent plerique, Episcopos etiam extra proprium Territorium posse edicere, & citationes expedire, dummodo trahat partes ad Tribunal proprij Territorij. An verò possint Episcopi ordines, & tonsuram suis subditis conferre vbicumque locorum, reuocant in dubium Doctores, illi maximè, qui supponunt, hanc Iurisdictionem, vt afficientes personam, esse voluntariam. Communis tamen sententia apud Rebuff. *tract. de nominat. qu.* 14. *nu.* 49. supponit, non posse conferre, nisi Tonsuram, vt alibi dictum est, hancque vni tantum, vel alteri subdito, ne videatur Episcopus, velle exercere Iurisdictionem Episcopalem in aliena Diœcesi, quam solent Episcopi exercere in Pontificalibus, & publicis Ordinationibus, quæ Iurisdictio, cum afficiat locum potestatis, & dominij est contentiosa, non voluntaria. Reliqua spectantia ad voluntariam Iurisdictionem, fatentur Doctores omnes, posse ab Episcopis exerceri cum suis subditis, etiam extra fines propriæ ditionis, & Diœcesis, dummodo tamen non commisceantur cum rebus spectantibus ad contentiosam; inter quę est aduertendum,

Digitized by Google

dum, nunquam ea commisceri, quæ spectant ad forum internum conscientiæ in suis subditis contingentia,

LEX CCCXXXVI.

Etiam extra fines propriæ Diœcesis exercenda ab Episcopis potestas, quam habent circa vota, & Matrimonia subditorum.

NOn est hoc loco differendum de Episcoporum potestate circa censuras, & Irregularitates, nam de his erit alibi specialis tractatus, fauente Deo. Certum tamen est, Episcopos pro suis subditis vbicumque locorum habere potestatem dispensandi, & tollendi quascumque censuras, & Irregularitates prouenientes ex occulto delicto, exceptis tamen illis, quæ proueniunt ex homicidio voluntario, aut illis, quę proueniunt ex delictis ad forum contentiosum deductis. Expedit igitur Episcopis ad demonstrandam potestatem, quam habent à Iure independenter à quocumque loco, quędam dispensare, & relaxare subditis suis, etiam extra fines Diœcesis, quod potissimum fieri potest, & debet in absolutione à censuris, quæ potest fieri, etiam absentibus, in dispensatione impedimentorum Matrimonij, & in relaxatione votorum, siue per dispensationē absolutam, siue per commutationem in alia quædam bona opera. Quoad Matrimonij impedimenta non dirimentia, excepto simplici Religionis voto, aut perpetuæ castitatis, possunt Episcopi suis subditis cætera omnia dispensare, quod habent ex doctrina S. Antonini, Paludan, Nauarr. & aliorum Doctorum communiter apud Cabassut. *lib.* 1. *c.* 8. *num.* 12. Quin etiam possunt Episcopi quandoque relaxare etiam aliqua impedimenta dirimentia, cum hac tamen restrictione. Primo, vt valeat dispensatio tantum in foro conscientiæ. 2. Vt bona fide, & ex ignorantia impedimenti contractum sit Matrimonium. 3. Vt impedimentum sit occultum, sed nuptiæ sint palam factæ. 4. Vt Papa, vel Legatus Apostolicus adiri non possit, vel ob coniugum paupertatem, vel ob infirmitatem, vel quia absque euidenti peccati mortalis periculo differri, vel expectari non possit Romanæ Sedis dispensatio, vel ex alia simili causa, quæ doctrina habetur communiter apud Summistas, & præsertim apud Sãchez, Azorium, Coninch. Bonacinā, & alios, qui etiam volunt, Episcopos posse alijs hanc dispensandi facultatem delegare. Idem dicendum de votis subditorum quæcumque sint, & vbicumque sint, & etiam de Iuramentis; excipiuntur tamen vota solemnia, quæ habentur, tum in Sacra ordinatione, tum in Regulari professione, & etiam quinque vota simplicia reseruata Pontifici, qualia sunt, votum perpetuæ continentiæ, votum Religiosæ professionis, votum peregrinandi Hierosolymam, votum peregrinationis Romanæ ad limina Apostolorum, & denique votum adeundi Compostellam ad Sanctum Iacobum, nam hæc omnia vota Pontifex sibi expressè reseruat, & Episcopi ea tantum possunt, quæ non reseruantur à Iure, vel à Summo Pontifice. Doctores tamen etiam circa hæc vota facultatem Episcoporum extendunt, si vota non sint omninò absoluta, sed ad aliquam circumstantiam, vel conditionem restricta; sic enim volunt etiam, Episcopos ex aliqua iusta, & rationabili causa posse dispensare. Casus plures restrictos, & conditionatos referunt Bonac. *ad* 2. *Decalogi præceptum disp.* 4. *qu.* 2. Less. *lib.* 2. *cap.* 40. Syluest. *V. Votum n.* 30. & alij plures. Vota verò dubia quoad substantiam voti, nullo

modo

Digitized by Google

modo obligant, nec indigent dispensatione Episcopi, licet sint Papæ reseruata dubia quoad circumstantiam, de hac re videri possunt Summistæ omnes materiam fusè pertractantes, quod est contra nostrarum legum institutum.

LEX CCCXXXVII.

Indulgentia ab Episcopis concedendæ suis subditis, vbicumque sint, etiam in loco exempto, & extra propriam Diœcesim, si illas petant.

ETiam non subditis, & Regularibus prodesse Indulgentias ab Episcopo concessas in loco, vbi conceduntur docent Nauar. *tract. de Indulg.* & Bellar. *lib. 1. c. 11. de Indulg.* additque rationem Mallet. *l. 3. p. 1. de Personis Eccles. præsertim de Regularibus*, quia fauores sunt semper ampliandi, & cum exempto Regularium sit in ipsorum fauorem, non debet afferre præiudicium, eosdem eximendo ab Indulgentijs. Ex qua doctrina licet inferre, quod etiam Indulgentiæ prosint non subditis, & possint ab Episcopis etiam non subditis concedi, vbicumque sint. Difficultas est, quod, cum potestas concedendi Indulgentias, non sit Potestas Ordinis Episcopalis, sed potestas Iurisdictionis acceptæ à Papa, non videtur quomodo hæc potestas possit exerceri, vbi in subditos nulla potest exerceri Iurisdictio. Quidquid sit, an Episcoporum potestas concedendi Indulgentias sit de Iure Diuino accepta à Deo, vt est in Papa, an verò sit tantum de Iure cõmuni accepta à Papa, quod disputant Henriquez *lib. 7. cap. 31.* Azor. *de Indulg. c. 54 quæst. 2.* Bonac. *disp. 6. quæst. 1. punct. 3.* Barbos. *allegat. 79 de potest Episcop.* dicendum est, etiamsi talis potestas Iurisdictionis in Episcopis non proueniat immediatè à Deo, cum sit potestas Iurisdictionis voluntariæ, vt benè notat Barbos. *vbi supra num 6* cum Suarez *disp. 49. sect 3. num. 9.* & Ricc. *resolut. 306. num. 5.* sequitur, quod possit vbicumque exerceri ab Episcopis in suos subditos, vt de alijs eiusmodi dictum est, quæ spectant ad solam Iurisdictionem voluntariam, non contentiosam, quæ est illa, quæ non potest exerceri extra Diœcesim, neque in subditos. Indulgentiæ verò, quas Episcopi possunt concedere, ipso Iure communi præscriptæ sunt, nam in dedicatione Ecclesiæ possunt concedere, & debent concedere Indulgentiam vnius anni; in reliquis casibus possunt tantum concedere Indulgentiam quadraginta dierum, quæ quidem Indulgentiæ non dicuntur valere pro mortuis, sed tantũ pro viuis, cum ad hos tantum extendatur Episcoporum facultas, sic à Sede Apostolica restricta, vt docent Nauarr. Bellarmin. Sà, Reginald. Suarez, & alij apud Barbos. *alleg. 78. num. 24.* Si verò Episcopus aliquis concederet alicui Ecclesiæ, vel personæ Indulgentiam quadraginta dierum in perpetuum, non posset amplius illam concedere, neque multiplicare, cum iam sit exhausta tota illius potestas; quin immò addit Henriquez apud Barbos. *l. c. num. 16.* neque alium Episcopum successorem posse aliam Indulgentiam concedere, quia talis Indulgentia frustraretur fine suo, cum iam sit ab vno Episcopo concessa, quantum possit ab alijs concedi. An verò Episcopus possit sibimetipsi Indulgentiam concedere, quam alijs concedit, affirmant plures DD. cum D. Th. *in addit. quæst. 27. art. 4.* quia ipse Episcopus non debet esse deterioris conditionis alijs, neque obstat, quod nemo in se ipsum possit Iurisdictionẽ exercere, quod tantũ verũ est de Iu-

Iurisdictione pœnali, non gratiosa. Opus tamen erit Episcopalis Prudentiæ casus, loca, & personas considerare, quibus sunt concedendæ Indulgentiæ, & quoad personas subditas in alieno loco optimum erit consilium petẽtibus tantum concedere; ne exercitium Iurisdictionis voluntariæ fiat exercitiũ Iurisdictionis contentiosæ; & est aduertendum, quod nunquam essent concedendę Indulgentię vltrà numerum dierum taxatum; si tamen concederentur, semper valerent pro illa parte, quæ potest concedi, habemus enim in regula Iuris, *quod in rebus separabilibus, vtile per inutile non vitiatur*.

LEX CCCXXXVIII.

Ab Episcopis quandoque concedenda Indulgentia etiam non subditis, & exemptis.

EX *c. luminoso de stat. Regular. in* 6. & ex doctrina Vgolin. *de Indulgent.* & Anton de Rosel. *ibidem*, videtur apertè, Episcopos non posse, nec debere Indulgentias concedere non subditis, & exemptis, cum nihil Iurisdictionis in ipsos habeant Episcopi alieni, & concessio Indulgentiarum sit actus verę Iurisdictionis, vt dictum est; & etiam certũ sit extraneos, & exemptos quoad Indulgentias esse immediatè tantum subiectos Summo Pontifici. His tamen non obstantibus; dicendum est ad lucrandum Indulgentias non requiri omnimodam subiectionem Episcopo, cum velint aliqui DD. apud Barbos. *allegat.* 88. *num.* 25. Peregrinantes per alienas Diœceses, & habentes ab Episcopis proprijs facultatem, vt possint recipere Indulgentias etiam ab alienis, eas verè recipere, ac si essent subditi proprij; vnde sequitur ad lucrandas Indulgẽtias non requiri subiectionem, & per consequens Episcopos posse illas conferre, etiam non subditis, & exemptis, quales sunt Regulares, & eiusmodi; cum nulla ad alios subiectio per exemptionem, quæ semper debet esse in fauorem exemptorum, possit conuerti in eorum præiudicium, qua ratione vtuntur Barbosa *l. cit. num.* 27. Palud. *in* 4. *dist.* 20. *quæst.* 4. *art.* 4. Reginald. *l.* 7. *n.* 119. Bonac. *de Indulg. punct.* 3. quæ ratio desumpta est ex Iure Ciuili, & Canonico, vt ostendit Barbosa, & sic Episcopi intra suam facultatem poterunt Indulgentias concedere quibuscumque Religiosis. Addo ego, quod si Episcopus alicui Ecclesiæ, vel Altari concederet Indulgentiam, quã potest de Iure concedere, in honorem alicuius Sancti, vel alicuius festiuitatis, omnibus visitantibus talem Ecclesiam, vel tale Altare, vt moris est, tunc sanè omnes visitantes, tametsi non essent subditi, lucrarentur talem Indulgentiã, cum in ordine ad illam lucrandam omnes pro tunc in illa Diœcesi commorantes censeantur subditi, cum talis potestas data sit Episcopis in fauorẽ animarum, & fauores sint semper ampliandi, quæ est doctrina multorum, ergò signum est pro lucrandis Indulgẽtijs, & pro ijsdem conferendis non requiri omnimodam, & rigorosam subiectionem in recipientibus, neque rigorosam Iurisdictionem in conferentibus. Addo vlteriùs, quod sicut omnes etiam extranei, & peregrini intelliguntur subditi illi Episcopo, sub quo reperiuntur, quando suscipiunt Sacramẽtum confessionis, & absoluuntur à casibus in alio loco reseruatis, ità debent intelligi subditi quoad receptionem Indulgentiarum, quę de sua natura ordinantur ad remissionem pœnæ, quæ remanet soluenda in alia vita post confessionem culpæ.

LEX

LEX CCCXXXIX.

Sacerdotes etiam sine causa ad multum tempus non celebrantes admittendi ab Episcopis, tamquam legitimi testes, in foro Episcopali.

EX *cap. Infames in 6. quæst.* 1. videtur lex satis apertè constituta pro Episcopali Prudentia in eiusmodi casibus obseruanda, dum ibi præcipitur, nullum esse admittendum testem, tãquam legitimum, qui præsumatur propriorum scelerum conscius, & sit vitæ scelestæ; Sacerdos autem, qui ex multo tempore contempserit celebrare, præsumendus est talis. Additur, quod ne dum ex Iure Canonico, sed etiam ex Iure Ciuili repellitur à foro, tamquam testis illegitimus, qui in Paschate non sumit Eucharistiam, sitque talis contemptor præcepri, eò quod supponatur hominem perseuerãtem in peccato, nec Deo, nec hominibus posse esse fidelem iuxtà ea, quæ tradunt Paris. *consil.* 58. *num.* 83. *lib.* 4. Ruin. *consil.* 106. Gramat. *consil.* 38. Corn. *consil:* 55. *& Rota* coram Cæsare de Grasso *decis.* 9. & coram Millino *decis.* 434. Vnde multò magis erit repellendus Sacerdos, qui ferè nunquam celebrat, & exercitium ordinis Sacerdotalis contemnit. Ego tamẽ doctrinæ supratraditæ inhærens, dico, eiusmodi Sacerdotes esse admittendos in foro, tamquam legitimos testes, quia licet missam non celebrent, possunt esse sine peccato, cum ad id ex doctrina probabili putent, se non teneri, vnde ruunt fundamenta oppositæ doctrinæ, quæ repellit à foro, solummodò actu in peccato perseuerantes, tamquam infideles Deo, & hominibus. Accedit etiam, quod nullo Iure inuenitur prohibitum, quod Sacerdos, qui nunquam celebrauit, admittatur, vt testis, vnde sine ratione repelleretur à foro, præsertim cum contra ipsum non possit excipi de aliquo crimine, vt constat ex dictis; Neque ex omissione celebrationis potest oriri rationabiliter præsumptio malæ vitæ, cum talis præsumptio non oriatur ex eo, quod iuxta multorum opinionem est secundum rationem, & licitum ex sua natura, quia immò potest etiam præsumi, quod oriatur ex motiuo virtutis, nimirum ex humilitate, qua se reputet indignum accedendi ad Altare. Neque est eadem ratio de eò, qui non implet Paschatis præceptum, si constet, eum ex affectu peccati nolle accedere ad Sacramenta suscipienda, quia sic supponitur in peccato, & ideò infidelis Deo, & hominibus.

LEX CCCXXXX.

Non ideò ab Episcopis reputandi Sacerdotes homines perditi, & mala vita, quod dico abstineant à missa celebratione.

NOn semper communior Doctorum Sententia censenda est Episcopali Prudentiæ indicta lex pro agendis ex Episcopatus officio, cum etiam minus communis opinio, dummodo sit probabilis, possit Episcopis legem prudenter, & rationabiliter agendi cõstituere. Verè communior, immò cõmunissima doctrina est, quam ego quoque saniorem puto, tenet Sacerdotes omnes non legitimè impeditos, teneri aliquoties in anno Missam celebrare ratione Sacerdotij præcisè, relictis alijs obligationibus, quibus impositis quilibet Sacerdos potest adstringi; at cum non desint plures, & qualificati Doctores, qui oppositum probabiliter asserunt, nullam ex vi ordinis Sacerdo-

cerdotalis agnoſcentes obligationem, non debent Epiſcopi Sacerdotes miſſę celebrationem omittentes, etiam ad multum tempus, tamquam homines perditos, & malæ vitæ illicò condemnare. Huius doctrinæ ſectatores enumerat Paſqualig. *Q. Moral. Iurid.* 151. ſupra decem, & quatuor, viros doctiſſimos. Ratio eſt, quia, ſtante horum Doctorum opinione, quæ probabilis eſt, poteſt quilibet Sacerdos exiſtimare, ſe non teneri ad celebrandum, & ſic in hac omiſſione nullum eſſe peccatum, ſuppoſito, quod à tali omiſſione poſſit ſcandalum ſeparari; ſuppoſito ergo, quod Sacerdos non peccet, & poſſit non peccare in tali omiſſione, nunquã erit reputandus ab Epiſcopis improbus homo, neque poterit ex hoc præcisè condemnari. Verum tamen, quod Sacerdos celebrationem omittens ſine cauſa ad multum tempus, eſſet acriter ab Epiſcopo redarguendus, cum *ex cap. Infames in 6. quæſt.* 1. videatur contemnere gradum Sacerdotalem, ad quem fuit aſſumptus; maximè quia mundo, qui totus in maligno poſitus eſt, præberetur anſa malè iudicandi de tali Sacerdote, ex eò quod non auderet accedere ad Altare propriorum criminum conſcius, cum tamen talis omiſſio etiam ex virtute humilitatis poſſit prouenire.

LEX CCCXLI.

Licentia celebrandi miſſam, non ſemper, neque in quocumque loco concedenda ab Epiſcopis.

POterant Epiſcopi ante Concil. Trid. concedere licentiam celebrandi extra Eccleſiam, & publica Oratoria, hancque facultatem habebant de iure communi, vt patet *ex cap. Clericos de conſecrat. diſt.* 1. *& ex cap. Miſſarum, & ex cap. illic ergo eodem titul. & eadem diſt.* neque iſta facultas erat illis tantum collata vrgente neceſſitate, ſed etiam ad ſolum beneplacitum, dummodo tamen fuiſſet aliqua rationabilis cauſa, quæ requiritur in omni diſpenſatione; Poſt vero Decretum Trid. *de celeb. miſſarum ſeſſ.* 22. pro certò habendum eſt, non poſſe Epiſcopos extra caſus neceſſitatis, qui etiam accuratè cognoſcendi ſunt, concedere eiuſmodi licentias, cum Sancta Synodus ad tollendos abuſus abſolutè præcipiat Epiſcopis, ne patiantur eiuſmodi celebrationes miſſarum fieri in priuatis domibus; Vnde priuilegium illud cõceſſum Epiſcopis ante Trid. dicendum eſt abſolutè eſſe reuocatum, licet ſit inſertum in corpore Iuris, & non habeatur in Concilio clauſula expreſſè reuocatoria, cũ in præcepto Concilij habeatur æquiualens clauſulæ reuocatoriæ, dirigitur namque præceptum taxatione ad ipſos Epiſcopos priuilegiatos, & debet ſortiri in ipſos ſuum effectum, ne lex ſit fruſtratoria, maximè quia Concil. in illa lege ſpecialiter, & taxatiuè directa ad Epiſcopos intendit corrigere abuſus circa celebrationem miſſarum, qui fuerant introducti occaſione facultatis, quam habebant Epiſcopi ratione priuilegij inſerti in corpore iuris, quod intentum Concilij non haberet effectum, ſi adhuc ipſis faueret illud priuilegium conceſſum ante Trid.; Idem eſt autem prorſus, quod Trid. præcipiat Epiſcopis, ne patiantur celebrare in priuatis domibus &c. ac ſi præciperet, ne vtantur priuilegio illo inſerto in corpore Iuris, cum præceptum Concilij ex ſe primò, & ex ſua natura ordinetur ad tollendum illud priuilegium, ex quo oriebantur abuſus, & licet non fiat in Concilio expreſſa mentio reuocationis per verba, fit facto ipſo, nem-

pe

pè præcepto; plus autèm est aliquid facto ipso præstare, quàm verbis *ex cap. legebatur de maior. & obed. & ex cap. dilecti filij 2. de appellat.* Verum tamen est, quod stante etiam Decreto Concil. Trid. possunt Episcopi in multis casibus necessitatis concedere eiusmodi licentias, quod docent quamplurimi Doctores apud Pasqualig. *decis.* 166 qui etiam affert declarationem Sacræ Cõgregationis factam Archiepiscopo Ianuensi in hac materia; cum etiam supradictum sit, mentem Concilij fuisse tantum tollendi abusus priuatæ celebrationis, qui oriebantur ex frequentibus, & continuatis licentijs Episcoporum, quas concedebant etiam extra casus necessitatis; Addo, necessitates nullam habere legẽ in ijs, quæ non sunt intrinsecè mala, nullamque legem posse comprehendere casus necessitatis, pro quibus, neque sunt leges, neque censentur obligare.

LEX CCCXLII.

Pro concedendis eiusmodi licentijs casus necessitatis accuratè examinandi.

NE dum pro locis iam cultui Diuino deputatis, sed etiam pro locis non sic deputatis non sunt ab Episcopis concedendæ celebrandi licentiæ, nisi attenta quadam vigente necessitate, quæ semper strictè discutienda est, & licet plerique Doctores affirment in aperta, atque euidenti necessitate non esse necessariam Episcopi cognitionẽ, & dispensatione, mcum nulla sit lex dispensabilis, vel dispensanda, vbi est euidens necessitas, quæ tollit omnem legem; attamen cum illa euidentia necessitatis sit ab aliquo cognoscenda, hoc sanè spectat ad Episcopum, & non ad alios, cum versemur in materia Ecclesiastica, quæ non est, nisi ab Episcopis cognoscenda; at quando Episcopus, vel Vicarius Generalis adiri non potest pro petenda licentia, tunc sufficere potest licentia interpretatiua, cum sit de re, quæ rationabiliter negari non potest; ex quo deducitur, semper esse necessariam licentiam Episcopi, siuè tacitam, & interpretatiuam, & semper aliquo modo interuenire ex causa Episcopalem dispensationẽ; quidquid dicat in contrarium Pasqualigus *decis.* 168. docens à Iure communi haberi facultatem celebrandi etiam extra loca deputata absque aliqua Episcopo iũ licentia; cui doctrinæ videntur fauere Canones *in cap. sicut non alii, & in cap. conceditur de consecr. dist. 1.* Neque admittenda est illorum doctrina, qui asserunt, nunquam posse dari necessitatem celebrandi extra loca ab Ecclesia deputata; datis enim rationabilibus impedimentis celebrandi in locis deputatis, videtur cessare omne præceptum, & omnis obligatio audiendi missam, ratione cuius dumtaxat daretur necessitas, dico enim plures, & plures posse contingere necessitatis casus obligantes ad celebrandum etiam extra loca solita ab Ecclesia deputata, quos casus enumerãt omnes ferè Doctores in hac materia, & quando deessent illi casus communes, nimirum, pestilentiæ, militiæ, maximi populorum concursus, & afflictiæ; semper adest casus necessitatis moralis fundatus in exigentia deuotionis fidelium, quæ non debet fraudari, & tenentur Episcopi viuidam seruare, & pereuntem excitare.

LEX

LEX CCCXLIII.

Nec semper, nec quibuscumque Sacerdotibus inhibendus ab Episcopis vsus Altaris portatilis.

PRimum in vsu Altaris portatilis Episcopis cauendum est, vt Altare ipsum ita sit arte, vel natura aptatum, vt ne dum in semetipso consecrationē admittat, ac retineat; verum etiam quod Sacrosancti Sacrificij celebrationem, ea, qua par est, reuerentia suscipere queat; si enim Altare portatile careret quoquomodo sigillo, vel sepulchro, aut esset ita enormiter fractum, vt amitteret formam Altaris, & esset incapax capiendi Hostiam, & Calicem, aut etiam secundum aliquos Doctores remoueretur à Capsula, vel à ligno, cui erat annexum in consecrationis actu; aut secundum alios, esset fractum omninò in quatuor angulis, vel cornibus, in quibus facta est consecratio, tunc certè vsus eiusmodi Altaris esset ab Episcopis inhibendus, (quidquid dicant quo ad hanc partem aliqui in contrarium) sic namque deficerent in Altari requisita statuta per Canones, vt patet *ex cap. Ad hac, & ex cap. Quod in dubijs de consecratione Eccles. & Altaris*. Suppositis itaque debitis requisitis in Altari portatili, non potest, nec debet Episcopus vnius loci interdicere vsum Altaris Episcopis alienigenis, seu alienæ Diœcesis, cum Episcopi omnes gaudeant hoc priuilegio *ex cap. Quoniam Episcopi de Priuileg. in 6.* cui priuilegio non est derogatum per Concil. Trident. *Sess.* 22. quod ibi tantum intendit tollere abusum communem in vsu eiusmodi Altaris, & cum hoc priuilegium sit insertum in corpore Iuris, debuisset de ipso fieri specialis mentio; ita sentientibus multis Doctoribus apud Pasqualig. *decis.* 55. neque ab Episcopis inhibendus est vsus Altaris portatilis regularibus Missionarijs, dummodo id fiat in loco decenti, sitque locus ita tutus, vt nullum adsit irreuerentiæ periculum, cum eiusmodi priuilegium inueniatur à multis Summis Pontificibus concessum, & confirmatum regularibus Missionarijs, præsertim à Paulo III. & Gregorio XIII. ex quo fit, quod Episcopi non possint vti ea facultate, quam illis tribuit Concil. Trid. *Sess.* 22. *de obseruandis, & vitandis in celeb. Missa*, nimirum impediendi Regulares, ne celebrent in Altari portatili, cum Summi Pontifices suis Decretis derogent Concilio in ordine ad Missionarios. Neque tandem absolutè inhibendus est quibuscumque Regularibus, etiam non Missionarijs, quidquid dicant in oppositum plerique Canonistarum afferentes clausulam Decreti Cōcil. Trid. in qua sunt illa verba *non obstantibus quibuscumque priuilegijs*: in quibus videntur aboleri omnia priuilegia Regularium; quæ si non essent reuocata per Trident. non fuisset necesse, quod Greg. XIII. concessisset Societat. Iesu hoc speciale priuilegium Missionarijs eiusdem Religionis. Ex quibus tamen id tantum colligitur, quod Episcopi ex Trid. possint, si velint, inhibere Regularibus vsum Altaris portatilis, non verò quod debeant; Trid. enim non prohibet actum, & vsum Altaris portatilis Regularibus, sed tantum concedit Episcopis facultatem prohibendi, si velint, tamquam Delegati Sedis Apostolicæ, quæ duo accuratè distinguenda sunt, ad hoc, vt Regularibus integra maneant priuilegia concessa, & etiam Episcopis potestas impediendi illorum vsum, & exercitium.

LEX

LEX CCCXLIV.

Non semper adhibendum ab Episcopis Altare portatile.

ALtaris portatilis vsus cuicumque Episcopo semper licitus est, at non semper congruens, & probandus; debent namque Episcopi priuilegio Pontificis, quod est insertum in corpore Iuris, rationabiliter vti, hoc est, ex rationabili causa, cum scilicet nequeunt facili negotio Ecclesiam adire, quod intelligendum est, ne dum quando Episcopi celebrant, sed etiam quando coram se mandant, vt Missa celebretur. Igitur tametsi Episcopi omnes possint vti pro libito Altari portatili ex priuilegio inserto in corpore Iuris, cui non derogat Concil. Trident. cum de ipso expressam mentionem non faciat, nihilò tamen minus illo vti nō debent, præsertim in aliena Diœcesi, maximè si diuturnè morari in illa contingeret, vt scitè notauit Beia *part.*4. *cas.*33. Neque in Vrbe Roma probandus est in Episcopis eiusmodi Altaris vsus, cum id teste Diana *part.*4. *tract.*4. *resol.*15. semper fuerit insuetum, vbi tot Ecclesiarum, & Basilicarum commoditatem experiuntur omnes. Cæterum, cum priuilegium concessum Episcopis celebrandi in Altari portatili, vt insertum in corpore Iuris; habeat vim legis statuentis id, quod conuenit Episcopis ratione status, & dignitatis, censetur absolutum, & amplissimum pro quacumque Diœcesi, cum Trid. prohibeat tantum Episcopis, quod non permittant celebrari, siue à Secularibus, siue à Regularibus in Altari portatili, mensque Concilij fuerit tollendi tantum abusus in hac re, ac specialiter, ne celebretur in domibus priuatis, quarum nomine nūquam veniunt Palatia Episcoporum, quemadmodum neque ipsi Episcopi ratione status, & dignitatis veniunt nomine eorum, quibus interdicitur Altaris portatilis vsus.

LEX CCCXLV.

Pro viribus ab Episcopis erroganda Pauperibus Eleemosyna.

EAm habent Episcopi omnes sibi indictam prudentiæ, & obligationis legem, vt de superfluis ad statum Episcopalem decenter tuendum pauperibus errogent eleemosynas, hocq; ipsis præceptum impositum est, tum ex Iustitia, tum ex Charitate; ex Iustitia, quia pauperes ius habent in bona Ecclesiæ Episcopis, & beneficiarijs superflua; ex Charitate verò, quia Episcopi instituuntur, tamquam Pastores animarum, & Patres Pauperum. Cum tamen casus contingere possit, vt Episcopi, nec sibi met ipsis, nec proprio statui necessaria habeant, ideò statuendum est, non semper teneri Episcopos eleemosynas dare cum, & ipsi indigere, atque in necessarijs deficere sæpè deprehendantur; primus enim proximus est ipsa persona egens, & prima charitas debet à se ipso incipere, vt Vulgatissimo efflato loquuntur Doctores omnes. Excusantur autem ab errogādis eleemosynis, tunc præsertim, cum nimio Pensionum pondere grauantur; illi namque redditus, qui in leuamen pauperum essent conuertendi, & qui sunt de iure pauperum, vt supradictum est, ex quadam potestate coactiua applicantur Pensionum solutioni, & sic fiunt Episcopi impotentes ad pauperes subleuandos, ac propterea excusantur, supposito tamen, quod verè fiant impotentes per onera Pensionum, &

Digitized by Google

quod sit iugum, quod facili negotio nequeant à collo excutere; si enim vltra necessaria ad congruam, ac decentem sustentationem quædam alia remanerent, ab elargitione eleemosynæ nunquam excusarentur. Magnum tamen populis suboriretur scandalum, si Episcopi non extenderent suas palmas ad pauperes, & manus suas inopi non aperirent, cuius criminis nota (si quæ esset) esset illis inurenda, qui alligant Episcopatibus onera Pensionum importabilia, cum longè latius esset suas dotes Ecclesijs relinquere ab omni onere immunes, quàm aliò asportare, vbi nulla regnat egestas.

LEX CCCXLVI.

Ecclesiæ bona ab Episcopis tantum in pios vsus conuertenda.

FAcile negotium est Episcopali prudentiæ ea coniecturare, quæ ex ipso nomine reuelantur, cum enim Ecclesiæ bona dicantur à Doctoribus cõmuniter quodam spiritualitatis charactere insigniri, vt talia sunt, atque, vt Ecclesiæ iam sacrata, dicantur etiam quodammodo sacra, ferè sacrilegium censendum esset, si eiusmodi bona ad vsus prophanos traherentur. Neque pro tanti sacrilegij excusatione sistendum est in dominio absoluto, quod supponitur in Episcopo, & quòcumq; alio beneficiario reddituum Ecclesiasticorum, ex hoc enim ad summum sequeretur, quod redditus sic expensi non essent restitutioni obnoxij, quod tamen quoad vsus prophanos superfluos multi negant apud M. Ant. Brauum *excit.*8. vbi statuitur, bona superflua beneficiorum, tametsi sint sub dominio vero, & reali possessoris Ecclesiastici, si in leuamen pauperum non impendantur, esse restituenda, cum transeant ad possessores cum hoc onere Iustitiæ, & obligatione. Qua tamen omissa doctrina, cum nihil ad nostram spectet, dicendum est, dato etiam quocumque dominio bonorum, & reddituum Ecclesiæ in Episcopis, dominium illud non se extendi ad vsus prophanos superfluos, sed ad summum ad vsus prophanos necessarios; vsus autē prophani, qui dicuntur necessarij, non sunt dicendi absolutè prophani, ita vt redoleant vanitatem, aut aliquam incongruentiam in statu Episcopali, sed dicuntur prophani ad distinguendos vsus sacros, ac purè spirituales, nam redditus Episcopatus consumuntur etiã in rebus, quæ nihil habent sacri, vel spiritualitatis, & tamen vsus eiusmodi non damnantur, cum semper dirigantur ad necessitatem, vel Ecclesiæ, vel Episcopi, vel Episcopatus, qui finis sufficiens est ad tollendam prophanitatem damnabilem. Illi igitur dumtaxat vsus prophani damnantur, qui sunt simpliciter tales, qui diriguntur ad pompam, & vanitatem, tamquam ad finem, & qui sunt omninò superflui, & non necessarij; & eiusmodi vsibus nefas esset Episcopis Ecclesiæ bona, solũ in pios vsus absumenda, imprudenter deuorare; quapropter Iustinianus ipse Imper. *in text. de num. Cleric. determ. §. vltimo,* decernit, quemcumque Clericum, præter necessaria sibi retenta, teneri reliqua erogare in pios vsus Deo placentes, quæ licet sit lex Cæsarea, obligat etiam Clericos, cum sit à Iure Canonico confirmata, ita sentiente D. Th. *2. p. q* 96. *art.*6. cũ Canones ipsi admittant leges Ciuiles, quoad vim directiuam, quæ semper supponuntur esse secundum rectam rationem. Sic Innocent. Pontif. *in cap. quia plerique in fine de Immunit. Ecclef.*

Digitized by Google

Eccles. & in cap. quo iure dist. 7. Atque ex hoc distrahentes bona Ecclesiæ extra vtilitatem ipsius Ecclesię, vel pios vsus dicuntur fures, & latrones. *Sic cap. si priuatum dist. 12. & cap. quoniam quidquid, & cap. qui Christi, & tandem cap. de redditibus Eccles.* vbi Textus per Decretum Simplicij Papę obligat quemdam Gaudentium Episcopum ad restitutionem, qui quartam partem reddituum Ecclesiasticorum non dabat pauperibus.

LEX CCCXLVII.

Ecclesia ab Episcopis non semper immediatè benedicenda, sed semper immediatè consecranda.

SVpponitur ex Iure Canonico, neminem posse Ecclesiam ædificare sine assensu Episcopi, cuius est, locum ædificationis assignare, & dotationem ad ministerium, & necessarias reparationes præscribere, Crucem etiam figere, & lapidem primarium collocare, vt constat *ex c. nemo Ecclesiam de consecr. dist. 1.* vbi tamen Gloss. ait, ad primi lapidis positionem, posse Episcopum alium delegare. Quæcumque igitur noua Ecclesia, quæ ędificatur, vel benedicenda est, vel consecranda; si benedicenda tantùm, id fieri poterit, & per Episcopum immediatè, & etiam per simplicem Sacerdotem, delegatum tamen ab ipso Episcopo; si vero consecranda, id fieri potest à solo Episcopo immediatè, siuè Diœcesano, siuè quem voluerit Diœcesanus delegare, nullatenus verò à simplici Sacerdote, quod habetur *in c. cum aqua de consecr. Eccl. & ex Ostiens. in Sum. n. 2. & ex Abb. ibid. num. 2.* & quod dicitur de consecratione, intelligendum est etiam de reconsecratione, seu reconciliatione, nam solus Episcopus potest desacratā Ecclesiam reconsecrare, quod de multis casibus exprimitur in Iure Canonico; Vnde Episcopus *ex c. Ecclesia de consecrat. dist. 1.* poterit reconsecrare Ecclesiam, de qua dubitatur, an fuerit consecrata, nisi tamen esset in contrarium assertio alicuius viri probi, & honesti, qui contrarium testaretur de visu, vel de certo auditu, vel si appareret aliqua consecrationis nota in libris Ecclesię, vel in pariete, vel in columna; in hoc enim casu pręsumenda est olim consecrata, vt habetur *in c. solemnitates iuncta Gloss. in V. Scriptura de consecr. dist. 1.* Sic poterit Episcopus Ecclesiam reconsecrare in casu, quod parietes Ecclesię fuissent incēdio absūpti, aut diruti, siuè in totùm, siuè ex maiori parte; si enim tectum solum combustum, vel dirutum esset, aut etiam modica pars parietum, in hoc casu non esset reconsecranda *ex c. de fabrica, & ex c. proposuisti, iuncta Gloss. de consecr. Eccles.* quod totum *ait Hostiens. in summa* debet pendere ex prudenti iudicio Episcopi. Alij casus, in quibus potest, & debet Episcopus Ecclesias pollutas, & prophanatas, aut desacratas reconsecrare, aut reconciliare, cum enumerentur in textu Canonico, hic relinquuntur à nobis, pręsertim, quia nonnulli eorum longas secum trahunt disputationes Doctorum in materia pollutionis Ecclesiarum, non enim vna, & eadem est omnium Sententia, per quid verè dicatur polluta, aut desacrata aliqua Ecclesia; qua propter nobis consultius est has omnes quęstiones omittere, cum passim inueniantur apud scriptores huius materię.

Digitized by Google

LEX CCCXLVIII.

Non omnes Ecclesiæ, quæ censentur pollutæ, ab Episcopis reconciliandæ.

PLerumque contingit, vt ex imprudentia, vel ignorantia multorum quædam Ecclesiæ censeantur pollutæ, ac propterea indigeant ab Episcopis reconciliari, quæ tamen verè pollutæ non sunt, nec indigent reconciliatione, vnde ab Episcopis in hac materia attendendæ sunt plures, & plures circumstantiæ, quæ rei veritati innitantur, non enim sat est accurrere ad reconciliandam Ecclesiam, quod ad aures peruenerit, quod fuerit polluta per effusionem sanguinis, vel seminis, sed consideranda est, qualis fuerit talis effusio; non enim omnis effusio seminis, vel sanguinis in loco Sacro locum Sacrum polluit, vt habetur *in c. vnic. de consecr. in 6. Vox iniuriosam &c.* cum possit dari effusio vtriusque fortuita, & inuoluntaria, quæ sanè ex communi doctrina Ecclesiam non polluit; neque etiam, data vera pollutione erit semper Ecclesia reconcilianda, cum adhuc, vt reconcilietur, debeat esse pollutio publicè notoria; qui enim secretò polluunt, etiamsi adessent duo, vel tres testes, non inferunt necessitatem reconciliationis, vt est apud Abb. *in cap. significasti num. 2. de adult.* quem sequuntur Armil. Nauar. Ostiens. & alij plures; nec opus est reconciliatione, si pollutio contigerit extra spatium murorum Ecclesiæ, vel Chori, vel adiunctarum Capellarum, licet censeantur partes corporis Ecclesiæ; vnde non esset reconcilianda Ecclesia ob pollutionem Sacristiæ, vel Campanilis, vel Cæmeterij; & licet polluta Ecclesia censeatur etiam pollutum Cæmeterium, si sit proximum, non si sit remotum; non tamen è conuerso, polluto Cæmeterio, polluitur Ecclesia. *Sic est c. vnic. de consecr. Ecclesia in 6.* Poterit autem etiam Ecclesia consecrata polluta ex permissione Episcopi, aut illius Vicarij ablui aqua benedicta per simplicem Sacerdotem, adhibitis ordinarijs benedictionum precibus, & postea poterunt intra eam Diuina officia celebrari, sicuti prius, donec per Episcopum consecretur. Si verò Ecclesia tantum benedicta, & non consecrata polluatur, sufficiet ordinaria reconciliatio per simplicem Sacerdotem ex mandato Episcopi *ex c. fin. de consecr. Eccles. iuncta Gloss.* Nefas tamen semper erit, facta Sacri loci publica, & notoria pollutione, in eo Diuina officia peragere, aut mortuos sepelire, aut aliquid aliud Sacrum facere; & si contingat pollui, vel violari Ecclesia, dum actu Sacerdos Missam celebrat, si adhuc ad Canonem non peruenit, aut iam ipsũ non inchoauerit, debet missam inchoatam intermittere; secus si iam Canonem Sacrum incepit stante proxima hostiæ præparatione ad consecrationẽ, & hæc videtur esse doctrina communior.

LEX CCCXLIX.

Sacrum Chrisma ab Episcopis singulis annis conficiendum, & administrandum.

DOgma certissimum est in Ecclesia Dei, Sacramentum confirmationis non esse simpliciter necessarium ad salutem, sed ad summum necessitatem quamdam præseferre, quæ à Theologis vocatur necessitas secundum quid, hoc est, ad melius esse, cum fides, quæ in vnoquoque est simpliciter necessaria, per hoc Sacramentum

magis

magis solidetur, & roboretur contra infidelium oppugnationes; ideò, data necessitate, quæcumque sit pro fidelium vniuersitate, præcipitur Episcopis singulis annis, si fieri potest, vt Sacrum Chrisma conficiant, atque Ecclesijs distribuant, quod fieri solet Feria quinta Hebdomadæ maioris ex Christi Domini instituto, vt testatum reliquit D. Fabianus Papa, & Martyr, qui dicit, Iesum Christum in vltima cæna dòcuisse Apostolos de ritu Chrismatis conficiendi, & hoc refert Cabassut *l.3. Theor. & prax Iur. Can. c.3. num.*6. At quidquid sit de hoc, certum est, ordinarium Cõfirmationis Ministrum esse solum Episcopum, vt est in Trid. *Sess. 7. de confir. Can.*3. & habetur etiam *in can. de his verò, & in can. manus quoque, de consecr. dist.*5. & probatur etiam ex actibus Apostolorum *c.* 8. vbi ad Samaritanos dudum baptizatos mitti quosdam de Apostolis oportuit, qui baptizatis per manuum impositionem Spiritum Sanctum conferrent. Dixi, *ordinarium Ministrum esse solum Episcopum*, nam extraordinarius minister ex speciali, & immediata Papæ delegatione potest etiam esse Sacerdos simplex; habemus enim *in can. peruenit dist.* 95. Sanctum Pontificem Gregorium Magnum hāc potestatem permisisse Episcopis Sardiniæ, & in Decreto Eugenij IV. quod est in fine Concilij Florent., posse aliquando per Summi Pontificis dispensationem, cum rationabili, & vrgente causa simplicem Sacerdotem Chrismate ab Episcopo consecrato administrare hoc Sacramentum; & videtur etiam fuisse doctrina D. Th. D. Ambros. & aliorum Sanctorum Patrum, qui tamen intelligendi sunt de illa Cæremoniali Chrismatione, quæ fieri solet per quemlibet Sacerdotem in baptismo, nam olim simplici Sacerdoti non licebat quemquā linire Chrismate, immò neque baptizare, nisi absente, vel iubente Episcopo, vel aliqua alia vrgente necessitate, vt habetur *in can. omni tempore* 24. *de consecr. dist.* 4. & *in Concil. Tolet.*1. *can.* 20. & *in Arausic c.* 2. Quinimmò Sanctus Leo Papa *Epist.*88. *sub fine* iubet, præsente Episcopo, Presbyteros neque posse in Baptisterium introire, neque præsente Antistite, posse infantes tingere, aut signare. Quæ loca omnia intelligenda sunt, non de vnctione confirmationis, sed de vnctione, quæ fit in baptismo; vbi omnes baptizandi consignantur in vertice, adhibita Chrismatis vnctione. Simplex igitur Sacerdos ex solius Papę delegatione poterit Sacramentum cõfirmationis conferre, non autem Sacrum Chrisma conficere, aut consecrare; neque Summus Pontifex habet potestatem committendi Chrismatis consecrationem Sacerdoti simplici, cum hoc sit munus Episcoporum ipsis solis delegatum, & delegandum; & semper nullum erit Sacramentum confirmationis, si, non obstante quacumque Pontificia delegatione, à simplici Sacerdote conficiatur, docente D. Th. 3. *part. quæst.*72. *artic.*3. accedente etiam communi Doctorum consensu, Episcopalem Chrismatis consecrationem esse de essentia Sacramenti confirmationis; quidquid sit an de essentia huius Sacramenti sit admixtio balsami, an sit tantum de præcepto, quod apud Cabassut. *l. cit.* est in controuersia apud quosdam Doctores.

LIX

LEX CCCL.

Sacramentum Confirmationis solis BaptiZatis ab Episcopis conferendum est.

HAbetur in Cathechismo Romano, Sacramentum Confirmationis omnibus quidem baptizatis posse administrari, sed minus expedire, vt hoc fiat antequam pueri vsum rationis obtineant, & ea ratio est, quia facilè contingit, vt plerumque infantes, immò ipsi etiam eorum Parentes huius suscepti Sacramenti recordationem non habeant post aliquot annorū decursum, nutentque inter duo pericula, vel de hoc non suscipiendo Sacramento, vel de eò iterando, quod non iterabile est, nisi sub conditione; non enim solent Confirmationes in acta referri, vt solent baptismi, & matrimonia, cum longè maior in illis, quàm in his sit difficultas propter promiscuum multorum confirmandorum concursum. Agitatur autem quæstio à D. Th. *3. part. quæst.* 72. *art.* 8. an debeat hoc Sacramentum ab Episcopis conferri omnibus omninò fidelibus in quacumque ætate; & respondet affirmatiuè multiplici ratione. 1. Quia *in actibus Apostolorum* 2. habetur, quod omnes, qui erant in eadem domo cum Apostolis acceperunt Spiritum Sanctum, per eam verò domum significatur Ecclesia. 2. Quia sicut natura, quos generat intendit ad perfectum statum deducere, ita Deus, & Ecclesia, quos genuerunt per baptismū intendunt per confirmationē ad statū perfectū adducere, quod fit per Confirmationē, id attestante Vrbano I. *Canon.* 1. *de consec. dist.* 5. illis verbis, *Omnes fideles per manuum impositionem Episcoporum, Spiritum Sanctum per baptismum accipere debent, vt plenè Christiani inueniantur.* Quin etiam ex multis veterum testimonijs compertum habemus, quoties citra vrgentē necessitatē solemniter baptizabantur Cathecumeni, morē fuisse, vt statim à baptismo cōfirmarentur per impositionē manus ab Episcopo, & subinde Sacramento Eucharistiæ communicarentur etiam infantes ipsi recens baptizati, vt testatum habemus à D. Cypriano *in l. de Lapsis.* Vsus tamen, & consuetudo Ecclesiæ nunc est juxta Cathechismum Romanum, vt non confirmentur infantes, nisi postquam ad vsum rationis peruenerint, illa adhibita forma ab Apostolis 1. *Corinth.* accepta, *Signo te signo crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti,* quam confirmādi formam ideò referunt Doctores ab Apostolis acceptā, quia D. Paulus 2. *Corinth.* 1. hæc protulit verba, *Qui autem confirmat nos in Christo nobiscum, & qui vnxit nos Deus, & qui signauit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris;* ex quibus verbis supponitur deductū decretū Eug. IV. ad Armenos, præscribens formam confirmationis, cum reliquis spectantibus ad essentiam Sacramentorum, quod notauit Cabassut *loc. cit.* De ijs, qui ab Episcopis initiandi sunt tonsura, certum est ex Trid. *Sess.* 23. *c.* 4. *de reform* quod debent esse prius confirmari, quemadmodum etiam pro reliquis ordinibus suscipiendis, non peccarent tamen mortaliter præciso contemptu, si accederēt ad Tonsurā, vel ad Ordines sine confirmatione, & hæc doctrina communior inter DD. in materia Sacramentorum.

LEX

LEX CCCLI.

Indicenda ab Episcopis singulis annis Synodus Diœcesana.

EX Trid. *Sess. 24. de refor. c.4.* demandatur Episcopis, vt, nisi causa excuset, singulis annis Synodum conuocent Diœcesanam, quemadmodum etiam præcipitur Archiepiscopis, vt quolibet triennio Concilium celebrent Prouinciale; idque esse sub præcepro volunt multi DD. ex declarat. S. Cong. eiusdem Concilij, pro quo non implendo semper debet esse aliqua causa excusans; quæ debet proferri in Visitatione liminum Apostolorum, ne deueniatur ad suspensionem officij, quam pœnam volunt Canonistæ plures impositam esse Episcopis negligentibus, vel omittentibus Synodos, vel Prouincialia Concilia celebrare, *ex cap. sicut in fine de Accusat.* & ex declarat. S. Congregat. Concilij 27. Martij 1590. cum enim sint Synodi, & Concilia prouincialia ab Ecclesia instituta ad auuertenda Ecclesiarum incommoda, quæ suscitantur in dies, ad reformandos Clericorum mores, & ad controuersias componendas, maximum inde prouenirct toti Ecclesiæ detrimentum, si culpabiliter ab Episcopis, vel Archiepiscopis omitterentur, & sic ob tantam culpam benè etiam dicitur imposita suspensionis pœna. Quod etiam affirmat Massobr. *de Synod. c. 2.* & Franc. Leo *Thesaur. for. Eccles. p. 1. c 9.* Synodo verò Diœcesana legitimè indicta, & congregata, debet namque congregari ab Episcopis in sua tantum Diœcesi ex Clericis Subditis, vt notat Vgolin. *de offic. & potest. Episc. c.4.* pro materia Decretorum Synodalium ea tantum debent proponi ab ipsis Episcopis, in quibus, vt plurimum delinquitur, & in quibus deficit, vel minuitur obseruantia, & disciplina Ecclesiastica, ad hoc scilicet, vt opportuna ad reformationem applicentur remedia, & tollantur abusus, tollantur scandala, & Diuinus cultus reparetur, & augeatur, vt habemus *ex c. Vt animarum de constit. in 6.* Episcopis enim liberum, ac licitum est in Synodo Diœcesana quæcumque statuta condere, dummodò non repugnẽt Sacris Canon. & Concilijs, quod certissimum est *ex c. quod super his, & ex c. Cum inferior*, cum hac tamen conditione, ne fiat præiudicium priuilegijs Clericorũ, vel priuilegijs concernentibus fauorem Ecclesiæ, vel bonum publicum, quod *ex c. de Ecclesiasticis 25. quæst. 2.* notauit Rubeus *in Aphorism. V. Statutum.* Episcopis namque impositum est Sacros Canones nullo modo violare, vt patet *ex c. cum simus 9. qu. 3.* contra quos si aliquid statueretur, nullitati subiaceret *ex c. super his apud Ricc. part. 1. decis.* cum Episcopi teneantur custodire, non violare Canones. Verum tamen est, quod quandoque Episcopi possunt, & debent aliquid statuere, quod non est statutum in Iure Canonico *ex c. Illa autem, & ex c. Vtinam dist. 76.* possunt enim Episcopi suis decretis semper augere vires Iuris cõmunis, vt patet *ex c. Prodest 23. q 5.* dummodo tamen abstineant à superfluis, & inutilibus, & contemptibilibus, & præsertim debent abstinere à reuocatione decretorum suorum prædecessorum, quæ si quandoque ob melius bonum sint reuocanda, semper erit exponenda causa ob eorum reuerentiam; cæterum certissimum est pœnes Episcopum esse potestatem condendi leges, præcepta, Constitutiones, & Decreta, quæ ad regimen propriæ Ecclesiæ, & subditorum expedire videbitur; hancque po-

potestatem quodam Iure Monarchico esse illi tributam, vt notat Bald. *in Rub. vel dic quod Episcopus, &c.* & etiam Imol. *in c. cum contingat*: Vnde deducitur, talem potestatem à nullo subdito, siue sit Capitulum, siue sit tota Cleri Congregatio esse pendentem, & sic neque eorum pro condendis legibus assensum, aut consensum requiri, quod infra fusiùs examinabitur.

LEX CCCLII.

Vocandi ad Synodum, & cogendi ab Episcopis omnes beneficiati, & habentes curam Animarum in propria Diœcesi.

STatuitur pluries in Iure Canonico, esse ab Episcopis vocandos ad Synodum, immò etiam compellendos omnes subditos curam animarum habentes, & etiam alia simplicia beneficia, tametsi essent ad illa per exemptos præsentati; & etiam ipsos Regulares, si ad Ecclesias Parochiales fuerint assumpti. Illi verò Parochialium Rectores, qui essent nullius Diœcesis ex declarat. S. Congr. apud Barbos. *Allegat.* 93. tenentur accedere ad Synodum viciniorem, quamuis ex Nauar. *consil. final. de maior. & obed. l.* 1. *c.* 1. fortassis, nec possint Episcopi eos ad Synodum vocare, aut compellere. Difficultas est de Canonicis Cathedralis, aut alijs, qui sunt Collegiatæ Inferioris, & etiam de Sacerdotibus non habentibus beneficia, nam multi DD. volunt, si non adsit consuetudo in contrarium per decennium introducta, non teneri ad Synodum, non posse vocari, neque cogi posse, exceptis tamen dignitatibus, vel alijs habentibus curam animarum. Ego tamen puto in certis casibus, omnes posse vocari, & compelli, nimirū si in Synodo agendum sit de moribus totius Cleri vniuersè reformandis, vel de publicandis decretis proximi Concilij prouincialis, vel de alijs eiusmodi Clerum vniuersum afficientibus; tunc enim finis conuocandæ Synodi facit legem omnibus inuiolandam, & facta lege vniuersali, vniuersi tali legi debent parere, & hæc doctrina colligitur *ex c. super his, & ex c. Conquerenti, de offic. Ordinan.* Admittendæ sunt tamen ab Episcopis causæ legitimæ impedientes accessum ad Synodum in quibuscumque impeditis se excusantibus, cum necessitas nulli legi subiaceat: An verò legitimè impediti possint adesse Synodo per Procuratorem cum speciali mandato, & etiam per Procuratorem emittere fidei professionem, dubium est apud DD. nam aliqui volunt apud Garziam *de benef. p.* 5. *c.* 3. *n.* 74. non posse, & ita sæpiùs declaratum esse per S. Congr. Concilij, alij verò probabilius volunt, posse, cum neque ex textu *in c. Optatum* 4. *dist.* 100. neque ex Trid. neque ex Constit. Pij III. habeantur verba, quæ significent præsentiam personalem, & ideo valet illa Iuris Regula, *qui per alium facit, per se ipsum facere videtur*, & etiam illa *in l.* 1. *ff. de Procuratoribus, quod quidquid fieri potest per se ipsum, potest etiam fieri per Procuratorem.* Quid verò sit dicendum de Sacerdotibus diuersarum Diœcesum, in quibus fuerunt ad ordines promoti, qui tamen ratione beneficiorum non sunt residentiæ adstricti, & solent in aliqua Ciuitate permanens habere domicilium, ita vt dicantur Ciues alicuius Ciuitatis, an nimirum possint ab Episcopis illarum Diœcesum cogi pœnis, & censuris, vt accedant ad Synodum, satis declaratum est à Sac. Congr. Concilij die 18. Martij anno 1645. nempè quod si nulla habeant beneficia, nullo modo posse cogi, si verò habeant benefi-

cia

cia purè simplicia, non teneri accedere, nisi adsit consuetudo in contrarium, vel nisi agatur in Synodo de rebus concernentibus beneficia Diœcesis vniuersè, vel nisi agatur de promulgandis decretis Concilij prouincialis, vt dictum est supra; tunc enim tenentur accedere ad Synodum illius Episcopi, cui subijciuntur ratione domicilij; & illam declarationem S. Congr. refert Squillant. *p. 1. c.5. num.17.*

L E X CCCLIII.

Pro sanciendis Synodalibus decretis audiendum ab Episcopis sui Capituli Consilium.

EX *c. Nouit 4. & ex c. de his, quæ fiunt à Prælat.* certum est Episcopum, & Canonicos Cathedralis vnum corpus spirituale, ac mysticum constituere, cuius quidem Episcopus caput dicitur, Canonici verò, qui simul tantum constituunt Capitulum, dicuntur membra, ac propterea tantam esse inter Episcopum, ac Capitulum connexionem, vt in quibusdam rebus, & officijs sit quædam mutua dependentia, ita tamen, vt semper ab Episcopo tamquam à capite Capitulum dependeat, cũ caput in corpore sit semper pars Princeps, & Imperans, ex quo fit, vt plerique Doctorum asserant Episcopum, licet possit vti, si velit, consilio Canonicorum tãquam Consiliariorum, non tamen neque ad hoc teneri more Principum Iure Monarchico imperantium, quam doctrinam attuli ego ipse in Allegatione typis edita, post decreta meæ Synodi promulgata anno 1674. & à S. Cong. Concil. recognita, & approbata. Quidquid sit de doctrina allata, quod nimirum, neque teneantur Episcopi audire, vel prærequirere Consilium Capituli in sanciendis decretis Synodalibus, tutior illa est, & communior inter DD. quod verè teneantur Episcopi tale consilium requirere, licet non teneantur illud sequi; quæ consona est declarationibus S. Cong. Concil. de hac re sæpius consultæ, in quarum vna, quæ dicitur Veneta 27. Apr. 1592. his expressè verbis rescripsit Patriarchæ Venetiarum, *posse amplitudinem tuã in Synodo Diœcesana facere Constitutiones absq; consensu, & approbatione Cleri,* debere tamen requirere Consiliũ Capituli, licet illud non teneatur sequi, nisi in quibusdam casibus à Iure expressis. Et eodem planè responso, rescripsit etiam Episcopo Oriolen. die 17. Maij 1599. Vnde colligitur, Consilium quidem esse ab Episcopis audiendum, & requirendum, at non necessariò amplectendum, cum Episcoporum Iurisdictio in ferendis legibus sit omninò independens à consensu subditorum, vt docent Canonistæ omnes. Consilium verò in rebus arduis adhibere, maximè ab illis, qui faciunt vnum corpus cum Episcopo, vt sunt Canonici Cathedralis, maximè congruit rationi boni regiminis, quale præ cæteris debet esse regimen Ecclesiasticum. Cæterum omnis potestas condendi leges, & statuta in Synodo statuenda est penes solum Episcopum priuatiuè ad Capitulum, & ad Clerum vniuersè, & hęc consuetudo iam toto Orbe inoleuit, vt Episcopi soli, præuijs consultationibus circa res grauiores, suas leges ferant in Synodo independenter à quocumque, cum sint ipsi summi Principes in suis Diœcesibus.

Digitized by Google

LEX CCCLIV.

Ad fancienda decreta Synodalia, neque requirendus, neque expectandus ab Episcopis consensus Capituli, vel Cleri.

IN Allegatione adnexa in calce Synodi Editi anno 1674. satis demonstratum est, esse rem solius iurisdictionis, & potestatis Episcopalis statuta Synodalia condere generaliter, & indistinctè, ac proinde non requiri consensum Cleri, vel Capituli; Ad tollendum tamen multorum errorem, qui adhuc putant, esse ab Episcopis requirendum, & expectandum eiusmodi consensum, operæ pretium est quædam alia iam dictis adiungere, vt clarius elucescat veritas; non enim æquum est, vt à subditis quoquomodo pendeat facultas condendi leges, quas ipsi, vt plurimum conderent ad proprium commodum, non ad publicum bonum. Si verò subditi deberent consensum præbere, iam non esset tota potestas in Principe, & ipsi subditi æquarentur Principi, & haberent partem Imperij, quod valdè dissonum est ab optima regiminis institutione; ad quod tollendum inconueniens nullo modo est requirendus, aut expectandus consensus Cleri, & Capituli; vt optimè notat Barbos. *de potestat. Episc. p. 2. Allegat.* 24. Neque obstat illa multorum doctrina, quod nulla lex obligat, nisi acceptetur, ex quo sequitur in omni lege obligãte requiri consensum subditorum; dico enim, illam doctrinam non esse vniuersaliter veram, neque vniuersè acceptam, vt patet apud DD. Deinde dato, quod esset vera in humanis legibus, quorum conditores ab ipsis subditis, & populis authoritatem ferendi leges acceperunt, non potest tamen verificari in legibus Ecclesiasticis; nam eiusmodi conditores non à subditis, aut à populis illam potestatem acceperunt media Pontificis collatione. Neque ex eo, quod Tridentini Decreta alicubi non sint recepta, inferendum est, non obligare, quia vt lata à Summo Pontifice, Summo omnium Principe, ex se semper obligant, tametsi ex summa benignitate, & prudentia Pontificis ad impedienda scandala, & grauiora mala illorum inobseruantia tolleretur, quæ quidem scientia, & patientia Pontificis vim quamdam habet tacitę dispensationis, cum sæpè inobedientium pertinacia inuincibilis sit, vel saltem vinci non possit sine maximo Ecclesiæ detrimento. Nec pertinacibus fauet forma Romani Pontificalis, vbi cauetur Constitutiones in Synodo publicandas debere confirmari per verbum *placet*; hoc enim intelligitur solummodo de Synodis Prouincialibus, in quibus Episcopi omnes, qui in illis sunt legum Latores debent consentire; vel si intelligitur etiam de Synodis Diœcesanis, dico illi formæ esse derogatum per declarationes allatas S. Cong. Concilij, & præsertim in Veneta citata die 27. Aprilis 1592. vt patet ex illis verbis, *Non obstante quod ex forma Romani Pontificalis*, &c.

LEX CCCLV.

Illa dumtaxat res ab Episcopis præcipienda suis subditis, quæ sint conformes legi Diuinæ.

OMnis lex, siue sit naturalis, siue Ciuilis, siue Canonica, vt iustè conscientiam liget, & ad obseruantiam obliget, debet legi Diuinæ conformari, quæ dicitur prima lex, & æterna secundum æternam Dei rationem infallibilem instituta, ac propterea nulla res à quo-

à quocumque superiore præcipi potest, quæ à lege Diuina quoquomodo dissentanea sit, vel difformis iuxta doctrinam Apostoli *ad Rom.* 13. vbi hæc habet. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit; non est enim potestas, nisi à Deo, quæ autem sunt, à Deo ordinata sunt; itaque qui resistit potestati ordinationi Dei resistit; qui autem resistunt ipsi, sibi damnationem acquirunt*; & hæc Apostoli doctrina, cum valeat in Principibus, & Magistratibus politicis, multò validior est in Republica Ecclesiastica, vbi idem Apostolus *ad Hebreos* 13. scribens ait, *Obedite Præpositis vestris, & subiacete eis; ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri*. Nulla igitur est adeò sublimis,&excelsa authoritas,siue publica,siue priuata, siue in Ciuili,siue in Ecclesiastica Republica, quæ possit præcipere res iniustas legi Diuinæ repugnantes; id enim habet ex sua intrinseca natura vnaquæque lex, vt habeat pro obiecto bonum, & honestū, quod semper respicit Diuina lex, aut leges omnes solent corriuare;res enim iniquas neque præcipere licet imperanti, nec fas est exequi obtemperanti, & quemadmodum lex Canonica *in can. si quis non recto, & in can. cum aliquis* 24 *qu.*3. irritam, & inanem facit omnem excommunicationem latam, seu ferendam in innocentem, sic pari ratione asserendum est de quacumque alia lege euidēter iniusta rem iniustam præcipiente; docente etiam D. Tho. ad hanc rem 2. 2. *q.*69. *art.*3. *ad* 1. potestati inferiori in tantum subijci debere, in quantum superioris ordinem seruat, à qua si exorbitet lex inferioris, ei subijci non oportet; idemque repetit Doctor Angelicus 2. 2. *q.* 104. *art.* 5. *in corp.* vnde sequitur,non esse à subditis obtemperandum Episcopis, neque Sūmis Pontificibus,si res euidenter malas, vel iniustas præciperent, quia eorum potestas data est in ædificationem,non in destructionem Ecclesiæ, vel salutis animarum; ac propterea,neque redargutionem passi sunt illi ex Clero, qui decretis Liberij Sum. Pontif. in Concil. Sirmiensi parere recusarunt, consentientibus in damnationem Sancti Athanasij omninò iniustam propter persecutionem Arrianorum, de qua re scribit D.Hilarius *in l. aduers.* Constant. August. & D. Hieron. *in Chronico*, & D. Damasus Papa *in vita Liberij*; Qui enim illis decretis paruissent, grauiter peccassent, & quoquomodo hæreticis consensissent, in quo consensu grauis in Deum fuisset offensa. Quod prorsus contigisset illis, qui Decretis Stephani VIII. & Sergij III. de iterandis ordinibus iam receptis à Formoso Sum.Pontif. paruissent, cum non liceat ordines iterare, & sic de singulis, &c.

LEX CCCLVI.

Nihil ab Episcopis præcipiendum, quod sit alienum à lege Canonica.

A Lege Diuina non dissentit Ciuilis lex, neque Canonica, cum omnes æquè in vnum consentiant, quod est in bonam humanæ societatis directionem intendere,vnumque semper fuit omnium legum obiectum, & finis, commune bonum. Cum igitur in quocumque Iure, siue Ciuili,etiam Ius Diuinum comprehendatur, nihil ab Episcopis suis subditis obseruandum potest proponi, quod sit alienū à Iure ipso Canonico, quod etiam Pontificium vocari solet, quatenus Pontificum authoritate dicitur institutum,cui Episcopi omnes in suis indicendis legibus, ac rebus præcipiendis tenentur adhærere, ne à prima Imperij, seu impe-

Digitized by Google

randi lege imprudenter exorbitent. Quomodo verò Ius Canonicum in Ecclesiam fuerit introductum, ex quibus rebus compactum, communis Doctorum sensus indicat, ex quo deducitur, regulas omnes, & Canonicas Doctrinas in vnum Ius coaluisse ex Diuinis Sacræ Scripturæ, & Apostolorum traditionibus, ex Ecclesiasticis sanctionibus, à Pontificibus, & Sacris Synodis profectis, & etiam ex multis consuetudinibus in Ecclesia receptis, & obseruatis; quorum rerum collectores primi, quinam fuerint, nondum certò scitur, nam primæ collectionis meminit Dionysius Abbas in sua præfatione Canonum, vbi refert, collectionem continuisse centum sexagintaquinque Canones desumptos ex Nicęna Synodo, cæterisque Græcorum Synodis; atque huius primę collectionis multiplex mentio fit in Synodo Chalcedonensi *art.*4.11.13. *& alibi*. Subsequuta deinde est collectio Dionysiana; Dionysius namque Abbas, ratione iusta ob staturæ paruitatem, cognominatus exiguus, sed meritis sanctitatis, & doctrinæ verè magnus, qui floruit tempore Theodorici Italiæ Regis, omnes illius temporis Ecclesiasticos Canones collegit ex Ecclesiæ Concilijs, ad suum vsque tempus celebratis; quibus Canones Apostolorum pręmisit numero quinquaginta, quē numerum alij collectores acceperunt, & adprobarunt ex authoritate Leonis IX. *in Can. Clementis dist.*16. tametsi dicant Græci Canones Apostolicos fuisse numero octoginta quatuor. Hanc Dionysianam collectionem tenuit, & seruauit Romana Ecclesia, licet nullas adhuc contineret Sum. Pontif. Constitutiones, vt admonet Nicolaus I. scribens ad vniuersos Galliarum Episcopos *in Can. si Romanorum dist.*19. posterioribus tamen temporibus hæc collectio aucta fuit Decretalibus Syluestri Sìricij, & aliorum deinceps Romanorum Pontificum, vsque ad Gregorium II. inclusiuè, quod tradit Leo IV. Pontifex *in Can. de Libellis dist.* 20. his prorsus verbis, *Quibus autem in omnibus Ecclesiasticis vtimur iudicys, sunt Canones Apostolorum, Nicænorum, Ancyranorum, Neocæsariensium, Tangrensium, Antiochensium, Lodicensium, Constantinopolitanorum, Ephesinorum, Chalcedonensium, Sardicensium, Aphricanensium, Carthaginensium, & cum illis Regulæ Præsulum Romanorum, Syluestri, Siricij, Innocentij, Zosimi, Cælestini, Leonis, Gelasij, Hilarij, Simmachi, Hormisdæ, Simplicij, & Gregorij Iunioris. Isti omninò sunt, & per quos iudicant Episcopi, & per quos Episcopi simul iudicantur, & Clerici*. Plures aliæ collectiones Sacrorũ Canonum factæ sunt postmodũ ab alijs collectoribus, quos referunt Canonistæ post multas Æcumenicas, & non Æcumenicas Synodos, quas non interest suprapositis adiungere, cum nobis satis sit fontes, vnde emanauit Ius Canonicum obiter delibasse, vt omnibus perspicuum esset nemini à regulis tam Sacrę, & Sanctæ institutionis fas esse recedere, neque imperando, neque obtemperando.

SACRI

SACRI CANONES

SPECTANTES AD PRVDENTIAM EPISCOPALEM

pro

OPTIMO ECCLESIÆ REGIMINE.

Digitized by Google

Digitized by Google

SACRI CANONES

Spectantes ad Prudentiam Episcopalem pro optimo Ecclesiæ regimine.

Roferuntur hic Sacri Canones ferè omnes, quibus Icon Episcopalis Prudentiæ, veluti Lineamentis exactè perficitur, ne quid huic operi desit, vnde optimum Ecclesiæ regimen vel institui possit, vel exerceri, ad veræ Prudentiæ normam, & formam. Non omnium eiusmodi Canonum virens adhuc, ac vigens obseruantia est, cum non pauci temporum lapsu, & desuetudine exoleuerint, plures etiam vel omninò abrogati, vel certis limitibus neotherica doctrina circumscripti. Vna Fides immutabilis, nec errores vnquam passa est, nec Canones mutationi obnoxios, in omnibus semper eadem. Et hæc ad Elenchum Sacrorum Canonum Episcopalium operæ pretium fuit præmittere.

Digitized by Google

Digitized by Google

SACRI CANONES.

Spectantes ad dignitatem, & praeminentiam Episcopalem.

Dignitas Episcopalis est maior omni dignitate huius mundi. *Concil. Rauenn. 3. post. Clem. V. cap.*6. & cum sit à Deo instituta, *Sixtus I. epist.* 2.*Anacletus epist.* 3.quisquis illam damnat, Dei ordinationem damnat. *Adrianus* 1. *in Decret. c.*1. Debet ergo præ cæteris omnibus honorari. *Pelagius* 2.*epist.*2. *de maiorit.& obed.c. sollicita*: nam Episcopi non tantum sunt Doctores populorum. *Clement.* 1. *epist.*4. & Summi Sacerdotes. *Anacletus epist.*2. *dist.* 79. *c. Electionem,* sed ipsis Imperatoribus sunt præferendi. *de Maiorit. & obed. c. sollicita*; cum ipsi & Duces, & Principes verè sint. *lib.*2. *Constit. Apost. c.*25.& 26. summque Principatum in subditos Sacerdotes exerceant. *l.*8. *Const. Apost. c. vlt.*

Accedit,quod cum Episcopi sint Dei Locatenentes in Mundo. *Clem.*1.*epist.* 3. & Throni ipsius met Dei nuncupentur. *Felix* 2. *epist.* 1. *c.*17. non subsunt Principibus sæculi,sed præsunt. *de Maiorit. & obed. c. sollicita,* vnde dedecet illos Principibus sæcularibus personaliter inseruire. *Concil. Trid. Sess.* 25. *de refor.c.*17. immò,& ipsis locum cedere non possunt. *Concil. Trid. ibid. c.*27.nec stare dum Principes accūbunt, etiamsi ab eis sumant partem, & cibum. *Concil. Mediol.* 1. *part.* 2. *de dignitate, &c.* cum igitur Dignitas Episcopalis per se ipsam sit semper maxima. *Gregor VII. lib* 4. *epist.*2. *lib.*11. *epist.*2. non potest fieri maior per hoc, quod Rex, vel Imperator incolat suam Ciuitatem. *Gelasius epist.* 13.

Episcopi sunt Pastores Populorum Fidelium. *Ioan.*3. *epist. vnica,* Sunt Columnæ Ecclesiæ. *Sixtus* 2. *epist.*2. *Iulius I. epist.*2. *c.*23. Sunt Intercessores apud Deum pro delictis populorum; *Greg.*1. *l.*1. *epist.*24. vnde cum omnibus præsint, & prosint, debent ab omnibus fidelibus in orationibus Ecclesiæ iuuari. *Concil. Nicæn.* 1. *ex Arabico c.*57.

SACRI CANONES

Spectantes ad qualitates requisitas in Episcopis eligendis.

Episcopalis Dignitas non est danda per ordinem ad diuitias, sed ad merita. *dist.*41. *c. Episcopus,& c. Clericus,* vnde illiteratus non potest fieri Episcopus. *Concil. Valent.* 2. *c.*7. *Aquisgranen. sub Ludouico Pio c.*14. *Aquisgran.*3. *c.*8. *Trid. Sess.*7. *de refor. c.*1. *Sess.*22. *c.*2. *&c.* Quod si illiteratus factus sit Episcopus priuari debet Iurisdictione, & Episcopatu. *Honorius* 3. *ex cirone de ætat. & qualit. &c. c.*1. Sed non tantum requiruntur literæ in Episcopo eligendo, quæ quales sint vide *Concil.Trid. Sess.*22. *de reform.c.*2.sed etiam determinata ætas 30. saltē annorum. *Concil. Agathen. c.*17. *Concil. Arelat.* 3. *c.*3. *Concil. Lateran.*5. *Sess.*9. *de refor. Curia.* Nec potest dispensari, nisi ad summum pro tribus annis. *dist.*78. *c. si quis Triginta, c. Nemo, c.Presbyter, c. si triginta annorum,* hinc est quod Iuuenes, etiamsi sint nobiles, & raris qualitatibus insigniti,in Episcopos non possunt eligi. *Gregor. VII. lib.* 4. *epist* 4. & 5.*lib.*5.*ep.*11. Immò, & ignobiles ad Episcopatū possunt assumi, dummodo singulari virtute præditi dignoscantur. *Gregor.*7. *lib* 9. *epist.*2. cum vera nobilitas inEpiscopis,non à loco,vel genere, sed à morum probitate iudicanda sit;

Digitized by Google

*dist.*40. *c.Nos qui*, *& c.Non loca*.

Neque potest eligi in Episcopum, qui id sibi procurat pecunia, aut precibus. *Simmacus epist. ad Cæsarium, Concil. Tolet.*4. *c.*19. *Gregor.*1. *l.*4. *ep.*23. & ambitiosus talis Dignitatis repulsam meretur. 1. 9. 1. *c. Estote ergo, & c. Nullus itaque*. sed potius fugiens Episcopatum, ad Episcopatum euehi debet. *Concil. Auernen.c.*2.*Concil. Aurelian.*5.*c.*10.8.9.1. *c. In scripturis*. Rursus non potest eligi, qui per multum tempus non fuerit continens. *Gregor. I. lib.*8. *ep* 4. *dist.* 68. *c.*4. Nec infamis, nec publicus pœnitens, nec hæreticus, alijque huius farinæ, vt videre est, *in c. Non negamus dist.* 61. *in c. Qui in aliquo dist.*51.*in c.Apostolus dist.*81.*& in Concil.Tolet.*4.*cap.*19. Neque eligi potest, qui Curijs sæcularibus,aut militiæ vacauit. *Siricius ep.*2.*c.*1. Neque criminosus capitaliter. *c. Apostolus dist.* 81. *c.Bene nouit. dist.*61. Neque denique qui cupit esse Episcopus, vt præsit, non vt prosit. *c.Qui Episcopatum* 8. 9. 1.

SACRI CANONES

Spectantes ad Iurisdictionem Episcopalem in propria Diœcesi.

Episcopus habet Iurisdictionem in omnes Presbyteros, & Clericos suæ Diœcesis, & qui sunt in sua Diœcesi. *Concil: Ratisbonen. Concil. Roman. sub Siluestro c.*7. *Concil. Venens. c.* 8. *Concil. Trid. Sess.*6. *de refor. c.*3. & omnes punire potest *ibid.* Adde, quod Episcopus habet potestatem iudicandi omnes, delinquentes in sua Diœcesi, in causis spiritualibus. *l.*2. *Constit. Apostolic. c.*11. 13.36.37. *&* 46. *Anterus epist. vnic. c.Facta subditorum* 19. *q.*3. Immò Episcopus exercere potest Iurisdictionem in omnes personas suæ Diœcesis, cuiuscumque conditionis sint, etiamsi Laici, & Principes, in spiritualibus tamen tantum. *De Maior. & obed. c. sollicita*, quam Iurisdictionem in spiritualibus habet etiam super Imperatoribus,& Regibus. *Nicolaus I. in append. ep.*11. *Concil.Tiburt.* 1. *c.*32. *Concil. Aquisgran.* 3. *part.* 4. *c.*5. *&* 7. hinc sequitur,Episcopum habere potestatem, & Iurisdictionem excommunicandi per se ipsum, vel etiam per suum Vicarium omnes suos subditos, aggrauandi pœnas, ponendi Interdictum, suspendendi à beneficio, ab officio, & ab ingressu Ecclesiæ, etiam sæculares. *In Constit. Martini V. Concil. Constant. Sess.vlt.*

Maledicentes, & detrahentes de Episcopo, ab eodem debent puniri. *Concil. Mediol.*1.*p.*2. *de dign. ab Ep. retin.* Crimen adulterij punitur ab Episcopo. *Concil.Roman.sub Ioanne* 9. & ad puniendа crimina, potest Episcopus vti brachio sæculari. *c. Perniciosa de offic. Iud. Ord.* Potest etiam visitare, & punire toties quoties, cathedralia,capitula, & alia,non obstante quacumque consuetudine in contrarium, vel exemptione, &c. *Concil. Trid. Sess.* 6. *de refor. c.* 4. Habet insuper Iurisdictionem in Cappellanos Regios, qui non viuunt intra septa domus Regiæ: In Prothonotarios honorarios, Acolitos,Comites Palatinos, & alios, qui in Curia resident, ratione beneficiorum, & ob id etiam in familiares Cardinalium. *Concil. Trid. Sess.*24. *de rafor. c.*11. Episcopus quid possit, vt Papæ Delegatus videatur *Trident. Sess.* 24. *de refor. c.* 10. *& alibi passim*.

Episcopus potest procedere in causa,quãdo Delegatus Papæ nõ procedit. *c. Significauit de offic. Iud. ord.* & omnes Clericorum suorum causas debet iudicare. *Gregor. I. lib.*9. *ex regest. epist.* 32. *Concil. Trid Sess.*6. *de refor. c.*3. & potest etiam iudicare causas miserabilium perso-

personarum, & compellere exemptos (si non habent Iudices) ad soluenda debita. *Concil. Trid. Sess. 7. de refor. c.* 14.

Episcopus est executor omnium dispositionum, tàm in vltima voluntate, quàm inter viuos factarum. *Concil. Trid. Sess.* 22. *de refor. c.* 28. vnde potest cogere hæredes ad executionem testamenti, si elapso anno non fuerint executi mentem Testatoris. *c. Nos quidem de Testament.* & potest omnia interdicere hæredi non soluenti legata. *c. Si hæred. ibid.*

Episcopus habet Iurisdictionem in omnia loca pia Diœcesis. vt Ecclesias, Hospitalia, &c. si non sint exempta. *c. cum Dilectus de relig. Domib. & c. de Xenodochijs. Concil. Trid. sess.* 24. *de refor. c.* 11. habet etiam iurisdictionem in omnes seruientes Hospitalibus, & locis pijs, &c. *Trid.* 16.

Potest Episcopus compellere Parochum diffamatum ad se purgandum, nisi appellauerit. *c. Nos inter. de purg. can.* In Visitatione, & extra, potest, quoties est opus, procedere in causis Criminalibus omnium Clericorum Sęcularium, etiam exemptorum, vt delegatus S. A. non obstante quocumque priuilegio. *Trident. sess.* 14. *de reform. c.* 4. Potest etiam Episcopus suspendere quoscumque Clericos ordinatos in Sacris sine literis Dimissorijs, vel sine examine, si ab eo reperti sint non idonei, & hoc arbitrio suo, & ad tempus. *Trid. c.* 3. *de refor. sess.* 14.

Episcopus in omni loco suæ Diœcesis non exempto potest sedere pro Tribunali, & iudicere. *c. Cum Episcopus de ssic. in* 6. & de quolibet loco, non exempto, potest personas Ecclesiasticas, si opus sit, capere, & carcerare. *c. Cum Episcopus de offic. Iud. ord. in* 6.

Episcopus, vt delegatus Sedis Apostolicæ potest aliquandò perpetuò vnire beneficia, siue curata, siue non, ob paupertatem Curatorum, & alios casus à Iure permissos, siue reseruata, siue aliter affecta; absque tamen præiudicio obtinentium illa. *Trid. c.* 5. *de refor. sess.* 21.

Episcopalis Iurisdictio non potest committi pro pretio, & sic faciens perdit potestatem committendi officium, *Concil. Colon.* 2. *tit. de officior. &c. c.* 2. *Concil. Lateran.* 3. *c.* 15. Episcopalis iurisdictio per Papam est defendenda, & custodienda. *c. Peruenit* 11. *qu.* 1.

SACRI CANONES

Spectantes ad Iurisdictionem Episcopalem in aliena Diœcesi.

PLura Concilia, & Canones afferuntur prohibentia Episcopo posse facere vllum actum iuridicum in aliena Diœcesi, quod si aliquem faciat, semper est irritus, excepta ordinatione, quæ illicita quidem est, sed valida, & tantum suspenditur executio ordinis. *Concil. Rauennat.* 2. *sub Clem.* 5. *c.* 24. *Concil. Carthag.* 1. *c.* 10. *Carthag.* 2. *can.* 11. *Carthag.* 3. *c.* 20. *Constantinop.* 1. *c.* 3. *Lucense* 2. *c.* 7. *Magunt.* 3. *c.* 14. *Damasus epist.* 5. *Sixtus* 2. *ep.* 2. 9. *qu.* 2. *c. Nullus alterius, c. Nullus Primas, c. Placuit. & p.* 3. *per totam ferè, c. Nullus Episcopus De Parochijs, &c.*

Hinc sequitur, non posse Episcopum iudicare subditum alterius Episcopi, 6. 9. 3. *c.* 1. Neque posse instituere Clericos in aliena Diœcesi. *Honor.* 3. *ex Cirone de Clericis Pereg. c.* 1. Neque posse exercere Pontificalia, sine licentia Episcopi loci. *Concil. Rauennat.* 2. *c.* 24. & hoc sub pœna suspensionis ab exercitio Pōtificalium ipso facto. *Concil. Trid. c.* 5. *de refor. sess.* 6. Neque posse in alterius

rius Diœcesi absoluere, neque ligare, excommunicare, &c. 9. *qu.* 2. *c. Nullus Primas, c. Placuit, &c. ibid. & qu.* 3. *per totam, c. Ut Animarum de constit. in* 6. Neque posse dedicare Ecclesias alterius Diœcesis, & si hoc faciat Episcopus proprius potest eas reformare. *Gregor.* 1. *l.* 10. *ep.* 25.

Episcopus inuadens alienam Diœcesim est deponendus. *Concil. Aurelian.* 5. *c.* 9. *Concil. Antiochen. c.* 16. Et si recipiat alienos Clericos, excommunicandus est. *Concil. quod dicitur Apost. c.* 16. & excommunicandus est etiam Episcopus, qui vsurpat iurisdictionem alterius. *Concil. Turon.* 1. *c.* 9. *Concil. Vormatien.* 1. *c.* 62.

SACRI CANONES

Spectantes ad Iurisdictionem Episcopalem in causis Hæreticorum, & suspectorum.

CVm Episcopus possit, & debeat procedere in causis hæresis. *Vrb.* 4. *Constit.* 2. *licet*, §. 3. si negligat persequi hæreticos est priuandus, & alius in eius locum ponendus. *c. Excommunicamus de hæreticis* §. *final. Concil. Lateran.* 4. *c.* 3. & Episcopus, qui excusat hæreticos, vel celat, deponi debet ab Episcopatu. *Concil. Tolet.* 16. *c.* 2. *Concil. African. c.* 91. *Concil. Mileuit. c.* 2. Et si hæreticos à sua Diœcesi non arceat, tamquam sacrilegus est deponendus. *Concil. Arelat.* 2. *c.* 30.

In causis hæreticorum Episcopus est Iudex Ordinarius, & potest insuper ad hoc à Sede Apostolica delegari. *c. Per hoc de hæret. in* 6. Ideò potest hæreticos contra inquirere, & contra eosdem processus formare: idem etiam potest Capitulum Sede vacante. *c. Ad abolendam, de hæreticis*.

Neque per hoc, quod Pontifex instituit Inquisitores, Episcopo derogatur, & aliquod ei præiudicium infertur; cum possit Episcopus coniunctim, & disiunctim ab Inquisitore procedere in causa hæresis: vbi verò simul cum Inquisitore sententiat in causa hæresis, si non conueniunt, remittant ad Sedem Apostolicam: si vult tamen potest in sententiando deferre Inquisitori, & è contra. *c. Per hoc de hæreticis in* 6. Quid verò possint Episcopi, sine Inquisitoribus. *Vid. Clement. de hæreticis*, §. *Propter.*

Debet autem Episcopus procedere in causa hæresis, sicut præcipiunt Iura, & Sanctiones Apostolicæ. *c. Per hoc, de hæret. in* 6. Et Episcopo procedente in eadem causa, omnes tenentur obedire, Iudices, Domini temporales, Magistratus, &c. *c. Vt Inquisitionis officium de hæret. in* 6.

Episcopi, & Inquisitores diuisim agunt, non quando vnus agit, & alius non: sed quando vtrique agunt, sed separatim; & tunc debent communicare processus, sed tamen in fine tantum. *c. Ex eo, extra de hæreticis.* Proprijs expensis debent Episcopi inquirere in causis hæreticorum, & processibus: neque possunt petere partem expensarum ab Inquisitoribus, *ibid.* Non possunt procedere Episcopi in causa hæresis contra Inquisitores, nec è contra. *c. fin. de hæret. in* 6.

Habeant Episcopi carcerem communem cum Inquisitore, duoque ponantur custodes, vnus ab Episcopo, alius ab Inquisitore, & duas habeant claues. *Clement. de hæret. c.* 1. §. *Sanè.*

Episcopus faciens hæreticos hæredes excommunicatur: etiam post mortem talis declarandus. *Concil. Afric. c.* 48.

Episcopus, vel Archiepiscopus tenetur omni anno visitare prouincias, vel Diœce-

Diœceses suspectas de hæresi. *c.Excommunicamus* §. *Adijcimus de hæreticis*. Hæreticorum enim Inquisitio sæpè est facienda. *Innocent*. 4. *Constit*. 9. *Ad extirpanda* §. 31. Et hæreses sine mora profligandæ. *Gelasius ep*. 6. *Hormisda ep*. 8. *Innocentius* 3. *Const. Inter cætera*. Hæretici sunt diligenter quærendi, & extirpandi, ne alios inficiant. *Gregor*. 7. *lib*. 7. *ep*. 28. Ac ideò sunt segregandi, & diuidendi ab alijs fidelibus. 24. 9. 3. *c. Resecanda, Gregor*. 1. *lib*. 7. *ex regest*. *epist*. 6. *Concil. Roman*. 1. *sub Leone* 1.

In causa hæresis testes examinandi sunt coram duobus, & eorumdem testium dicta per Tabellionem excipi debent. *c. Vt officium de hæret. in* 6. Dicta autem, vel testium, & accusatorum non possunt publicari. *c. Statuta de hæret. in* 6.

In causa hæresis omnes etiam exempti, vel aliter priuilegiati Apostolico priuilegio, subduntur Episcopo, & Inquisitori. *c. Accusat*. §. *Licet de hæret. in* 6.

Hæreticorum Ecclesiæ, quando ipsi conuertuntur ad fidem, pertinent ad Episcopum loci. *Concil. Tolet*. 3. *c*. 9.

Redeuntes ab hæresi pœnitentiam impositam ab Episcopo tenentur exequi. *Concil. Aurel*. 4. *c*. 8. *c. Si quis dederit* 24. 9. 1. *& quæ pœnitentia imponenda sit. ibid*. Sed in his conuersionibus moderandus est rigor. *c. Didici, c. Cognoui, c. Dispensationes* 1. 9. 7. Hæretici enim redeuntes ad fidem tractandi sunt humaniter. *Concil. Constantin*. 1. *c*. 7. *Gregor*. *I*. *l*. 9. *ex reg. ep*. 39. *Agapetus epist*. 2.

Contra Hæreticos possunt Episcopi implorare auxilium Principum. *c. Nostri aduersus*, 25. *qu*. 3.

Episcopus interrogans aliquem de veritate dicenda, an sint hæretici in loco vbi non velit iurare, habeat illum suspectum de hæresi, & nisi se purget, eumdem puniat. *Concil. Senon. tit. Diœcesani c*. 32.

Nolentes persequi hæreticos ad monitionem Episcopi sunt excommunicati, *Concil. Lateran*. 3. *c*. 27. *Concil. Lateran*. 4: *c*. 3.

Hæretici capti intra quindecim dies Episcopo sint consignandi, vel Inquisitori. *Innocent*. 4. *Constit*. 9. *Ad extirpanda*. Et Rectores curent capi hæreticos expensis Communitatis, & mitti ad Ordinarios. *ibid*.

Ab Episcopo, vel ab Inquisitore, vt delegatis Papæ, absoluuntur hæretici publici iudicialiter facto eorum processu, vel etiam spontè comparentes, sic etiam suspecti de hæresi. *c. Vt officium de hæreticis in* 6. *Alexander* 4. *Constit*. 18. *Cupientes, Vrbanus* 4. *Constit*. 2. *Licet*, §. 4.

Episcopus, vel eius Vicarius ad hoc specialiter delegatus, potest absoluere hæresim externam, occultam, in foro conscientiæ. *Concil. Trident. c*. 6. *sess*. 24. *de reform*.

Episcopus debet habere suspectum de hæresi, qui per multum tempus contemnit excommunicationem. *Honorius* 3. *ex Cirone, de pœnis c*. 2.

Suspecti de fide, ad Episcopos, vel Inquisitores sunt denunciandi. *Constit. Mediol*. 1. *tit. de fidei professione*.

Episcopo sunt denunciandi Conuenticula occulta, & separata à cõmunione fidelium celebrantes; & ipsi tenentur se purgare, aliàs puniantur; si verò iurare noluerint de relinquenda perfidia, vt hæretici puniendi. *Concil. Lateran*. 4. *c*. 3.

SACRI

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopi munera, & officia, ac præcipuè ad Sacramenti Confirmationis administrationem.

PLura sunt officia Episcopi, nempè benedicere, ordinare, offerre, manum imponere. *lib. 8. Constit. Apost. c.28.* Item consecrare Ecclesias, Altaria, Virgines, Chrisma conficere, confirmare, & ordinare, quæ alijs Presbyteris non conueniunt. *Concil. Hispalense 2. c.7. post Concil. Tolet.8. c.7. c. Perlectis dist. 25. Concil. 2. part. 1. c.1.* Quæ omnia munera debet per se ipsum exercere, non per Coepiscopum, siue Substitutum. *Damasus epist.5.*

Episcopus solus potest confirmare cum Chrismate in fronte. *Eusebius ep.5. de consecrat. dist.5. c.Manus quoque, c.Nouissimè, & c.Vt ieiuni,* & confirmans, vel baptizans debet esse ieiunus. *c. Vt ieiuni dist.5.de consecr.* & hac occasione afferemus peculiares aliquos Canones spectantes ad Confirmationis Sacramentũ.

Confirmatio namque, quæ ab Episcopo per vnctionem in fronte baptizati cum Chrismate fit, certissimum est, & de fide esse Sacramentum. *Melchiades in epist. decret, Eusebius epist.3. Innocentius 1. epist.1. c.3. Gregorius 1. lib.3. ep.9. & 28. lib.Epist.46. Gregorius 2. epist.14.de consecr. dist.5. c.1. c. Spiritus, c. Manus, c. De his verò, &c. ibid. De Sacram.Vnct. c.vn. §. Per frontis, de Sacram.Vnct. de sent. excommunic. c. Responso, & sub eodem tit. in 6. c.Quoniam, & præter alios plures Canones, & Concilia, Concil. Trident. sess. 7. de Sacram. can.1. & de Confirm. ibid. Canon.1.* Quod Sacramentũ fuit etiam ab initio in Ecclesia. *Concil. Colon. 2.p.7.c.10.* Et idem nunc est, ac impositio manuum, quæ olim fiebat in Ecclesia. *Concil. Senon. de Confirmat. c. 10. c. vnic. §. Per frontis, De Sacram. Vnct.* Vnde, & tempore Apostolorum dabatur, quamquam tunc tantum per manuum impositionem, deinde per Chrismatis vnctionem dari cœpit. *Concil. Magunt.4. c.18.* Cum ergo hoc Sacramentum fuerit à Christo institutum. *Concil. Florent. in decret. Eugenij, §. 5. Ecclesiasticorum, Concil. Trid. sess.7. de Sacram. c.1.* Magna veneratione dignum est. *c. De his verò dist.5. de consecrat.*

Confirmationis Minister ordinarius est solus Episcopus. *Concil. Vormat. 1. c.8. Londinen.1. c.3. Eliberit.c.77.* & hoc ex institutione Christi. *Concil. Senon. de Confirmat. c.10. & in decret. Morum c.38. Concil. Constant. contrà Vuicleff. art. 28. Concil. Florent. in decr. Eugenij, §. Quinto Ecclesiasticorum Concil. Trid. sess.7. de Sacram. Confirm. Canon. 3. & sess. 23. c. 4.* Potest tamen ex delegatione Papę simplex Sacerdos esse huius Sacramenti Minister. *c. Peruenit, de consecr. dist.95. c. Manus quoque, dist.5. Gregorius 1. epist.26. &c.* sed hoc ex magna necessitate. *Conc. Flor. in decr. Euge.4 §. Quinto Ecclesiasticorũ Cõc. Senon. in decr. Morum c.38.* Et tunc simplex Sacerdos delegatus à Papa debet vti Chrismate consecrato ab Episcopo. *Concil. Florent. ibid.*

Quilibet baptizatus debet ab Episcopo confirmari. *Vrbanus I. Ep. vn. de consf. dist.5. c.1 Omnes c. Nouissimè.* Confirmãdus est quoque ille homo, de cuius Confirmatione non constat. *Gregorius I. lib. 11. Ep. 32.* Et quamquam huius Sacramenti non sit tanta necessitas, vt sine eo homo non possit saluari. *Melchiades Ep. decretali de conf. dist. 5. c. Spiritus Sanctus. Conc. Colon. 2. p. 7. c. 9.* Peccat tamen mortaliter, qui illud contemnit. *Concil. Constant. Sess. vlt. in Constit. Martini V. circa medium.*

Episcopus in Visitatione debet ministrare Sacramentum Confirmationis

nis. *Gregor. 1. lib.8. epist. 46.* Ætas autem confirmandi debet esse saltem supra septennium. *Concil. Colon.2.p.7.c.8. & 9. Concil. Mediolan.1. p.2. tit. quæ pertinet ad sacramentum Confirmationis.*

Tempore Interdicti etiam impositi à Papa in aliquo loco potest Episcopus ministrare Confirmationem. *c.Responso de sentent. excomm,& c. Quoniam sub eodem tit.in 6.*

Caueat Episcopus,quod confirmandus ab vno,vel ab vna suscipiatur. *Concil. Magont. 4. c.19. c. Non plures de consecr. dist.4.* Qui Compater, vel Commater debent esse confirmati. *c.In Baptismate ibid. Concil. Later. 3. in append. p. 50. c.44.*

Confirmandi debent esse ieiuni. *c.Vt ieiuni, de consecr.dist.5.* Nisi vrgeat necessitas. *Concil. Colon.2.p.7.c.9.* Si sint adulti,antequam confirmentur debent Sacramentaliter confiteri. *ibid.*

Non potest iterum confirmari, qui semel est confirmatus. *c. Dictum, & c. De homine,dist.5. de consecr. Concil.Cabilon. 3. c.27. post Concil.Tarracon. c. vnico,Concil. Trid. Sess 7. de Sacr. can.9.* Si detur casus,quod aliquis pluries sit confirmatus, debet sub Clericali, vel regulari habitu Deo inseruire. *c. Dictum est de consecr. dist.5.*

Accedamus iam ad alia muneraEpiscopalia, quæ sunt Confessiones fideliũ audire, & prædicare, & Visitare; quod si hoc per se facere non potest,per alios debet facere. *c. Inter cætera de offic. Iud. Ord.* Munus autem præcipuum Episcopi est prædicare. In Dominicis, & festis tenetur id exequi per se, vel per alium; tempore vero Quadragesimæ, vel Aduentus, quotidiè, vel ter in hebdomada saltem; & ipso contradicente nullus, neque Regularis, potest prędicare. *Concil. Trid. Sess.5. de reform.c.2. & sess.24. de refor. c.4.*

Episcopus potest quoqueExtremã vnctionẽ ministrare. *Conc. Vormat. 1. c.72. c.Illud superfluum dist.95.* Quã tamen nõ potest ministrare (& eò minus simplex Sacerdos) Pœnitenti publico,nisi reconcilietur. *Concil. Regiaticinum c.8.*

Munus quoque Episcopale est Ordines conferre. *l.8. Constit. Apostol. c.28. Concil. Carthag. 4. c.5. 6. 7. 8. &c. Concil. Colon. 2. p. 1. c. 1. Concil. Trid. Sess. 23. c.4.*

Ad Episcopum spectat approbare miracula, aliàs non prædicentur, item approbare reliquias, quæ facere debet cum consilio Theologorum, & si dubium graue accedat expectanda est sententia Metropolitani,qui cum consilio Episcoporum definiat. *Concil.Trid. sess. 25. in decret. de Inuocatione, &c.*

Episcopus pro exercitio suorum munerum, vt ordinatione,Chrismate, consecratione Ecclesiarum, &c. nihil potest accipere. *Concil. Brachar. 2. c.3. & 5.*

SACRI CANONES

Spectantes ad collationes Ordinum ab Episcopis faciendas, ac etiam ad ipsos Ordines à Clericis suscipiendos.

Conferre Ordines est proprium Episcoporum priuatiuè ad omnes alios. *Concil. Constantien. contra art. 28. Vuicleff. Concil. Trid. Sess.23. c.4.* Vnde Presbyter non potest ordinare. *Constit. Apostol. lib.3. c.11. & l. 8. c. vlt.* Ex priuilegio tamen Papæ, tantum, potest non Episcopus conferre Ordines Clericales minores. *c. vlt. de Ordinatis ab eo,qui renunciauit.*

Abbas ab Episcopo benedictus, si sit Sacerdos potest suis Monachis conferre primam Tonsuram. *c. Quoniam de ætate, & qualitate, &c. dist.69. c. Cum Abbates,*

bates, de priuilegijs in 6. Possunt etiam eam cōferre suis subditis. *ibid.c. Abbates.* Possunt denique, & Monachis, & subditis conferre etiam Ordines minores. (non verò alijs) *Concil. Trid. sess.* 23. *de reform. cap.* 10.

Competit ergò soli Episcopo ordinare in Sacris. *Concil. Tolet.* 8. *c.*7. *Concil. Florent. in decret. Eugenij* 4. *de vnione Armenor.* §. *Quinto Ecclesiasticorum, Concil. Trid. sess.* 23. *c.* 4.

Episcopus debet ordinare tantum viros irreprehēsibiles, idest qui careant vitijs. *Greg.* 1. *l.* 3. *ep.* 12. Debet tantum ordinare doctos, & probatos. *Zephirinus ep.* 2.

Episcopus ordinans contra formam Canonum suspenditur à communione. *c. Nullus dist.* 55.

Potest Episcopus ordinare tantum in sua Diœcesi, & non in alia, sine licentia alterius Episcopi. *Concil. Antioch. c.* 13. *Constantinop.* 1. *c.* 3. *Vormat.* 1. *c.* 62. *Carthag.* 1. *c.* 10. *Carthag.* 2. *c.* 11. *Carthag.* 3. *c.* 2. *Carthag.* 5. *c.* 13. Et excommunicatur. *Concil. Affrican. c.* 21. *Rauenn.* 2. *sub. Clemente V. c.* 24. *Mogunt.* 3. *c.* 11. ex præfatis Concilijs intelligitur esse irritam ordinationem quoad exercitium tantum.

Episcopus non potest ordinare subditos alterius Episcopi, nisi cum commendatitijs illius, aliàs irrita est ordinatio, idest impeditur quoad exercitium sub pœna suspensionis ab exercitio Pontificalium. *Concil. Trid. Sess* 6. *de refor. c.* 5. *Præter alios plures Canones, & Concilia.*

De licentia Papæ, potest Clericus vnius Diœcesis ordinari in alia. *c. Fraternitatem dist* 71.

Potest Episcopus ordinare subditum alterius, si est suus familiaris. *Cōc. Arausic.* 1. *c.* 8. Dummodo per triennium ei inseruierit. *Concil. Trid. sess.* 23. *de refor. c.* 9. sed tenetur eidem conferre beneficium. *ibid.*

Episcopus Titularis non potest prætextu priuilegiorum, aut continuæ familiaritatis ordinare alterius subditum, non ad maiores Ordines, nec ad minores, nec ad primam tonsuram, nec in loco exempto, nec in Monasterio; sub pœna, ipsi suspensionis à Pontificalibus per annum, ordinatis verò ab exercitio Ordinum arbitrio Episcopi proprij. *Concil. Trid. Sess.* 14. *de reform. c.* 2.

Episcopus non potest ordinare seruum alterius inuito Domino: Et si ordinat scienter Domino inuito, & in sacris, hic remanet in ordine, Episcopus verò tenetur satisfacere Domino pro illo. Si Episcopus id nesciebat, & alij supplicauerunt, vt ordinaret talem seruum, isti tenentur satisfacere. *Concil. Aurelian.* 1. *c.* 10. *Concil. Vormatien.* 1. *c.* 40. *c. si seruus dist.* 54.

Episcopus ordinans aliquem sine titulo, tenetur illum prouidere de beneficio. *c. Accepimus de ætat. & qualit. &c.* Et si ordinauerit in sacris, tenetur illum alere, donec de beneficio prouideat. *c. Episcopus de Præbendis.*

Non potest Episcopus ordinare Religiosos inuitis eorū Superioribus. *Conc. Roman. sub Gregor.* 1. *c.* 3.

Debet Episcopus cum Capitulo præsente Ordinationes celebrare. *Concil. Carthag.* 4. *c.* 22. *Concil. Trid. sess.* 23. *de refor. c.* 8. Fieri debent in Ecclesia Cathedrali præsentibus Canonicis; Possunt tamen fieri in alia digniori Ecclesia. *ibidem.*

Episcopus per se ipsum debet ordinare suos Clericos. *Trident. sess.* 23. *c.* 3. Si verò sit impeditus dimittat eos ad alios, vt ordinent, sed prius eosdem examinet. *ibidem c.* 3. & 8.

Episcopus celebraturus Ordinationes

Digitized by Google

nes, Feria quarta præcedenti, vel alio tempore, vocet ordinandos, & per probos viros faciat eos examinare de vita, moribus, & ſcientia; & examinatores ſint Sacerdotes prudẽtes periti, & exercitati in Eccleſiaſticis. *ibidem c.7.*

SACRI CANONES

Spectantes ad examen Ordinandorum.

ORdinandi præuio examine ordinentur, vel præuio populi teſtimonio. *Concil. Carthag. 3. c.22.*

Ab Epiſcopo examinandi *Concil. Senon. in decret. Morum c.3. Concil. Colon 3. tit. de altero medio c.2.* vel ab alijs viris doctis de commiſſione Epiſcopi. *ibid. Concil. Trident. ſeſſ.7. de refor. c.11.& 13. & ſeſſ.23.c 3. 5. 7. 12. & 14.*

Ordinandi feria quarta ad examen accedere debent. *c. Quando diſt.24. Conſil. Colon.2. p.1.c.24.* & per duos ſequentes dies habeatur examen. *ibidem.*

Ordinandorum examen, & liſta legantur, antequam fiat ordinatio. *Concil. Londin.2. c.7.*

Examen faciendum de vita, & moribus, & ſcientia. *Concil. Colon. 2. p. 1. c.17. 18. 19. & 20.*

Examinari pariter debent ordinandi de intentione, quare volunt ordinari. *ibidem c.21. & 22.* An propter Chriſti ſeruitium, vel alium finem. *Concil. Colon.3. de altero medio c.25.* Debent etiam examinari quid ſentiant de fide, & an teneant, quod tenet Eccleſia Romana. *Concil. Auguſtan. c.25. Concil. Colon.3. tit. de altero medio.*

Examinari debent Clerici, tàm Sæculares, quàm Religioſi, niſi aliter Epiſcopus iudicet eos idoneos. *Concil. Colon.2. p.1. c.25.*

Examinatores admittentes ad Sacros Ordines eos, qui neſciunt latinè loqui, ab officio, & beneficio per annum ſuſpendantur, niſi magna adſit neceſſitas. *Concil. Tolet. 22. c.3.*

Examinatores nihil accipere poſſunt ab examinatis, vel ante, vel poſt. *Trid. ſeſſ.24. c.18.* & pœna. *ibid.* Concilium loquitur de examinatoribus Synodalibus, &c.

SACRI CANONES

A quibus prohibetur Epiſcopis poſſe quoſdam promouere ad Ordines Clericales.

ORdinari non poteſt in Clericum, qui venit de hæreſi. *Concil. Elibert. c. 51.*

Non baptizatus non poteſt ordinari; aliàs iterum ordinetur poſt baptiſmum. *c. ſi Presbyter. 1. q. 1. & Concil. Later 3. p.50. c.45.* Neque non baptizatus ſolemniter, ſed prius debent fieri ſolemnitates. *Concil. Mogunt.4. c.33.* Neque qui non benè ſentit de fide. *Gregor. I. l.7. ex regeſt. epiſt.43.*

Ordinari non poteſt baptizatus peregrè niſi nota ſit eius vita. *Concil. Elibert. c.24.* Neque perſona ignota. *Syricius epiſt.3. c.2.* Neque infamati de natalibus, donec ſe purgent. *c. Accedens de Purgatione Canon.*

Ordinari non poſſunt Neophyti, ſtatim. *Syricius epiſt.3. c.2.*

Neque ordinari poſſunt, qui fuerunt inſani, vel energumeni. *Concil. Nicen. 1. ex Arabico, c.1.* Neque Serui. *Concil. Melfit. c.11. Concil. Later. 3. tit. de depoſitione c.19.*

Neque filij Concubinarum, ſeu illegitimi, niſi fiant Religioſi. *Concil. Claramont. c.11. & 25. Concil. Later.3. tit. de depoſitione c.19.*

Neque in prima tonſura poteſt ordinari infans, & illiteratus. *c. fin. de temporibus ordinationum in 6. Concil. Colon. 2. p.1.*

2. *p.* 1. *c.*28. *Concil. Trid. Seſſ.*23. *de refor. c.* 4. Neque coniugatus, ſi vult ad ſacros aſcendere. *ibidem.*

Hæretici non poſſunt ordinari. Ordinantes, præter excommunicationem, decem libras auri ſoluant. *Concil. African. c.*60.

Non poſſunt neque prima Tonſura ordinari, qui fugiunt iudicia Sæcularia, vel neſciunt legere, & ſcribere. *Concil. Trid. Seſſ.*23. *de refor. c.*4. Neque, qui non habent Sacramentum Confirmationis. *ibidem.*

Non poſſunt ordinari in minoribus, qui latinam linguam non callent. *Concil.Trid. ſeſſ.* 23. *de refor. c.*11.

Non poſſunt ordinari rebaptizati. *Concil.Carthag.*5.*c.*11. *Cauſa* 1.9.7. *c.Qui in qualibet.* Neque baptizati in alienis prouincijs. *diſt.* 98. *c. Omnes.*

Neque Dæmoniaci, donec liberentur. *Concil. quod dicitur Apoſtol. c.*79. *diſt.* 33. *c communiter. c.Clerici,& c.Vſque adeò.*

Neque qui conſcius eſt homicidij à ſe facti. *c. Si quis Viduam diſt,*50. *Concil. Later. ſub Martin. I. c.*26.

Neque ordinari poſſunt Pœnitentes publici, etiam peracta pœnitentia. *Conc. Carthag.*4.*c.*68.&69.& Epiſcopus ſcienter eos ordinãs deponatur. *Conc.Tolet.*1. *c.*2. *diſt.*3. *c. Maritum diſt.*34. *c. Præcipimus diſt,*50. *c. Quicumque, & c. Ex Pœnitentibus. Concil. Arelat.* 3. *c.*3. *Gelaſius ep.* 9 Si conuicti ſunt de delicto, non poſſunt, ſecus ſi non conuicti. *Concil. Tolet.*4. *c.*54.

Neque qui viduam habuit vxorem. *Concil. quod dicitur Apoſtol. c.*19. *Innoc.*1. *epiſt.*2.*c.*15. *epiſt.*22. *c.*1. *diſt.*34. *c.Si quis viduam* & qui eum ordinat deponendus. *ibidem. Syricius epiſt.*1.*c.*15. *diſt.*50. *c. Quicumque. Concil. Arelat.*3. *c.*3.

Clericus nullus ordinari poteſt; qui vel beneficium non habet, vel alicui Eccleſiæ, aut pio loco inſeruire non debeat; nam omnes Clerici etiam coniugati de mandato Epiſcopi debent alicui Eccleſiæ, vel loco pio cum Clericali habitu, & tonſura inſeruire. *Concil. Trid. Seſſ.*23. *de Reform. c.*16.

Qui fuit Miles non poteſt ordinari. *Innoc.* 1. *epiſt.*2. *c.*2. *epiſt.*4. *c.*3. *epiſt.*23. *c.*3. & 4. *diſt.* 50. *c. Si quis poſt, diſt.*51. *c. Aliquantos. Syricius epiſt.*4. *c.*3.

Neque qui fuit Cauſidicus, & Poſtulator. *Innoc.* 1. *epiſt.*4. *c.*3. *epiſt.*23. *c.*3. & 4. *diſt.*51. *c. Aliquantos.*

Neque Curialis, ideſt qui in Principum curijs inſeruiuit. *Innoc.epiſt* 2.*c.*11. *epiſt* 4. *c.*3. & 4. *diſt.*51. *c. Aliquantos, c. Præterea. Gelaſius epiſt.*9.

Neque qui duas ſorores accepit in vxores. *Concil. quod dicitur Apoſtol. c.*19.

Neque bigamus, & eum ordinans deponatur. *Syricius epiſt.*1. *c.*15. *diſt.*33. *c. Maritum diſt* 34. *c.Præcipimus. c.Si quis de Laicis diſt.*50. *c.Quicumque. c. Illud quoque. Concil. Arelat.*3. *c.*3. *Gelaſius ep.*9.

Neque qui filiam fratris, vel ab eo relictam habuit vxorem. *Concil. quod dicitur Apoſtol. c.*19.

Neque Seditioſus. *Concil. Agathen. c.*69. *Concil. Carthag.*4. *c.*67. *diſt.*46. *c.Seditionarios.*

Neque obligatus tributo ciuili. *diſt.* 54. *c. Si quis obligatus eſt. Concil. Lucenſe c.*46. Neque obligati publicis rationibus. *Gregor.* 1. *l.*7; *epiſt.*11. Neque obligati alicui perſonaliter. *diſt.*54. *c. Si quis obligatus.* Neq; qui obligati ſunt ad aliquod onus. *Concil. Toletan.* 1: *c.*10.

Neque corpore vitiati. *Gelaſius ep.*9. Neque criminoſi. *ibidem.* Etiamſi crimen ſit occultum. *c. Ex tenore, de temp. ordin.* Neque Vſurarij. *Concil. Carthag.* 4. *c.* 67. *diſt.* 33. *c. Maritum, diſt.* 34. *c. Præcipimus diſt.*55. *c. Priſcis, diſt.*47. *c. De Petro.* Neque Vedicatiui. *Concil. Carthag.* 4. *c.*67.

Non poſſunt ordinari illi, qui nolunt

lunt ascendere ad sacros ordines,& pœna ordinantium. *c. Eos qui. De temporib. ordinat.*

Neque accusati criminaliter pendente causa. *c. Non debet de testib.*

Neque, qui se sponte castrauit potest ordinari. *Concil. quod dicitur Apostol. c. 22. Concil. Arelat. 2. c. 7. Concil. Nican. 1. can. 1. dist. 55. c. Si quis. c. Hi qui se.* Castratus à Medicis potest ordinari. *dist. 55. c. Si quis à Medicis, & c. Si quis pro agritudine.* Castratus in cunabulis potest ordinari. *c. Ex parte de corpore vitiatis.*

Apostata non potest ordinari. *c. vlt. dist. 50.*

Neque qui habet Concubinam, vel Meretricem. *c. Maritum. c. Communiter dist. 33. c. Pracipimus dist. 34. c. Priscis, dist. 55.*

Neque iaculatores, scurræ, turpia loquentes, &c. *Concil. Tolet. 17. c. 23.*

Neque Maledici. *c. Clericus Maledicus dist. 46.*

Neque Simoniaci. *dist. 33. c. Maritum. c. Communiter, dist. 34. c. Pracipimus, dist. 55. c. Priscis.*

Græci ordinari non possunt à Latinis, neque è contra, si sint ritus diuersi, & cum illis velint ordinari. *c. Cum secundum, de temp. ordinat.*

Vltramontanus non potest ordinari ab Episcopo Italo, sine licentia Papæ, vel sui Episcopi, asserentis causam, quare non ordinauit, & pœna ordinantium. *c. vlt. de temp. ordinat. in 6.*

SACRI CANONES

A quibus prohibetur Episcopis, posse quosdam ad sacros Ordines promouere.

HAbitantes cum hæreticis non possunt in sacris ordinari. *Concil. Arausican. 1. c. 8.*

Ordinari non potest quis in Diaconum, Presbyterum, vel Episcopum, nisi omnes de domo sua sint Christiani. *Concil. Carthag. 3. c. 18.*

Ordinari in sacris non potest Neophitus, statim. *Zosimus epist. 9.* (qui dicit irritam esse ordinationem, idest, eius exercitium esse suspensum) *Concil. Laodic. l. 3.*

Bigamus non potest vltra Subdiaconatum ascendere. *Concil. Arausic. 1. c. 25.* Bigamus nequit esse Sacerdos: *Dist. 26. c. qui sine. Dist. 33. c. si quis potest, & c. Maritus de bigamis.* Bigamus non potest seruire in Sacris. *Dist. 50. c. Non confidas.* Bigamus non potest ordinari in Sacris. *Concil. Agath. c. 1. Gregorius I. lib. 11. Ep. 8.* Et si ordinetur in sacris, priuatur Ministerio ordinis, idest, si absque dispensatione ordinetur. *Concil. Agath. c. 1. De bigamis non ordinandis, c. Super eo.* Qui illum ordinat in sacris priuatur potestate ordinandi. *ibidem.* Bigamus non est, qui plures habuit Concubinas. *De bygamis non ordin. c. vnic.* Bigamus per hoc, quod bigamus non peccat, sed est inhabilis ad ordines. *Dist. 26. c. Qui sine.*

Illiterati non possunt in sacris ordinari. *Concil. Rom. sub Hilario c. 3. Gelasius 1. epist. 2. & 9. Concil. Narbon. c. 11.* Et ordinati cogũtur eas discere. *ibidem.* Aliàs non promoueantur vlteriùs. *Gelasius ep. 9. Gregor. 1. l. 3. ep. 26.*

Laici non possunt in sacris ordinari, nisi post annum conuersionis. *Concil. Arelat. 3. c. dist. 77. c. vlt.*

Neque inuitus, & eum ordinans priuatur potestate ordinandi. *Simplicius ep. 2. 11. 9. 3. c. Priuilegium.* Per annum priuandus Missa. *Concil. Aurelian. 4. c. 7. dist. 74. c. Gesta.* Inuitè ordinatus, vel baptizatus non recipit characterem. *De Baptismo c. Maiores §. Item.*

Neque ordinari potest in sacris, qui non habet titulum, scilicet beneficium,

Digitized by Google

vel patrimonium. Concil. Calcedon. c.6. Aliàs irrita est ordinatio, idest, suspenditur ab executione. *Dist.70.c.Neminem c. Sanctorum*. *Concil. Meldense c.53. Concil. Later. 3. c.5. De Prebend. c.Non liceat. De etat. & qualit. &c. c. Accepimus. Concil. Trid. sess.21. de refor. c.2.* Et illud non potest alienare, nisi de alio viuere possit, & quomodo. *ibidem*.

Neque qui plures habuit vxores. *l.6. Constit. Apostol. c.19. Gregor. l.3. ep.26. dist.34. c. Si quis de Laicis.* Neque etiam qui vnam habet vxorem (in latinis) etiamsi matrimonium sit ratum tantum. *De temporibus ordinat. c. finali. Extrauag. Ioann.22. de voto c. vnic.*

Si coniugatus ordinatur nõ soluitur matrimonium, etiamsi sit tantum ratum, & talis non potest ministrare in ordine, nec promoueri vlterius. Si non vult tenetur consumare matrimonium; & ad hoc est compellendus. *Extrauag. Ioann. 22. de voto c. vnic.*

Qui per vnum annum non habitauit in aliqua Ciuitate non potest ordinari. *Concil. Meldense c.12.*

Neque vitiosus, aut sectans lucra. *dist.49. c. Sacerdotes.*

Neque qui oculum habet maculatum, nisi dispensetur à Papa, *Honorius 3. ex Cirone, tit. de corpore vitiatis, c.2.*

Neque homicida Pagani, vel alterius, *Dist.50. c. Clericum. Concil.Trid. sess.14. de reform. c.7.* Homicida casualis, vel ad defensionem, cum dispensatione potest ordinari. *Concil.Trid. ibidem.* Occidere paratus, aliquando ordinari non debet. *Dist.51. c. Si quis.*

Ordinari non potest in sacris, nisi qui est virgo, vel vxorem habuit virginem. *Concil. Melfitan. c.3.*

Ordinari non possunt Medici, qui conscientiam habent homicidij a se facti, secus si non habent. *De atat. & qualitat. &c. c. Ad aures.*

Neque is, cui pars digiti deest, si hoc sit cum scandalo, secus è contra. *De corpore vitiatis, c. 1.* Carens vngula pollicis, si pollex sit fortis, potest ordinari. *ibid. c. fin.*

Denique illi omnes non possunt ad sacros ordines promoueri, qui per sacros Canones à Clericatu arcentur. Vide superius.

SACRI CANONES

Spectantes ad eos, qui ad Subdiaconatum non possunt promoueri.

Subdiaconus ordinari non potest qui in adolescentia fuit mœchatus, & si est ordinatus remoueatur. *Concil. Eliber. c.30.*

Non potest ordinari Subdiaconus, qui non habet de se bonum testimonium, vel non est instructus in ijs, quę spectant ad ordinem. *Concil. Trident. sess.23. de reform. c.13.* Neque qui per annum non stetit in vltimo ordine, nisi Episcopo aliter videatur. *ibidem.*

Subdiaconus ordinari non potest, qui non promittit castè viuere. *Gregor. I. l. epist.42. l.3. epist.34. Concil. Melfitanum c.2. Concil. Quintilienburgen. c.4. dist.28. c. Nullum, dist.31. c. Ante triennium. Gregor.7. l.2. epist.25. de atat. & qualit. &c. c. A multis. Concil. Trid. sess.23. de refor. c.12.*

Subdiaconus debet ordinari in ætate 22. annorum. *Concil.Trid. sess. 23. de reform. c.13.* Olim in ætate 18. annorum poterat ordinari. *Clem. de atate & qualit &c. c. fin. Concil.Colon. 1. c.18.*

Subdiaconus non potest ordinari à Presbytero. *Gelasius epist.9.*

Subdiaconatus ordo non potest recipi cum alio ordine sacro. *Trid. Sess. 23. de reform. c.13.*

SACRI

SACRI CANONES

Spectantes ad eos, qui non possunt ad Diaconatum promoveri.

NVllus potest ordinari Diaconus ante annum 23. *Concil. Trid. sess.* 23. *c.*12.

Diaconus fieri non potest, qui post baptismum militauit. *Concil. Tolet.* 1. *c.*8.

Diaconus ordinari non potest, si vxor eius (quam habebat, si Latinus, vel quam habet, si Græcus) commisit adulterium. *dist.* 34. *c. Si Laici.*

Diaconus non potest ordinari, qui vxorem viduam habuit. *Concil. Adegan. c.* 11.

Ignorans non potest ordinari Diaconus. *Concil. Aurelian.* 2. *c.* 16.

Diaconus ordinandus debet per annū esse exercitatus in Subdiaconatu, nisi aliter Episcopo videatur. *Conc. Trid. sess.* 27. *de refor. c.*13.

Diaconus ordinari non debet, nisi bonum de se habeat testimonium. *Trident. ibidem.*

Diaconus ordinatur per manus Episcopi impositionem. *l.*8. *Constit. Apostol. c.* 17. *Concil. Carthag.* 4. *c.* 4. *dist.*23. *c. Diaconus.* Si manus impositio omittitur per errorem, non iteratur ordo, sed tempore ordinationum suppletur impositio. *De Sacrament. non iterandis, c. vlt.*

Diaconi manus non vnguntur chrismate, cum ordinatur. *Dist.*23. *c. Praeterea.*

Diaconus furtiuè ordinatus non potest promoueri ad Sacerdotium, nisi fiat Religiosus, si ab Episcopo fuerat per hoc excommunicatus; si vero non fuerat excommunicatus, quomodo potest ab eo dispensari. *Concil. Later.* 3. *in append. tit. De depositione.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Sacerdotium, & ad eos, qui possunt ad ordinem Presbyteratus, vel Sacerdotij promoueri, vel non.

PResbyter est Minister diuersus ab Episcopo. *l.*2. *Constit. Apostol. c.*58. *dist.*95. *c. Ecce ego.* *Concil. Trid. sess.* 23. *c.*4. *& can.*7.

Presbyter est minor Episcopo, & illo inferior. *Concil. Trid. ibid.*

Presbyteri succedunt in locum 72. Discipulorum. *dist.*21. *c. In nouo Damus epist.* 5. *Anacletus ep.*2. *&* 3.

Presbyter olim non poterat ordinari, nisi esset triginta annorum. *Post ep.*3. *Fabiani, dist.* 38. *per quinque omnia capita c. Si quis* 30. *post epist.* 3. *Bonifacij I. Concil. Agathen. c.*17. *Concil. Arelat.* 3. *c.*2. *Concil. Neocæsarien. c.*11.

Deinde statutum est, vt anno 25. ætatis ordinari quis possit Presbyter. *Zacharias epist.*12. *Clement. de ætat. & qualitat. &c. praficiend. c. fin. Concil. Trid. sess.*23. *de reform. c.*12.

Presbyteri ordinandi debent esse instructi in suo officio. *Concil. Arelat.*4. *c.*4. *Conc. Trid. sess.*23. *de refor. c.*14. Ab Episcopo sunt ordinandi. *Concil. Aquisgran. sub Ludouico Pio c.*8.

Puer non potest esse Presbyter. *Zacharias epist.* 1.

Presbyter ordinari nemo potest ante baptismum, si ordinetur nulliter facit, & iterum post baptismum debet ordinari. *Concil. Later.* 3. *p.*50. *c.*45.

Presbyter non potest esse illiteratus, aliàs suspendatur ab officio. *Leo* 4. *homilia de Cura Pastorali. Concil. Aurelian.* 2. *c.*16. *concil. Tibur.* 1. *c.*33.

Debet esse idoneus ad docendum populum, & ministrandum Sacramen-

ta

ra, conspicuus moribus, &c. *Concil. Trid. sess. 23. de reform. c. 14.*

Presbyter ordinari non potest, qui fuit baptizatus in ægritudine. *Dist. 57. c. vn.*

Presbyter non potest ordinari, nisi ad aliquem titulum. *Dist. 70. c. Neminem, & c. Sanctorum, &c.*

Examinandus antequam ordinetur. *Concil. Vormat. c. 57.*

Presbiter non potest ordinari, qui habet partem digiti abscissam, vel qui se fecit castrari, vel imminutus in alia parte corporis. *Concil. Tiburt. 1. c. 33. De Clerico agrotante c. Presbyterum.*

Presbyter ordinatus, si postea apparet deliquisse, seu in crimine fuisse, non est recipiendus. *Concil. Nican. 1. c. 9.*

Presbyter non potest ordinari sine licentia proprij Episcopi. & post mensem non toleretur, nisi eam ostendat, *Reformatio Cleri Germania c. 17.*

Presbyteri ordinatio facienda est cum impositione manuum, sed si hæc per errorem omittatur, non iteretur ordinatio, sed illa tempore ordinationum suppleatur. *De Sacram. non iter. c. vlt.*

Presbyter ordinari non potest, nisi testimonium habeat, quod in alijs ordinibus bene se gesserit, & per annum integrum in Diaconatu ministrauerit; nisi Ecclesiæ vtilitas, vel necessitas exigat, vt Episcopus aliter decernat. *Concil. Trident. sess. 23. de refor. c. 14.*

Presbyter tenetur ordinari ad determinatam Ecclesiam. *Concil. Arelat. 4. c. 4. dist. 38. c. Quando Presbyteri.*

Presbyteri cum ordinantur, tenentur profiteri castitatem coram Episcopis. *Concil. Tolet. 4. c. 27. Dist 28. c. Quando Presbyteri.* Intelligitur de Latinis.

SACRI CANONES

Spectantes ad ordinandorum obligationes, & precipuè in Sacris.

ORdinandi prius debent approbari. *Dist. 24. c. Nullus.*

Dicens se non posse obseruare castitatem, non potest ordinari in sacris. *Dist. 27. c. Diaconus. Dist. 28. c. Diaconi. Dist. 31. c. Ante triennium, &c.*

Tenetur ordinandus facere professionem fidei, & iurare de prestando obedientiam maioribus. *Conc. Tolet. 11. c. 10.*

Ordinandi debent esse ieiuni. *Dist. 75. c. Quod à Patribus.*

Debent esse instructi in suo officio. *Concil. Arelat. 4. c. 4.*

Ordinandus debet habere literas testimoniales Parochi de vita, & moribus. *Concil. Senonense c. In Decret. Morum c. 3. Concil. Trid. sess. 27. de reform. c. 5. &c.*

Tenetur pro aliquo tempore se exercere in ordinibus habitis. *Innoc. I. epist. 4. c. 5. Concil. Roman. sub Siluest. c. 3. & c. 11.*

Ordinandi in sacris debet saltem per vnum annum distare ab vltimo ordine; nisi aliter necessitas exigat. *Concil. Trid. sess. 23. de reform. c. 11.*

Quod ordinandi carerent vxoribus dissuasum est à Paphnutio in Concilio Nicœno. *Dist. 31. c. Nicana.*

Ordinandus ferre debent testimonium Iudicis, in cuius loco viuit, an sit inquisitus, vel criminosus. *Concil. Colon. 2. p. 1. c. 23.* Vel alia via id probet, si non potest habere fidem illius. *ibidem, & Colo. 3. tit. de aliero medio c. 5.*

Item fidem primi Sacerdotis loci, in quo habitat, de vita, &c. *ibidem, & Concil. Mogunt. 4. c. 32. Conc. Trid. sess. 23. de refor. c. 5.*

Ordi-

Ordinandis notificanda sunt decreta Conciliorum. *Concil. Carthag.* 3. *c.*2. *Dist.*38. *c. Placuit.*

Ordinandus in Sacris debet esse confessus, & Euchariſtiam ſumere. *Conc. Colon.*2. *p.*1. *c.*26.

Ordinandus debet esse baptizatus, aliàs si non erat baptizatus baptizetur, & iterum ordinetur. 1. 9. 1. *c. Si Presbyter. Concil. Later.*3. *p.*50. *c.*45.

Ordinati in ſacris non poſſunt exercere chirurgiam, ſiue Clerici ſint Sæculares, ſiuè Monachi. *Ne Clerici, vel Monachi c. Sententiam.*

Ordinari nullus poteſt, niſi alicui Eccleſiæ, vel pio loco ſit adſcriptus; quod ſi illum deſerit inconſulto Epiſcopo, Sacris eſt interdicendus. *Concil. Trid. ſeſſ.*23. *de refor. c.*16.

Ordinandi non tenentur iurare de obſeruantia Canonum. *Concil. Cabilon. c.* 13.

SACRI CANONES

Spectantes ad ordinationem factam ab Episcopo excommunicato, vel electo ex ſtatu Laicali.

ORdinatio facta ab Anathematizato eſt nulla, [ideſt illicita, carens executione] *Adrianus* 2. *Ep.*4.

Ordinatio facta ab Epiſcopo, qui factus eſt ex Laico immediatè, eſt nulla; vt ordinationes Photij. *Adrianus* 2. *epiſt.*4. *Concil. Conſtantinopolit.* 4. *c.*4. *Formoſus epiſt.*1.

Ordinatus ab Epiſcopo excommunicato ignoranter à proprio Epiſcopo diſpenſari poteſt. *De ordinatis ab eo, qui renunciauit, &c. c. Cum Clericis.*

Videantur Canones ſpectantes ad Epiſcopum excommunicatum.

SACRI CANONES

Prohibentes ordinationem poſſe fieri per pretium, aut fauorem, aut preces, ſeu ſimoniacè.

PRo ordinationibus nihil poteſt accipere Epiſcopus, & alij. *Gregorius* 1. *l.*3. *epiſt.*24. 1. 9. 1. *De ordinat. Concil. Brachar.* 1. *c.*1. Aliàs gradu priuatur vterque. *Concil. Later.*4. *c.*63. *Eugenius* 4. *in decr. vnionis Armenorum* 5. *Quinto.* Reſtituatur quod accipitur in duplum. *ibid. Conc. Trid. ſeſſ.*21. *de refor. c.*1. Et conſuetudo contraria tollitur.

Ordines non dandi per pretium. *Gregor. l. l.*2. *ex regeſt. epiſt.*47. & 48. *l. epiſt.* 55 *l.*7. *epiſt.*48, *ex reg. de Simonia c.*1. Neque Epiſcopus, neque Notarius aliquid accipiant. *ibidem.*

Ordinari nullus poteſt per munus, aliàs ordine priuatur. *Concil. Tabelon.*2. *c.*16. *Conc. Tolet.*11. *c.*9. 1. *q.*1. *c. Quibuſdam. c. De ordinationibus. c. Eſtote. c. Pueri. Concil. Trid. ſeſſ.*21. *de reform. c.*1.

Ordinatus per pecuniam priuatur gradu, & ſic ordinans. *concil. Conſtantinopolit.* 1. *c.*1. *concil. Tolet.*1. *c.* 1. Excommunicantur ordinans, & ordinatus & bonis priuantur. *Concil. Tolet.*6. *c.*4. *Concil. Nicen.* 2. *c.*5. Vterque priuatur gradu. *ibidem Nicolaus* 1. *in decr. tit. ordines ſacri c.*2. *Concil. Calcedon. c.*2. 1. *Q.* 1. *c. Si Epiſcopus. c. Qui per pecunias. c. Sanctorum. c. Quicunque, & c. Si quis neque* 1. *Q.* 7. *c. Si quis omnem* (& ſi quis eos ſuſcipit priuatur gradu. *Concil. Nanneten.* 1. *c.*7.) *Concil. Later.* 3. *in append tit. de depoſitione c.*2.

Pro habendis literis dimiſſorijs nihil eſt ſoluendum. *Concil. Sabinen. c.* 20. Si aliquid ſpontè detur poteſt accipi à Notarijs. 1. *Q.*2. *c. Sicut Epiſcopum.*

Poſſunt ordinati, ſpontè dare aliquid pro

Digitized by Google

pro cera, carta, &c. post iam habitos ordines. *Concil. Sabinen. c. 20. de Simonia, c. Etsi quæstiones, Eugenius 4. in decr. vnionis Armenor.* §. *Quinto, &c.*

Si Notarius nullum habet salarium, accipere potest pro literis, &c. decimam partem vnius aurei. *Concil. Trid. sess. 21. de reform. c. 1.*

Ordinari nullus potest per fauorem. *Gregor. 1. l. 4. epist. 55. & 56. 1. qu. 1. c. Pueri ad sacros. c. De ordinationibus. c Quibusdam. c. Estote.* Tales deponendi sunt, & in Monasterium detrudendi. 1. *Q. 7. c. Si quis omnem, & c. Cauendum.* Ordinatio facta per fauorem est simoniaca. 1. *Q. c. Sunt nonnulli.*

Ordinatus per pecuniam non recipit gratiam. 1. *Q. 1. c. Gratiam. c. Cito. c. Qui perfectionem. c. Cum ordinaretur.*

Ordinatus dans aliquid præsentatori simoniacus est; secus si liberè dat. *De simonia. c. Ex tua.* Item qui præsentatori promisit nihil ab eo recipere, non potest ad alios ordines ascendere. *ibid. c. Per tuas il. 3. & c. Si quis.*

Ordinationes simoniacè sunt irritæ. (idest illicitæ, ordinati enim priuantur executione officij) 1. *Q. 1. c. Ordinationes quæ, & qu 3. c. Ea quæ. qu. 7. c. Si quis omnem. Concil. Rom. sub Gregorio 7. c. 5.*

Ordinati à Simoniacis, non simoniacè (licet aliàs sint Simoniaci) in necessitate permittuntur exercere officium. *Nicolaus I. id decret. tit. Ordines sacri c. 2.* Egent dispensatione Papæ. *Concil. Rom sub Nicolao 2.*

Ordinatus à Simoniaco, sed non simoniacè, si scienter fecit irrita est ordinatio (idest illicita, & carens executione) si ignoranter fecit, toleratur. 1. *q. c. Si de cætero. Concil. Roman. sub Alexandro 2.* non restituitur faciens scienter, nisi per dispensationem Papæ. *Gregor. 7. l. 6. epist. 39. Concil. Rom. sub Nicolao 2.* Si ignoranter, dimittere debet conscientiam scrupulosam. *De Simonia c. Per tuas il. 2.*

Ordinati Simoniacè non possunt vlterius promoueri, neque præesse. *Concil. Rom. sub Alexandro 2. Concil. Later. 3. tit. de depositione c. 2.* Et ipso facto sunt suspensi ab executione ordinum. *Concil. Constantiense sess. 43. in Constit. Martini V.*

Ordinatus per pecuniam solutam familiari Episcopi, si sit inscius de hoc, & Ecclesia indiget Sacerdotibus, permittatur exercere; secus si non indiget. 1. *Q 7. c. Præsentium.*

Ordinati per pecuniam deponuntur absque spe restitutionis. *Gregor. 7. l. 2. epist. 62.*

Ordinatus simoniacè non potest nec exercere, nec promoueri, nisi ingrediatur Religionem. *Concil. Later. 3. in append. tit. de pœnitentia c. 2.*

Ordinatus soluens aliquid, siuè Episcopo, siuè Ministris eius, si est Laicus, excommunicatur, si Clericus per biennium fit inhabilis ad obtinendum beneficium, si beneficiatus, suspenditur à beneficio ipso facto. *Concil. Sabinense c. 20.* Prælatus id fieri permittens, suspenditur à collatione ordinum, donec duplum reddat. *ibidem.*

Ordinati nihil debent soluere alijs Clericis, vt recipiantur, non Prandia, &c. neque, vt admittantur ad exercitia ordinum. Exigentes hoc, si sunt Laici, ipso facto excommunicantur, si Clerici, priuantur quarta parte fructuum beneficij illius anni. *ibidem.*

SACRI

Digitized by Google

SACRI CANONES

Spectantes ad pœnas contra non ordinantes ad præscriptum eorumdem Sacrorum Canonum.

PLura habentur de pœnis supra incidenter, & etiam infrà.

Ordinans illiteratum nescientem loqui latinè suspenditur à collatione ordinum. *Concil. Tolet.* 22. *c.* 3. *Concil. Senonen. in decr. Morum c.* 3. Sic ordinans ante ætatem legitimam. *ibidem.*

Ordinans inuitum per annum priuatur Missa. *Concil. Aurelian.* 4. *c.* 7. Per annum suspenditur à collatione. *Dist.* 74. *c. Gesta, c. Episcopus, & c. vlt.*

Ordinans bigamos, vel arreptitios, vel pœnitentes per sex menses suspendatur à Diuinis;& si missam tunc dicit, per annum priuetur communione. *Concil. Aurelian.* 3. *c.* 6. *Aurel.* 4. *c.* 10. Suspenditur à potestate ordinandi. *De bigamis non ordinandis c. Super eo.*

Ordinans seruum sine licentia Domini, per sex menses à missa celebranda suspendatur. *Concil. Aurelian.* 5. *c.* 5.

Conferens plures sacros ordines in vna die suspenditur à potestate ordinandi. *De temporibus ordinationum c. Dilectus filius.*

Ordinans in sacris puerum suspenditur à collatione ordinum. *ibidem c. Vel non est.*

Ordinans illicitè priuatur potestate ordinandi. *Simplicius epist.* 3. 11. *Q.* 3. *c. Priuilegium.*

Ordinans præter formam Canonum per annum est suspensus ab officio. *Dist.* 55. *c. Nullus.* Absolutè deponendum dicit *Innocentius I. epist.* 23. *c.* 3. *Concil. Illerdense c.* 12. *Nicolaus* 1. *epist.* 7. & 10.

Ordinans per dolum, vel fraudem, quomodo puniendus. 16. *Q.* 7. *c. Constituit.*

Ordinans indignum perdit ius ordinandi. 25. *Q.* 2. *c. Si qui Episcopi.*

Ordinans non habentem titulum, seu patrimonium, quo sustentetur, tenetur sustentare illum quousque habeat titulum. *Concil. Later.* 3. *c.* 5. *Concil. Londin.* 1. *c.* 6. *Concil. Rauenn.* 4. *sub Ioanne* 22. *c.* 8. *De Prabendis c. Episcopus, c. Cum secundum, sub eodem tit. in* 6. *c. Si Episcopus.* Etiamsi de mandato alterius non expressis personis ordinet. *ibidem.* Alioquin mandans tenetur. *ibid. De ætat. & qualitat. &c. c. Accepimus.*

Ordinans cum pacto de non petendo prouisionem, est Simoniacus, & vterque per triennium priuatur officio. *De Prabendis c. Episcopus.*

Ordinans malè, seu contra formam Canonum, nisi ignorantia, vel error facti excuset, suspenditur à collatione ordinum, etiam tonsuræ, & ab executione Pontificalium; interdicitur ab ingressu Ecclesiæ; & si hæc spernit, à regimine Ecclesiæ, Monasterij, &c. Commendæ, fructuum, &c. perceptione ipso facto priuatus. Non potest ab hoc reatu absolui, nisi à Papa. Derogantur priuilegia. Irregularitas à solo Papa dispensanda, etiamsi delictum sit occultum. *Sixtus V. Constit.* 90. *Sanctum,* § 2. 3. & 4.

Malè ordinantes, de quibus Sixtus V. loquitur, sunt, qui in vno die plures Sacros confert vni; qui non seruatis interstitijs ordinat; qui plures Sacros in diebus continuis confert; qui irregulares, vel alios inhabiles ordinat; qui extra tempora iuris; qui sine dimissorijs proprij alienos ordinat; qui ante ætatem legitimam; qui sine titulo sufficienti; qui contra formam Tridentini Concilij; & qui Simoniacè:

isti eas pœnas incurrunt. *Sixtus V. ibidem.*

SACRI CANONES

Spectantes ad ordinationem Græcorum.

GRæci à latinis Episcopis, & è contra ordinari non debent, si in ritibus ordinatorum sunt diuersi. *De tempor. ordinat. c. Cum secundum.*

Græcus subiectus latino Episcopo, si ordinatur à Græco sine latini licentia, impeditur in executione ordinum, si verò cum licentia toleratur. *De temporibus ordinat. c. Quod translationem Clem. VIII. Constit.* 34. *Sanctissimus* §. 4. Statuit vt remaneat irregularis, & indigeat dispensatione Papæ, si Græcus Episcopus sit schismaticus.

Græcorum filij possunt promoueri in Ecclesia latina, nisi adsit scandalum. *De Clericis coniugatis c. cum olim.* Filius Græci Sacerdotis potest promoueri in Ecclesia latina, nisi adsit scandalum *ibidem.*

SACRI CANONES

Spectantes ad ordinationem iterandam, vel non iterandam.

BIs ordinatus deponendus. *Concil. quod dicitur Apostolorum c.*68. *Concil. Cartag.* 3. *c.*38. *Gregor.* 1. *l.* 2. *Ep.* 32. *dist.* 68. *c.* 1. *de consecrat. dist.* 4. *c. non licet fieri.*

Ordinatus ante baptismum, debet baptizari, & iterum ordinari 1. *q.* 1. *c. Si Presbyter. Conc. Later.* 3. *par.* 50. *c.*45. *de Presbytero non baptizato c.* 1 *veniens.*

Ordinatus in Subdiaconum ante confirmationem, non reordinatur, sed suppletur confirmatio. *De Sacram. non iter. c.* 1. *Pastoralis c. Presbyter.*

Si in ordinatione Diaconi, vel Presbyteri, manus non imponatur, non iteratur ordinatio; Sed tempore ordinationũ fiat impositio manuum omissa. *De Sacramentis non iterandis c. vlt.*

SACRI CANONES

Spectantes ad ordinantem in aliena Prouincia, vel Diœcesi.

NEmo potest ordinari in aliena Diœcesi, sed debet ordinari in sua. *Dist.* 71. *c. illud c. de aliena c. si quis.* Qui in aliena Prouincia ordinat priuatur officio, & ordinatus ordine. *Zosimus Ep.*6. Est excommunicandus. *Concil. Lucense* 2. *c.*7. & 33.

Qui extra suam Diœcesim ordinat, sine licentia, deponatur ipse, & ordinatus. *Concil. quod dicitur Apostolorum c.* 36. Irritè (idest illicitè) ordinat. *Concil. Antiochen. c.*13. & 22.

SACRI CANONES

Spectantes ad ordinationem Vltramontanorum, & Vltramarinorum.

VLtramarinus non potest ordinari ab Episcopo Italo sine licentia Papæ, vel sui Episcopi, qui assignabit causam, quare non ordinauit. Pœnæ ordinantium. *De temporibus ordinationum in* 6. *c.* 1. Ordinati remanent perpetuò suspensi ab executione ordinum, nec potest cum eis dispensare S. Pœnitentiarius *ibidem.*

Episcopi Itali non possunt ordinare ad Sacros, nec ad minores ordines, Gallos, Hispanos, aliosue Vltramontanos, sine literis Dimissorijs proprij Episcopi, recognitis à Nuntijs Papæ, & examinatis à Vicario Romæ. *Vrbanus* 8. *Constit.* 33. *Secretis.*

Qui temerè aliter ordinant, remanent

nent suspensi à Pontificalium exercitio; Et ordinati perpetuò suspenduntur ab ordine absque spe gratiæ *ibidem* §. 3.

SACRI CANONES

Spectantes ad ordinantes subditos alterius, vel propriòs familiares.

QVi subditos alterius Episcopi ordinat, per sex menses à Missæ celebratione debet suspendi. *Concil. Aurelian.* 3. *c.* 15. *& Aurel.* 5. *c.* 5.

Ordinatio taliter facta est irrita, idest illicita, & ordinatus remanet suspensus ab ordinum executione: *Concil. Sardicense c.* 19.

Qui absque licentia proprij Episcopi alterius subditos ordinat, incurrit suspensionem ad annum ab ordinum collatione 21. *q.* 2. *c.* 1. *Concil. Later.* 3. *tit. de depositione c.*26. *de tempor. ordinat. in* 6. *c. eos, & c. finali.* Alias insuper pœnas incurrit. *Ibidem de Parochijs c. nullus Episcopus Concil. Trid. sess. de refor. c.*8.

Episcopus potest ordinare alterius subditum, sed sibi familiarem. *Concil. Arausic.* 1. *c.* 8. Dummodo tamen sibi inseruierit per triennium, eumdemque de beneficio prouideat. *Conc. Trid. sess.* 23. *de refor. c.*9.

SACRI CANONES

Spectantes ad ordines furtiuè receptos.

FVrtiuè ordinatus in Sacris, si excõmunicetur à suo Episcopo, non potest dispensari, vt ad Sacerdotium ascendat, nisi sit Religiosus, si non excommunicetur, dispensatur. *Concil. Later.* 3. *tit. de depositione c.*9. *de eo qui furtiuè c.* 1. 2. *&* 3.

Furtiuè contrà sui Episcopi voluntatem ordinatus, incurrit suspensionem ab ordine suscepto; à qua ab eodem Episcopo potest dispensari; & si sit Religiosus, ordinis suscepti ministerium non impeditur. *De eo qui furtiuè &c. c. final.*

SACRI CANONES

Spectantes ad pœnas malè ordinatorum ex aliquo defectu.

QVi ante legitimam ætatem in Sacris fuit ordinatus, remanet suspensus ab ordinis suscepti exercitio, donec ad eam perueniat. *De tempor. ordinat. c. vel non est.*

Ordinatus extra tempus debitum, suspenditur ab executione, donec per Papam dispensetur *ibidem c. cum quidam.* Et hoc modo ordinatus recipit Characterem, & vbi pœniteat, potest dispensari. *ibidem c. consultationi.*

Ordinati sine titulo prouidendi sunt ab ordinante. *De ætat. & qualitat. &c. c. accepimus.*

Ordinatus in Subdiaconum absque Sacramento Confirmationis, non est iterum ordinandus, sed supplendus defectus. *De Sacrament. non iter. c.* 1. *& c. Presbyter.*

Coactè ordinati non recipiunt Characterem. *De Baptismo c. maiores §. item.*

Ordinatus in excommunicatione ob Clerici percussionem, si est Sæcularis, deponitur, si scienter fecit; si Regularis suspenditur ab executione: Item si Sæcularis. Sed cum Regulari dispensabat olim superior, nisi delictum esset graue, & publicum, cum Sæculari solus Papa. *De sentent. excom. c. Cum illorum.* Sed reuocata est facultas, vt infrà.

Ignari ordinati suspenduntur ab executione, donec scientiam acquirant.

rant. *Concil. Senon. in decr. morum c. 6.*

Ordinati malè suspenduntur à suscepțis, & inhabilitantur ad alios. *Sixtus V. Constit 90. Sanctum §.3.*

Ordinati malè sunt, qui non seruatis temporum interstitijs ordinati sunt. Item, qui vno die plures ordines Sacros habuit. Item qui diebus cōtinuatis plures ordines Sacros habuit, sine dispensatione Papæ. Item irregularis, vel aliàs inhabilis. Item qui extra tempora Statuta à Iure, vel absque dimissorijs proprij Episcopi. Qui ante ætatem legitimam. Qui sine titulo sufficientis beneficij, vel patrimonij, & tandem qui contra formam à Concilio Tridentino præscriptam. *Sixtus V. Constit. 90. Sanctum §. 2.*

Sic malè ordinati non possunt absolui ab alio à reatu, quàm à Papa. Omnia priuilegia annullat *ibidem §. 3.* Etiamsi delictum sit occultum. Si fuerint irregulares, neque possunt ab alio, quàm à Papa dispensari *ibidem §. 3.* Etiamsi delictum sit occultum, & Sac. Pœnitentiaria non potest dispensare *ibidem*.

Idem incurrunt Simoniacè ordinati *ibidem*.

Sed Clemens VIII. *Constit. 40. Romanum* reuocat hanc Constitutionem Sixti V. & reducit pœnas malè ordinatorum ad terminos Iuris.

Vrbanus VIII. statuit malè ordinatos puniendos esse iuxta Constitutionem *Pij 2. Cùm ex Sacrorum, Vrbanus 8. Constit. 6. c. 24.*

Ordinati cum falsis literis patrimonij, vel fiduciarijs suspensi sunt perpetuò ab ordine, & alias pœnas incurrunt. *Vrbanus 8. Constit. 33. Secretis.*

Lapsi à fide ordinati per ignorantiam, aut negligentiam ordinantis, sunt deponendi. *Dist. 81. c. si qui sine c. quacumque.*

SACRI CANONES

Spectantes ad ordinatos ab alieno Episcopo, sine licentia proprij.

NEmo potest ordinari ab alieno Episcopo, sine licentia proprij, ac eiusdem literis. *Concil. Nican. 1 c. 17. Concil. Meldense c. 51.* Et à suo non recipiatur *1. q. 1. c. si qui Clerici Concil. Carthag. 3. c. 21. Concil. Rauennat. 2. sub Clem. V. c. 24. de Parochiis c. nullus Episcopus Concil. Maguntin. 4. c. 84. Concil. Trid. sess. 23. de refor. c. 8.* Non obstante priuilegio &c. Et si quis ab alieno vult ordinari, commendetur à proprio *ibidem*.

Ordinatus ab alieno Episcopo sine literis dimissorialibus, suspenditur ab ordine *21. q. 2. c. 1.* Potest admitti à proprio ad executionem ordinis suscepti. *Concil. Later. 3. in append. tit. de depositione c. 26. Concil. Toletan. 12. c. 4. de eo qui furtiuè c. fin. Concil. Maguntin. 4. c. 84. Concil. Trid. sess. 6. de refor. c. 5. & sess. 23. de refor. c. 8.*

Ordinandus ab alieno examinetur à proprio. *Concil. Trid. sess. 23. de refor. cap. 3.*

Ordinatus ab alieno potest recipi à suo in suis ordinibus *9. q. 2. cap. Lugdunensis.*

Ordinari aliquando potest aliquis à vicino Episcopo, quando proprius est manifestè suspensus *de tempor. ordinat. in 6. c. eos, qui.* Sed priùs constare debet de potestate ordinantis; & rursus examinetur de vita, scientia, patrimonio &c. & si deficiat remanet suspensus. *Concil. Senonen. in decr. morum c. 7. Concil. Trid. sess. 14. de refor. c. 3.*

De licentia Papæ potest quis ordinari ab alieno Episcopo. *Concil. Nican. 1. ex Iulio 1. c. 6.* Sed constare debet, an ita

ita sit, aliàs non admittitur; & rursus, vt supra, examinetur; & si deficit, remanet suspensus. *Concil. Senonen. ibidem c. 7.*

Ordinatus ab alieno cum falsis dimissorijs ad minores ordines, si est Italus, secuta prius declaratione Iudicis Ecclesiastici, priuilegio fori priuatur, & Sæculari subijcitur. *Vrbanus 8. Const. 33. Secretis* §. 4.

SACRI CANONES

Spectantes ad ordinatos ab eo, qui renunciauit.

ORdinatus ab eo, qui renunciauit loco, vel dignitati, cum dispensatione proprij Episcopi potest recipi, & ministrare, si ignoranter est ordinatus, si verò scienter, suspenditur ab executione ordinis. *Eugenius* 1. *Concil. Later. in appendic. tit. de depositione c.* 18. *De ordinatis ab Episcopo qui renunciauit c.* 1. Vide Canones spectantes ad Episcopum relinquentem Ecclesiam.

SACRI CANONES

Spectantes ad ordinatos à non habente potestatem, vel dubio an haberet.

NOn ordinatur ordinatus à non Episcopo, & iterum debet ordinari. *Dist.* 19. *c. Propter totius* 9. *quæst.* 1. *c. Per illicitam. Damasus ep.* 5.

Iterum ordinandus est ordinatus ab Episcopo, de quo dubium est, an sit. *Dist.* 68. *c. Presbyteri. Gregorius* 3. *epist.* 5.

SACRI CANONES

Spectantes ad ordinatos ab Hæreticis, vel Schismaticis.

AB Hæreticis ordinati excluduntur à Clero. *Concil. quod dicitur Apost. c.*68. 1. *q.* 1. *c. Arrianos &c. ibidem.*

Ab Hæreticis Catafrigis (qui sine materia, & forma ordinant) ordinati, debent iterum ordinari. *Concil. Nican.* 1. *c.* 19. Et sic debent intelligi infrascripti Canones 1. *q.* 7. *c. si qui Presbyteri c. Oaibertum c. per illicitam.*

Item ordinati ab Hæreticis Nouatianis (qui non ordinant in forma Ecclesiæ) non sunt recipiendi cum ordine 1. *q.* 7. *c. si qui voluerint.*

Item ordinati à Maximo, qui non erat Episcopus, non fuerunt verè ordinati. *Dist.* 19. *c. propter totius.*

Ordinatio Episcopi facta ab Episcopo Hæretico (si in forma Ecclesiæ) est valida. *Anastasius* 2. *ep.* 1. *c.* 7. & 8. *Concil. Afric. c.*24. & 25.

Ordinati ab Acacio Hæretico validè fuerunt ordinati. *Dist.* 19. *cap. secundum.*

Ordinationes illæ non nocuerunt ordinatis, sed ordinanti *ibidem Anastasius* 2. *ep.* 1. *c.*7. & 8. *Conc. Afric. c.* 24. & 25.

Ordinationes factæ ab Episcopis Hæreticis, vel excommunicatis, dicuntur esse irritæ, & nullæ, & per eas nihil dari ordinatis 9. *q.* 1. *c. nos c. excommun. c. per illicitam, & c. ordinationes item* 1. *q.* 1. *c. ventum est c. Arrianos, & alijs ibidem.* Et quod nihil accipiant qui ab eis ordinantur confirmat *Innocent.* 1. *ep.*18. *c.*3. & *ep.*22. *c.*3. & 4. & 5.

Sed intelligendum est, quod sint illicitæ, non verò inualidæ, si ordinantes sunt verè Episcopi, tum quia 9. *q.* 1. *in c. ab excommunicatis, & c. ordinationes* habetur,

betur, quod tales ordinati in necessitate tolerantur, ergo validè fuerunt ordinati: tum etiam ex dictis supra, quia ordinati ab Hæreticis in forma Ecclesiæ, in sua dignitate recipi possunt, & *Nicolaus* 1. *ep*. 10. statuit, vt sic ordinati priuentur officio.

Ordinati in hæresi deponendi sunt. *Concil. Nicæn*. 1. *c*. 10.

Ordinati à Papa Schismatico, vel intruso viuente alio, deponendi sunt. *Concil. Rom. sub Ioanne* 12. & additur quia nihil accipiunt.

Nullus potest ordinari ab Episcopo Schismatico: ordinatus priuatur officio. *Nicolaus* 1. *epist*. 9. & 10. *Clemens* 8. *Constit*. 34. *Sanctissimus*.

Ordinati à Schismaticis (si isti erant ritè ordinati) recipiunt ordinem, sed priuantur executione. *Clemens* 8. *Const*. 34. *Sanctissimus*.

Absoluendi sunt cum pœnitentijs salutaribus, & abiurare debent Schisma publicè, vel secretò *ibidem* §. 4. Efficiuntur irregulares, & à Papa sunt dispensandi *ibidem* §. 4.

Ordinati à Schismaticis indigent dispensatione. *De Schismaticis &c. ordinatis c. fin.*

SACRI CANONES

Spectantes ad ordinationes gradatim suscipiendas.

ORdines conferendi, & accipiendi gradatim, non per saltum. *Caius in epist. decr. in fin. Hormisdas ep*. 25. *Concil. Constantinop*. 4. *c*. 13. *Ioan*. 8. *ep*. 199. *dist*. 50. *c. si officia*, & *dist*. 77. *c. illud Concil. Trid. sess*. 23. *de refor. c*. 11.

Ordinati per saltum debent postea ordinari in ordine omisso, sed interim priuari executione iam habiti. *Dist*. 52. *c. sollicitudo*.

Qui omisso Diaconatu ad Sacerdotium fuit promotus, debet postea ordinari Diaconus, sed arbitrio Episcopi debet suspendi ab ordine suscepto. *Concil. Later*. 3. *p*. 50. *c*. 64.

Si ordinati per saltum non ministrauerint in ordine accepto, potest Episcopus cum eis dispensare, secus si ministrarunt. *Concil. Trid. sess*. 23. *de refor. c*. 14.

SACRI CANONES

Spectantes ad locum, in quo omnes ordinationes sunt faciendæ.

OMnes ordinationes debent fieri in loco publico. *Dist*. 24. *c. Episcopus*, & *dist*. 75. *c. quando*. *Zefirinus ep*. 2. *Concil. Carthag*. 4. *c*. 2. *Concil. Trid. sess*. 23. *de refor. c*. 8.

Debent fieri in Cathedrali præsentibus Canonicis. *Concil. Trid. ibid.* Et si fiant in alia Ecclesia, semper fiant in digniori. *Trid. ibid.*

Ordinationes tamen in minoribus fieri possunt in omni loco. *Dist*. 75. *c. quando*.

SACRI CANONES

Spectantes ad tempus, in quo facienda sunt ordinationes.

ORdinationes Sacræ fieri debent in quatuor anni temporibus. *Gelasius ep*. 9. *Gregor*. 2. *ep*. 5. *Conc. Romanum sub Zacharia c*. 11. In ieiunijs quatuor temporum. *Dist*. 75. *c. vlt. Conc. Claramont. c*. 24. *Conc. Lateran*. 3. *tit. de depositione c*. 24. Item in Sabbato Sancto, & Sabbató ante Dominicam Passionis fieri possunt *ibid. c*. 25. *de temporibus ordinat. c. de eo autem*.

Minores ordines conferri possunt in quo-

Digitized by Google

quolibet festo. *De temporibus ordinat. c. de eo autem Concil. Later. 3. vt supra.* Possunt dari in Dominica *ibid. c. 23. & 25. de tempor. ordinat. c. 1. & c. de eo.*

Ordinationes Sacrę fieri non possunt in Sabbato Pentecostes. *Concil. Later. 3. tit. de deposit. c. 23. de tempor. ordin. cap. de eo autem.*

Ordinans extra Statuta tempora debet priuari communione. *Concil. Tol. 1. c. 2. & 4. de tempor. ordinat. c. sanè super eo.* Et priuatur potestate ordinandi *ibid.*

SACRI CANONES

Spectantes ad modum, seu ritum, quo facienda sunt ordinationes.

ANtequam fiant ordinationes, facienda est trina proclamatio in Parochijs, vt sciantur impedimenta ordinandorum. *Concil. Colon. 3. tit. de altero medio.*

Ordinationes Clericorum non sunt faciendæ ad placitum populi. *Dist. 63. c. non est permittendum Concil; Laodicen. c. 13. Concil. Trid. sess. 23. c. 4. & Can. 7.*

Si Episcopus ordinans imponit manus &c. alius verò profert verba, ordinatio est nulla. *Concil. Hispalens. 2. c. 5. dist. 2. c. quorumdam c. ex epistola.* Alij plures Canones possent afferri spectantes ad ritum, quo singuli ordines sunt conferendi; sed quia ij obuij sunt in quocumque auctore agente de hac materia, ac etiam ipsum Pontificale Romanum omnia præscribit; breuitatis gratia omittuntur.

SACRI CANONES

Spectantes vniuersè ad ordines, ordinationes, & ordinatos.

ORdo acceptus tempore sanitatis non perditur per infirmitatem. *Dist. 55. c. præcepta.*

Ordinatus in Sacerdotem non potest fieri vnquam laicus per ablationem Sacerdotij. *Concil. Trid. sess. 23. c. & Can. 4.*

Sacramentum ordinis constat rebus, & verbis *ibid. c. & Can. 3.*

Ordines soli non commendant Deo, sed merita. *Dist. 40. c. ante omnia.*

Ordines imprimunt charactẽrem indelebilem in anima ordinati *ibid. sess. 7. de Sacram: can. 9. sess. 23. c. & can. 4.*

Ordinati ab Episcopis Catholicis, si cadunt in hæresim, quando redeunt, cum honore recipiantur. *Innocentius 1. ep. 21.*

Ordinati nolentes ascendere ad alios ordines maiores priuentur minoribus. *Dist. 74. c. Consuluit. de ætat. & qualit. & c. c. 1. vt Abbates.*

Ordinati in maioribus, vel minoribus, tenentur obedire superioribus gradatim. *Dist. 93. cap. a Subdiacono Concil. Trid. sess. de refor. cap. 11.*

Ordinati debent habere ab Episcopo ordinante literas ordinationis ab eo subscriptas. *Concil. Milenit. cap. 14. Conc. African. c. 56.* Etiamsi sint ordinati Romæ. *Reformatio Cleri Germaniæ c. 14.*

SACRI CANONES

Spectantes ad potestatem Episcoporum circa res Ecclesiæ.

EPiscopi habent potestatẽ in omnes res Ecclesiæ. *Conc. quod dicitur Apostol. c. 40.*

Episco-

Episcopi tenentur pecunias, & bona Ecclesiæ dispensare pro Ecclesia, Clericis, & pauperibus: & si ipse indiget prius pro se potest de eis accipere *ibid. c.41. Concil. Antiochen. c. 25. post Concil. Tolet. 1. c. 3. lib. 2. Constit. Apost. cap. 2. & 27.*

Episcopi debent de rebus Ecclesiæ cum Cleri consilio disponere. *Concil. Later. 3. par. 50. c. 19.*

Cum circumspectione dispensare debent res Ecclesiæ. *Concil. Turon, 3. c. 10. & 11.* Et vti debent rebus Ecclesiæ non tamquam proprijs, sed tamquam commendatitijs. *Concil. Cabilon. 3. cap. 6.*

Non possunt Episcopi donare consanguineis res Ecclesiæ, & pœnæ. *Concil. Antiochen c. 25. Concil. Paris. 6. l. 1. c. 16. Concil. Trid. sess. 25. de refor. c. 1.* Neque de illis ditare possunt suos familiares. *Trident. ibid.*

Episcopi debent inter bona Ecclesiæ computare, quæ sibi dantur, & relinquuntur à deuotis. *Concil. Agath. c. 6.*

Episcopi possunt concedere res Ecclesiæ, vt illis benè vtantur, quod si malè vtuntur, potest eos priuare concessis. *Concil. Emerit. c. 13.*

Episcopus successor non potest reuocare donationem factam ab Antecessore *ibid. c. 21.*

Episcopus cum Clero, in necessitatibus potest de bonis Ecclesiæ subuenire communitati populorum. *Concil. Later. 3. c. 19. Later. 4. c. 46.*

Episcopus potest ex omnibus fructibus, & prouentibus dignitatum, personatuum, & aliorum in Cathedralibus, vel Collegiatis existentium sumere tertiam partem, & assignare in distributiones diuidendas ijs, qui Clero intersunt. *Concil. Trid. sess. 22. c. 3.*

Episcopi, & etiam alij Rectores &c. qui dum ad gradum Ecclesiæ assumuntur, nihil habent, quidquid postea emunt, nomine Ecclesiæ emere debent, sub pœna priuationis gradus *12. q. 3. c. 1. q. 4. c. Sacerdotes c. Quicunque, & c. Presbyter. Concil. Tolet. 9. c. 4.*

Episcopi qui de alijs bonis, & non intuitu Ecclesiæ aliquid emunt, possunt de eo disponere *12. quest. 3. c. Quicumque.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcoporum obligationes.

Episcopus Consecratus tenetur præsentare se Metropolitano. *Dist. 65. c. si quis.*

Episcopus tenetur docere populos verbum Dei. *Clem. 1. Ep. 1. c. 4. & ep. 2.* tenetur docere doctrinam fidei *ibid. l. 2. Constit. Ap. c. 5.*

Tenetur incumbere custodiæ fidei. vtque conseruetur in sua Diœcesi, *Concil. Mediol. 1. tit. de professione fidei.*

Tenetur super omnes laborare in Ecclesia. *Clem. 1. ep. 1. c. 4.*

Tenetur bono exemplo ædificare populum *l. 2. Constit. Apost. c. 10.*

Tenetur curare, vt in Parochijs pueri doceantur de Doctrina Christiana, & compellat Parochos per censuras, vt hoc exequantur. *Trid. sess. 24. de ref. c. 4.*

Episcopus debet quotidie audire sacrum, si potest. *Concil. Toles. 1. c. 5.*

Tenetur omni anno Confirmationis Sacramentum ministrare, aliàs puniendus *ibid. c. 2.*

Tenetur vacare Studio Sacræ Scripturæ, Sacrorum Canonum, & doctrinis Sanctorum Patrum. *Concil. Turon. 3. c. 2.* Tenetur scire Canones, & Statuta Apostolica. *Concil. Aquisgran. 2. part. 2. cap. 2. & 4.* & artem prædicandi *ibid. c. 6.*

Tene-

Tenetur cum benignitate tractare, Iudices honorare, & Comites, & alios Dominos temporales. *Concil. Turon. 3. c. 33.*

Tenetur curare, vt in Ecclesijs Parochialibus, vel Baptismalibus tot adsint Sacerdotes, quot sunt necessarij pro administratione Sacramentorum. *Concil. Trid. sess. 21. de refor. c. 4.*

Tenetur recuperare loca, & res pertinentes ad suam Cathedram, & ad id est cogendus per superiorem. *Concil. Mileuit. c. 24.*

Episcopus tenetur compellere ad residentiam omnes beneficiatos, qui ad eam tenentur: Si qui verò habent priuilegia de non residendo, Episcopus, vt Delegatus S. Ap. curet substitui Vicarium idoneum, cum congrua portione fructuum beneficij. *Trid. sess. 6. de refor. c. 2.*

Tenetur deputare Vicarium in loco, in quo non potest residere beneficiatus cum congrua portione, non obstante priuilegio &c. *ibid. sess. 7. de refor. c. 5.*

Tenetur Episcopus monere Principes, & Iudices, ne pauperes opprimant *Concil. Turon 3. c. 49.*

Tenetur monere Iudices ne admittant falsos testes *ibid. c. 34.*

Tenetur scholas constituere, in quibus Christiani erudiantur. *Concil. Cabilon. 3. c. 3. Concil. Valent. 2. c. 18.*

Tenetur Episcopus examinare Magistros Scholarum de vita, moribus, & fide, & vbi non reperiantur idonei, non illos admittat: etiamsi tales Magistri sint conducti à Magistratu Ciuitatis &c. *Concil. Colon. 3. tit. quoad instituendum c. 1.*

Episcopus tenetur resistere Principibus turbatoribus Ecclesiæ. *Gelasius Constit. 5. Valdè miratì §. 27. & seq.*

Tenetur resistere Regi Tyranno populorum, & supponere Regnum interdicto. *Gregorius 7. l. 2. ep. 5.*

Debet esse vt Medicus omnium. *Clem. 1. ep. 1. c. 1. Gregor. 7. l. 2. ep. 5.*

Tenetur dare subditis cibum corporalem, & spiritualem. *Concil. Paris. 6. l. 1. cap. 23.*

Tenetur explicare populis vsum, & vim Sacramentorum. *Concil. Trid. sess. 24 de refor. c. 7.*

Tenetur Episcopus corrigere peccantes, & non potest conniuere. *Innoc. 1. ep. 25.*

Debet semper habere secum Presbyteros, & Diaconos. *Lucius 1. in ep. de consecrat. Dist. 1. c. Iubemus.*

Tenetur cum Diaconis viuere. *Dist. 93. c. Diaconi Concil. Turon. 2. c. 13.*

Tenetur diligere Ecclesiam, vt vir vxorem. *Euaristus ep. 2. 7. q. 1. c. sicut vir.*

Tenetur se gerere vt collegam, non vt Dominum Presbyterorum. *Dist. 95. c. Episcop. in quolibet &c. Episcop. in Ecclesia.*

Episcopus tenetur alere Clericos in necessitate, aliàs deponatur. *Concil. quod dicitur Apostol. c. 69.*

Dum ipse sedet non permittat, vt Presbyter stet. *Concil. Carthag. 4. c. 34.*

Tenetur intra sex menses manifestare, quæ in Concilijs sunt decreta sub pœna excommunicationis per duos menses. *Dist. 18. c. Decernim.*

Tenetur procurare pacem inter se, & inter populos. *Dist. 90. c. Præcipimus Concil. Carthag. 4. cap. 26. post ep. 3. Bonif. cap. 5.*

Episcopus tenetur scire sæcularia negotia. *Dist. 39. c. Petrus Diaconus.*

Tenetur superare bonitatem subditorum in vita, & moribus 8. *quæst. 1. c. nec sufficere.*

Tenetur defendere Sacerdotes, & repellere iniustitias. *Fabianus ep. 2. 3. q. 1. c. Deus ergo.*

V u Tene-

Tenetur defendere, & patrocinari quos suscipit sub tutela. *Dist. 87. cap. Irreligiosum*.

Episcopus tenetur scire librum Pastoralem D. Gregorij. *Concil. Turon. 3. c. 13.*

Tenetur prouidere de Ministris secundum linguas, & nationes diuersas. *De off. Iud. ord. cap. quoniam Concil. Later. 4. cap. 9.*

Tenetur per se saltem in maioribus festis confessiones audire. *Concil. Oxonien. 1. c. 1.*

Si Episcopus non potest prædicare, confessiones audire, ac visitare, tenetur de alijs prouidere, qui id faciant. *De offic. Iud. ord. c. Inter cætera Concil. Later. 4. c.20. Concil. Regiaticinum c.11.* saltem in Dominica debet prædicare 16. *c. 1. Concil. Mogunt. c.25. Concil. Rhemen. c. 14. & 15. Concil. Tolet. 1. c. 2. Valent. 2. c.16. Trid. sess. 25. de refor. c.2.* Per se, vel per alium, si est impeditus tenetur prædicare, *& sess. 24. de refor. cap. 4.* In Quadragesima verò, & Aduentu quotidie, aut ter in hebdomada per se, vel per alium *ibid.*

Tenetur tractare charitatiuè Religiosos. *Extra de Sepulturis c. super Cathedram*.

Episcopi omnes promouendi tenentur in primo Concilio Prouinciali acceptare decreta Concilij Tridentini, iurare obedientiam, & fidelitatem Romano Pontifici, & damnare hæreses damnatas ab alijs Concilijs. *Conc. Trid. sess 25. de refor. c.2.*

Tenetur Episcopus curare, ne in Ecclesijs fiant clamores, confabulationes, Iudicia, Nundinæ &c. *De immunit. Eccles. in 6. c. Decet*.

Tenetur habitare cum Clericis. *Concil. Turon. 2. c.13.*

Tenetur inuigilare, ne quis plura beneficia curata, dignitates, vel personatus obtineat, sub pœna suspensionis ab ingressu Ecclesiæ ipso facto: & quid agere debet cum habentibus. *Extra de off. Iud. ordin. c. 2.*

Tenetur impedire, ne Laici exigant aliquid à Clericis; aliàs consentiens excommunicatur ipso facto, & pœnam depositionis incurrit. *Concil. Later. 5. sess 9. Bulla de refor. Curiæ c.3.*

Tenetur celebrare Synodum omni anno. *Concil. Sabin. c. 2.* sub pœna suspensionis, donec in Synodo se purget *ibid.*

In mensa debet facere legere Sacrã Scripturam. *Concil. Tolet. 22. c.5.*

Tenetur Episcopus exequi Sententias latas à Delegatis Papæ. *Concil. Later. 3. in append. tit. de potest. Iud. c.1.*

Episcopi in Synodo tenentur tractare de obseruantia canonum, & de reformatione. *Concil. Sabin. c.2.*

Tenetur Episcopus sæpè celebrare saltem in festis solemnibus diebus Aduentus, & Quadragesimæ. *Concil. Londin. 2. c.23.*

Etiam in Dominicis, & festis. *Concil. Mediol. 1. p. 2. tit. de frequenti Diuini Sacrificij oblatione*.

Tenetur Missas publicè celebrare, non in cappella nisi ex necessitate. *Concil. Sabinens. c.7.* Potest per viam Altari portatili vti *ibid.* & sæpè, ac singulis diebus celebrare, si opus sit. *Concil. Regiaticinum c. 2.*

Tenetur dicere officium in choro cum Clericis, nisi legitimè impediatur. *Concil. Later. 4. c.17. Sabin. c.7.*

Tenetur Episcopus corrigere populos benignè, deinde seuerè &c. *Concil. Trid. sess. 13 de refor. c.1.*

Tenetur docere nouiter ordinatos de suis officis, de ministerio Sacramentorum &c. *Concil. Rauenn. 2. sub Clem. V. c 9.* Nec non materias, & formas Sacramentorum *ibid.*

Digitized by Google

Tenetur honorare omnes Clericos. *Dist.95.c.sta subiectus*:

Tenetur curare, vt hospitalia omnia rectè administrentur, etiamsi administratores sint personæ exemptæ. *Concil. Trid. sess.7. de refor. c.15.*

Tenetur audientias dare horis competentibus, & iustitiam administrare. *Concil. Oxonien. 1.c.1.*

Tenetur curam habere de Parochijs, ne ab alijs vsurpentur. *Concil. Emerit. c.8.*

Tenetur contra incestuosos inuigilare, eosque punire, expellendo ab Ecclesia, & vtendo brachio Sæculari. *Concil. Vormat. 1.c.79.*

Die Dominico tenetur interesse Ecclesiæ, nisi sit infirmus. *Concil. Aurel. 1.c.33. de consecr. dist. 3. c. Episcopus si infirmitate.*

Tenetur inuigilare ne redditus hospitalium, leprosariorum &c. vsurpentur siuè à fundatoribus, siuè ab alijs, etiam exemptis. *Clement. de religiosis domibus c. Quia contingit.*

Episcopus promotus in curia tenetur visitare omnes Cardinales quamprimum. *Concil. Later. 5. sess.9. in Bulla de refor. Curia cap. 1. Leo X. Constit. 7. superna.*

Tenetur causas coram Clericis audire. *Concil. Carthag. 4. c.23.*

Tenetur ire ad Synodum, & Concilia. *Concil. Carthag. 4. c.21.*

Tenetur semper orare pro populo. *Concil. Colon. 2. part. 2. cap.4. Concil. Mogunt. cap. 10.*

Moderato cibo vti debet. *Concil. Remen. cap. 18. Aquisgran. sub Ludouico cap. 60. Distinct. 44. cap. Non oportet.*

SACRI CANONES

Spectantes ad ea, à quibus Episcopi debent abstinere.

Episcopus habere non potest duas Ecclesias Cathedrales; habens verò dimittat vnam intra sex menses, aliàs postea acceptæ vacare censentur. *Concil. Trid. sess.7. de refor. c.2.*

Episcopus cauere debet à ludis, & ebrietate, aliàs excommunicetur. *Concil. quod dicitur Apost. c.43.*

Non debet facere iuramentum fidelitatis Regibus, Imperatoribus, vel alijs Dominis. *Concil. Claramont. c. 17.*

Abstineat ab vsuris, aliàs deponatur. *Concil. quod dicitur Apost. c.44. Const. Apost. c.5.*

Non admittat ad se mulieres ludicras, & iocosas. *Concil. Tolet. 18. c. 3.*

Abstineat à militia, aliàs deponatur. *Concil. quod dicitur Apost. c. 83. Nicolaus 1. ep.27. & in decr. tit. de Episcopis c.7.23. quæst.8. c. Reprehensibile. Dist. 36. c. si quis vult.*

Non debet nec per se, nec per alium dare securitatem pro indeminitate Ecclesiæ. *Concil. Later. 7. p.50. c.1.*

Abstineat à mendacijs, aliàs excommunicetur, vsque in finem. *Concil. Elibert. c.19.*

Non quærat honorem, & gloriam ab hominibus, aliàs est mercenarius. *8. q.1. c. sunt in Ecclesia.*

Abstineat ab officio aduocati in litibus. *Clemens 1. epist. 1. c. 2. & 3.*

Item à conductionibus tàm per se, quàm per alios faciendis. *Concil. Vormat. 1. c.69.* & alijs ab officijs, vt procuratoris &c. *ibid.*

Abstineat à conculcando alios Episcopos. *Concil. Arelatens. 1. c.17.*

Abstinere debet à vigilijs vsque ad

 me-

mediam noctem. *Concil. Later. 4. canon. 17.*

Abstinere debet à nimio somno manè, vsque ad cantum auium *ibid.*

Abstineat ab administratione Sæcularium, aliàs deponatur. *Concil. quod dicitur Apost. cap.* 81. *Carthag.* 3. *cap.* 14. *Dist.* 88. *c. Episcopus; & seqq.*

Abstineat à verberando alios, etiam propter peccata, sub pœna depositionis. *Concil. Apost. c.*2. 8. *Gregor.* 1. *l.* 2. *ex reg. epist.* 52. *dist.*45. *c.*1. *c. Quod autem c. Neminem c. Cum beatus, & c. Episcopum.*

Abstineat à legendo libros Gentilium. *Concil. Carthag.*4. *c.*16.

Abstineat à lectione librorum Hereticorum nisi in necessitate *ibid.*

Abstineat à litibus de rebus transitorijs. *Concil. Carthag.* 4. *c.* 19. *Concil. Aquisgran.* 3. *p.* 1. *c.*4.

Abstinere debet à fastu, imperioso modo, & contemptu aliorum, *l.* 2. *Constit. Apost. c.*20.

Non debet docere grammaticam; sed Sacram Scripturam doceat. *Gregor.* 1. *l.* 9. *epist.* 48. *Dist.* 8. 6. *cap. cum multa.*

Non potest tenere canes venaticos, & pœna. *Concil. Tolet.* 17. *c.*8.

Neque similes aues, Falcones &c. *Concil. Regiaticinum c.*4. Abstineat à venationibus *ibid. Concil. Matiscon.* 2. *c.* 13. *Nicolaus* 1. *in decretis tit. de Episcopis c.* 1.

Abstinere debet à conniuijs. *Concil. Turon.* 3. *c.*5. *Concil. Regiaticinum c.*3.

Abstinere debet ab vsurpatione rerum alienarum. *Concil. Paris.* 3. *c.*3.

Non grauet subditos aliquid exigendo ab eis. *Gregor.* 1. *l.*11. *ex reg. ep.* 22.

Non potest imponere seruitium, vel grauam.n Clericis, vel Abbatibus, vel alijs. *Concil. Rom.* 1. *sub Gregorio* 7. *c.* 10.

Abstineat à ioculatoribus, histrionibus, & similibus scurris. *Concil. Turonen.* 3. *c.*7.

Non potest ire ad comitatum Regum, seu Imperatorum; sine licentia Papæ 23. *q.* 8. *c. quo ausu.* Aut saltem sine licentia Metropolitani *ibid. c. si quis Episcopus; & c. si vobis Concil. Sardicen. c.*8. 9. 10. 11. 12.

Abstinere debet à conuersatione malorum 2. *q.* 7. *c. peruenit; & c. vlt.*

Episcopi peccata grauissima sunt. *Martin.* 1. *ep.*12.

SACRI CANONES

Spectantes ad cohabitationem Episcoporum cum mulieribus.

Episcopus non potest habitare cum mulieribus. *Concil. Nican.* 1. *can.* 3. *Concil. Rom. sub Zacharia c.* 1. *Concil. Turon.* 2. *c.* 14.

In Episcopi Palatio mulieres habitare non possunt; neque legitimè coniugatæ. *Concil. Melden. c.*26.

Mulier non potest ingredi cubiculum Episcopi, sine duobus Presbyteris. *Concil. Matiscon.* 1. *c.*3.

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum fornicarium, vel permittentem Clericos fornicari.

Episcopus fornicarius Episcopali honore est priuandus. *Concil. Tolet.* 8. *c.* 3. *extra de pœnis c. Diuinis.* Debet inter laicos facere pœnitentiam, & ab Ecclesia eijci. *Dist.* 81. *cap. si quis Episcopus.*

Si conuincitur est deponendus 2. *q.* 7. *c. Paulus Diaclina, & c. Lator. dist.* 81. *c. si quis amodo.* Sine spe restitutionis priuandus. *Concil. Nican. ex Arabico c.* 77.

Episco-

Digitized by Google

Episcopus peccans cum matre, vxore, vel filia alicuius magnatis, officio priuatur, & vsque ad finem excommunicatur. *Concil. Tolet.* 11. *c.*5.

Episcopus Concubinarius si monitus à Synodo Prouinciali non abstinet, ipso facto est suspensus, & si perseuerat Synodus referat ad Papam, qui eum puniat. *Concil. Trid. sess.* 25. *de reform. cap.* 14.

Episcopus consentiens fornicationi Clericorum suspendatur. *Dist.* 83. *c. si quis Episcopus.*

Permittens fornicarium celebrare, vel tolerans illum deponatur ab officio. *Concil. Later.* 4. *c.*14.

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopi vitam, victum, supellectilem, & habitationem.

Episc.. us propè Ecclesiam habitare debet. *Concil. Carthag.* 4. *c.*13.

Episcopus non induatur serico; neque pellibus pretiosis: non vtatur vnguentis, vel odoriferis suauibus: annulo tantum Episcopali sit contentus. Stragulum mulæ, vel equi non sit sericum, calcaria non aurata &c. & multa alia. *Concil. Mediol.* 1. *tit. de Episcop. vestitu.*

Episcopus supellectili, & mensa modesta, & humili vti debet. *Concil. Carthag.* 4. *c.*15. *Concil. Turon.* 3. *c.*5. *Concil. Trid. sess.* 25. *de refor. c.*1.

Episcopi mensa frugalis esse debet. *ibidem* *Concil. Mediol.* 1. *p.* 2. *de Episcopi mensa.*

Suppellex sit simplex, nihil habeat aureum, vel argenteum, vel sericum, non aulæa, non tapetia, acupicta, & similia: Sed ita modesta, vt mundi contemptum cuncta redoleant, & plura alia. *Concil. Mediol.* 1. *p.*2. *de Episcopi supellectili.*

Ciborũ numerus, & apparatus qualis esse debet, *ibid. de Episcopi mensa.*

Non suscipiat onus exequendi testamenta. *Concil. Carthag.* 4. *c.*20.

SACRI CANONES

Spectantes ad eos à quibus obedientia præstanda est Episcopis.

Episcopo obediendum est ab omnibus in Diœcesi, *l.* 2. *Const. Apostol. c.*20.

Episcopo non obedientes grauiter puniendi. *Gregor.* 1. *l.*10. *ep.*46.

Omnes Principes, & alios teneri ad obediendum Episcopis, docuit Sanctus Petrus. *Clem. epist.* 2. *cap.* 4. 11. *quæst.* 3. *cap. si autem vobis. Gelasius epist.* 8.

Inobedientes Episcopis damnandi, vt infames. *Clem.* 1. *ep.* 3. 11. *q.* 3. *c. si autem vobis.*

Episcopi decreta impugnans reijciatur. *De maior. & obed. c. si quis venerit.*

Episcopi bannum transgrediens, per 40. dies pœniteat in Pane, Sale, & Aqua. *Concil. Tibur.* 1. *c.*8.

Episcopo conuocante populum ad placitum in die, qua conuocat Dominus Sæcularis, Episcopo est obediendum. *Concil. Tiburiense* 1. *c.*9.

Episcopo omnes populi, & Principes subditi sunt, eique tenentur obedire. *De maior. & obed. c. omnes.*

Episcopus non multum se humiliet coram Principe Sæculari, neque multum eidem procedat obuiam, neque ob eum de equo descendat, qui fecerit, per annum excommunicetur; Sic & qui inducit ad faciendum. *Concil. Constantinop.* 4. *c.*14.

SACRI

Digitized by Google

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcoporum Residentiam.

EPiscopus tenetur residere, aliàs in Monasterio est retrudendus. *Gregor. I. epist.* 23. *Nicolaus I. in decret. tit. de Episcopis c.* 5. 7. *q.* 1. *c. Pontifices, c. placuit, vt nemini, c. peruenit Pius* 4. *Const.* 10. *de salute Pius* 5. *Const.* 65. *cupientes Vrbanus* 8. *Const. in append.* 27. *alias* 137.

Episcopus morari non potest in Prouincia, aut Ciuitate extra suam Diœcesim. *Concil. Sardicen. c.* 14. Neq; abesse olim poterat à sua Ciuitate plusquam per tres hebdomadas *ibid. c.* 15. Nunc autem per tres menses in quolibet anno, siuè continuos, siuè interruptos, abesse potest. *Concil. Trid. sess.* 23. *de refor. c.* 1. Sed ex ratione, seu causa legitima, seu æqua: & si grex non patitur damnum id conceditur *ibid.*

Tempore Aduentus, & Quadragesimæ non potest Episcopus abesse. *Concil. Meldense c.* 28. *Concil. Trid. vbi supra.* Neque in festis Natiuitatis Domini, Resurrectionis, Pentecostes, & Corporis Christi potest abesse à sua Cathedrali. *Concil. Trid. ibid.* Nisi sua munera Episcopalia aliò eum vocent.

Die Dominico non absit Episcopus ab Ecclesia. *De consecr. dist.* 3. *c. Episcopus.*

Episcopus residens non potest citari ad Papam à nullo Iudice, pro nullo delicto, neque etiam hæresis, siuè læsæ Maiestatis, sine licentia Papæ. *Pius* 4. *Const.* 10. *de salute.*

Episcopus absens, si citatus non redit ad Episcopatum, est priuandus, & alius eligendus. *De Clericis non residentibus c. ex parte vestra, c. qualiter, & c. inter quatuor.*

Quibus ex causis potest Episcopus abesse, & à quo probandæ tales causæ. *Concil. Trid. sess.* 23. *de refor. c.* 1.

Episcopus non residens per sex menses continuos, perdit quartam partem fructuum vnius anni, quàm tenetur erogare fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus. Si per alios sex menses, aliam quartam partem perdit, & sic applicat. Crescente contumacia, à Metropolitano cogatur per censuras. Metropolitanus verò per Episcopum antiquiorem ad Papam intra tres menses est denunciandus, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ. *Pius* 4. *Const.* 10. *de salute Concil. Trid. sess.* 6. *de refor. c.* 1. *in fine, & sess.* 23. *de refor. cap.* 1. & comprehendit omnes etiam primates &c. *ibidem.*

Episcopi tenentur residere, etiamsi Cardinales sint, sub pœna amissionis fructuum, & alijs. *Vrbanus* 8. *in append. Constit.* 27. *aliàs* 135. *Sancta Synodus per* §. 18. Pœnæ sunt amissiones facultatum testandi, disponendi, & interdictum ab ingressu Ecclesiæ. Nullum negotium excusat, quin pœnæ incurrantur, nisi Synodi, vel Concilia Ecclesiastica. Nec possunt recedere ab Ecclesia sine licentia Papæ, nisi ob Concilia, vt supra, sub ijsdem pœnis §. 8.

Episcopi nouiter facti tenentur ad Ecclesiam se conferre hoc modo: qui Romæ sunt intra vnum mensem discedere, qui extra in Italia, intra duos; extra Italiam existentes, intra quatuor sub eisdem pœnis *ibid.* §. 7. 8. *&* 9. Nullum negotium excusat ne incurrantur. §. 10.

Tolerantia, & conniuentia Papæ non excusat, nec etiam Cardinales. *ibid.* §. 11. & pœnæ incurruntur absque alia declaratione.

Episcopi possunt abesse ab Episcopatu ratione visitandi limina, hoc modo; existentes citra montes per quatuor men-

menses, vltra Montes, vel vltra Mare per septem menses. & tunc id munus explere tenentur, & non ad alia diuertere *ibid.* §.11.

Episcopi Cardinales certi de morte Papæ possunt ab Episcopatu recedere, vt veniant ad Conclaue, & post coronationem Papæ per duos menses manere in loco electionis, & statim discedere *ibidem* §. 13.

Episcopus Cardinalis habens Ecclesiam vnam de sex propè Romam, & aliam extra, in hac secunda tenetur residere *ibidem* §.17.

Episcopi, Rectores, & alij habentes curam animarum non residentes peccant mortaliter, & non faciunt fructus suos,& tenere eos non possunt, absque alia declaratione, sed fabricæ per eum, vel superiorem applicentur, neque de hoc fieri potest compositio, neque condonatio. *Concil. Trid. sess.* 23. *de refor. c.* 1.

SACRI CANONES

Spectantes ad eos, qui possunt, vel non, accusare Episcopos, & ad quem possunt.

Catholicus Episcopus non potest ab Hæreticis accusari. *Concil. Constantinop.* 1. *c.*6.

Episcopus non potest à plebe accusari. *Euaristus ep.* 2. Neque à criminosis. *Concil. Carthag.* 2. *c.*16. 2. *q.*7. *c. præsumunt.*

Neque à detractoribus, vel inimicis. *Iulius* 1. *ep.*2. *c.* 28. 3. *q.* 4. *c. detractores.*

Neque à subditis. *Pius* 1. *ep.* 1. 2. *q.*7. *c. oues.* Nisi errent in fide; tunc enim possunt, *ibid. & Innoc. I. in ep. Decret.* 2. *q.*7. *c. Maiorum, & c. Sententia,*

Neque à laicis 2. *q.* 7. *c. non est, & c. laici.* Neque à Personis vilibus 2. *q.*7. *c. quærendum.*

Episcopus antequàm accusetur debet fraternè corrigi, alias excommunicetur accusans. *Fælix* 2. *ep.* 1. *c.*2. *Adrianus* 1. *in decret. c.* 5. *Iulius* 1. *ep.* 2. *c.* 7. & 35. 2. *q.*7. *c. accusatio, & c. si quis erga.*

Episcopus à Sede pulsus non potest accusari, nec iudicari. *Sixtus* 1. *epist.* 2. *Fælix* 1. *epist.* 2. *Eusebius epist.* 2. *Sixtus* 2. *epist.* 2. 3. *qu* 2. *c. si Episcopus.*

Episcopus non potest accusari apud Iudicem Sæcularem. *Caius epist. vnic. post epist.* 3. *Bonifacij. Fælix* 2. *epist.*1. *c.*1. *Qu,*1. *c. Nullus.*

Episcopis accusatis dandę sunt induciæ, vt se præparent, & non minores, quàm sex mensium. 3. *qu.* 3. *c. De Inducijs. c. Inducia accusatis.*

Episcopi accusatio facienda coram duobus, vel tribus testibus. 2. *qu.* 7. *c. Accusatio quoque.*

Episcopus accusatus habeat inducias, quas petit,& locum Iudicij eligat, si timet de oppressore. *Fælix* 2. *epist.*1. *c.* 8.

Episcoporum accusationes non facilè recipiendæ. *Sixtus* 2. *epist.*2. 2. *qu.* 7 1. *c. Accusatio.*

Episcopus accusatus de simonia,si se purget restituitur. *Gregor.*7. *l.*9.*epist.*16.

Episcopos accusantium vita, & mores prius examinandi. *Adrianus* 1. *in decret. c.*5. 2. *qu.*7. *c. Si qui sunt,& c.Quærendum.*

Episcopus accusatus, si non est conuictus per testes,potest se purgare cum iuramento. 2. *qu.* 5. *c. Presbyter, vel c. Habet,& c. Presbyter si à Plebe c. Mennam. c. Quanto, c. Qua de causa, c. Si mala fama, c. Quoties, c. Præsto, c. omnibus, & alijs ibi.*

SACRI

SACRI CANONES

Spectantes ad modum, locum, & Iudicem, à quo est iudicandus Episcopus.

EPiscopus non potest iudicari nisi à Iudice, quem eligit, vel Papa deputat. *Iulius 1. epist. 2. c. 34. Fœlix 2. ep. 1. c. 18. 1. qu. 1. c. Iudices.*

Episcoporum delicta melius discutiuntur in loco, vbi sunt commissa. *Gregor. 7. epist. 4. l. 17.*

Episcopus condemnari olim non poterat, nisi per 72. testes. *Concil. Rom. sub Siluestro c. 3. 2. qu. 4. c. Præsul. c. Nullam, qu. 6. c. Omnis.*

Episcopus non potest citari, vt personaliter compareat, nisi ob causam, per quam veniret priuandus, & hoc etiam si procedatur per Inquisitionem, aut denunciationem. *Concil. Trid. sess. 13. de reform. c. 6.*

Episcopus putans se grauatum à Metropolitano appellat ad Papam. *Concil. Nicen. ex Iulio 1. c. 4, ep. 2. c. 16. & 17. Sixtus 2. epist. 1.*

Episcopi non possunt damnari inconsulto Papa. *Concil. Nican. ex Iulio 1. c. 3. & 23. Benedictus 3. epist. 1. Concil. Trid. vt infra.*

Episcopo condemnato solus Papa potest causam reuidere. *Concil. Sardic. c. 3. Conc. Carthag. 6. c. 3. Concil. Trid. Sess. 13. de refor. c. vlt.*

Damnatus sine Papæ consensu, & facultate, statim restituitur, & hæc praxis ex tempore Apostolorum fuit in Ecclesia. *Fœlix 2. epist. 1. c. 18. Nicolaus 1. ep. 8.*

Nunquam potest Episcopus damnari sine facultate Papæ, nec etiam à Primate. *Iulius 1. ep. 2. c. 26. & 30. 2. qu. 6. c. Ideo. Nicolaus 1. ep. 38. & 42. Fœlix 1. ep. 1.* Et sic iudicans temerè facit. *ibid. Adrianus 1. in decret. cap. 3. Gregor. 7. l. 8. epist. 21. Concil. Trid. sess. 24. de refor. c. 5.*

Episcoporum omnium maiores causæ ad Papam referendæ, & ab eo iudicandæ. *2. qu. 1. c. Primates; qu. 6. c. Ad Romanam, qu. 4. c. Nullam. 3. qu. 6. c. Accusatus, & c. Discutere. Causa 2. qu. 7. c. Si quid. c. Quapropter 3. qu. 6. c. Discutere, c. Quamuis, c. Multam* (& sine facultate Papæ non potest deponi, *ibid.*) *concil. Trid. sess. 24 de refor. c. 5.*

Commissiones, quarum virtute procedi potest contra Episcopos, debent esse signatæ manu Papæ. *Trid. ibid.*

Episcopus non potest priuari, antequam eius causa finiatur. *Fœlix 2. ep. 2.*

Episcoporum causæ cum maturitate magna iudicandæ. *Gregor. 1. l. 7. ep. 62. 2. qu. 1. c. In primis.*

Episcoporum causæ maiores, & criminales, quæ dignæ essent priuatione, à Papa tantum iudicantur, sic, & causę hæresis. *Conc. Trid. sess. 24. de refor. c. 5.*

Causæ verò minores Episcoporum in Concilio Prouinciali terminantur, vel à deputandis per Concilium generale. *ibid. c. 5.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum circa Papam eiusque decreta.

EPiscopus semper potest appellare ad Papam. *Iulius 1. ep. 2. c. 2. 2. q. 6. c. Si quis putauerit. 3. qu. 6. c. Accusatus.*

Episcopi omnes in toto Orbe à Papa dependent. *Nicolaus 1. in appen. ep. 4.*

Episcopi electi vbique obtinere debent confirmationem à Papa. *Dist. 61. c. Carinensis.*

Episcopi vocati sunt à Papa in partē sollicitudinis Ecclesiæ, non in plenitudinem potestatis. *2. q. 6. c. Decreto.*

Episcopi non possunt resistere decre-

tis

tis Papæ. 25. *qu.* 2. *c. Si quis.* & excommunicantur si faciunt. *ib. c. Generali* 24. *q.* 4. *c. Si quis dogmata.*

Non possunt violare interdictum Papæ. *De priuil. in* 6. *c. fin.*

Episcopi non obedientes Papę suspendantur à celebratione Missarum. *Gregor. l.* 1. *ep.* 25. Priuandi sunt. *De pœnis c. Diuinis.*

Episcopi non possunt ire in regionem longinquam sine licentia Papæ. *Vigilius ep.* 7.

Episcoporum Iurisdictio per Papam est deferenda, & custodienda. 11. *qu.* 1. *c. Peruenit.*

Episcopi promoti à Papa non possunt à Curia discedere, sine literis promotionis; non possunt fructus percipere, nec ab vllo acceptari: non possunt ministrare, nisi facto iuramento fidelitatis, acceptantes suspenduntur à beneficijs ad arbitrium Papæ. *Extra de elect. c.* 1.

Episcopi non possunt discedere à Curia sine licentia Papæ, sub pœna excommunicationis, *Extrauag. comm. de Maiorit. & obed. c. Etsi deceat, c. Vt Prælatorum.*

Episcopi possunt per Papam eximi à Iurisdictione Metropolitanorum. 16. *qu.* 1. *c. Frater noster.*

Episcopi non possunt adire Romam latenter, sed debent se præsentare Papæ, aliàs notam infidelitatis incurrunt; & excommunicati sunt, & qui eos recipiunt excommunicantur. *Extra de Maiorit. & obed. c. Etsi deceat, c. Vt Prælatorum.* Primùm omnium tenentur visitare Palatium Papæ aliàs incurrunt notam infidelitatis *ibidem c. Etsi deceat.*

Episcopi contemnentes Sedem Apostolicam, eique non obedientes, sunt priuandi. *De pœnis c. Diuinis.* Malè tractantes, vel impedientes eos, qui appellant ad Papam, priuantur. *ibidem.*

Tenentur exequi sententias Delegati Papæ. *Concil. Later.* 3. *tit. de Pot. Iud. c.* 1.

Non possunt censuras ferre contra euntes Romam ad Papam pro suis negotijs, & pœnæ, & omnia facta sunt irrita. *Extra de Priuileg. c. Diuina.* Neque possunt priuare beneficijs litigantes apud Sedem Apostolicam, sub pœna excommunicationis, & interdicti ipso facto. *ibidem.*

Episcopi tenentur præstare Papæ iuramentum fidelitatis, subiectionis, & conueniendi ad Synodum, visitandi limina, de benè tractando legatos Papę, &c. *De Iureiur. c. Ego N.*

Episcopi, Archiepiscopi, Primates, &c. promoti tenentur in primo Concilio Prouinciali iurare obedientiam, & fidelitatem Papæ, acceptare decreta Concilij Tridentini, & damnare omnes hæreses ante damnatas. *Concil. Trid. Sess.* 15. *de refor. c.* 2.

Episcopi vocati à Papa ad Synodum, & non obedientes, nec se excusantes excommunicantur. *Ioann.* 8. *ep.* 181. 182.

Episcopus non recipiens honorificè Legatum Papæ excommunicatur, & à celebratione Missæ suspenditur. *Io.* 8. *ep.* 196.

Papa rescribens, vel præcipiens Episcopo, vt corrigat Clerum, &c. non facit illum Delegatum. *De offic. Iud. ordin. c. licet in corrigendis.*

Item si præcipit, vt corrigat Clericos Diœcesis non dat iurisdictionem super exemptos. *ibid. c. Graue gerimus.*

Papa mandante, vt Episcopus prouideat aliquem de primo vacante, si Clericus negligit petere, gratia extinguitur. *De Præbendis. &c. in* 6. *c. Si Clericus.* Si verò talis Clericus à Papa sit factus Canonicus, non obstante tali negligentia petendi, potest præbendam petere,

Digitized by Google

& alijs præferri; quod si alteri conferatur nulla est collatio. *ibidem*.

Papa mandante prouideri de beneficijs, non debet Episcopus intelligere de Curatis; neque de ijs, quę dantur per electionem. *De Præbendis,&c. in 6. c. Cum in illis & §. illis,Clem. de præb.&c. c.1.*

Papæ decreta neque per contrariam consuetudinem possunt conuelli. *Nicolaus 1. in decret. tit. de Rom. Pontif. c.1. & 2.*

Papæ decreta seruanda sunt ab Episcopis, ita ac si à Sancto Petro essent facta. *Dist.19. c. Sic omnes, c. Si Romanorum, c. Nulli fas est. Dist.20. c. Si decreta.*

Episcopus debet præferre Papæ Decreta, & Statuta omnibus alijs Sanctorum scriptis. *Dist.20. c. De libellis.*

Papa concedit Episcopis iurisdictionem, etiam in foro alterius. *Clement. de foro compet. c. vn.*

Papa nouiter electus salutandus est ab Episcopis. *Gregor.7. l.6. ep.30.*

Episcoporum negligentiæ supplentur à Papa, ac reformantur. *Gregor. 1. l.11. ex regest. ep.29. & 30.*

Episcopus nullibi eligi potest, si Papa dissentiat. *Dist. 63. c. Porrò.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum circa Metropolitanos, & è contrà.

EPiscopi Metropolitano subduntur. 9. *qu.3. c. Per singulas il.2.*

Episcopi excepto tempore Synodi, seu Concilij, non tenentur ire ad Metropolitanum, quando vocantur, non obstante quauis consuetudine, &c. *Concil. Trid. Sess 24 de refor. c.2.*

Episcopus potest appellare a Metropolitano ad Patriarcham; *Concil. Constantinop. 4. c. 2. 6.* Item si grauetur à Metropolitano potest appellare ad Papam. *Sixtus 2. epist. 1. 2. qu.6. c. Si quis putauerit.*

Episcopi possunt à Papa eximi à iurisdictione Metropolitanorum. 16. *q.1. c. Frater noster.*

Episcoporum, & Subditorum causæ non cognoscũtur à Metropolitano, vel à Patriarcha, nisi per legitimã appellationem. *De offic. Iud. Ord. c. Duo simul.*

Metropolitanus extra suam Diœcesim nihil potest facere, nisi de consensu Episcoporum. *Iulius 1. ep.2. c.23. Lucius 1. ep. vn. Concil. Lucen. 2. c 4. 9. qu.3. c. Per singulas c. Conquestus, & c. Episcop. Adrianus 1. in decr. c.46. Zachar. ep.7. c. 1.*

Metropolitanus in Diœcesi Suffraganei non potest nec ordinare, nec iudicare. *Post ep.14. Cælestin. 1. 9. q.3. c. Nullus Primas.*

Metropolitanus non potest grauare Suffraganeos occasione visitationis. *Concil. Constantinopol. 4. c. 9 & 19.*

Metropolitanus in causa appellationis ab Episcopo non potest citare, nisi causa appellandi fuit sufficiens. *De appellatione in 6. c. Romana §. Cum autem;* Nec potest eximere ab Episcopo in alijs causis eum, qui appellauit *ibidem §. cum verò.*

Metropolitanus in causa fornicationis potest iudicari ab Episcopis subditis. *Concil. Aurelian. 3. c.4.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum circa pauperes, & oppressos.

EPiscopi domus debet esse hospitiũ omniũ pauperũ. *Conc. Par. 6. l. 1. c.14.*

Episcopus tenetur releuare oppressos. *Eleutherius in ep. decret.*

Episcopus semper pauperes ad mensam habeat. *Concil. Rhemense c.17.*

Tenetur alere pauperes. *Conc. Rauennat. 1. sub Honorio 4. c.2.* In-

Digitized by Google

Iuuare tenetur pauperes, oppressos, & corrigere oppressores. *Concil. Arelat. 4. c. 17.*

Ecclesiæ facultates pauperibus potest Episcopus dispensare, sed non ex suo libito, & pœnæ 10. *q. 2. c. vlt.*

Debet patrocinari pauperes recurrentes ad eum. *Dist. 87. c. licet c. defensionis c. Diuina*, & eosdem alere pro viribus suis. *Dist. 82. c. 1.*

Debet potius subleuare pauperes, quàm parietes Ecclesiæ ornare 12. *q. 2. c. Gloria*, pauperes, & debiles sustentare tenetur. *Concil. Aurel. 1. c. 18. dist. 82. c. Episcopus pauperibus.*

De Thesauro Ecclesiæ accipere debet Episcopus ad sustentandos pauperes. *Concil. Turon. 3. c. 11. Concil. Trid. sess. 25. de refor. c. 1.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum negligentem in suo officio.

EPiscopi negligentes, qui non prædicant, non visitant, non confirmant, & exigunt expensas, priuandi sunt. *Concil. Tolet. 1. c. 2.*

Episcopus non corrigens Clerum, non valet corrigere populum 8. *q. 1. c. quid autem.*

Episcopus non puniens fornicationem Clericorum in Sacris, ab officio debet suspendi. Idem de incestu. *Concil. Rom. 5. sub Gregor. 7. c. 12.*

Episcopus negligens, est corrigendus. *Dist. 84. c. 1 & c. nunciatum.*

Episcopus negligens Christum non diligit 25. *q. 1. c. Diuinis.*

Episcopi permittentes, vt Subdiaconi vacent vxori, suspenduntur ab officio. *Concil. Melfitanum c. 12. dist. 32. c. 1.*

Episcopi negligentes persequi hæreticos deponantur. *Concil. Later. 4. c. 3. de hæreticis c. excommunicamus §. fin.*

Episcopi permittentes, vt eligantur ad dignitates, Parochias &c. indigni, vel carentes ætate, vel sufficientia &c. priuantur potestate conferendi tales dignitates &c. *Concil. Later. 3. c. 3. 11. q. 3. c. Priuilegium dist. 63. c. si fortè.*

Episcopi negligentes cogantur facere, quæ debent. *Concil. African. c. 88.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum relinquentem Ecclesiam, seu renunciantem.

EPiscopus non potest dimittere Ecclesiam suam 7. *q. 1. c. sicut vir.*

Non debet relinquere Ecclesiam tẽpore persecutionis. *Liberius ep. 12. Concil. Antioch. c. 21.*

Non potest Episcopus renunciare ob senectutem, si sit necessarius Ecclesiæ, *de renunciat. c. 1.*

Renunciare potest Episcopus, si sine mortis periculo ibi stare non potest, *ibid. c. ad supplicationem.*

Renunciare non potest Episcopus per humilitatem *ibid. c. nisi cum.*

Causę propter quas Episcopus potest renunciare sunt istæ; scilicet ob conscientiam criminis; ob debilitatem corporis; ob defectum scientiæ; ob malitiam plebis; ob graue scandalum; & ob irregularitatem. *De renunciat. c. nisi cum pridem.* Vbi habetur omnium harum causarum distincta declaratio.

Renuncians Episcopatui propter crimen, non potest iterum reassumere, nisi dispenset Papa, *ibid. c. post translationem.*

Item, & qui renunciauit, & ad monasticam vitam secessit *ibidem.*

Episcopus Ecclesiam relinquens non potest amplius se in ea immiscere, sed est inuasor, si id facit. *Greg. 7. l. 8. ep. 15. & 17.*

Digitized by Google

Episcopus qui renunciauit validè ordinat, sed ordinatus suspenditur ab executione officij. *De ordinatis ab Episcop. qui renunciauit c.1.*

Episcopus qui loco renunciat, potest inuitari ad ordinationes faciendas; Si verò renunciat dignitati etiam, solum minores ordines dare potest; si dat maiores, ordinatus remanet suspensus ab executione. *Concil. Later. 3. in append. tit. de deposit. c.18.*

Petens licentiam renunciandi si obtinet compellendus est exequi. *Concil. Later. 4. c.28.*

Episcopi aliquando possunt subditos deserere, quando scilicet vergit in maius bonum Ecclesiæ *7. quæst. 1. c. ibi adunati.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum quoad mutationem, seu translationem Ecclesiæ.

EPiscopus non potest ambire Ecclesiam alterius, sub pœna depositionis. *Concil. Constantinop. 4. c.9. Concil. Antioch. c.21.*

Episcopi non debent transferri de ciuitate in Ciuitatem. *Concil. Nican. 1. c. 15. Concil. Aquisgran. sub Ludouico Pio c. 43. Concil. Calced. c.5. & 20.*

Episcopus ambiens Ecclesiam maiorem, vtraque careat *7. q. 1. cap. si quis de ordine.*

Episcopus non transeat ad aliam Ecclesiam, sed in sua maneat *7. q.1. c. non oportet c. Episcopum c. propter c. placuit, vt nemini, & c. sicut vir. De consecr. dist.4. c. non licet fieri.*

Episcopus non potest transferri inuitus. *Concil. Later. 5. sess. 9. Bulla de reform. Curia c.1.*

Episcoporum mutationes quando possunt fieri *7. q.1. c. mutationes.*

Possunt fieri ex vtilitate, vel necessitate Ecclesiæ *ibid. & c. scias c. temporis.* Debent fieri ex iusta causa *Ioannes 8. ep. 8. Concil. Constantinop. sess. 39. Pelagius 2. ep.1. & 10.*

Non potest Episcopus transire ad alium Episcopatum propria auctoritate *de translatione Episcop. c.1.* aliàs vtroque caret, *de elect. c. quanto, de Clericis non residentibus c. 1.* excommunicatur. *Concil. Sardicen. Can.5.*

In Episcopatuum mutatione debet interesse auctoritas Papæ cum necessitate. *Anterus ep. vn.*

Ex necessitate potest Episcopus fieri Archiepiscopus in alia Ciuitate. *Concil. Nican. ex Arabico c.72.*

Episcopus translatus non potest conferre beneficia prioris Ecclesiæ, & priuilegia in contrarium abrogantur. *Vrbanus 8. Constit. 60. licet.* Excipiuntur Episcopi, Ostiensis, ac Veliternus, Portuensis, Tusculanus, Prænestinus, Sabinensis, & Albanensis, qui conferre possunt beneficia Ecclesiarum, quibus nouissimè præfuerunt *ibidem.*

Qui negat Episcopum ex iusta causa necessitatis posse à Papa transferri ab vna Ciuitate in aliam, errat. *Pelagius 2. ep. 1. & 10.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum quoad successorem ipso viuente.

ELectio successoris facta ab Episcopo viuente est inualida. *Concil. Antioch. c. 23. Concil. Lucen. 2. c. 8. 8. q.1. c. plerique c. Episcopo non liceat, & c. Episcopo non licere. Concil. Hispalen. 1. c.8. Concil. Rom. sub Hilario.*

Si Episcopo viuente alius eligitur excommunicatur *Ioannes 8. ep. 4.* priuatur, custodiæ traditur, & ad Papam mitti-

mittitur. *Gregor. I. l. 11. ex regest. ep.* 52.

Si Episcopus priuetur ex delicto &c. alius potest eligi. *Gregor. I. l. 2. ep. 3. Concil. Nican. ex Arabico c. 28. 7. q. 1. c. factus Cornelius, c. Pontifices, c sicut vir 8. q. 1. c. Episcopo non licere, c. Episcopo non liceat.*

Episcopo stante sub iudicio Papæ non potest eligi successor eius. *Sixtus 2. ep. 1. 3. q. 6. c. accusatui Iulius I. ep. 2. c. 3.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum quoad antecessorem.

SVccessor seruare debet decreta antecessoris. *Gregor. I. lib. 5. ep. 12. 25. q. 1. c. Iustitia c. 2. c. si ea destruerem c. decessorum, & c. quacumque.*

Episcopus successor debet confirmare benè facta antecessoris. *Symmacus ep. 1.*

Episcopus successor potest reuocare concessiones factas ab antecessore cõtra Canones. *Honorius 3. ex Cirone de reb. Eccles. non alien.*

Malè facta prædecessoris debent corrigi à successore 35. *quæst. 9. c. loci c. quod quis c. Apostolica, & c. veniam Concil. Rom. sub Hilario c. 4.*

Pena antecessoris non obligat successorem. *De precarus c. de precarijs.*

Episcopus successor non tenetur ad obligationes, quas antecessor irrationabiliter contraxit. *Concil. Carthag. 3. in addit. c. 2.*

Successor potest retractare contractus factos à prędecessore, si fecit absq; solemnitate, vel contra ius. *De rerum permutat. c. vt commutationes.*

SACRI CANONES

Spectantes ad locum Episcopi in Ecclesia; vel alibi.

EPiscopus in Ecclesia sublimior cæteris clericis, & Presbyteris sedeat; in domo verò non. *Concil. Carthag. 4. c. 35. Concil. Hispal. c. 10. post Conc. Tolet. 8. dist. 21. c. Cleros dist. 95. c. Episcopus in Ecclesia.*

Episcopi locus sit è regione altaris, & Archidiaconus stet ad latus eius dextrum. *Concil. Nican. ex Arabico c. 57.*

Episcopi in Cappella præcedunt Protonotarios Apostolicos. *Pius 2. Const. 4. cum seruare.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum simoniacum; seu vendentem officia.

EPiscopus accipiens pretium ex aliqua ordinatione, vel promotione ad dignitates, excommunicatur. *Concil. Nican. 2. Can. 4. Concil. Rom. 5. sub Gregor. 7. c.* 4. Nihil potest exigere nec à laicis, nec à monachis *ibidem.*

Episcopi vendentes officia, vel beneficia, suspenduntur ab officio 1. *q. 3. c. si quis Episcopus prabendas c. quasitum, & c. ex multis.*

Episcopus ordinans per pecuniam priuandus est *ibid. & c. fin.*

Episcopus nihil solui permittat propter professionem, sepulturam &c. *De simonia c. audiuimus Concil. Sabin. c.* 20.

Episcopus dans beneficium per pecuniam ex tunc suspenditur à collatione omnium beneficiorum, quæ ex eo tempore vacabunt. *Concil. Sabin. c. 20.* etiamsi permittat hoc fieri; dummodo sciat *ibidem.*

Episco-

Digitized by Google

Episcopus recipiens pecuniam pro instituendis Ecclesiæ Rectoribus, est simoniacus, tenetur restituere duplum. *De simonia c. audiuimus*.

Episcopus concedens iurisdictionẽ Episcopalem pro pretio priuatur potestate concedendi, ementes verò priuantur suo officio. *Ne Prælatis c.* 1. *& c. quoniam in quibusdam*.

Pastor simoniacus nihil boni confert ouibus 1. *q.* 1. *c. fertur*.

Episcopus promittens beneficium pro spirituali obsequio est simoniacus. *De simonia c. Cum essent*.

Absoluens excommunicatum pro pecunia, est simoniacus *ibidem c. Adames*.

Remittens exigentiam decimarum pro pecunia, est simoniacus. *De rerum permutat. c. fin.*

De simonia infamatus, licet non conuictus, tenetur se purgare, & si deficit punitur, vt reus. *Concil. Later.* 3. *in append. tit. de simonia*.

Simoniacus sine misericordia est deponendus. *Concil. Rom. sub Alexandro* 2. 1. *q.* 1. *c. erga simoniacos.* Si laudabiliter viuant potest eis dignitas conseruari 1. *q.* 5. *c. eos qui*.

Simoniacę electiones, postulationes, prouisiones Monasteriorum, dignitatum, officiorum, Ecclesiarum, beneficiorum quorumcumque sunt nullæ ipso iure. *Martin.* 5. *in Concil. Constant. sess.* 43. Et sic electi, instituti &c. præter excommunicationem Papæ reseruatam, quam ipso facto incurrunt, non possunt facere fructus suos. *Extra de simonia c. cum detestabile*, *Eugenius* 4. *Constit.* 7. *cum detestabile*.

Episcopus potest cognoscere, & punire simoniam, quæ committitur in administratione Sacramentorum. *Pius* 5. *Constit.* 5. *cum primum* §. 9.

Simoniaci cuiuscumque conditionis sint, siuè Episcopi, siuè Archiepiscopi, vel Cardinales, ipso facto sunt excommunicati: tàm dantes, quàm accipientes; & promoti ipso facto suspensi sunt ab ordinibus acceptis. *Extra de simonia c. cum detestabile*.

Simoniam reuelans, etiamsi complex sit, impunitatem lucratur *ibidem*.

Simoniaci omnes, vt suprà, etiam Reges &c. incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam; suspensionem &c. *Eugenius* 4. *Constit.* 7. *cum detestabile*.

Pœnas omnes contra simoniacos confirmat, *Alexander* 7. *Constit. inter grauissimas data die* 22. *Augusti* 1656. quã operæ pretium est videre.

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum infirmum.

Episcopus qui non potest sua munera exercere, aliũm vocet pro illis. *Concil. Arausic.* 1. *c. vlt. Concil. Turon.* 7. *c.* 4. de licentia Papæ potest coadiutorem assumere. *Gregor.* 7. *l.* 2. *ep.* 5.

Episcopus infirmus non est priuandus. *Conc. Turon.* 3. *c.* 4. (nisi sit insensatus, & inhabilis ad opera humana; tunc enim potest alius eligi. *Gregor.* 7. *l.* 3. *ep.* 8. *&* 9. *l.* 5. *ep.* 19.) 7. *q.* 1. *cap. Pontifices*.

Episcopo grauato ex infirmitate, datur coadiutor 7. *q.* 1. *c. non autem c. petijsti, & c. quia frater de Clerico ægrotante cap. ex parte tua* si morbus sit incurabilis, *de Clerico ægrot. in* 6. *c.* 1. si nolit assumere quid agendum *ibid.*

Coadiutore dato, principalis non priuatur authoritate. *De supplenda negligentia Prælatorum in* 6.

Coadiutor datur sine spe successionis, nisi vrgente grauissima causa, cum Papæ dispensatione. *Conc. Trid. sess.* 25. *de refor. c.* 7.

Epis-

Episcopus infirmus faciat visitare Dioecesim per alium 10. *quaest.* 1. *cap. Episcopum*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum factum Regularem.

EPiscopus, qui fit regularis nequit redire ad Episcopatum 7. *q.* 1. *cap. hoc nequaquam.*

Episcopus sine Papæ licentia non potest relinquere Episcopatũ, vt fiat religiosus. *de regularibus c. licet quibusdam.*

Episcopus rediens ad Claustra non potest obtinere officia Religionis, & priuilegia in contrarium abrogantur. *Paulus* 4. *Constit.* 21. *in Sacra.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum quoad visitationem.

EPiscopus tenetur quolibet anno visitare Dioecesim. *Concil. Aurelat.* 4. *c.*17. *Concil. Tarracon. c.* 8. *Concil. Hispal.* 1. *c.*4. *Tolet.* 4. *c.*36. *Conc. Emerit. c.*11. *Concil. Parisien.* 6. *l.* 1. *c.*31. *Concil. Trid. sess.* 7. *de refor. c.*8. *& sess.* 24. *de refor. c.*3. 10. *q.* 1. *c. decernimus.*

Si non potest per se, per alium visitet 10. *q* 1. *c. Episcopum.*

Si non sit infirmus tenetur per se ipsum visitare omnes Ecclesias exemptas curatas. *Concil. Meldense c.*29. *Concil. Trid sess.*24. *de refor. c.* 3.

Episcopus visitans non ducat secum multas personas, sed plures, vel pauciores iuxta Ecclesiarum paupertatem; nec vnquam supra 30. quisquis sit. *Concil. Later.* 3. *c.*4. *de censib. c. cum Apostolus Concil. Trid. sess.* 24. *de refor. c.*3.

Episcopus visitans per vnum tantum diem maneat in qualibet Ecclesia visitata. *Concil. Tolet. c.* 4. Citò saltem, sed diligenter se expediat, fugiendo sumptus, & grauamina Ecclesiarum. *Concil. Trid. ibid.*

Episcopus visitans non grauet Ecclesias. *Concil. Later.* 3. *in append. tit. de simonia c.* 6.

Potest in actu visitationis exigere procurationem solitam. *Concil. Later.* 4. *c.*33. Nihil exigere potest præter solitum. *Concil. Later.* 4. *Can.* 65. *Concil. Trid. vbi supra.*

Episcopus visitans, à Presbyteris recipiendus. *Concil. Ratispon.*

Visitante Episcopo, omnia ei paranda ab Ecclesia visitata. *Concil. Emeriten. c.*11.

Danda prandia iuxta mediocritatem loci 10. *q.* 3. *c. vlt. Concil. Trid. sess.* 24. *de refor. c.*3. frugaliter, & modestè c.4.

Episcopus visitaturus cum campanis pulsantibus est recipiendus; cum cottis, pluuialibus, incenso, & aqua benedicta, &c. & ipse benedicit solemniter. *Concil. Rauenn.* 3. *post Clem.* 5. *r.*6.

Episcopus visitans non potest grauare subditos, nec aliquid ab eis accipere. *Concil. Cabilon.* 3. *c.*14. Nihil pro se, aut suis accipiat, nisi quod de iure debetur. *Concil. Trid. sess.* 24. *de refor. c.* 3.

Non potest accipere munera, aliàs excommunicatur, & in duplo restituere debet intra mensem. *Concil. Trid. ibid.*

Visitati possunt si volunt, & si sit cõsuetudo, in pecunia dare, quod deberent expendere pro victualibus; & si sit consuetudo nihil dandi, obseruetur in posterum. *Concil. Trid. sess* 24. *de refor. c.* 3.

Episcopus visitans tenetur inquirere quomodo confertur baptismus, quomodo celebrantur Missæ. Debet instruere populos de articulis fidei, & alijs. Præcipiat cathechismum doceri,

ri, &c. *Concil. Brachar.* 2. *c.* 1. 10. *q.* 1. *c. placuit omnibus*.

Episcopus curet in visitatione quæ pertinent ad profectum animæ. Item si in Ecclesia sint vtensilia decentia, si calices argentei, libri, vestes, &c. necessaria ad Dei cultum, & ministerium Sacramentorum. *Concil. Londin.* 1. *c.* 5. Tenetur curare, vt Ecclesiæ non fraudentur debitis obsequijs. *Concil. Trid. sess.* 7. *de refor. c.* 8.

Visitantes tenentur sacram doctrinã inducere, hæreses profligare, prauos mores corrigere, bonos tueri, & alia facere iuxta locorum, & temporum exigentiam. Tenentur modestè, & benignè cum populis tractare. *Concil. sess.* 24. *de refor. c.* 7.

Non permittant, vt Patroni, vel fundatores tempore visitationis se ingerant in ijs, quæ pertinent ad Sacramentorum administrationem. *Concil. Trid. ibidem c.* 3.

Episcopi visitare possunt omnes Ecclesias suæ Diœcesis non exemptas, etiam visitatas ab alijs habentibus hoc ius visitandi; etiam eas, quas Capitulum facit visitare, si habet hoc ius. *Concil. Trid. ibid. c.* 3.

Approbare debent Episcopi visitatores electos à Capitulo habente hoc ius visitandi. *Concil. Trid. ibid. c.* 3.

Episcopus non visitans exigens procurationes, est priuandus. *Concil. Tolet.* 1. *c.* 2.

Episcopus non visitans non potest exigere quæ debentur visitanti 10. *q.* 1. *c. relata*. Neque si per alium visitat potest ab eo aliquid accipere. *De offic. Iud. ordin. in* 6. *c. si Episcopus*.

Potest accipere quæ sunt de consuetudine, vel indulto Apostolico concessa; *extra de censib. c. Vas electionis in fine*. Quid ex indulto Apostolico possit accipere visitans per alium *ibid.*

Episcopi visitantis officiales, si aliquid accipiant restituere debent in duplo *ibidem*.

Episcopus visitans Monasterium nõ tenetur vti Monacho pro Notario; sed Clericum habere debet Notarium, non Sæcularem, *extra de offic. Iud. ordin. c.* 1.

Episcopus visitans, & non satisfaciens suo muneri, non potest exigere procurationem solitam. *Concil. Londin.* 1. *c.* 5. & restituere debet quod accepit. *Concil. Later.* 4. *c.* 33.

Episcopus visitans Monasterium non introducat in illud Sæculares, sed Canonicos, vel alios religiosos. *De offic. Iud. ordin. c. vt iuxta*. *Extra de offic. Iud. ordin. c.* 2. Ad minus vna persona sit religiosa, alij duo Clerici *ibid.*

Episcopi in omnibus regnis, & nationibus visitantes, quid exigere possunt. *extra de censib. c. Vas electionis*.

Episcopus visitans quot famulis, & equis potest vti. *De censibus c. cum Apostolus*.

Episcopus vicinus potest visitare beneficia, & Ecclesias Sæculares nullius Diœcesis, vt delegatus Papæ, non obstantibus priuilegijs. *Concil. Trid. sess.* 24. *de refor. c.* 9.

Episcopus visitans per alium omnia debet ei ministrare præter expensas victualium, & nihil potest à visitatore accipere. *De offic. Iud. ord. in* 6. *c. si Episcopus*.

Episcopus singulis annis tenetur visitare Monasteria Monialium, siuè sibi, siuè Papæ subiecta, prima quidem potestate ordinaria, secunda, vt delegatus Papæ. *Clement. de statu Monachor. c. fin.*

Episcopus visitans Moniales duos Notarios secum habeat, & alios quatuor honestos viros præsentes visitationi. *ibid.*

Impedientes Episcopum ne visitet Mo-

niales, ipso facto sunt excommunicati, non obstante priuilegio *ibidem Clem. vt supra*.

Episcopus vt delegatus Papæ potest visitare Hospitalia, Collegia, Confraternitates, etiam quas vocant Scholas, existentes in manibus laicorum, non verò, quæ sunt sub Regum protectione, nisi de eorum licentia. Item omnia loca pia, quæ ad Dei cultum, vel pauperum adiutorium instituta sunt:& potest in ijs disponere quæ sunt necessaria ad animarum salutem, non obstantibus priuilegijs, &c. contrarijs. *Concil. Trid. sess.* 22. *de refor. c.*8.

Episcopus potest visitare omnia beneficia curata quot annis, etiam perpetuò vnita Cathedralibus, Collegijs, Monasterijs, &c. *Concil. Trid. sess.*6. *de refor. c.* 7.

Episcopus vt delegatus Papæ potest visitare beneficia omnia, siuè curata, siuè non curata, siuè exempta, siuè non exempta, siuè de Ecclesia nullius Diœcesis, vt dictum est supra. *Concil. Trid. sess.*24. *de refor. c.* 9.

Ex defectu visitationis ortæ sunt hæreses in Ecclesia. *Concil. Colon.* 3. *tit. de quarto c.*1.

Priuata Oratoria visitata ab Episcopo non tenentur ad procurationes, *de censib. c. fin.*

Familiares visitãtis nihil possunt accipere pro munere, *extra de censib. c. vas electionis*.

Officiales visitantis, nec pecuniam vltra taxam, neque munera accipere possunt à visitatis. *De censib. in* 6. *c.* 1. §. *Procurationes, extra de censib. cap. vas electionis*.

Episcopus visitaturus Diœcesim hãc formam seruare debet, vt priùs suam Ecclesiam, deinde aliàs visitet. *De censib. in* 6. *c.* 1. §. *Postquam*.

Episcopus visitans potest in locum vicinum vocare Parochum, caueat tamen ne illum grauet. *Concil. Colon.* 3. *tit. de quarto c.* 7.

Potest vti censuris Ecclesiasticis, & alijs pœnis *ibid. c.*5.

Episcopus tenetur priùs visitare Ciuitatem, deinde Diœcesim. *Conc. Mediol.* 1. *p.*2. *tit. de visitatione*.

In Ciuitate prius Cathedralem postea collegiatas, & Parochiales, deinde seminaria, Scholas, sodalitates, Hospitalia, & cætera loca pia *ibidem*.

Episcopus tenetur significare Parocho, & populo visitationem paucis diebus, antequam ipse incipiat visitare. *Concil. Colon.* 2. *p.* 14. *c.*7.

Curet Episcopus, vt in visitatione fiat concio de omnibus, quæ vtilia sunt, & hoc ex diuersis scripturis, *ibid. c.* 8.

Faciat Episcopus indagationem de vita, & moribus; congrua sustentatione; habitu, tonsura; & ministerio Parochi; an in Parochia sint Hæretici, vel Schismatici: De cultu Diuino, an regnent in ea grauia crimina, si Censuræ Ecclesiæ contemnuntur, vel seruantur, si Sacramenta percipiuntur &c. *ibidem*.

Item videat si pueri instruantur, & qui sint Scholarum Magistri *ibidem c.* 14. Hospitalia, &c. quomodo gubernentur. De vitijs locorum. Quomodo Parochus exercet munus suum; si custodit fontem Baptismi, Chrisma, Eucharistiam; si vestes Ecclesiasticæ Mundæ sint; si Altaria decenter ornata, si fiunt alienationes de rebus Ecclesiæ, & cætera similia. *Concil. Colon.* 2. *p.* 14. *c.* 16.

In visitatione non imponantur pœnæ pecuniariæ delinquentibus, sed pœnæ Canonicæ, *ibidem c.* 19.

Curet Episcopus in visitatione, & etiam alij, vt custodiatur fides Catholica,

Digitized by Google

lica, & morum disciplina. *Concil. Mediola. 1. p. 2. tit. de visitat.*

Episcopus visitans tenetur hortari omnes ad pacem, Religionem, & concordiam. *Concil. Mediol. 1. ibid. vbi plura de visitatione.*

De Canonicis, & alijs Ministris quęrat Episcopus, an ritè sint ordinati; si ad ordines, quos requirit eorum munus, si legitimè obtinent beneficia, dignitates, &c. & si sint intrusi. Si assistunt celebritati officiorum, missarum, Anniuersariorum, & an satisfaciant suo muneri. Quomodo viuunt, quomodo vestiuntur; si artibus sordidis vacant; si defendunt iura Ecclesiæ; si fructus Ecclesiæ benè disponunt; si pacem inter se, & cum alijs conseruant; si inimicitias in populis componunt. Si populi Missas audiunt, si piè in Ecclesijs versentur, & Diuina officia reuerenter audiunt. *Concil. Mediol. 1. p. 2. de visitatione.*

De Parochis quærat Episcopus, an ritè Sacramenta ministrent, an libros habeant baptizatorum, confirmatorum, coniugiorum, compatrum, mortuorum, &c. An Sacramentum Eucharistiæ, Chrisma, & alia Sacra purè, mundè, ac decenter seruentur. An matrimonia ex Conc. Tridentini decretis fiant; an suis Ecclesijs seruiant; an prædicent, an pueros doceant fidei rudimenta *ibidem*.

De populo, an in eo sint aliqui Hæretici, Vsurarij Concubinarij, Inimici. Qui Quadragesimam non obseruant. Qui non confitentur, aliosue ritus Ecclesiæ non seruant. Qui legata non exequuntur. An parentes benè educent filios, & piè *ibidem*.

Item consideret qui sint Confessarij in locis, & an probatæ vitæ, & doctrinæ. An Hospitalia benè ministrentur, & an eorum Ministri piè viuant. In Scholis quos libros Magistri declarant Scholaribus; an suo muneri satisfaciat, an habeant requisita circa mores, & vitam, & an in Bibliothecis sint libri prohibiti *ibidem*.

Si in his omnibus, & alijs corrigendum sit aliquid, innouandum, tollendū &c. per iuris remedia, ac censuras exequatur. *Concil. Mediol. 1. vbi supra.*

Episcopus visitans, quoad victum, equitatum, & conuitatum, obseruet præscriptum à Tridentino Concilio, *ibidem*.

Episcopus visitans secū habere non potest plures quàm quindecim homines, & duodecim iumenta ad summū. Si plures habet, de suo alat *ibidem*, si inferior, debet habere pauciores *ibidem*.

Episcopo visitante etiam Ecclesia Ciuitatis debet dare procurationes. *De censibus c. venerabili.*

Episcopus visitans siuè vnum, siuè plura loca in vna die, vnam tantum procurationem potest recipere non plures. *De censibus in 6. c. fel.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum quoad Concilia, & Synodos Prouincia, & Diœcesis.

EPiscopus tenetur ire ad Synodum Generalem, & Prouinciæ, & si ipse non potest mittat legatum. *Conc. Carthag. 4. c. 31. Concil. Laodicen. c. 40. Conc. Trid. sess. 24. de refor. c. 2.*

Non excusatur ex detentione Principum, ne eat ad Concilium, sed ex sola infirmitate, & pœna delinquentium. *Conc. Constantinopol. 4. c. 15.* Excusat etiam Paganorum incursio *ibidem 5. q. 3. c. si egrotaru.*

Episcopus accusatus si vocatur à Synodo tenetur ire, vel per alium respondere. *Fœlix 2. ep. 1. c. 6.*

Episcopi non tardent ire ad Concilia,

cilia, & Synodos. *Dist.* 18. *cap. Episcopus.*

Episcopus recusans ire ad Synodum excommunicetur. *Concil. Tarracon. c.*6. *Concil. Agat. c.* 35. *Concil. Hispalen.* 1. *c.* 10. Et vsque ad aliam Synodum maneat excommunicatus *ibid. Dist.* 18. *c. si quis Episcoporum c. si Episcopus c. si quis cap. peruenit.*

Impotentes ire ad Synodum literas excusatorias mittant. *Dist.* 18. *c. placuit.*

Concilia Prouincialia Episcoporum quolibet triennio fieri debent. *Concil. Trid. sess.* 24. *de refor. c.* 2.

Concilium Synodale fieri debet ab Episcopo quolibet anno *ibidem.*

Ordo Episcoporum in Concilijs attenditur iuxta antianitatem consecrationis eorumdem. *Gregor. I. l.* 7. *ex regest. ep.* 114. *dist.* 18. *c. placuit.*

Metropolitanus non celebrans Concilia Prouincialia puniendus est, & quomodo. *Dist.* 18 *c. quoniam.*

Episcoporum Concilia nihil firmum possunt concludere sine consensu Metropolitani. *Concil. Rom.* 4. *sub Symmaco c.* 3.

Episcopi redeuntes à Concilijs debent intra sex menses manifestare suis Ecclesijs decreta Conciliorum, sub pœna excommunicationis per duos menses. *Dist.* 18. *c. decernimus.*

Episcopus non celebrans omni anno Synodum Diœcesanam suspenditur ab officio. *Concil. Trid. sess.* 24. *de refor. c.* 2. *Concil. Later.* 4. *can.* 6.

Ad Synodum tenentur ire omnes Ecclesiarum Rectores, etiam exempti, & pœnæ *ibidem Concil. Trid. ibid.*

Tenentur Episcopi in Synodo tractare de obseruantia Canonum, de reformatione, &c. *Concil. Sabin. c.* 2.

Episcopus non potest à Concilio discedere, nisi eo completo, sub pœna excommunicationis. *Vormat.* 1. *c.* 16. *Concil. Aurel.* 5. *c.* 18. *dist.* 18. *c. si quis autem.*

Episcopus compellere potest omnes Abbates, & Sacerdotes, vt Synodo adsint. *De maiorit. & obed. c. quod super.*

Ad Synodum conuenire etiam debent omnes Prælati, & Decani rurales, idest Rectores Ecclesiarum, & de reformatione in ea agendum est. *Concil Colon.* 2. *p.* 14. *c.* 18.

Synodi decreta per dictos Decanos, &c. in suis Ecclesijs publicanda sunt, *ibidem c.* 19.

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum quoad Regulares exemptos, & eorum Monasteria.

EPiscopus non habet iurisdictionem in Regulares, neque eorum Monasteria. *Concil. Rom.* 3. *sub Greg. I. c.* 1. 18. *q.* 2. *c. quam sit necessarium. De Religiosis Domibus c. cum dilectus. De statu Monachorum c.* 1. excepta causa disciplinæ *ibidem.*

Non potest de rebus Monasteriorum disponere. *Concil. Rom.* 3. *sub Greg. I. c.* 3. *Concil. Tolet.* 4. *c.* 51.

Episcopus nullam potest exercere iurisdictionem in Ecclesijs, vel Monasterijs Regularium, neque grauamen eis inferre. Excepto quod potest in eis Pontificaliter celebrare, & populo benedicere. *Clem. de excessibus Priuilegiatorum c. fin.* 18. *q.* 2. *c. quam sit necessarium, & c. luminoso.*

Episcopi non possunt in nullo grauare Regulares. *De excessibus Prælatorum c. nimis iniqua, & c. nimis praua, Clement. de censibus c. ad nostrum.*

Ad Episcopum spectat dare Regularibus concessionem absoluendi. *Concil. Rauenn.* 4. *sub Ioanne* 22. *c.* 2. *Concil. Later.* 5. *sess.* 11. *constit.* 4. *Concil. Trid. sess.*

23. *de refor. c.* 15. Regulares tamen pro audienda Confessione suorum fratrum non egent licentia Episcopi. *De excessib. Prælat. c. nimis iniqua, extra de Priuileg. c. inter cætera.*

Vrbanus 8. *constit.* 92. *cum sicut*, decernit, nullum Confessariũ audire posse confessiones Sæcularium sine approbatione, & examine Ordinarij, neque Regulares, & reuocat omnia priuilegia contraria.

Episcopus caritatiuè tractare debet cum Regularibus, *extra de sepulturis c. super Cathedram*, & ipsis non detrahat, sed faueat. *Extra de tregua, & pace c. vices illius* Concil. *Later.* 5. *sess.* 11. *constit.* 4. *dum intra.*

Episcopo procedenti in causa Hæreticorum omnes Regulares sunt subiecti, vt delegato Papæ. *De hæret. cap. ad abolendum.*

Episcopus tenetur inuigilare, vt in Monasterijs tàm virorum, quàm mulierum vigeat obseruantia, & obseruetur Regula, eoque non faciente Metropolitanus faciat. *Concil. Vernen. c.* 5. & ad hoc visitare potest, vt delegatus Papæ. *Concil. Trid. sess.* 21. *de refor. c.* 8.

Potest Episcopus corrigere Regulares, vt canonicè viuant. *ibid. c.* 3. *de statu Monachor. c.* 1.

Episcopo transeunte per loca Diœcesis in Monasterijs Regularium pulsandæ sunt campanæ. *Concil. Rauen.* 3. *post Clem.* 5. *c.* 6.

Non potest in loco exempto Regularium sedere pro tribunali, & ius dicere. *De offic. ordin. in* 6. *c. cum Episcopus.*

Si iuspatronatus transit ad Regulares, Episcopus perdit Ius suum. *De Iure patronatus c. cum sæculum.*

Non potest Episcopus præficere Rectores, &c. beneficiatos in Ecclesijs Regularium, qui ad eos pertinent, nisi in tempore statuto Regulares præsentent. De supplenda negligentia, &c. *c. sicut nobis.*

Non potest à Regularibus aliquid exigere. *Concil.* 2. *c.* 4.

Non potest ordinare Regulares inuitis eorum superioribus. *Concil. Rom.* 3. *sub Greg. I. c.* 3.

Non potest cogere Regulares, vt donent sua bona Ecclesiæ. *Concil. Cabilon.* 3. *c.* 7.

Potest procedere contra exemptos vsurpantes bona locorum piorum. *Clem. de religiosis domibus c. quia contingit.*

Episcopus potest capere Regularem vagabundum, & eum consignare debet superiori. *De offic. Iud. ordin. c. quanto deuotio. Concil. Trid. sess.* 25. *de reform. cap.* 4.

Potest procedere etiã per priuationẽ officij, vt tales vagos superiores puniant *ibid.*

Item procedere potest Episcopus contra eos, qui missim ad studia non habitant in conuentubus. *Concil. Trid. ibidem.*

Non potest tenere Religiosos in Diœcesi, sine superiorum licentia. *Concil. Melfit. c.* 10.

Potest compellere Regulares, vt accedant ad Processiones, exceptis perpetuò clausis. *Concil. Trid. sess.* 25. *de refor. c.* 13.

Episcopus potest compellere Regulares ad exequenda onera Ecclesiarũ, legata, &c. *Clem. de Iure patron. c.* 1.

Non potest excommunicare, vel interdicere Regulares habitantes in cellis, neque eorum cellas. *De verborum significat in* 6. *c. Priuilegium.*

Episcopus visitans Monasteriũ (quãdo à est sibi concessum) non tenetur vti Regulari pro notario, sed alio Clerico tenetur vti. *Extra de off. Ind. ord. cap.* 1.

Episcopus concedens aliquam Ecclesiam

Digitized by Google

clesiã Regularibus, potest sibi reseruare aliquem censum. *De religiosis domibus c. constitutus.*

Episcopi possunt examinare Religiosos promouendos ad ordines. *Concil. Later. 5. sess. 11. Constit. 4. dum intra.*

Potest componere lites præcedentię inter Regulares. *Concil. Trid. sess. 25. de refor. regul. c. 13.*

Episcopus circa Monasteria exempta Monialium nullam habent iurisdictionem nisi circa Clausuram. *De statu Regul. in 6. c. vn. §. fin.* Et inuigilare debent in hac, vt delegati Papæ; & vti possunt brachio Sæculari, si opus est. *Conc. Trid. sess. 25. de refor. regul. c. 5.* vide Canones spectantes ad Episcopum circa Moniales.

Ad Episcopum spectat benedicere Ecclesias Regularium, & primum lapidem ponere. *Concil. Later. 5. sess. 11. Constit. 4. dum intra.*

De locis Regularium, & alijs exemptis potest Episcopus extrahere personas Ecclesiasticas, easque capere, & carcerare. *De offic. ordin. in 6. c. cum Episcopus.*

In multis casibus potest Episcopus declarare Regulares excommunicatos, & qui sunt. *Clem. de priuileg. & excessib. priuileg. c. 1.*

Potest omni anno, vt delegatus Apostolicus visitare Monasteria commendata, Abbatias, &c. & præcipere, vt reficiantur quæ sunt necessaria, &c. hortari superiores, vt viuant regulariter: quod si non faciant intra sex menses, ipse visitat, corrigit, &c. non obstantibus priuilegijs. *Concil. Trid. sess. 21. de refor. c. 8.*

Episcopus, vt delegatus Papæ impedire potest, ne superiores Regularium applicent suis mensis beneficia vacantia, neque augeant Pensiones. *Clem. de supplen. negligen. c. vn.*

Episcopus prouidere potest de beneficijs exemptorum, si ipsi non prouident intra tempus: Ita tamen, vt quæ per Clericos Sæculares solent gubernari dentur Sæcularibus, quæ per Regulares, Regularibus *ibidem.*

Episcopus habet iurisdictionem in regulares degentes extra claustra. *Pius IV. Constit. 10. de salute §. 5.*

Episcopo volente prædicare, vel facere coram se prædicare, non possunt in illa hora regulares prædicare, nisi Episcopo consentiente. *Extra de sepulturis c. super Cathedram.*

Episcopo contradicēte nullus neque Regularis potest prædicare. *Concil. Trid. sess. 24. de refor. c. 4.*

Episcopus potest cogere omnes exēptos, si non habent proprium iudicem, ad soluendum debita. *Concil. Trid. sess. 7. de refor. c. 14.*

Episcopi existentes in partibus Infidelium, non admittant ibi Regulares, non habentes licentiam suorum superiorum. *Extra de regul. transeuntibus c. ad nostrum.*

Episcopus potest compellere Regulares vt in Monasterijs teneant Lectores Sacræ Scripturæ. *Concil. Trid. sess. 25. de refor. c. 1.*

Episcopus potest procedere contra Regulares sepelientes in loco Sacro excommunicatos. *De priuilegijs c. ad hac.*

Regulares, & exempti non possunt contra Episcoporum voluntatem exigere decimas à laicis. *De priuileg. c. cum, & plantare.*

Episcopus cogere debet restituere, qui exigunt decimas indebitas à Regularibus. *De decimis in 6. c. statutum de regular. §. Diœcesani.*

Regulares non possunt cogi ab Episcopis ad soluendas decimas de suis hortis, domibus, &c. *De excessib. Prælat.*

cap.

c. nimis praua. Concil. Later. 3. in append. tit. de relig. viris c. 3. Tenentur tamen Regulares soluere decimas de rebus, quæ eas soluebant, antequam ipsi haberent. *Concil. Later. 4. c. 55. de decimis, c. nuper.*

Regulares sunt Episcoporum Coadiutores in vinea Domini. *Clem. de sepulturis c. dudum. Concil. Later. 5. sess. 11. Const. 4. dum intra.*

Episcopus non potest fieri Regularis sine licentia Papæ. *De Regular. c. licet quibusdam.*

Episcopus potest compellere Regulares per censuras, vt restituant Nouitio omnia sua, volenti exire à Religione. *Concil. Trid. sess. 25. de refor. Regular. c. 16.*

Episcopus non debet promouere ad Sacros ordines Religiosos soluentes pretium pro ingressu in Religionem. *Concil. Later. 3. c. 10.*

Episcopus potest declarare excommunicatos ipso facto Regulares, qui extra claustra legunt, vel audiunt Medicinam, vel legem, nec intra duos menses reuertuntur. *Concil. Later. 3. tit. ne Clericus c. 2. ne Clerici, vel Monachi c. non magnopere, & c. fin.*

Superiores Regularium non possunt ab Episcopis fieri. *De excessibus Prælat. c. nimis praua.*

Episcopus potest in Ecclesijs Regularium benedicere populo solemniter. *Clem. de excessibus priuilegiatorum c. finali.*

Episcopus non potest impedire Regulares, ne vadant ad Capitula. *Clem. de excess. Prælatorum c. vn. in fine.*

Episcopus non potest retinere in suo seruitio extra claustra aliquem Regularem inuitis superioribus. *Pius V. Const. 41. etsi §. 19.*

Regularis, qui degit intra claustra, si extra claustra notoriè deliquit cum scandalo, Episcopo instante, à suo superiore est puniendus; qui superior tenetur facere Episcopum certiorem de punitione; aliàs talis superior à suo superiore priuetur officio, & delinquens possit ab Episcopo pro qualitate delicti puniri. *Concil. Trid. sess. 25. de refor. regul. c. 14.* Sed Pius V. limitat, tunc posse Episcopum procedere, quando cum scandalo publico superior negligit. *Constit. 41. etsi §. 16. Clem. 8. Constit. 39. suscepti.* Quod si superior delinquentem aliò trasmittit, ne puniri possit, nec punit, instante Episcopo tenetur eum reuocare sub pœna priuationis officij, vocis actiuæ, & passiuæ, Papæ reseruata reintegratione. Quod si adhuc negligit, Ordinarius loci ad quem translatus est, procedat contra dictum delinquentem, vt Papæ delegatus, informatus tamen ab Ordinario loci, in quo deliquit. *Clement. 8. ibid. §. 3.*

Regulares ratione contractus facti extra claustra possunt ab Episcopo conueniri. *De priuil. in 6. c. 1.*

Regulares sine licentia Episcopi non possunt ædificare Oratoria. *Concil. Later. 3. in append. tit. ne Clericis.*

Regulares tenentur seruare interdictum Episcopi. *Concil. Later. 3. cap. 9. Concil. Later. 5. session. 11. Constit. 4. dum intra. Concil. Trid. sess. 25. de refor. regul. cap. 12.*

Regulares tenentur vitare excommunicatos ab Episcopo. *Concil. Trid. ibidem.*

Regulares requisiti ab Episcopo ad publicandas censuras tenentur facere. *Concil. Later. 5. Const. 11. vbi supra.*

Episcopus punire potest Regulares sine licentia superiorum incedentes, etiam animo eundi ad superiorem. *Concil. Trid. sess. 25. de refor. regul. c. 4.*

Episcopus debet honorari, & reuereri à Regularibus sub præcepto obedien-

dientiæ Papalis. *Concil. Later. 5. ſeſſ. 11. Conſtit. 4. &c.*

Regulares non poſſunt detrahere Prælatis in Concionibus, vel alijs. *Clem. de priuileg. &c. c. 1. extra de tregua, & pace c. vices illius*, & pœna, *ibidem*.

Epiſcopus poteſt capere, & punire ſecundum regularia inſtituta Regulares Apoſtatas, ſiuè habitum deferant, ſiuè non. *Vrbanus 8. Conſtit. 26. Sacra Congregatio*.

Eiecti à Religione tenentur incedere cum habitu Clericali, & Epiſcopo ſunt ſubiecti, *ibidem* ſunt perpetuò ſuſpenſi ab exercitio ordinum, nec Epiſcopus poteſt cum eis diſpenſare, *ibidem*.

Dum Papa præcipit Epiſcopo, vt corrigat Clericos, ſub numero Clericorum non veniunt Regulares. *De off. Iud. ordin. c. graue*.

Quando Regulares ſubduntur Epiſcopo in aliquibus Eccleſijs, in iiſdem non ſubduntur inferioribus illo. *Greg. XV. Conſt. 18 inſcrutabili*.

Regulares antequam prædicent debent habere benedictionem ab Epiſcopo. *Conc. Trid. ſeſſ. 5. de refor. c. 2. ſeſſ. 24. de refor. Regul. c. 4.* etiamſi prædicent in proprijs Eccleſijs, *ibidem*.

Hora qua prædicat Epiſcopus omnes etiam Regulares tacere debent. *Clem. de ſepulturis, c. dudum. Extra de ſepulturis c. ſuper Cathedram*.

ʃ Regulares non poſſunt prædicare in Eccleſijs alienis ſine licentia Ordinarij, & in proprijs ſui Ordinis ſine eiuſdem benedictione, & eo contradicente, neq; in aliena, neque in propria poſſunt prędicare; & aliter facientes poſſunt puniri ab Epiſcopo, etiam extra viſitationem, & per cenſuras. *Greg. XV. Conſtit. 18. inſcrutabili §. 3. & 6.*

Regulares non poſſunt ab Epiſcopis compelli adeſſe nouis proceſſionibus, niſi illis, quæ ſunt in vſu, vel cum ſit de Victoria de infidelibus, &c. *Pius V. Conſt 41. etſi §. 3. circa finem*.

Epiſcopus approbare debet Regulares Confeſſarios Monialium, etiam ſibi ſubiectarum. *Gregor. XV. Conſtit. 18. inſcrutabili §. 5.*

Poteſt Epiſcopus ex cauſa rationabili monere ſuperiores Regularium, vt remoueant confeſſores, vel adminiſtratores Monialium ſibi ſubiectarum, & ſi id facere recuſant poſſunt ab Epiſcopo remoueri. *Greg. XV. Conſt. 18. inſcrutabili §. 5.*

Regulares ſub pœna excommunicationis non poſſunt fabricare noua Monaſteria, ſine licentia Epiſcopi. *Concil. Calced. c. 4. 18. q. 2. c. quidam c. de Monachis, c. cellulas, c. nullus*.

Epiſcopus non poteſt dare licētiam, vt Regulares recipiant, vel erigant noua Monaſteria, niſi vocatis ſuperioribus aliarum Religionum eiuſdem loci habentibus intereſſe, & cognito quod poſſint in eo loco tot Monaſteria alimentari, aliàs nulliter conceditur licentia, & Monaſteria eriguntur. Et ſi in tali functione, & conuocatione aliquis ex eis appellat ad Papam, ſuſpenditur erectio. *Clemens VIII. Conſtit. 99. Quoniam*.

Ad impreſſionem Librorum Regularium præter facultatem ſuorum ſuperiorum requiritur etiam licentia Epiſcopi. *Concil. Trid. ſeſſ. 4. circa finem*.

Conuentus Regularium, in quibus non manent ſex Religioſi, quorum quatuor ſint Sacerdotes maturæ ætatis, & probatæ vitæ, cuiuſcumque Religionis ſint, Ordinarij iuriſdictioni ſubiacent. *Innocentius X. Conſtit. Vt in paruis*.

SACRI

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum circa Inquisitores.

Vide Canones ſpectantes ad Hæreſim.

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum circa legata ad pias causas, &c.

TEnetur Epiſcopus mandare executioni legata fidelium ad pias cauſas, quando hæredes ſunt negligentes, & intra annum non exequuntur. *Concil. Rauenn.* 2. *ſub Clem.* 5. *c.*31.

Epiſcopus eſt executor omnium vltimarum voluntatum, & diſpoſitionum, etiam inter viuos factarum. *Conc. Trid. ſeſſ. de refor. c.*8.

Epiſcopus excommunicare debet legata Eccleſiæ fraudantes, aut rapientes. *Concil. Pariſ.* 3. *c.*1.

Legatum factum Epiſcopo ratione perſonæ eſt ſuum; ſi verò ratione Eccleſiæ ei debetur ſua portio. *De teſtam. c. requiſiuiſti*.

Legatum factum Epiſcopo ab extraneo, intelligitur factum nomine Eccleſiæ; ſi verò ſit factum à propinquo intelligitur factum nomine Eccleſiæ, *ibidem*.

Legatum factũ Epiſcopo cum Cappella, intelligitur factum Eccleſiæ, & de eo ſoluitur canonica portio, *ibidem*.

Legatum factum Epiſcopo cum cõditione, vt ſit ipſius, non diuiditur cum Eccleſia, nec portio canonica de eo eſt ſoluenda, *ibidem*.

Teſtamenta ad pias cauſas facta, intra menſem notificanda ſunt Epiſcopis per Notarios, aliàs excommunicentur, & eis amplius in ſuis actis non præſtetur fides. *Conc. Later.* 3. *in append. part.* 50. *c.*20.

Teſtamentorum executio non facta intra annum, deuoluitur ad Epiſcopum. *De teſtam. &c. c. nos quidem. Conc. Rauenn.* 2. *ſub Clem.* 5. *c.*31.

Teſtamentorum executores, etiam Religioſi, tenentur reddere Epiſcopis rationem de executione, & ſi deliquerint, ab eis poſſunt puniri, nullumque Priuilegium ſuffragatur. *Clement. de teſtam. c. vn.*

Epiſcopus non poteſt caſſare vltimã voluntatem teſtatoris 16. *quæſt.* 1. *cap. Admonere*.

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcoporum Persecutores, detractores, &c.

EPiſcopos perſequentes ſunt infames. *Conc. Nicæn.* 1. *ex Iulio I. cap.* 10. *Fabianus ep.* 2. *Stephanus I. ep.* 2. *Alexander I. ep.*1. *Conc. Claramont. c.* 32. 3. *q.* 4. *c. hi qui, & c. Clericus* 11. *q.* 1. *cap. Statuimus*.

Epiſcopo maledicens poteſt ab eo per Canones puniri. *Concil. Mediol.* 1. *p.*2. *de dignit. ab Epiſcop. retin.*

Epiſcopum vituperans dicto, vel facto Deum vituperat, *l.* 2. *Conſtit. Apoſtol. c.* 31.

Epiſcopis detrahentes peiores ſunt raptoribus, 6. *q.*1. *c. deteriores*.

Epiſcopo inſidians curiæ tradatur. *Pius I. ep.*11. *q.* 1. *c. ſi quis Sacerdotum*.

Epiſcopum bannientes, vel relegantes tenentur ad expenſas. *Honor.* 3. *ex Cirone de iniur. & damno dato c.*1.

Epiſcoporum perſecutores, non poſſunt inter Catholicos miſceri. *Euſebius epiſt.* 2.

Epiſcoporum bona rapientes, vel vſurpantes, per Epiſcopos non per Laicos ſunt puniendi. *Concil. Pariſ.* 3. *c.* 2. ſunt anathema, 16. *q.* 1. *c. ſimiliter*.

Epiſco-

Episcopo insidiantes Clerici deponantur, sic & calumniantes, 11. *q.*1. *c. siquis Sacerdotum*.

Episcopum carcerans, percutiens, vel repellens à Sede, est excommunicatus 17. *q.* 3. *c. si quis deinceps*, excommunicatio reseruatur Papæ. *Clem. de pœnis c.* 1. vbi habentur aliæ pœnæ, & quomodo Ciuitas, & populi, qui id committunt, sint puniendi *ibidem*.

Omnes committentes vt supra priuantur feudis, & beneficijs illius Ecclesiæ ipso facto. Filij per lineam masculinam vsque ad secundam generationem, sunt inhabiles ad beneficia illius Ecclesiæ. Terra, & locus, in quo id committitur interdicto supponuntur ipso facto. *Clem. de pœnis ibidem*.

Omnibus diebus Dominicis pulsatis campanis, & accensis Candelis, denunciantur excommunicati; sic & in alijs festis, donec satisfiat *ibidem, & Concil. Rauenn.* 2. *sub Clem. V. c.* 26.

Ciuitas, quæ occidit Episcopum priuatur Episcopo 25. *q.*2. *c. vlt.*

Conspirantes contra Episcopum. Spoliantes aliquo prædio iurisdictione &c. eisdem subiacent pœnis, & alijs, vt ibi *Concil. Rauenn. ibid.* sunt excommunicati in Bulla cænæ. *Gregor.* 13. *Constit.* 81. *consueuerunt* §. 11.

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcoporum Priuilegia.

EPiscopus possidens aliquid per 30. annos non potest eo priuari. *Gelasius ep.* 70.

Episcopus non tenetur iurare. *Cornelius ep.* 2. 2. *q.* 5. *c. Sacramentum, & c. Nos Sacramentum.*

Iurans de calumnia non tangit Euãgelia, sed solum sibi proponuntur. *De Iuramento calumniæ c. fin.*

Episcopus acquirens locum aliquem ab eo conuersum ad fidem, si per triennium possident, & alij potentes petere tacuerunt, est suus; si verò non fuerunt præsentes, eis non fit præiudicium. *De præsumptionibus c.* 1.

Episcopi punire possunt eos, qui rapiunt, vel occupant eorum bona. *Concil. Paris.* 3. *c.*2.

Episcopi accusati possunt se purgare iuramento tantum 2. *q.*5. *c. habet, c. mennam, c. quinto, c. quæ de causa*.

Episcopi ab Ecclesijs alendi sunt *l.* 2. *Constit. Apostol. c.*25. & 26.

Non possunt iudicari à iudice Sæculi 11. *q.* 1. *c. nemo, c. continua, & c. nullus Episcopus*. Nec à Rege, vel Imperatore. *Adrianus I. in decr. c.*55.

Episcopi testimonium à iudice magnifaciendum 11. *q.*1. *c. Omnes itaque*.

Episcopi non possunt ab alijs reprehendi, nisi in fide errent. *Clem. I. ep.*1. & 3.

Episcopi nullam sententiam censuræ incurrunt, nisi exprimantur in sententia. *De sentent. excommunicationis in* 6. *c. quia periculum de elect. in* 6. *c. Si Compromissarius*.

Episcopus in quolibet loco, siuè exempto, siuè non, potest personas Ecclesiasticas capere. *De offic. ordin. in* 6. *c. cum Episcopus*.

Episcopus eo ipso, quo fit Episcopus eximitur à patria potestate. *Qui filij sint legitimi c. per venerabilem*.

Episcopus non potest à Clero eligi ad aliam dignitatem, sed ab eo potest Papæ postulari. *De postulation. c. & si vnanimiter*.

Episcopo non communicante cum aliquo, alij non communicent. *Clem. I. ep.* 1. *Alexand. I. ep.* 1. *Concil. Vasense c.* 8.

Episcopus cum præcipit Balliuo, vel alteri, vt procedat in causa homicidij,

Digitized by Google

vel alia criminali, si iste dat pœnam sanguinis, non proinde ipse Episcopus fit irregularis. *Ne Clerici in 6. c. fin.*

Episcopus neque ab Inquisitore Papæ potest inquiri de hæresi, nisi speciale adsit Papæ mandatum. Sed Inquisitor tenetur id Papæ denunciare. *De Hæreticis in 6. c. Inquisitores.*

Episcopo nihil derogatur per hoc, quod Papa facit alium Inquisitorem in eius Diœcesi in causis hæresis. *De Haret. in 6. c. Per hoc.*

Episcopi in necessitate possunt celebrare, & facere celebrari in Altari viatico. *De priuilegijs in 6. c. fin.*

Episcopi possunt sibi eligere confessarium. *De pœnit. & remis. c. fin.*

Episcopi non possunt à populo vocari ad reddēdam rationem bonorum. *l. 2. Constit. Apostol. c. 35.*

Episcopus ex Papæ dispensatione retinere potest beneficia, quæ habebat prius; sed exprimere debet valorem beneficiorum, aliàs gratia est nulla. *Vrbanus VIII. Constit. 6. Sanctissimus c. 55.*

Episcopus solus potest deponere Clericum, *l. 8. Constit. Apostol. c. 28.*

Episcopus solemniter celebrans vti debet multis ministris. *Anacletus ep. 1. de consecrat. dist. 1. c. Episcopus.*

Episcopi Residentes à nullo possunt citari, ob quoduis delictum, etiam hæresis, vel Lesæ Maiestatis, etiam ad Papam, sine Papæ licentia. *Pius 4. Constit. 10. de salute.* Neque ab Auditore Cameræ ad comparendum personaliter. *Paulus 5. Constit. 28. Eximia §. 13.*

Episcopus non tenetur facere iuramentum fidelitatis Regi, Imperatori, &c. *Concil. Claramont. c. 17.*

Episcopi sunt exempti à soluendis tributis subsidijs, &c. Regibus, vel alijs. *Pius 4. Constit. 10. de salute §. 4.*

Episcopus nouiter factus retinet loca montium vacabilia per mortem, & officia Romanæ Curiæ vacabilia. *Vrbanus VIII. in append. Constit. 38. aliàs 148. Decet Romanum.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum quoad ferendas censuras, & modum.

Episcopus non potest Ecclesias interdicere, censuras ferre, excommunicare, &c. absque ordine iudiciario. *Concil. Later. 3. in append. tit. de Simonia c. 7.*

Episcopus contendens cum alio de aliqua re, non potest illum excommunicare, vel alio modo suspendere, &c. *Concil. Aurel. 1. c. 8.*

Episcopi ex leui causa, vel sine causa non ferant censuras; & de hoc corrigantur: & si non se emendant excommunicandi sunt per Synodum. *Concil. Agathen. c. 3. 11. q. 3. c. Episcopi si. &c.*

Episcopi nolentes recipere ad gratiā excommunicatos pœnitentes, quomodo puniendi. *Concil. Agathen. c. 3.*

Episcopus non debet facilè excommunicare pro iniuria 23. *q. 4. c. Inter querelas.*

Non potest excommunicare, suspendere, vel interdicere adeuntes ad Sedem Apostolicam pro suis causis. Neque priuare ibi litigantes de beneficio, & omnia acta sunt nulla. *Extra de priuileg. c. Dinina.*

Non potest relaxare censuras latas ab alio Episcopo etiam sibi subiecto. *De offic. Iud. ordin. c. Cum Ecclesiarum.*

Episcopi tenentur excommunicare eos, qui ab Ecclesijs exigunt pedagia, Gabellas, &c. pro rebus proprijs, quas aduehunt, vel transmittunt absque negotiatione *Clem. de censibus c. fin.*

Episcopi censura siuè iusta, siuè non est

Digitized by Google

est timenda. *Gregor. VII. l.* 9. *epist.* 22.

Episcopus sciens crimen alterius solus, non potest illum excommunicare, & si id facit; alij non communicent cum Episcopo 6. *q.* 2. *c. Placuit*.

Non potest excommunicare non subditos, vel in aliena Diœcesi 9. *q.* 2. *c. Nullus alterius c. Nullus primas c. Placuit*.

Censuras Episcopi contemnens est anathematizandus. *Nicolaus I. ep.* 9.

Episcopus semper debet ferre censuras scripto. *De sent. excommunic. in* 6. *c.* 1. Aliter eam ferens est suspensus ab officio, & tenetur ad expensas Rei, *ibidem*.

Censura ferri non potest ab Episcopo in subditos, nisi præuia monitione; excepto si culpa ex suo genere eam inducat. *De appell. & recusat. c. Reprehensibilis*.

Censuræ nomine intelligitur omnis censura, nisi Iudex declaret de qua loquatur. *De verborum signif. c. quarenti*.

Censuris non facilè vtatur Episcopus, vel alius Iudex Ecclesiasticus, sed solum in causis criminalibus, vel alijs, quando non potest fieri executio realis, vel personalis. *Concil. Trid. sess.* 25. *de refor. c.* 3.

Excommunicatio ferri non nisi preuijs pluribus monitionibus saltem tribus 24. *q.* 3. *c. De excommunicationis articulo*. Monitio talis esse debet, vt possit probari. *Concil. German.* 1. *c.* 4.

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum quoad excommunicationem ferendam, & modum.

EXcommunicationis Sententia non potest ab Episcopo teneri occulta; sed intra mensem est publicanda. *Conc. Turon.* 4. *c.* 11. *Conc. Lugdun. Gener.* 1. *De Sent. Excomm. in* 6. *c.* 1.

Excommunicatio potest ab Episcopo etiam in mortuũ pronunciari, idest, mortuus declarari potest excommunicatus. *De Haret. c. Si quis Episcopus*.

Excommunicatio lata ab Episcopo, vel alio, in participantes, non tenet, nisi isti sint nominati. *De sent. excomm. in* 6. *c. Constitutionem*, *c. Statutum*.

Excommunicatio contra Hęreticos, in diebus Dominicis, & solemnibus est promulganda. *Conc. Later.* 3. *c.* 27.

Excommunicatio pulsatis campanis, & accensis candelis solemniter publicari debet. *Clem. de pœnis c.* 1.

Excommunicari nemo potest sine causa, & hæc debet probari 2. *q. c. Nemo Episcopus. Gregor. I. l.* 2. *ep.* 34. *Ioan.* 8. *ep.* 163. causa debet esse rationabilis. *De sent. excomm. c. Sacro.* Debet esse grauis, quando quis non corrigitur 11. *q.* 3. *c. Nemo Episcoporum. Conc. Senonen. de excomm. c.* 31. *Conc. Colon.* 2. *p.* 13. *c.* 1. & 5. magnæ pœnæ contra ex leui causa excommunicantes, *ibidem*, & 11. *q.* 3. *c. Nullus Sacerdotum Conc. Aurel.* 5. *c.* 2.

Excommunicatio ferri non potest ob lucrum, quod ex ea habetur. *Conc. Later.* 4. *c.* 49. Sic excommunicans si iniustè tenetur ad restitutionem, & satisfactionem pro iniuria, vel aliter priuatur, nisi ex errore sit deceptus *ibidem*. Excommunicati ex leui causa si ab Episcopo non recipiuntur, recipiantur à vicinis vsque ad Synodum. *Conc. Vormat.* 1. *c.* 13.

Non audiens, & non obediens Episcopo, excommunicari potest *l.* 2. *Const. Apostol. c.* 38.

Excommunicatio ferri potest ex contumacia publica. *Conc. Colon.* 2. *p.* 13. *c.* 4.

Episcopus excommunicans malos obedit Euangelio; sic, & Hæreticos, 24. *q.* 3. *c. Notandum est*.

Periuri, & periurare facientes pos-

Digitized by Google

ſunt excommunicari *Conc. Eborac.* 1.

Excommunicatio non poteſt ferri pro futura culpa, neque ſub hac forma. *Si non ſatisfeceris. De ſent. excomm. in 6. c. Romana.*

Ferri poteſt ob recuperandas res amiſſas, & quomodo. *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de refor. c.* 3.

Epiſcopus excommunicatus non poteſt excommunicare, 24. *q.* 1. *audiuimus*, & irritè facit, *ibid. Nicolaus I. in decr. tit. de iudiciis c.* 14.

Excommunicatio, quæ fertur ad effectum reuelandi perdita, ferri non poteſt ab alio, quàm ab Epiſcopo, & tunc magna cum maturitate hoc fiat, neque adducatur Epiſcopus ad hoc faciendum ob authoritatem Magiſtratum, Dominorum, &c. *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de refor. c.*3.

Excommunicandi facultas delegata non poteſt ſubdelegari. *De off. & poteſt. Iud. deleg. c. vlt.* §. *fin.*

Excommunicatus non canonicè adhuc indiget abſolutione. *Gregor.* 7. *lib.* 6. *ep.* 7.

Excommunicati publicandi ſunt, vt ab omnibus fugiantur 11. *q.* 3. *c. curæ ſit.*

Excommunicatus à ſuo Epiſcopo, putans ſe grauatum, poteſt appellare. *Conc. Sardic. c.* 17. appellare poteſt ad Metropolitanum 11. *q.* 3. *ſi Epiſcopus*. Nec poteſt excludi ab appellatione. *De exceptionibus c. ſignificauerunt*.

Excommunicatus appellans adhuc poteſt denunciari, & ſpoliari fructibus. *De appellat. & recuſat. cap. Paſtorali*, §. *Verum*.

Per appellationem, cenſuræ non ſuſpenduntur. *De ſent. excommunicationis in 6. c. Is cui.*

Excommunicatus ob Clerici percuſſionem non poteſt appellare, ſi caſus ſit notorius, ſecus è contra. *De appellat. & recuſ. c. conſuluit*, *& c. ſuggeſtum*.

Vniuerſitas vel Collegium non poteſt excommunicari, ſed de his illi, qui ſunt culpabiles. *De ſentent. excomm. in* 6. *c. Romana*.

Perſonæ incognitæ poſſunt excommunicari ob delicta. *Gregor. I. lib.* 5. *epiſt.* 30.

Excommnnicari non poteſt non accuſatus, & indefenſus. *Gregor.* 7. *l.* 9. *epiſt.* 15.

Excommunicatus abſolui debet ab excommunicante. *Concil. Later.* 3. *tit. de pœnit. c.*4.

Excommunicatus ex cauſa manifeſta non poteſt abſolui, niſi ſatisfecerit. *De Verborum ſignif. c. ex parte*.

Epiſcopus poteſt abſoluere excommunicatum ob leuem percuſſionem Clerici. *De ſent. excom. c. peruenit. Conc. Later.* 3. *p.* 50. *c.* 67.

Epiſcopus abſoluere poteſt excommunicatum, qui ex cauſa iuſta impeditur adire Papã, præſtita tamen prius iuratoria cautione de parendo, & adeundo remoto impedimento. *De ſent. excom. c. nuper in fine*.

Excommunicatus non poteſt abſolui à Peccatis, niſi prius abſoluatur ab excommunicatione. *Extra de priuil. c. inter cuncta*.

Excõmunicatio occulta (ſic & aliæ cenſuræ, & irregularitas) Papæ reſeruata poteſt ab Epiſcopo abſolui. *Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *de refor. c.* 6. Canones generales ſpectantes ad aliàs cenſuras, coincidunt cum ſupra allatis.

SACRI CANONES

Spectantes ad Epiſcopos peregrinos.

EPiſcopo peregrino concedi debet à Diœceſano locus Sacrificandi. *Conc. Arelat.* 1. *c.* 20.

Epiſcopi peregrini cum honore ſunt reci-

recipiendi. *Concil. Carthag.* 4. *c.* 33. & inuitandi ad Sacrificandum,&c. & alia facienda 7. *q.* 1. *c. Episcopus vel*.

Episcopi peregrini expulsi tyrannicè benignè tractandi sunt ab alijs. *Conc. Sardicense c.* 21.

Episcopi peregrini inuitandi sunt à Diœcesano, vt faciant Sermonem, & benedicant populum, *l.* 2. *Const. Apost. c.* 56. 7. *q.* 1. *Episcopus vel*.

Episcopus peregrinus ignotus non admittatur ad exercendum Pontificalia, donec per Metropolitanum constet de eius ordinatione, & titulo. Et talis peregrinus aliter faciens suspenditur ab officio ipso Iure, Diœcesanus verò faciat illum denunciari suspensum. *Conc. Rauennat.* 2. *sub Clem.* 5. *c.* 24.

Episcopi peregrini, & alij, colligentes, eleemosinam ob studium adeundi loca Sancta, sunt prohibendi. *Conc. Cabilon.* 3. *c.* 45.

Peregrinis Episcopis, & alijs, morientibus ab intestato, Episcopus disponat de eorum bonis; si fieri potest hæredibus illa det, aliàs det locis pijs, sub pœna restituendi triplum. *Honorius* 3. *ex Cirone de testamentis c.* 1.

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum, quoad testamenta, & donationes, quæ ab ipso fieri possunt.

Episcopi possunt relinquere cui volunt bona propria. *Concil. Antioch. c.* 24. *Conc. Agathen. c.* 46. *Epaunense c.* 14. *Conc. Hispal.* 1. *c.* 5. *Tolet.* 17. *c.* 1. *Paris.* 6. *l.* 1. *c.* 16. 12. *q.* 1. *c. Manifesta, & cap. sint Manifesta*. *De testamentis c.* 1.

Episcopus non potest legare, neque testari de rebus Ecclesiæ. *Conc. Agathen. c.* 48. *c.* 51. *Epaunense c.* 17. Neque de inuentis in ea; neque de acquisitis per eam. *Gregor. l. l.* 7. *ex regest. c.* 13. *Conc. Parisien.* 6. *c.* 16. 12. *q.* 1. *c. Episcopi de rebus* 12. *q.* 2. *c. Episcopus* 12. *q.* 5. *c. nulli, c. obitum, c. fixum, & c. si Episcopus*. *De testamentis c.* 1.

Episcopus non habens filios, aut nepotes, si alium relinquit hæredem, nihil potest ei relinquere de bonis Ecclesiæ, & nulla est donatio. Si verò filios, aut nepotes facit hæredes, neque istis potest aliquid Ecclesiæ dare: & isti tenentur ad indemnitatem Ecclesiæ. *Conc. Agath. c.* 35.

Episcopus donare non potest bona requisita Ecclesiæ post consecrationē, sed omnia sunt Ecclesiæ. *De spec. Cler. c. vnusquisque*.

Non potest facere Hæreticum hæredem, neque legatum ei relinquere. *Concil. Carthag* 3. *c.* 13. excommunicatur talia faciens. Etiam post mortem talis declaratur. *Concil. Afric. c.* 48.

Episcopus non habens hæredem tenetur facere hæredem Ecclesiam 12. *q.* 2. *c. Episcopus, qui filios*.

Episcopus, & Clerici, possunt facere moderatas eleemosinas de rebus Ecclesiæ, etiam in ægritudine. *De testam. c. ad hæc*.

Facultas testandi, seu transmittendi bona ad hæredes, etiam ab intestato, concessa beneficiatis, etiam Episcopis, & Cardinalibus, non compræhendit fructus inexactos. *Vrbanus VIII. Constit.* 80. *Eternus* §. 7.

Possunt Episcopi, & alij Clerici aliquid testari pro seruitoribus, & pauperibus, & quæ. *De testam. c. relatum il* 2.

SACRI

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum circa oblationes, seu eleemosinas Ecclesiarum.

Episcopus tenetur computare inter bona Ecclesiæ omnia data à Deuotis. *Conc. Agathen. c.* 6. 12. *q.* 3. *cap. Pontifices*.

Episcopus non impendat in cibos pauperum, sed in carbones, & ligna Ecclesiæ, eleemosinæ impiorum, quæ fiunt Ecclesijs *l.* 4. *Constit. Apostol. cap* 9.

Eleemosinæ relictæ Parochijs non debent ab Episcopo vsurpari; sed ita fiat, vt si Ecclesia Episcopi sit diues omnia relicta Parochijs sint illarum, si verò sit pauper pars illarum illi danda. *Conc. Carpenet. c. vn.*

Eleemosinæ, quæ fiunt Ecclesijs in quot partes ab Episcopo diuidendæ. *Conc. Emerit. c.* 14.

Episcopus excludere potest ab Ecclesia, donec reddant, retinentes eleemosinas à defunctis relictas Ecclesijs. *Conc. Agath. c.*4. 13. *q.*2. *c. Clerici*.

Questores eleemosinarum non possunt eas quærere sine literis Papæ, vel Episcopi. *De Pœnit. & remis. c.* Cum ex eo.

Episcopi punire possunt eleemosinarum questores non obstantibus priuilegijs. *Clem. de pœnit. c. fin.* §. *fin.*

Episcopus non permittat (sine causa) applicari ad alium locum eleemosinas iam petitas pro hospitali. *Concil. Mediol.* 1. *p.* 3. *tit. de piorum locorum administratione*.

Quæstores eleemosinarum non permittantur ab Episcopis prædicare. *Conc. Trid. sess* 21. *de refor. c. vlt.*

Oblationes Cauponum, Scortorum, Prædarorum, &c. non sunt accipiendæ *l.* 4. *Const. Apost. c* 5. Nam impiorum oblationes Deum non placant, sed eum irritant *ib. c.* 6.

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum, quoad iudicia facienda.

Episcopus non tenetur consilium Capituli petere in iudicando puniendo, &c. *De consuetud. in* 6. *cap. Non est.*

Potest compellere Parochum infamatum ad se purgandum, nisi appellet. *De purgat. can. c. Nos inter.*

Episcopus puniens innocentes est puniendus, & quomodo, 11. *q.* 3. *c. Episcopi.*

Non potest Episcopus punire Clericum conuictum de crimine à iudice Sæculari. *Conc. Later.* 3. *in append. tit. de deposit. c.*4.

Sciens aliquod delictum alterius solus, non potest illum excommunicare; & si excommunicat alij abstineant ab Episcopo 6.*q.*2. *c. Placuit.*

Non potest iudicare in causa Sanguinis, sed ad iudicem laicum remittere debet. *Conc. Later.* 3. *p.* 50. *c.* 44.

Episcopus non potest iudicare cum iracundia. *Conc. Tolet.* 11. *c.*5.

Episcopus faciens fustigare aliquem crudeliter, est puniendus, & quomodo. *De Clerico percussore c. Præterea.*

Episcopus iniustè iudicans grauiter est puniendus. *Gregor. l. l.* 10. *ep.*8.

Episcopus incipiens inquirere de aliquo delicto, si delinquens opponit se esse absolutum, vel si condemnans aliquem, hic opponit se habuisse gratiam; potest, vt delegatus Papæ, prosequi inquirendo de veritate, vel subreptione; & vsque dum non constat de veritate gratiam non admittat *Conc. Trid. sess.* 13. *de refor. c.*5.

Episcopus iudicans, & puniens ex passione, pœna talionis puniendus est. *Conc. Nican.* 2. *c* 4.

Non

Digitized by Google

Non potest iudicare de negotijs Sæcularibus, 11. q. 1. c. *Quidem*.

Episcopus potest institui iudex à Principe Sæculari, & quando 23. q. 8. *c. Sæpe Principes*.

Episcopus non potest Ecclesias interdicere, vel censuras ferre absque ordine iudiciario. *Conc. Later.* 3. *in append. tit. de Simonia c.* 4.

Episcopus non iudicialiter, sed propria authoritate, repetens res suas, vel Ecclesiæ, quomodo est puniendus 16. q. 7. *c. Placuit, & c.* Consuetudo.

Non potest Episcopus nec circa subditos, nec circa Diœcesim excedere propriam iurisdictionem in iudicando 9. *quæst.* 2. *c. Nullus alterius, c Nullus primas, &c.*

Episcopus si recusatur in iudicio potest dare delegatum non suspectum partibus. *De foro compet. c. Si quis contra.*

Episcopus loci delicti iudicat delinquentem exterum. Sed Episcopus loci domicilij, vel beneficij, exequitur priuationem, si hæc fiat Sententia. *De foro compet. c. Postulasti.*

Episcopus iudicans Canonum auctoritate debet vti, *de Const. c.* 1.

Episcopus faciens percutere Clericum per laicum, etiam iure disciplinæ, est excommunicatus ipse, & etiam verberans, à Papa sunt absoluendi. *De sent. excom. c. Vniuersitatis.*

Episcopus, & alij iudices Ecclesiastici in causis ciuilibus, tàm Ecclesiasticorum, quàm laicorum, possunt vti pœnis pecuniarijs, pignorum captione priuatione, & alijs. *Conc. Trid. sess.* 25. *de refor. c.* 3.

Episcopus, & alij non debent nimiũ differre causarum definitiones. *Concil. Trid. sess.* 25. *de refor. c.* 10.

Episcopo petente auxilium, Magistratus Sæcularis, seu Princeps tenetur illud præstare, etiamsi fiat exceptio de nullitate. *Conc. Colon.* 3. *tit. de Medio tertio c.* 2.

Episcopus in notorijs tenetur procedere sine accusatione. *De accusat. cap. Euidentia.*

Non potest pro iustitia facienda accipere sportulas. *Conc. Vernense c.* 35.

Episcopus, nec alij Iudices, non tenetur ponere in Sententia motiua ad sententiandum. *De sent. & re iudic. c. Sicut nobis.*

Potest pronunciare Sententiam siuè sedens, siuè stans. *Clemens. de verbor. signif. c. fin.*

SACRI CANONES

Spectantes vniuersè ad collationem beneficiorum faciendam ab Episcopo.

Episcopus non debet conferre curam animarum illi, qui non habet 25. annos, vel qui est ignatus, vel malè moratus sub pœna priuationis potestatis conferendi per tres annos. *De elect. c. Cum in cunctis* §. *Clerici.*

Episcopus conferens alicui Præbendam, quam non potest, tenetur postea dare ei aliam, & nulla alia collatio valet, nisi detur ei primò. *De præbendis, &c. c. Inter cætera.*

Episcopus non potest differre vltra duos menses in danda Ecclesia, seu beneficio ei, qui est legitimè præsentatus, si est idoneus, nisi adsit causa. *Conc. Oxoniens.* 1. *c.* 1. Pœna *ibid.*

Potest repellere præsentatos à Patronis, si non sint idonei. *Concil. Trid. sess* 25. *de refor. c.* 9.

Episcopus non perdit ius instituendi per hoc, quod Ius Patronatus transit ad exemptos. *De Iurepatronatus c.* Cum Sæculum.

Episcopo concedente Ecclesiam de consensu Patroni; hic censetur concedere

dere Iuspatronatus. *De donat. cap. Pastoralis*.

Prouidere potest Episcopus de Rectore, si ij, ad quos spectat, in tempore statuto non conferunt, vel non præsentant, non obstante appellatione. *De supplenda neglig. c. fin.*

Potest item prouidere, si conferens dedit indigno, *ibid. c. Literas*.

Non potest repellere præsentatum à Patrono, si est idoneus. *De Iurepatron. c. Significasti.* Prouidet, si Patroni non præsentent in tempore *ibid. c. Si verò.*

Patronus intra quatuor menses debet præsentare, si laicus sit; si Ecclesiasticus, intra sex. *De Iurepatronat. in 6. c. vnic. §. fin.*

Episcopus non admittat Clericum Patronum se ipsum præsentantem pro Ecclesia habenda. *De Iurepatronat. c. per nostros*.

Patronis diffidentibus, si non concordent, Episcopus prouideat donec concordent. *De Iurepatronat. c. 1. & c. Quoniam.*

Si ijs diffidentibus intra quatuor mẽses lis non finiatur, Episcopus ordinet Ecclesiam, *ibid. c. Quoniam.*

Patronus mortuo Rectore Ecclesiæ tenetur intra decem dies nominare Episcopo Clericos examinandos per examinatores, &c. *Conc. Trid. sess. 24. de refor. c. 10.*

Patronus dare non potest Ecclesiam Religiosis, sine consensu Episcopi. *De Iurepatronat. c. Cura.*

Episcopus semper instituit facta prę̨sentatione de idoneis examinatis; nec potest suspendi institutio Rectoris, facto examine, licet appelletur ad legatum, vel Papam. *Conc. Trid. sess. 4. de refor. c. 18.*

Episcopus admittens scienter præsentatos simoniacè, priuatur perpetuo collatione beneficiorum. *Conc. Germanic. 1. c. 11.*

Episcopo statim nunciandum à Rectoribus, & alijs, quando vacant beneficia. *Conc. Rauenn. 4. sub Io: 22. c. 7.*

Episcopus mortuo Parocho vel renunciante, etiam in Curia, debet statim de Vicario idoneo prouidere, cum congrua prouisione, vsque dum de successore prouideatur, etiamsi sit reseruata talis Ecclesia, vel affecta Cardinali, Abbati, Capitulo, &c. *Conc. Trid. sess. 24. de refor. c. 18.*

Potest vnire beneficia, siuè curata, siuè non, siuè reseruata, siuè aliter affecta, ob paupertatem curatorum, & alios casus à Iure permissos, sine præiudicio tamen obtinentium; & illæ vniones non possunt reuocari, sed perpetuæ sunt. *Conc. Trid. sess. 25. de refor. c. 5.*

Potest trãsferre beneficia quando Ecclesiæ sunt dirutæ ad alias, vocatis ijs, qui habent interesse, etiamsi sint Iurapatronatus, cum eisdem fructibus, & oneribus. *Concil. Trid. sess. 21. de reform. c. 7.*

Episcopus cognoscere potest, vt delegatus Papæ, de vnione beneficiorum ad iurapatronatus, eaque diuidendo reducere ad primum statum. *Conc. Trid. sess. 25. c. 9. de refor.*

Beneficia conferenda iuxta dispositionem fundationis, aliàs nulla est collatio, & subreptitia. *Concil. Trid. sess. 25. de reform. c. 5.*

Beneficia vacatura non possunt concedi. *Concil. Trid. sess. 24. de refor. c. 19.*

Si obtinetur à Papa facultas dismembrandi beneficia, fiat citatis partibus, & exprimendus est valor, aliàs gratia est nulla. *Vrban. 8. Const. 6. Sanctissimus c. 22.*

SACRI

SACRI CANONES

Spectantes ad Personas, quibus dari, vel non dari possunt ab Episcopis beneficia.

Episcopus dare non potest beneficia Ecclesiastica pueris infra decem annos. *Concil. Later.* 3. *in append. tit. quibus, & quando*, c. 1. *De Prabendis c. Super inord nata.*

Patronus, vel alius intrudens pueros in beneficijs excommunicatur. *Concil. Sabinen. c.* 15.

Episcopus sciens intrusionem pueri, si intra duos menses eum non eijcit priuatur potestate conferendi beneficia per sex menses. *ibidem.*

Episcopus non det beneficia Clericis vxoratis. *Concil. Later.* 3. *tit. de Cler. coniug. c.* 2. *in appendic. & p.* 50. *c.* 7.

Episcopus non potest sibi conferre beneficium vacans. *De excessibus Prælat. c. Ad aures.*

Beneficia danda sunt ab Episcopo personis idoneis, dignis, & honestis. *Concil. Trid. sess.* 7. *de refor. c.* 3.

Episcopus dare debet beneficia Clericis pauperibus, qui non habent vnde viuant. *De rescript. c. Postulasti.*

Beneficium dari debet meliori, & doctiori. *Concil. Colon.* 2. *p.* 1. *c.* 4. & 9. Dandum est magis idoneo, *Vt Ecclesiastica beneficia, &c. c. vn. circa finem.*

Episcopus conferre debet beneficia præsertim curata ijs, qui per se immediatè possunt suum munus exercere. *Concil. Trid. sess.* 7. *de refor. c.* 3.

Potest dare beneficium etiam absenti. *De Prabendis c. Accedens.*

Potest instituere in beneficium, qui est præsentatus, etiamsi nondum sit ordinatus, dummodo intra tempus præscriptum ordinetur. *De Institutionibus c. finali.*

Beneficia dare non potest Episcopus Laicis. *Concil. Meldense c.* 77. *Dist.* 89. *c. indicatum, & c. Decenter. Concil. Later.* 3. *in appendic. tit. de deposit. c.* 8. Episcopus conferens deponatur. *ibidem c.* 7. *Concil. Claramont. c.* 15. *Concil. Vienn. Prouinc.* 1.

Beneficia curata non sunt ab Episcopo conferenda suis consanguineis. *Conc. Tolet.* 10. *c.* 3. *dist.* 89. *c. Decenter.*

SACRI CANONES

Spectantes ad personas beneficiorum incapaces.

Beneficiorũ incapaces sunt indigni, inhonesti, &c. *Conc. Later.* 4. *c.* 50. *Concil. Colon.* 2. *p.* 1. *c.* 4. *Concil. Trid. sess.* 22. *de refor. c.* 4. Collatio est nulla. *ibid.* Episcopus conferens suspenditur à Iure conferendi. *ibid. & de prabend. c. Graue nimis.* A quo relaxanda illa suspensio. *ibid.*

Beneficij incapax est Clericus primę tonsuræ, vel in Minoribus ante annum 14. *Concil. Trid. sess.* 23. *de reform. c.* 6.

Beneficij incapax est, & ideò priuandus, qui per tres annos stetit in suspensione. *de ætat. & qualit. &c. præficiendor. c. Cum bona memoria.*

Beneficij incapax est vsurarius, vel aleator. *De excess. Prælat. c. inter dilectos.*

Beneficij incapax est excommunicatus. *De Cler. excomm. celebr. c. Postulastis.* Etiam tempore absolutionis. *ibidem, & c. Proposuit.*

Beneficij incapaces sunt filij hæreticorum, fautorum, &c. vsque ad secundam generationem, & ipso facto priuati sunt, si obtinent. *De hæreticis in* 6. *c. Quicumque §. hæretici autem.*

Beneficij incapaces sunt, qui illa obtinent ad preces hæreticorum, & ipso

Digitized by Google

facto priuati sunt, si obtinent, & fiunt inhabiles ad alia. *ibid. §. Ad hac*.

Beneficio statim spoliandus Clericus, qui ducit vxorem. *Concil. Later. 3. p. 70. c. 7. Pius V. Constit. 73. Sacrosanctum*. Perdit etiam Pensiones. *ibidem*.

Beneficij incapax est occultus indignus, & si ei detur nulla est collatio. *De excessibus Pralator. c. Inter dilectos*. Illud beneficium conferri potest alteri, sed facta cessatione primi. Si confertur alteri non cessato primo priuatur Episcopus conferens potestate conferendi. *ibidem*.

Religiosus translatus, etiamsi sit Canonicus Regularis, & incapax beneficij saecularis. *Concil. Trid. sess. 14. de refor. c. 11.*

Beneficij curati incapax est, qui nescit loqui in idiomate illius nationis, in qua habere vult curam. *Urbanus 8. Const. 6. Sanctissimus c. 20.*

Beneficij est incapax, qui ambitiosis precibus per se, vel per alium procurat beneficium. *Concil. Mediol. 1. p. 2. tit. qua pertinent ad benef. collat.*

Beneficij est incapax, qui obtinet illud non vacans. *ibid.*

Beneficia conferens indignis suspenditur à potestare conferendi. *De Prabend. c. Graue nimis*. Similiter, & qui confert excommunicato. *De Cleric. excomm. celebr. c. Postulastis*. Similiter, & qui confert vsurario, & aleatori, &c. *De excessib. Pralator. c. Inter dilectos.*

SACRI CANONES.

(*Spectantes ab beneficia, qua non possunt ab Episcopo conferri.*

BEneficia reseruata Papae vacantia Sede Romana vacante, à nullo possunt conferri, sed à Papa futuro sunt conferenda. *Vrbanus 8. Const. 6. Sanctissimus c. 68.*

Beneficia reseruata Papae à nullo possunt conferri, & nulla est collatio, si conferantur. *Extra de Prabendis, &c. c. Ad Romani Urbanus 8. Const. 6. c. 15.*

Beneficia semel reseruata Papae, semper sunt reseruata eidem. *ibidem.*

Beneficia vacantia per haeresim sunt Papae reseruata, & nulla est collatio si conferantur ab alio. *Gregor. 13. Constit. 66. in Ecclesijs. Pius V. Constit. 29. Cum ex Apostolatus.*

Beneficia omnium Cardinalium, Officialium Papae, Ministrorum, Commensalium, &c. sunt Papae reseruata; *Iulius 3. Constit. 21. Sanctissimus. Extra de Prabend. c. ex debito, c. Prasenti: Extra de elect. c. Ex debito, Clem. 8. Constit. 54. Ob nonnullas.*

Beneficia omnia, quae excedunt valorem ducentorum florenorum auri vacantia, Papae sunt reseruata. *Vrbanus 8. Const. 6. Sanctissimus c. 2.*

Beneficia Collectorum, & Subcollectorum Ecclesiae, quae habuerunt dum erant in officio, Papae sunt reseruata, licet moriantur post officium. *Urbanus 8. ibid. c. 5.*

Beneficia omnia Officialium Papae, & Sedis Apostolicae Ministrorum, habita dum erant in officio, etiamsi moriantur postquam desierunt esse officiales, reseruata sunt Papae. *Urbanus 8. ibid. c. 1.*

Beneficia Cubiculariorum Papae, etiam honoris, quae habuerunt in officio, sunt reseruata Papae. *ibidem c. 7.*

Beneficia Cursorum quoque sunt reseruata Papae, *ibidem c. 6.*

Beneficia vacantia ex collatione irrita Episcoporum Papae reseruantur. *ibidem c. 1.*

Item omnia beneficia vacantia per Extrauag. Joann. 22. *Execrabilis*, Papae reseruantur. *ibidem.*

Beneficia vacantia per promotiones ad

Digitized by Google

ad Eclesias Papæ reseruantur. *Urbanus 8. ibidem c. 26.*

Beneficia omnia vacantia in curia sunt reseruata Papæ. *Clem. 8. Const. 84. Cum ob nonnullas. De prabend. in 6. c. Licet, & c. ex debito. Extra de Prebend. c. Pia, & c. Ad regimen.*

Sed si vacant Sede Romana vacante, conferri possunt ab Episcopo, vel alijs ad quos spectat. *De Prebend. in 6. c. si Apostolica.* Dummodo non sint de reseruatis Papæ. *Urbanus 8. ubi supra c. 68.*

SACRI CANONES

Prohibentes Episcopum posse dare, vel promittere beneficia vacatura.

Beneficia vacatura nec dari validè possunt, nec promitti. *De concess. Prabend. c. Constituimus, & c. Detestanda. Concil. Later. 3. c. 8. Concil. Colon. 2. p. 1. c. 5. Concil. Trid. sess. 24. de refor. c. 19.*

Episcopus debet conferre beneficium vacans, non obstante appellatione illius, cui fuerat promissum. *De concess. Prab. c. Relatum.*

Beneficij promissio facta ab Episcopo his verbis, *cum potero dabo*, valet, sed promissio de vacaturo non valet. *ibidem c. Accedens.*

Episcopus non potest promittere beneficium vacaturum ex periculo instantis mortis alicuius, nec minus illud dare, sed prius est expectanda mors, alias obtinens est intrusus, & ipso facto priuatus. *Concil. Londin. 2. c. 12.*

Episcopus promittens beneficium vacaturum, quamuis promissio sit nulla, tenetur tamen, cum poterit prouidere promissarium. *De concess. Prab. c. ex tenore, & c. Accedens.*

SACRI CANONES

Spectantes ad vnionem beneficiorum ab Episcopis faciendam.

Episcopus non potest vnire beneficia sine causa rationabili à Iure permissa. *Concil. Later. 5. sess. 9. de refor. Curiæ c. 1.*

Beneficiorum vniones perpetuę cum Papę licentia faciendæ sunt. *Conc. Trid. sess. 6. de refor. c. 2. & 6. Urban. 6. Sanctissimus c. 12.*

Beneficia vniri non possunt perpetuo alicui Monasterio, Collegio, vel pio loco ex quacumque causa. *Concil. Trid. sess. 14. de refor. c. 9.*

Beneficia, siue curata, siue non curata, possunt, ab Episcopo, vt delegato Papæ, perpetuo vniri, si curati sunt pauperes, vel propter alias causas à Iure permissas, etiamsi essent generaliter, vel specialiter reseruata, vel aliter affecta, absque tamen prejudicio obtinentium. *Concil. Trid. sess. 21. de refor. c. 5. sess. 24. de refor. c. 15.*

Vniones istę sic factę non possunt reuocari, etiam prætextu resignationis, &c. *ibid. sess. 21. c. 5.*

Episcopus vnire potest beneficia, quando vnum nõ sufficit ad sustentandum Rectorem. *Concil. Sabinense c. 10.*

Episcopus numquam vnire potest beneficia Ecclesię cum iurepatronatus *Concil. Trid. sess. 25. de refor c. 8.* Et si à Sede Apostolica obtineatur facultas, censenda est subreptitia. *ibidem.*

Episcopus non potest vnire beneficia affecta, seu reseruata Sedi Apostolicę, & si eidem detur facultas conferendi talia beneficia, non posset ea vnire. *Urbanus 8. Const. in append. 53. alias 163. Quamuis.*

Episcopus, si Canonicatus, aut Prębende

dę tenues sunt, potest aliqua beneficia eis vnire, vt possint Canonici sustentari. Si ea non habeat, potest supprimere aliquas prębendas cum consensu patronorum, si sint iurapatronatus, & fructus applicētur quotidianis distributionibus. Canonici autem, seu Prębendarij reducantur ad paruum numerum, qui tamen sufficiat seruitio Ecclesię. *Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 15.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum circa Canonicos, & Capitulum.

Canonicus nullus eligi potest sine Episcopi consensu. *Concil. Rauennat. 4. sub Ioan. 22. c. 5.*

Episcopus attendere debet, vt Canonici habeant Prębendas, seu reditus, ex quibus viuere possint. *Conc. Arelat. 3. c. 9.*

Ab Episcopo pręscribenda est Canonicorum forma viuendi. *Conc. Arelat. 4. c. 6.*

Canonici duo assistentes Episcopo, exempti sunt à residentia, & gaudent fructibus. *Concil. Sabin. c. 21. De Cler. non resid. c. Ad audientiam.*

Episcopo celebranti Pontificaliter, vel alia Pontificalia exercenti Canonici tenentur assistere. *Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 12.*

Canonici absentes dum Episcopus celebrat, vel alia Pontificalia exercet, poena Episcopi arbitrio puniendi. *Concil. Mediol. 1. p. 2. tit. de prædicatione verbi Dei.*

Canonici tenentur deducere, & reducere Episcopum venientem ad Ecclesiam ad celebranda diuina, & inde redeuntem. *Concil. Mediol. 1. p. 2. tit. de Missa solemni.*

Canonici nihil possunt facere sine Episcopi licentia. *De consecr. dist. 7. c. In domibus.*

Capitulum sine Episcopo non potest noua statuta facere, vel consuetudines mutare. *De consuetud. c. Cum consuetudinis.*

Capituli nomine intelligitur Cathedrale, quando mentio fit de Capitulo Ecclesiæ, non verò Dioecesanum. *De verbor. signif. c. Clerici.*

Capitulum Sede vacante non potest conferre beneficia, quæ spectant ad Episcopum. *De instit. in 6. c. 1.*

Episcopus non potest alienare res Ecclesiæ Capitulo non consentiente. *De his, quæ fiunt à Prælato, &c. c. 1. & c. Cum Apostolica.*

Capitulo non reclamante Episcopus potest alienare. *ibidem c. continebatur.*

Episcopus potest visitare, corrigere, & punire Capitula omnia, siue Cathedralia, siue alia, non obstante exemptione, consuetudine, &c. in contrarium. *Concil. Trid. sess. 6. de reform. c. 4.*

Capitulum sequenti ritu ab Episcopo iudicandum est *ex. Concil. Trid. sess. 25. c. 6.*

Initio cuiuslibet anni Capitulum eligere debet duos, de quorum consilio, & assēsu Episcopus, vel eius Vicarius tàm in formatione processus, quàm in alijs actibus vti debet, vsque ad finem causę inclusiuè, & hoc cum notario Episcopi, in domo Episcopi, & illorum duorum vnum sit notum, & alter potest Episcopo accedere. At si isti duo sint discordes ab Episcopo in aliqua definitiua sententia, vel interlocutoria, tunc intra sex dies eligant cum Episcopo tertium; & si discordant in electione tertij, electio deuoluitur ad Episcopum viciniorem, &c. alias causa, & processus, quæ fiunt ab Episcopo contra Capitulum, omniaque acta nulla sunt. *ibid. c. 6.*

Si

Si verò delictum sit criminale, & timetur de fuga, potest solus Episcopus initio procedere ad detentionem delinquentis, & postea seruatur dicta forma procedendi, & delinquentes habita ratione personarum, & delicti, in loco decenti custodiendi sunt. *ibid. c.6.*

Capitulum tenetur honorare Episcopum in omni loco, & primum locum ei dare in Choro, Processionibus, & alijs huiusmodi. *ibid. c.6.*

Episcopus solus potest cõuocare Capitulum Canonicorum, quando vult eis aliquid proponere, & non tenetur expectare eorum commodum. *Conc. Trid. sess. 25. de reform. c. 6.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum circa probationem Miraculorum.

EPiscopi facturi processum de Miraculis alicuius defuncti cum opinione Sanctitatis, nõ procedant, nisi prius postulator probet fuisse seruatum decretum *Vrban. 8. edictum die 2. Octobris* 1625. De imaginibus laureolis, & tabellis non apponẽdis ante sepulchrum talis defuncti. *Vrban. 8. Constit. 22. in appendic. 1. alias* 132.

Miraculum nouum non potest prædicari, aut teneri, nisi per Episcopum approbetur. *Concil. Senonen. in decr. Mor. c.40. Concil. Trid. sess. 25. decr. de inuocatione Sanctor.*

Episcopus permittat illa tantum posse prædicari Miracula, quæ ex Sacris Scripturis, vel à grauibus authoribus traduntur. *Conc. Colon. 2. p.6. c.23.*

Episcopus non permittat imprimi absque licentia Sedis Apostolicæ Miracula, gratiæ, beneficia, &c. quæ præsumuntur accepta à Deo ad intercessionem alicuius mortui cum opinione Sanctitatis; nisi fuerit canonizatus, vel beatificatus. *Urban. 8. Const. 37. Sanctissimus.*

Miracula, gratiæ, &c. talis mortui non canonizati, nec beatificati publicari non possunt sine præfata licentia, sub pœnis Clericis Sæcularibus priuationis officiorum, suspensionis à Diuinis, & administrationis Sacramentorum; Regularibus verò omnium officiorum, nec non actiuæ, & passiuæ vocis, &c. *ibid.*

Episcopi in hoc negotio procedere possunt. *ibid.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum quoad Indulgentias concedendas.

EPiscopus potest concedere in certis solemnitatibus quadraginta dies Indulgentiarum. *De pœnitentijs, &c. c. Cum ex eo. Concil. Rauenn. 4. sub Ioanne 22. c. 20.*

In die verò consecrationis vnum annum concedere potest. *ibidem Rauen. 4.*

Episcopus in concedendis Indulgentijs suis subditis excedere potest formam, ac limitationem Sacrorum Canonum. *Concil. Constant. sess. vlt. in Constit. Martini 5.*

Indulgentiæ concessæ ab Episcopis habent veram efficaciam. *Concil. Constant. art. 42. Vuicleff.*

Non potest Episcopus concedere maiorem indulgentiam, quàm dierum quadraginta (exceptò die consecrationis vt supra) *De pœnit. & remis. in 6. c.1. Concil. Later. 4. c. 62.*

Episcopus concedere potest indulgentias suis subditis tantum. *De pœnit. & remis. c. Quod autem. Concil. Later. 2. in append. tit. de pœnit. c. 4. Conc. Constantien.*

Digitized by Google

tien. in Constitut. Martini 5.

Indulgentiæ, quæ prius per Questores publicabantur, possunt, & debent per duos de Capitulo iussu Episcopi publicari. *Concil. Trident. sess.* 21. *de reform c. vlt.*

Episcopi moderatè debent indulgentias concedere. *Concil. Trid. sess.* 25. *in decr. de indulgen.ijs.*

Episcopi tenentur referre ad Papam abusum indulgentiarum. *ibidem.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum quoad dispensationes tàm proprias, quam Papales.

Potest Episcopus dispensare in dando canonicatus, &c. cum ijs, qui 20. annum expleuerunt, dummodo non sint cum cura animarum. *De ætat. & qualitat. in 6. c. vnic.*

Potest dispensare cum illegitimo circa ordines Minores, & beneficia sine cura animarum. *De filijs presbyterorum in 6 c.* 1.

Non tamen circa ordines sacros, & beneficia curata. *ibid.*

Episcopus, vt delegatus Papę, potest cognoscere, an dispensationes gratiosæ concessæ à Papa sint subreptitię, vel obreptitię, & facere hoc extraiudicialiter, & summariè. *Concil. Trid. sess.* 22. *de reform. c.* 5.

Potest eodem modo cognoscere de commutationibus vltimarum voluntatum, an exposita Papę sint vera. *Concil. Trid.* 16. *c* 6.

Potest etiam dispensare circa interstitia inter ordines tàm Minores, quàm Sacros. *ibid. c.* 13.

Potest dispensare cum ordinato per saltum, si in ordine accepto non ministrauit. *Concil. Trid. sess.* 23. *de refor. c.* 14.

Potest dispensare in omnibus irregularitatibus, & suspensionibus, ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & alijs, quæ sunt deductæ ad forum contentiosum. *Concil. Trid. sess* 24. *de refor. c.* 6. Sic etiam ab omnibus casibus occultis Papę reseruatis absoluere per se, vel per Vicarium ad id deputandum *ibidem.*

Episcopi, &c. dispensare non possunt in defectibus ætatis, vel natalium, neque pro retentione beneficiorum incompossibilium, neque de creandis notarijs publicis, neque in dispositione beneficiorum. *Vrbanus* 8. *Constit.* 6. *Sanctissimus c.* 14.

Dispensationes à Papa concessæ extra Romam, committendæ sunt Ordinarijs eorum, qui eas impetrarunt. *Concil. Trid. sess.* 22. *de refor. c.* 5.

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum circa Casuum reseruationem.

Episcopi possunt reseruare sibi casus quosdam, seu peccata grauia, quę ab alijs inferioribus non possunt absolui. *Concil. Rauennat.* 2. *c.* 8. *Conc. Colon.* 2. *p.* 3. *c.* 37. *Concil. Trid. sess.* 14. *de refor. c.* 7. *can.* 11.

Casus reseruati Episcopo non possunt à simplici Sacerdote absolui sed iste debet pœnitentes remittere ad Superiores Ordinarios, & legitimos Iudices. *Concil. Trid vbi supra.* Sed in articulo mortis, cessat omnis casuum reseruatio, & ab illis quilibet simplex Sacerdos potest absoluere, *Concil. Trid. ibid. c.* 7.

Casus, qui ab Episcopis solent reseruari sunt isti. Homicidium voluntarium, Percussio Parentum. Incendiarij. Arborum vinearum incisores, &c.

Incestus

Digitized by Google

Incestus in primo, vel secundo gradu cognationis. infantes exponentes, si habeant vnde viuant. Mensuras adulterantes. Notarij non denuntiantes legata ad pias causas, & alia similia, que pro regionum diuersitate videntur magis expedire. *Concil. Mediol. 1. p. 2. tit. quæ pertinent ad Sacram. pœnit. minis.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum circa Immunitatem Ecclesiæ.

EPiscopus consentiens vt Laici exigant decimas, tributa, vel alia à Clericis incurrit excommunicationem, & depositionem ipso facto. *Concil. Later. 5. sess. 9. Bulla de reform. Curiæ c. 3. circa finem.*

Episcopus cogi non potest ad danda beneficia, & alia Ecclesiç bona in Emphyteusim, neque per Reges, neque per Imperatores; & qui cogunt incurrunt pœnas latas contra violatores Ecclesiasticç libertatis, & collatio nulla est, & nullus contractus. *Concil. Later. 5. sess. 10. c. 2.*

Ecclesiastica immunitas pro locis, & personis Dei ordinatione est instituta, & Canonicis Sanctionibus. *Concil. Trid. sess. 25. de refor. c. 20.*

Episcopus non potest grauare Ecclesias circa exactiones. *Concil. Later. 3. in app. tit. de Simonia c. 8.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopi Vicarium.

VIcarius Episcopi non potest esse Laicus. *Concil. Hispal. 2. c. 8.*

Episcopus debet deputare in sua Diœcesi Vicarios Foraneos. *Concil. Mediol. 1. p. 2. tit. de Vicarijs Foraneis.*

Vicarij Foranei debent esse ex dignioribus, & probatissimis. *ibidem, vbi plura de hac materia.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopi domesticos, & Cubicularios.

EPiscopi domestici sint personç probatæ vitæ. *Concil. Paris. 6. l. 1. c. 20.*

Episcoporum Cubicularij debent esse Clerici 2. *q. 7. c. cum Pastoris.*

Episcoporum Clerici commensales satisfaciunt, si recitant officium, quod recitant Episcopi, eos adiuuando. *Clement. de celebr. Missæ c. fin.*

Episcopo seruientes, domestici, & cubicularij non residentes percipiunt fructus beneficij, sed non distributiones. *De Cleric. non resid. c. de cætero.*

Episcopus curare debet, vt domestici sui vtantur vestibus decentibus, corona, & habitu Clericali. *Concil. Londin. 2. cap. 15.*

Episcopi domestici, & famuli in conuenienti numero sint, qui Episcopi, & Ecclesiæ necessitati inseruiant. Inter eos plures habeat Clericos, inter quos duos in Sacris, qui eum adiuuent in orationibus, & alij, &c. Vnum, qui præsit familiæ, eamque erudiat. *Concil. Mediol. 1. p. 2. tit. de Episcopi familia.*

Episcopi familiares, & famuli non ferant arma, nisi in itinere, & necessitate ex Episcopi arbitrio, modestis vestibus vtantur, non sericis. Vestes sint nigri coloris. Caligæ non sint sectæ, virgatæ, &c. sed simplices *ibid.*

Episcoporum Clerici proprij, sunt illi, qui sunt eius domestici, seu commensales, licet pro eius negotio sint absentes. *De verborum signif. in 6. c. fin.*

Episcoporum domestici, & commen-

mensales, sunt illi, qui eorum expensis aluntur, non verò illi, qui fraude, vel fictione ab eis quæruntur *ibidem*.

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopos Regulares.

Regularis eligi potest in Episcopum ab habentibus Ius eligendi, sed necessaria est licentia superioris Religionis, ante, vel post (excepta assumptione per Papam facta, &c.) *De elect. in 6. c. si Religiosus, Clement. de elect. c.* 1.

Regularis factus Episcopus, est liber à iugo regulæ 18. *q.*1. *c. Statutum est*, *&* *Clement. de elect. c.*1.

Regularis promouendus habere debet testimonium sui superioris de vita, ac moribus, & doctrina. *Conc. Later.* 5. *sess.* 9. *Bulla de refor. curiæ cap.*1. *Concil. Trid. sess.*22. *de refor. c.*2. *Gregor.*14. *Const.* 6. *onus* §. 9.

Episcopus Regularis non debet vti Rochetto, sed habitu sui ordinis. *Conc. Later.* 4. *c.* 16. *de vita & honest. Cleric. c. Clerici officia.*

Episcopi Regulares redeuntes ad claustra non possunt obtinere officia in Religione, & annullantur Priuilegia in contrarium. *Paulus* 4. *Const.* 21. *in Sacra.*

Religionem nouens non potest fieri Episcopus, nisi voto expleto. Si autem eligatur debet renunciare, & votum prius implere. *De voto, &c. c. per tuas.*

SACRI CANONES

Spectantes ad Episcopum circa Moniales.

Episcopus non permittat puellam aliquam fieri Monialem, nisi annum 12. compleuerit, nec ante potest illi habitum tradere. *Conc. Trid. sess.*25. *de refor. reg. c.* 17. Nec potest permittere, vt emittat professionem nisi expleuerit annum 16. & nisi annum probationis compleuerit *ibid.* Ante professionem Episcopus, vel Vicarius, vel eius loco alius, exploret voluntatem puellæ, an liberè profiteatur, *ibidem*. Per mensem ante professionem præfecta debet significare Episcopo tempus professionis eius, aliàs officio priuetur arbitrio Episcopi, *ibidem c.*17.

Consecratio Virginum facienda est ab Episcopo tantum. *Concil. Hispal.* 2. *cap.*7. *Concil. Paris.* 6. *l.* 1. *cap.*41. *&* 43. *concil. Rom. sub Siluestro c.* 10. *Dist.* 25. *c. perlectis, Conc. Carthag.* 2. *c.*3.

Consecratio Virginum facta pro pretio est irrita. *Conc. Rom.* 5. *sub Greg.* 7. *c.*5. *Conc. Later.* 4. *c.*63.

Si duodecim Moniales manere non possunt in aliquo Monasterio, debet hoc vniri per Episcopum cum alio Monasterio, siuè eiusdem, siuè alterius ordinis. Si verò hoc fieri non expediat, permittatur, vt sic maneant, donec omnes intereant. Redditus verò illius alteri applicentur. *Concil. Mediol.* 1. *part.* 3. *tit. de Monialium numero.*

Numerus Monialium ab Episcopo est taxandus. *De institutionibus c.* 1.

Iuxta quantitatem redditûum numerus Monialium debet esse, non maior, *ibidem*, *& de statu Regularium in* 6. *c.*1. §. *sanè. Concil. Mediol.* 1. *p.* 3. *tit. de Monialium numero, Pius* 5. *Constit.* 8. *circa pastoralis.*

Moniales pauperes Monasterij non possunt augeri. *Gregor.*13. *constit.*8. *Deo Sacris.*

Episcopus non permittat Moniales in Choro, vel in Monasterio conseruare Sanctissimam Eucharistiam; non obstantibus priuilegijs, &c. *Conc. Trid. sess.* 25. *de refor. reg. c.* 10.

Nemo siuè Clericus, siuè Monachus, siuè

siuè Sæcularis, potest loqui cum Monialibus, sine licentia Episcopi. *Concil. Paris.6. l.1. c.46. Concil. Matiscon. 1. c.2. Concil. Nican. 2. c.20.*

Nemo introduci potest in Monasterium Monialium, nec etiam mulier sine Episcopi licentia. *Concil. Foroiuliens. c.12. Concil. Turonen. 3. c.29. Concil. Mogunt. 4. c.79.* Sub pœna excommunicationis ipso facto. *Concil. Trid. sess. 25. de refor. regul. c. 5. de statu Regularium in 6. c.1.* Papæ reseruatæ. *Pius V. const. 8. circa.*

Episcopi ex qua causa, & quomodo, & cum quibus possunt intrare in Monasterium. *Greg. 13. constit. 28. ubi gratia.*

Episcopus reducat intra mænia Ciuitatum Monasteria, quæ sunt extra mænia, & in hoc vtatur brachio Sæculari, si opus sit. Inobedientes, & impedientes censuris compellantur. *Concil. Trid. sess.25. de refor. regul. c. 5.*

Monasteria Monialium debent esse distantia à Monasterijs virorum. *Concil. Agathen. c. 28. 18. q. 2. c. Monasteria il 2. c. diffinimus.*

Episcopus vt Delegatus Papæ curare potest, & præcipere vt clausuræ Monasteriorum, etiam exemptorum, custodiantur, & compellere, vt ita fiat. *De statu Regul. in 6. c.1. §. fin. Clement. de statu Monachorum c. fin. Conc. Trid. sess.25. de refor. regul. c.5.*

Episcopus quoad alia non habet iurisdictionem in Monasteria exempta Monialium. *ibid. §. fin. de statu regul. in 6.*

Episcopus potest compellere administratores bonorum Monialium, siuè Sæculares, siue Regulares, vt rationes reddant, vocatis Superioribus Regularibus, si Regulares sint. *Gregor.15. Constit. 18. Inscrutabili, §. 5.*

Episcopus, siue per se, siue per alium potest esse presens electioni Præfectarum, etiamsi subditę sint Regularibus, cum superiori Regulari, & sine expensis. *Gregor. 15. ibid.*

Monasteria Sedi Apostolicę subiecta semel in anno possunt ab Episcopo visitari. *Concil. Later. 5. sess.10. Constit.2. Clement. de statu Monach. c. fin. Conc. Trid. sess.25. de refor. regul. c.9.* Idem de alijs cuicumque Capitulo, etiam Sancti Petri, &c. subiectis. *ibid.*

Monialis percutiens aliam, vel Clericum ab Episcopo absolui potest. *De sen. excomm. c. De Monialibus.*

Moniales, quę dicuntur Canonissę Sęculares ab Episcopo sunt visitandę omni anno, si sunt exemptę, vt à Delegato Papę, si non exemptę authoritate ordinaria. *Clemen. De statu Monnachor. c. fin.*

Episcopus approbare debet Confessarios, etiam Regulares Monialium, etiamsi Subditę sint Regularibus. *Gregor.15. Constit. 16. Inscrutabilis §. 5.*

Episcopus caueat, ne in Pręfectas Monialium eligantur iuuenculę. *Conc. Parisien.6. l.1. c.39.*

Episcopus non permittat eligi Pręfectam, seu Abbatissam, nisi annorum 40. saltem, & octo annis post professionem vixerit laudabiliter. Si verò hoc sit incommodum sit saltem supra 30. & 5. annos habet professionis, consentiente Episcopo, vel alio earum Superiore. *Concil. Trid. sess.25. de refor. regul. c.7. Concil. Mediol. 1. p.3. tit. de Prefectis Monialium.*

Si vna Soror sit Pręfecta, alię non possunt habere officia Vicarię, Scribę, Cancellarię, &c. *Concil. Mediol. 1. ubi supra.*

Monialium Pręfectę, Abbatissę, & alię superiores in Italia non possunt durare vltra tres annos, & postea vacant officio. *Conc. Mediol. 1. ubi supra. Gregor.13. Constit. 80. Exposuit.*

Digitized by Google

Abbatissa, vel alia Præfecta subdita regularibus, cum eligitur, non eget confirmatione Episcopi. *Gregor.* 15. *Constit.* 18 *Inscrutabili*.

Electio Præfectarum, Abbatissarum, &c. Monialium fieri debet per duas partes votorum, & sic electa confirmatur, non obstante appellatione, nisi aliud obstet. *De elect. in* 6. *c. Indemnitatibus*, §. *Sanè*, *vbi plura*.

Electa in Abbatissam, &c. intra annum à die confirmationis debet benedici, aliàs cadit à Iure suo. *Clement. de statu Monacharum c. fin.*

Si Moniales electionem præfectæ, seu Abbatissæ, &c. conferant in Episcopum, per compromissum, Episcopus potest eligere, & illa est Abbatissa, &c. *De Electione c. Causam*.

Episcopus, vel alius superior, cui subdita sunt Monasteria, qui electioni Præfectæ, Abbatissæ, &c. præest non debet ingredi in Monasterium, sed extra per cancellorum fenestellam excipiat vota, & audiat Moniales. *Conc. Trid. sess.* 25. *de refor. regul. c.* 6.

Episcopus, siuè per se, siuè per alium potest esse præsens cum superiore Regulari, dum fiunt electiones Abbatissarum, &c. Monialium, quæ sunt subiectæ Regularibus, sed sine impensis. *Gregor.* 15. *Constit.* 18. *Inscrutabili*, §. 5.

Episcopus bis, vel ter in anno concedat Monialibus Confessarium extraordinarium, qui debeat omnium confessiones audire. *Concil. Colon.* 2. *p.* 10. *c.* 8. *Conc. Colon.* 3. *tit. Censura c.* 37. *Concil. Trid. sess.* 25. *de refor. regul. c.* 10.

Episcopus caueat, ne per Ædes vicinorum introspici possint Moniales, & ad hoc exequendum, si fuerit opus imploret auxilium Principum Sæcularium. *Conc. Mediol.* 1. *p.* 3. *tit. de clausura*, *&c. Monialium*.

Episcopus approbare debet causam, ex qua egredi possit Monialis *ibid.*

Licentiæ concessæ ab Episcopis ingrediendi Monasteria Monialium debent quolibet anno renouari *ibid.*

Episcopus non permittat Moniales vti, nisi organo, & harpicordio. *Conc. Mediol.* 1. *ibid. vbi plura sub diuersis titulis de regimine Monialium*.

SACRI CANONES.

Spectantes ad Episcopos circa equites exemptos.

EPiscopi, vt delegati Papæ possunt visitare Ecclesias equitum Sancti Ioannis Ierosolimitani in ijs tantum, quæ pertinent ad curam animarum, & spiritualia. *Pius V. Const.* 13. *exposuit*.

Possunt remouere Rectores, vel Cappellanos earum, si non sunt idonei, & monere superiores, vt alios subrogent, & si intra certum terminum, ipsi superiores non subrogant, Episcopi prouident, *ibid.* §. 3.

SACRI CANONES.

Spectantes ad Episcopos circa visitationem liminum Apostolorum Romæ.

EPiscopi Itali, & habitantes in Insulis adiacentibus tertio quoque anno tenentur visitare limina Apostolorum, alij longiori spatio. *Sixtus V. Constit.* 15. *Romanus* §. 6.

Episcopus nouiter creatus iurat se visitaturum limina Apostolorum debitis temporibus. *De Iure Iur. c. Ego*, *N. Sixtus V. ibid.*

Et hoc iuramentum facere debet ante consecrationem, *ibid.*

Episcopi impediti, si per se non possunt visitare limina tenentur id facere

per

per alium in dignitate constitutum; vel si hunc non habent, per Sacerdotem Diœcesanum id faciant; & si nec hunc habent per alium Clericum; & docere debent de impedimento, & quomodo id est faciendum. *Sixtus V. ibid.* §. 4.

SACRI CANONES.

Spectantes ad Episcopum morientem, eiusque funus.

EPiscopus moriens non relinquat domum vacuam. *Concil. Valent.* 1. *c.* 2.

Episcopi mors per totam Diœcesim significari debet. *Conc. Nican.* 1. *ex Arabico*, *c.* 65.

Episcopus vicinior facere debet exequias defuncti. *Conc. Valent.* 1. *cap.* 2. *Aurelian.* 2. *c.* 5. & 6 Intra octauas defuncti faciendæ exequiæ, *ibidem*.

Episcopus moriens Pontificalibus induatur, & sic sepeliatur. *Conc. Rauennat.* 2 *sub Clem.* 5. *c.* 2.

Missa solemnis pro eo cantanda in omni Ecclesia Cathedrali, & Conuentuali. Omnes Coepiscopi Prouinciæ pro eo faciant celebrare 30. Missas, quilibet, per 30. dies, & pauperes alant in quolibet ex ijs diebus. *Conc. Rauenn. ibid.*

Quolibet anno celebretur anniuersarium omnium Episcoporum defunctorum. *Conc. Rauennat.* 2. *sub Clem.* 5. *c.* 3.

Episcopo moriente successori conseruentur res. 12. *q.* 2. *c. Illud quod*.

Episcopo moriente intestato Ecclesia succedit in integrum. 12. *q.* 5. *c. Sicuti*, & *c. vlt.*

Episcopo mortuo cum debitis, successor debet soluere de redditibus Ecclesiæ. *Conc. Later.* 3. *in append. tit. de alien. c.* 9.

Episcopi defuncti bona per inuentarium notentur. *Conc. Valent.* 1. *c.* 2. *Aurelian.* 2. *c.* 5. & 6. *Conc. Tarracon. c.* 12. *Tolet.* 9. *c.* 9.

Clerici diripientes eius bona officio priuentur. *Conc. Aquisgran. sub Ludouico pio*, *c.* 88. 12. *q.* 2. *c. Non liceat Clericis*. *Conc. Vormat.* 17. *c.* 75. excommunicantur. *Conc. Claramont. c.* 31. *Leo* 9. *Const.* 1. *Quia authore Deo*.

Episcopi defuncti bona tangere non possunt hæredes, & consanguinei sine licentia Metropolitani, vel expectent successorem, qui eis consignet, quæ sunt sua. *Conc. Valent.* 1. *c.* 3. *Conc. Tolet.* 9. *c.* 7. & 9. Aliàs puniantur, vt inuasores, *ibid. Tolet. Conc. Illerdense c.* 16; *Valent.* 1. *c.* 2.

Episcopo mortuo, nullus alius consecrare potest Altaria in ea Ciuitate, sub pœna suspensionis à Missa per annum. *Conc. Aurelian.* 5. *c.* 8.

Episcopo mortuo Ecclesia non vacet Pastore vltra tres menses. *Conc. Calcedon. c.* 24. *Conc. Vernen. c.* 17.

Episcopo mortuo nullus dicat malum de illo, & pœna. *Conc. Emerit. c.* 17.

Anniuersarium pro Episcopo defuncto celebrari curet omnis Episcopus sedens, omni anno toto tempore vitæ suæ, & hoc sumptibus suæ mensæ. *Concil. Mediol.* 1. *par.* 2. *tit. de funere*, &c.

Cadauer Episcopi mortui ferri non potest ad sepulturam ante ortum solis, vel post occasum. *Concil. Mediol.* 1. *ibidem*, *vbi plura*.

SACRI

SACRI CANONES.

Spectantes ad Sedem Episcopalem vacantem.

EPiscopali Sede vacante nihil est innouandum. *Ne Sede vacante, c. 1.*

Iudicia facta contra Ecclesiam ea vacante sunt nulla, *ibidem c. fin.*

Sede vacante Capitulum potest absoluere ab excommunicatione, à qua Episcopus. *De maiorit. & obed. in 6. cap. vn.*

Episcopali Sede vacante omnia beneficia, quæ vacant in ea Diœcesi à Papa conferuntur. *Pius V. Const. 55. Sanctissimus.*

Sede Episcopali vacante si mandatur, vt conferatur Præbenda, & interim Episcopus creatur, si mandatum non fuerat executum, conferatur ab Episcopo. *De rescriptis cap. Eam te.*

FINIS.

Errata				Sic Corriges.
Pag.	*Col.*	*Lin.*		
6.	1.	7.	drigit	Dirigit
10.	1.	12.	Confererent	Conferrent
20.	1.	23.	& ab absque	& absque
25.	2.	28.	facilitas	facilitas
30.	1.	5.	næuus	neuus
30.	2.	31.	abi m· mundo	ab immundo
39.	2.	34.	paratas	parata
40.	1.	36.	suut	sunt
44.	2.	14.	Virtutij	Virtute
45.	2.	3.	garrientis.	garrientis
46.	2.	36.	alia ah	alia ab
51.	1.	2.	In labij	in labijs
58.	2.	26	sædentur	sedentur
87.	2.	31.	Abroon	Abiron
93.	1.	21.	Delegati	Delegatis
101.	2.	7.	debea	debeat

Errata				Sic Corriges.
Pag.	*Col.*	*Lin.*		
115.	1.	in tit.	Ad Episcopis	Ab Episcopis
115.	1.	30.	aliraum	aliarum
120.	1.	36.	suffıcere	sufficere
122.	1.	13.	Celabrari	Celebrari
132.	2.	18.	bæc	hæc
155.	1.	in tit.	Fundatorem	Fundatorum
162.	2.	25.	Non	Notâ
176.	2.	2.	Episcopalis	Episcopali
188.	1.	19.	subeunte	subeuntem
190.	1.	38.	afferant	afferunt
192.	2.	29.	prouideat	prouideant
201.	1.	37.	auurate	accuratè
210.	1.	2.	Calabratæ	Calatrauæ
212.	1.	31.	expressam	Expressum
217.	1.	28.	Araculo	Oraculo

Digitized by Google

Google